

Perszlényi Roland

SEHSAAL

Verein zur Förderung
experimenteller Raumkunst

A-1060 Wien, Luftbadgasse 13/1; T+F 0043-1-5876721

PRESSEVORINFORMATION:

Ausstellung:	"GERECHTE KUNST" ROLLAND PERSZLÉNYI BALÁZS BEÖTHY
Ort:	SEHSAAL 1060 Wien, Luftbadgasse 13 T+F 0043-1-5876721
Dauer:	7.10. - 26.11. 1994
Eröffnung:	6. 10. 1994, 19.00 Uhr
Öffnungszeiten:	Do + Fr 15.00 - 19.00 Sa 11.00 - 15.00 und nach Vereinbarung

Wir bitten um Ankündigung im Galerienspiegel und würden uns sehr freuen, wenn Sie sich den Termin der Vernissage freihalten würden und uns besuchen könnten.

Danke.

Konrad Rautter für den SEH$_{SAAL}$

ROLLAND PERESZLÉNYI (1955, Budapest)
BALÁZS BEÖTHY (1965, Budapest)

GEMEINSAME PROJEKTE:

1989	"123456789+", Liget Galéria, Budapest
1990	"O RAUM", Kossuth L. utca 13, Budapest
1991	"DIMENSIONENSPRUNG", Tüzoltó utca 72, Budapest (mit Sibylle Hofter)
1992	"DOKUMENTA IX", Video über die Dokumenta IX, "Friz productions", ungarisches Fernsehen, Beta SP, 44'38''
	"SIMULTAN", Parallelaustellungen in drei Kellergalerien von Budapest (Òbudai Pincegaléria, Òbudai Társaskör Galéria, Budapest Galéria)(mit Eike)
1993	"THE PLAY OF INVISIBLE (KOSUTH IN VENICE)",Video über Joseph Kosuth, Beta Sp, 41'22''
	"MILIEU ET L'EGO (AU COMPTE DE RÉVOLUTION FRANÇAIS", Insitut Francais, Budapest (mit Csaba Nemes)
1994	"GERECHTE KUNST", Sehsaal, Wien

Gerechte Kunst

Ausstellung im Sehsaal, A- 1060, Wien, Luftbadgasse 13
vom 7.10. - 26.11.1994
Eröffnung am 6.10.1994 um 19h

In Deutschland hat der höchste Gerichtshof bestimmt, daß ein Gegenstand as Kunst aufzufassen ist, wenn auch nur ein Person ihn dafür hält. Das heißt, daß eine individuelle Auffassung grundlegend die allgemein geltende gesellschaftliche Perzeption eines Gegenstandes ändert. Mit anderen Worten dieser Gegenstand erhält eine Aura.

Ein ähnlicher Prozeß entsteht, wenn ein Gegenstand als gestohlen gekennzeichnet ist (analog zu HIV Infizierten und zu Objekten die radioaktiv sind). In diesem Falle bekommt der Gegenstand eine gesellschaftlich bestimmte Aura, die grundlegend die individuelle Perzeption ändert.

Diese Aura ist Gegenstand der Ausstellung "Gerechte Kunst" im Sehsaal.

A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA KIÁLLÍTÁSA A BUDAPEST GALÉRIA LAJOS UTCAI KIÁLLÍTÓTERMÉBEN
1991. XI. 28–1992. I. 15.

A KIÁLLÍTÁS RÉSZTVEVŐI:
Beöthy Balázs • Bukta Imre • Elekes Károly • Gaál József • Gábor Imre • Gerber Pál • Gerhes Gábor • Krizbai Sándor •Kentaur Erkel László • Kungl György • Nagy Árpád Pika • Pereszlényi Rolland •Rácmolnár Sándor •Roskó Gábor • Szurcsik József • Vámai Gyula
Blokk Csoport: Sebestyén Zoltán, Kopasz Tamás, Katona Zoltán, Nayg István, Palkó Tibor

KIÁLLÍTÁSKONCEPCIÓ:
L. MENYHÉRT LÁSZLÓ
(TÁMOGATTA A MAGYAR HITEL BANK „MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNYA")

MEGNYITÓ
ROSKÓ GÁBOR, L. MENYHÉRT LÁSZLÓ
(KÖZREMŰKÖDÖTT: VASVÁRI BÉLA)

TÁMOGATÓK:
MŰVÉSZETI ALAP,
MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK

GRAFIKA:
ELEKES KÁROLY

EMBLEMATIKUS TÖREKVÉSEK I.

EMBLEMATIKUS TÖREKVÉSEK I.

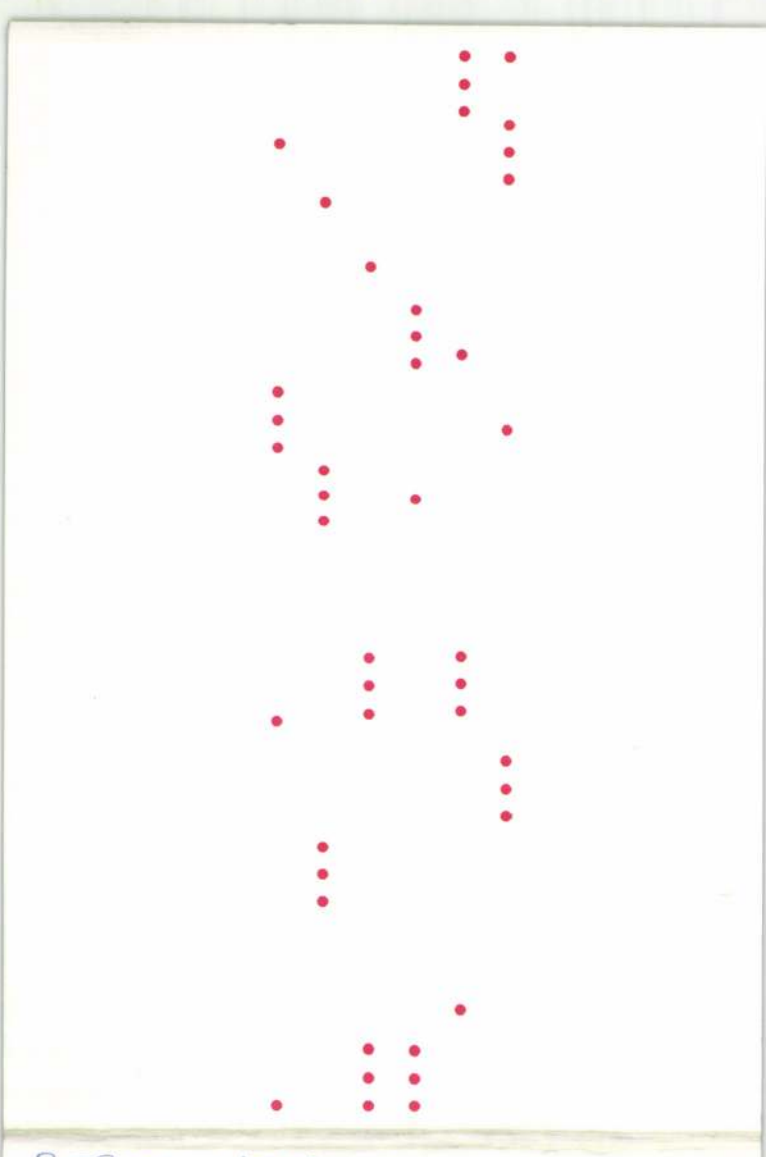

PEREZ-LENA ROLAND

• pereszlényi • rolland ••• STÚDIÓ • GA
LLÉRIA ••• megnyitó ••• hétfőn • este
••• 7-órakor ••• szeptember • 14.-én
••• Bajcsy-Zsilinszky • 52 ••• szeptemb
er • 14.-től ••• október • 1.-ig •••
10-18h-ig ••• vasárnap • zárva ••• •

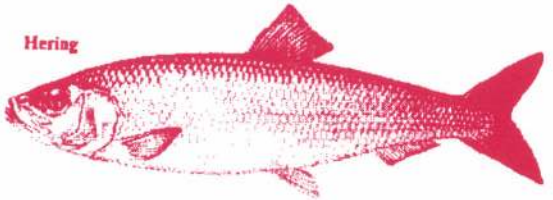

vágy a DESIRE, FETISH, COMMODITY szériából

A linzi ARS ELECTRONICA Budapesten
computerművészet/médiaművészet

BUDAPESTI ŐSZI FESZTIVÁL

(Symposion, bemutatók, találkozó az INTERMEDIA Tanszék és a Media Research Alapítvány szervezésében, az Osztrák Kultúrintézet támogatásával, a budapesti Goethe Institut és a budaesti Japán Alapítvány közreműködésével a Budapesti Őszi Fesztivál keretében a Magyar Képzőművészeti Főiskolán)

1993. október 1-3.

PROGRAM

(A vetítőteremben):

Október 1.

18.00 Az Ars Electronica - computerművészet/médiaművészet: Megnyitó
Bemutató: The Tenth Muse. Compilation of the Festival Ars Electronica 1979-1993.
(A tizedik múzsa, Összeállítás az Ars Electronica fesztiválról, 1979-1993.)
hossza: 53'54", készitette: Regina Patsch

Október 2.

10.00 ARS ELECTRONICA
Dr. Christine Schöpf előadása a fesztivál történetéről
Bemutató: Geschichter des Lebens. Ars Electronica 93. Hossza: 44'08",
készítették: Regina Patsch és Bernhard Hain
Computerművészet - médiaművészet (beszélgetés)

14.00 Waliczky Tamás munkái, 1978-1992 (videóbemutató, 50')
Michael Bielicky előadása a PrágaiMűvészeti Akadémia Média Tanszékéről
A computer lehetőségei és a magyar művészetoktatás
(Szegedy-Maszák Zoltán MKF Intermedia, Szabó Domokos Magyar Iparművészeti Főiskola)

18.00 Peter Weibel és Regina Patsch: Über die Grenzen des Realen. Ars Electronica 1992.
Die Welt des inneren Beobachters. Hossza: 119' 09"

Október 3.

10.00 és 13.00
Beöthy-Pereszlényi: Kossuth Velencében (video, 1993. 45' 26")
Lux Antal: Mauerläufer (video, 1991, 6' 10")
Dávid Vera: Mi az, hogy elektro-image?
Bohár András: Árnyékkötők, avagy ez elektrografikai művészet Magyarországon
Máté Gyula: Drótkefeművészet elektrografikai alapanyagokon ("WBA")
Szkárosi Endre: Videónköltészet. (17'30"), Halotti Beszéd (5')
A Zentrum für Kunst und Medientechnologie, Kalsruhe anyagaiból: Jeffry Shaw,
Monique Mulder, Hegedűs Ágnes és mások művei

14.00 Dubrovay László: Kompjutertechnika zenében
(Bemutatásra kerül a szerző Symphonia c. műve, 1992. 24')
Révész L. László Világ - Egyetem (Dia és videóvetítés)
Sugár János: A halhatatlan tettesek c. videóopera elemzése

17.00 Prof. Peter Weibel (médiaművész, az Ars Electronica művészeti vezetője, a kölni
Institut für Neue Medien igazgatója) előadása

Részvételüket jelezték még: Vidovszky László, Galántai György, Decsényi János, Soós András, Nemes Kálmán és mások

Az aulában okt. 2-3-án, Bortnyik Éva - Tubák Csaba instllációja, folyamatos videobemutató az ARS ELECTRONICA 1987-1993. közötti díjnyertes computeranimációból, valamint a symposionra küldött és hozott munkákból, korai magyar művekből, történeti összeállításokból: Bódy Gábor: Pszichokozmoszok (BBS, 1976), Száva Gyula: Eset (BBS, 1981), Bartók István: Dimenziók (Pannónia, 1981), Komoróczky Tamás: Mi van a dobozban (FRÍZ, 1992).
Párhuzamos program az Őszi Fesztivál keretében az Ernst Múzeumban:
HANG-KÉP-TÁR október 2. 10 órától

Pereszlényi Roland

A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA KIÁLLÍTÁSA A BUDAPEST GALÉRIA LAJOS UTCAI KIÁLLÍTÓTERMÉBEN
1991. XI. 28–1992. I. 15.

A KIÁLLÍTÁS RÉSZTVEVŐI:
Beöthy Balázs • Bukta Imre • Elekes Károly • Gaál József • Gábor Imre • Gerber Pál • Gerhes Gábor • Krizbai Sándor • Kentaur Erkel László • Kungl György • Nagy Árpád Pika • Pereszlényi Rolland • Rácmolnár Sándor • Roskó Gábor • Szurcsik József • Vámai Gyula
Blokk Csoport: Sebestyén Zoltán, Kopasz Tamás, Katona Zoltán, Nayg István, Palkó Tibor

KIÁLLÍTÁSKONCEPCIÓ:
L. MENYHÉRT LÁSZLÓ
(TÁMOGATTA A MAGYAR HITEL BANK „MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNYA")

MEGNYITÓ
ROSKÓ GÁBOR, L. MENYHÉRT LÁSZLÓ
(KÖZREMŰKÖDÖTT: VASVÁRI BÉLA)

TÁMOGATÓK:
MŰVÉSZETI ALAP,
MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK

GRAFIKA:
ELEKES KÁROLY

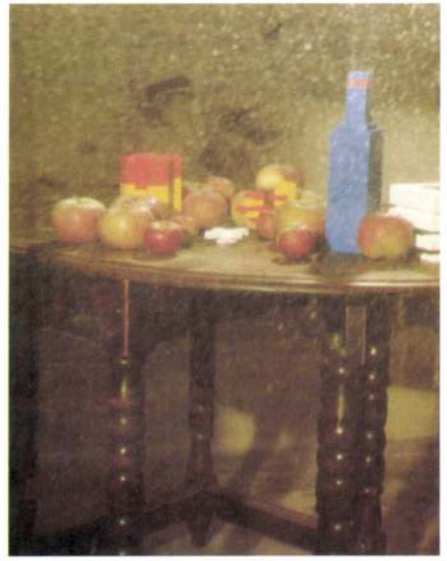

Milieu et L'EGO
(Au compte de la Révolution Française)

Pereszlényi Roland

Milieu et L'EGO
(A Francia Forradalom számlájára)

L'Institut Français en Hongrie
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition de

Beöthy Balázs, Nemes Csaba et Pereszlényi Rolland

le mercredi 10 novembre 1993 à 18 heures à l'Institut Français.
(Budapest I., Fő u. 17., dans le hall d'entrée)
L'exposition sera inaugurée par **Andrási Gábor, Bárdosi József, Beke László, György Péter, Hajdú István, Hegyi Lóránd, Keserű Katalin, Kovalovszky Márta, Körner Éva, Néray Katalin, Pataki Gábor, Perneczky Géza, Peternák Miklós** et/ou **St. Auby Tamás**, dispatcher V. de l'U.P.I.T.

L'exposition est ouverte jusqu'au 30 novembre 1993,
tous les jours de 9 à 19 heures, sauf samedi et dimanche.

A Magyarországi Francia Intézet tisztelettel meghívja Önt

Beöthy Balázs, Nemes Csaba és Pereszlényi Rolland

kiállításának megnyitójára

1993. november 10-én, szerdán 18 órakor a Francia Intézetbe.
(Budapest I., Fő u. 17., földszinti kiállítóterem)
A kiállítást megnyitják:**Andrási Gábor, Bárdosi József, Beke László, György Péter, Hajdú István, Hegyi Lóránd, Keserű Katalin, Kovalovszky Márta, Körner Éva, Néray Katalin, Pataki Gábor, Perneczky Géza, Peternák Miklós** és/vagy **St. Auby Tamás**, a T.N.P.U. V. diszpécsere.

A kiállítás megtekinthető 1993. november 30-ig
szombat és vasárnap kivételével naponta 9-től 19 óráig.

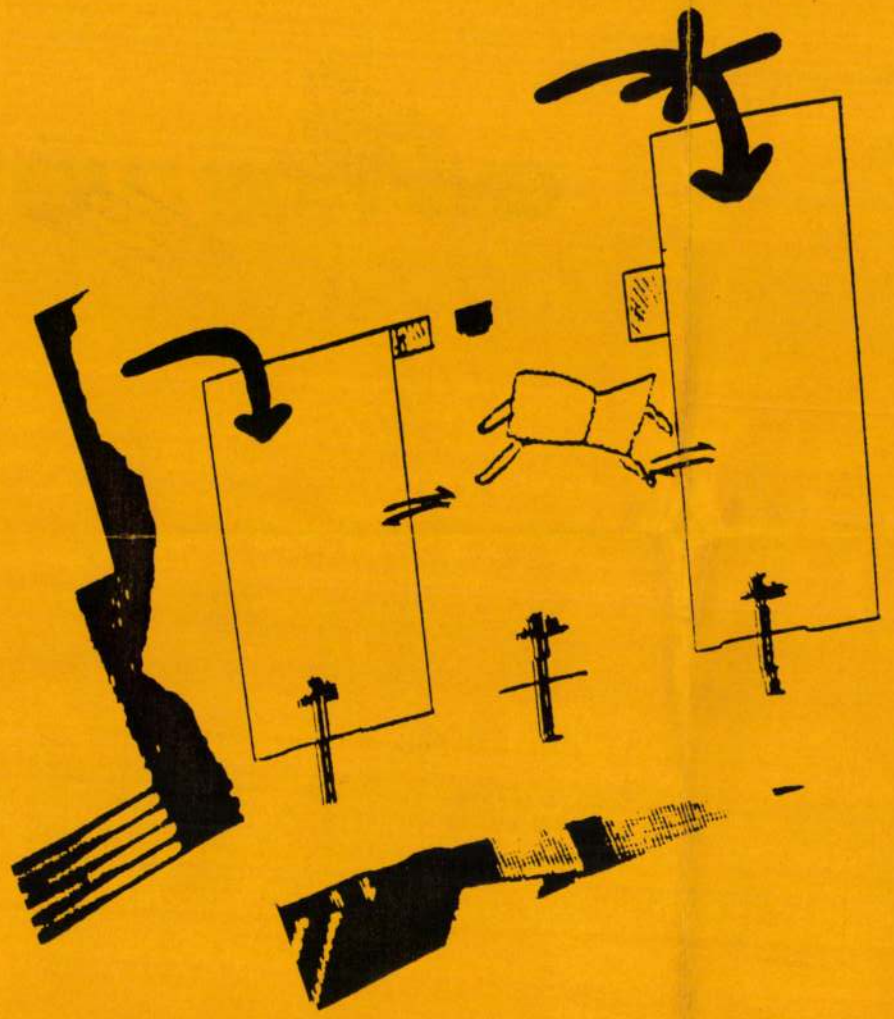

Kalász Orsolya idézet:

Az igazság az —
hogy volt 2 kéz és három,
három kéz és 1 ujj.
....

BERCSÉNYI 28-30 magyar műhely
Párizs - Bécs - Budapest
GALÉRIA
Bp. XI., BERCSÉNYI u. 28—30.

PERESZLÉNYI ROLLAND

1992.05.14.-1992.06.02.

Megnyitó: 1992.05.14-én 20 órakor

Megnyitja: Vajdai Vilmos és Gerber Pál

Műemlékek Országos Bizottságának

IX

utánu Rákós u. 10

Budapest

vatalból.
si ügyben.

U.p. VI. Állatkerti u. 1.

megye.

Dunántúl Nyomda, Pécs 6912

Pergman Péter

minaritalos

XVIII. s.

Cás 1

Scholujezsuita

286 l.

aber, Eötvös) bezeichnet sind, wúr-
den nach ihrem Taufnamen eingereiht,
wenn diese Bezeichnung nicht aus-
gesprochen als Zuname galt.

Szórend:

1 2 3 4 5 6

Pereszteghy Dano

ötvös Győr

F. sz. Lf. Nr.	Próba Beschau	Mesterjegy Meisterzeichen	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur
737	Nr. 707		**Johannes Pereszteghy**, e. 1628—, MC 1632—1651. *a)* Fedeles kupa, felfelé karcsúsodó testén vésett dísz, fedélbillentője szirén. — *Deckelkanne, der nach oben sich verjüngende Leib m. Gravierungen verziert. Deckelgriff Sirene.* — „1634." M—*H* 21,5 Ref. egyház, Győr — *Ref. Kirche, Raab.* Expos. 1934: VII, 22, 44. Jankó: 9.

F. sz. Lf. Nr.	Próba Beschau	Mesterjegy Meisterzeichen	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur
737	Nr. 707		*b)* Kehely, hatkaréjos talppal, tojásnodusszal és megújított kupával. — *Kelch, auf Sechspaßfuß, m. ovalem Nodus und erneuerter Kuppa.* — „1637." Székesegyház, Győr — *Kathedrale, Raab.* Arch. Értesítő, 1912. 46. (Kőszeghy E.). Jankó: 8.

1 pp

Kőmagyötvy 123. l.

Hadjárat. T. 4683.

Az előtérben egy magyar lovas küzd az elesett lovon ülő franczia vértessel, a háttérben pedig gyalogosok harczolnak. Felirata:

In einem Gefechte bey der Südarmee zeichneten sich, wie bekannt, die Veliten vorzüglich aus. Einer derselben
kämpfte mit einem franz: Kürassier, dieser erhielt mehrere Wunden ward entwaffnet, und rief sehr
beweglich: Grace! Grace! (Gnade Gnade) der Velite, der kein Franzisisch, wohl aber Latein verstand,
hieb ihn, durch die Hitze des Kampfes entbrannt, mit den Worten nieder: Non cras, sed hodie mo-
riemini (Nicht morgen, sonder heute sollst du sterben)

alól balra: Perger del.
jobbra: J. Treidler.

Szines rm., mér. a rl. 17.5 : 18.4 cm.

126-94-514.

Kossuth s Batthyányi fogadtatása: Perger

A bécsi egyetem aulájának közepén áll a díszmagyarba öltözött Kossuth Lajos, ki mögött gf. Batthyányi Lajos van, s kardját magasra emelve keres fog a bécsi egyetemi ifjúság szónokával, ki egyenes kardját felemelve tartja. A fehér lobogók alatt megjelent ifjúság fegyverével tiszteleg a magyar küldöttségnek, melynek tagjai kivont karddal állnak vezérük körül. A lobogók egyikén ez a szó van: „Constitution". Felirata a kép alatt két sorban:

„Der Empfang Der Ungarischen Deputation mit Den Patrioten Kossuth und Batthyany an Der Spitze, Am 15 März 1848. An Der Wiener Universität",

alól balra: „Gezeichnet von Ritter von Perger k.k. Professor zu St. Anna"
s jobbra: „Lith. von J. Bauer. Gedr. bei J. Rauh in Wien."

Könyomat, méretei a vonalkeretet véve 35 : 44 cm.

Lapa: 7702

31/93 № 133.

Perger Zsigmond (2

20. Hagár fogadtatása. Da Cortona után. metsz. Kovatsch J.

21. Szarvas vadászat, Ruthardt után. Ponheimer sen. metsz.

21. (másodszor) Krisztus a keresztfel és töviskoronával.

22. Zempléni viterek eml. Kovatsch J. rézmetszete. (L. 1823. évi Hebe)

Nagy Iván: Magyarországi képző művészek. legrégibb időktől 1850 ig. Szaradok. 1874. évf. 187–188. l.

Perger Zsigmond

ontrat

2 festő - szül. 1778 aug. 17 + 1841 may 24

Budapesten 1817–1827 időközben működött; különösen a legjelesebb iskolák legkitünőbb mesterének remekeit másolta, mely az ő rajzai után rez- és acélmetszetben is kiadattak. Az alábbi metszetek alá készítette a rajzokat:

1. Hunyadi János melképe. Metsz Höfel B. (L. Kisfaludy Sándor Hunyadi János drámájába. Buda 1816. 8 r.).
2. Lázár föltámasztása. C. Marotti után. Rézbe m. Höfel B.
3. Az utolsó vacsora. 1817. R. m. Höfel B.
4. A sánta meggyógyítása. Poussin után másolva. R. m. Passini.
5. Katonai bucsuzás. R. m. Höfel B. 12. r.
6. Egy delnő. R. m. Krepp Ignác 12 r.
7. Aurora. R. m. Kotterba C. 12 r.
8. Párbaj. R. m. Langer S. 12. r.
9. A fölfedezés. R. m. Langer S. 12. r.
10. Arm in Arm, und Aug in Aug. R. m. Langer S.
11. Ich bin bezahlt. R. m. Langer S.
12. Folgen Sie mir, ich rette Sie aus den Händen ihrer Mörder. 8. Metszé Blaschke.
13. Gereitzte Eifersucht Heinrichs VIII. bringt Anna Boleyn vom Throne aufs Blutgerüst. 8 r. Metszé Höfel Balázs.
14. Der Sturm auf Aspern am 21. May 1809. 4. r. rézm.
15. Az amsterdami kikötő, Backhuysen után 4 r. Acélba m. Hyrtl.
15. (másodszor) Schoreel arcképe. Schoreel után 4 r. Keil m.
16. Van Dyck képe. V. Dyk után 4 r. Höfel m.
17. Moses, Valentintől. Hyrtl m.
18. Az egyptomi pihenés Rafael után, Blaschke metsz.
19. Ábrahám áldozata, Metszette Berkovetz.

Perger Zsigmond

Zemplény. T. 6555.

Az előtérben III korlátos emlék van, a melyet az ország czimere ékesit és a melynek talapzatán a felirat több soros. Mellette balra egy előkelő úr magyarázza két fiának az emlék jelentőségét, előtte pedig szökőkút [illegible] térdelő női szoborral. Felirata:

[illegible] köti le figyelmünket

Zemplényi Vitézek' Emléke.

alól balra: Perger Zsig. rajz.
jobbra: Kovatsch Józs. metsz.

Rm., mér. a vk. 10.7: 7.9 cm.

[illegible] Szn. 870-98.
415-98-23.

138.276. 1

Perger Tanos

festő.

1820 tájan Körmöczbányán születtett. ~~Ifjúságáról csak ennyit tudunk hogy igen kalandos volt s kétségtelenül szép tehetsége is csupán annyra volt jó, hogy a kulanba is ingatag jellemű embert a bünbe sodorja.~~ Nehéz, kiszdelmes életet élt, s hogy sorsán ~~javítan~~ (első biztos adattak 1853 bel való, mikor Pergert) banko hamisítás ~~ad-tán magát, amiért 1853-ba~~ elfogtak s 15 évi börtönre ítélték, ~~meg~~ bünteteséből (12 évet Illaván) ki is töltött. ~~A börtön levegője megtörte, szorgalmas jó emberlett belőle, akinek elengedték hátra levő bünteteséét s~~ 1865-ben elengedték hátralevő bünteteséét s szabadlábra hegyezték. Hogy látszik a börtönben festegetett, mert mikor Illavát elhagyja, ezzel keresi kenyerét. Céltalan vándorutjában jobb módu ~~kalandok~~ (jó volt ábol eldegel, akik) szívesen bizzák meg az ügyes piktort családi képeik megfestésével, ~~jól tartva, s meg forúttal is ellátva szerencsétlen, elbütlött minőségüket~~. Nehány hónapig tartó bolyongás után Trencsenbe vetődött, hol az akkori alispánnak, Nozdroviczi Nozdroviczky Gyula kir. tanácsosnak ajánlotta fel szolgálatait. Az alispán szívesen fogadta, műtermet rendeztetett be a házban szamára s ~~családi~~ több képet ~~kat~~ festetett vele. E képek közül nehány maig is meg van Zvarenyi sz. ~~Ma~~ Nozdroviczky Bianka tulajdonában a temesmegyei Liblingben.

A művész ~~hátlyszálala~~ utolsó ~~kép~~ műve a Nozdroviczky családot ábrázoló kép, amelyen egy ügyesen festett kert előtereben Nozdroviczkyné körül gyermekei játszanak, tőle jobbra a hátterben férje, s az akkori trencsén főispán sétalgatnak. A kép közepén, a hátterben egy kerti

(2)

padon Nozdroviczkyné idős édes anyja ül; baloldalt, szintén a háttérben az angol kert Kanyargós utján rokonok járkálnak. Bár a vászon nem készült el teljesen, művészünk a következőkép szignálta azt Pinx: Joh. Perger 1865.

E kép festése Lozben, 1865-ben Trencsénben halt meg ez a jobb sorsra érdemes szerencsétlen művész, áldozatul esve a felvidéken dühöngő kolera járványnak.

A Nozdroviczky családot ábrázoló kép jelenleg Zsitkócon (Zalamegye) van, s Jenek Rezső főerdész tulajdona.

Perger János kajzat igen aprolákosan kidolgozta, s a Nozdroviczky családot ábrázoló festmenye is ~~egy~~ szinte miniature hatásat szimetrése kerésbé sikerült, a celti. ~~nyomdában azonban~~ nagy ügyessége tett szert.

Szentivanyi Gyula. Perger János festő. Művészet. 1905. 276. l.

Perger János
(1820–1865.)

600–601. Perger János.

Működött a XIX. sz. első felében.

600. *Guyon Richárdné.*

Térdig látható és kissé jobbrafordultan ül. Jobb kezét, melylyel a piros bársonyszék karfájára nehezedik, baljával, a melynek második és negyedik ujján gyűrűt visel, fogja. Középütt elválasztott haja fürtözött, szemöldöke fekete, szeme kék. Kivágott fehér ruháját fodor és széles csipke diszíti. A nyakába vetett zsinóron keresztet és kézcsuklója felett karpereczeket hord. Kék kendőjét leeresztve tartja. Jelzése alól balra: »*Pinx: Johañ Perger 1846*«.

Aquarell, méretei 56 : 45 cm. — Lelt. sz. 600. — Ertéke 100 K. — Vétetett a gr. Kreith-féle ereklyemúzeumból. — A megszerzésére vonatkozó adatokat l. a 62. lapon az 593 lelt. sznál. — Átvétetett 1895 április 23-án (107–95). — Átvételi jegyzék 30. — Az átvételt tudomásul vette az 1896 április 8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

1865
9
14

601. *Guyon Richard.*

Térdig látható és balrafordultan ül. Előrefésült haja és szemöldöke fekete, bajusza és szakálla barna, szeme kék. Gyűrűs bal kezét térdén pihenteti. Ingének kézelője látszik, kivágott mellénye csíkos, széles hajtókájú kabátja egyelejű. A párnázott támlásszéket piros bársonnyal húzták át. Jelzése alól jobbra: »*Pinx: Johañ Perger 1848*«.

Aquarell, méretei 55·5 : 45·3 cm. — Lelt. sz. 601. — Értéke 70 K. — Vétetett a gr. Kreith-féle ereklyemúzeumból. — A megszerzésére vonatkozó adatokat l. a 62. lapon az 593 lelt. sznál. — Átvétetett 1895 április 23-án (107–95). — Átvételi jegyzék 29. — Az átvételt tudomásul vette az 1896 április 8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

szintén a háttérben, az angolkert kanyargós utjain rokonok járkálnak. Bár a vászon nem készült el teljesen, művészünk a következőkép szignálta azt: Pinx: Joh. Perger 1865. E kép festése közben, 1865-ben Trencsénben halt meg ez a jobb sorsra érdemes, elzüllött művész, áldozatúl esvén a felvidéken dühöngő kolera járványnak.

A Nozdroviczky családot ábrázoló kép jelenleg Zsitkócon (Zalamegye) van és Jenek Rezső főerdész tulajdona.[1]

Perger János képeit igen aprólékosan kidolgozta, s a Nozdroviczky családot ábrázoló festménye is szinte miniature hatását kelti. Szinczése kevésbé sikerült, a rajzolásban azonban nagy ügyességre tett szert.

---

1) Szentiváinyi Gyula: Perger János festő. Művészet, 1905. évf. 276. l.

Perger János, festő. 1820 tájan Körmöcbányán született. Ifjúságát homály borítja, s első biztos adatunk 1853-ból való, amikor bankjegy hamisításért elfogták s 15 évi börtönre ítélték. E büntetésből Illaván 12 évet ki is töltött. 1865-ben elengedték hátralévő büntetését és szabadlábra helyezték. Úgy látszik a börtönben is festegetett, mert mikor Illavát elhagyja, festegetéssel keresi kenyerét. Céltalan vándorútjában jobbmódú családok jóvoltából eldegél, akik szívesen bíznak meg az ügyes piktort családi képeik megfestésével.

Néhány hónapig tartó bolyongás után Trencsénbe vetődött, hol az akkori alispánnak, nozdroviczi Nozdroviczky Gyula kir. tanácsosnak ajánlotta fel szolgálatait. Az alispán szívesen fogadta, műtermet rendeztetett be a házban számára, s több képet festetett vele. E képek közül nehány máig is meg van Zvarényi sz. Nozdroviczky Bianka tulajdonában a temesmegyei Liblingben.

A művész utolsó műve a Nozdroviczky családot ábrázoló kép, amelyen egy ügyesen festett kert előterében Nozdroviczkyné körül gyermekei játszanak, tőle jobbra a háttérben férje, az akkori trencséni főispán sétálgatnak. A kép közepén, a háttérben egy kerti padon Nozdroviczkyné idős édes anyja ül, balolddal,

SZÍNHÁZ • FILM

Az Operaház legközelebbi vendége: Roswaenge

Hosszas tárgyalások és levelezések után ma délelőtt végre megállapodás jött létre a budapesti Operaház igazgatósága és Helge Roswaenge, a világhírű operaénekes között a művész budapesti vendégjátékára vonatkozólag.

A megállapodás szerint Helge Roswaenge február hónapban, valószínüleg február közepe táján szerepel a budapesti Operában a rendkivüli vendégciklus keretében. A Turandot-ban és a Faust-ban lép fel.

Helge Roswaenge jelenleg északeurópai turnén vesz részt.

Trubadur — Németh Máriával

Zsúfolt nézőtér előtt adták tegnap este az Operaházban *Verdi* Trubadurját. Ezt a remekművet sajnos ritkán játsszák az Operában, aminek nyilván az a magyarázata, hogy a szereplőknek nehéz feladattal kell megküzdeniök. Éppen azért igen nagy érdeklődés előzte meg a tegnapi előadást. Eleonorát *Németh* Mária énekelte gyönyörű szopránjának tomboló erejével. Igen nagy sikere volt. De megállották helyüket a többi szereplők is, elsősorban *Halmos* János, aki Manrico szerepében valósággal remekelt.

Harmadik felvonásbeli áriáját, ami rendkivül nehéz és komoly művészi munka, meg kellett ismételnie. Sok taps sot kapott *Basilides* Mária, *Palló* Imre és *Székely* Mihály is Forrósikerű színházi este volt. A közönség valamennyi szünetet végig tapsolta és a függöny előtt megjelenő szereplőket lelkesen ünnepelte.

Ady—Villon-est

Ady Endre és *Villon* költeményeit szavalják a legkiválóbb előadóművészek vasárnap este 8 órakor a *Zeneakadémia* nagytermében. Az előadóest nevezetessége, hogy most szerepelnek elsőízben nyilvánosan *Horváth* Béla *Villon*-fordításai Ezeket *Majláth* Mária szavalja majd. Az irodalmi és művészi világ nagy érdeklődéssel várja az új fordítások előadását. Bevezetőt *Bíkeffi* László mond. Fellépnek: *Fellegi* Teri, *Nagykovácsy* Ilona, *Tapolczay* Gyula, *Lendvai* Andor, *Hegedüs* Éva, *Laczkó* Mária, *Buday* Dénes, *Pálóczy* László. Zongorán kiséri *Polgár* Tibor és *Kerekes* János.

Ma premier a Moulin Rouge-ban

A Moulin Rouge, a magyar főváros legnépszerübb szórakozóhelye ma este pontosan 10 órakor mutatja be „*Farsangi parádé*" címmel új revüjét, amely ötletességével, pompájával, valamint vidám hangjával minden eddigi revüt felülmúl. *Flaschner* Ernő, a *Moulin Rouge* igazgatója pazar bőkezüséggel állította össze a farsangi revüt, amely húsz ragyogó képben varázsolja a közönség elé a farsangi karnevál ezer színben és fényben tündöklő tréfáit. A híres *Chappy-Band* mint színpadi szám szerepel: „bolondos" zeneszámokat mutatnak be a publikumnak, amely a kitünő magyar művészek mellett világhírű artistákat tapsolhat az új *Flaschner-revüben*.

* **Szilágyi Marcsa**, a kitünő dizőz, szellemes és vidám műsorát tegnap este mutatta be a Vörösmarty-téri Parisette kávéház előkelő közönségének. Remek előadását zúgó tapsokkal fogadta a közönség.

* **A Mignon-kávéház** dizőze körül támadt háborúság nagy érdeklődést keltett. A közönség azonban már leszögezte a maga álláspontját és megállapította, hogy Kiss Lívia, a kitünő dizőz méltó a „pesti Jeanette Mac Donald" névre. Dalait zongorán *Goitein* Antal remek zongorista kiséri.

VESTA Erzsébet-körut 39
Előadások d. e. 11-től
Mától aktuális háborus film!
A GORODI FOGOLY
Pethő Attila, Ajtay Andor, Adorján Éva
Két tündéri WALT DISNEY színes-film:
Ferdinánd a bika. A 3 kis malac

Ma hallottam,

hogy

a *Szimfónikus Zenekar* nagy ciklusának harmadik estjén, amelyet január 14-én tartanak meg, felhangzik *Brahms* hegedüversenye is. A hegedü versenyt *Ákos* Lajos, a fiatal hegedümüvész, a *Hubay—Reményi-díj* nyertese játssza.

★

a Nemzeti Színház Rostand—Ábrányi színmüvének, a Cyrano de Bergerac-nak szombat esti bemutatója előtt pénteken délelőtt fél 11 órakor nyilvános főpróbát tart a darabból.

★

Komlós Vilmos, a népszerü komikus, «Hol volt hol nem volt.» cimü könyvének előszavát Szép Ernő irta, aki igy fejezi be mondanivalóit: «... Itt az előszó jó Komlós Vili, bánomisán mi van a könyvben lehet az mind a legegetverőbb fülientés, vállalom a felelősségét Isten és ember előtt. No csak tréfáltam; biztos, amit ilyen napsütöttelkü egészséges, jókedvü müvész mesél, az mind igaz, emberséges és vidám dolog.»

★

a rádió ma megjelent közleménye szerint a magyar rádióelőfizetők száma nemsokára eléri a *hatszázezret*.

★

a világhirü Hungária-balett, amely külföldi turnéja után a Magyar Müvelődés Háza szilveszteri előadásán mutatkozott be először a közönségnek, szombaton, ugyancsak a Magyar Müvelődés Házában balett-estet tart, amelyen bemutatják a híres kanásztáncot, párnatáncot, mézeskalácstáncot, csikós- és katonatáncot. A baletton kivül Orsolya Erzsi, Végh Sándor, Koréh Endre, Senyey Szabó Ilus, Hosszú Zoltán és Anda Géza szerepelnek az est müsorán.

Esténként
Szilágyi Marcsa
1941 évi uj müsorával a
PARISETTE
KAVÉHÁZBAN

A newyorki kikötő szépe

Egy makrancos, hóbortos kocsmárosné a *newyorki* kikötő szépe, akibe valamennyi férfi szerelmes, nemcsak a matrózok és az ügyes hajóépitő ácsok, de például *Fulton* is, a gőzhajó feltalálója. Ideális szerep Alice *Faye* számára...

A Fox új nagy filmje, *A szerelem hajója* játszódik ebben a miliőben. Alice *Faye*, ahogy az amerikai lapok irják, aranyosan csetlik-botlik végig a filmen. *Fultont* Richard *Green* játssza.

Mosolygó muzsika 19-én

világhires zeneszerzőknek, mindenkinek, mindennek paródiája **Polgár Tibor** tréfás revüjén Bp. Hangv. Zenekarral, **Kiss** Manyi, **Pethes** Sándor, **Feleky** Camili, *Pécsi Öreg Diákok*, stb. felléptével. Jegyek a Zeneakadémián is.

(*) **Magyar Gábor** *csellóestje* jan. 19, 7. ½8. Jegyek tel. 139—531.

MOZIM

Sz. = szombat ü. = üz

ADMIRAL (Tel.: 253—70
(¼4, ½6, ½8, ½10, v
ALKOTÁS (T.: 335—374):
(¼4, ½6, ½8, ¾10, v.
ANDRÁSSY (Telefon:
(¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v.
4, 6, 8, 10.)
ATRIUM (Telefon 139-
Az eladó birtok. (7
v és ü ½4-kor is.)
BELVÁROSI (T.: 384—56
(4, 6, 8, 10 v és ü 10
3, 5, 7, 9.)
BELVÁROSI HIRADÓ
Látta-e már Budapestet
korcsolyázó verseny. —
1940. év eseményeiről.
előadások 10—21 óráig.)
BODOGRÁF (T.: 149—51
(¼4, ½6, ½8, ½10,
BROADWAY (T.: 422—72
1940. (¼4, ½6, ½8
½2-kor is.)
BUDAI APOLLO (Tel.:
fogoly. (½5, ¾7, 9, v.
½8, ½10.)
CAPITOL (Telefon. 134—
(¼4, ½6, ½8, ½10 v
CASINO (T.: 383—102):
(½6, ½8, ¾10, sz. v
CITY (Telefon. 111—
¾6, ¾8, ¾10 sz.
CORSO (Telefon: 18
(½6, ½8, ½10, sz.,
CORVIN Telefon 1
Egy királynő szive.
v. és ü ½2-kor is.)
DÁMJANICH (T.: 425—
(¼4, ½6, ½8, ½10.
DÉLI (Telefon 12
A fekete asszony.
v. és ü ¼4-kor is.)
ELIT (Telefon: 114—
10, v. és ü 2-kor is.
FORTUNO (Telefon:
(4, 6, 8, 10, v. és ü.
FÓRUM Telefon
Kék madár. (½6
¼4-kor is.)
GLORIA (T.: 427—521)
¾7, 9, sz. ¼4, ½6
½2-kor is.)
HIRADÓ FILMSZINHÁ
Így játszotak ti! —
seny. — Rajzos Hir
nyc.-ök). — Hiradóa.
elővételben is.)
HOLLYWOOD (Telef
(¼4, ½6, ½8, ½10.
HOMEROS (T.: 296—17
(¾5, 7, ½10, v. és ü
IPOLY (Telefon: 292—6
½8, ½10, v. és ü.
JÓZSEFVÁROSI (T.:
fogoly. (¼4, ½6,
½2-kor is.)
KAMARA (Telefon:
(11, 2, 4, 6, 8, 10.)
KULTÚR (Telefon:
(5, ½8, ½10, v., ü.
LLOYD (Tel.: 111—9
(¼4, ½6, ½8, ½10.
NYUGAT (Telefon:
(½5, 7, ½10, sz. 4
2-kor is.)
ODEON (Telefon: 4
(½5, ¾7, ½10, sz.
ü. ½2-kor is.)
OLYMPIA (T.: 423—
kell. (11, 2, 4, 6, 8,
OMNIA (Telefon: 130-
(5, ½8, ½10, sz., v.
ORIENT (Tel.: 114—
(½5, ¾7, ½10, v
½8, ½10.)
OTTHON (T.: 146—447
(¼4, ½6, ½8, ½10,
PALACE (Tel.: 221—
(11, 2, 4, 6, 8, 10.)
PÁTRIA (Tel.: 145—6
tüzében. (4, 6, 8, 10
PHÖNIX (Tel.: 223—
(11, 1, 3, 5, ½8, ½
RÁDAY (T.: 382—58
(½5, 7, ½10, v. és
RÁDIUS (Telefon:
Töparti látomás. (½
¼4-kor is.)
REX (Telefon: 228—
(½5, ¾7, 9, sz. ¼4
½2-kor is.)
RIALTO (Tel.: 221—
(11, 1, 3, 5, ½8,
4, 6, 8, 10.)
ROYAL APOLLO
(½6, ½8, ¾10, sz.
ROXY (Telefon: 226
(3, ½6, ½8, ¾10,
½8, ½10.)
SAVOY (Tel.: 146—
tüzében. (¼4, ½
½2-kor is.)
SCALA (Telefon: 1
(½6, ½8, ¾10 sz
SIMPLON (T.: 268—
(¼4, ½6, ½8, ½
STÚDIÓ (T.: 225—
(11, 2, 4, 6, 8, 10
TIVOLI (Telefon:
(½5, 7, ½10, sz.
¾2-kor is.)
TURÁN (Tel.: 120
(4, 6, 8, 10, v. é
URÁNIA (Tel.: 1-
(5, ½8, ½10, sz.
VESTA (Telefon: 2
(11, ½2, ¼4, ½6,

ZI
művés
KA
paró
PÁ
tökél
HAZ
LÉ
4. hétr
CA

DENFELŐL

TÁVIRATI IRODA
ból, hogy Roosevelt
Amerikának per-
llárjába kerül.

A PROPAGANDA-
ÓJE — mint Vichy-
Georges Portmann
zületett. Portmann
xi egyetem orvosi
. Számos orvosi
k közül több angol
is megjelent. Ame-
s előadást tartott
gy szerzett össze-
merika minden ré-
lgatók jelentek meg
in. Évek óta szo-
külpolitikai kérdé-
k.

GBÓL jelenti az
intézkedések, ame-
rmány nemrégiben
ózók ellen életbe-
lelmiszerek árának
ére vezettek. Így
6 százalékkal esett.
entette, hogy az
és spekulánsok
ságra hozza. Az
llenőrzésével meg-
atal a csungkingi
llió dollárt kapott
. A rizst az egyes
gorúan megállapí-
fel. A napokban
ze, hogy további
ket állapítson meg
zerek árának csök-

JELENTIK: Ma-
között — mint is-
4-én megszakadt a
niután a vezetéke-
k vidékén ismeret-
gálták. Az illetékes
alanul hozzáláttak
oz és szerdán sike-
tani a kábelössze-

BÓL JELENTIK:
erészeti múzeumot
yitják meg. Helyi-
épületet szemelték
olynak a nagyszá-
ítalakítási munká-
int ezer hajómo-
ajd a termekben.
kában Nagy Péter
fel és azonkívül a
híres admirálisá-
k el. A múzeum
lotta számára kü-
létesíteni.

ÓL jelentik: La-
minehét éves asz-
nyszék anyjának
gezése miatt ha-
ezték. Utoljára 52
lek ki nőt Fran-

jelenti a Havas:
ge annak idején
szálló hatóságok
a páncélreke-
t január 10-étől
i. Minthogy a
mostanában nem
délyeket a meg-
ncélrekeszek és
ak kezdetét jan.
hogy a műve-
is jelen lehes-

ÓL JELENTIK:
szállítási viszo-
rendelte, hogy
20-tól február
en a kiosztásra
leszállítsák. A
ől az alkalom-
tatott a tüzelő-
el, aki kijelen-
tás körül olyan
rültek fel, hogy
nek voltak a
csonyabbra le-
ban nem lehet
február 17-ike

ELENTIK: A
rozta, hogy az
megváltoztatja.
alapján ezentúl
ujtott és hat
terpellációt le-
k szóbeli meg-
l tovább nem

POK BESZÁ-
az olasz ki-
kezdeményezé-
lőestéjén, de-
voiában, a ki-
ak területén,
állítottak fel a
részére. A
nagy a király
naponta több-
ıdnak itt enni.

Csak tizenegy női kalauz *maradt szolgálatban*

A budapesti villamosvasutakon utazó közönség egyre ritkábban lát női kalauzokat. A BSZKRT ugyanis, amely az ismert események folytán nyáron nagyobb számban állított szolgálatba női kalauzokat, akik kitűnően beváltak, most a viszonyok változása folytán megszüntette a női kalauzok alkalmazását és mindössze 11 női kalauzt tartott a szolgálatban vissza. Ezeket a legkitűnőbbek közül választották ki. Már csak három viszonylatban, a 11., 69. és 91. számú villamosvasúti vonalakon teljesítenek női kalauzok szolgálatot, valamennyien csak a pótkocsikon. A BSZKRT azonban a női munkaerők elbocsátása után is nyilván tartja az összs vizsgázott női kalauzokat és ezeket a szükséghez képest a jövőben is bármikor ismét szolgálatba tudja állítani.

HAJSZA EGY SZÖKÖTT GYILKOS UTÁN *Nyitra közelében*

Nyitra, január 9.

(Bud. Tud.) A közeli Tormos községben a csendőrök izgalmas hajsza után elfogták *Dulánszki* János 46 éves szökött fegyencet, aki karácsony előtt *Csacsán* rablótámadást követett el, majd Zsolnára szökött.

Egy rendőr felismerte, Dulánszki azonban rálőtt a rendőrre és ismét megszökött. Később sikerült elfogni, de január 4-én a zsolnai járásbíróság fogházából újból elszökött. Tegnap délután Nyitra környékén egy fogházőr felismerte és el akarta fogni. Dulánszki futásnak eredt és eközben többen csatlakoztak az üldözőhöz. A szökött fegyenc a Nyitra-folyóba vetette magát és a jeges árban átúszott. Motorkerékpáron és kerékpáron vették üldözőbe és izgalmas hajsza után Tormos község közelében sikerült elfogni.

Dulánszki volt az, aki 1921-ben *Jansák* mérnök, a közmunkaügyi minisztérium pozsonyi kirendeltségének vezetője ellen *revolveres merényletet követett el. Annak idején halála ítélték, büntetését azonban kegyelemből életfoggyiglani fegyházra változtatták át. Csaknem 19 évi fegyházbüntetés után nemrég szabadult ki.*

Hatvanezer látogató a „Magyar Művészetért" mozgalom kiállításán

Eddig 150.000 pengőért vásároltak képeket és szobrokat

Három héttel ezelőtt nyílt meg a *Műcsarnokban* a *Magyar Művészetért*-mozgalom kiállítása, amely iránt oly nagy érdeklődés nyilvánult meg, ami szinte páratlan a mai időkben. Ez az érdeklődés érthető is, mert valóban

képzőművészeink színe-java mutatja be művészetét és munkásságát a nagyközönségnek.

Azt, hogy a magyar művészet e nagy seregszemléje megvalósulhatott, vitéz nagybányai *Horthy Miklósnénak*, a kormányzó feleségének lehet köszönni, aki a mozgalmat életre hívta s aki szünet nélkül, a megsegítés nemes érzésétől áthatva, foglalkozik a képzőművészet megsegítésének ügyével. Nemes elgondolása és munkatársainak, *Pongrácz* Jenőné grófnénak, *Karg* Györgyné bárónénak és *Karátsony* Antal ny. min. tanácsosnak, valamint művészi munkatársainak, *Csont* Ferenc, *Benkhard* Ágost és *Szőnyi* István festőművészeknek fáradhatatlan buzgósága meg is hozta a nagyszerű eredményt, mert

a kiállításon már eddig közel 150.000 pengő értékben vásároltak képeket és szobrokat.

Kint jártunk a mozgalom irodájában, ahol elénk tárták a vásárlási jegyzéket, amelyből kitűnik, hogy *nemcsak az ismert mesterek művei találtak vevőkre, hanem az új, még alig ismert tehetségek, sőt, ami rendkívül érdekes, a haladó művészet kitűnőségei is számosan szerepelnek abban a jegyzékben, amelyben a vásárlásokat tüntetik fel.* Csak néhány nevet ragadunk ki a jegyzékből. Így *Bacsa* János, *Németh* László, *Harangházy Perger* Ferenc, *Domján* József, *Koffán* Károly, *Jakab* Ödön, *Kurucz* Dezső, *Dór* Ferenc, *Cziráky* Lajos, *Gábor* Marianne, *Simon* Béla, *Csupor* László, *Imre* István festők, *Somoggyi* József, örkényi *Strasser* István szobrászok és a haladó művészek közül *Frank* Frigyes, Bánáti *Szverák* József, *Diener-Dénes* Rezső művei találtak gazdára.

Eddig mintegy hatvanezer látogatója volt a kiállításnak.

Kétségtelen, hogy ehhez az eredményhez nagymértékben hozzájárul *a művészbélyegsorozat sikere is.* Véget nem érő sorokban állt a közönség a csarnok bejárata előtt, hogy hozzájuthasson ehhez a bélyegsorozathoz.

Az első sorozat az utolsó példányig elfogyott,

úgy hogy január 5-én újabb sorozatot bocsátottak ki, amit még ma is árusítanak.

A kiállítás anyagát a rendező bizottság a kiállítás után az ország különböző városaiban *vándorkiállítás* keretében fogja bemutatni, majd előreláthatóan külföldön is bemutatják. Ily módon az eddig befolyt összeg még tetemesen emelkedni fog, amit majd a jövő évi új kiállítási anyag beszerzésére fognak fordítani.

(b. m.)

Érdekes eredmények a budapesti sakk-csapatbajnokságban

A csapatbajnoki küzdelmek 4. fordulója alaposan felforgatta az eddigi sorrendet. *A Magyar Munkás Sakkörnek Szabó és Boros mesterekkel erősödött csapata 10:2 arányban lehengerelte a Zuglói Sakkört,* amely utóbbi már eddig is gyengén szerepelt, mostani súlyos vereségével pedig komolyan számolnia kell a kiessésel is. Talán még ennél is meglepőbb a titkos favoritként induló *Budai Sakkozó Társaság* eredménye, mert nemcsak 9:3 arányban kapott ki, hanem az első hat táblán 0:6 arányban végzett a *Pesti Hirlap* csapata ellen. A harmadik mérkőzésen a *Postások* 8:4 arányban győzték le a *Gázművek* eddig második helyen álló együttesét és miután a többi csapatok nem játszottak, a bajnokság jelenlegi állása a következő: 1. Pesti Hirlap 28; 2. Gázművek 24½; 3. Hangya 22½ (1); 4. Magyar Munkás 21 (1); 5. Postatisztviselők 20½ (1); 6. Budai SE 18½ (1); 7. Zugló 17½; 8. Budai ST 16½ (1); 9. Szávay 12½ (1); 10. Beszkárt 10½ (2). A zárójelben levő számok jelzik, hogy az illető csapatok egy vagy két mérkőzéssel kevesebbet játszottak.

— **Halálozás.** Dr. *Koch* Lajos ügyvéd elhunyt. Temetése 10-én d. u. fél 4-kor Rákoskereszturon a ref. egyház szertartása szerint.

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Pénteken több angol hajó szerette volna áttörni a spanyol blokádot. Miután azonban élelmiszert és nem fegyvert szállítottak, ez nem sikerült.

Elutazott Torinóba a válogatott csapat. Az olasz vezetőséggel teljes az egyetértés: mindenki a győzelmet reméli.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Két törvényszéki tárgyaláson nyilvánított a közönség »tetszést vagy nemtetszést«, de a bíró mindenütt leintelte őket.« »Nagyon helyes. Már a régi bírói igazság is azt hirdeti, hogy tüntetni és hazudni csak a vádlottnak szabad.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon Franciaországban van még olyan szakma, amely az idén még nem sztrájkolt?«

A nap hőse: Japán, amely vezet a fegyverkezés terén. Rengeteg adót szed és annak a felét fegyverre költi. Mire kell az a sok fegyver? Bizonyára demonstrálni, hogy ne merjék megtagadni a nagy adófizetést.

Kitűnően működik már a piackutató intézet. Mindenki megelégedett a munkájával, mert egyáltalán nem emelte az árakat.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Egy kiváló miniszteri tanácsost bíztak meg az ellenzék választási panaszainak megvizsgálásával.« »Ez nagy csalódást keltett. Eddig ugyanis a sóhivatal hatáskörébe tartoztak az effajta panaszok.«

Mindenben első a Pesti Napló

— **Minisztertanács.** A kormány tagjai pénteken délután öt órakor *Darányi* Kálman miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter előadásában tárgyalta az értelmiségi munkanélküliség ügyével foglalkozó miniszteri biztosság szervezésének alapelveit, majd *Darányi* Kálmán földművelésügyi miniszter előterjesztésében az alföldi öntözésekkel kapcsolatos munkálatok végrehajtására szervezendő hivatal felállítására vonatkozó rendelet tervezetét. A minisztertanács ezután folyó ügyeket tárgyalt és éjjel tizenegy órakor ért véget.

— **Kitüntetés.** A kormányzó tankahermányi és stankovói dr. *Sztankay* Géza honvédelmi minisztériumi államtitkárnak nyugalomba vonulása alkalmából, kiválóan értékes szolgálata elismeréséül a magyar érdemrend középkeresztjét a csillaggal adományozta. A kormányzó *Kristoffy* János gazdasági főtanácsos, nyugalmazott jószágfelügyelőnek a hazai mezőgazdaság fejlesztése körül szerzett érdemei elismeréséül a magyar érdemrend tisztikeresztjét adományozta.

— **Gallwitz tábornok temetése.** *Freiburgból* jelentik: *Gallwitz* tábornokot, a napokban elhúnyt világháborús német hadvezért pénteken temették el teljes katonai pompával. *Geyer* gyalogsági tábornok, az ötödik hadtest parancsnoka Hitler nevében koszorút tett le a koporsóra.

— **Finnország újabb politikai története.** *(Erich volt finn miniszterelnök előadása.)* A *Külügyi Társaság* rendezésében pénteken Rafael *Erich*, Finnország volt miniszterelnöke, jelenlegi stockholmi követe, előadást tartott *Finnország újabb politikai történetéről. Pekár* Gyula elnöki megnyitója után *Erich* követ előadásának bevezetőjében megemlékezett gróf *Apponyi* Albertről, majd Finnország és Magyarország közötti hasonlóságról beszélt, kifejtve, hogy mindkét országnak a kultúra megvédése jutott osztályrészéül idegen erőkkel szemben. Ezután a finn nemzet politikai önállóságáért vívott küzdelmet vázolta. Az Oroszországgal kötött kényszerbéke nem múlott el Finnországra nézve csalódások nélkül. Finnország külpolitikai törekvéseiről szólva beszélt az *északi orientációról*, amely Finnországnak népszövetségi tagságát eredményezte.

Ideális üdülőhely Dr. HORVÁTH SZANATÓRIUM ÉS PENZIO ABBAZIA

Közvetlen a tengerparton. Orvosi diéták, meleg tengeri fürdők. Mérsékelt penzióárak. — Felvilágosítás: Britannia Szállodában, d. e. 11—d. u. 5-ig. Tel. 1-206-46

Szép asszony szebb lesz

a lakása, ha függönyét nálam vásárolja!

Löwy Arthur, csak Király u. 15

Dupla csipke-ágyterítő 14.50

Fióküzlet nincs!

— **A berlini magyar követ vacsorája Röder honvédelmi miniszter tiszteletére.** *Berlinből* jelentik: *Sztójay* Döme magyar követ pénteken este *vacsorát adott a Blomberg hadügyminiszter meghívására Berlinben tartózkodó Röder Vilmos honvédelmi miniszter és felesége tiszteletére.* Az estebéden résztvettek: *Blomberg* hadügyminiszter, *Meissner* államtitkár és felesége, *Mackensen* külügyi államtitkár, valamint a birodalmi haderő három fegyvernemének tábornokai feleségükkel.

— **Kerékjártó szegedi professzort meghívták több belga, francia és svájci egyetemre.** Több belga, francia és svájci egyetem meghívta *Kerékjártó* Béla szegedi egyetemi tanárt, a geometria professzorát előadások tartására. Kerékjártó professzor *a brüsszeli, liège i, poitiers-i, strasbourgi, lausanne-i és genfi egyetemeken, valamint a párizsi Collège de France-ban fog előadásokat tartani.* Kerékjártó Béla előad a genfi egyetem nemzetközi matematikai kongresszusán, majd a párizsi Descartes-kongresszuson is.

— **Szabadlábra helyezték dr. Kugler Józsefet.** A törvényszéken dr. *Szabó* István vizsgálóbíró pénteken foglalkozott dr. *Kugler* József ügyvédből lett szénnagykereskedő ügyével, akit — mint jelentettük — a főkap.tányságon csalás bűntettének gyanuja miatt *letartóztattak.* Védője dr. *Karvas* Marcell a letartóztatási végzést felfolyamodta. A vizsgálóbíró Kugler kihallgatása után elrendelte a letartóztatott nagykereskedő szabadlábrahelyezését.

— **Perger Ferenc képei.** Háromházi *Perger* Ferenc, a fiatal földműves festő vagy három esztendővel ezelőtt Szekszárdról érkezett a fővárosba és az őstehetségek akkortájt divatos tömegében is feltűnt erős kompozícióival és egyéni stiluskeresésével. Perger azóta a Képzőművészeti Főiskola növendéke és munkásságának újabb eredményeit most kiállítás keretében mutatja be. Természetes, hogy kialakult, kiegyensúlyozott oeuvreről még nem lehet szó; de kétségtelen, hogy a fiatal festő sokat fejlődött és tudatossá váló művészete egymásután leveti a feleslegesnek és túlhaladottnak érzett sallangokat. A kiállítás egy-két képe, különösen néhány figurális kompozíció, arányos megoldásával és friss színével komoly meglepetést jelent, de figyelemreméltó haladásról tanuskodik a gyüjtemény több más darabja is. *(— m —)*

— **Meghalt Halban bécsi nőgyógyász-professzor.** *Bécsből* jelentik: Josef *Halban* bécsi egyetemi tanár, a hírneves nőgyógyász, aki a néhány évvel ezelőtt elhúnyt *Kurz* Zelma operaénekesnő férje volt, pénteken *meghalt.*

— **A londoni National Galery főigazgatója Budapesten.** Érdekes vendég érkezik Budapestre. Az angol világbirodalom legnagyobb művészeti gyüjteményének, egyben a világ egyik vezető képtárának főigazgatója: Kenneth Clark a gróf Bethlen István elnöklete alatt álló Society of the Hungarian Quarterly vendégeként néhány napra fölkeresi a magyar fővárost. Kenneth Clark pályája egészen meglepő. Ma mindössze 33 éves és már 30 éves korában a National Galery élén állott. Tudományos kutatásai elsősorban festészettörténetiek. Számottevő munkái vannak Leonardo da Vinci rajzairól és az angol tájképfestészetről. Budapesti előadása is, amelyet a Society of the Hungarian Quarterly felolvasó ülésén kedden, április 27-én délután háromnegyedhatkor a Magyar Mérnök és Építész Egyletben (Reáltanoda u. 13—15) vetített képek kíséretében tart meg, *az angol művészet általános jellemzéséről szól.* Clark feleségével jön Budapestre és érintkezésbe fog lépni a magyar múzeumi és művészeti világ vezető személyiségeivel.

— **A KMAC közgyűlése a benzinadót nem tartja időszerűnek.** Péntek délután tartotta a *Királyi Magyar Automobil Club* évi közgyűlését. Gróf *Andrássy* Sándor elnöki megnyitójában rövid összefoglalót adott az elmúlt év eseményeiről, kiemelve, hogy a KMAC égisze alatt rendezett versenyek és az *I. Magyar Automobil Grand Prix* nagyban erősítették a klub tekintélyét. Az idegenforgalmi tevékenység körül örvendetes fejlődés mutatkozik. Gróf *Teleki* János alelnök távollétét táviratban mentette ki, amelyben megemlékezett *a magyar automobilizmus egységéről.* Gróf *Andrássy* Sándor folytatta elnöki megnyitóját. Kitért a *benzinadó* kérdésére is és leszögezte az automobilizmus érdekét képviselő elnöki tanács legutóbbi határozatát, amelyet a KMAC választmánya is magává tett. Megállapította, hogy *a benzinadó kérdése* a fontos indokoknál fogva *most nem időszerű;* időszerűségének kérdésében annakidején az elnöki tanács fog határozni. Az *évi jelentés* elfogadása és a szükséges *alapszabálymódosítások* elfogadása után megtörtént a *választmány kiegészítése.*

KÖLTÖZKÖDIK?

Béreljen VOGEL CSILLART

Károly körút 28 (Városház) és Mária Terézia tér 1

Adómentes 245 □-öl TELEK

Telefon: 1-831-05 Dohány ucca 30/b alatt sürgősen eladó

— **Ciano Tiranába utazik — a jugoszláv miniszterelnök utazása bizonytalan.** *Rómából* jelentik: Megbízható helyről származó értesülés szerint gróf *Ciano* külügyminiszter április 28-án *Tiranába utazik*, hogy látogatást tegyen *Zogu* királynál. Hivatalos helyen *nem erősítik* meg azokat a híreket, amelyek szerint *Sztojadinovics* jugoszláv miniszterelnök a közeli napokban Rómába érkezik vagy Ciano külügyminiszterrel Tiranában fog találkozni.

— **Antal István a kormányzói jogkör kiterjesztéséről.** Az egyesületközi bizottság pénteken folytatta ankétját a kormányzói jogkör reformjáról. *Antal* István volt államtitkár bevezetőben elmondotta, hogy *Gömbös* Gyula programjában nemcsak a kormányzói jogkör kiterjesztése, hanem a felsőház, a választójog, az összeférhetetlenség, a mentelmi jog, sőt a vármegyei rendszer reformja is szerepelt. Antal fejtegetései szerint az alkotmányos tradíció *az államfő és az országgyűlés együttes törvényhozásához* való visszatérést követeli, ezért a kormányzótól nem lehet megtagadni *a szentesítés* jogát. Tiltakozik a gondolat ellen, hogy a kormányzót *fejedelemmé* degradálják. Részére *főmagasságú* címet ajánl. A kormányzónak biztosítaná a *köznemesi cím* adományozásának és a *hadüzenetnek* jogát. A kormányzó *felelőtlenségét* feltétlenül be kellene vezetni. A főkegyúri joggal kapcsolatban nem az a fontos, hogy a kormányzót ezzel a joggal felruházzák, hanem az, hogy *a jog ne vesszen el a nép számára. Törs* Tibor, *Donáth* György és dr. *Berecz* Sándor vett részt a vitában. *Halla* Aurél államtitkár köszönte meg a felszólalásokat.

— **A KIE tavaszi konferenciája.** A budapesti és fővároskörnyéki *keresztény ifjúsági egyesületek* holnap, vasárnap, *tavaszi konferenciát* tartanak *Batiz* Dénes és *Kovács* Bálint vezetésével Kálvin tér 8. alatt. A konferencia előadói: *Muraközy* Gyula, *Ecsedy* Aladár, gróf *Teleki* László, *Pógyor* István. Délelőtt tíz órakor a Kálvin téri templomban *Makkai* Sándor volt erdélyi püspök prédikál, a konferencia után pedig *Victor* János tart összefoglalást.

— **Letartóztatták és szabadonbocsátották a »néger istent«, aki lopott szenet árult.** *Newyorkból* jelentik: A newyorki törvényszék 500 dollár óvadék ellenében *szabadlábra helyezte* George *Bakert*, az *»néger isten«* néven ismert néger szektaalapítót, akit egy verekedés során letartóztattak. Előzőleg a börtön körül 5000 hívő gyült össze és *egész éjszakán át vallásos énekeket és imákat mondva*, követelte szabadonbocsátását. A »Messiás« és »isteni atya« címekkel is szereplő négert azzal vádolják, hogy ő szította templomában a verekedést, továbbá azzal, hogy egy ezidőszerint szünetelő pennsylvániai bányából *lopott szenet adott el.*

— **Ötszáz bécsi diák Budapesten.** Budapest 500 bécsi elemista és középiskolás növendéket hívott meg a város megtekintésére. A bécsi diákok pénteken ½7 órakor érkeztek meg a Keleti pályaudvarra, ahol a főváros részéről *Felkay* Ferenc üdvözölte a diákokat, akik a fővárosi diákszállókban szálltak meg. A bécsi diákok szombaton délelőtt autóbuszokon megtekintik a főváros nevezetességeit, délben a pesti Vigadóban ünnepélyt rendeznek tiszteletükre. Az ünnepi beszédet *Schuler* alpolgármester fogja mondani. A bécsi tanulók vasárnap este utaznak vissza az osztrák fővárosba.

— **Pénz és lélek.** *(Haypál Béla előadása.)* *Haypál* Béla pénteken előadást tartott, *»Pénz és lélek«* címmel a Cobden-Szövetségben. Haypál rámutatott arra, hogy korunk szellemi világának átalakulása magávalhozta a pénzre vonatkozó felfogás megváltoztatását is. A gazdasági életen uralkodó merev pénzrendszerek helyébe az élet lüktetéséhez igazodó, hajlékonyabb pénzrendszerek fogalma lépett. Ezzel a pénz kezd visszatérni eredeti rendeltetéséhez, vagyis *szolgája, eszköze lesz az életnek. Ez a pénz-fogalom illik bele a kálvinizmus világnézetébe is*, amely az anyagi dolgokat lelkiek javára szolgáló eszközöknek tartja.

— **Székelyek emlékünnepe.** A volt 82-es székelyek május 2-án d. e. 11-kor tartják emlékünnepélyüket a Hadimúzeumban (Bethlen bástyasétány). A rendezőség ezúton hívja meg a volt 82-es (székely) bajtársakat, az erdélyi testvérezredeket és az erdélyieket.

— **Június 1., 2. és 3-án lesznek az idei könyvnapok.** A Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesületének kérelmére a hatóság június 1., 2. és 3-ára engedélyezte az idei Magyar Könyvnap rendezését. A főváros most jelöli ki azokat a közterületeket, ahol a könyvnapokon a könyvvessátrak felállíthatók.

— **Házasság.** *Vadász* Ily és dr. *Szabó* Béla budapesti ügyvéd jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Eredeti angol **The Champion** és kitűnő **Royal Star kerékpárokat** havi 15—20 pengős részletre szállítunk **kerékpár-alkatrészeket** bármely kerékpárhoz **nagybani gyári árban** vidékre is. **Lánz Jakab és fia** kerékpár-nagykereskedők, **Budapest, VIII., József körút 44.** — Képes árjegyzék ingyen. — Alapítva 1869

„Egyedül a szabadságjogok kiterjesztése biztosíthatja az emberi társadalom haladását"

Daladier francia hadügyminiszter a demokráciák összefogásáról és az általános európai megbékélésről beszélt Londonban

Manchester, április 23.

Daladier francia hadügyminiszter a francia-angol baráti szövetség villásreggelijén mondott pohárköszöntőjében hangoztatta, milyen fontos Európa békéje szempontjából *Anglia és Franciaország együttműködése.* Felidézte Daladier *Cobden* Richardnak, a nagy angol nemzetgazdásznak és államférfinak kimagasló alakját és emlékeztette a hallgatóságot Cobdennek arra a tételére, hogy *az iparban és kereskedelemben támadt nehézségek, a nép nyomora és a nemzetek közötti nézeteltérések okai a protekcionizmus túltengésében, a kereskedelem szabadságának akadályozásában, az önző érdekek politikájában keresendők.* Bizonyos, hogy a 18. század óta igen fontos változások történtek a világ gazdasági életében, de a földgömb háromnegyed részén még mindig túlteng a protekcionizmus és a gazdasági önzés mindig új erőre kap. *Az emberi szabadságjogokat az utóbbi időben félelmetes támadások érték.* Különböző elnevezések alatt egészen különleges gazdasági elméleteket teremtettek, így *a gazdasági önellátás rendszerét,* amely politikai parancsuralomra vezet, vagy pedig éppen ennek a politikai rendszernek következményeként jelentkezik a gazdasági önellátás. *Már pedig egyedül a szabadságjogok kiterjesztése biztosíthatja az emberi társadalom haladását,* ellentétben azok felfogásával, akik az erő minél nagyobb kifejezésrejuttatásában látják az emberiség üdvét. A nyugati civilizáció szabadságjogok szeretetén és az ember személyének tiszteletbentartásán nyugszik, továbbá annak felismerésén, hogy a szabad kezdeményezés jogát mindenkor érdemes megvédeni.

Daladier ezután *szembefordult azokkal, akik azt állítják, hogy Franciaország a kommunizmus örvényébe zuhanás előtt áll. Franciaország éppen annyira ragaszkodik a közrendhez, mint nemzeti függetlenségéhez.* Emlékeztetett ezután Franciaországnak és Angliának arra a közös törekvésére, amely az általános leszerelés elérésére irányul. Most szükség van azonban arra, hogy *a demokrata országok biztosítsák védelmüket.* A világ tudja, hogy az ő katonai erejük mindig csak a béke ügyét szolgálja. *Nem tanusítunk gyűlöletet egyetlen néppel szemben sem, bármilyen legyen is annak politikai rendszere* — folytatta Daladier. — Éppen ellenkezőleg, minden nemzet felé békejobbot nyujtunk. *Ezt azonban nem szabad a tehetetlenség vagy a gyengeség jelének tekinteni.*

A francia hadügyminiszter hangoztatta végül, hogy Anglia mindig számíthat Franciaországra az emberi szabadságjogokért és a békéért folytatandó küzdelmében.

SZOMORY DEZSŐ KAMARAZENE AZ ATHENAEUM 1.60 PENGŐS NOVELLA-SOROZATÁBAN

A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara elnöke a világgazdasági helyzet javulásáról

Beszélgetés Fentener Van Vlissingennel Budapesten

(Saját tudósítónktól.) Dr. Fentener *Van Vlissingen,* a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara elnöke, aki tegnap *saját repülőgépén* Budapestre érkezett, ma látogatást tett *Bornemisza* Géza miniszternél, *Imrédy* Bélánál és *Éber* Antalnál, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnökénél. Délben *Scitovszky* Tibor déjeuner-t adott Van Vlissingen tiszteletére. Délután Fentener Van Vlissingen a Kereskedelmi Kamarában előadást tartott.

Előadásában hangsúlyozta, hogy *válságról ma már nem lehet beszélni, azonban kétséges, hogy mennyire bizakodhatunk a mai fellendülésben,* amely részben természetellenes indokokban leli magyarázatát, tekintve, hogy a világ fegyverkezési kiadásai 1933 óta megháromszorozódtak. A gazdasági élet legújabb fellendülése óta *a válság éveinek tapasztalatait sokan elfelejtették,* pedig most is feltűnő jelenség, hogy *a fellendüléssel a nemzetközi árucsere megfelelő növekedése nem járt,* ami a jövőre nézve súlyos veszélyeket rejt magában.

Nem lehet egyszerűen a háború előtti állapotokhoz visszatérni, de szükséges a kereskedelem akadályainak fokozatos leépítése. A nemzetek kössenek új, *kétoldalú kereskedelmi szerződéseket,* amelyekben a szerződő felek a legtöbb kedvezmény elvének fenntartása mellett *egymásnak kölcsönösen vámengedményeket tesznek.*

A kamara hangoztatja mindig azt az igen fontos közgazdasági elvet, hogy *a hitelező országok mérlegének passzívnak kell lenni.* Ebből következik az a Magyarország számára döntő jelentőségű tétel, hogy viszont *az adós országoknak kereskedelmi aktívummal kell birniok.* Csak ilyen módon lehetséges a világkereskedelem megfelelő növelése, ami pedig a válság végleges likvidálásának és a munkanélküliség megszüntetésének elengedhetetlen feltétele.

Felvetődik az a kérdés, vajjon *van-e most kilátás a nemzetek közötti szorosabb együttműködésre?* Az a feladat, amellyel *Van Zeeland* miniszterelnököt röviddel ezelőtt megbízták, arra enged következtetni, hogy *az Egyesült Államok és Nagy-Britannia is meg vannak győződve a nemzetközi kapcsolatok újjárendezésének szükségességéről.* A vezető államoknak ez a magatartása további reményekre jogosít fel és a Nemzetközi Kamara működése előtt is *új horizontokat nyit meg.*

Beszélgetés a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara elnökével

A *Pesti Napló* munkatársa Fentener *Van Vlissingennel* beszélgetést folytatott nagy tetszéssel fogadott előadása után. Először is a tervezett gazdasági világkonferencia kérdéséről nyilatkozott a kiváló holland gazdaságpolitikus.

— Kérdéses, hogy egyáltalán lesz-e gazdasági világkonferencia? — mondotta Fentener Van *Vlissingen.* — Ha összehívják, akkor remélhetjük, hogy sikerrel is fog járni, mert az utolsó évek tapasztalatai alapján már tisztában vannak a világ nagy nemzetei azzal, hogy *közvetlen tárgyalások révén többet remélhetnek,* tehát először ezeket bonyolítják le és csak akkor hívják össze a világkonferenciát, ha a megegyezés lehetőségei már adva vannak. Általános megegyezés esetén is elképzelhető a *regionális kedvezmények* rendszerének életbeléptetése. *Ez különösen fontos a dunavölgyi államok szempontjából.*

— A javulás legfőbb reménységét abban látom, hogy az Egyesült Államokban vannak ugyan belső nehézségek, azonban e pillanatban *a belső nehézségeknél sokkal fontosabbnak látják azt, hogy Európát a gazdasági összeomlástól megmentsék.* Az amerikai felfogás éppen ezért az utolsó időkben teljesen megváltozott. Ez kifejezésre jut abban is, hogy ma már a tengerentúl is tisztában vannak azzal, hogy *a hitelező államoknak bele kell nyugodniok még a kedvezőtlen kiviteli mérlegbe is,* mert tudják, hogy *az adós országok csak úgy fizethetnek, ha többet exportálnak.*

Az autarchia súlyos problémájáról szólott ezután a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara elnöke.

— Csak fokozatosan lehet szakítani az autarchikus rendszerekkel, mert különben súlyos zavarok állanának elő. Amerika máris hozzákezdett az egyes államok különleges viszonyainak tanulmányozásához és valóságos katalógust fektet fel a helyzetről. Két év előtt nehéz lett volna az autarchikus rendszerek felszámolásához hozzákezdeni, mert *akkor nem lett volna vevő,* ma azonban *világszerte mindenütt jelentkeznek a vásárlók,* így nagyobb nehézségek nélkül vissza lehet térni a szabadkereskedelemre.

— *Az autarchia mindenesetre nagyon drága mulatság,* amelynek a terhét a népnek kell viselnie. Szerencsére ma már túlesett ezen a világ és *senki sem helyesli többé az autarchia elvét.* Meggyőződésem, hogy *a rossz gazdasági kapcsolatok okozzák a rossz politikai kapcsolatokat,* éppen ezért nagy reménnyel nézek a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara berlini konferenciája elé, mert Genf kudarca után az ilyen közvetlen megbeszélések jelentősége nagyon emelkedett és az egyes országok kormányai fokozottabb mértékben hallgatnak gazdasági életüknek a megbeszéléseken résztvevő vezető személyiségeire.

Másfélévi börtönre ítélték dr. Gerlóczy Zsigmondnét

A beugrató ügynököket is súlyosan elítélte a tábla

(Saját tudósítónktól.) Mult év őszén napokon keresztül tárgyalta a büntetőtörvényszék azt a bűnpert, amelynek elsőrendű vádlottja dr. *Gerlóczy* Zsigmondné. Az ügyészség *többrendbeli csalás* büntette címén emelt vádat ellene, mert ügynökök segítségével két bérházához tömegesen vett fel 100—1000 pengős óvadékokkal házmestereket, akiknek később az óvadékot nem tudta visszafizetni. Gerlóczyné a törvényszék előtt azzal védekezett, hogy *visszaéltek jóhiszeműségével, ő maga is áldozat, mert az ügynökök és uzsorások kiforgatták minden vagyonából.* Vádlottársai szintén tagadták bűnösségüket.

A törvényszék Gerlóczynét *kétévi börtönre* ítélte, vádlottársai közül *Naftori* Józsefet egyévi, *Fekete* Sándort nyolchónapi, *Arany* Istvánt és *Tóth* Istvánt tíz-tíz hónapi, *Engel* Benőt, *Förhécz* Lajost és *Ivádi* Sándort hat-hat hónapi börtönre. Enyhítő körülménynek mérlegelte a törvényszék, hogy *Gerlóczyné igyekezett megtéríteni az okozott kárt és hogy bizonyos tekintetben ő is az ügy egyik áldozatának tekinthető.*

Fellebbezés folytán pénteken foglalkozott az üggyel a tábla *Zachár*-tanácsa. A bűnper iratait *Bóka* Károly táblabíró ismertette. Ezek között szerepel az Igazságügyi Orvosi Tanács szakvéleménye is Gerlóczyné elmeállapotáról. Szakvélemény szerint Gerlóczyné — habár *akaratelhatározása nagymértékben korlátozottnak* tekinthető — végeredményben *jogilag beszámítható.*

Fischer Ede főügyész vádbeszédében kifejtette, hogy *maga is számos enyhítő körülményt talált Gerlóczynéra nézve,* mégis indítványozta a törvényszéki ítélet *súlyosbítását. Halász* Lajos védő főleg azt domborította ki, hogy *Gerlóczyné semmiképpen sem tekinthető bűnösnek, inkább szerencsétlennek.* Irgalmas ítéletet kért számára.

A késő délutáni órákban hirdette ki *Zachár* tanácselnök a tábla ítéletét. Eszerint a fellebbezési bíróság Gerlóczyné büntetését *másfélévi börtönre mérsékelte,* de ebből is hat és fél hónapot kitöltöttnek vett. *Naftori* József büntetését a tábla 1 évi és 3 hónapi börtönre, *Fekete* Sándorét tízhónapi, *Ivádi* Sándorét pedig nyolchónapi börtönre súlyosbította. *Arany* István büntetését a tábla héthónapi börtönre szállította le, *Tóth* István tízhónapos és *Förhécz* Lajos hathónapi börtönbüntetését a tábla helybenhagyta, viszont az első fokon felmentett vádlottak közül *Tóth* Józsefet hathónapi börtönre, *Czinóber* Ernőt pedig nyolchónapi börtönre ítélte. A törvényszéki tárgyalás óta meghalt *Engel* Benő vádlott ügyében az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezték.

Az ítélethez fűzött megokolás kiemelte, hogy a tábla Gerlóczyné büntetésének kiszabásánál *nagymértékben figyelembe vette erősen korlátozott beszámíthatóságát, hogy az ügynökök befolyásolták* és azt a körülményt, hogy az Igazságügyi Orvosi Tanács véleménye szerint *éppen a beszámíthatóság határvonalán áll.* A táblai ítélettel szemben csupán azok a vádlottak jelentettek be semmisségi panaszt, akiknek ítéletét a tábla súlyosbította. A többi vádlott, így *Gerlóczyné táblai ítélete jogerőssé vált.*

Az Ernst-Múzeum aukciói
Budapest, VI., Nagymező utca 8
SZEGŐ PÁL gyüjteménye
KELETÁZSIAI TÁRGYAK
a Hopp-múzeum tulajdonából,
valamint **főúri** és más **magánbirtokból származó festmények, műtárgyak szőnyegek** és **bútorok** kerülnek eladásra
KIÁLLITÁS: 1937 április hó 18-tól 25-ig, délelőtt 9-től délután 5-ig.
AUKCIO: 1937 április 26-tól kezdve naponta délután ½4-től.

Szabó Zoltán: Győzelem

Vasas Károly: Bányász

GYÖNGYÖN ALKOTÓ ÉV

Az évfordulók mindig a bőség zavarát hozzák magukkal a kiállításokat kedvelő ember számára: több az élmény, mint amennyit a fej be tud fogadni, még ha győzzük is szemmel. A műcsarnoki tárlat, amely bevallottan a szövetségbe forrt művészek tisztelgése az évfordulónak és a kongresszusnak, tehát „protokoll" – ami nem baj, a baj az, ha nem valljuk be! – az élő alkotók kavargó, színpompás seregszemléje lett, nemzeti kiállítás-féle, de mivel tisztes teret enged a plakátnak és az esztétika mostohagyerekének, a karikatúrának is, azoknál frissebbnek tűnik. Ez nyilván a tárlat hatalmas anyagát és a katalógust elrendező-megtervező Sós László–Kemény Éva (So–Ky) házaspárnak is érdeme.

A művek részben a művészektől, részben közgyűjteményekből kerültek ide a Műcsarnokba. Elsősorban olyanok, amelyeket maga az alkotó érzett a legjellemzőbbnek, legfontosabbnak. Az évszámok egységesen hiányzanak. Kár. Ha – akár hiányosan – ott olvashatnánk őket a cédulákon, kitűnne: mennyi volt az igazán alkotó év a negyvenből.

Sz. A.

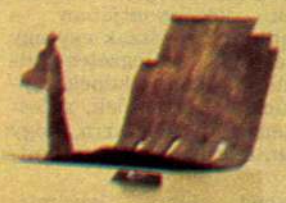

KÉKESDY KÁROLY REPRODUKCIÓI

Új Tükör, XXII. évf. 18. sz. 1985

Kultúránk a világban

Csehovval — Csehovnál

PERGER DÉNES

Igazi könnycsepp gördül le Hernádi Judit szeméből s állapodik meg az arcán. Tíz percig most ő Nyina, Csehov *Sirálya*, őszintén átélve, egész lényével, az itt ülő közönség számára ismeretlen nyelvű szövegével is megrendítve a nézőket. A Reviczky Gáborral előadott tízperces kettős nem színpadon játszódik most, hanem a Csehov-múzeumban, Jaltában. Azon az irodalmi esten, amelyen Tahi Tóth László, Bánsági Ildikó és Szegedi Erika is előad egy ugyancsak mintegy tízperces jelenetet a *Platonovból*, Horvai István pedig *Az én Csehovom* címmel oroszul mondja el eddigi Csehov rendezéseinek (öt drámáját rendezte, némelyiket többször is) emlékeit, élményeit, Csehov iránti érzelmeit és róla szóló gondolatait. Nagyon tetszik az egész a múzeum fő termét zsúfolásig megtöltő közönségnek.

Éppen felszabadulásunk negyvenedik évfordulóján, 1985. április 4-én rendezték meg ezt az irodalmi estet a jaltai Csehov-múzeumban. Előző este, a jaltai Csehov színházban, mintegy ötszáz főnyi, túlnyomórészt szovjet, s éppen itt turistáskodó magyar közönség előtt a *Platonov* című Csehov tragikomédiát mutatta be a *Vígszínház* társulata, Horvainak azt a Csehov produkcióját, amely szerintem mind közül a legjobb. Amelynek, mint a többinek is, moszkvai művész, David Borovszkij tervezte a díszleteit.

Remek előadás volt a *Platonov* a Pesti Színházban — nagyszerű előadás lett Jaltában is. Néhány új szereplő lépett be a produkcióba, vezető színészek vettek át mini-szerepeket, mindenki maximálisan kitett magáért, mindenki átérezte, hogy a rendezvénysorozat címét — *A magyar kultúra napjai a Szovjetunióban* — tartalommal kell megtölteni, áthevíteni, gazdaggá tenni. Akik ezt a *Platonovban* megtették: Tahi Tóth László, Halász Judit, Szegedi Erika, Bánsági Ildikó, Koncz Gábor, Lukács Sándor, Venczel Vera, Reviczky Gábor, Hernádi Judit, Bárdy György, Kern András és Szatmári István.

Bizonyos, hogy Jalta szokatlanul szép látványa, a Csehov-múzeum, s még inkább a mellette levő Csehov-ház jótékonyan inspirálta a társulatot. Mindannyiunkban, akik ott jártunk, volt annyi érzelmesség és őszinte szeretet Anton Pavlovics személye és írói zsenialitása iránt, hogy megilletődtünk, amikor az ágyát és az asztalát, a — Saljapin által neki küldött — boroshordókat, s a kertben az általa ültetett citrusfákat, írószerszámait és más napi használatú eszközeit szemügyre vehettük. Legszívesebben az ő szamovárjából ittunk volna teát. Ezt ott persze nem lehet. Szellemében, lelkivilágában megmártózni azonban lehet, s mindannyian erre törekedtünk.

BARABÁS TAMÁS

A Kőműves Kelemen Berlinben

A Magyar Kulturális Napok rendezvénysorozata keretében számos kisebb-nagyobb küldöttség látogatott az NDK fővárosába. A vendéglátók — az ünnepi, a hivatalos eseményeken, előadásokon, sokoldalú eszmecseréken túl — olyan programokról is gondoskodtak, melyek során jogos büszkeséggel mutathatták meg mindazt, amivel a közelmúltban gyarapodtak. Néhányan az 1983-as centenáriumára újjávarázsolt Deutsches Theatert és a vele közvetlenül szomszédos kamaraszínházat csodálhattuk meg: a főtengely (*királyszék*) nélküli, görgőpárokra szerelt forgószínpadot, a háttérfüggönyök tárolását és kezelését könnyítő, liftező polcrendszert, a hazai színházi viszonyokhoz képest irdatlanul tágas — és még így is szűk — raktárakat, s persze a belső terek eleganciáját (a kamarát négyméteres falmagasságig lebontották, korszerűsítve újraemelték, a díszítéseket híven rekonstruálták). Bejárva a kettős épület minden zegzugát, a „kantinban", a relikviákkal hangulatossá tett művészbüfében pihentünk meg (*üzemi* konyha is tartozik hozzá, ízletes ételekkel, dotált árakkal . . .)

A Vígszínház színészeinek és dolgozóinak nemigen jutott idejük a nézelődésre, pihenésre. Két estén a *Kőműves Kelemen* játszották, ezt a nagy intenzitású, komoly fizikai igénybevételt követelő, szünet nélküli rockballadát. Bár különösebb hírverése nem volt az előadásnak, mindkétszer seregnyi fiatal gyűlt össze a kapuk előtt, „csodára": jegyre áhítozva, amint ezt kézzel írott, magasra tartott papírlapjaik is bizonyították. A szerencsésebbeknek bevált a „jegy-stop" — ám a szervezéssel német barátainknál is lehet egy kis baj, mert bár valamennyi hely jó előre gazdára talált, egy-két (valóban csak egy-két) üres szék végül mégiscsak maradt.

Akik jelen voltak, remek produkciónak, átütő sikernek lehettek tanúi. Ivánka Csaba — Sarkadi Imre befejezetlen drámája nyomán készített — átdolgozása, Szörényi Levente zenéje, Bródy János dalszövegei ma még elevenebben élnek, mint az esztendőkkel ezelőtti bemutatón. A kétszázadik előadáshoz közelítve nemcsak hibátlanul begyakorolt, példásan fegyelmezett a játék, de mintha friss színekkel, villanásokkal is gazdagodott volna. A nagyszerű Páger Antal Vándora délcegebb, energikusabb, mint valaha. Kovács Nóra sorsot és jelképet ötvözött Anna alakjában. A tizenhárom kőműves, Hegedűs D. Gézával, valamint Szakácsi Sándorral és Sörös Sándorra az élen: egy-egy markáns karaktervonás, egy-egy öröktől ismerős, mégis mai jellem (a „tizennegyedik" kőműves csak a színfalak mögül drukkolhatott a többieknek: Rácz Géza nemrég ajtórésben felejtette az ujját, de begipszelt kézzel is követte társait Berlinbe). Az első estén szűnni nem akaró a taps (Török Ilona rendező és kollégái televíziós beszámolója is igazolhatja majd), számunkra szokatlan viszont, hogy se virág, se semmi ceremónia. Házigazdáink kissé aggodalmasak: holnap magas rangú NDK-beli és magyar személyiségek, vezető művészek is ülnek a nézőtéren — nem a protokolláris udvariasság mozdítja-e majd a tenyereket? Nos, másodjára a siker még erősebb (bár az előadás talán egy árnyalattal halványabb az előzőnél), van virág is két kazallal, Marton László rendezőt magyarul és németül éljenzik meghajláskor.

A kirobbanó elismerés azonban nem jelent teljes értést, sem teljes egyetértést. Ez derült ki a berlini művészvilág Fészek-klubjában, a Sirályban folytatott késő esti beszélgetésen, mely fűtött vitává lett (a fölhevült polemizálók alig győzték tölteni az öblös kancsókból a — limonádét). Kelemen, a kőműves históriája nem volt ismerős a német nézők, sőt szakemberek többségének, és sajnos a műsorfüzetecskéből is épp a folklorikus háttér és a történet maradt ki. Mindez — noha a szinkrontolmácsolás sokat segített — megnehezítette a rockballada átfordítását, metaforikus értelmezését is. Ernst Schumacher professzor, a legtekintélyesebb berlini kritikus sem érzett rá igazán a darab és az előadás lényegére, szükség volt tehát arra, hogy Horvai István igazgató és Marton László egymás szavát továbbfűzve, az árnyalatokra is ügyelve, higgadt vehemenciával fejtse ki mindazt, amit e balladáról tudni szükséges — s főként azt, hogy a múltunkkal való nyílt szembenézés szándéka vezette az adaptáció készítőit: bármily nagy terv beteljesítése sem történhet törvénytelenség árán, bármily nagy építés sem követelhet gyilkos emberáldozatot. (E sorok írója, egyetértve az elemzés lényegével, halkan megjegyzi ismét, amit a premierkor: a zenés színpadi változat szimbolikájában akadnak következetlen vagy félreérthető mozzanatok. Hangsúlyozandó azonban, hogy a vita résztvevői nem a részlet-, hanem az alapkérdéseket firtatták. Ők, mint többen mondották, egyelőre azon is meditálnak, társítható-e a rock az esztétikummal, s dilemma e műfaj szerepe a közönség „nemzedékváltásában".)

Egyöntetű volt az igény: a nézetek, vélemények, törekvések összeszikráztatását, kölcsönös megismertetését vendégjátékok segítsék! Elképzelésekben, kezdeményezésekben nincs is hiány. E folyamat értékes, érdemes része volt a Vígszínház bemutatkozása is a Deutsches Theater kamaraszínházában. A darab és előadása méltó volt a Max Reinhardt örökségét ápoló hely szellemához. A színház bőséges repertoárján mostanában is szerepel néhány kitűnő produkció, de — ahogy a berliniek mondták — a *Kelemen* a maga módján velük is állta a versenyt.

TARJÁN TAMÁS

Kiállítás a Svéd—Magyar Klubban

A Stockholmban működő Svéd—Magyar Kulturális Klub, mely ez évben ünnepli fennállásának 20. évfordulóját, nagy erőfeszítéseket tett, hogy ápolja, terjessze a magyar kultúrát. Legutóbb három magyar származású svéd művész számára rendeztek itt kiállítást. Hézagpótló kezdeményezés ez, melynek célja: népszerűsíteni azokat a magyar gyökerű művészeket, akiknek munkája kiegészíti, szélesíti a befogadó ország kultúráját A kiállításon Perger Dénes festő, Szilasi János kerámikus, és Veres Klára porcelánfestő mutatta be munkáit.

Perger Dénes képei ismertek Stockholmban. A városban barangolva feltűnnek egyegy galéria ablakaiban, falain vidám színű akvarelljei, jellegzetes stockholmi motívumai. Perger művészetének középpontjában a skandináv táj- észak egy-egy évszakának jellegzetes pillanata áll. Ezek a képek egyszerűek, közérthetőek, a festő nem törekszik arra, hogy valamiféle új iskolát teremtsen.

Szilasi János kerámiái kontrasztban állnak Perger képeivel. Még a festményekre a könnyedség és a színpompa, a kerámiákra, kimértség, méltóság és patina jellemző. Szilasi táljain, kancsóin, praktikus tárgyain áttetsző fehér alapon felépített, csipkésen finom, fekete virágmotívumok térnek vissza, ismétlődnek kisebb variációkkal. Formavilága még egy kicsit magyar, de színei, virágmotívumai, zománcának ötvözete már jellegzetesen svéd.

Perger Dénes festménye

Veres Klári porcelántányérjait állította ki, s bár ez az anyag kicsiny, ahhoz elegendő, hogy érzékeltesse a hatásos, szembeötlően új technikát, melyet svédül bredpenselnek, széles ecsethasználatnak neveznek. Ez az ecsethasználat új festékek, lágy színek ötvözetével váratlan hatást kelt, mely megragadja a nézőt. Bizonyítékként elég említeni, hogy néhány óra alatt megvásárolták a művésznő minden tárgyát. Veres Klári is, mint a két másik kiállító, előszeretettel mintáz virágokat, gyümölcsöket, romantikus tájakat. Először az alapszíneket, alapmotívumokat viszi fel, aztán kiégeti a tárgyat, és tovább építi rá ecsetjével a képet. Újból éget és újból fest. Nyolcszor, tízszer ismétli meg ezt a procedúrát, amíg a színek, árnyékok, fények élővé, plasztikussá válnak a porcelánon.

A sikeres kiállítás alkalmával a művészek egy-egy alkotásuk árát ajánlották fel az új budapesti Nemzeti Színház építéséhez.

BÁNKI GÉZA

Pergel Lajos

egyéb műsorok is általában hazafias szelleműek, lelkesítő célzatúak.

A bombázások két hónapja alatt így ritkán sikerült rést ütni a két oldalt elválasztó kommunikációs „vasfüggönyön". De ilyesmire is akadt példa. A francia *AFP* hírügynökség jóvoltából bejárta a világsajtót egy belgrádi fotó. A fényképen az előtérben egy óriásplakát látható, az égő Eiffel-torony fantáziarajzával, s a felirat: „Ezt képzelje el!". Mögötte egy darab valóság: a kiégett USCE-irodaház, amely Milosevics pártjának is otthont adott, és amelyet a NATO légiereje több ízben is támadott. A felvételen egy kisebb, kevésbé feltűnő felirat is látszik: „Hagyják abba a bombázásokat!"

A történethez tartozik, hogy az óriásplakátnak helyet adó felület nyugati tulajdonosa már nem működteti irodáját a jugoszláv fővárosban. De valaki jó propagandaérzékkel gondoskodott arról, hogy az Eiffel-tornyos plakát és a valóban kiégett épület kontrasztja egymás mellé kerüljön. Ki ne fotózna le egy ilyen képet? Egyetlen ötlet, ám nyilván sok nyugati újságolvasót elgondolkodtatott a bombázások értelméről. Olyanokat, akik Belgrádot, Jugoszláviát, a Balkánt vajmi kevéssé ismerik, de az Eiffel-tornyot, Párizst, a „Nyugatot" igen.

A NATO légiereje lebombázta a RTS központi jugoszláv televízió belgrádi és újvidéki székházát és átjátszóállomásait, a hivatalos érvelés szerint azért, hogy megtörje az állami tömegtájékoztatás monopóliumát. A szövetség számítása azonban csak részben vált be: hiába rombolták le – a NATO szerint – a jugoszláv átjátszókapacitás 80 százalékát, a szerb rádió és tv továbbra is sugároz, nemritkán a katonai tartalékadók felhasználásával. Igaz, az adást az ország jelentős részében már csak gyengén, rossz minőségben lehet fogni. Az Eutelsat európai műholdas műsorszóró konzorcium – a NATO erőteljes nyomásának engedve – úgy döntött, hogy felfüggeszti a szerb rádió- és tévéadások továbbítását. A kommunikációs hadviselés részeként ún. „repülő stúdiók" a magyar légtérből sugározzák az Amerika Hangja szerb nyelvű adásait. Az adások rendszeresen ismétlik Bill Clinton amerikai elnöknek és Madeleine Albright külügyminiszternek a szerbekhez intézett üzeneteit. A repülők mellett a NATO földi mobil stúdiókat is bevetett a Jugoszlávia elleni médiaharcba. Az önálló áramforrással ellátott, mozgékony stúdiók a Jugoszláviával szomszédos országokból sugározzák adásaikat, és állítólag Jugoszlávia területének jelentős részére el tudják juttatni műsoraikat. Többek szerint azonban a műsorokat csapnivalóan szerkesztik, a bemondók erős akcentussal beszélnek.

A kommunikációs háborúban a NATO nincs könnyű helyzetben, mert tekintettel kell lennie bizonyos, a nyugati világban axiómaként kezelt tájékoztatási alapelvekre. Emlékezetes, hogy az előző „televíziós háború", az Irak elleni Sivatagi Vihar idején az amerikai tudósítók lényegében szaúd-arábiai „karanténjükból" küldhették haditudósításaikat – arról, amit a katonai vezetés jónak látott. (A gyakorlat ellen lázadozó tudósítóknak ezt biztonsági okokkal magyarázták.) Az atlanti szövetséget a jugoszláviai akció kezdete óta sok bírálat érte, amiért nem ad kellő mennyiségű és minőségű tájékoztatást a hadműveletekről. Jelenségértékű volt, hogy az egyik első sajtótájékoztatón a nyilatkozó tábornok arra hivatkozva tagadta meg a részletes tájékoztatást, hogy abból az ellenség könnyen kikövetkeztethetné a szövetség taktikáját. Érvelésében természetesen van igazság, ami azonban nem változtat azon, hogy a közvélemény „porciózva", szociológiai szaknyelven manipulálva kapja a tájékoztatást. A NATO helyzetét pedig csak tovább rontja, ha szóvivője egyszerre tesz össze nem egyeztethető kijelentéseket: ha például a szerb légvédelem valóban olyan hatástalan, mint állítja, akkor a szövetséges gépeknek miért kell ötezer méteres magasságban megközelíteni a célpontokat?

– Minden háborúban az igazságot éri az első csapás – írja Marvin Kalb amerikai professzor. A Harvard Egyetem Sajtó és Politika Intézetének vezetője korábban három évtizeden át az amerikai CBS, illetve NBC televízió diplomáciai főtudósítója volt.

A szakember számára meglepő, hogy az információs társadalom, az internet korában a szerb vezetésnek sikerült egy, az alternatív hírforrásoktól lényegében elszigetelt társadalmat létrehoznia.

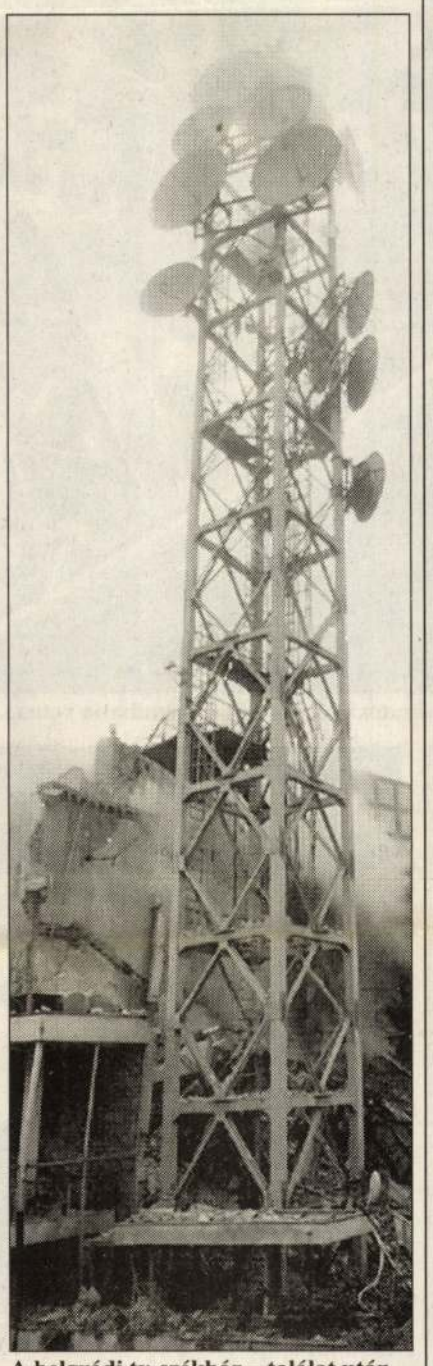

A belgrádi tv-székház – találat után

MTI – KÜLFÖLDI KÉPSZOLGÁLAT

Menekültellátás egy albán táborban

REUTERS-FOTÓ

A legjobb magyarázatot adom

– mondja Jamie Shea, az atlanti szövetség szóvivője

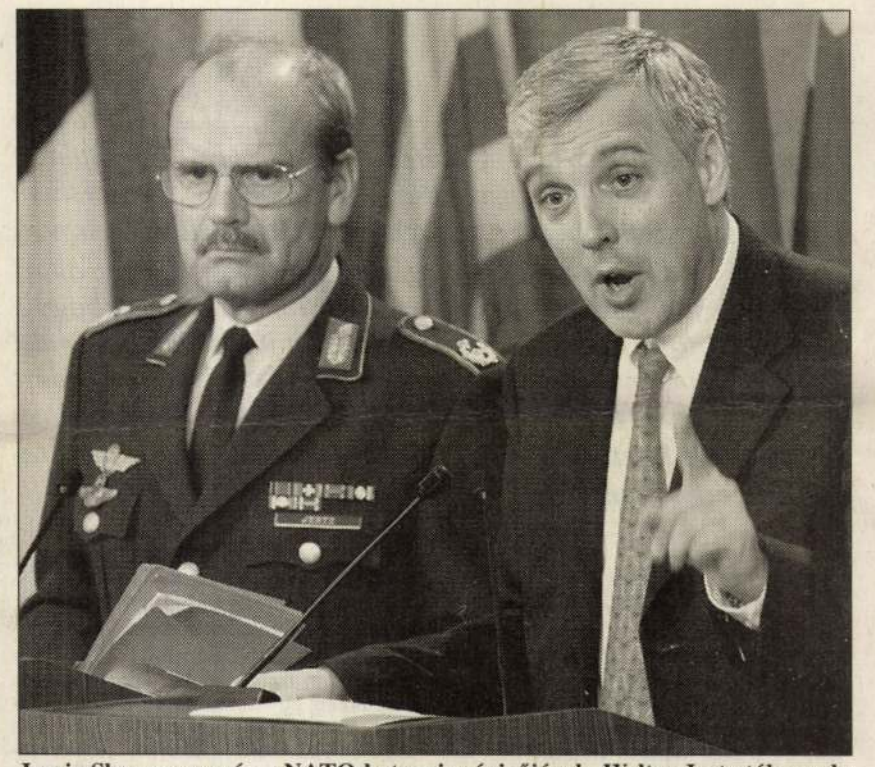

Jamie Shea magyaráz a NATO katonai szóvivőjének, Walter Jertz tábornoknak a társaságában

REUTERS-FOTÓ

Az én feladatom azt mondani az embereknek: gondolkozzatok, mi történik akkor, ha nem cselekszünk – magyarázza Jamie Shea, a NATO szóvivője. A 46 éves brit férfi a koszovói válsággal egy csapásra világhírűvé vált: a légi háborúról éjjel-nappal ő beszél a tévében, a rádióban és az újságokban.

– A világ azt tudja a jugoszláviai NATO-akcióról, amit ön mond. Nem túl nyomasztó ez a felelősség?

– A felelősség valóban nagy, hiszen nemcsak a NATO-főtitkár, hanem mind a tizenkilenc tagállam nevében kell beszélnem. Akkor végzem tehát jól a munkámat, ha mindenki úgy érzi, hogy azonosulni tud a mondanivalómmal. Egyébként a legjobb nem is gondolni a felelősségre, különben az ember nem bírja tovább. Megpróbálok most is úgy tenni, mintha húsz-harminc újságíróhoz beszélnék csupán, ahogyan azt korábban tettem.

– Bármit kérdeznek öntől, hosszú és részletes válaszokat ad. Hogyan tud ennyi mindent figyelemmel kísérni?

– Jó, hogy ezt mondja, mert akárhányszor elindulok a tájékoztatókra, rémülten arra gondolok, hogy öt százalékát sem tudom annak, amit kellene. Valójában úgy dolgozom, mint egy újságíró: megpróbálok minél több információt begyűjteni, minél többet olvasni, beszélni a katonai parancsnokokkal és a szakértőkkel. A végén mégis rossz érzés fog el, hiszen minden egyes tényről tudni szeretnék. A sajtótájékoztatókon persze a NATO üzenetét is közvetíteni próbálom, és ezért nem is kérek elnézést, hiszen az én feladatom elmagyarázni, mit miért teszünk, és megnyerni mindehhez a közvélemény támogatását.

– Milyen érzés nap nap után kiállni az újságírók kérdéseinek kereszttüzébe, és elmagyarázni a NATO tévedéseit?

– Nem kellemes reggel úgy felkelni, hogy a nap híre egy újabb NATO-incidens. Ugyanakkor nem menekülhetek el, nem mondhatok le – oda kell állnom, és a lehető legjobb magyarázatot adnom, noha jó magyarázat ilyenkor nincs. Abban bízom, hogy az egész nem válik személyes üggyé: én sem vagyok mérges az újságírókra, hiszen tudom, hogy az ő dolguk feltenni a nehéz kérdéseket, és remélem, ők sem neheztelnek rám.

– Nem tart attól, hogy a légicsapások elhúzódásával a NATO elveszti a közvélemény támogatását?

– Legyünk őszinték: az emberek nem szeretik a válságokat. Ha valaki szereti a konfliktusokat, jobb, ha pszichiáterhez fordul. Azt tehát senki sem várhatja el, hogy a közvélemény lelkesedjen egy válságért: a lényeg inkább az, hogy az emberek figyelmét arra irányítsuk, miért szükséges harcolni, és mi történik akkor, ha nem teszünk semmit. Most csak a háború rövid távú hátrányait látjuk: az áldozatokat, a menekültáradatot, a bombázásokat. Ám amikor a válság véget ér, azt mondjuk majd: nehéz volt, de megérte. Igazságot tettünk, az emberek hazatértek, a régiót stabilizáltuk, és remélhetőleg Jugoszlávia is megindul a demokratizálás útján.

– Az a hír járja, hogy a koszovói válság után többé nem akar NATO-szóvivőként dolgozni.

– Ezt a hírt megerősíthetem, bár egyelőre nem tudom, mit fogok csinálni. Hat év szóvivőség még a koszovói konfliktus nélkül is hosszú idő. Emellett Solana főtitkár egyértelművé tette, hogy a mandátuma lejárta, vagyis ez év vége után nem kíván a NATO-nál maradni – ideje tehát új szóvivő után nézni. A sajtónak is szüksége van új arcra, új megközelítésre. Nem bántam meg, hogy elvállaltam ezt a munkát, még a koszovói válság legnehezebb napjai után sem.

Brüsszel, 1999. június

PÓCS BALÁZS

„A NATO tájékoztatási csatája"

A NATO elveszítheti a balkáni háborújával kapcsolatos tájékoztatási csatáját, és ezért sürgős kampányra van szükség a közvélemény megdolgozására – egyebek között ez áll abban a május utolsó hetében készült belső NATO-jelentésben, amelyet a spanyol *El Mundo* című lap ismertetett a hét elején. A madridi lap állítása szerint hozzájutott a belső NATO-dokumentumhoz, amelynek címe is ez: *A NATO tájékoztatási csatája.* A sürgetett propagandakampányban a jelentés szerint újságírók mellett a helyszínen lévő nem kormányzati szervezetek képviselői is részt vehetnének.

A belső NATO-irat valószínűnek tartja, hogy a háború elhúzódik, ezért három dologra kell felkészíteni a közvéleményt: a bombázások folytatódására, a légitámadásoknak nem kifejezetten katonai célpontokra való kiterjesztésére, és a szárazföldi beavatkozásra. A jelentés szükségesnek minősíti, hogy az egyes tagországok aktívan vegyenek részt a propagandakampányban, maga a szövetség pedig „szóvivői koalíciót" alakítson ki más nemzetközi szervezetekkel – például az EU-val – együttműködve.

A jelentés szerint a NATO katonai akcióinak sikere egyre inkább függ az előzetes propagandakampányok intenzitásától, miután a konfliktus elhúzódásával a közvéleményben egyre erősebb az a benyomás, hogy a szövetség egyrészt törvénytelenül jár el, másrészt nem képes céljai elérésére.

A belső NATO-dokumentum az újságírók aktív bevonására is épít; e szerint ki kell választani azokat a befolyásos újságírókat, akik elkötelezettek a NATO ügye iránt, és egy közös megbeszélésen kikérni ötleteiket arról, hogyan lehetne jobb képet kialakítani a NATO-ról a közvéleményben.

Jamie Shea-t természetesen órákkal a dokumentumot ismertető spanyol laptudósítás megjelenése után már megkérdezték az ügyről szokásos napi sajtóértekezletén. A NATO szóvivője magától értetődően tudott a lapjelentésről, de arról már nem, hogy „min alapul". „Nincs tudomása" a NATO-dokumentumról, holott – mondta – ha annak a belső jelentésnek „bármilyen súlya" volna, akkor arról a papírról neki a szövetség szóvivőjeként tudnia kellene. A NATO egyáltalán nem úgy látja, mintha elveszítené a tájékoztatási hadjáratot – hangsúlyozta. Egyébként is, ő a tájékoztatást nem „propagandacsataként" szemléli, hanem úgy, hogy „a NATO egyszerűen nyílt, hozzáférhető, átlátható, és ügyét a közvélemény elé tárja".

A hiányérzet

Nap mint nap látom a szerencsétlenek exodusát, asszonyok, gyerekek, öregemberek, kimerülten, olykor összeverten, szótlanul – csak a legritkább esetben nyilatkoznak. Nem azért jöttek Macedóniába, Albániába vagy akárhová: élni akarnak. Nap mint nap ugyanazok a képsorok, csak az arcok változnak. Egy idő után valami furcsát érzek, előbb szégyelltem magam, mi van? Nem bírod látni a XX. század szégyenét? Azét mutatják. Aztán a CNN adott egyórás dokumentumfilmet Koszovóból: albán család siratja halottját, szerb család siratja halottját; albán fiatalok tanulják a fegyverforgatás alapjait (UCK-sok), szerb rendőrök készülnek lecsapni a „terroristákra". Szerb férfi, aki egész életében az albánokért harcolt, most feldúlták otthonát, albán férfi, akinek családját kinyírták a szerbek, pedig nem nézte, kinek segít. Aztán egyiket is, másikat is kivégzik.

És akkor értettem meg, mi a bajom: a képi megjelenítés egyoldalúsága a televízióban. Hogy miért nem látom a másik felet. Ma már természetes – mert erre nevelte a demokrácia a médiát –, hogy ha a kormányon lévő párt főnökét megkérdezik valamiről, akkor az ellenzéki párt főnöke is nyilatkozik. Miért nem természetes ugyanez ebben a médiaháborúban? Jó, tudom, hogy a Belgrádban maradt nyugati tudósítók képeket csak ritkán és csak cenzúrázva továbbíthatnak. (A CNN is egy korábbi anyagot közvetített.) De akkor is: alapvető újságírói törvény, hogy *audiatur et altera pars*, hogy a másik oldalt is hallgassuk meg, lássuk, hogyan él. Megint a CNN-t vagyok kénytelen idézni: a belgrádi állatkertet mutatták (ez már jelenbeli képsor volt), ahogy kínlódnak a tigrisek, delfinek – nincs víz, mert szétbombázták a vízműveket. Legalább valami arról, hogyan élnek azok, akik számára nincs se áram, se víz. Akik vakond módjára tengődnek. Ha másképp nem, az állatmesék metaforájával. Az is eszembe jutott, hogy ezt a képsort ők is vették valahonnan – tehát a mai világban, ahol a képek proliferációja feltartóztathatatlan, volna képanyag... És van is: az interneten, meg ott, ahol körülnéz az ember.

Akkor meg miért csak hébe-hóba (vagy egyáltalán nem) lehet ilyen képeket látni? Végül is a nép nem azonos Miloseviccsel, és ha egy kórházban nem lehet operálni, mert nem működik az ilyen-olyan segédeszköz, az is humanitárius katasztrófahelyzet. Elég volna csak egy-egy apróság. Mint pár napja, amikor egy-egy villanásra lehetett látni néhány koraszülött-inkubátort áram nélkül, benne kisgyerekkel. Mert más a célkeresztben látni egy raktárt, és más az óvóhelyen reszketőket, vagy azokat, akik vízért állnak sorba. Ez nem propaganda, hanem hírközlés. És hogy ilyen nincs, az a médiaháború szégyene. Miért gondolja bárki is, hogy ha az emberek látnák a belgrádiak szenvedését, akkor sérülne az ország elkötelezettsége a NATO mellett? Szeretem, nem szeretem alapon nincs hírközlés.

Médiaetika? Több: XX. századi kommunikáció. Belgrád füstölgő horizontja meg a vörös fény nem azonos az emberek szenvedésével, pedig az előbbi tájképpel bőven el vagyunk látva, az utóbbi viszont szinte teljesen hiányzik. Ez a média kollektív büntetése a szerbeken? Nem ez volna a dolga.

ALMÁSI MIKLÓS

Egy sztárszakács Amerikából

Pergel Lajos vajból mintázta meg John F. Kennedyt

Pergel Lajos 1915-ben született Budapesten. Édesapja a Lónyai utcai zálogház igazgatója, édesanyja a Szent István Kórház sebészeti főnővére volt, ehhez képest a kis Pergelt nem vonzotta sem a pénz, sem az egészségügy; híres zenész akart lenni. A szülei vettek neki egy gyönyörű hegedűt, csakhogy a barátai csúfolni kezdték: odanézzetek, ott jön a Lajcsi prímás! A kis Lajcsi nem is bírta sokáig a gúnyolódást, inkább hordárt fogadott: egyik iskolatársának huszonöt fillért fizetett, hogy vigye a hegedűjét. Így baktatott egymás mellett a rövidnadrágos, kakaóbajszos hordár és a térdzoknis művészpalánta.

A merénylet előtt Dallasban. Ha a titokzatos öregasszony elmondhatta volna... REUTERS-FOTÓ

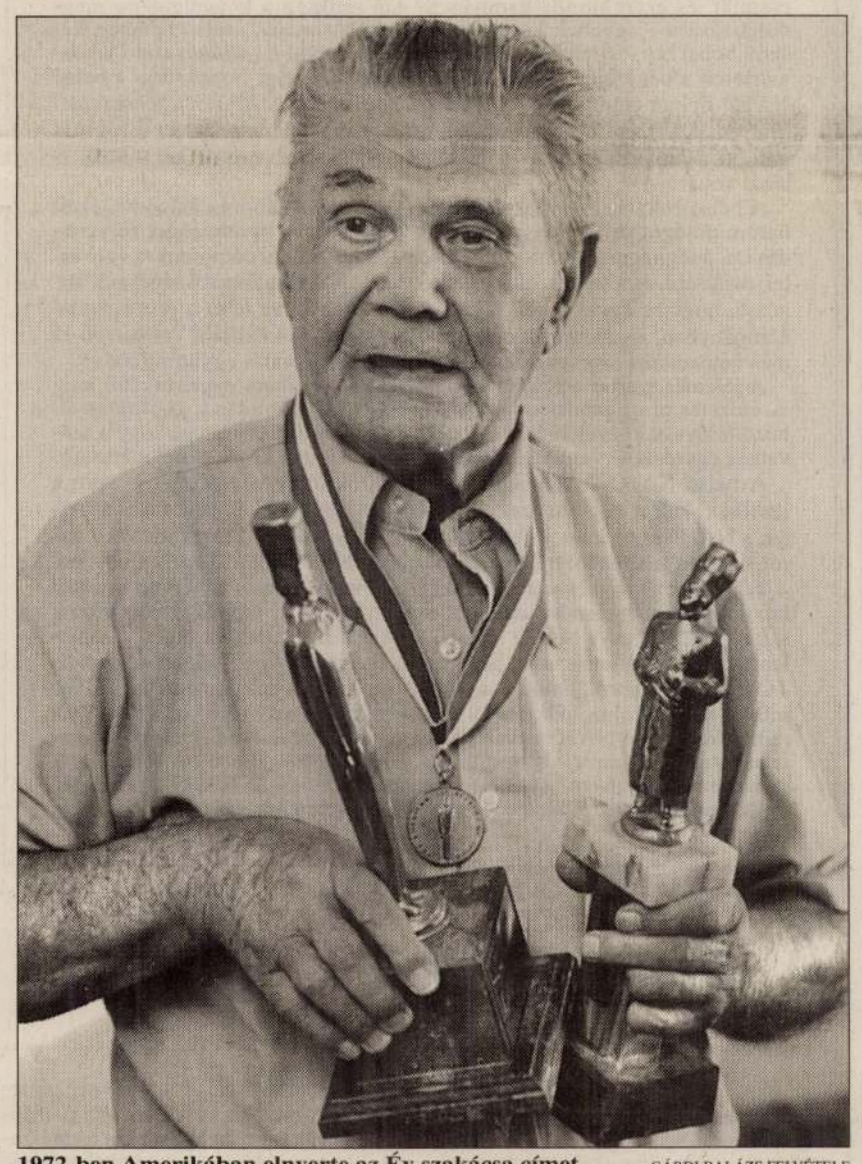

1972-ben Amerikában elnyerte az Év szakácsa címet GÁRDI BALÁZS FELVÉTELE

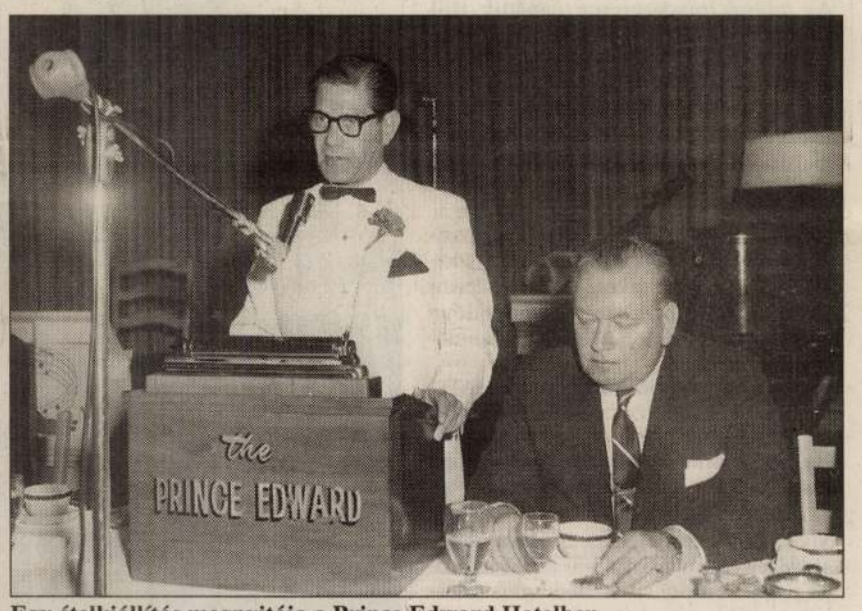

Egy ételkiállítás megnyitója a Prince Edward Hotelben

TRENCSÉNYI ZOLTÁN

A ravasz kezdést azonban nem követte bravúros folytatás: Pergel Lajosból nem lett Paganini, felcseperedvén textilmérnök lett. Állítólag beosztottai szerették, és bíztak benne. Balszerencséjére (szerencséjére?) mások is.

1946 egyik rigófüttyös reggelén, maga Rákosi elvtárs küldött érte lefüggönyözött, fekete autót, majd a pártközpontban egy irdatlan méretű íróasztal mögül, csillogó szemmel és csillogó kobakkal így szólt hozzá: Elvtársam! Csupa jót hallottam magáról, ezért maga lesz a Kispesti Textilgyár vezérigazgatója! Pergel Lajos ekkor hazament, és szikáran csak ennyit mondott a feleségének: fiam, csomagolunk! Na de miért csomagolunk, kérdezte meglepetten az asszony? Mert nem akarom, hogy kinyírjanak a kommunisták, válaszolta, és tömni kezdte a papundekli bőröndbe az ingeket, a gatyákat meg a fuszeklikat.

Csomagoltak tehát, de végül csak Pergel Lajos ment. Egyenesen az osztrák határra, ahol két járőr toppant elé: hova, hova elvtársam? Hősünk ekkor a mellére tűzött kommunista jelvényhez hajolt, finoman rálehelt, majd miközben egy zsebkendővel, elegáns mozdulatokkal fényesre suvickolta, mintegy mellékesen odavetette: csak sétálgatok. És így is volt. Előbb elsétálgatott Bécsig, majd egy ottani parókián szerzett ajánlólevéllel elvonatozott a német–osztrák–svájci határon lévő Bregenz lágerébe.

Amikor megérkezett, fáradtan huppant le a tábor kapujában. Hogyan tovább, kérdezte önmagától. A magyar ember azonban, mint tudjuk, nemcsak királyt választ a jég hátán, de meg is él ott. Hősünk például vásárolt egy csöppnyi villanyrezsót, mellé egy kicsi lábost, reszelőt, néhány narancsot, cukrot, és nekilátott szaloncukrot főzni. A celofánba csomagolt, masnival díszített desszerteket dollárért árulta. A bankókat szépen berakosgatta a kalapján körbefutó szalag alá, azokban az időkben alighanem ő viselte Ausztria legértékesebb tökfödőjét.

Később gondolt egyet, felült a vonatra, és meg sem állt a svájci St. Gallenig. Dolgozni kellene, mondta, miután mélyet szippantott az Alpok csípős levegőjéből. Dolgozni, de mit? Hamar kiderült: arrafelé nincs szükség textilmérnökre. Lehetőség adódott viszont, hogy kitanulja a szakácsmesterséget. Szakács, én? Én, aki a teát is bepaníroznám? Más választása nem lévén, rövid töprengés után bólintott: jöjjön a szakácsiskola!

És jött. Állami pénzen. Bentlakással, koszttal, fegyelemmel, meg egy emlékezetes karácsonnyal, amikor is csaknem vége lett a szakácstanonc életnek. Történt ugyanis, hogy karácsony előtti napon a konyhafőnök kiadta az utasítást: mindenki ragadjon balta, és irány a konyha. Baltát? Az meg mi a fenének kell a főzéshez, csodálkoztak a nebulók. Minek, minek? Hát a pulyka fejét levágni! Nyüzsgött a konyha népe, vergődtek az állatok. Ekkor Pergel Lajos odaállt a konyhafőnök elé: idefigyeljen konyhafőnök úr! Én szakács szeretnék lenni, nem hóhér. Ha akar, buktasson meg, de nem ölök állatot! Nem buktatták meg, sőt! A vizsgán, csaknem háromszáz tanuló közül ő érte el a legjobb eredményt.

Így lett mesterszakács az egykori textilmérnökből, így került előbb neves svájci hotelekbe, 1951-ben pedig Kanadába. Megállt egy csillogó szálloda előtt, felnézett az elegáns homlokzatra, és bólintott: igen, ez jó lesz. Jelentkezett mosogatónak, és másnap csaszatolni kezdte a koszos edényeket. Közben figyelt, és jegyzetelt. Megtanulta, hogyan készítik az ételeket arrafelé, és milyen alapanyagokat használnak. Fél év elteltével kihallgatást kért a konyhafőnöktől. Mi van, Lui, kérdezte hunyorogva a séf. Fizetésjavítást akarsz? Adok, mert jól dolgozol. Pergel úr azonban fintorogva legyintett, mint akinek véletlenül uborkát szolgáltak fel a lekváros palacsintához. Dehogy kell nekem fizetésemelés főnök! Hanem van nekem egy diplomám, szeretnék szakács lenni. Azzal odaadta a Svájcban szerzett oklevelet. A konyhafőnök olvasta, olvasta kikerekedő szemekkel, aztán így szólt: Lui, te nem vagy normális! Ilyen diplomával mosogatsz?! Nézze főnök, ha első nap megmutatom, akkor maga fölvesz engem, de egy hét múlva ki is rúg, mivel fogalmam sem volt, hogy mennek itt a dolgok! Most már viszont pontosan tudom.

Pergel Lajos szakácsként távozott az irodából, és ettől a pillanattól kezdve meglódult a Kanadába szakadt magyar élete: álomszerű fordulatok követték egymást.

Fél év múlva bankettfőnök lett, újabb néhány hónap múlva helyettes konyhafőnök. Híre kelt a különös magyarnak. Újságírók faggatták arról, mi a titka fantasztikus ételeinek. Pedig az ifjú szakács nem csinált semmi rendkívülit, csupán jó ízléssel adagolta a fűszereket és az óhazából hozott furfangokat. Amikor például a kondérban főtt csirkék, pulykák levét ki akarták önteni, nem engedte. Meg vagytok ti buggyanva? Abból lesz csak a jó csirkeleves, meg a kitűnő szósz!

Telt-múlt az idő, Pergel urat hol az egyik szállodatulajdonos kereste meg állásajánlattal, hol a másik. Az újságok habzsolták a kalandos életű magyar történeteit, mígnem Detroitba került, és végre ott volt Amerika. Pénz... hírnév... szinte semmi sem hiányzott az életéből. Csakhogy a mesterszakács még ekkor is újdonságokon törte a fejét. Megrendezte például az első ételkiállítást, ahol ő maga pulykakompozícióval káprázta el a nagyérdeműt, a következők egyikén pedig az elnökjelölt John Kennedy vajszobrával.

A puha műremek aztán újabb fordulatot hozott Pergel Lajos életében, ez a fordulat azonban minden korábbinál regényesebb. Olyannyira, hogy a történet továbbgombolyítását Lajos bácsira bízzuk. Mi csupán elképedve hallgatjuk a sztárszakács legfantasztikusabb kalandjait.

– A verseny után néhány nappal táviratot kaptam – meséli –, ez pedig arról értesített, hogy John Kennedy vár a washingtoni választási központban. Kennedy irodájában találkoztunk, ahol láthatóan nagy becsben őrizte a róla készült vajszobromat. Az elnökjelölt hosszasan rázogatta a kezemet, és nagy komolyan a következőt mondta: Lui, tetszik, ahogy dolgozol! Ha megnyerem a választást, téged szeretnélek szakácsomnak. Így is lett! Kennedy a választási győzelem után megtartotta ígéretét. Alkalmazott a Fehér Házban főszakácsnak, és pompás idők következtek. Utazások az elnökkel, fogadások, díszebédek. Államfők jöttek mentek, kellemes és kellemetlen találkozások követték egymást. Utóbbira jó példa Hruscsov látogatása a Fehér Házban. Kennedy telefonált: mit adsz ennek a marhának, kérdezte nem túl elegánsan, de felettébb őszintén. Mondom neki: káposztalevest kért lókolbásszal. Káposztalevest? Hát az milyen, kérdezte az elnök. Atyaég, hogy ennek milyen furcsa ízlése van! Kennedy határtalanul utálta szovjet kollégáját, egyszerűen bunkónak találta őt. Szerencsére többségében finom urak, és még annál is finomabb hölgyek fordultak meg az elnök környezetében. Jackie, a kulturált és kedves elnökfeleség, aki el akart válni Marilyn Monroe miatt, aki viszont maga volt a csodanő, és akitől még néhány puszit is sikerült kasszíroznom. Jöttek aztán politikusok, üzletemberek, színészek. Dicsérték a főztömet, a tejfölös töltött káposztát, a gulyást, a jeruzsálemi barbecoue csirkét, a Sztroganoff módra elkészített marhamájat és a többit. Ekkortájt egy tizenhétezer dolláros Ford Thunderbirdet hajtottam, de sohasem érdekelt a pénz. Szerettem az elnököt. Ha elutaztunk valahová, előkóstolóként vállaltam érte a veszélyt, és a mai napig megráz a dallasi merénylet, ahol magam is jelen voltam. Állítom: mindez elkerülhető lett volna, ha hallgatnak arra a különös nénire, aki a dallasi utazást megelőző napon szeretett volna szót váltani Kennedyvel. Talán minden másképpen történik, ha a titokzatos öregasszony elmondhatta volna neki, hogy megálmodta a halálát. De nem mondhatta el, mert a közelébe sem engedték.

A merénylet után nagyon sokat bőgtem. Nem is vállaltam a munkát az új elnök, Johnson mellett. Nem szerettem. Amikor magához kéretett, hogy írjam alá az új szerződést, azt mondtam: nem írom alá. Hogyhogy nem írod alá, kérdezte Johnson. Hiszen te vagy az elnök konyhafőnöke. Az igaz, válaszoltam, csakhogy az én elnököm meghalt. Összecsomagoltam, és visszamentem Detroitba, ahol még jó néhány évig éltem. Szállodai menedzsmentet tanítottam a helyi egyetemen, mígnem 1982-ben unokáim unszolására úgy döntöttem, hogy hazajövök Magyarországra, ahol reményeim szerint a megromlott szememet is meggyógyították volna, ám a remény csak remény maradt.

Regény, mondjuk hitetlenkedve Lajos bácsinak, kész regény! Ahogy mondják: kész regény, bólint az öreg. Már írják. Rólam fog szólni, az én regényes életemről.

Ma az egyik unokájánál él Budapesten. Néha még előveszi a szakácsversenyeken kapott díjait, azt a szobrot, amely igazolja, hogy 1972-ben az év szakácsa volt Amerikában, azt az oklevelet, amely tanúsítja, hogy a világ száz legjobb szakácsát tömörítő klub tagja. Olykor még a tűzhelyhez is odaáll, de nyolcvannégy évesen inkább már csak irányítja a konyhában sertepertélőket. Hanem az elnök iránti szeretete nem csillapodik: október elején, a hálaadás napjának környékén nagy vacsorát tervez egykori főnöke tiszteletére. Az ünnepi fogásokat reményei szerint a Parlamentben készíti el, ahol a politikusok és a meghívottak bizonyára ezerszer is megkérik Lajos bácsit: meséljen már Kennedyről, Dallasról, és persze az isteni Marilynről.

paggetto ed un angioletto, sostengono il di lui stemma. Stanno dietro al Re, diversi guerrieri e gentiluomini del suo seguito, uno dei quali gli tiene ferma sul capo la corona reale.

Un grazioso paggio sostiene con le due mani uno stemma, indubbiamente quello ungherese. Nello sfondo armati, bandiere e di scorcio un castello ed una chiesa con cupola e lanternino. Ai lati dell'affresco, a destra, la figura della pace, con palma nella mano destra, che porta la scritta *Governo della Repubblica;* a sinistra la figura dello zelo (così scritta) con un cuore fiammante nella mano sinistra e la frusta in quella destra. Al di sotto dell'affresco, nel centro, in un cartoccio si legge : *Andrea Re d'Ungheria riceve per sua devotione la mezza croce da F. Guerrino di Montacuto G. M. D. MCCXVIII.*

Se il pregio artistico di tutta la composizione è piuttosto relativo, sebbene il disegno sia corretto e la colorazione buona, essa presenta nel suo insieme parecchi difetti, cioè anacronismi, specialmente nei costumi, che il lettore stesso potrà facilmente rilevare. Il suo pregio, o meglio ancora il suo valore, consiste nella rievocazione d'un episodio simpatico, che unì spiritualmente l'Ordine Gerosolimitano alla valorosa nazione ungherese, per tanti titoli benemerita della cristianità.[11]

Oreste Ferdinando Tencajoli.

NOTE.

[1] Andrea II, figlio di Béla e di Agnese d'Antiochia, salì al trono il 7 maggio 1205, succedendo al nipote Ladislao III. Sposò : 1. Gertrude di Merania (m. nel 1213) ; 2. Jolanda di Courtenai (m. nel ?) ; 3. Beatrice di Aldovrandino d'Este, da lui sposata al ritorno da un viaggio in Terra Santa.

[2] Jacomo Bosio, Historia della Sacra Religione et Illustre Militia di San Giovanni Gerosolimitano. Roma, 1621, P. I.

[3] Nel vol. 46 dell'Archivio dell'Ordine Gerosolimitano in Valletta,. Mss. No 918 esiste una pergamena intestata *Exemplum*, la quale porta il N. 38—2. Si tratta di un diploma di Andrea II (1217) in vigor del quale fa cessione di questi beni alla Religione.

[4] M. Michaud, Histoire des Croisades. Paris, 1838, vol. III.

[5] Conte Carlo Augusto Bertini Frassoni, Il Sovrano Militare Ordine di San Giovanni di Gerusalemme detto di Malta. Roma, 1929.

[6] Ch. Hirschauer, Recherches sur la déposition et la mort de Jean Levesque de la Cassière, Grand Maitre de l'Ordre de Malte. Rome, 1911.

[7] Hannibal P. Scicluna, Il Gran Maestro Aloffo di Wignacourt attraverso un manoscritto (1601—1622). Malta, 1925.

[8] L. F. de Villeneuve-Bargemont, Monuments des Grands Maitres de l'Ordre de Saint-Jean de Jérusalem. Paris, 1829, vol. II.

[9] Lanzi Luigi, Storia Pittorica dell'Italia. Milano, 1823, vol. III.

[10] Blanch Lintorn Simmons, Description of the Governor's Palaces in Malta ect. Malta, 1895.

[11] Per chi volesse approfondire i rapporti fra il Re Andrea II e l'Ordine di S. Giovanni di Gerusalemme, segnalo l'opera in due volumi del Dr. Reiszic Ede, *A Jeruzsálemi Szent János Lovagrend Magyarországon. Budapest.* 1925.

Perez, Matteo

GLI UNGHERESI E LA RIVOLTA MILANESE DEL 6 FEBBRAIO 1853*

La storia dei rapporti fra Magiari e Italiani durante il Risorgimento politico dell'Ungheria e dell'Italia è ancora tutta da fare, sebbene studi notevoli, anche recenti, abbiano messo in luce gran parte dei caratteri fondamentali che assunsero questi rapporti e avvicinarono spiritualmente le due Nazioni. Io ritengo che si sia giunti, in questa materia, ad un punto nel quale non dovrebbe essere difficile la sintesi e ci auguriamo che essa venga fatta e presto, in un campo come nell'altro, con la serena obiettività voluta dalla storia, il che non toglie la necessità che questo studio definitivo contenga quello spiritus intus alit, che gli dia il carattere fondamentale di pietra angolare per il definitivo riconoscimento della strada percorsa insieme in passato, quando Ungheria e Italia ebbero sorte comune, ugualmente infelice ma ugualmente gloriosa e seppero trovare nella legge divina della fraternità e dell'amore il vantaggio del reciproco aiuto.

Credo perciò anche più necessario che gli studiosi non tralascino di mettere in evidenza e in valore notizie fin qui ignorate, di chiarire quelle già conosciute, e che riguardino l'azione di singoli, anche il nascere e lo svilupparsi di tendenze e di sentimenti negli individui, come nelle collettività ; ciò servirà, nell'attesa dell'opera finale, a completare gli elementi, anche se non riuscirà a spostare quelle che sono le linee ormai fondamentali e fissate di questa storia.

Mi sono proposto, in questa breve trattazione, di riassumere le notizie e i risultati di un largo studio da me compiuto non solo sulle già esistenti pubblicazioni e negli archivi e musei del risorgimento in Italia, ma su quella notevole massa di documenti che dopo la guerra ultima furono ceduti dal *Kriegsarchiv* di Vienna e che vanno sotto il nome di *Mailänder Aufstand*, per chiarire un episodio, per sè poco significante, del risorgimento, ma che ebbe profonde conseguenze politiche soprattutto nell'orientamente degli spiriti dei patriotti italiani : voglio dire la rivolta mazziniana del 6 febbraio 1853.

* Conferenza tenuta il 31 gennaio 1932 a Budapest nella Società «Mattia Corvino».

Artpool Művészetkutató Központ, Budapest VI. Liszt Ferenc tér 10. I. em. 1.
tel.: 268 01 14 • fax: 121 08 33 • postacím: 1277 Budapest 23, Pf. 52

Cz elgyötört test és a megtépett ruha

Két Kultúrtörténeti adaléK a performansz gyöKereihez

PERFORMANSZ c. sorozat

Szeretettel meghívjuk «A performansz» c. sorozatunk következő előadására:

1995. május 3, szerda 16 óra

előadó: Klaniczay Gábor

A performansz arra törekedett, hogy átjárhatóvá legyenek, sőt szűnjenek meg a kultúra különböző területeit elválasztó határok, legyen párosítható akár a legképtelenebb ellentmondás is. Nemcsak a művészet és az élet, a színjáték és a véres testi valóság, a „magas" és a „populáris" műfaj, a mélyértelmű szimbólum és a divat keveredhetett benne, hanem a vallási szertartás és az obszcenitás, a világmegváltó morál és a cinikus nihilizmus is.

Segíthet e művészeti műfaj megértésében, ha felidézünk a távolabbi és a közelebbi történelemből hasonlóan komplex és paradox vallási és kulturális megnyilvánulásokat. Én két példát szeretnék bemutatni: Az egyik a közszemlére tett elgyötört test látványa a középkori kultúrában. Az önkéntes szegénység eretnek és koldulórendi képviselői révén a 13-15. században számos olyan vallási megnyilvánulás született, mely a prédikáció, az élőkép, a misztériumjáték, a bírósági fenyítés és a tömeges bűnbánó önostorozás határmezsgyéjén a mai nézőpontból a performansz ősének tekinthető. Másik példám közelebbi. Az elmúlt félévszázadban kialakult ifjúsági szubkultúrákat idézem fel, Teddy Boys-tól a punkokig, a hippiktől a transzvesztitákig, a diákvezéréktől az underground vallási kultuszokig. E szubkultúrák viszonya a viselethez, a testhez, a heroikus tilalomszegéshez ugyancsak segítheti a performansz megértését (mely utóbbi műfaj képviselői ugyane miliőben, hasonló érzékenységre támaszkodva léptek fel).

Klaniczay Gábor

Artpool Művészetkutató Központ, Budapest VI. Liszt Ferenc tér 10. I. em. 1.
tel.: 268 01 14 • fax: 121 08 33 • postacím: 1277 Budapest 23, Pf. 52

HOL KEZDŐDIK ÉS HOL FEJEZŐDIK BE EGY PERFORMANSZ?

Szeretettel meghívjuk «A performansz» c. sorozatunk következő előadására:

1995. május 19., péntek 16 óra

előadó: Radnóti Sándor

A kérdés, amelyet ennek az előadásnak a címében fölteszek, banálisnak tűnik. Mégis, valahányszor részt vettem egy performanszban, ez tűnt számomra a releváns elméleti kérdésnek. Elméleti kérdésként viszont egyenesen abszurdnak látszik, hiszen hogyan lehetne rá az egyes művek leírásán túlmenően, általános érvényre igényt tartva válaszolni. Mindazonáltal vannak olyan kérdések, amelyeket meg lehet (vagy kell) kérdés-formában tartani, ez a fontos bennük, s nem a válasz.

A *performance art* a művészetnek mint intézménynek, és a művészet intézményes formáinak egyik legérdekesebb tagadása. Azok a konvenciók, amelyek *általában* megkülönböztetik a műalkotást a «valóságtól», itt fel vannak függesztve: provokációja, gyakori *kínossága* abból a bizonytalanságból származik, amelyet Esterházy Péter egy ideaktualizált mondatával úgy lehetne kifejezni: Ez még/már a műsor?

Radnóti Sándor

Artpool Művészetkutató Központ, Budapest VI. Liszt Ferenc tér 10. I. em. 1.
tel.: 268 01 14 • fax: 121 08 33 • postacím: 1277 Budapest 23, Pf. 52

ILLÚZIÓ ÉS JELENLÉT

Szeretettel meghívjuk «A performansz» c. sorozatunk következő előadására:

1995. május 17., szerda 16 óra

előadó: György Péter

1. A színház az a hely, ahol a néző úgy tesz, mintha nem tudná, hogy amit lát, az csupán illúzió vagy az sem talán. Aki a színpadra lép, az hirtelen másvalaki lesz, s fizikai valóságát a láthatatlan illúzió realitása elfedi. **A** **B**-t játssza, és **B**-kénti halála hitelesebb, mint **A**-kénti élete.

2. Azt, hogy mindez milyen törékeny és bonyolult szabályrendszer, akkor tudjuk meg, amikor hirtelen valaki a színpadon meghal vagy *tényleg* szerelmet vall, illetve a zsarnok ellen fordul.

3. A performansz az az akció, s az a hely, ahol a néző nem tehet úgy, mintha nem tudná, hogy amit lát, az nem illúzió, hanem a realitás. A performer mindig önmaga, **A** azonos marad önmagával, és önmagával azonosulva változik át, ha átváltozik.

S itt kezdődik a performansz esztétikája és katasztrófája.

Itt kezdődik az előadás.

György Péter

«Amikor azt mondtam: minden nap le kell köpni a „Művészet oltárát", arra buzdítottam a futuristákat, hogy szabadítsák fel a költészet nyelvét az alól az ünnepélyességet árasztó, könnyfakasztó és tömjénes bódulat alól, melyet Művészetnek neveznek, nagy M-mel. A nagy kezdőbetűvel írt Művészet az alkotó lélek klerikalizmusát jelenti. Arra biztattam hát a futuristákat, hogy rombolják le és tegyék nevetségessé a rózsafüzéreket és babérokat, a dicsfényt, a drága kereteket, stólákat és terjengős frázisokat, vagyis mindazt a történelmi kelléktárat és romantikus nyavalyát, mely szinte mind a mai napig a költészet alapja. Én ezzel ellentétben egy pergő, brutális és közvetlen költészetet hirdettem, olyat, mely minden elődünk számára költőietlennek hat; egyfajta távirati lirizmust, mely a legkevésbé sem könyvízű, ám annál inkább életszerű. Innen származik a hangutánzók bevezetésének merész ötlete, hogy visszaadható legyen a modern élet minden hangja és zaja, még a legfurcsábbak is.
A hangutánzókkal — melyek arra szolgálnak, hogy nyers és brutális, a való életből vett elemekkel életszerűbbé tegyük a lírát — Arisztofanész és Pascoli még elég bátortalanul bántak. Mi, futuristák kezdeményeztük a hangutánzás merész és állandó használatát. Ez persze nem feltétlenül kell, hogy következetes legyen. Az én *Adrianapolisz Ostrom-Zenekar* és a *Csata Súly+Szag* című munkáimhoz például rengeteg hangutánzó kellett. Szintén abból a célból, hogy az életet minél lüktetőbben, minél szintetikusabban tudjuk megjeleníteni, eltörlünk mindenféle stilisztikai kötelmet, az összes „cifra szerszámot",mellyel a hagyományos költők körmondatokba foglalják képeiket. Ezzel szemben mi nagyon rövid vagy anonim matematikai és zenei jeleket használunk, és zárójelben megadjuk a szükséges utasításokat, mint pl. (gyorsan) (gyorsabban) (lassítva) (kétütemű), hogy ily módon szabályozzuk a stílus-sebességet. A zárójeles utasítások el is vághatják a szavakat, vagy a hangutánzók akkordjait.»

(Filippo Tomaso Marinetti, 1913)

«A művészetek egyre inkább egymásba olvadnak bonyolult és olyannyira fogékony művészi érzékenységünk révén, vagyis újabb esztétikai emóciókra sarkalló ösztönünk révén.
Az ezeréves művészetek egyenként, önmagukban mára már csak olyanok, mint a kifacsart dicső citromok — ó jaj, akárcsak a szerelem!
Éppen ezért a művészi Eredetiség és Érzékenység ma csakis a Költészet, Zene, Festészet és Szobrászat által alkotott Műből születhet. Szükségszerű tehát, hogy a művész költő, zenész, festő és szobrász is legyen egyben, technikailag is. Ez azt jelenti, hogy csakis komplex, egyszerre poétikus, plasztikus, színes és zenei műveket alkothat, melyek aztán — bár a négy Szép Művészetből lettek — egy új Művészetet hoznak létre, mely sem költészetnek, sem festészetnek, sem pedig szobrászatnak vagy zenének nem nevezhető, hanem valami egészen más: egy ötödik Szép Művészet, amely még szebb mint a többi, mert még új, érintetlen és fiatal.
Ez persze a legtöbb, ami csak a művész-ifjúságtól elvárható, de ez magától értetődő is, azon egyszerű oknál fogva, hogy sokkal könnyebb volt újat alkotni más időkben mintsem saját koromban.»

(Francesco Cangiullo, 1922)

Dobjátok már el ezeket a papírokat, a lapokat, a fecniket, a hajtogatásokat. Az emberi test a költészet, és az utca.

(Henri Chopin, 1969)

«Kitaláltam egy újfajta verset: Vers szavak nékül, vagyis hangköltemény, melyben a magánhangzók előfordulását és eloszlását kizárólag az első sorhoz viszonyítva határozzuk meg. Ma este olvastam fel az első ilyen szerzeményeket. Kifejezetten e célra tervezett ruha volt rajtam. A lábaimat fényes, kék kartonpapírba tekertem, ami egészen a csípőmig ért, úgyhogy úgy néztem ki, mint egy obeliszk. Felül hosszú, belül tűzpiros, kívül aranyszínű kartongallért viseltem, ami úgy volt a nyakamhoz erősítve, hogy a karomat úgy tudjam mozgatni, mintha szárnyak lennének, föl-le húzogatva a könyökömet. A fejemen kék-fehér csíkos sámán-cilindert viseltem.
Mivel ily módon járni nem tudtam, úgy vittek fel a sötétben a színpadra, mint egy oszlopot. Odafent aztán lassan és ünnepélyesen rákezdtem:

Gadji beri bimba / Glandridi lauli lonni cadori / Gadjama bim ber glassala
Glandridi glassala tuffm i zimbrabin / Blassa galassasa tuffm i zimbrabin

A hangsúlyok súlyosabbakká váltak, az előadásmód a mássalhangzók kiejtésének intenzitásával erősödött. Hamarosan észrevettem, hogy amennyiben komoly akarok maradni (márpedig komolyságomat feltétlenül meg akartam őrizni), kifejezőeszközeim nem illenek színpadi jelenlétem pompájához.[...] újra a középső kottaállvány felé fordultam, és ütemesen verdestem a szárnyaimmal. Az elefántok nehézkes járásának ritmusát érzékelendő bevehettem még egy utolsó crescendót. [...] De hogyan fejezzem be? Ekkor vettem észre, hogy a hangom, más választása láthatóan nem lévén, a papi siralmak antik lejtését kezdte felvenni olyan mise-stílusban, amilyenben a Kelet és Nyugat katolikus templomaiban síránkoznak.
Nem tudom, mi ihlettte ezt a zenét, de magánhangzó-szekvenciáimat liturgikus módon, recitatívóban kezdtem el énekelni.
A fények kialudtak, s verejtékben úszva vittek le a színpadról, mint egy mágikus püspököt, akit elnyel a mélység.»

(Hugo Ball, 1946)

Az idézetek megtalálhatók az Artpool 1994-ben megjelent "Hangköltészet" c. szöveggyűjteményében.

Artpool Művészetkutató Központ, Budapest VI. Liszt Ferenc tér 10. I. em. 1.
tel.: 268 01 14 • fax: 121 08 33 • postacím: 1277 Budapest 23, Pf. 52

HANG / FORMANSZ

avagy a hang kiterjedése a cselekvés terébe

Szeretettel meghívjuk «A performansz» c. sorozatunk következő előadására:

1995. május 12., péntek 16 óra

előadó: Szkárosi Endre

«...egy perzsa költő a világmindenséget egy régi kézirathoz hasonlította, amelynek első és utolsó lapja elveszett. Két alapkérdés vetődik fel előtte: vagyis hogy mi az ő életének a jelentése, és milyen annak a mindenségnek a természete, amelyet maga előtt lát.»

(Demetrio Stratos: Levél Claudio Costához)

A happening, majd a performansz, mint fogalmilag és megnevezéssel elkülönített műfajok, igazán csak a hatvanas évek végétől kezdődően tudatosultak. Sokkal régebbre nyúlik azonban vissza az a művészi gyakorlat, amely az élet érzéki egységét, illetve az arról szerzett benyomást nem hajlandó valamely hagyományosan kialakult műfaji absztrakció egysíkú kódrendszerén átküldeni, hanem a rendelkezésre álló művészi nyelvek teljességével gazdálkodva kívánja — ösztönösen és/vagy tudatosan — konfrontálni azt. A komplex érzékenység ilyen ösztönzésére az egysíkú nyelvből (irodalom, festészet, zene stb.) való bármilyen kilépés a térbe vezeti a művészt és a befogadót, ahol az — legalábbis az előbbi — cselekedni (zéró fokon: legalább saját testével jelen lenni) kényszerül.

Előadásomban azt szeretném felvázolni — elsősorban a futurizmus és a dada gyakorlata alapján —, hogy a hang költői funkciójának újrafelfedezése miként vezeti el a művészt a cselekvés és a komplex jelhasználat terébe, ami a performansz elidegeníthetetlen jellemzője.

Szkárosi Endre

tevén, a nemzeti ügy nagy hasznára hasábosan tót nyelven is megjelentetni óhajtotta, de a kormány nem nyujtotta ehhez segitő kezét. Jelenlétében zajlott le templomszentelésekor 1907 október 27-én a világhires, de egyszersmind sajnálatos csernovai népláza-dás, mely Hlinka András plébános féktelen agitációjának nem várt kirobbanása volt s amely alkalommal P. is csaknem életét vesztette. Ritka öntudatos erélyel szolgálta e nemzetiségi vidéken a magyar nemzeti egység ügyét. Liptószentmiklóson életre hivta a magyar dal- és zeneegyletet; mint a Magyarországi Kárpát-Egyesület pénztárnoka, tényleg is előmozditotta a turisztika ügyét és mint a F. M. K. E. titkára, megrendezte 1906-ban a nagygyülést a Csorbai-tónál, ezt megelőzőleg pedig a költő Balassa Bálint feltalált hamvainak azonosságát egy füzetkiadványban s a budapesti sajtóban is bebizonyitván, kezdeményezte és megrendezte a hamvaknak országos irodalmi ünnepség keretében Hibbén történt eltemettetését, amikor a vendégek részére emlékkönyvet adott ki. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter méltánylásképen behozta P.-t 1909-ben segédtitkári rangban a belügyminisztériumba, hol a rendőri és kivándorlási ügykörben munkálkodott. A háboru alatt, bár a katonai szolgálat alól hivatalból történt felmentésének visszavonását kérelmezte, főnökhelyettese volt a Kivándorlási Biztosi Hivatalnak, mely az ellenséges államok ittrekedt mintegy 40 ezer alattvalójának kivételes rendőri ügyeit intézte nagy politikai és szociális megértéssel, ugy, hogy egyik főrészese volt annak a nemzetközi viszonylatokban is elismert humánus bánásmód gyakorlásának, mely egyik főokként Rothermere lordot nemzetünk nagy barátjává tette. Működése közben több izben részesült felsőbb elismerésben; igy egyebek mellett I. Ferenc Józseftől a II. o. polgári hadi érdemkeresztet kapta, IV. Károly pedig soronkivül osztálytanácsossá tette. A Károlyi-kormány cimadományozásaiban nem vett részt és a proletárdiktatura idején hivatalát önként otthagyván, 7 hónapig Győrött tartózkodott. Ugyanitt a II. kerület régi választópolgárai felkérésére 1922-ben pártonkivüli, de lényegében Tisza Istvánt követő elvekkel nemzetgyülési, majd 1931-ben országgyülési képviselőjelöltséget vállalt s megbecsülésük jeléül — amire alig van példa — a választás költségeit a választók felajánlották részére, azonban a szélsőséges szocialista irányzatokkal szemben kisebbségben maradt. Alapitója a máig is virágzó Győri Tornaegyletnek, 1898-ban; első elnöke volt a Győri Levente-Egyesületnek és bár Budapesten lakik, egyetlen — választott — ellenzéki tagja Győr város törvényhatósági bizottságának. 1924-ben vonult nyugdijba.

Peresztegy József iparművész. Született Szombathelyen, 1896-ban. Középiskoláit Budapesten végezte. 1915-ben bevonult a cs. és kir. 9. huszárezredhez Sopronba. Ennek kötelékében vett részt a bukovinai fronton az oroszok elleni harcokban és 1919-ben szerelt le. Ezután müvészeti tanulmányokat folytatott az Iparmüvészeti Iskolában, ahol Kaesz Gyula tanitványa volt. Müvészeti fejlődésében döntő szerepet játszott Kozma Lajos hatása. Müvészeti iránya: az abszolut modern szélsőséges. Kizárólag lakásberendezéssel foglalkozik. Ezidőszerint a Butorcsarnok Szövetkezet müvészeti irányitója.

Perger Ignátz, ny. szfőv. főjegyző, elöljáró h. Született Budapesten, 1857-ben. Atyja néhai Ignátz, üveggyáros és kereskedő volt. Középiskoláit a budapesti Piarista fógimnáziumban végezte, majd a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen államtudományi államvizsgát tett. 1882-ben a székesfőváros szolgálatába lépett, ahol a tanügyi osztálynál nyert beosztást. Innen a II. ker. elöljárósághoz került mint tollnok, később pedig az V. kerületnél mint jegyző és helyettes elöljáró tett szolgálatot. Innen berendelték a közjótékonysági ügyosztályhoz; ennek volt jegyzője, később mint helyettes tanácsnok működött. Időközben tanulmányainak folytatása végett egy évre szabadságolták és beutazta egész Nyugat-Európát és Angliát. Tanulmányozta ezen országok közigazgatását. Külföldről visszatérve, 1916. évig a III. ker. elöljáróságnál mint helyettes elöljáró működött. Ugyanez évben nyugdijba vonult. Része volt a fővárosi nyugdijasok egyesületének megalapitásában és ennek jelenleg is igazgatósági tagja.

Perhács Imre, bankigazgató. Született Tófalun, 1886-ban. Középiskoláit Szegeden végezte. Tanulmányainak befejezése után mint tisztviselő a szegedi Délmagyarországi Közgazdasági Banknál helyezkedett el. Később az Alföldi Takarékpénztár szolgálatában állt, ahol működött 1912-ig, mint főkönyvelőhelyettes. 1912-ben az Ipolysági Takarékpénztárhoz hivták meg főkönyvelőnek. 1914 juliusában az első mozgósitás alkalmával bevonult a 76. közös gy.-ezredhez. Frontszolgálata alatt a hadiékitményes Signum Laudis-szal tüntették ki. 1915 szeptemberben az orosz fronton, Panasovszkánál fogságba

a szegények gondnoka — a vezetők soraiban szerepel és élénken résztvesz a magyarság kulturális és jótékonysági mozgalmaiban. Az imperiumváltozás előtt hosszabb ideig elnöke volt a függetlenségi és 48-as párt helyi szervezetének, jelenleg pedig a magyar nemzeti párt kebelében fejt ki közérdekü tevékenységet. 1882 óta tagja a régi országos nevü koszorus Rimaszombati Dalárdának, amelynek egy ideig titkára volt, jelenleg pedig az ujra szervezett rimamurányi polgári olvasóköri dalárda ügyvezető elnöke.

Perényi Ödön báró, ny. főrendiházi főterembiztos. Született az ugocsamegyei Csepe községben, 1864-ben. Középiskoláit a kassai főreáliskolában végezte. A magyaróvári Gazdasági Akadémián folytatott tanulmányokat. Önkéntesi évét a jászberényi honvédhuszároknál szolgálta le. 1883—1884-ben a Ludovika-Akadémia tisztképző tanfolyamát végezte és hadnagyi rangban ténylegesitette magát. Próbaszolgálatra az 1. honvédhuszárezredhez osztották be. Pécsen a 10. honvédhuszároknál, majd Szlavonverőcén és Érsekujváron állomásozott. Budapesten az ekvitációba volt beosztva. 1899-ben mint főhadnagy nyugállományba vonult. 1899-től 1901-ig nagybátyjának birtokán gazdálkodott. 1902-ben a főrendiház terembiztosává választották meg, ezután pedig főterembiztos lett. A főrendiház ujbóli életrehivása után ismét megválasztották főterembiztosnak. Több mint évtizedes szolgálat után 1926-ban nyugállományba vonult. A háboru kitörésekor bevonult és előbb frontszolgálatot teljesitett az orosz harctéren, majd helyi szolgálatra alkalmazták. Harctéri magatartásának elismeréséül megkapta a Signum Laudist és a Károly-csapatkeresztet. Az összeomláskor mint tartalékos százados szerelt le. Főterembiztosi minőségben több izben vett részt Budapesten és Wienben a delegációk ülésein. Több társadalmi és kulturális egyesületben vezető szerepet visz.

Perényi Zsigmond báró, nyug. államtitkár, volt miniszter. Született Budapesten, 1870-ben. Középiskolai tanulmányait a bécsi Theresianumban végezte, majd a budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi szakának hallgatója volt és itt tett szigorlatokat is. Ezután a közigazgatási pályára lépett. 1895-ben közigazgatási gyakornok, majd szolgabiró lett. 1896-ban szabadelvüpárti programmal az ugocsamegyei nagyszőllősi kerület választotta meg képviselőjévé. 1903-ban Máramaros vármegye főispánjává nevezték ki s mint ilyen sokat fáradozott a megye kulturális és szociális előhaladása érdekében. 1913-ban, a közigazgatási reform keresztülvitelével kapcsolatban, a Tisza-kormány belügyi államtitkárrá nevezte ki, mely állást 1917-ig, a Tisza-kormány bukásáig töltötte be. A háboruval a közigazgatásra nehezedő mind nagyobb követelmények megvalósitása s az akadályok leküzdése, végül a sztrájkmozgalmak megszüntetése körül szerzett érdemeinek elismeréséül a király valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki. A bolsevista uralom megszüntetésére irányuló 1919-i ellenforradalom vezére volt, ezért börtönben is ült s már halálra volt itélve, midőn fogságának a kommün bukása végetvetett. Kiszabadulása után József főherceg bizalma az uj kormány belügyminiszteri székébe szólitotta, — tárcáját a következő kormány megalakulásáig tartotta meg. — Azóta főként társadalmi téren fejt ki igen eredményes tevékenységet, mint a Magyar Nemzeti Szövetség országos elnöke. 1928-ban P. vezette a newyorki Kossuth-szobor leleplezésére indult magyar zarándokokat, majd végig látogatta az Egyesült Államok és Kanada nagyabb magyar telepeit. E körutja során Pittsburgh, Buffalo, Helland és Hamilton városok diszpolgárukká választották. Hazatérve, megszervezte a Magyarok Világkongresszusát s ennek azóta folyton müködő központi irodáját, mely az öt világrészben szétszórt magyarsággal állandó összeköttetést tart fenn. 1927 óta elnöke a Magyar Köztisztviselők Fogyasztási, Termelő és Értékesitő Szövetkezetének. Számos bel- és külföldi rendjel tulajdonosa, igy a Lipót-rend középkeresztjének, a német Vaskeresztnek, az I. osztályu Vöröskeresztnek és az I. osztályu Magyar Érdemkeresztnek. Az uj országgyülésbe a szepsi kerület választotta meg, egységespárti programmal.

Pereszlényi Zoltán, m. kir. kivándorlási biztos, a király kinevezése szerint belügymin. osztálytanácsos. Született 1875 febr. 26-án, Győrben, hol atyja, János, ref. lelkész, egyházi és társadalomtudományi iró, több lap szerkesztője volt. Iskoláit szülővárosában, Pápán és Sopronban, a jogot a budapesti egyetemen végezte, ahol jogtudományi szigorlatait is tette. Győrön 1898—1900 ügyvédjelölt és közben több lap belső munkatársa s az öreg Győri Közlöny segédszerkesztője; 1909-ig Liptó vármegye első aljegyzője (másod főjegyző) és Rózsahegyen főszolgabiró. A legészakibb Felvidék első magyar lapját: a „Liptó"-t évekig szerkesztette és politikaivá

A Bútorcsarnok Szövetkezet (V., Gróf Tisza István u. 18.)
állandó kiállításáról: Hálószoba

A Bútorcsarnok Szövetkezet (V., Gróf Tisza István u. 18.)
állandó kiállításáról: Uriszoba.

Terverte Peresztegy József

Művész-Élet 1932/33. dec.-jan. 30-31. l.

Keresztrejtvény

Készítette: *Olty Magda*

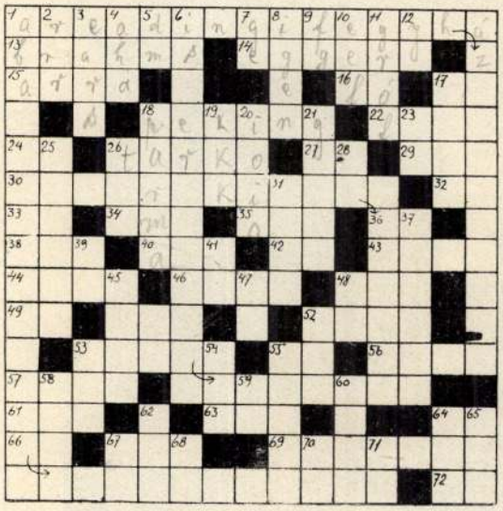

Vizszintes sorok:

1. Oscar Wilde gyönyörű szép költeménye. 13. Nagy német zeneszerző, magyar táncai híresek. 14. Berlinben élő fiatal magyar filmszínésznő. 15. Nem erre. 16. Háziállat. 17. Még egy háziállat. 18. Nagy kinai város. 22. Minden embernek van. 24. Napisten. 26. A nyak hátsó része. 27. Görög betű. 29. Vízben él. 30. Ez a történelmi tény késztette Arany Jánost a „Walesi bárdok" megírására. 32. Azonos betűk. 33. Bútor: magánhangzói. 34. Egyforma betűk. 35. Vissza: kemény gyümölcs. 36. Ige. 38. Vissza: figyelmeztet. 40. Villamossági vállalat betűi. 42. Japán játék. 43. Rátesz. 44. Sok az ilyen lélek. 46. Fiatal kecske. 48. Fém. 49. Kötőszó. 50. Van kerekes is. 52. Egy anyag neve németül. 53. Hús mellé adják. 55. Cipészszerszám. 56. Folyó. 57. Bolond: más nyelven. 61. Soha: más nyelven. 63. Ész. 64. Azonos betűk. 66. Német személyes névmás. 67. Angol sör. 69. Hadsereg. 72. Címrövidítés.

Megfejtésül beküldendő a vizszintes 1, 30 és a függőleges 1, 6.

Függőleges sorok:

1. Itt zajlanak le minden évben a Wagner ünnepségek és előadások. 2. Egyforma betűk. 3. Fülek: angolul. 4. Indulatszó. 5. D. M 6. Bölcs mondás a bibliából. 7. Német igekötő. 8. A nem ellentéte. 9. Amivel rágunk (csak mássalhangzók). 10. Viszsza: idegen név. 11. Előkelő cím. 12. Vissza: összetett mássalhangzó. 17. Egyenlő: idegen szóval. 18. Olasz város, ibolyáiról híres. 19. Azonos betűk. 20. Zeus szerelme kétszer. 21. Olasz tengeri fürdő, fölös ékezet. 23. Felkiáltószó. 25. Gyönyörű szépségű görög ifjú. 26. Kétszer véve: néger hangszer. 28. Állati lakhely. 31. Európai főváros. 37. Esküvőt követi. 39. A kör része. 41. Vissza: határrag. 45. Húzza az igát. 47. Idegen személyesnévmás. 48. Harcos ige. 51. Nem szolga. 52. ... Diavóló, opera. 53. .... matórium. 54. Vissza: hivatal, más nyelven. 55. Szobalány teszi este. 58. A. I. R. I. 59. Német kereskedelmi rövidítés. 60. Előkelő hölgy. 62. Női név. 64. Időhatározó. 65. Kígyó teszi. 67. Névelő. 68. Betű, fon. 70. Rába mássalhangzói. 71. Német viszonyszó.

Beküldési határidő január 5.

Az eredményt a január 15-i számunkban közöljük.

Megfejtéshez a lapból kivágott szedvény mellékelendő.

Nyereménytárgyak:

1. olajfestmény, 2. akvarell (mindkettő keretezve), 3. kétszemélyes mozijegy.

KÉPEK RÁMÁK
WINKLE
VÁCZI-UCCA 2
TELEFON 830-32

Felkérjük

azokat a művészeket, akik **műteremkiállítást** rendeznek, hogy erről bennünket mindig idejében értesíteni szíveskedjenek.

Szerkesztői üzenetek:

M. Nándor, Budapest: Szíves érdeklődését köszönjük. A beküldött címekre a kért mutatványszámokat elküldöttük. A megfejtések jók.

B. Gyula, Budapest: Örömmel vesszük tudomásul, hogy lapunk ajándéka megnyerte a tetszését. A propagandát mindenkor köszönettel vesszük. Mutatványszám elment. Üdv.

Sz. József, Budapest: A „Várlak" c. versének sorát ejtjük. Novellája nem felel meg. Figyelje a lapot.

C. Béla, Orosháza: Jó. Besoroztuk.

Elmélyedő 32: Igaza van. A mi célkitűzésünk is ugyanez. Figyelje programos írásainkat és látni fogja, hogy ugyanezért harcolunk. Üdv.

Mámor: A mámor jó, de a cikk rossz. Nem tudtunk tőle megmárosodni.

Anya: Erre a kérdésre még visszatérünk. Egyelőre helyszűke miatt nem foglalkozhattunk vele.

Előfizető, Szeged: Minden tehetséges fiatal művész nyitott ajtókat talál nálunk. Tessék beküldeni.

Tehetség: Nem igaz. Tagadjuk.

Karácsony: Cégeket nem ajánlunk. Elméleti kozmetikával foglalkozunk.

Csongrádiak: Nagyon szívesen küldünk. Kérjük a címeket beküldeni.

Felelős szerkesztő: FOLKMANN FERENC.

Kiadja: „MŰVÉSZ ÉLET" KIADÓVÁLLALAT

Budapest VIII., Rökk Szilárd ucca 35.

Igazgató-tulajdonos: GINTER ÁRPÁD.

Felelős kiadó: FOLKMANN FERENC.

SZELVÉNY

M. É. keresztrejtvény. 1932. XII. 20.

Peresztegy József

Kivitelezte Rozma
Károly

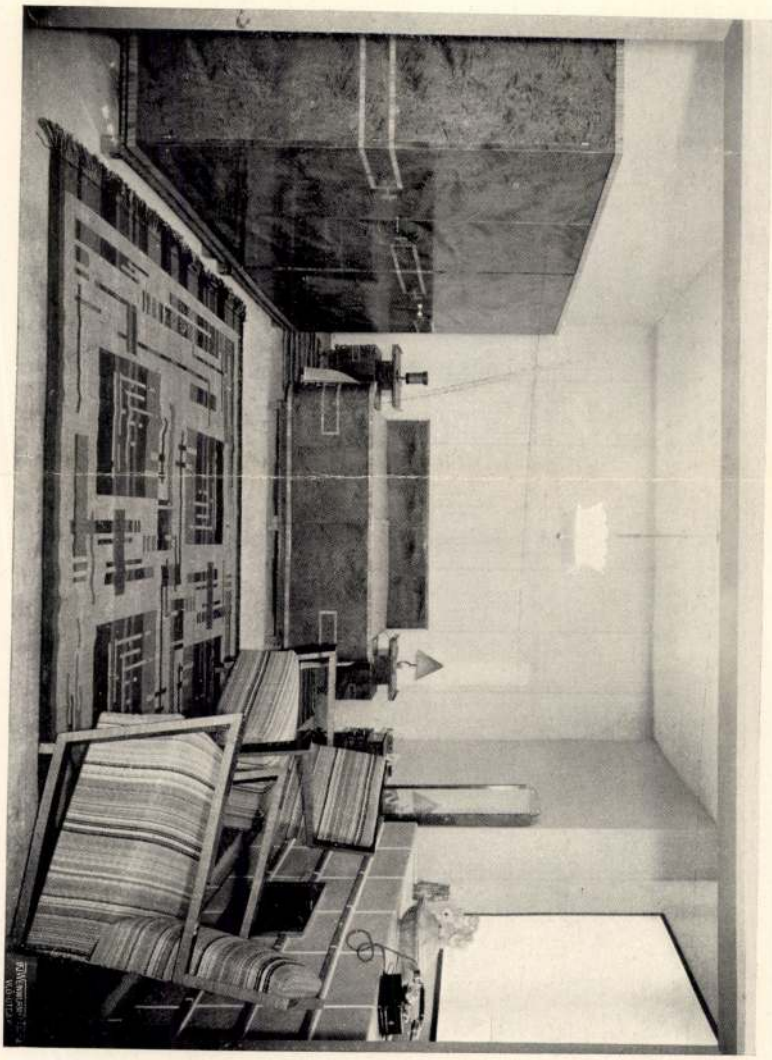

Az Iparművészeti Társulat
lakásművészeti kiállításáról.
Hálószoba. Terverte Peresztegy
József

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1933. 10. l.

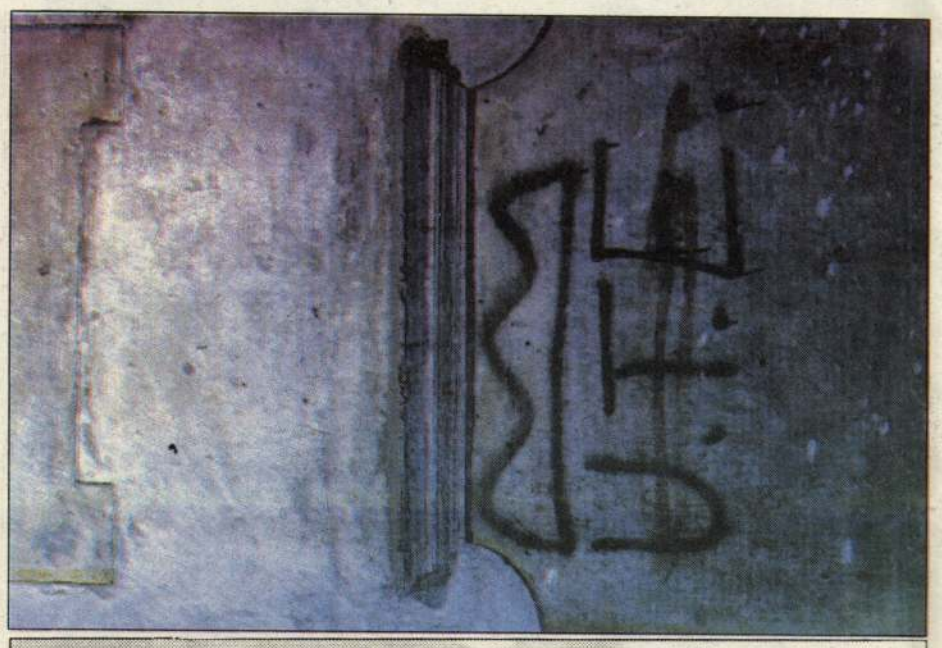

Pereszlényi Rolland munkája

PÁRHUZAMOS ÉLET/MŰVEK

– ELŐSZÓ A KEZDETEKHEZ –

Az 50-es évek politizált művészete után robbanásszerűen vetődött fel a nyelvújítás kérdése a hazai képzőművészetben. Az elfojtás miatt egyszerre éreztette hatását a háború előtti és utáni törekvések sokasága. Míg a párizsi iskola hatása búvópatakként tovább élt az európai iskola tagjainak szellemiségében, addig az amerikai és újabb nyugat-európai változások már nem befolyásolhatták a hazai képzőművészetet. Így az 56-os események után egyszerre szabadult ki a palackból a szélsőségesen figurális és az absztrakt festészet sokféle fajtája. A szürmaturalizmusban a tárgyiasság éledt újjá a naturalista, szürrealista alapokból, haladva a pop art, radikális realizmus és hiperrealizmus felé. Az absztrakt szürrealisztika, a konstruktív hagyományok erős bázist biztosítottak a geometrikus törekvéseknek. Egyszerre jelent meg a konstruktivizmus, a HARD EDGE és az INFORMELL a POPPAL ötvöződve, a kalligrafikus és gesztikus tendenciák, valamint a lírai absztrakt. A 70-es évekre e törekvések erősen megroggyantak, sokan külföldre távoztak, másoknak tragikus hirtelenséggel megszakadt a pályájuk, és az itthon maradottak jó része is visszavonulva dolgozott. Ez a nagy felfakadás, ami a 60-as éveket jellemezte, nemcsak a csonkán maradt életművek miatt nem vezethetett tisztuláshoz, hanem a 70-es években jelentkező új generáció és koncepció radikalizmusa miatt sem. A 80-as évekből visszatekintve láthatjuk, hogy sem a szakma, sem a közvélemény nem tudta abszorbeálni a 60-as évek eredményeit. A problémát az okozza, hogy nincs meg a kontinuitás a (hazai) posztmodern elektikához. A fiatal generációt egyszerre sújtja a meg nem élt élmények hiánya és a felzárkózás kényszere. A 70–80-as évek generációjának újra kellett fogalmazni a 60-as évek problémáit az eredmények ismerete nélkül. Sem a háború előtti absztrakt festészet, sem az 50-es évek francia absztrakt, újrealista törekvései nem épülhettek be a hazai formagondolkodásba, hogy tovább íródva a szürnaturalizmushoz hasonló mutánsként létezzenek.

A 80-as évek derekán kifáradni vélték az avantgárd művészet expanzionista, reduktív, önkorlátozó modelljét. Az akkori látlelet az expanzió parttalanságát és reduktív önkorlátozásait a posztmodert eklektikával szembesítette. A formai, tartalmi lehetőségnek tág mozgási teret biztosító eklektikában vélték felfedezni a 80-as évek szellemiségét. A jelenség kettős, a szubjektivitás és a kultúra metafórája determinációba szorította a festészetet. Tehát az avantgárd tisztább, jól meghatározható programszerűsége feloldva/keveredve élt tovább az újfajta festőiségben a kulturális metafórákban magára ismert szellemiség mellett. Az új festőiség az avantgárd szemlélettől és formaképzéstől nem szabadult meg, sajátosan beépített teherként cipeli tovább (**Klimó, Bak Nádler, Erdély**), illetve ezt a ballasztot a kulturális toposzok lerakódásával terhelte (**Bak Imre, Kelemen Károly**). Azonban ez a folyamat az avantgárd kötött formáinak feltöréséhez vezetett. A befelé forduló ön- és médiumvizsgálatokat az extrovertált, nem agresszív, nem radikális szubjektív feltárulkozás váltja fel. Így kézenfekvő volt, illetve nem adódott más lehetőség, mint a konkrét megfogalmazás, megnevezés helyett a körülírás, a megközelítés, az is-is általános kategóriájával jelölni a dolgokat.

A 80-as évek második felében kiforrt egyéniségek, kialakult csoportok felbomlottak vagy kiöregedtek a stúdióból. Azóta újabb és újabb fiatalokból álló érdekszövetségek és egyesületek alakultak, melyek így jutottak vagy reméltek jutni kiállítóhelyhez. Ezek a csoportosulások esztétikai, koncepcióbeli közösséget nem vállaltak, gyakran egy-egy kiállítás apropójából álltak össze.

BÁRDOSI JÓZSEF

Pacsika Rudolf: Pegazus

REJTVE

É. A.: BAJI MIKLÓS ZOLTÁN MŰVÉSZETI ROVATA

„Názáretben nincs hol landolni”

Utánpótlás helyett 2.

Biztosan emlékeznek múltkori Rejtvénkre, amelyben *L. Menyhért László* írásából megismerhették a Fiatal Művészek Stúdiójának összefoglalt történetét. Most folytatásként – ígéretemhez híven – PÁRHUZAMOS ÉLET/MŰVEK – ELŐSZÓ A KEZDETEKHEZ – címmel a stúdió 1991-es katalógusának vitaindítónak szánt előszavát, *Bárdosi József* írott anyagának egy részét közöljük le.

Mellé *Pálinkás György*, a Magvető Könyvkiadó által 1987-ben megjelentetett Názáretben nincs hol landolni című verses kötetéből válogattam.

BMZ

Pálinkás György: („Mekkora gyom veri fel…”)

Tótfalusi Kis Miklós halotti kártája elé

Torzó de főként félbemaradt próbálkozás
Színhelye mindez hogy betöltse a két csoport közötti
Űrt szinte látva-látszik a lázáros játék
Ahol két asszony éppen leveszi a pólyát
Eszmélet-letétel ez is mi utalhat ama színhelyre hol
Belesnek átmeneti kapualjunkba tévetegen persze
Mivel nincs most efféle munkaviszonytalanságból származó
Per s zátonyra futott csodának hinnénk
Az átvezető mozdulatot megalázkodó kedvünk
Elterelő beszélgetései közt jó de ha így s a
Kilesett csodáknak már életre hívó jele sincs
Vakon pislogunk mindezidáig megíratlan szabályok
Szerint átmenthetetlenül s lopott holminak tetszik
A zászló rudastól színehagyott rojtjaival együtt
Kérem én félek engesztelhetetlenül s ha ilyenformán
Emeltebb a stíl nevetséges pózba de leíró
Módon nem jár el a szám ahogy mondja:
Ez a látvány lombja a nyesett tájban
Kérem ezért az aprólékos megtekintést a tartás méltósága
jogán
Hisz nagy lélegzetet ritkán vehet a torzó pláne ha kertet ás

(Mit vártál)

Még nem fogytam el
Csak itt az ajtóban lesem a liftet
A kilincs meg a huzat néha kilenget
Balkézzel vigyázok a zárra korábban
Én aki bent volt nehogy kizárja
És minden neszre felkapom a fülem
Hogy aki jön tőlem távol vagy hozzám
Közelálló de hátha jön aki
Mindezt megmagyarázza hogy
Elment a mamája Pestre és Budára
Hoz neki kalácsot sárga hajába
Táviratot és aki azt küldte és
Ki azt olvassa üljön békén a küszöbre
Mert fogyatkozik ugyan a hold de
Ugyanakkor nő is egyszerre

(Csontváry Kosztka Tivadar: Sétakocsikázás újholdnál Athénben)

majd lassan fordul a menet
mint ama ritmus vált a slow-foxban
a hintó nem igyekszik túlságosan
az ember a bakon mered
nem olyan ez az élet
a piros palettás ablakok vakon
de belső fényt növesztenek
feszes a tér mondhatnánk a táj
noha a hintó döccen akár
a kisasszonyok fején a holdfény
s alámerül aztán a képkeret
szélére vetett pillantás mélyén
de ugrik a gyeplő a zablán
s a hölgyek közül szól szól az egyik
drágám az az encián-kék
a körme végén miért nem tetszik
soha vissza a haja fényén
óra-órára múlik el így
s a hold-áradat mint köröm-udvara
tántorodik és szól a másik
a hölgyek közül

Pereszlényi Roland

BILLOG

Lovakat, szamarakat, öszvéreket billogoztak a napokban a szarvasi méntelepen. (E művelet abból áll – ha valaki nem tudná –, hogy izzó fémeszközzel betűkből és számokból álló jeleket sütnek az állat nyakára, közvetlenül az akció idejére felhajtott sörény alá.) Az „államilag hiteles, tartós megjelölést" és a „származás nyilvántartását" biztos kezű, jól felkészült szakemberek végezték, nem volt ott semmi kecmec. A billogvasat sem középkori módszerekkel forrósították föl, hanem propán-bután gázzal.

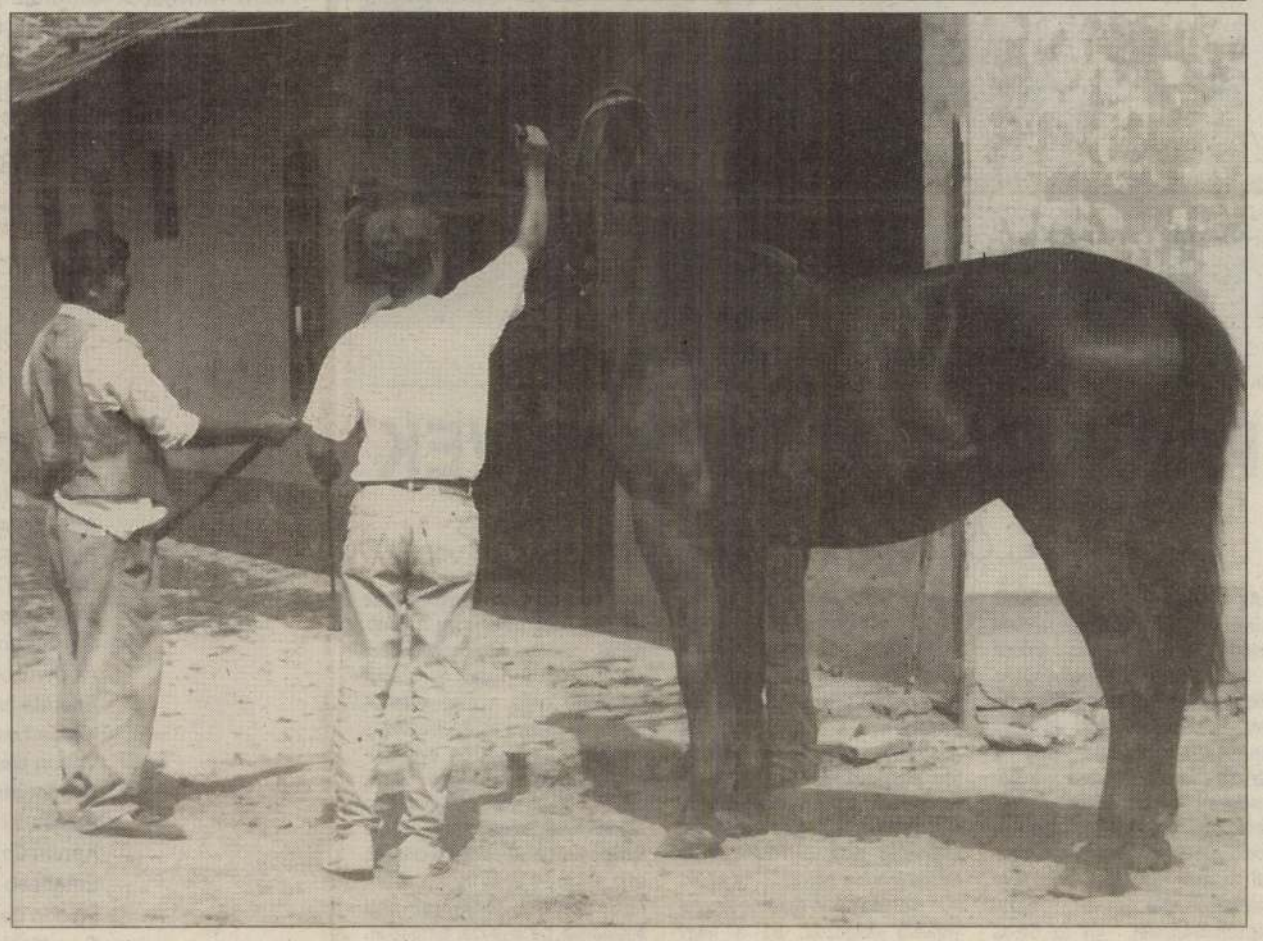

Izzik a tüzes vas

Csak a jószágok figyeltek riadt szemmel. A bátrabbak ugráltak, toporzékoltak, sőt a fegyelmezetlenebbek rúgtak is. Az egykedvűek viszont hangtalanul viselték a megpróbáltatást, amely egyáltalán nem minősíthető könnyű, kis nyári kalandnak. Gondoljuk csak meg: az a csípő-maró érzés a bőrön, még ha csak néhány másodpercig is.

Szárazpróba – a billog helye

A tolvajok és latrok megjelölésétől az „emberi" logikai szabályok szerint csak „egy ugrás" az állatok bőrének sercegő, füstölgő megbélyegzése. A billog díja a jelöletlen négylábú esetén 1000 forint/besütés – viszont a jelölt azonosítása díjtalan.

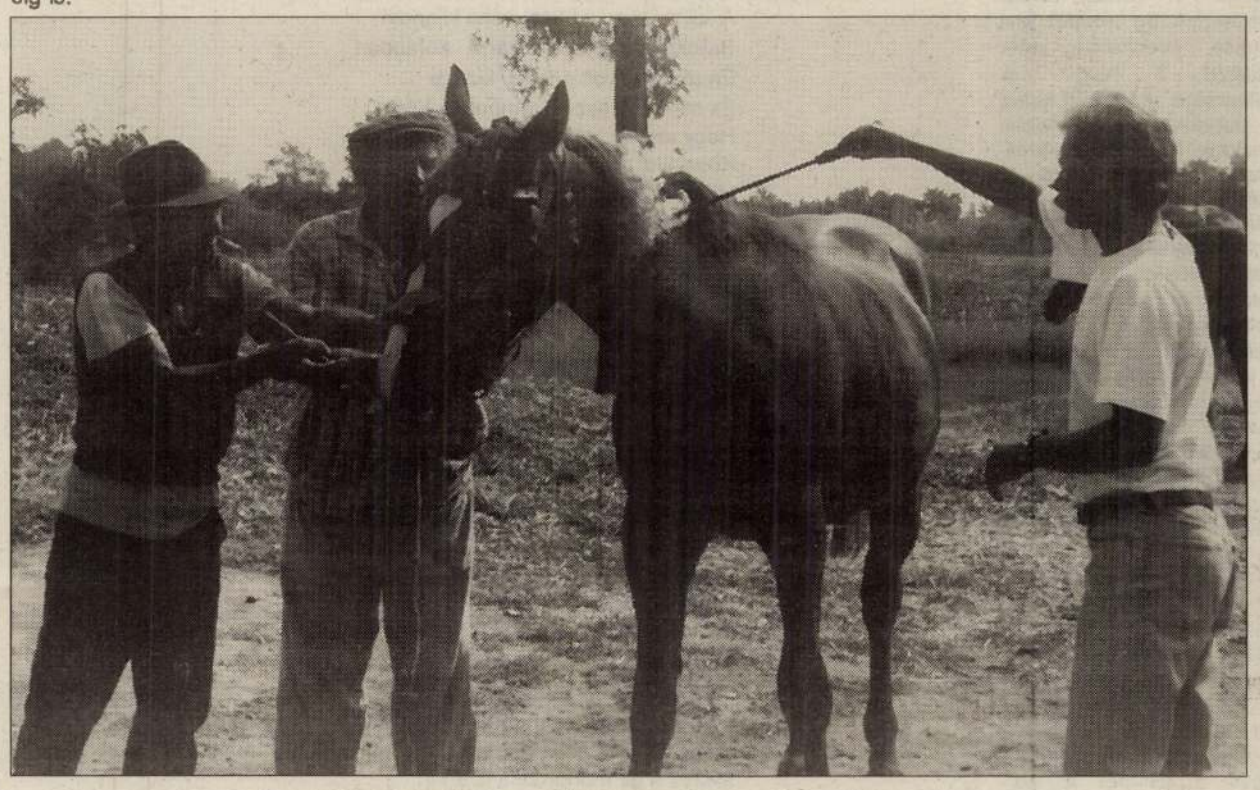

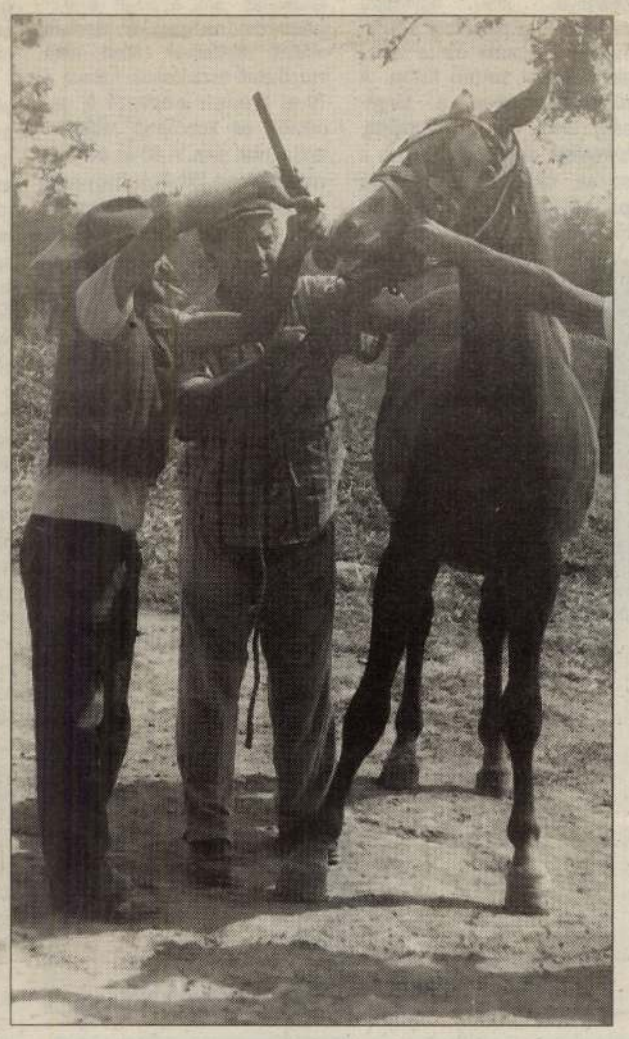

A pörkölt bőrön már kitörölhetetlen a lenyomat

A billog persze emberi találmány, nem a négylábú emlősök találták ki a maguk szórakoztatására. A kifejezés tulajdonképpen királyi bírót jelentett az Árpádok korában. Nevét a pecsétről nyerte, amellyel a király bírói széke elé idézett. A királyi billogok igazságszolgáltatásával iparkodtak az ősi nemzetségi bíráskodás, főként az ősi magánbosszú (vérbosszú) intézményét kiküszöbölni. Aki a királyi billog idéző pecsétjét megvetette, vagyis nem jelent meg az idézésre, büntetés alá esett. A királyi billogok intézménye nem tudott állandósulni, mert a vármegyében az ispáni hatalom föléje emelkedett. Lassanként a billog a vármegyei ispán közegévé lett, és mint ilyen, csakis a tolvajok és latrok felett bíráskodott az ispán felügyelete alatt. IV. Béla a királyi billogok intézményét megszüntette akkor, amikor a vármegyei autonóm bíráskodás szervei, a szolgabírók ugyanabban a hatáskörben kezdtek eljárni.

Nyugalomra kényszerítve

Persze rendnek kell lenni. Marhalevél, billog, passzus, szállítások dokumentumai – nem kóborolhatnak ezek a fejlett emlősök csak úgy össze-vissza. Csak az égett szőr és bőr szaga a környéken...

F. J.

FOTÓ: BARTOLF ÁGNES

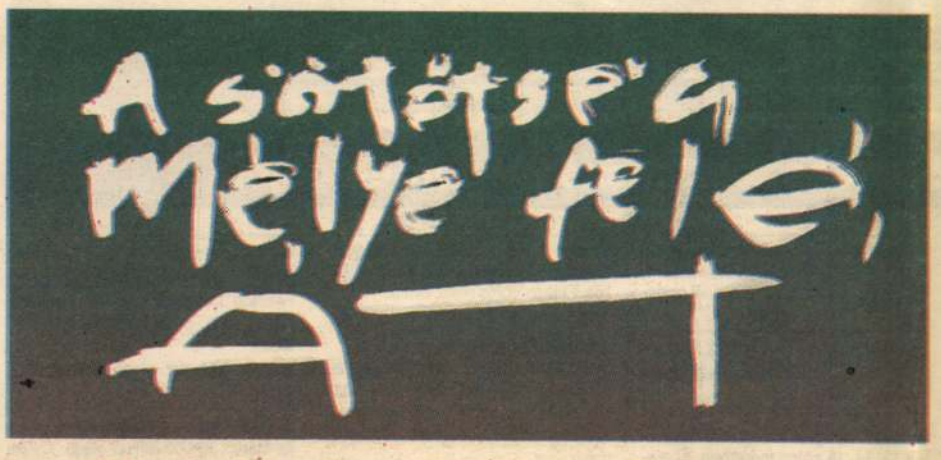

Gál Béla:

Pokoli vakáció II. rész

„...a Boeing 506-os járatára a 17-es kapun át kérjük a beszállást sürgősen befejezni... A Boeing 506...”

Végre itt álltam a repülőtér bejáratánál, azért múltidőben, mert most már eszeveszetten próbálok rohanni csomagjaim ellenére is. Nagyon jól futok, de a külső szemlélő számára, nem vagyok más mint egy szánalmasan igyekezni próbáló csiga.

A csomag, útipapír és az ilyenkor szokásos vizsgálatok gyorsan lefolytak és én máris rohanhatok tovább. Csak az a rohadt gép várjon meg.

Jézus, jó isten, és az összes szent, segítsetek!

A Sátán most nem köpött a levesembe, hála az égnek, a gépet elértem. Megpróbáltam délcegen fellépkedni a lépcsőn, de hiába szabadultam már meg csomagjaimtól, nem sikerült tökéletesen.

Észrevettem, hogy az egyik cipőm kioldódott és még ráadásul a nadrágom is lassan lefelé kezdett csúszni. Miközben a gatyámat próbáltam magamra rángatni, talán az égiek hibájából, vagy az ördög újjabb hülye vicce miatt, de ráléptem a cipőfűzőmre. Mivel nem volt hová kapaszkodnom és kaszáló karjaim sem találtak semmi fogódzót, úgy döntöttem, hogy pofára esek. Ezért gyönyörű röppályát leírva, csúnyán odacsattantam a stewardes lábai elé.

– Csak nincs rosszul uram? Segíthetek valamiben? – kérdezte ő, s én erre reagálva, hatalmasat mozdultam.

– Jézus! – sikította – Orvost! Fullad!

– Kedvesem – mondtam – nem menne el a ...

Természetesen elment és én végre felszállhattam a gépre, ami hamarosan felemelkedett, és hogy ne úgy hagyjam el a várost, hogy befejezetlen legyen a mondatom, így szóltam:

– ... a picsába.

Utazásom a repülőn nagyon jó. A hármas ülésekben ketten ülünk. Egy nyolc év körüli néger fiúcska és jómagam. Nagyon kellemesen utaztam egészen addig, amíg a kissrác észre nem vette, hogy van valaki a közelében. Persze, azonnal nekiállt bosszantani.

– Szia csúnya bácsi – mondta. Pedig nem is vagyok csúnya. Érzésem szerint. Mivel az illem így kívánja, hát visszaköszöntem:

– Szia.

– Hova mész? – kérdezte olyan hangon, mint egy FBI kihallgatótiszt.

– Hát, ...Afrikába.

– Jaj, de jó! A bácsi majom?

Egyszer tegez, egyszer magáz. És eléggé szemtelen kérdést tett fel. Mit is válaszolhatnék erre?

– Persze. Én vagyok a Nagy Fehér Majom, vagyis Tarzan.

– Juhé! Tarzan a fedélzeten. Juhé! – ordította, s közben erőteljesen rugdosta az előtte levő széket. Lassan mindenki felénk fordult és ő fontosságának tudatában, még jobban ordított. Éreztem, hogy az alsógatyámig leizzadok, s fejem rákvörösre változott. Próbáltam csitítgatni, de hatástalan maradt minden kísérletem. Mivel pszichológiai gyakorlataimból kifogytam, máshoz kellett folyamodnom. Csattt! Egy hatalmasat lekentem neki, amitől a földre hemperedett.

– Te nem is Tarzan vagy, hanem a Nagy Fehér Ökör. Dög. Csúnya, ronda, verekedős bácsi!

Kisfiú létére gyönyörű dicsérő szavakat aggatott rám. Körülöttem már mindenki röhögött és megjegyezték, hogy ilyen cukor kisgyereket milyen rég nem láttak. Az én véleményem természetesen eltérő volt. Mivel mást nem tehettem, én is elkezdtem röhögni. Annyira belemerültem a jókedv hullámaiba, hogy észre sem vettem azt a sötét foltot, ami elsuhant az ablakom előtt. Csak később döbbentem rá, mintha láttam volna valamit. Ekkor a gép éles szögben megdőlt és zuhanni kezdett.

(Folytatjuk)

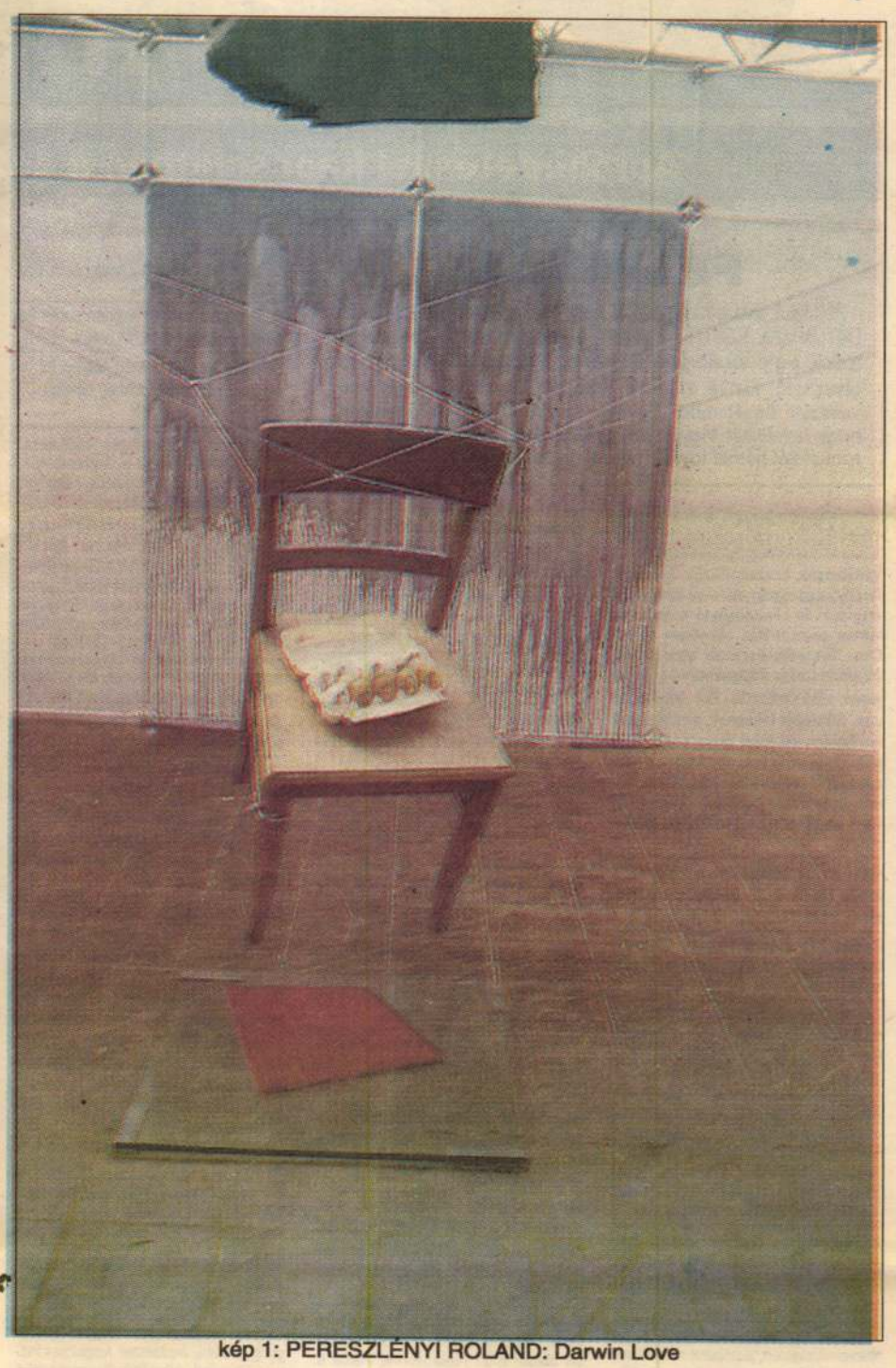

kép 1: PERESZLÉNYI ROLAND: Darwin Love

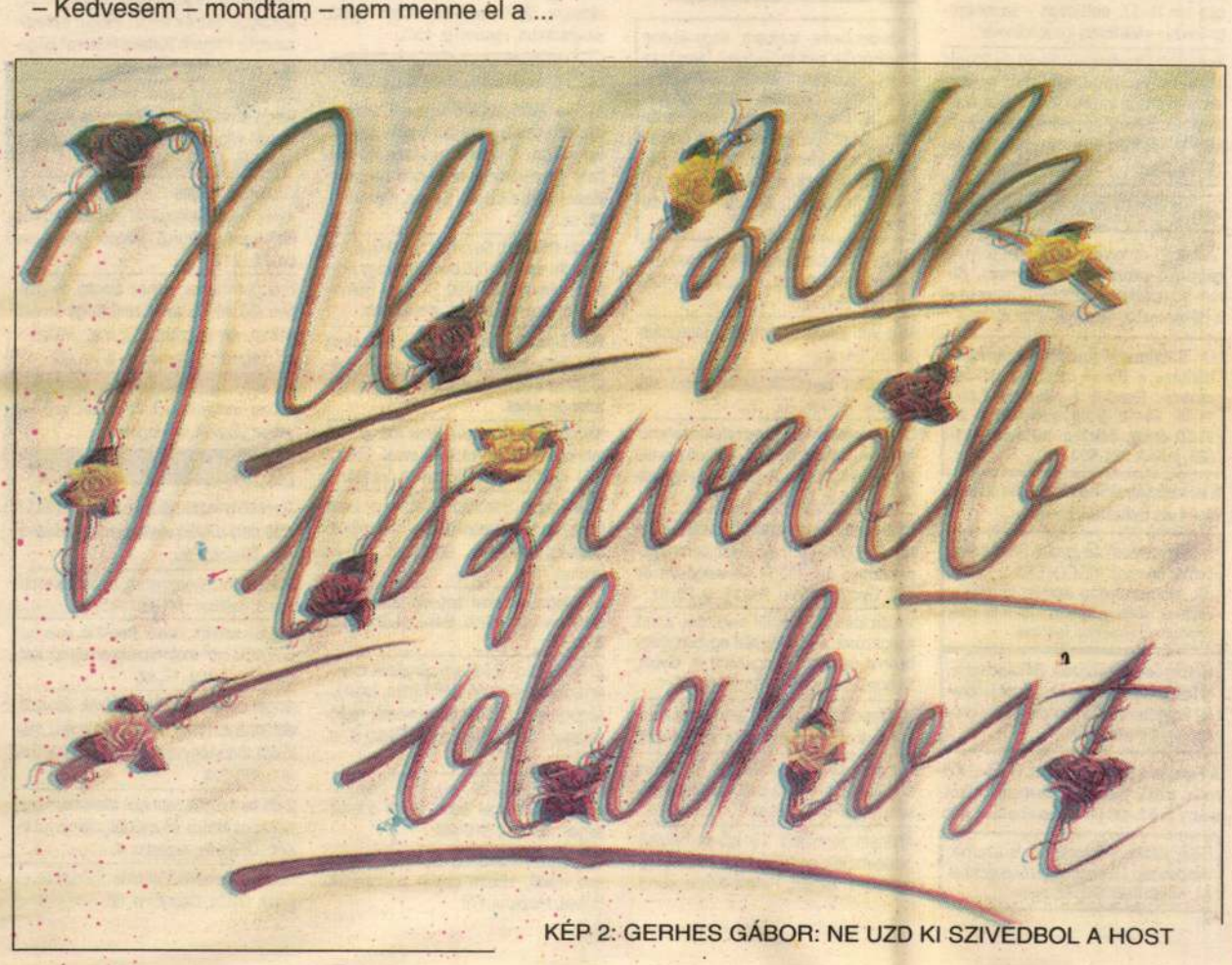

KÉP 2: GERHES GÁBOR: NE UZD KI SZIVEDBOL A HOST

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéssel kapcsolatban a 442-596-os telefonszámon érdeklődjön.

FELHÍVÁS!

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy csak a legutolsó lapszámból DÁTUMMAL EGYÜTT kivágott, olvashatóan kitöltött szelvényt tudjuk **e g y alkalommal** leközölni. **A dátum nélküli és a nem olvasható, illetve a 15-nél több szavas szelvényeket nem vesszük figyelembe. Egyben kérjük jeligés hirdetőinket, hogy leveleiket vigyék el ügyfélszolgálati irodánkból, mert azokat két hétnél tovább nem tudjuk megőrizni.**

Ingatlan

Vállalkozók, összeköltözők figyelem! Családi ház eladó. 80 %-os készenléti állapotú, de beköltözhető kétszintes, kertes családi ház sürgősen eladó. Cím: Tessedik–Partizán utca sarok. Az emeleti rész a földszinti résztől teljesen elkülöníthető. Két főbejárata van. Alkalmas lakásnak, irodaháznak is. Telefon és ipari áram bekötve, a műholdas adás vehető. A telek a házzal együtt 760 m². Irányár: 4 millió forint. Érdeklődni helyben 17 óra után vagy napközben a 324-846-os telefonon.

4000 m²-es földterület a várostól 1 km-re eladó. Érd.: Békéscsaba, Trófea u. 1443. (Trófeával szemben).

Családi ház áron alul eladó. Gádoros, Darányi u. 22. sz. Érd.: Gádoros, Munkácsy u. 34. sz.

1,5 szobás, fürdőszobás, udvari házrész eladó, minőségi csere is érdekel. Érd.: Kocsis, Békéscsaba, Szarvasi út 39. sz.

Kötegyán, Ságvári u. 38. sz. ház gazdálkodásra alkalmas, nagy telekkel olcsón eladó. Külső és belső engedélyezett gázbekötési terv van. Érd.: (66) 361-923. Levélcím: Várkonyi, 5700 Gyula, Nürnbergi u. 18. sz.

Köröstarcsán, a Dimitrov utcában ház azonnali beköltözéssel eladó. Érdeklődni a 382-056-os telefonszámon, Török Sándornál.

Sürgősen eladó Köröstarcsán, a 47-es főútvonal mentén, autóbusz-megállónál háromszobás, családi ház melléképületekkel és nagy kerttel. A kertben szőlő és gyümölcsfák. Gáz és telefon bevezetve. Érdeklődni a 382-241-es telefonon, egész nap.

Köröstarcsa, Paprétkertben bekerített termő gyümölcsös nagy faházzal eladó. Víz, villany van. Érdeklődni a (66) 352-753-as telefonon.

Háromszobás, étkezős, egyedi gázos, vízórás, telefonos lakásunkat elcserélnénk családi házra vagy társasházra. Telefon napközben: 442-596, 17 órától: 326-276.

Szocpol.-ra jogosult, háromszobás, gázos családi ház eladó nagy portával. Bérházi cserét beszámítok. Békéscsaba, Kézai u. 38. sz. Telefon: 444-711/22.

Gyula-Városerdőn egy 30 m²-es nyaraló eladó. Víz, villany, műút van. Telefon: (66) 441-251.

Kedvező áron eladó új, négyszobás lakás. Telefon: 341-851 vagy Békés, Décseri u. 43. sz., 18 óra után.

Családi ház, kis kerttel eladó. Békéscsaba I., Bánát u. 12. sz. Érdeklődni: mindennap 18 órától.

Elcserélném 3 szobás, összkomfortos, egyedi hideg-meleg vízórás önkormányzati lakásomat két kisebbre. Értékkülönbözetként felajánlok termő gyümölcsöst hétvégi házzal! Érdeklődni lehet: a 321-953-as telefonon.

Ház eladó, gáz, víz, villany, telefon bevezetve. Érd.: Magyarbánhegyes, Árpád u. 77. sz., vagy a 294-es telefonon, egész nap.

Kicsi kertes házat bérelnék Dobozon. Ajánlatokat munkaidőben a 447-147-es telefonon a titkárságra.

Szilvásváradon 400 n.-öl szőlő terméssel eladó. Szilvásvárad, Aradi u. 19. sz.

Kertes kis ház eladó Békés, Nyíl u. 28. sz. Gáz, víz az udvarban. Békés, Széchenyi tér 11. I. 5. sz.

1 000 000 körüli családi házat vennék (nagy telek, gazdasági épületek nélkülit) Békéscsabán, esetleg Telekgerendáson. „Részletes ajánlatokat kérek" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

Békéscsabán, a Deák utcában 4 lakásos társasházban 3 szobás, összkomfortos lakás eladó. Érd.: (67) 313-128.

Egy személy részére összkomfortos, telefonos albérleti szoba kiadó a Lencsésin 10 000 Ft-ért. Telefon: 339-299.

1,5 szobás belvárosi, I. emeleti, telefonos lakás eladó. Érd.: 325-479, délután.

Vásárolnék 1,5-2 szobás, nem lakótelepi lakást egyedi gáz és vízórával. Telefon: 324-470.

Orosházán 350 n.-öles gyönyörű telken régi családi ház melléképületekkel eladó. Érd.: a helyszínen, Luther u. 23. sz.

Összkomfortos kis családi házat keresek bérbe, hosszabb időre „Nyári beköltözés" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

Felújított 2,5 szobás, komfortos családi ház eladó, vagy értékegyeztetéssel tömblakásra cserélhető. Békés, Lengyel L. u. 43. sz. Érd.: 17 óra után.

3 szoba, étkezős lakás garázzsal eladó. Érd.: a 455-190-es telefonon 19 óra után.

30 m²-es faház lakható állapotban sürgősen eladó. Érd.: Orosháza, Vásárhelyi u. 33. sz. 8–17 óráig, este a (68) 312-495-ös telefonon.

Gyopárosfürdőn, Lomb u. 5. sz. alatt, közvetlenül a fürdő mellett kétszintes, kertes ház eladó. Érdeklődni a helyszínen, vagy a (68) 312-794-es munkahelyi telefonon.

2 szobás, összkomfortos ház Ambrózfalva, Luther u. 19. sz. alatt 600 000 Ft-ért eladó. Érd.: Ambrózfalva, Petőfi u. 15. sz.

2,5 szobás, déli fekvésű, erkélyes, egyedi vízórás, felújított lakás a Lencsésin eladó. Érd.: 339-487.

Danzugi bekerített vízparti horgásztelek eladó. Irányár: 120 000 Ft. Érd.: Békéscsaba, Lencsési út 52. II. 6. sz.

2 + fél szobás lakás eladó, vagy elcserélhető kertes házra. Irányár: 1 100 000 Ft. Érd.: 453-153-as telefonon 7–15 óráig.

Mezőberény, Liget u. 1. A IV. 43. sz. két szobás lakás áron alul sürgősen eladó. Érd.: 16 órától.

Mezőberényben 80 m²-es helyiség kiadó főút mellett. Parkoló van. Érd.: 352-151, 8–16,30 óráig.

Olcsón eladó fürdőszobás házrész külön udvarral, melléképületekkel, kerrttel. Érd.: Lipták A. u. 27. sz. Dobákéknál.

Tarhoson eladó a posta és óvoda közötti telek alap, lábazat, teherautógarázs. Érd.: 441-252.

Albérlet szeptembertől, telefonos, összkomfortos, jó helyen, főiskolás hölgynek kiadó Békéscsabán. Ajánlatot „Nyugdíjas" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá kérek.

Vésztőn, Révai u. 67. sz. alatti ház eladó, (két szoba, konyha, fürdőszoba, gazdasági épület) 550 ezer forintért. Érdeklődni: Békés, Jámbor u. 6.

Csabaszabadiban 7 hold föld tanyával együtt eladó. Érd.: 327-521, 15 óra után.

2 szobás, komfortos családi ház régi, ill. alsó épülettel, gazdálkodásra alkalmas nagy telekkel eladó. Gyomaendrőd, Körút 7. sz.

Vésztő, Északi u. 2. sz. alatti ház sürgősen eladó. Érd.: Nyár u. 36. sz. alatt.

2,5-3 szoba, étkezős, vagy nagy konyhás lakást keresünk. Telefon: 455-282, 18 óra után.

Lencsésin 2,5 szobás, 64 m²-es, vízórás, VII. emeleti lakás eladó. (66) 339-438.

Jó állapotú, jó belső elosztású, 3 szobás, egyedi gázos, téglablokkos, étkezős, vízórás lakás reális áron eladó. Lencsési út 12. IV. 12.

2300 m² közművesített telek eladó. Érd.: 327-246, 17 óra után.

80%-ig kész, 140 m² kertes családi ház eladó. Érd.: 325-845, 19 órától.

Lencsési mögött zártkert hétvégi házzal eladó. Érd.: Békéscsaba, Lencsési út 83. III. 7. sz., 16 órától

Szakemberek folyamatos felkutatása. Ön is kerüljön bele a szakemberek, szolgáltatók címjegyzékébe. Kőműveseket, festőket, szakácsokat, felszolgálókat, CNC-maróst, áruterítő gépkocsivezetőt, Pest megyei munkát vállalót, külföldi munkát vállalót, üzletembert és más munkát vállalót keres a MÁSSZ-KI. Békéscsaba, Szigligeti u. 6. fszt. 17. sz. Telefon: (66) 321-455/111. Érd.: 9–11, 13–16 óráig.

Angolnyelv-tanárt keresek, aki a novemberi középfokú nyelvvizsgára felkészítene. Ajánlatokat „Közös siker" jeligére kérek a Wlassich s. 3. sz. alá.

Vendéglátóipari egységbe eladót felvesszünk. Érd.: a 321-104-es telefonon.

Rajz-matematika szakos tanári diplomával közgazdasági érettségivel rendelkező nő állást keres. „Gyes után" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

Bécsi család keres házvezetőtől 25–40 évesig. Német, vagy szlovák nyelvtudás szükséges. „Bécs" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

Profi üzletkötőket keresünk! Munkatárs lehet Magyarország legszínvonalasabb kereskedelmi és szolgáltató egységénél. 50 000 Ft befektetés szükséges. Kiemelkedően magas kereseti lehetőség, egyéb juttatások. Jelentkezéseket rövid önéletrajzzal augusztus 5-ig kérjük „Biztos jövedelem" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

6-7 éves, csak kisfiú ellátását, gondozását vállalom 1 hónapra. Jelige: „Nyaralás, gyümölcs" a Wlassich s. 3. sz. alá.

Olcsó nyugati autók beszerzését, ügyintézést, tolmácsolást vállalok Németországban. Telefon: 0049-711611612.

Kiemelt kereseti lehetőséget ajánlok gyógyhatású élelmiszer forgalmazásával. Palercsik Vincéné Gyomaendrőd, Fő u. 63. sz.

Buszokon történő hangos hirdető rendszerhez üzemeltető társakat keresek. Bővebb felvilágosítást a 321-455/111-es telefonon, munkaidőben.

Munkatársakat keresünk Békés megyében riasztóberendezések forgalmazásához, beszereléséhez. Érdeklődni: Mészáros Károly, telefon: (66) 450-125.

Munkalehetőségről tájékoztató kedden este fél hattól Békéscsabán, a Szabadság tér 11–17. aulájában – termékforgalmazás vállalkozói igazolvánnyal.

Keresünk Orosházáról 21-50 év közötti hölgyeket és urakat, akik rövid gyakorlás után önálló vezetői feladatokat is ellátnának. Személyes jelentkezés: Orosházi Művelődési Ház, augusztus 2-án, 16–19 óráig.

Egyéb

Július 21-én elvesztettem személyi és gépjármű-vezetői igazolványomat. Kérem a becsületes megtalálót, juttassa el a Békéscsaba, Tessedik utcai címre.

Dr. Botyánszki András magánállatkórháza a Bánát utcában, Békéscsabán. Rendel: hétköznap 7.30–11.30, 14–18 óráig, szombaton 8–11.30 óráig. Telefon, rendelő: 321-688, lakás: 321-983.

A békéscsabai Shell-kút új terméke: a 91 + 1-es Euroshell benzin.

A békéscsabai és gyulai Shell-kúton immár nonstop VIDEOTÉKA is működik. Magyarország összes forgalmazójának filmje megtalálható. A készlet naponta új filmekkel feltöltve.

Nintendo-kölcsönzés. Békéscsaba, Wlassich sétány 3. sz., Napi Délkelet ügyfélszolgálati iroda (szultánkenyérárus mellett).

A Família ABC elköltözött. Új cím: Korona ABC, Mezőkovácsháza, Alkotmány u. 52. sz. (volt papírbolt).

Büfé, játékterem továbbra is üzemel, mindennap 15 órától, Mezőkovácsháza, Kossuth u. 113. sz. alatt.

Olcsó rövidárubolt kibővült választékkal várja vásárlóit egész nap, Békéscsaba, Kun u. 50. sz. alatt. Kis tűzéppel szemben.

Újra megnyílik az **OYA BUTIK** Békéscsabán, a Kinizsi utcai Pezsgőbár mellett.

Használt nyugati autógumik kaphatók 13, 14, 15 colos méretben. Szerelés, centírozás helyben. Békéscsaba, Szőlő u. 51. sz.

Utánfutó-kölcsönzés 50–60 Ft/óra. Skif sátras utánfutó 400 Ft/nap. Békéscsaba, Szőlő u. 51. sz.

Metz villanóhoz pótlámpafej (45-ös) + hálózati adapter újszerű állapotban sürgősen eladó. Érd.: a 448-585-ös telefonon.

Egy konyhai sarok ülőgarnitúra és egy házilag készített benzines szivattyú eladó. Érd.: a 339-191-es telefonon, este 7 órától.

4–8 éves gyermek részére jó állapotban lévő kerékpár eladó. Szabadkígyós, Arany J. u. 59. sz.

RENDKÍVÜLI UBORKÁSÜVEG-AKCIÓ A POCOKBAN! 5/1-es befőttes üveg 10 Ft/db, amíg a készlet tart! Békéscsaba, Lencsési út 17. sz.

Ingatlanközvetítő, ingatlan értékbecslő tanfolyam indul Békéscsabán. Érdeklődni: a 326-541-es telefonszámon lehet.

Kárpótlási jegy 90%-ért eladó. Érdeklődni: 455-224.

Eladó kemping bicikli, 4 db-os szekrénysor, ötágú ólomkristály csillás, ff tv. Telefon: (66) 341-293.

Szeretne 3 hét után sok pénzt kapni? Válaszborítékért küldöm az önsegélyező lapot. Békéscsaba, Gábor Á. u. 13. X. 42. sz.

Lépjen a ziccerbe. Minden ziccerben nyer. Érd.: 321-956.

Csendestársat keresek 100 000 Ft-ig, 1 évre, havi 8% kamatra, kezdő vállalkozáshoz. Jelige: „S. O. S."

Eladó pingpongasztal, villanyoszlop, 5 kg-os porolló, 150-150 forgóablak, élelmiszerbolt-berendezés. Orosháza, Kertész u. 34. sz.

Póthajak, parókák kaphatók, megrendelhetők orvosi vényre is. Békéscsaba, Szegfű u. 48. sz.

120 000 Ft kárpótlási jegy 80%-ért eladó du. 3 órától. „Augusztus 13-ig" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

Állás

Szakemberre, iparosra, vagy éppen bejárónőre van szüksége? Tárcsázza a MÁSSZ-KI-t. Szállítás, építés, festés, géppel takarítás, főzés, könyvelés, reklám és hirdetési tanácsadás stb. SZAKEMBEREK CÍMJEGYZÉKE, üzletpartnerek közvetítése. Békéscsaba, Szigligeti u. 6. fszt. 17. sz. (66) 321-455/111. Érd.: 9–11, 13–16 óráig.

Ha jót akar, üvegeztessen Pocsaji üvegessel. Mezőberény, Vésztői u. 26. Telefon: 352-151.

Méz van eladó. Tótkomlós, Békéssámsoni u. 24. sz.

Belépőket keresünk önsegélyező klubunkba. Telefon: (66) 352-157.

Új csaptelepek, vízvezeték-szerelvények, radiátorszelepek, versenykerékpár, régiségek olcsón eladók. Kétegyháza, Filimon u. 7. sz.

Libatömőél teljes berendezése reklámáron 65 000 Ft-ért, valamint baromfikopasztógép 18 000 Ft-ért sürgősen eladó. Gyomaendrőd, Rácz L. u. 20. sz.

Vásárolnék 25 cm-nél nagyobb, sérült hangszórót, audió tölcsért egyben, vagy bontva, belevaló hangszórót is. Gyula, Dobos u. 32. sz. Telefon: 361-567.

Jó állapotban lévő mély babakocsi tartozékaival olcsón eladó. Telefon: 361-567.

Lépjenek be a Borka láncba. Sok pénz, szervezni nem kell. Balla Jánosné Békés, Szabó D. u. 30. sz.

Árulnám termékeit 16 m²-es helyiségemben Békésen, Drink bár mellett, Remeczkiné. Békés, Fekete-Körös sor 6. sz.

Vennék nagyméretű cserépkályhát, bontottat. Ajánlatokat Remeczkiné, Békés, Fekete-Körös sor 6. címre.

TEC MA-1040-es pénztárgép eladó. Békés, Hőzső u. 9. sz.

Szőlődaráló (gyári), nagy szőlőprés, 100 literes hordó és 2 db 50 literes ballon, 50 literes hordó, több mázsa vörösszilva eladó. Békéscsaba, Micsurin u. 1.

60 literes fagyasztószekrény eladó. Békéscsaba, Tolnai u. 4. B fszt. 1.

Hálószobabútor és konyhabútor komplett, olcsón eladó. Érdeklődni: Békéscsaba, Szigligeti u. 4. I. 4.

60 literes üzemképes hűtőgép, elemes szekrénysor, ágyneműtartós szekrény eladó. Békéscsaba, Kazinczy u. 3. D IY. 19.

Hordozható csempekályha eladó. Telefon: 442-480, 18 órától.

Kombinált- és könyvesszekrény eladó. Érdeklődni: Békéscsaba, Kétegyházi úti bútorbizományi, vagy „Szeged" jeligére a Wlassich sétány 3. sz. alá.

Új faltól-falig szőnyeg, rézüst, PVC-csövek fóliához, terménydaráló, hungaropán üveg, stelázsi, mosogató eladó. Békéscsaba, Klapka u. 4.

Kárpótlási jegy eladó, 75% értékben. Telefon: 451-262.

Négytégelyes fagylaltgép, aggregáttal, elektromos tartozékkal, kompletten eladó. Békéscsaba, Lencsési u. 114. Vegyesbolt.

Vállalkozásunk tagja lehet, ha jövőjét másképpen képzeli el és Ön pozitív ember. „Maraton" jeligére a Wlassich sétány 3. sz. alá.

Kárpótlási jegy, nagyobb összegű, eladó. Békéscsaba, Berényi u. 14.

Új, modern fazonú ágygépes ülőgarnitúra fél áron, – 50 000 Ft-ért – eladó. Telefon: 443-036.

Új bőcső, szobainas és virágtartó eladó. Telefon: 324-623, 18 órától.

Ötműveletes evezőpad és fekvőpad eladó. Telefon: 324-623, 18 órától.

Szeszfőzde eladó Körösladányban. Érdeklődni: Petri Gyuláné, Körösladány, Nadányi u. 6.

ÖNTÉSZET-KOHÁSZAT tárgyú szakkönyvemet eladnám. „Egészben" jeligére a Wlassich sétány 3. sz. alá.

Libatömők, figyelem. Elektromos törő új állapotban eladó. Irányár: 13 000 Ft. Békéscsaba, Kemény u. 30., 18 órától.

Betonpallókból összeállított garázs, lebontással eladó. Békéscsaba, Berényi u. 40/A.

Járdalapok, betonpallók, 2 db műkő virágváza, 200 literes vashordó eladó. Békéscsaba, Berényi u. 40/A.

Jármű

412-es MOSZKVICS újszerű állapotban, 2 éves műszakival, zöld kártyával eladó. Ugyanitt autószerelő-műhely szerelőaknával, teljes felszereléssel bérbe kiadó. Békés, Szélső u. 76. sz.

Eladó GSX 750 Suzuki, műszakizott, félkész és egy GS 750 bontásra vagy egyben. Irányár: 180 000 Ft. Érd.: Békéscsaba, Mokri u. 37. sz., egész nap.

Fiat Tipo vadonatúj hátsó műanyag ajtó festetlenül, ár alatt eladó. Érdeklődni az esti órákban, a 341-424-es telefonon lehet.

Kitűnő állapotban lévő, friss műszakival rendelkező 3 tonnás AVIA eladó. Érd.: a (66) 455-003-as telefonon 18 óra után.

Volkswagen Scirocco eladó, vagy Lada típusú személygépkocsira cserélhető értékegyeztetéssel. Battonya, 615-ös telefon.

Jó állapotban lévő babetta és női versenykerékpár eladó. Békés, Londoni u. 9. sz.

2107-es Lada 8,5 éves, sürgősen eladó, érvényes: műszaki, zöldkártya, felelősségbiztosítás. Extra: napfénytető, rádiómagnó. Sarkadkeresztúr, Fürst S. u. 15.

Ötéves Moszkvics, egyéves műszakival, vonóhoroggal eladó, csere is lehetséges. Telefon: 341-548.

Ford Sierra Kombi '83-as, kitűnő állapotban eladó, kisebb cserét beszámítok. Békés, Mezei u. 17/I.

Zastava 750-es bontva, vagy egyben eladó. Békéscsaba, V., Gorkij u. 101.

Felújított Trabant olcsón eladó. Juhász, Békéscsaba, Sallai u. 21. (piacnál), 16 órától.

Babetta kismotor eladó, Békéscsaba, Szél u. 17.

S 51 Simson motorkerékpár 0 km-es és Maruti 30 000 km-rel eladó. Gyula, Klapka u. 5. Telefon: 362-311.

DACIÁT vásárolunk készpénzért nyolcéves korig, lejárt műszaki, sérülés nem akadály. AUTO DUAL, Békéscsaba, Szarvasi u. 117. (volt MERKUR-telep). Telefon: (66) 325-007.

ETZ 150 alkatrészek eladók. Telefon: 341-135.

Dacia 11 éves, lejárt műszakival, üzemképes állapotban, 18 000 Ft-ért eladó. Békéscsaba, V., Gyöngyösi u. 85. (16 órától).

Audi 100 CD TD '84-es, garázsban tartott, kitűnő állapotban igényesnek eladó, extrákkal. Békéscsaba, Tomori u. 9. Telefon: 450-550/27.

Új piros Jáwa moped motorkerékpár, 210-es, eladó. Békéscsaba, Berényi u. 40/A.

R4-es személygépkocsi, 850 cm³-es motor, ajtók, üveggel eladók. Telefon: 328-569, este.

Használt nyugati autógumik vására augusztus 2-től 14-ig, 10–50%-os árengedmény. Szerelés, centírozás helyben. Békéscsaba, Szőlő u. 51.

Társat keres

26/174/65, gyermekét egyedül nevelő elvált nő komoly szándékú férfi ismeretségét keresi. „Hol találok rád?" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

Magas, 26 éves, lakással rendelkező, kisfiát egyedül nevelő elvált nő keresi azt a férfit, aki társa lenne. „Együtt a holnapért" jeligére.

Újabb lehetőségek a Valentin klubban. Békéscsaba, Pf. 272. 2 db válaszborítók szükséges.

Gyermektelen, 40–55 éves hölgyet keres társnak, feleségnek 177/77/57, gyermektelen, diplomás férfi. Levelét fotóval Békéscsaba Pf.: 253 címre kérem.

Fiatal, diplomás nő társát keresi hasonló férfi személyében „Társkereső" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

Szeretetre vágyó 54 éves hölgy megismerkedne nőzáillő, őszinte, független, nem italozó férfivel. „Fortuna" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

Keresem azt a józanéletű férfit, akit még boldoggá tudnék tenni. 166/52 özvegyasszony vagyok „Kaland kizárva" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

53 éves hölgy keres korban hozzáillő, káros szenvedélyektől mentes férfit, aki társra vágyik. „Lakás van" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá.

Csinos, házias értelmiségi hölgy 42/170, két kislányával családcentrikus férfit keres „Vízöntő" jeligére Békéscsaba, Pf.: 244.

Egy gyermekes, nehéz anyagi helyzetben élő 40–45 év közötti hölgy levelét várom, aki hozzám költözne. „Vállalkozó" jeligére a Wlassich s. 3. sz. alá

Ha magányos hölgy vagy, írj. 28/181 barna, romantikus fiatalember vagyok. Jelige: „Együtt, boldogan".

Állat

Törzskönyvezett kaukázusi, foltos és fekete dog kölyökkutyák eladók. Dévaványa, Telefon: 295.

3 éves, törzskönyvezett, perzsa kandúr eladó. Telefon: 441-827.

Erősen sodrott, deres, herélt ló, valamint ETZ 250 cm³ motorkerékpár eladó. Kétsoprony, Ady u. 17. sz.

Angol cocker spániel kölykök csokoládébarna színben kitűnő vérvonalú szülőktől törzskönyvezve eladók. Szarvas, (67) 313-224.

2 db bevizsgált, vemhes kancaló, négyhónapos kanca és csődör csikójával eladó. Újkígyós, Árpád u. 4.

Törzskönyvezett Dalmata kiskutyák eladók. Gyula, Cserjés u. 60.

A DIMENZIÓ-UGRÁS ELSAJÁTÍTÁSA

Beszélgetés Beöthy Balázzsal és Pereszlényi Rollanddal

1991 decemberében három napig volt látható Beöthy Balázs, Sibylle Hofter és Pereszlényi Rolland közös kiállítása a Tűzoltó utca 72-ben, amely az Újlak mozi szanálása óta az egyik legnagyobb és legizgalmasabb kiállítási tér fiatal művészek számára.

Először azt szeretném kérni, hogy beszéljetek arról, hogyan jöttetek össze, hogyan kezdtetek együtt dolgozni.

PR: 1988-ban ismerkedtünk meg, amikor a Balázs első alkalommal Amszterdamba látogatott. Aztán 1988 őszén elvitt a Balázs a Hejettes Szomlyazókhoz egy kis konfrontációra.

BB: Bemutattam a fiúknak...

És rögtön össze is vesztetek.

PR: Hát abszolút. Az Attilánál voltunk, és azért konfrontáció, mert az első – hogy mondjam – borcsere után rögtön elém tárták mûveiket, hogy ahhoz valamit szóljak, hogy mit jelent, mit nem jelent. És természetesen amit én mondtam, az nekik abszolút nem tetszett. De persze attól függetlenül, hogy én mit mondtam. Akármit mondhattam volna. Azért mondom, hogy konfrontáció volt. És azután jött a részvétel a hejettesekkel a Künstlerhaus Bethanienben. És annak az évnek az őszén volt együtt a kiállítás a Liget Galériában.

BB: Szeptemberben.

PR: Az volt az első közös munkánk, ahol azokat a számokat csináltuk.

BB: Ez a kronológia. És hát 89 májusában megismerkedtem a Sibyllel a Liget Galériában...

PR: Ott volt kiállítása.

BB: ...és nagyon tetszett a kiállítás. Szerintem az év kiállítása volt az akkor. És rögtön beszélgettünk, és jóba lettünk. És párszor ő is jött ide, én is jártam arra, ugye Amszterdam felé útba esik.

PR: Én a kiállítás megnyitóján nem voltam itt. De egy hétre rá jöttem, és a Balázs elvitt, hogy nézzem meg, mert egy kurva jó kiállítás, és tényleg jó volt, nekem is tetszett, illetve nemhogy tetszett, annyira természetes volt, és ugyanakkor absztrakt dolgokról is szó volt. És teljesen a térben dolgozott... mert tudod, a Liget Galéria nagyon kicsi. De ahogy ő csinálta, nem azt érezted, hogy egy kis helyen vagy, hanem egyszerűen átvarázsolta a teret.

BB: Egy szituáció volt, asztal, székek, saját készítésű kis toaster, tányér, evőeszközök...

PR: Pléhből csinált mindent.

BB: Volt még egy-két kisebb objekt, polc, vízmelegítő, egy kis szekrény, és egy-két lámpa, ezek ilyen organikus dolgok voltak, egy kéz kinyúlik egy levelekre hasonlító anyagból, meg volt egy nagyobb, összecsukható festmény, amely egy asztali csendéletet árbrázolt – kedvenc témái közé tartozik –, és körülbelül 80 darab A4-es vízfestmény, bekeretezve, egy falon... tehát egy falon rengeteg kép. Nagyon érdekesek voltak, többek között volt egy, ami Padovát ábrázolta, oda is volt írva. Nem egy aprólékos rajz volt, de az érzés az tényleg ugyanaz volt, mint amit én is éreztem, amikor ott jártam Padovában, aztán kiderült, hogy ő nem is járt ott soha. Akkor kezdtem el vele komolyabban beszélgetni, és hát elég jól megtaláltuk a hangot, azt hiszem. És nekem nagyon nagy élmény volt, amikor először voltam nála Oberhausenben (egy iskolát bérelnek a barátjával és még egy-két más pofával, elég olcsón, úgyhogy jó nagy műterme van), és jó volt...

PR: Nagyon jó ot a hangulat. Ez a nő ahogy dolgozik, amit csinál, amit magából kisugároz, az... nem úgy értem a jó hangulatot, hogy jól érzed magad, hanem tényleg pezseg, történik. Nem azt érzed, hogy most jót beszélgetünk, leiszom magam vagy nem iszom, pofázok vagy nem pofázok, hanem lehet beszélni, és közben ötleteid támadnak. Inspiráló. Na és Sibyll volt, aki szólt nekünk, hogy ő mindig egyedül dolgozott, kíváncsi lenne, hogy milyen velünk együtt dolgozni.

BB: Hozzátartozik, hogy sikerült tavaly meghívni a Széchenyi-fürdőbe, ahol egy performanceestet szerveztünk német képzőművészeknek. És hát akkor ő is itt volt.

PR: És megint megerősödött bennünk, hogy talán jó lenne együttműködni.

Ez volt ugye egy életrajzi út a kiállításig, de hogy volt ez az eszmei fejlődéssel. Hogy gondoljátok: amivel azelőtt foglalkoztatok, az hogyan vezetett el idáig, illetve az előző kiállítás kapcsolatban állt-e ezzel, és ha igen, akkor milyen kapcsolatban? Tehát a Balázsnál a Stúdióbeli kiállításra gondolok, és neked nem tudom, mi volt előtte.

PR: Hú, hát hogy kapcsolódik. Ez a Liget-kiállítással kezdődött, amivel egyikünk sem volt megelégedve. Ezért keletkezett utána a Nulla-tér, ahol a tárgyak a helyükre kerültek. És ahogy azt újra megcsináltuk és átbeszéltük, ez volt az eszmei háttere annak, hogy továbbra is mindenfélét megbeszéltünk.

PERESZLÉNYI Roland

Nappali Hall 1992/12

letto és a Lyuk: bu-
k.
ekvő kínálat lassan-
kásokat alakít ki a
A publikum előbb-
ik régi hangyajáratai
l, míg máshol újabb

megtehető legrövidebb szakaszokon. Másrészről pedig mind több az olyan vendég, aki ha már egyszer betér valahová, ott is marad. Abban az esetben, ha ez a vendég viszonylag sűrűn tesz ilyet, apránként törzsvendéggé alakul át.

lehetőség. A lehetőség elhidegelhet itt magában egy ital mellett és senki nem zaklatja; ül, elnézi az előtte köröző lányok finom ívű lépteit és nem kell gondoljon semmire. Nagyon nagy dolog ez.

– bojár –

Julius Gyula, Várnai
a Imre, Roskó Gábor,
ázs, Pereszlényi Rol-
Károly, Krizbai Sán-
pád, Szurcsik József,
bestyén Zoltán, Ko-
Nagy István, Katona
ó Tibor nevével fém-
on szereplő művek
valóban van közös
. A mégis jelen eset-
tatottnak, az Emblé-
ott hely: a magyar
s művészet e kiállí-
lvétele szerint a leg-
ematikus a Kunstfo-
ben, viszont emble-
entrációjában, szer-
amely viszonyokra
az tárgyi viszonylat
e, de inkább kon-
s vagy archetipoló-
hes Gábornál, Ger-
ngl Györgynél, Rác-
ornál vagy Gábor
tiknek a leginkább
tárgykultúra-forma-
lis elemeinek újra-
noz, dominánsabb a
atica, az emblémá-
taliptikus mozzana-
ó (a közös) és a ki-
éníthető) megütkö-
lhara. Az embléma,
ltött koncentráció,
lés, a destrukció, a
dás, a vizuális
e. A művészek sze-
lladékból, ami még
szennyesből, ami
t aztán ez a művé-
es némi öntudat-
mondjuk inkább:
észet, a képbur-
uális sokk elemei-
nddé harcolt ké-
ondossága, és itt
bilitás öröksége, a
lka, amely mégis
fokban különbö-
örökség, az indi-
a, mely ott van a
épek, az archai-
ti vonzalomban,
em olyan indivi-

cratica megmoz-
rcán a vonások
y közös élmény,
z kialszik, a ha-
, a kozmosz ki-

Markója Csilla

KÉPZŐMŰVÉSZET

ÁRNYÉK-BAN

A Tűzoltó utca 72-ben minden hétvégén más-más kiállítás látható.

A „kiállítótér", a 72-es számú ház udvarából nyíló épület, valamikor tésztagyár volt. Minden lepusztultsága ellenére a vasszerkezetes, üveggel fedett csarnok-forma őriz valamit a múltszázadi építkezési kultúrából. Ez, vagyis az úgynevezett mérnöképítészet sokat merített a gótikus műemlékek XIX. századi restaurálásának tapasztalataiból, nemcsak szerkezeti megoldásaiban, hanem szellemében is: a falak, majd később a tető áttörése egyre szabadabbá, ég- és fényorientálttá tette az építészetet. Pályaudvarok, kiállítócsarnokok, pálmaházak, sőt, mint látjuk, tésztagyárak is épültek az elanyagtalanodás jegyében.

A korábbi kiállítások és installációk közül kettő tudott valódi kölcsönhatásba kerülni az adott térrel – és így kapcsolódni az „újlakos" tradícióhoz; vagyis amelyeken a lelkes látogatók mellett megjelent a „hely szelleme" is, a géniusz maga. Az egyik Weber Imre drótházra tapasztott többméteres anyag-függönye volt még ősszel, a másik Beöthy Balázs, Sibylle Hofter és Pereszlényi Roland közös installációja.

Az üveggel fedett központi térben múzeumi tárlók „szerepeltek" – üresen, így a bemutatás segédeszközeit emelve művé, ezáltal a múzeumra, mint jellegzetesen XIX. századi, mellesleg a műveket természetes közegükből kiragadó, felhalmozó és általában hatástalanító formára irányítva a figyelmet. Az egyik oldalsó helyiségben székekből konstruált ív függött a falról, a plafonról pedig egy kör, egy ovális és egy keresztalakzatot határoló áttetsző fólia-sátor. Egy másik, barlangszerű, szobányi térben árnyak imbolyogtak, minthogy az egyetlen villanykörtét papírból kivágott figurák övezték és ezek árnyékai nőttek emberméretűvé. Sibylle Hofter önálló termében a falat a szoba közepén álló valóságos asztal „égi mása" borította, vagyis a róla készült hatalmas festmény; az igazi asztal mellett állt egy drótból hegesztett is – a síkba terítettel szemben a téma térbeli, de síkok nélküli feldolgozása. A középső térben voltak még nagyon szép, elméletileg guruló parkettatócsák, egy mesterségesen táplált, de természetes eredetű víztócsa, meg drótfelhők.

Plátói kiállítás volt, már ha a plátóit a földhözragadtság és anyag-centrikusság ellentéteként használjuk, nem pedig a beteljesületlenség szinonimájaként.

Topor Tünde

PERESZLENYI Roland

M. Naranc, 1951 dec. 18.

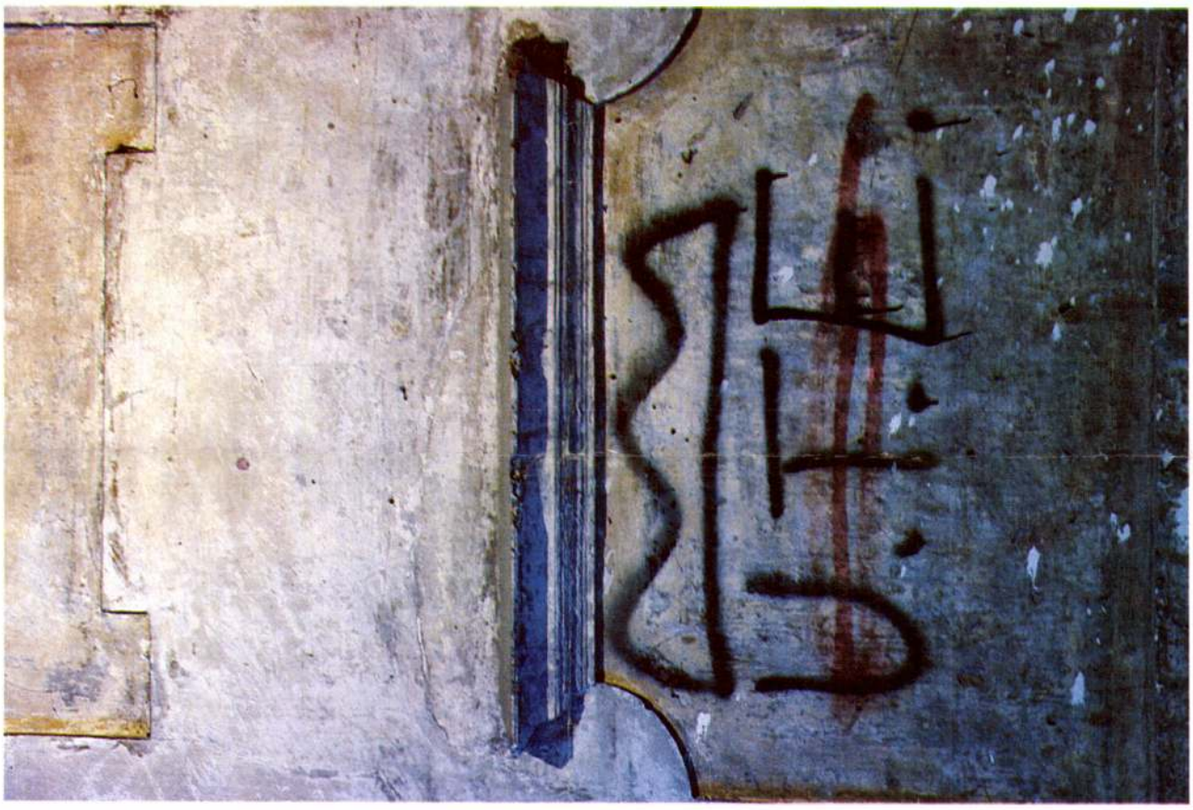

1964-ben születtem Budapesten és iskolai tanulmányaimat is itt végeztem.
1987-ben a Fiatal Képzőművészek Stúdiója és a MK Művészeti Alapja felvett tagjai sorába.
Önálló kiállítást 1988-ban a Somogy megyei Múzeumban és 1990-ben a Budapest Galéria 11-ben rendeztem.
Képeimen álmokat, látomásokat fejtek az ősejttől a születésen és az ölelésen keresztül az elmúlással való megbékélésig és az újjászületésig, amit szürrealisztikus eszközökkel, vegyes technikával, akvarell, quash, tempera, olaj, ceruza oldok meg, papírra, farostlemezre és vászonra.

I was born in 1964 in Budapest and this is where I completed my studies.
In 1987 I became a member of the Studio of Young Artists and the National Foundation of Fine Arts.
My works were displayed at the individual exhibition held at the Museum of the county of Somogy in 1988 and at the Budapest Gallery in 1990.
My pictures deal with dreams and visions from the parentcell, through birth and embracement, to the reconciliation via death, and to rebirth. I reveal these by surrealist means, with a mixed technique of water colour, quash, tempera, and oil paintings as well as by pencils on paper, wood-fibre and canvas.

del pranzo, e della cena le Mense de suoi Officiali ben coverte à tutti si palesassero, e rare volte pranzava e cenava che non fosse al suono, al canto di Musici e Sonatori periti per memoria del Paradiso, e per dar animo e preggio à i professori avendo rimesso l'antico concerto delle Trombe, Pifari, e Flauti già prima usato dal Gran Maestro Verdala. Discorrea volintieri con coloro ch'erano in opinione di esperienza nell'arme e con i loro consegli riuscì in breve tempo in lodevolissime Imprese».[7]

Egli, non badando a spese, fece venire artisti dall'Italia. Il Villeneuve-Bargemont fa i nomi di Matteo Perez da Lecce e del Cavaliere d'Arpino (Giuseppe Cesari).[8] Ciò non è esatto: quest'ultimo non fu mai nell'isola, mentre effettivamente, secondo il Lanzi, il Perez, invece vi dovette soggiornare qualche anno. A lui con certezza si possono attribuire la serie di affreschi, riproducenti gli episodi più salienti dell'assedio del 1565, che si vedono nella antica sala del maggior consiglio, ora del trono, i quali, oltre al valore artistico, ne hanno anche uno storico.

Questo pittore che operò in Roma al tempo di Gregorio XIII e fu seguace del Salviati, lavorando per lo più a fresco, «spiegò carattere michelangiolesco» nelle sue opere. Dopo il soggiorno di Malta, «vago sempre di vedere mondo», se ne andò in Ispagna, da dove passò nelle Indie, mercanteggiando «con grande utile; finchè datosi a cavare tesori vi spese ogni sua ricchezza e in grave stento vi morì».[9]

L'affresco che ricorda l'ammissione nell'Ordine del Re Magiaro, e che indubbiamente va attribuito a Matteo Perez, fa parte di una altra serie di otto affreschi, non disposti però per ordine cronologico, inquadrati da statue di profeti e di re dell'antico testamento. Al di sotto di ognuno di essi si leggono iscrizioni in lingua italiana, ed in alto sentenze tratte dai testi sacri, il tutto fregiato dallo stemma dell'Ordine, croce bianca in campo rosso, nonchè dalle armi del citato Aloffio di Wignacourt, che li fece eseguire. Essi furono pressochè tutti restaurati nel 1881 dal pittore maltese Calleja per ordine del Governatore Sir A. Borton (1878—1884).[10]

L'affresco di cui ci occupiamo, ha tutti i caratteri della pittura secentesca, fastosa e movimentata. Vi si vede in primo piano il Gran Maestro Guerrino di Montacuto, il quale consegna al Re, che, rivestito dei paludamenti reali, gli sta dinanzi inginocchiato, l'abito con la mezza croce dell'Ordine. Dietro al Gran Maestro spiccano le figure di alcuni cavalieri gerosolimitani, mentre un

Come si è visto, Re Andrea aveva chiesto di essere accolto nella gloriosa milizia gerosolimitana, ed il suo desiderio era stato senz'altro esaudito. Nessuno storico ci ha peraltro tramandato la descrizione della ceremonia, che deve essere stata, oltre ogni dire, grandiosa e significativa ed ebbe luogo ad Acri, sede principale dell'Ordine.[5]

Vivo ne rimase tuttavia il ricordo fra i membri della Religione, ricordo che si perpetuò a traverso i secoli, quale titolo di onore.

Allorquando Giovanni Levesque de la Cassière, Gran Maestro dell'Ordine (1572—1581) oramai stabilito a Malta, intraprese la costruzione d'una degna residenza per se e per i suoi successori, l'episodio venne consacrato in un grandioso affresco, che si ammira tuttora.

Il nuovo palazzo, che si chiamò magistrale, sorse sull'area occupata in parte da una casa di Fra Eustachio del Monte, nipote di Papa Giulio III, e del G. M. Pietro del Monte, e ricorda nella parte esterna lo stile del tardo Rinascimento. L'Hirschauer scrive che: «Pour achever les édifices commencés à La Vallette par son predécesseur et en construire d'autres il dut puiser sans retenue au Comun Trésor et frapper de lourdes redevances les bénéfices de l'Ordre . . .».[6]

Autore dell'edificio fu l'architetto Gerolamo Cassar, maltese, al quale si devono notevoli altre costruzioni della città che andava lentamente sorgendo e della quale aveva gettato le prime fondamenta — dopo il memorabile assedio del 1565 — l'illustre Gran Maestro Giovanni Parisot de la Vallette, dal quale prese il nome.

L'interno è d'una magnificenza veramente regale, sebbene alcune sale sieno state manomesse ed abbiano cambiato destinazione. A decorarle convenientemente, provvide il Gran Maestro Aloffio di Wignacourt (1601—1622), che fu indubbiamente uno fra i più benemeriti che abbia avuto l'Ordine.

Gran Signore, narra Annibale Scicluna, «coltivò l'amicizia dei Principi e dei grandi personaggi che affluivano d'ogni parte in Malta, che trattava al loro arrivo in queste isole in una maniera confacente alla loro esaltata posizione. Il Palazzo Magistrale diveniva così il luogo di convegno degli uomini più illustri». E più oltre aggiunge, togliendo la notizia da un vecchio manoscritto, che «Il suo Palaggio era il rifugio di tutti partecipandone e Religiosi e Secolari senz'alcuna limitazione; godea che al tempo

stesso, i figli e loro successori. Questa somma doveva pagarsi ogni anno in perpetuo nella Festa di Pasqua, agli agenti degli Spedalieri nel suo regno.

Trovandosi a Margat, città che apparteneva all'Ordine, ed ove fu splendidamente ospitato, donava 100 marchi d'argento per aiuto e sostenimento di quella piazza di frontiera, da pagarsi ogni anno in perpetuo nella Festa di Pasqua, sopra le entrate dei sali ch'egli aveva a Zolastha. Fissava inoltre altra donazione di 100 marchi d'argento ai Cavalieri dell'Ordine che stavano a guardia del Castello di Crac, per l'ospitalità da essi ricevuta mentre si recava a Tripoli di Soria. Detta somma doveva pagarsi come le altre prelevandola dagli introiti delle saline di Stolasha.

Infine donava agli Spedalieri i redditi e le entrate che si cavavano dalla porta di Supran, chiamata Bobech, e tutto il territorio fra la Drava e Chergon che serviva per pascolo agli animali della Real Corte, coi boschi annessi. E ciò senza contare altri numerosi e cospicui privilegi.[3]

Papa Onorio III confermava, con speciali bolle, tutte queste donazioni, rallegrandosi della «magnanima e pia liberalità» del Re, la cui andata in Terra Santa era dovuta a voto da lui fatto al letto del padre morente Béla III.[4]

Ovunque egli si recava, veniva accolto trionfalmente, la fama della sua munificenza essendosi sparsa in tutta la Terra Santa.

Ad ossequiare il Re venne da Tiro, Giovanni di Brienne, Re di Gerusalemme. Con l'occasione fu tenuto un consiglio fra i principi cristiani, nel quale si decise di dare l'assalto ad un castello, che il figlio di Saladino aveva fatto costruire sul Monte Tabor, assai molesto alla città di Tolemaide ed ai Cavalieri. La guerra venne anche portata in Soria ed in Terra Santa, ma senza giungere a conclusioni definitive. L'insuccesso dell'impresa, sulla quale Onorio III e tutta la cristianità avevano fondato tante speranze, è ingiusto attribuirlo, come da taluni storici si pretende, unicamene al Re. Furono le discordie scoppiate fra i crociati e specialmente con il Conte di Tripoli che fecero fallire la Crociata. Trascorse le Feste di Natale del 1218, il Re scoraggiato se ne ritornava in patria lasciando metà delle sue truppe a disposizione del Re di Gerusalemme.

Grave fu il disappunto del Papa : il Bosio per questa partenza, taccia Andrea II d'incostante e di leggero.

*

Perez, Matteo

ANDREA II RE D'UNGHERIA RICORDATO A MALTA IN UN AFFRESCO DEL PALAZZO MAGISTRALE

Narra Jacomo Bosio nella sua poderosa storia dell'Ordine Gerosolimitano, che nell'anno 1216, molti illustri italiani, francesi e tedeschi, dietro sollecitudine di Papa Onorio III, guidati da alcuni principi si portarono in Terra Santa per combattere gli infedeli e liberare il Sepolcro di Cristo. Fu, in ordine di data, la quinta Crociata. Fra i Sovrani che capitanarono l'impresa vi era anche Andrea II Re d'Ungheria,[1] della dinastia degli Arpád, che ne fu il Capitano Generale, ed al quale gli storici magiari diedero il nome di Crociato ed anche di Gerosolimitano.

Il Gran Maestro dell'Ordine detto allora degli Spedalieri, che era Guérin de Montaigu, andò incontro ai crociati a Cipro con un grande numero di cavalieri, ed unitamente al Re di Cipro, Ugo di Lusignano, li condusse a Tolemaide, ove l'Ordine possedeva un turrito castello.

In segno di particolare deferenza, Re Andrea venne alloggiato nel maniero e trattato suntuosamente. E qui il citato Bosio scrive: «Et ivi si compiacque e si sodisfece tanto dell'amorevolezza, della grata conversazione e della veramente cristiana et santa vita di quei degni cavalieri e buoni religiosi; e restò tanto edificato delle pie e sante operationi che in quella santa casa dello Spedale vide continuamente esercitare in servizio dei poveri pellegrini e degl'infermi e de'feriti, che procurò con istanza grandissima d'essere ricevuto e aggregato nel numero e nel consorzio de'confrati di detta santa casa. Et essendo in effetto stato ricevuto come desiderava e come era giusto e ragionevole, volle egli all'incontro con vivi effetti mostrarsi grato delle cortesie e amorevolezze che ivi ricevuto aveva».[2]

Il medesimo storico precisa la munificenza del Sovrano, verso gli Spedalieri.

Presenti il suo seguito, arcivescovi e vescovi, assegnò 500 marchi d'argento alla Casa di Tolemaide, sopra l'entrate delle saline del suo regno in Saloch, obbligando a tale pagamento se

ancora una volta sulla questione. Sono dispiacente di non potere trascrivere qui, per mancanza di spazio, la bella risposta del Kossuth.

[28] V. le lettere di Rattazzi ai rappresentanti italiani a Parigi, Londra e Costantinopoli tra il 25 giugno 1861 ed il 26 gennaio 1862, nonchè due sue lettere a U. Peruzzi. Ricasoli: *Lettere* vol. VI, pp. 31—32, 69, 221—222, 240, 257—260, 300—301, 307, 323, 326—329, 332—335, 340; vol. VII, pp. 26—31, 54—56.

[29] V. il rapporto di Costantino Nigra del 16 gennaio 1862. Ricasoli: *Lettere*, vol. VI, pp. 300—301.

[30] E. Fuetter: *Weltgeschichte der letzten hundert Jahre*. Zürich, 1921, pp. 392—393.

[31] *Mazzinis Letters to an English Family Edited and with an introduction by E. I. Richards.* London 1920—22. vol. III, p. 45.

[32] I documenti che si riferiscono a tali progetti e fatti si trovano pubblicati nei libri seguenti: *Mazzinis Letters to an English Family*, vol. III, pp. 45—91. — *Lettere di G. Mazzini alla famiglia Craufurd (1850—1872) per cura di G. Mazzatinti* (Bibl. Stor. del Risorgimento) Roma—Milano 1905, pp. 296—311. — *Ricordi e scritti di Aurelio Saffi pubblicati per cura del municipio di Forlì*, 1892—1905, vol. VII—VIII. — Gualtiero Castellini: *Pagine Garibaldine*. Torino 1909. — *Politica segreta italiana* (1863—1870) II. ed. Torino—Roma 1891. Le lettere di Mazzini a Pulszky in proposito si trovano pubblicate nell'*op. cit.* (pp. 254—255) di Durando. Qualche riga di Garibaldi a Frigyesi in Ciampoli: *Scritti politici e militari di G. G.*, Roma s. a. p. 329.

[33] Ciampoli: op. cit. p. 499.

Eugenio Kastner.

Corvina 1931-32.

Perestói rk. gótikus

templom

(Vas vm)

falképnyomok

Gereczefalképek

538. h.

mit termel a zseniálítás, ha pihen

lexikon a szerkesztők lelkiismeretes mun-
ról tesz tanúságot és a Légrády testvérek
ndáját dicséri kiállításában.
)lti ára: 12 korona. A Nemzeti Szalon
.táránál 10 korona.

B. B. G.

PERESZLÉNYI Rolland

ÉS 1991. nov. 29.

2 napos kiállítás

Beöthy Balázs, Sibylle Hofter és Pereszlényi Rolland kétnapos kiállítása látható november 30-án és 31-én a IX. ker. Tűzoltó u. 72. szám alatt.

UN CR

Cette exposition sur "l
en est une nouvelle preuve : l'e
culturelle ne se relâche pas. Ma
malgré le contexte économique et

Parce que nous ne réduis
"supplément d'âme" ni au plaisir
la vie individuelle et sociale,
de plus en plus importante dans
une structure essentielle de l'i

Parce que la crise et s
désuettes ou caduques les activi
toute démarche tendant à une mei
harmonieux épanouissement de la

*

Grande est la responsab

C'est d'abord le Ministè
les disciplines artistiques.

C'est ensuite le ridicul

PERESZLÉNYI Rolland

GERBER Pál: "Elzárt, poros területen haladunk" : O tér. Beöthy Balázs és Pereszlényi Rolland installációja. = Nappali Ház, 1990. 4. 42 - 44, 52 - 53, 73 - 74, 93 - 94.p. ill.

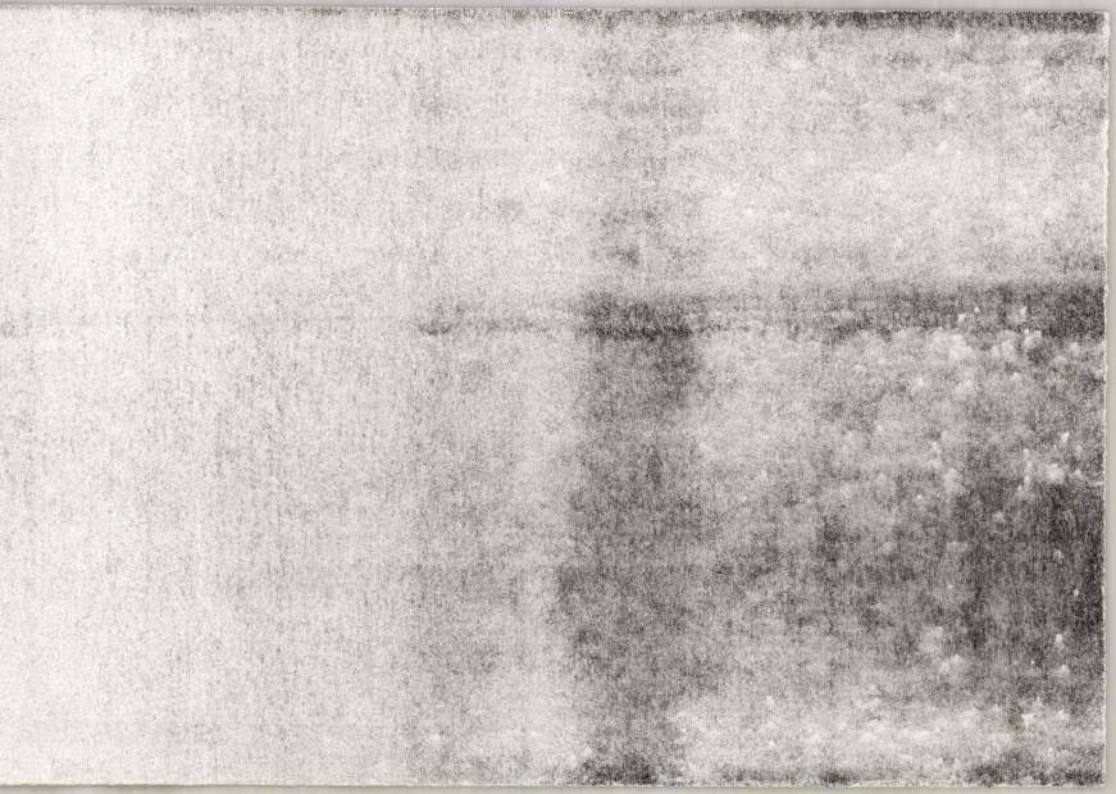

PERESZLÉNYI Rolland

PERESZLÉNYI ROLLAND

1991. NOVEMBER 30-31.

SZOMBAT VASÁRNAP

DÉLUTÁN HÁROMTÓL

SIBYLLE HOFTER

2 NAPOS KIÁLLÍTÁS

UJLAK

BP. IX. TÜZOLTÓ U. 72.

BEÖTHY BALÁZS

PERESZLÉNYI Roland
1990. 1. 11, 16,

Új Művészet

PERESZLÉNYI ROLAND

BOROS Géza: Hejettem szomjazók. = Uj Müvészet, I.évf. 1.sz. 1990 11 - 17. p. ill. E

Helyettes Szojazók müvészcsoport kiáll. Székesfehérvár, 1990. III.31-IV.21.

irta Aradi Nóra 1964-b
a közvetlenül megrende
tematikus pályázatok,
tározhatja a mü mondan

A megváltozott tá
eljárásokat is igényel
kai elemek szituáció-á
zó funkciója: bonyolul
lett kifejezni. Az ide
magával ragadó példájá
tévedéseiben is a feli
kezetes, de nem kétség

Pereszlényi Rolland

Óbudai Pincegaléria
Bp. III. Fő tér 1.

Beöthy Balázs
Eike
Pereszlényi Rolland

Egy estés kiállítás, 1992. október 15én, délután öttől este nyolcig.

(a Fővárosi Képzőművészeti Alap támogatásával)

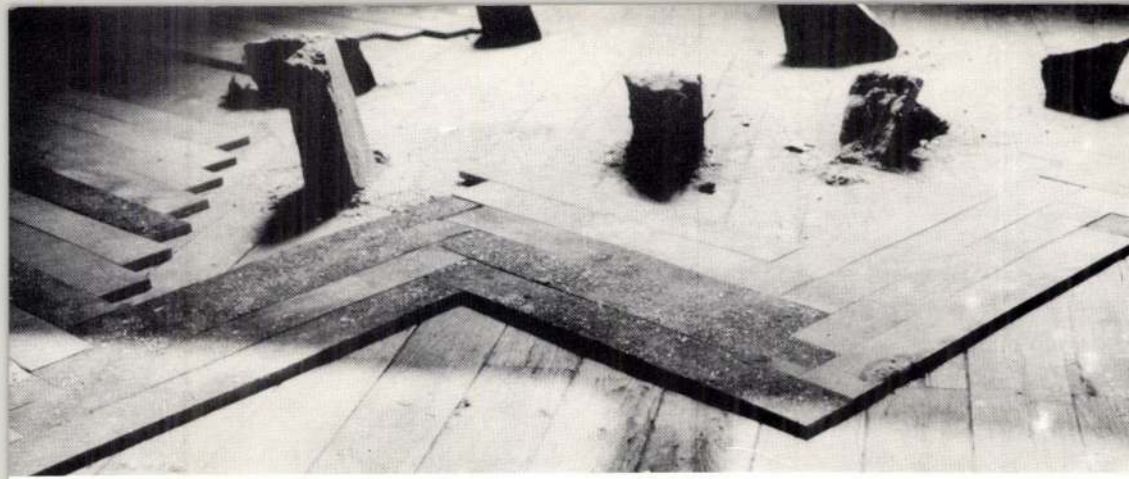

nyiszor. A kalauz végigmegy, és minden kocsiban elkiáltja.
avak a tanulságos tárgyakon, megérkezés, zaklatottság. A

ifékocsi nem áll meg sehol, csak a végállomáson, és le volna
on, még egy rundót. Nem sietnek széjjel zaklatottan, hogy
ni tőle, aztán indulás vissza.
a törvény a mi oldalunkon áll, emitt, talán, a szín változik.
ál, mutat, válik össze, teljesül felébe és jelent külön bármi

[Részlet, Tévedés] Szijj Ferenc

PERESZLÉNYI Roland

5. - 18. p. Emblematikus törekvések I. 19. p. ill.

Új Művészet 1992

burgok élé is cellt tűztek ki.

Amikor Esterházy Pál 1672-ben kismartoni kastély kiépítését és díszíté egy építési feliratot is elhelyezett akkor azt is jelezte, hogy egy évtized századi magyar főnemesség legnagyo épülete. Az 167*á*-es évek magyar fő messze nem volt azonos az 166*á*-as é A bécsi udvar politikájával elégedetle egy részét ugyanis sérelmi politikája esküvésbe vitte, ám a kemény megto magyar nemességet érintette. Nádas Péter lefejezésével, s hatalmas birtok zásával két, a legjelentősebbek közé nemesi udvar szűnt meg Magyarorszá sok és a vizsgálatok létköre, a korm

alakítása és gyakorlata, azaz a ha nemesi rendi struktúra felszámolása meg a magyar nemesség korábban kezdeményezőkészségét. S ez kihato tály, különösen legfelsőbb rétege, habitusára, beleértve mecénási tevék áll azokra is, akik a *U*absburgok oldal is résztvettek az összeesküvés fels például Esterházy Pál.

Ez is az oka annak, hogy a követ Magyarország alapproblémája, a tör térbe szorul Esterházy Pál mecéná amelyet inkább egyfajta befeléfordul az *Esterházy család* dicsősége, múltja *egyéni* pályafutásának és társadalmi mérföldkövei hívnak életre újabb és ú Úgy tűnik Esterházy Pál számára m *grafika* jelentősége, s az életmű egy szán, fordulópontjain gyakran b,zza a nem feltétlenül mindig látványos, páratlan lehetőségeket kínáló műfaj

Ilyen az 1670 táján készíttetett családfa metszet is. (13. kép) Megs játszhatott, hogy a frissen kiemelked nem mutathatott föl olyan, több

PERESZLÉNYI ROLLAND

ZÁRÓÜNNEPSÉG

1992. 05. 27. 20h

GALÉRIA
Bp. XI., BERCSENYI u. 28–30.

Pereszlényi Rolland: Darwin Love

1064 Bp., Podmaniczky u. 79. fsz.

OFFSET ÉS JÁTÉKKÁRTYA NYOMDA — BUDAPEST

PERESZLÉNYI Rolland

GERBER Pál: "Elzárt, poros területen haladunk" : O tér. Beöthy Balázs és Pereszlényi Rolland installációja. = Nappali Ház, 1990. 4. 42 - 44, 52 - 53, 73 - 74, 93 - 94.p. ill.

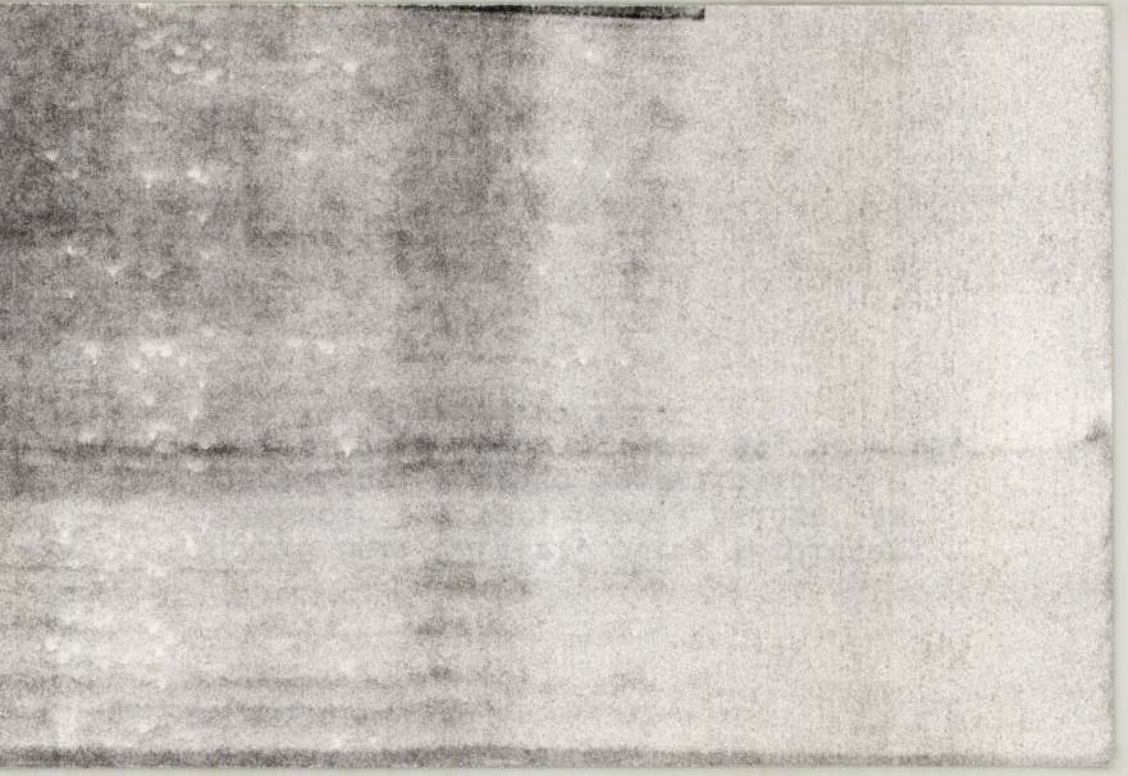

Pereszlényi Rolland

A budapesti Goethe Intézet

meghívja Önt

Ana Amal és Pereszlényi Rolland

kiállításának megnyitójára

1994. november 17-én 18 órára
a Goethe Intézetbe
(Budapest VI., Andrássy út 24.)

Bevezeti: StAuby Tamás

A kiállítás december 10-ig, szombat/vasárnap kivételével naponta 10-18 óráig tekinthető meg.

Das Goethe-Institut Budapest

lädt ein zur Eröffnung der Ausstellung von

Ana Amal und Rolland Pereszlényi

am 17. November 1994 um 18.00 Uhr
im Goethe-Institut
(Andrássy út 24., Budapest VI.)

Einführung: Tamás StAuby

Die Ausstellung ist bis zum 10. Dezember täglich außer Samstag/Sonntag von 10.00 bis 18.00 Uhr geöffnet.

PERESZLÉNYI ROLAND

L'Institut Français en Hongrie
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition de

Beöthy Balázs, Nemes Csaba et Pereszlényi Rolland

le mercredi 10 novembre 1993 à 18 heures à l'Institut Français.
(Budapest I., Fő u. 17., dans le hall d'entrée)

L'exposition sera inaugurée par **Andrási Gábor, Bárdosi József, Beke László, György Péter, Hajdú István, Hegyi Lóránd, Keserű Katalin, Kovalovszky Márta, Körner Éva, Néray Katalin, Pataki Gábor, Perneczky Géza, Peternák Miklós** et/ou **St. Auby Tamás**, dispatcher V. de l'U.P.I.T.

L'exposition est ouverte jusqu'au 30 novembre 1993,
tous les jours de 9 à 19 heures, sauf samedi et dimanche.

PERESZLÉNYI ROLLAND

GERECHTE KUNST

Rolland Pereszlényi
Balázs Beöthy

SEHSAAL

A-1060 WIEN
LUFTBADG. 13
T+F 5876721
ÖFFNUNG:
DO+FR 15-19
SA 11-15 und
Vereinbarung

AUSSTELLUNG
7.10.-26.11.94
ERÖFFNUNG
6.10.94 19h

PERESZLÉNYI ROLLAND

PERESZLÉNYI ROLAND

1991. NOVEMBER 30-31.

SZOMBAT VASÁRNAP

DÉLUTÁN HÁROMTÓL

SIBYLLE HOFFER

2 NAPOS KIÁLLÍTÁS

UJLAK

BP. IX. TŰZOLTÓ U. 72.

BERÖTHY BALÁZS

Pereszlényi Rolland: Darwin Love

1064 Bp., Podmaniczky u. 79. fsz.

OFFSET ÉS JÁTÉKKÁRTYA NYOMDA – BUDAPEST

PERESZLÉNYI ROLAND

Budapest Galéria Kiállítóháza
Bp. III. Lajos u. 158.

Eike
Beöthy Balázs
Pereszlényi Rolland

Egy estés kiállítás, 1992. október 15én, délután öttől este nyolcig.

PERESZLÉNYI ROLLAND

PERESZLÉNYI ROLLAND

ZÁRÓÜNNEPSÉG

1992. 05. 27. 20h

Tamkója Csilla
1156 Bp
Hunyadi Gy. u. 46
1156

BERCSÉNYI 28-30 magyar műcsarnok

GALÉRIA

Bp. XI., BERCSÉNYI u. 28 – 30.

Bp. XI., BERCSÉNYI u. 28 – 30.

GALÉRIA

BERCSÉNYI 28-30 magyar műcsarnok

PERESZLENYI ROLLAND

Óbudai Társaskör Galéria
Bp. III. Kiskorona u. 7.

Pereszlényi Rolland
Beöthy Balázs
Eike

Egy estés kiállítás, 1992. október 15én, délután öttől este nyolcig.

(a Fővárosi Képzőművészeti Alap támogatásával)

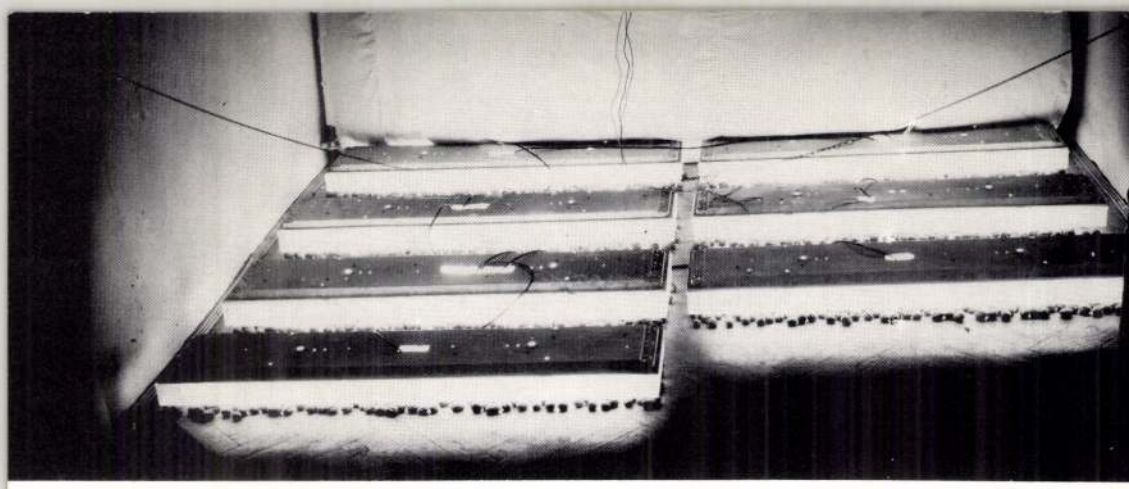

A vonat: szótár, nyelvkönyv. A vonat veszélyes. A vonat hid
Várok, és minden úgy lesz, de addig az idő egyre csak felező
vonat melett élek, mert csak a vonat nyelvét ismerem.
A ventillátorok huzatában a cigarettám pillanatok alatt cso
húzva mindenhol az ablak. Megállna a végállomáson, mozdo
otthon végre enyhülést találjanak, szűnjön az idegenség, ne
Lehet, annyiszor - - - Mégse végleges belőle minden, majdne
Közben, miközben csak túllenni rajta, feladatra-eső-feladat
mással.

Pereszuye müemlékei

és irodalma

l.

Csatkaitoprom müeml

III. 92. l.

A gr. Berchtold-Kastély képe repr.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

<Pereszmyei gróf
Berchtold-kastély>

László Ernő:
A < >
Soproni Szemle
1938. 157–159. l.
kéjelhet

klasszicizáló

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pereszteg műemlékei
és irodalma

l.

Csatkaisopronom műeml

II. 73. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

MDK

Peresztegby butortervező iparművész

Művésziesen és praktikusan oldja meg egy szoba berendezésében azt, amit a régi világ kulturemberre négy külön szoba berendezésében tudott csak megoldani.

P.I.: Pár szó a modern lakberendezésről.

Művész-Élet 1932.dec.1. 14.l.

Peresztegi MDK

és Simai iparművészek tervezték az aluminiumipar pavillonját az alábbi vásáron.Képpel.

A bpesti őszi vásárról.(Kaesz Gyula cikke)

Uj Építészet,1948. 376-378 l.

Peresztéghy János, ötvös

Győri Szemle, 193o. I. 168.

Bedy Vince: A 16. és 17.sz.-beli győri kalendás egyesületek

M.D.K.

Peresztegby József épitő iparmüvész

Modern ebédlő berendezést tervezett az "Országos Magyar Iparmüvészeti Társulat" kiállitására.

Simon Blanka: "Az otthon müvészete" c.
Szinházi Élet. Bp. 1933. febr. 26.-márc. 4.
XXIII. évf. lo. sz. 83-84. lap.

M. D. K.

PERESI István építész

50 m^3-es jégverem, bélig földbe süllyesztve

100 " " " " " 52. IV. 52/1.

150 " " " "

200 " " " " 52. IV. 52.

300 " " " " ~~52 I~~

400 " " " "

50 m^3-es, 100 m^3-es, 150 m^3-es, 200 m^3-es, 300 m^3-es, 400 m^3-es jégverem, földbe süllyesztve 52. IV. 53/1-6.

Ipari katalógusa 1958. 135-140. l.

PERESIC ADÁM, magyar szabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a Város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség,519 név.Öt osztályba sorolva. Az arab számok a két listát,a rómaiak a besorolást jelzik. 265.old
/ 1,2./ V. magyar szabó. 260.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 265.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Pereszteghy János

győri otvos

l.

Győri városi kidll 1943.

31. l.

Pereszlényi János

győri ötvös

1657.

4

Jankó Ötvös-apródok

5. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pereszteghi János

ötvös Győr

XVII. sz.

lásd

Győri Szemle

1933. 133. l.

MOB könyvtár

Vászon, olaj, 64×95 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 354. szám.

CARRIERA, ROSALBA (1675—1757) KÖVETŐJE

Virágárus leány

Pasztell, 30×23 cm. (39. szoba.)
A Capese Zurlo és San Marco-gyüjteményből.

CRETI, DONATO (1671—1749)

XIII. Gergely pápa

Vászon, olaj, 111×87 cm.
Jelezve a pápa balkezében tartott irattekercsen. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 402. szám.

MARATTA, CARLO (1625—1713) ISKOLÁJA

Mater dolorosa

Vászon, olaj, 61×51 cm. (39. szoba.)
Maszlaghy II., 553. szám.

MILIONE, VINCENZO (műk. 1780—1810 között)

VII. Pius pápa arcképe

Roma, 1801. Vászon, olaj, 117×92 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 399. szám.

OLASZ FESTŐ, XV. század

Trónoló Madonna angyalokkal

Csúcsos felső záródással.
Fa, tempera, 108×64 cm.
A kölni Rombaux és Ipolyi-gyüjteményből.
Restaurált. (Képtári raktár.)

LX

Peresztegy János

Győri ötvös

Bogyoszló. 17. század
beli kehely.

Fenti műve, repr-

Fentitől egy kehely a
győri székesegyházban és
a győri ref. templomban.

Csatkai Endre dr. Győri mű-
vészek és iparművészek alkotásai

Sopron-
megjében

Győri Szemle
1940. 170. l. 173. l.

1035

1014

1031

1016

Peresztheghy János
győri ötvös
XVII. sz.

Bedy Vince:
Adalékok a győri ipar történetéhez.
Győri Szemle
1942. 132. l.

29 nap **FEBRUÁR** 7. hé

6 Vasárnap		Hetv. vas. *Dorottya*
7 Hétfő		Romuald *Tódor*
8 Kedd		Sz. János *Aranka*
9 Szerda	Holdtölte 6 ó. 29 p.	Alex. Ciri *Abigail*
10 Csütörtök		Skolasztik *Elvira*
11 Péntek		L. Mária *Bertold*
12 Szombat	Nap kelte 7 ó. 12 p. — Nap nyugta 17 ó. 17 p.	7.sz rv.ala *Lídia*

44.071. — K. M. E. Ny.

Pereszteghy János

győri ötvös XVII. sz.

irod

1

Győri Hírlap

1912. jún. 12.

(Győri ötvösjegyek.)

U. 323.

6866
T. 8430.–

ajzban és környezetét vagyis DAS
s OBER meg UNTER WIENER SS WALD szem-

OB RES BELLICAS INTER CHRISTIANOS
UM
rivil: Ordin: General: Belggi: Foederati.

. 46.4 : 56.2 cm.

Peresztegy János

győri ötvös

1600 - 1651.

irod

Kszg. 146. 147

közölve a mesterjegy.

Egy 1637 bőt vali kelyhe a győri szakszgyház kincstárában. A XVII. szárad elején céhmester is volt.

Peresztegh Janos

Ōtrōs XVII. sz

U. 323

PERESZTEGHY *János*, ötvös. 1600—1651. Győrött működött. Egy 1637-ből való kelyhe a győri székesegyház kincstárában van.

Ö. Gy. II. 282 l

401. Ismeretlen művész.
A XIX. századból.

401. Kálvária.

van ábrázolva, hol

Az előtérben a feszüle
tartja átkarolva. Közelében Mária é
csoport látszik tornyokkal. Az égbo
nik elő a földön fedett serleg, ko
Gebett am Freytag, a keret alatt: Es
erlöset, a lap hátán pedig: S. ALOY
S. J., S. IGNATIUS LOYOLA S. J. és S.

Rézlap, méretei 31: 20.6

Perestegly János

ötv.

Könnagyötvj. 737. r.

Pereszteghy János (I)

Győr 1628–1659.

Jankógyőriötv 8. l. 9. l. 10. l. 11. l. 33. l. 34. l.

1632–1651. céhmester

W. Kőszeghy Elemér: A magyar ötvösjegyek rendszeres gyűjtéséről. Arch. Ért. 1912. 147. l.

1637-ből származó kelyhe, melyet 1861-ben Bécsben átalakítottak a győri székesegyházban. A kehely Nagyfalvy Gergely váci püspöké volt. Egy másik munkája a győri ref. egyházmak egyik aranyozott ezüst urvacsorai fődélen kupája 1634-ből.

VIKA AKADÉMIA
LÉVMÁRA

1922/23.

—FALB.—

Peresztegh János (II)

győri ötvös.

Jankó László: Győri ötvösmunkák a 17–19. századból.

Győri Szemle. 1933. 132–135. l.

1638-ban céhmester volt Győrött s még 1651. is az volt.

1644. Győr város kamarása volt, és mint ilyen hivatali eskűt tett. 1648-ban Győr vármegye szolgabirájának választották.

1653–54. Győr város birája.

1659. 1657.

1658. szolgabiró, és alispán helyettes. Szerző felveti a kérdést, hogy itt nem két személyről van-e szó: az ötvösről és a hivatalnokról. P. alighem 1667-ben halt meg, házát özvegye 1668-ban eladta.

Nagyságos

B o r b é l y J ó

miniszteri számtanácsos

Peresztegh János

ötvös

Kehely, 1628.

Bogyoszlói tpl.

kopron m.

Jml

Balatonboglár, kúria

S

38

Képe 32

Pereszteghy József

iparmi

Erz. 1928

K. k. Landwehrkaserne, Wien, V.

Haup

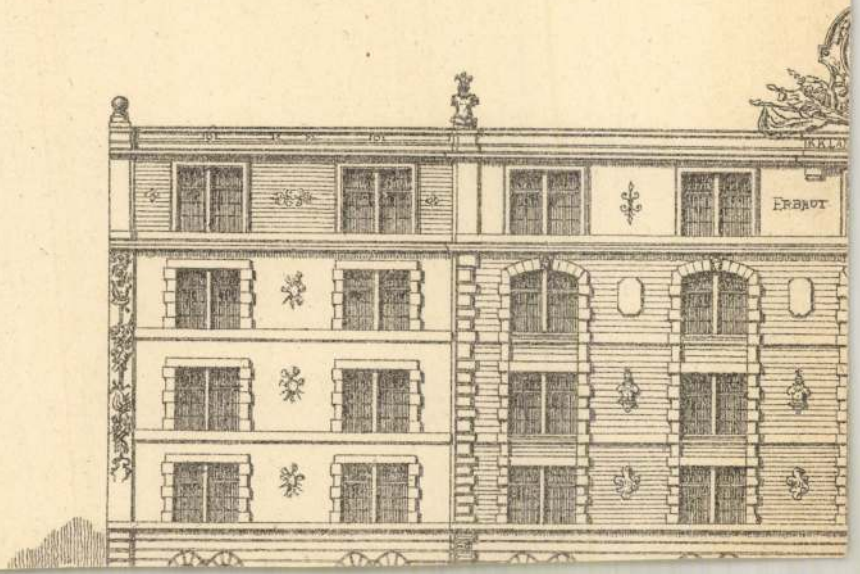

Peresztegy József

bukostervező

1919–21.

Éimuk 1930. 87. l.

T. 4599.

n van a vár, melynek belső kapu-
lévő körfal kapujához pedig kettős

TALITY LANSEE.

126-94-180.

Peresztegly János

ötvös

Gentmüeml.

211, 217, 219. l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

1916 évi 4884 számv. sz.

XIII ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Méltóságos

báró FORS

a Müemlékek Orsz.

Folyó évi április

iratára, van szerencsém Nagra

és veleméri utiszámláját 182

Peresztegi József

Munkájával díjazásban részesült a történelmi stílusok korszerűen megoldandó bútortervek elkészítésére az Iparművészeti Tanács és az OKISZ által kiírt pályázaton. (II. kategóriában)

Ipari Művészet, 1967. 1. sz., 61. l.

Peresztegi József M.D. .

Lakószoba 1959. repr.

Ipari művészet Bp. 1960.

Persztegi József M.D.K.

Pihenő karosszék, repr.

Ipari művészet 4. p. 1960.

Peresztegi József M.I.K.

Interieur 1959. repró

A széket Gábriel Frigyes tervezte.

Ipari művészet Bp. 1960.

Peresztegi József M.D.K .

Asztal 1959. Repr.

.pari művészet Bp. 1960.

MDK

Peresztegi József, butor

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

Perentegi József, [iparművész?] MDh

Egy II. és egy I. díjat nyert.

—: Kiosztották a bútortervpályázat díjait

8

NÉPSZABADSÁG, Bp.-1967. febr. 3.

MDK

Peresztegi József

/bútor/ Kiállitott munkáiról kép a katalógusban.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok
Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31.Kat.

MDK

Peresztegi József

Peresztegi József /bútor/ művével résztvett a IV.Orszg.Iparm.Kiall.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok. Budapest 1959.Dec 18 - 1960.Jan.31. Kat.

MDK

Peresztegy József

Az O.M.Iparmüv.Társ.Lakásmüvészeti Kiállitásán halljával, ebédlőjével és hálószobájával vett részt.

Gerő Ödön: Hogyan rendezzük be lakásunkat.

Magyar Iparművészet, 1933. 2-4.l.

MDK

Peresztegy József

Gerő Ö.: Hogyan rendezzük be lakásunkat. Magyar Iparművészet 1933. 3.l.

MDK

Peresztegy József

Hálószoba, tervezte fenti. Repr.

Magyar Iparmüvészet 1933. 1o.l.

Perestegi József, iparmávin

M.D.K.

Antal Tiborral közös terve 300 pengős második díjat nyert a kislakások butorzatára kiírt pályázaton. (Az első díjat nem adtak ki.)

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

máj. 8. sz. 11. old.

M.D.K.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

sz. old.

Peresztegi József

butor

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Műcs. 1959. dec.

Péresztegy József

iparmüvész

Lakásmüvészeti kiállitás - Technológiai Muzeumban terveivel szerepel. Egy hall's egy hálószoba terve

Nemzeti Ujság
1933.I.22.

Perenteöy József

iparművész

Iparművészeti Társulat kiállitása - Technológiai Iparmuzeumban - terveivel szerepel. Lakóházáy

U j s á g -
1935.I.22.

M.D.K.

Peresztegi József

A korszerü iskolabutorok tervpályázaton a táblák kategóriában dijazva

felemlet II. dij 2500 Ft

Magyar Építömüvészet 1964/4. 12. 1.

M.D.K.

Peresztegi József

Résztvett a " Korszerű iskolabutorok" tervpályázaton

/ Lapozható ikertábla/ repr.

Magyar Építőművészet 1964/4. 10-11. l.

Pereszlegi József

70 éves

5 tervét megvásárolták az OKISz,
az Iparművészeti Tanács és az Artex
bútorpályázatain

N.N.: Több tervének sikere a
bútorpályázaton

Magyar Nemzet 1968 XII. 20.

Perenlegi József

Lakónoba rénlet, tervezte P. J. (foto)

Hálónoba. " " (foto)

Az 5-6-7-8-Lakó és hálónoba rat P. J. tervezte.

Autor és lakásművészeti kiállítás 1956. Bp.

6 l.

Peresztegi József MDK
iparmüvész

Lakószoba.Peresztegi butortervei az Ipmüvészeti Muzeum butorkiállitásan.(Fénykép)

Korszerűbb és olcsóbb...

Szabad Nép,1956 aug.19. 6 l.

MDK

Peresztegi József

Juhász L.:Lakberendezés a III. M.Iparm.és Népmüv. Kiállitáson. Szabad Művészet, 1956. 1-2 sz. 5o.l. képpel

M. D. K.

PERESZTEGI József

Konyha típuselem pályázat

(Felmérés megvétel)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

Ö. D. K.

PERESZTEGI József levelei

Megvásárolt butortervek

G. J : A szövetkezeti butorpályázat eredménye

Magyar Nemzet 1962. február 9. 3.1.

K. D. K.

PERESZTEGI József

Egyszobás berendezés terve (III. díj)

G. J. : A szövetkezeti butorpályázat eredménye

Magyar Nemzet 1962 . február 9. 3.1.

Peresztegi és

Simai

K

tovább iparmuvérsek

tervezték az Alumi-
niumipar pavillon-
ját az alábbi
vásáron

erod

Kaesz Gyula: A
budapesti őszi vásár-
ról. Új Epitészet
1948 376-378. l.
Keppel

30 17 50

174 174 50

1 19 120

35 posta

1 9 155

6 10

37

198.02

M. kir. állami nyomda.

Kroh

hó ..... -án.

..... -én.

..... 191 .....

berak

5 Kocsiba

Általános észrevételek:

A fuvarlevélnek vastagon bekerített része a vasut, a többi része a felmóláló kötendő ki. (Lásd azonban [1]) [illegible]

Az átmenet bélyegzők sorrendben a fuvarlevél ezen felének hátoldalára nyomandók.

Allgemeine Bemerkungen:

Die stark umrahmten Teile des Frachtbriefes sind durch die Eisenbahn, die übrigen vom Absender auszufüllen (Sicherheitsnoch Anmerkung [1]).

Die Übergangsstempel sind der Reihenfolge nach auf der Rückseite dieser Hälfte des Frachtbriefes aufzudrücken.

200.02

2.–

216.02

208.02

M. D. V.

PERESZTEGI József

514. sz. épület: 2 férőhelyes lakás egyetlen nagy szobájának berendezése

Társtervező: Bodnár János

Repr.

Egressy Imre: Kísérleti lakások, új berendezések az obudai lakóhelyen

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 8. l.

MDK

Peresztegi József (iparművész)

Az általa tervezett lakószoba-részlet szerepel az Iparművészeti Múzeumban rendezett Bútor- és Lakásművészeti Kiállításon. (repr.)

(-s: A korszerű otthon.)
Nők Lapja, Bp. 1956. augusztus 30. [20. l.]

Peresztegi József
34-35. hálószoba, tervr.
Lakószoba, "

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
4 l.

20 313

5

...ú alám

szerü vonalas stukkódiszét ~~manzárd-~~ -teknő-

1. - Dornyay: Salgótarján. 1929,

zetség Simon bán ága épittette a
n 1213-ban résztvett Gertrud királyné
Salgói-család őse. A családnak ez
Csák Mátéhoz s igy birtokait megtart-
vára Szécsényi Tamás vajda számára
először szerepel a Kacsics-nembeli
és birtokában Salgó-vár. 1348-ban

Peresztegi József

MD K

A Brüsszeli Világkiállításon dijazták Hornicsek László, Király Józsefés Peresztegi József tervei alapján készült bútorokat.

Ipari Művészet 1958. 3 sz. 118.o.

M.D.K.

PERESZTESI József

514. sz. épület 4 férőhelyes lakás

kisebbik szobájának berendezése

Társtervező: Jámbor György

Repr.

Egressy Ymre: Kisérleti lakások, új berendezések az óbudai lakótelepen

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 8. l.

Peresztaghy József
ip armüvén

M.D.Y.

Ágypamlag terve (repro)

M: Szép otthon.
Nők hapja, 1961. Október 7.

Perepztegi József

bútortervezéssel jelentős művehet
állított elő. Kozma Lajos tanítványa.

Merényi Ferenc: A magyar építéket
1867-1967. Budapest 1970.

981

Peresztegy/Peresztegi/József, iparművész

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1920-és 1944 közt
Peresztegy/Peresztegi/József, bútortervező szakon
54.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

PERESZTEGI Károly építész

Építészet és tervezés Magyarországon
Bp. OMF Ép.Muz.,1992

55|62 ill.

istállója kőoszlopaiért és a Nep. Szt János talapzatáért 55 forintot vesz fel. (Uo. fasc. 9. no. 316.) 1754-ben a Szt Bertalan templomnál dolgozik Gyöngyösön → Szloboda J.-al együtt. (EÁL Gyöngyösi tjgyzk. 6. köt. 288. l.) Halleréktől 1759-ben 62 forint a járandósága (OL Orczy L oec. fasc. 9. no. 41.), majd a következő évben a gyöngyösi Haller kúria konyhájában végzett igazításáért 13 forintot kap. (Uo. no. 10.) Ugyanezen évben a hevesi r. k. remplom számára faragott kövekért 37 forintot vesz fel. 1762-ben a gyöngyösi rezidencia belső kertjében lévő tóhoz végzett munkájáért Halleréktől bizonyos összeget kap (uo. fasc. 26.) és a következő évben is náluk dolgozik. (Uo. fasc. 7. no. 7.) 1766-ban → Quadri Kristóf gyöngyösi kőművesmesterrel együtt 3 évre bérbe veszi a benei kőbányát. Ugyancsak nevezett házánál dolgozik 1769-ben, 1770-ben, 1771-ben és 1774-ben is. Utóbbi évben a Haller házon végzett kőfaragó munkáért nagyobb összeget, 218 forintot kap. A következő 3 évben szintén Haller Sámuel számára dolgozik, míg 1780-ban már özvegyéről van szó, aki vászonfestéssel foglalkozott. (OL Orczy L Acta sedium dominalium 26. cso. no. 1—10. p. 72.)

PAULOCSIK Gáspárné egri fazekas özvegye. Egerben 1814-től szerepel az adóösszeírásban.

PAUOR, Giovanni olasz pallér 1553 elején → Valtelina Giov. Ant. mellett kezdi meg az egri várban a munkát. (Détshy, Munkások I. 177. old.)

PAYER Mátyás csányi asztalos. 1849-ben → Varró Józseffel együtt építik a csányi paplakot. (EÁL ErsEgyh L plebir.)

PÁCZ Antal lakatos. 1800-ban említik az egri városi adókönyvek az adófizető kézművesek között.

PÁJER Antal kőműves. Az egri adóösszeírásokban az 1790. évi kötet emlékezik meg róla.

PÁJER József egri fazekasmester, kályhacsináló sváb. 1756—61 közötti adóösszeírásokban találkozunk nevével, 1759-ben Barkóczy Ferenc egri püspök

M.D.K.

Peresztya József bútortervező

Szabolcsi H.: Korszerűbb és olcsóbb lakásberendezés.

Szabad Nép 1956.aug.19. (Iparműv.Muz.kiall.)

Perette Sr

1716

l. Egerjeny 1929

68-l

17

Kat. F27 Csod. Ge.

Hétfő

18

Kat. Pét.-Pál baz.

Kedd

19

Kat. Erzsébet asz.

Szerda

20

Kat. Valois Félix

Csütörtök

21

Kat. Sz. M. bem.

Ó-görög Nov. 8. Mihály főan.

Péntek

22

Kat. Cecilia vt.

Utolsó negyed 17 ó 36 p.

Szombat

23

Kat. Kelemen p.

Izr. 22 S. Kh. Sz.

Pérette, Sieur

1716

l. Eperjessy 1929

70 f

" 23. 212 "

Összesen : 1371 km X 54 fillér

Napidijak összegezése

Genthon I. junius 20.-án visszaut
7. napidij á 14

Várnai D. jun. 23.-án Hidasnémeti
Budapestre. 10. napidij á 12

Szentiványi Gy. jun.24.-én Kassár
Budapestre. 11. napidij á 16

Napidijak összeg

Vasuti költségek összegezése

Genthon I. Kassa-Budapest II.o. g

Várnai D. Hidasnémeti-Bpest II.o.

Szentiványi Gy. Kassa-Bpest II.o.

Vasuti költség áthozat az I. olda

Vasuti költségek összeg

Összegezé

Autóköltség .....

Napidijak .....

Vasuti költségek .....

Összeser

Peretz Balthasar

Késmárki aostalos
1606.

l.

Bruckner Győző dr.

A késmárki céhek
jog- és művelődéstör-
téneti jelentősége.
Miskolc, 1941.
244. l.

STEPHAN PERETZ, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
301.- Stephan Peretz, Rimaszombat, 1819. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Peretz Valeria

Arveresi Csarnok aukció Ezt.

39-ss 1927. okt.

Lelet tiszafüred-ásotthalmi IV. 137

— poroszló-pusztarábolyi IV. 137

— perjámosi IV. 136.

— tiszaszölösi IV. 137.

— poroszló-kápolnáshalmi IV. 137

— poroszló-perepalmi IV. 137

— domaházi IV. 137

M.D.K.

Hans vom Perg, kőmives, pallér, kőfejtő

1439-1454; körött szerepel a pozsonyi elszámolásokban és telekkönyvekben. 1443-ban Larentz von Teben kőfaragóval együtt dolgozik.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett müvészek, elpusztult emlékek. Bp.é.n. 35. old.

Perez, Matteo

festő

II. Endre a Johanniter lovagrend tagjává felveteti, fenti freskója a máltai nagymesteri palotában.

Lásd

Századok

1932. 225. l.

Percy Sándor

festő

1908.

Kéziratok 1930. 87. l.

Lándzsér.

A bástyákkal és őrtornyok
térbeli hegyen van, melynek oldalá
rül. Felirata fölül:

ANTERIOR PROSPECT, F

Rm., mér. a vk. 9.9: 14.5 cm.

126-9

Perez Matteo festö.

/II.Endre freskója Maltában./

Corvina.1931-32.22.1.

Freskó Maltában, ábrázolja II. Endre
királyt. XVI. sz. végén.
Készitette Matteo Perez festö.

Corvina. 1931-32. 22. l.

PERFILJEV, V.: A nagy győzelem emlékműve. =
Művészet, 26, 1985, 7. 57 - 58., ill.

7

[Moszkva]

a

ödési lehetőségek

ronsugárzás

g vagy még tovább kerin-
oznak. A legutóbbi fejlődés
npálya egyenes szakaszai-
yanis nem egyszerű körpá-
nok számára) az elektronok
gneses terek beiktatásával
ondolálják". Mivel így az
ztatja az irányát, a szinkrot-
át több nagyságrenddel le-
ez képest. Ugyanakkor az új
tökéletesítések a szinkrot-
s tulajdonságainak a számát

Óriásai és az ELETTRA más
annyi azonban bizonyos, az
előbbiekhez hasonló nagy,
(tárológyűrűjének kerülete
égis, viszonylag nagy szám-
on források napjainkban a
an Japántól az Egyesült Ál-
Olaszországig (köztük az ún.
emzetközi összefogással), s
óban forgó sugárzás rendkí-
en mással nem pótolható al-
arázza.

merül, hogy nekünk talán csak „olcsó" kutatásokkal kellene foglalkoznunk.

Nincs veszélyesebb, mintha az aktualitás, érdeklődés és tehetség helyett az „olcsóság" a kiválasztási szabály. Teljesen igaz, hogy a nagy részecskegyorsítók, a legnagyobb kapacitású és leggyorsabb számítógépek, de még a komolyabb biológiai kutatási eszközök beszerzésére, kifejlesztésére egy kis ország nem vállalkozhat. De erre nincs is szükség, hiszen az utóbbi évtizedekben kialakult az a gyakorlat, hogy a legkisebb országok tehetséges kutatói enélkül is dolgozhatnak a tudománynak szinte minden területén.

Ne üzzük el a tudósokat

A genfi CERN (az európai országok közös részecskefizikai központja), az európai űrkutatási együttműködés, a fúziós kutatások európai központja, az európai molekuláris biológiai laboratóriumok is mind ezt a célt szolgálják és a hasonlókat tovább lehetne sorolni. A dán vagy a finn kutatók, vagy akár a norvégek (ezt személyes tapaszta-

Ha egy Bolt menni kezd...

Performance műsor
a Leonardo da Vinci utca 40-ben
április 13-án csütörtökön 6.30-kor

Szünet előtt—Unter den Linden—és más is

A Jósika utcai Társaság előadásában
zenei közreműködést vállal

Litván Gábor, Litván Erika,
Kukta Elvira és Kutik Rezső

Új Művészet
Patarki Gábor
Báthory u. 10
BP 1054

Perg, Hans vom

(Berg, határfalu Absó-
ausztriában Wolfstal mellett)
könnives, kőfejtő
1439 – 1454

l.

Hoffmann Pozsony 35. l.

Hoffmann Südost

„Dynamics of Saving and Investment“ című dolgozatát, amelyet
özzétenni.
vég villa-
Angliába
Economics
tematikai
z elméleti
Oxfordban
egbeszélé-
rgia-szol-

észmérnök
rt 4000 P
nyúton az

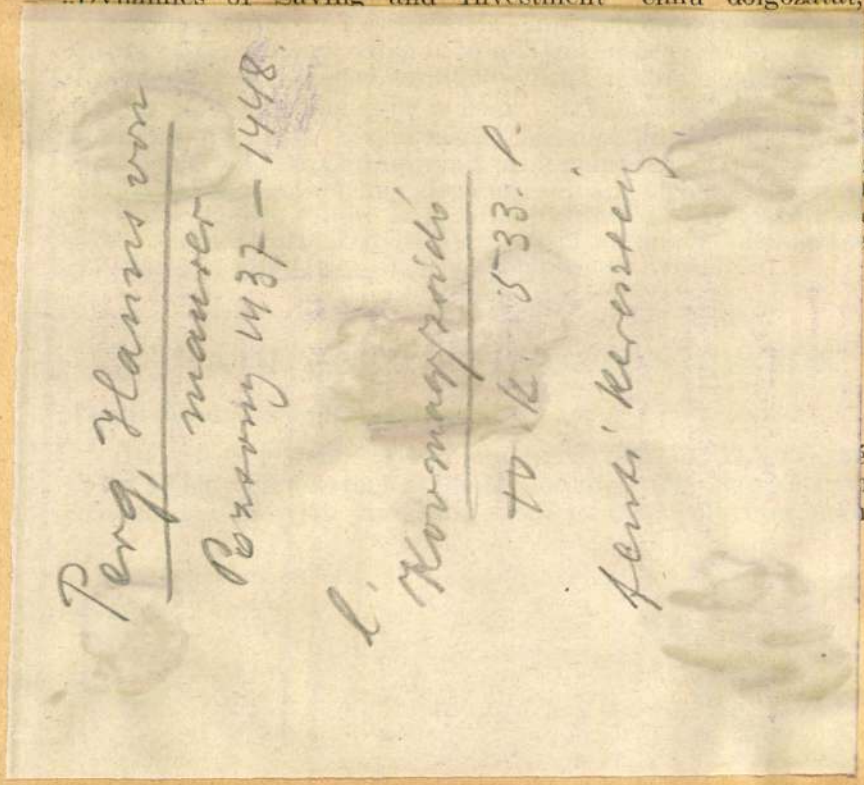

szítésére nyert 800 pengő összegű ösztöndíjjal folytatta az urali összehasonlító nyelvtudomány köréből vett két nagyobb értekezésének és egy könyvalakban megjelenő hosszabb összefoglaló tanulmányának elkészítését. Ezek a munkái a következők: „Sugumeid -ng (-ngu) deverbaalse ja denominaalse nominaaltuletuslôpu ajaloo juurde“ (Eesti Keel, 1934), — „Adalék a -k momentán és az -uk, -ok, -ek (-ök) deverbális nomen képzők történetéhez“ (Magyar Nyelv), — „Die Wortbildungslehre des Uralischen“ (Bibl. Hung. — Estica, 15. sz.). Tudományos munkásságán kívül hazánkról a tanév folyamán 12 előadást tartott különböző észt kultúregyesületekben.

XII. DÁN-, NORVÉG- ÉS SVÉDORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

A Rockefeller-alap társadalomtudományi osztálya lehetővé tette, hogy előző tanévi ösztöndíjasa, dr. Theiss Ede, akinek kereskedelemügyi m. kir. miniszteri főmérnökké történt kinevezése miatt előző tanévi amerikai tanulmányútját meg kellett szakítania, a hátramaradt

Niclas von Perga

üvegfestő.

K

A templom üveges munkáin dolgoztak Helt István és «Niclas von Perga», mint a polgári jogot nyert lakosok jegyzékében olvassuk:

«1460. Item eodem die Stephanus Helt dictus de Brunna vitreator adeptus est ius civile, tenetur laborare in ecclesia parochiali in vitris fenestrarum» és «1469. Niclas von Perga feria secunda ante Fabiani et Sebastiani martyrum adeptus est ius civile, tenetur laborare fenestralia in ecclesia beatae Elyzabeth».

Ifj. Kemény Lajos: A kassai sz. Erzsébet egyház történetéhez. Arch. Ért. 1890. 341. l.

Perga Miklós

a Kassai dóm

üvegablakai

XV. sz

cód

Emlkassaiegylmi

I. 50. l.

ak legjelentékenyebb emlékei Szi-
yan területen, melyet szoros poli-
olatok füztek a Keletrómai birodal-
liai templomokban sokkal gazdagab-
mozaik művészet mint otthonában.
irályok palotáját épitő II.Ruggero
valószinűleg azt a műhelyt,mely
yi palota kápolnáját / Capella
mint a király magánlakosztályát.
zaik disze teljesen a bizanci mű-
zerint készült és a kápolna minden
elboritja a mozaik.Ez a gazdag-
jellege, a dus aranyalap egyedülálló
zaik disz nem egyszerre készült.A
ló felirat alighanem a munka meg-
ódusnak dátuma. A főhajó mozaik
tett az ujabb olasz kutatás szerint

Perga Miklós

XV rz Kassa.

szőcsegyház ünnegabl

vrod

=

A Kass. I. 50 l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

:an

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Pergat Miklós

üveggfestő

Kassa XV 4

Lod

Fos 602

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. –

PERGA, *Niclas von*, üvegfestő, 1469. nyert polgárjogot Kassán, hol a szent Erzsébet-templom üvegablakait készítette.

E. L. II. 2821

d balra. Parókájának fürtjei vállaira
szakála nincs. Jobb kezét leereszte
rasztja. Testhez álló kabátja s gallé-
nyakkendőjének csipke vége elől lelóg
az aranygyapjas rendet viseli. Dere-
ra az asztalon lévő piros párnán a
s függöny tűnik szemünkbe.

méretei 5.5 : 7.7 cm.

a.

Perga, Niclas von

üveges

Kassa 1460

V. Ü

1140. VIZESPALACK POHÁRRAL ÉS
Cseh, Biederme er. — Wasserflasc
Goldrankendekor. Böhmisch, Biec

1141. SZIVAR- ÉS CIGARETTATARTÓ
Zigarren- und Zigarettenbehälter,

1142. TALPAS POHÁR, üveg, sárga és
Fuss, auf farbigem Fond geschnit

1143. TALPAS POHÁR, köszörült üv
Cseh, XIX. sz. — Glas mit Fus
Böhmisch, XIX. Jh.

1144. TALPAS POHÁR, köszörült üveg
Glas mit Fuss, mit Diamantschlif

1145. TALPAS POHÁR, világoskék réte
mit lichtblauem Überfang. Böhmis

1146. POHÁR, köszörült kék üveg, dom
— Glas, blau, geschliffen, mit Med

1147. POHÁR, köszörült kék üveg, sz
Geschliffenes, blaues Glas, mit far

1

Arch. Ert

1890. 341. l

ansz, négykarélyos ovális alak, stilizált kék virágokkal. Tata,
r mit Deckel, Fayence, vierpassig, mit stilisiertem Blumen-

hosszukás alak, kék diszitéssel és alakokkal, födelén kigyó.
olika, länglich, mit Figuren. Italienisch.

kkal, ónkupakkal. Delft. — Kleine Fayencevase. Delft.

ALJJAL, keménycserép, oldalán egy-egy barna kerti jelenet.
annen und eine Schale mit Untertasse, Steingut. Ungarisch,

R, Wedgwood keménycserép. Angol, XIX. sz. — Dose und
isch, XIX. Jh.

sz, ovális teste gerezdes, rajta kék delfti modoru, kinai jellegü
oroszlán. Delft. — Grosse gedeckelte Vase, Fayence, gerippt,
ter Manier. Delft.

L, majolika, orsóalak, kék indás és rozettás diszitéssel. Testén
asztott.) Savona, XVII. sz. — Albarello mit Deckel, Majolika,
. (Gekittet.) Savona, XVII. Jh.

sz, rokokóstilusu, domboru és szines diszitéssel. Francia,
ckel, Fayence, in Rokokostil. Französisch, XIX. Jh.

insz, domboru és szines rokokóstilusu diszitéssel. Francia,

M.D.K.

Perga Niclas von üvegfestő

A kassai dóm ablakait alkotta. Ezek egy része a restaurálaskor elkallódott. Ladányi Béla cikke:"A Budapesti Hirlap Tárcaja."

Budapesti Hirlap,1896.III.12. 18.old.

L. Bergács Mária

Említve

Csorjás János: Képet ösni Sárgban

Csepel, Bp. 1970. Sep. 25.

Perge Sándor
ácsmester

Uj Magyar Otthon kiállitás, 1940. Budapest
katalogusa 4 lap

Perge Sándor, ácsmester MDK

kivitelezte az ifj.Payer József által tervezett épitkezést./Nem Kaesz Gyula?/

Mária Valéria-uteai állandó kiállitási otthon. Az uj magyar lakáskultura bemutatkozó kiáll. -a. Pest. 1940.febr.28. 4.l.

MDK

Kaesz Gyula ép. és Perge Sándor ácsmester

A kiállitá épitkezési munkálatait Kaesz Gy. ép. tervei alapján Perge Sándor ácsmester végezte.

Mária Valéria-utcai kiállitó termeiben.
Szép hallok, szobák, kertudvarok és munkásházak az "Uj Magyar Otthon" kiállitáson.
Magyarország. 1940. febr. 28. 4.1.

MDK

Perger

rajza: Zempléni vitézek emléke /1823/.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. / 84-102.l.

Perger rajzoló

Kovátsch József metszete Perger rajza után: XXX Zempléni vitézek emléke 1823

Századok 1874.84-1o2 o.
Nagy Iván:Magyarország ké zmívészei

MDK

Perger

Zempléni vitézek emléke, rézm. Perger rajza után Kovátsch József

Adatok müvészetünk történetéhez. Müvészet III., 1904, 200.

Perger Antal

festő magyar?

Az 1860. pesti kiállításon.

Lásd

Athenäum 1840. II. 31 l.

Honművész, 1840. 429 l. és
437 l

MDK

Perger András kőmives inas, kőmives legény

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686. évi romokból? Művért 1957. VI. évf. 4. sz. 299. l.

Pergertestvérek

M.D.K.

Az 1846 os harmadik vidéki kiállításon részt vett.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség története a reformkorban és az elnyomatás idején.

Művészet, 1954. 2 sz. 25 l.

M.D.K.

Perger testvérek

1842-ben a Védegylet kiállításán mint üveggyárosok szerepel.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség története a reformkorban és az elmagyarosodás idején.

Művészet, 1954. 2 sz. 254 l.

Berger testvérek

M.D.K.

Igen szép üvegáruval voltak magukra a figyelmet.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség története a reformkorban és az elnyomatás idején.

Művészet, 1954. 2 sz. 255 l.

Perger Ferenc

Nyomdász

l.

Kertész nyomdatott

279. l.

romkirályok imádása
szon, olaj, 52×112 cm.

LENCEI FESTŐ, XVI. század
Család Alex Sz Katalinnal
szon, olaj, 44·5×52·5 cm.
Ipolyi-gyüjteményből.
Őszi kiállítás, 1930, Ipolyi, 78. szám.

z : Veronika kendője.

Perger Ferenc

nyomdain

C.

Kertész nyomtatott

279. C

166. kép. *Osztrák szobrász 1460 körül: Mária halála.*

Perger Ferenc

nyomdász

l.

Kortérnyomtatók

270. l.

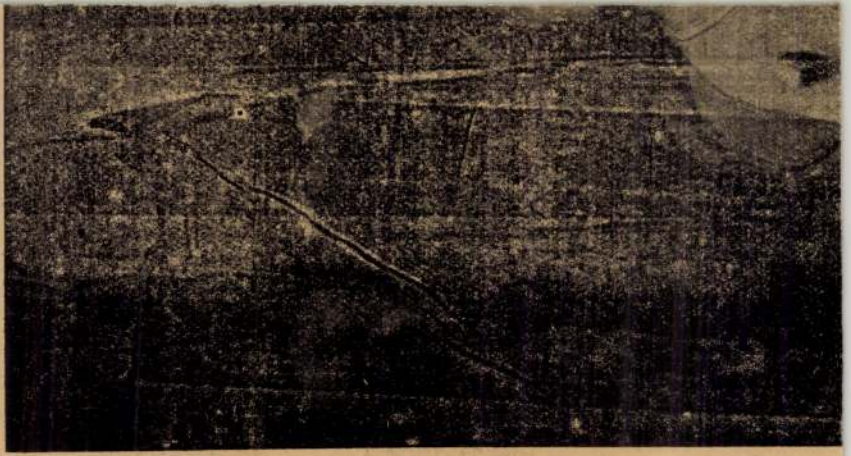

MDK

Perger Ferenc nyomdász

Kuntár L.: A szombathelyi könyvnyomdászat története. Szhely 1957. 15-17.l.

Perger Gergely könnüres

Győri Szemle 1941. 184.

A győri ipar történetéről.

Perger Gergely

kőműves

1698-ban lett győri polgárrá.

Bedy Vince

Adalékok a győri ipar történetéhez.

Győri Szemle

1941. 184. l.

Perger Ferenc

jezsuita atya

erőd

Ladomérszky Gyula.

Eperjes multjából.

Eperjes 1887.

Pergert mondja a
Kálvária felépítő-
jének, aki azt
a sebnecei mintá-
jára készítette.

Perger Ferenc
jezsuita

vód

Hidvégly Árpád

A selmeci Kálvária. Selmecbánya. 1900.

Perger Ferenc

jezuita pater

lásd

Divald Kornél:

Eperjes templomai.

Bp. 1904. 77. l.

78. l.

Perger Ferenc

jezsuita pater

A selmecbányai Kálváriát megkerverte és jótékony adományokból 1744-51-ig fölépítette. A jezsuita rendkormány 1757-ben Eperjesre helyezte át s a már korábban megkezdett Kálvária építésének munkálatait átvette s ezek befejezése után féltő gonddal őrködött fölötte 1772. ápr. 26-kán, 72 éves korában bekövetkezett halálaig. Az eperjesi és selmecbányai Kálvária között szembeötlő a hasonlatosság. Az eperjesi Kálvária épült 1764-65-ben, a romai lateráni templom, közéleben levő Santa Scala mintájára? (nem lépcső kapolnája)

Wick Béla dr.: Az eperjesi Kálvária Eperjes 1919. 15. és kv. ll.

Fordits

az akban az időben Eperjesen tartozkodó Radzivil Károly litván herceg költségén.

1753-ban befejezett

1766-ban az kálvariai templomhoz*) két honzu kás oldalkápolnát épitenek s fölállitják az úgnevezett Pilatus-emelvényt, amely azt a jelenetet ábrázolja, midőn a helytartó Jézust Barnabás latorral együtt mutatja be a népnek. 1768-ban még négy ujabb stáció kápolnát helyeznek el sa templom számára orgonát szerznek. Ezzel lezárult a honzu idők munkája. Felavattak 1769-ben

Széchényi István gróf L. 1838

A többi stáciot vörösben előtt az utolsó kettőt pedig a XIX. században épitettek

*) (nem azonos a szentlépcső kápolnával!)

Perger Ferenc

jezsuita pater -

Wick Béla dr Az eperjesi Kálvária. Eperjes 1919. 35-lapján, ahol a Kálvária templomot leírja, már egy szóval sem említi, hogy azt fenti terverte volna. A három tornyos barok templom a főbéjarat fölötti évszám szerint 1753-ban épült, tehát 4 évvel előbb, mint a hogy Perger Eperjesre került.

Lásd Dívald Könyvét Eperjes templomairól 78.l. Ott talán nem ilyen zavaros a dolog.

Érkezett 1904. március 17.

207/1904. Q. (Budapest, 1904. március 16.)

Ranschburg Gusztáv könyvkereskedő elfogadja az Ehrenreich-féle arczképgyűjteményű új kiadásának 40. példányban való megrendelésére tett ajánlatot. (Tudományos Közlöny, 1904. III. 17.)

Perger Ferenc

jezsuita.

A jezsuiták eperjesi Historia Domusa alapján igen részletesen foglalkozik fenti életirásával, de ebből csak azt látom, hogy a pater csak összekoldulta a selmeci és eperjesi kálváriákra költött pénzt, és felügyelt az épitkezésre, és a „a munkát igazgatta". Épitészi tevékenységről nincs szó.

Ha felveendő lenne lásd igen bőven –

Wick Béla dr: Az eperjesi kálvária. Eperjes 1919. 59, 60. l.

MOB kvt. 1675 sz

Érkezett 1904. március 5.

175/1904. T. (Budapest, 1904. február 27-én 17799. T. a.)

Kultusminisztérium leküldi Réti István nagybácsai festőnek olaszországi tanulmányutra és másolásra adandó segély iránt benyújtott folyamodását (Feltérjesztés, 1904. III. 21.)

PERGER FERENC, tipografus

Siess Antal után Perger Ferenc, Reichard Károly, majd Bertalanfy Imre és Józser vezette Szombathely egyetlen nyomdáját. A század vége felé /1872/ Seiler Henrik, majd 1883-ban Gábriel Ágoston alapitott ujabb nyomdát.
287.old

KUNTÁR LAJOS: A vas Megyei nyomdaipari vállalat működése és fejlesztési terve 287.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv. XVIII. évf. II. köt. 1964
Szombathely, 1964

PERGER, Johann, pozsonyi asztalossegéd

J.P.,Tischlergesell,
3 hetes lánya megh. [1790, 736 l.]

Pr.Z.

Perger János

vizfestménye: „Guyon Richard" viscount.
577 p. reprodukció. 1848.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Perger Ferenc

nyomdász Szombhelyen, 1806-1846. Erőszakos durva ember, sokat perlekedett. 1840. elkobozták tőle engedély nélkül felállitott litografáló gépét. 15-17.l.

Poszlavszky

Gábriel Ágoston társa volt 1883-tól

Reichard Károly

német szárm., 1840-46. Szhelyen, ekkor eladja nyomdáját Bertalanffy Imrének, 17.l.

Rózsa János

sz. 1903 jul. 3. Szhelyen, † 1944 mártirhal. nagy szerepet vitt a munkásmozgalomban

Kuntár L.: A szombathelyi könyvnyomdászat története. Szhely, 1957

e.

e

- 1283

tábor, Huszár attaque, K
1881.karácsonyi: A boros
nulmányfő, of. - 1882.ős
Kuruc őrszem, Markotányo
of. - 1884.őszi: Csendél
arckép/Machekné Horváth I
of. - 1885.őszi: Tanulmé

MDK

Perger, festö -grafikus
XX. század.

Beethoven háza Heiligenstadtban. Szin. rézk.

gr. Almásy-Teleki Éva műv. int. /v. Ernst-Hus./
IX. Művészeti aukció. 1942. máj. 1o.-től kiáll. 18.-án
Kat. 33.1. aukció.

M. D. U.

PERGER Gergely Kőfaragó, kőműves

1661-ben Győrben szerepel

Ugghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 253. l.

Perger Gergely MDK

győri kőmüves mester

neve a XVII. sz.-ban szerepel az okmányokban .

Jenei Ferenc : Régi győri házak.
Bp. 1959. 9.o.

M.D.K

Perger György, harangöntő

akinél a pozsonyi városi tanács Ujlaky Ferenc győri püspök első szent miséje alkalmából egy nagy harangot öntetett 1540-ben, s amelyért a város „58 font 3 solidus dénart" fizetett neki

Házi Jenő: Sopron középkori egyháztörténete. Győr egyházmegye multjából IV. sz. 1. rész. 87. old.

PERGER, Hans Rönnwa

1669 Peresnye

WAB 100 191.

Borbála-szobor, 15. század

z. 25211

z. 25261

MDK

Perger Henrik ácsm.

1800. felszabadult Pécsett

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló. 1913. nov. 30. 3 - 4 l.

Perger Ignác
Nyomdász

l.

Kertész nyomtatott
2791

164. kép. *Kassai Jakab: Szent nő mellszobra.*

Perger Ignác

Pest 1849

l. Ságüvegipár

274. l.

Perger Testvérek

üveghutája

l. 1842

Ságüvegesipar

230 l.

231 l.

Perger testvérek
üveggyárosok

l.

Telkes Simon:
Üvegiparunk.
Bp. 1895. 6, 7 l.

Wajzmihály, tpl

239

M.D.K.

Perger István, asztalos m.

Veszprémi mester. Adat róla: 1861. II. 10-ből.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok. 253. o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém. 1963

Perger János, festő

Művészet, IV., 1905. 275-276.

Adatok művészetünk történetéhez

Perger, festő

Művészet, III., 1904. 345-346.

Adatok művészetünk történetéhez

Perger , festő

Művészet, III., 1904. 345-346.

Adatok művészetünk történetéhez

JOANNES PERGER v. BERGER
kőmüves

MDK

szül. 1660 körül,
megh. 1706-jan.27.

Belv.Lib.Def.1706.jan.28.

Perger János

festő

Perálltörtképes

229, 487. l.

486. l.

Dr. To

Müemlék

Ip

Ungheria

Stampa

Perger János

l.

Perállbörtképes

229, 487.
486. l.

2. Abschrift

Perger János festő

Koppmagygraf 150 éve

PERGER JÁNOS / 1820 - 1865 / :
275. Férfi arckép. - Vizf., p. 12 x 16.2 cm. Jelz. l.
j.: "J. Perger 846".

RUZICSKAY GYÖRGY :

316. Horthy Miklós-híd. - Paszt., p. 33.9 x 28 cm. Jelz.l.b.:"Ruzicskay".

SATORY JÓZSEF / XIX.sz. I. fele / :

317. Virágcsendélet. - Vizf., p. 31.7 x 24.2 cm. Jelz.l.k.:"Jos.Satory pinx 1830".

SCHALLHAS KÁROLY / 1767 - 1797 / :

318. Romantikus táj. - Tusf., p. 57.5 x 45.5 cm. Jelz.a keret bal s.:"Schallhas".

SIKÓ MIKLÓS / 1816 - 1900 / :

Perger János

n. 1820 körül + 1865

Dr Emerich Gottfriedné
Mikola Katalin arck.
pastell, 1847.

Kopp Ism. 33. l.
Repr. u. o. XLI.

RESZEGI LAJOSNÉ
HIRLAP ES KÖNYVTERJESZTŐ
VÁLLALATA
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 4.
Telefon 14-82

Tekintetes

Europa Film-Könyv-Lapterjesztő és Könyvkiadó R.T.

Budapest

V. Visegrádi u.36 IV.1

PERGER *János*, festő. * Körmöcbánya 1820 k., † Trencsén 1865. Arcképeket festett tárgyias miniatürszerű előadásban. Guyon Richárdnét (1846) és Guyon Richardot (1848) ábrázoló akvarellje a M. Tört. Képcsarnokban van.

E. G. II. 282 l

Ismeretlen mester
a XVI. századból

394. I. Ferdinánd.

Mellig ~~látható,~~ és jobbra for
szes ~~vértbe öltözött~~. Körirata: FERD

Olomérem, átmérői 7.5 cm.
Vétetett Egger testvérektő
Elszámoltatott 1888: XII.

Perger Janos

Münchner 1905. 138, 276

Basch Arpád: Uti lép 33(599)
2084(274), 2085(274), 2086(274).
Basch Gyula: Bünhödés 34(59
2281(323).

Perger János festő.
19. sz.

IV. 276.

Perger Lajos János

arcképfestő

* 1820 Körmöcbánján

\+ 1865.

Toman

578. l.

Perger János

Thieme Becker

XXVI. 412. l.

Lyka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Perger Janos

szobrász.

Amerikban magyar vonatkozása Riderülve.

Lázd

Wurzbach, Biogr. Lex.

Wien 1870 XXII. K. 12 l

PERGER JÁNOS

Guyon Richárd
ezredes

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/ 4. sz. 18.o.

Kendi Mária: „Szerkesztém Damaszkuszban"

Melléklet

munkavédelmi beszámoló-

elkészitéséhez

helyzete

ések

zsgáztatás helyzete

üzembehelyezések tapasztalatai

apota, minősitése stb.

dőruha, védőital ellátása

hasonló balesetek elkerülésére

gért jutalmazott, illetve felelős-

PERGER, Johann, pozsonyi asztalosegéd
J. P., Tischlergesell, 3 hetes ~~spin~~ lánya meghalt. (1790,
736 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Perger Jenő

a hárgyári paneles épületek
statikusaként neve említve

Magyar építészet 1945-70
34. old.

Perga Miklós (Niclas von Pega)

üvegfestő

Laid: Helt Istvánt. a Kassai hent Erzsébet üvegfest. mennyeit illetőleg.

Vonaszelöpkidó

ÉRKEZETT
A veszprémi m. kir. adóhivatalhoz
1903 NOV. 20
_____ db. melléklettel.

13504.
1903 II

„Perger József"
festő

Kuthy József
festő Művészi
álnevé

Lyka Körös
29. l.

PERGER JOSEFF, magyar szabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64. mesterség, 519. név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt osztályba való besorolást jelzik. 263.old
/ 1, 2./ Iv. Magyar szabó. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. Ostván Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Perger József

Perger József, üvegfestő, Pestről, 1813 júl. 7-én iratkozott be.

Fleischer Bécs 74-l

Perger József

Pest 1827

Ságunegyszpár

261 l.

274 l.

Perger Josef

25 J. alt. Blumenmaler

1856-57

25

1831

Bécsi akadémia
Gyűjtemény

Kasseli porosz tartomány V. 98.

Perger József ifj

Pest 1827.

Ságuvegesipar

274. l.

—ORSZÁGOS—
TAKARÉKOSSÁGI NAP
OKTÓBER 31.
—SZEREZZ—
TAKARÉKBETÉTKÖNYVET

—ORSZÁGOS—
TAKARÉKOSSÁGI NAP
OKTÓBER 31.
—SZERESS—
TAKARÉKBETÉTKÖNYVET

TAKA
O
TAKA

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula
M. o. B. titkár

Budapest IX.
Lágymányosi u

Budapest 4
Postafiók 242

PERGER LÁSZLÓ

Új Művészet
2004. márc.
XV. évf. 3.

17. old.

Perger Máté

tatai tábori s
építési irnok.
1589.

ha Ecll lásd

Jedl Pálffy

379, 380. l.

Berger Sándor

nyomdája

l.

Kertész nyomtatott

279. l.

no: Szent Pál lefejezése.

Fa, olaj, 18·5×14 cm.
Simor prímás vette a bécsi cs. k. műcsarnok árverésén.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 43. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 111. l. (Annibale Carracci.) — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. (Annibale Carracci.) — Rényi 16. l. (Annibale Carracci.) — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 763—764. l. — Maszlaghy II., 110. szám. (Annibale Carracci.) — Lepold—Lippay 55. l.

UMBRIAI FESTŐ, XV. század
Madonna Jézussal
Félkörös felső záródással, fa, tempera, 113×62 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos 1934.

UMBRIAI FESTŐ, XVI. század eleje
Lovascsata
Koronázás
Fa, olaj és tempera, egyenként 27·5×42·5 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

mDK.

Perger Sándor

nyomdász

1844 körül nyitott nyomdát Szekszárdon.
1856-ig vezette.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói.
Grafikai Szemle 1893 cf. 5 z 83 l

Perger, Sigmund v. MDK

(1778 – 1841)

osztrák festő mitologikus tárlatfest

Bermann Moritz: Österreich. Ungarn im neunzehnten Jahrhundert, Wien 1884 349.o

PERGER, SIGMUND (Bécs, 1778 – Bécs, 1841)

Osztrák festő, litográfus, rajzoló. Több magyar kiadványnak rajzolt metszet előképeket. Járt Magyarországon, működését Igaz Sámuel, Kazinczy és Kisfaludy Sándor köréhez kapcsolhatjuk.

173 Egy pesti könyvkereskedés előtt 40. TÁBLA

színezett rézmetszet, 17,2 x 10,5 cm
Jelezve: Perger del. – Lehnhardt sc.
Felirata: Mutter, ich bitte dich, nehme mir den Jugendführer!
In: Der neue Jugendführer. Ein nützliches, und angenehmes A. B. C. = Buchstabier und Lese-Bilderbuch für die Jugend. Pest, 1820. Müller József. Címlap.
(FSzEK B/372/234)

128 képpel és német, francia és magyar nyelvű magyarázatokkal ellátott olvasókönyvet hirdet a kötet címlapja, amelyen a Müller féle könyvkereskedés előtt két jól öltözött városi gyermek nézi az újonnan vásárolt könyvet, egy másik kisfiú az édesanyját kérleli, hogy menjenek be az üzletbe.

A lapot Lehnhardt Sámuel metszette, adatait lásd a következő kat. számon.

Irod: Pataky 1951, 171. 15. sz.; Szentkuty (Drescher) 1934. 250. sz.

171 Manufaktura és Fábrika ábrázolása 75. TÁBLA

rézmetszet, 15 x 10,2 cm
Jelezve: Interpres inv.: Lehnhardt Sam sc. Pest. Felirata a felső mezőben: Manufaktúra
Gyenge kis ujjaival 'sem Arakhné sem Penelopé / Szebben nem szött, fontt mint a' gyors Brüsseli szüzek.
alsó mezőben: Fábrika Ειϭι kai ε'Ν αῦθα θεοι, Heraclit. A' bölts, tengereken, földön, a' tsillagos égen, / Fábrikabéli Kováts műhelyben Isteneket lát.
In: Möller János: Az Európai Manufakturák. (fordította Mokri Bertalan) Pest, 1818. Trattner János Tamás. Címkép.
(OSZK 269.528)

Mindkét kompozíció, a rokka mellett ülő és a szövőszéken dolgozó nő és a kovácsmesterséget szimbolizáló Vulkanus sokszor előfordul a 19. század elején a különböző foglalkozásokat ismertető képeskönyvekben. Az első egykorú munkaábrázolás, a másik aktualizált mitológiai kompozíció.

Metsző: LEHNHARDT SÁMUEL (életrajzát lásd Kat. 174)

Irod: Pataky 1951 nem ismeri

STEEGMEYER, HEINRICH

Feltehetően azonos Stegmair, Heinrich osztrák festővel, aki 1797-ben és 1798-ban a bécsi Akadémia történeti rajz osztályán kitüntetéssel végzett. Döbrentei Gábor könyvének utószavából kitűnik, hogy Wigand kiadó állt vele közvetlen kapcsolatban. (zes

40. tábla

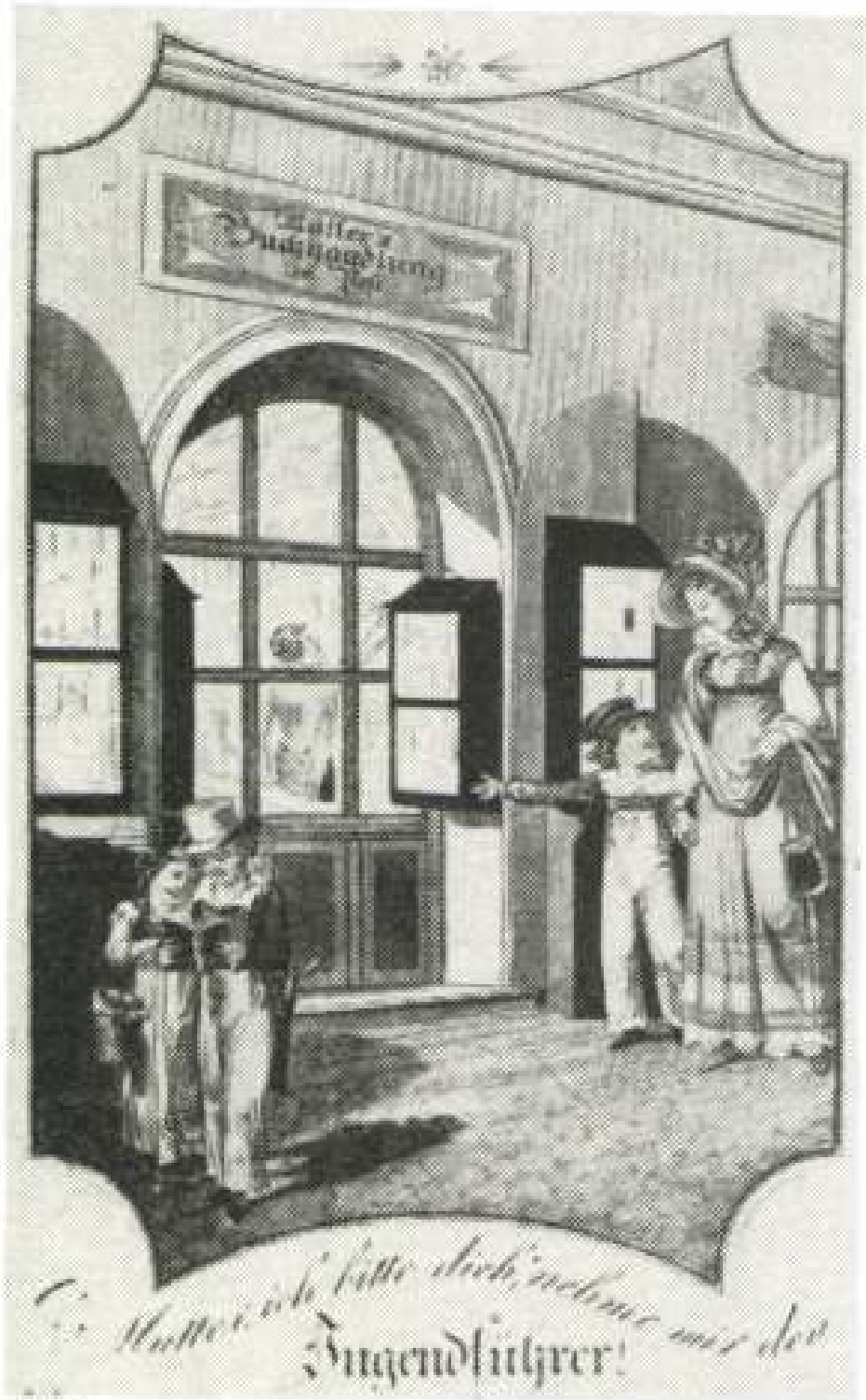

39. tábla

236 Ferenczy István: A pásztor leány című szobrának metszetmásolata 76. TÁBLA

rézmetszet, 12,3 x 10 cm
Jelezve: Ferenczy faragta Rómában. — Schöfft rajz. — Berkovetz metsz.
Felirata: A'PÁSZTOR LEÁNY. Az eredeti márvány-kép Pesten van a' Nemzeti Múzeumban.
In: Hébe, 1825,Bécs, Grund Leopold, 4. sz. kép. (OSZK 27099/1825)

Kazinczy Ferenc s Igaz Sámuel tudatosan igyekeztek népszerűsíteni Ferenczy Istvánt (életrajzát lásd kat. 269). A Hébe a tisztán klasszicizáló szobrot Schöfft kissé romantikus felfogású rajzában közölte, Kazinczy verse követi a metszetet: Lyánka találva van ő! s te mosolyogva csudálod hogy arczát, / A'homok illy hiven szökteti vissza feléd. / Szóllj ki vezette karod? ki sugalta kebledbe, hogy ezt mered / Mert e' gondolatod' egy kegyes Isten adá. / „Ámor hagyta hogy az ujam rajzolja szeretve / 'S a'mit nékem hagyott, hagyta Ferenczynek is."

Metsző: BERKOVETZ (BERKOWETZ, BERKOWITZ), Josef (életrajzát lásd Kat. 172)

Irod: Pataky 1951, 80. 5. sz.

238 A zempléni vitézek emlékére tervezett emlékmű 75. TÁBLA

rézmetszet, 10,6 x 7,9 cm
Jelezve: Perger Zsig. rajz. — Kovatsch Józs. metsz.
Felirata: Zemplényi Vitézek'Emlékére
In: Hébe, 1823, Pest, Müller József. 4. sz. kép (OSZK 27099/1823)

A magyar címerrel díszített obeliszket kőbábos kerítés zárja körbe. Előtte szökőkúttá alakítottan, először közli a Hébe, Ferenczy István Pásztor Leánykájának szobrát. Az emlékműre egy magyaros öltözetű férfi hívja fel gyermekei figyelmét. Ugyanezt a jelenetet rajzolta meg Perger az 1820-ban Pesten, Müller Józsefnél kiadott Der neue Jugendführer „Emlékjel" aláírású lapján. Ott egy francia divatú ruhát viselő férfi mutat egy obeliszket kisfiának, ugyanezzel a gesztussal.

Metsző: KOVATSCH, JOSEF (életrajzát lásd Kat. 194)

Irod: Pataky 1951, 163, 4. sz.

PERGER, SIGMUND (életrajzát lásd Kat. 173)

PERGER

Művészet Magyarországon
1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980.

THOMAS PERGER vagy BERGER
kőfaragó "civis et lapicida"

MDK

szül. 1661 körül,
megh. Pest, 1712.máj.24.

Belv.Lib.Def.

Perger Tamás

l.

Schoenkörpvárosh

136-l-

Perger Tamás

Kőfaragó

Pest 1702

l. Römer Flóris

A végi Pest.

Bp. 1873. 135.l

M.Kir. Vallás- és Köz

4.516/1925.szám.-

III.a.

Hivatkozással fol
felterjesztésére, hozzájárulok
kiadásában megjelent képeslevel
gyes példányok boritékozással k
séges s 587.500 koronát kitevő
vonatkozó számlájának bemutatás

Budapest, 1925.év

Perger Tamás

pesti kőfaragó

l. Gerő Bvár

47. P.

MAGYAR RÉGÉSZETI MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS ÉREMTANI TÁRSULAT
MÜVÉSZETTÖRTÉNETI SZAKOSZTÁLY
Budapest, XIV. Dózsa György-út 41.

M E G H I

a Szakosztály 1955 március 3
kor a Művész Klub /Kertész-u. 36/II.
lésére.

Tárgy: Az utóbbi tiz év magy
kutatások megvitatása

Vitavezető: Entz Géza

Felkért hozzászólók: Csemegi
Székely György, Voit

Az ankét után a földszinti é
vetelt tartunk, melyre Tagjainkat é

Budapest, 1955. február 21.

PERGER, Peter Römius

1642 Pozsony

Ars 1997/1-3. 225.

nánya tarka

ssel /Főpapi

ésű képekkel

mánczfestésű

ott.

z.

aljjal, XVIII.

. sz.

M. D. K.

PERGER Tamás kőfaragó

XVIII. sz. első fele

Pesten Vogl Konrád kőfaragó viszályhoduk vele

1767. Pesten, ügyirat kertje ügyében

Ugghány: Barokk szobrászat... Szn. 1959.

I. 253. l.

mak.

Perger Tamás köfaragó.

Pesten az 1700 években. Vele is perlekedett Vogl.

Pálinkás György. A mérges köfaragó ükunokája.
Ország-Világ 1963 44. sz. 5. l.

Perger Zsigmond MDK

Megemlitve azon festők között, akik kultur-viszonyainkra nem voltak kedvező hatással.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

72.1.

MDK

Perger Zsigmond

Az utolsó vacsora - Höffel

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Perger Zsigmond/ Századok 1874, 184-2o5 l.

Rajz

Az amsterdami kikötő

Perger Zsigmond

Századok 1874. 134-135 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

C s a p ó József iparművész

O.M.Iparművészeti Társulat
iparművészeti pályázatán
vésárl s

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rajz

Abrahám áldozata

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

F e r e n c z y István szobrasz

Olaszországi kisbronz - gyüj-
teménye.
/Bode nyilatkozata/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
123-124.

Vészi M.:Bode titkos tanácsos...

Rajz

Arm im Arm und Aug im Aug

Perger Zsigmond

Századok 1874 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Perger Zsigmond/

Zichy Mihály, festő és grafikus

Divatcsarnok , 1853.juli 14.30.602.

Iró- és müvészélet.

Rajz

Auróra

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Perger Zsigmond/

Telepy Károly, festő

Divatcsarnok, 1853. juni 17. mutatvá
lap, 13.

Iró- és müvészélet.

Rajz

Az egyptomi pihenés

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország kép. 25 művészei
/Perger Zsigmond/

Gémes Gindert Péter szobrász

Munkácsy szoborpályázaton
500 K jutalom

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
125-126.
"Munkácsy szobra"

Rajz

Egy delnő

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-185 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Perger Zsigmond/

Zitterbarth /Mátyás ?/ épitész

Divatcsarnok, 1853. május 1. 9. 175.

Iró- és müvészélet..

Rajz

Katonai bucsuzás

Perger Zsigmond

Századok 1874. 194-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

F e r e n c z y Károly festő

A velencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportjának rendezője

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
127-128.
"Magyar müvészet..."

Rajz

Ich bin bezahlt
Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

F é n y e s Adolf festő

A velencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportjában külön gyüjteménnyel szerepel

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
127-128.

Rajz

Hunyadi János mellképe
Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

H ü l t l D e z s ő építész

A "Művészet" szerkesztőbizottság nak tagja/1914–15/

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
88.
"A Művészet szerkesztőbizottsága"

Rajz .

Hágár fogadtatása

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

S z a b o l c s Ferenc építész

Lugos város szálloda és vigadó pályázatán I.dij /Pap Gyulával/

M Ű V É S Z E T
XXII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rajz

Gereizte Eifersucht
Perger Zsigmond

Századok 1874. 204-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

Ed v i I l l é s Aladár festő

A velencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportjában külön gyüjteménynyel szerepel.

MÜVÉSZET
XIII.évf.1914.
127-128.
"Magyar müvészet..."

Rajz

Folgen Sie mich, ich rette Sie

Perger Zsigmond

Századok 1874 184-185 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Perger Zsigmond/

S e e n g e r Béla kőfaragómester

Bir.lóbizottsági tagság az Orsz. M.Iparművészeti Társulat síremlék pályázatán

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
95-96.

Rajz

A Felfedezés

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Perger Zsigmond/

Spiegler Imre butor-tervező

Orsz.M.Iparművészeti Társulat
pályazata polgári lakások
butorzat-nak terveire
/Hálószoba butorok I.dij/

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rajz

Éjjeli temetés

Perlaszka Domokos

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Perlaszka Domokos/

F a r y János iparmüvész

O.M.Iparmüvészeti Társulat
mükedvelői tervek pályázatán
vásárlás

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

/Réz- v. acél-?/metszet

Krisztus a töviskoronával

Századok 1874. 184-185 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

B i r ó Mihály építész

Lugos város szálloda és
vigadó pályázatán II.dij

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rajz

Schoreel arcképe

Perger Zsigmond

Századok 1874 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

I s t ó k János szobrász

A velencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportját szervező bizottság tagja

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
127-128.
"Magyar müvészet..."

Rajz

Der Sturm auf Aspern

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Perger Zsigmond/

B e n k h a r d t Gusztáv
butor-tervező

Ország.M.Iparmüvészeti Társulat
pályázata polgári lakások
butorzatának terveire
/vásárlás/

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rajz

Szarvasvadászat

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Perger Zsigmond/

G á r d o s Aladár szobrász

V

Munkácsy szoborpályazaton
500 K jutalom

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
125-126.
"Munkácsy szobra"

Rajz

Párbaj

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

Zichy Mihály festő,

Divatcsarnok, 1853.május 5.10.181-
185.
Solt: A festészet hazánkban.

Rajz

Van Dyck képe után

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

S z i v o s s y Tibor építész

A mezotur-i városháza terv-
pályázatban vásárlás
/Jánszky Bélával/.

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rajz

Zempléni vitézek

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország kép. zőművészei
/Perger Zsigmond/

B e c k Ö. F ü l ö p szobrasz

Kiállitása az Ernszt Muzeumban
1914.

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
129-137.
Illusztrációk: 127., 128., 129., 131.

Rajz

Az utolsó vacsora

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Perger Zsigmond/

Pályázatok XIX.sz.
a marosvásárhelyi Bem-szobor pályázata.

Életképek. 1876.juni 2.I.2.sz.19.l
Vegyes közlemények.

Rajz

Krisztus töviskoronával

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

V á g ó J ó z s e f építész

A "Müvészet" szerkesztőbizottságának tagja/1914-15/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
88.
"A Müvészet szerkesztőbizottsága"

Rajz

Lázár feltámasztása

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Perger Zsigmond/

Waldmüller Ferdinánd, festő

Divatcsarnok, 1853.juli 17.31.619-621.

A pesti állandó képtárlat.

Rajz

A sánta meggyógyitása

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

Waldmüller Ferdinánd, festő

Divatcsarnok, 1853. juli 14. 30. 602.

Iró- és müvészélet.

Rajz

Mózes

Perger Zsigmond

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

G é c h István szobrász

A valencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportját szervező bizottság tagja

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
127-128.
"Magyar müvészet..."

Perger Zsigmond festő /képmásoló/

XVIII sz. vége?

Századok. 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Perger Zsigmond festő, rajzoló

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

Karesay Lajos festő (1860-1932)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 12. 4-5.

Prém József: A jubiláris tárlat

Perger Zsigmond festő, másoló

Blaschke János rézmetszete:

Raphael szent családja /Die Ruhe in Egypten/ Perger Zsigmond másolata nyomán.

Századok 1874 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Perger Zsigmond

Raphael szent családja /Die Ruhe in Egypten/
Perger Zsigmond másolata nyomán rézm. Blaschke
János

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek.
Budapest, 1874. 26-44 l.

MDK

Perger Zsigmond

Raphael szent családja /Die Ruhe in Egypten/
Perger Zs. másolata u. Blaschke rézmetszete/

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek.
Századok 1874. 26-44 l.

PERGER Zsigmond Jenő M.D.K.

1952

Művért. Bíró Béla: A reformkor művészetének társadalmi háttere 85.l.

Perger Zsigmond
bécsi körappoló

lásd
Ivr Gár Czakó

124 l.

Tiszalök

EGYESÜLETEK, TÁRSULATOK.

(Az Éremkedvelők Egyesülete) sikeres ujjáalakulása óta megifjodva foglalkozik uj és érdekes tervekkel. Legutóbbi választmányi ülésén elhatározta egyebek között, hogy ősz elején nagyarányu kiállitást rendez, melyen a magyar éremművészet fejlődését mutatja be, főtekintettel a modern magyar éremre. Ugyanakkor nehány kiváló gyüjtőnknek speciális éremgyüjteménye is valószinüleg bemutatásra kerül. Az egyesület rendezte annak idején (1907-ben, a Nemzeti Szalonban) az első magyar éremkiállitást, mely az érem- és plakettgyüjtésnek, sőt a reájuk vonatkozó tudományos kutatásnak és irodalomnak is nagy lendületet adott itthon. Másik érdekes határozata volt a legutóbbi választmányi ülésnek, hogy az ezévi tagilletmény — a magyar nemzet jövőjében való bizalmat szimbolizáló plakett — elkészitésével Beck Ö. Fülöpöt bizta meg. Itt emlitjük meg, hogy alföldi művészei ezuttal kisebb jelentőségü mesterek. Kimagaslik müveik közül mint az egész aukcióanyag legértékesebb darabja, Hendrik van Balen szinben pompázó, ritka üde hatásu és kitünően konzervált mythologiai tárgyu kompoziciója. Egyéb jeles németalföldiei azután a kiállitásnak Frans Floris «Páris itélete», Pieter Bout tengeri tája, Cornelisz van Haarlem Diana-képe, egy ismeretlen flamand festő érdekes férfiarcképe (70.), id. Frans Francken «Bethlehemi gyermekgyilkolása», Nicolaes Neufchâtel elsőrendü női képmása, Lucas van Uden levegős nagy tájképe, Maerten van Valckenborch fantasztikus «Bábeltornya» (a drezdai képnek Arenberg herceg brüsszeli gyüjteményéből hozzánk származott replikája). Az olaszok közül egy Giacomo Bassanónak tulajdonitott igen jó férfiarcképet, Luca Giordano Lótját, egy Riberának tulajdonitott vázlatos állapotu és a festő kezehuzásának lendületét frissen megőrzött, finom lazuros kompoziciót emlitünk meg. Van azután a külföldi képek között egy Diazra emlékeztető

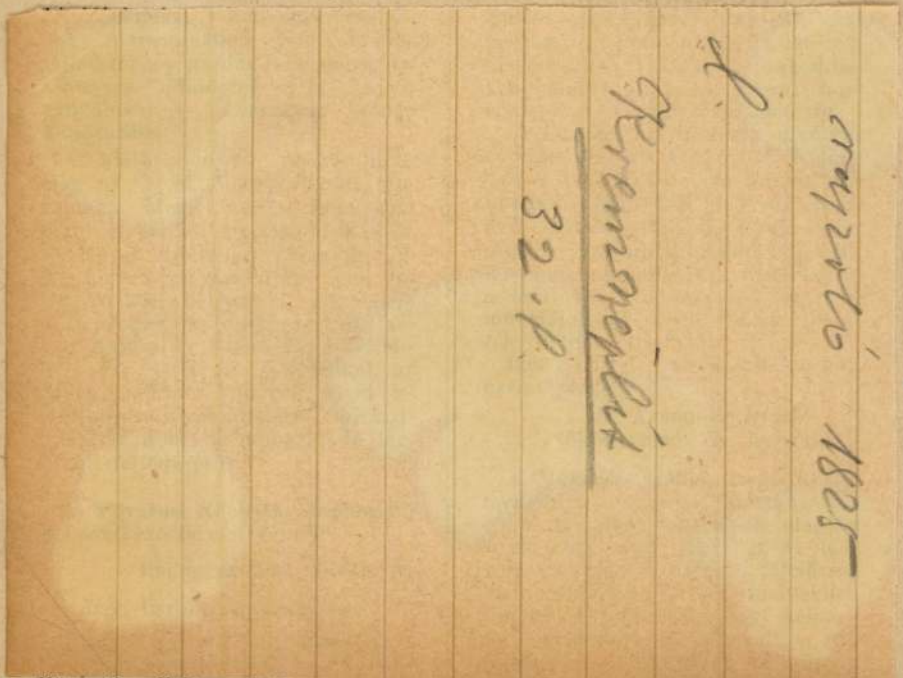

Perger Zsigmond

rajzoló 1825

l.

Kremnéplít

32. l.

Könyvtár elkótyavetyélt duplumai» egyebiránt — és ezt idézett közle-
címmel egy kis közlemény jelent ményünkben kellő nyomatékkal

Perger Zsigmond

l.

Mysk Erno

72. l

kötelezettségeink betartása csakis azon esetben lehetséges, ha tisztelt megbizóink magukra vállalt kötelezettségüknek pontosan megfelelnek.

A túlhosszú időre terjedő fizetéseknél előálló kamatveszteség csak felemésztené azon szerény polgári hasznunkat, melyre fáradozásainknál fogva jogosan igényt tarthatunk és nem hisszük, hogy károsodásunk Uraságod intentiójával összeférne.

Kérve fenti összeg szives azonnali beküldését, maradunk

kiváló tisztelettel

KUNOSSY, SZILÁGYI és TÁRSA

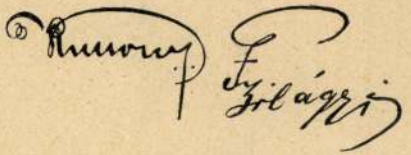

Perger Sigm.
1778–1841
Ltáb IV. 46, 157.

Rosenwasser Mór V. 225.

Perger Zsigmond

Kisfaludy Sándor: Gyula szerelme. Rege tíz énekben.

Buda, Egyet. Nyomda, 1825. (A címlap előtt babra rézm. Perger Sigm. rajz. Tepplat metsz. a Lép alatt a Lege növejéből népporos vers.

Föv. Kvt.

Kr. ①. 87.

Perger Zsigmond

festő

1. Szaina 1890

70. l.

ly joggal kérheti a békekonferenciát,
ncsi károknak tekintetében Németország
ítételre kötelezze, mégpedig nem pénz-
ban, kincstárakban s egyéb mügyüjtemé-
ben, amelyek jegyzékét összeállitottuk.
incsekkel lehet kárpótolni./Vonatkozik
is./
eten bizonyára más mükincsi kérdések is
l keretében nemcsak mi fogunk fellépni
l szemben, hanem el kell készülnünk arra
nok fognak ott ilyeneket előterjeszte-
ány hónapja tett kisérlet is utal. Ép e-
romot oly külföldi magyar mükincsekről,
e tudunk állitani, esetleg kompenzációs
államoktól velünk szemben támasztott
ompenzációs alapon történő barátságos
énk, ami bizonyára megfelel általános
ntunknak.

Pergovácz Lajos

Pergovácz Lajos bronzműves,
csillár- és fémáruüzeme, V. Csanády-
u. 11. 291-387

Bptávb 1940 szept.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Perger

l.

LykaMagyműI800-50

423.l.

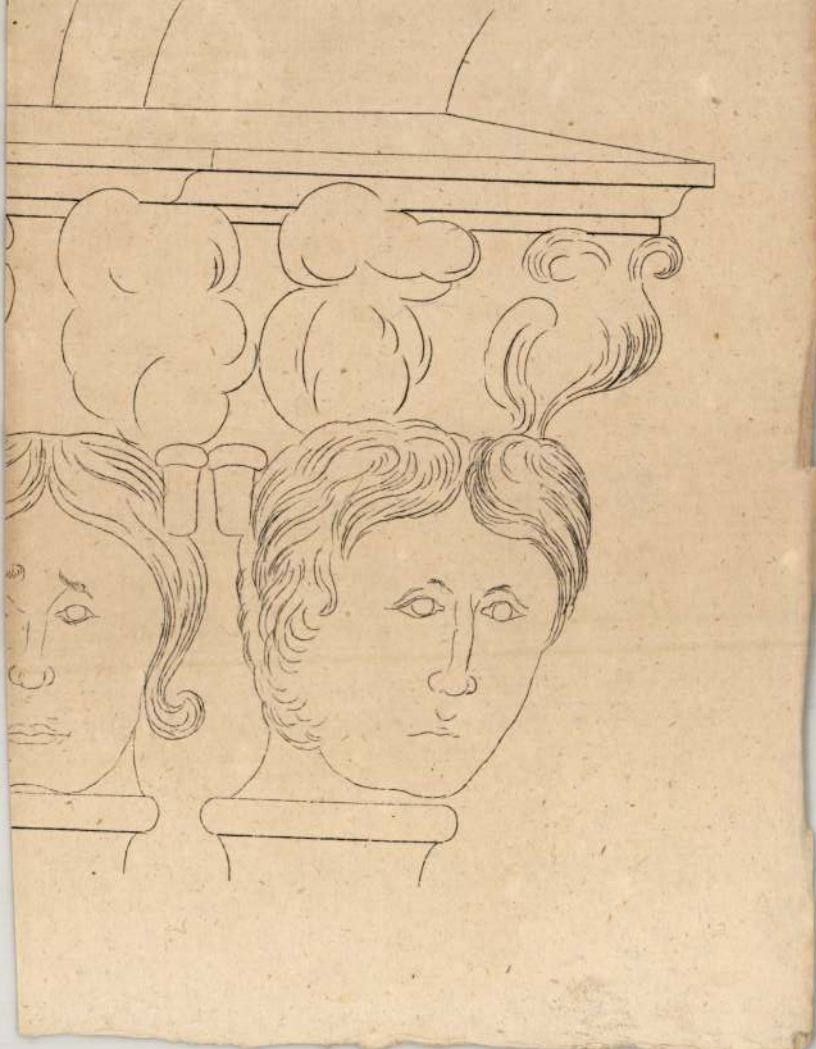

Perger

l.

Lykanemzromantika

201. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Perger

Laid

Kremsreg. Bp 37 l.

Perger

lásd

Lay Bpest ápartmúvli áll

70. l.

ÁNT E

festőmű

EMÉNYE

rcius 24-t

Belépőd

chmidek Tibor dr.

Joannus Perghöfer

lakatosmester 1768-ban Miskolcon dolgozott.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Mérényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972

3421

JOSEPH Perghoffer, zsindelyező

Miskolcon a kereskedőház átalakitási munkáiban szerepelt 1763-68 között. Joseph Perghoffer ferropola. 77. old.

KOMÁROMY JÓZSEF: Épitkezési tervrajzok, miskolci iparosok a 18. századból 75-old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1966. Jún. Miskolc

JOSEPH PERGHOFER, zsindelyező

A miskolci kereskedőház átalakitási munkáiban részt vett 1772-ben. Axszámlákban neve szerpel. Joseph Perghofer ferropola. 77.old.

KOMAROMY JÓZSEF: Építkezési tervrajzok, miskolci iparosok a 18. századból 75.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTO MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1966. jún. Miskolc

M. D. K.

PERGMANN Péter asztalos, jezsuita laikus

1705

1708. Pozsony, kollégium, asztalos munkák vezetője

1713

Ágghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 254. II. 221. l.

Perlgrund József

fametsző

1898.

Éimisk 1930. 87. 1.

Léta.

 A háttérben jobbra emelked
előtérben pedig épületrom emelked
tékkel és elején dombormüben kivi
mondatszalagon:

LETAVA.

fölül balra: 47.

Rm., mér. a rl. 17: 11.3 cm.

92-9

Perháes László
grafikus

M.D.K.

Rajza

Lalka Miklós: Nyolcfilléres grbria.
Élet és Zsodalom, 1960. okt 7 — 41 szám. — 6 l.

Pekhács László

M.D.K

grafikus

Állványok (rajz)

Élet és Irodalom, 1961. febr. 17 – 11 l.

Perhács László

festő

M.D.K

Díszlettervehet készet az Állami Népi Együttesnek. — Ablakmozaikot készet policseterből.

Solymár István: Perhács László bemutatása. Művészet, 1961. június. — 34 l.

MDK

Pergesz

Épitő Ipar. 1909. dec. 26. 497. o.

Perhács

Lautendre c. plakátjával
nerejel a IV. plakátkiállítása
a Műcsarnokban

Vigilia, 1962, 4 sz., 24 old

MDK

Perhács Lászzló

Plakát kiállitás, 1948. N. Szal. képek

MDK

Perhács László, festö

58.	Ádám és Éva.	Pastell.
62.	Dunapart.	"
68.	Visegrádi emlék.	"

A Budai Képzömüvészek Karácsonyi Kiállitása. 1947.
Kat.

Perbács László
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Puitér Tamás: Olyan mint a macska
Élet és Irodalom, 1967. július 8 - 10 lap

Perhács László

festő-

M.D.V.

A művész igen sok oldalú. Grafikus illusztrátor, szinpadkép ekkel is foglalkozott, díszlettervező is volt, Iparművész, kalbereindező studiumokat és folytat.

Frank János: Perhács Lászlónál
Élet és Irodalom, 1967. jan. 28-8 lap

Perhács László

~~kstő~~

M.D.K.

Legutóbb garai Gábor „Hedd" cimmü kötetét terverte. — Ritkán szerepel tárlaton.

Frankyanics: Perhács Lászlónál
Élet és Irodalom, 1967. jan. 28 - 8 lap

Perlaki László

Itáliai vázlat. (repr.)

Soc. illúvészetért 1964. dec.

Perhács Károly

M.D.K.

"Mozaik" (repro

Élet és Irodalom, 1962. április 21 — 10 p.

M.D.K.

Perhács László

A Kádár Kata c. székely népballada az Erkel szinházban került szinre az Állami Népi Együttes előadásában. Vujicsics Tihamér táncdrámáját a tizesztendős együttes ünnepi hete alkalmából mutatják be. Diszletterveit Perhács László készitette.

H i r e k c. rovat rövid ismertetése.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. márc. 24. V. évf. 12. sz. 39. l.

M.D.K.

Perhács László
Grafikus

Kisgrafikáival vett részt
a kiállitáson.

Szamosi Ferenc: IV. Magyar Plakátkiállitás a Műcsar
nokban
Művészet, 1962 március — 46 l.

M.D.K

Perkács László

grafikus

"Rajz"

"

Élet és Irodalom, 1962. november 3 – 4 lap

M.D.K

Perthács László

festő

"A város peremén" (regény)

"

Élet és Irodalom, 1962. dec. 1 — 7 lap

MDK

Perhács László

Balatonon

Budai képzőművészek cent. kiáll. 1948. márc.

MDK

Perhács László

Olajmunkás

Budai képzőművészek cent. kiáll. 1948. márc.

. MDK

Perhács László

Kora reggel

Budai képzőművészek cent. kiáll. 1948. márc.

Perhács László

Kollárs-képének reprodukció -
folyóiratok illusztrálja

a Budapest. c. folyóirat 1970. 12. számát
(hátsó borító)

Perhács László

Rajz (szerző).

Valóság, 1968. 12. sz. 67. l.

Perhács László

Arcok (versek)

Valóság, 1970. 2. sz. 63. l.

M.D.K.

Perhács László

Cim nélküli rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. szept. 6.
XIII. évf. 36. sz. 11. lap

Perhács László

Révész Zsuzsa: Perhács László lakberendezései. - Művészet, 1966. 7. sz. 6.n. 33-34. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

261. l.

M.D.K.

Perhács László

"Fej" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. okt. 11.
XIII. évf. 41. sz. 8. lap

Perhács László

Metszetének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 31.
XIV. évf. 5. sz. 9. lap

Perhács László

"Illusztráció" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. febr. 21.
XIV. évf. 8. sz. 12. lap

Perhács László

A müvész netszetének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 24.
XIV. évf. 4. sz. 5. lap

Perhács László

"Sáskarádió" c. tréfás képének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. febr. 28.
XIV. évf. 9. sz. 9. lap

M.D.K.

Perhács László

"Játék" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. juni. 14.
XIII. évf. 24. sz. 4. lap

M.D.K.

Perhács László

"Hippi" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Életé s Irodalom, Bp. 1968. dec. 21.
XII. évf. 51. sz. 10. lap

Pestán László

Rajz (kiprós)

Kartázs 1963 VII n. 1062 old.

Perháts László

Rajz (repró)

Kortárs 1964 V.-n. 829 old.

Per Láss László

Rajz (szepró)

Kortárs 1964 X. n. 1549 old.

Pekács László

Rajz trepkó/

Kortárs 1964 II. n. 221, 292 old

Perhács Kiszló
grafikus

M.DK.

„Mese"

Élet és Irodalom, 1967. ort 7 - 1 lap

Perháes László

Rajza (repr.)

Valóság IX. (1966) 11. sz. 72. l.

Perhács László

Két műve (repr.)

Magvető-almanach 1967/1. 126. l.

MDK

Perhács László
grafikus

„Noe" (repro)

Élet és Irodalom, 1968. aug. 10 – 4 kap.

Perhács László

Metszet (repr.)

Valóság X. (1967). 11. sz. 77. l.

Perhács László

metszete (képr.)

Valóság X. (1967.) 2. sz. 47. l.

Perhács László

Tévelvándorló (repr.)

Valóság IX. (1966.) 2. sz. 99.

Perhács László

rajza (repr.).

Valóság IX. (1966.) 5. sz. 26. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1967 DEC 19

Petőfi Lajos

NAPLÓ

December 19

Új művek címmel rendez komplex bemutató-műsort december 21-én este a Fészek Klub. Az esten Csurka István, Jékely Zoltán, Lázár Ervin, Lengyel Péter és Pintér Tamás írásai, s Szokolay Sándor új szerzeménye mellett Kollányi Ágoston új filmjét és Perhács László képzőművészeti alkotásait is bemutatják. Ugyancsak a Fészek Klubban rendezik meg, december 27-én este 8 órakor Majláth Júlia, az idei táncdalfesztivál első díjas zeneszerzőjének szerzői estjét.

1021

kereskedelmünk szempontjá-
ból egyaránt kiemelkedő je-
lentőségű. A kohó- és gépipar
körülbelül *hárommilliárd fo-
rintos beruházással valósítja
meg a győri motorgyártást,*
amelynek eredményeként a
közúti járműipart új, nagy tel-

M.D.K

Perháos László
grafikus

„Madarak"

Élet és Irodalom, 1968. jan. 27 – 3 lap.

Perhács László
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KORTÁRS

1958 FEB 11

610

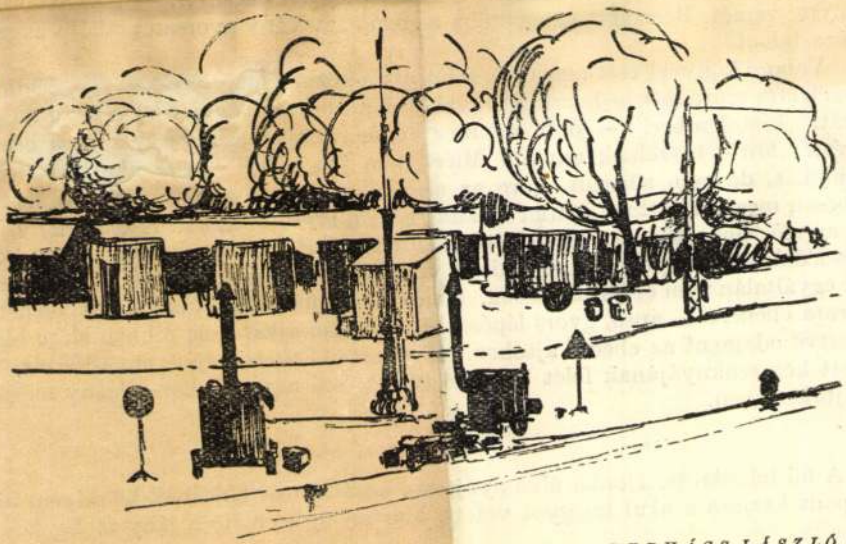

PERHÁCS LÁSZLÓ rajza

s rájuk hajtotta kontyos, kis fejét. „Csak ne leg
hunyta szemét. Berregett az előszoba csengője.
vissza lábait.

Valami könyvet tett maga elé, fölütötte s kö
beszélgetés szűrődött be hozzá, a szavakat nem t
ságát. „Fiatalember!" — dobbant meg benne.
getést. „Miről beszélnek annyit? Miért nem jö
homlokát, de nem sikerült, mire az alsó ajkát biggyesztette előre. Kopogtak. Gyorsan megigazította a semmi igazításra nem szoruló blúzát. A cselédlány jött be, az előszobaajtón. Az ebédlőajtóra mutatott. Hívta. Ilonka úgy látta, hogy a cselédlány mosolyog, sőt egy kicsit, mintha rákacsintott volna. Erre ő, mint akit egyáltalán nem érdekel a dolog, álmos, lassú mozdulatokkal fölállt, de aztán akarata ellenére — apró, gyors lépésekkel, ám alsó ajkát még jobban előre biggyesztve odament az ebédlő ajtóhoz. Kinyitotta. Fekete haját, piros blúzát, berakott kék szoknyájának felét besugározta az őszi nap, amikor a leány megállt az ajtókeretben.

*

A fiú búcsúzott. Ilonka ülve nyújtotta kezét. Piros blúzának bő selyem ujja rátapadt karjára s alul buggyot vetett. Márton újra érezte a lány meleg kezét,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Perhács László

KORTÁRS

1964 — — 5

1021

PERHÁCS LÁSZLÓ rajza

hosszú — és sorszor
netsorok kellettek.

Ugyanez a probléma a történelem ábrázolásával is. Mintha az író nem bízott volna eléggé önmagában és a közönségben. A közönségben, hogy ismeri annyira az elmúlt két-három évtized nagy történelmi fordulóit, hogy nyomon tudja kísérni a drámát. S önmagában, hogy hősei életútjában amúgyis ott tükröződik a történelem. Amit a regényíró megengedhet magának, azt a dráma nem tűri meg: a történelem *ábrázolása* nem a drámaíró feladata. A felszabadulás utáni falut, a földosztás mámorát idéző — egyébként kitűnő — jelenet a legjobb példa erre: a darab hősei csak statisz-

ritána
szerke

Min
író id
térők
miatt
is nag
sabb k
zekven

telenül mélyebbre ás — nem a szereplők jellemzésében, hanem az összefüggések tisztázásában, az életutak analízisében. Darvas az időhiány miatt nemegyszer még fontos sorsfordulókat is kénytelen csupán csak jelezni. A felbontott idő, a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

Perhács László

1968 JAN. 5.

1021

László Perhács: Frauenkopf

Paris seine Reise um d
antrat. Wie gesagt, im
gibt es keine Geheimn

„Was ist von der
genheit übriggeblieben?

Man führt mich v
Schule, unter einen
Kastanienbaum und zei
schöne Glocke, die an einem Ast hängt. Wem läutet die Glocke?

„Den Schulkindern, wenn die Stunden beginnen."

Und einst?

„Den Knechten des Gehöfts, wenn die Arbeit begann!"

In einem einzigen Raum sitzen die 21 Schüler der unteren vier Klassen, nett gekleidete Kinder mit offenen Gesichtern und warmen Blick.

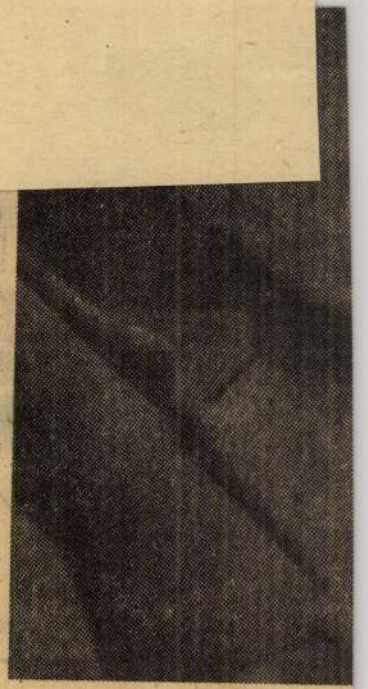

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG

Perhács László

1021

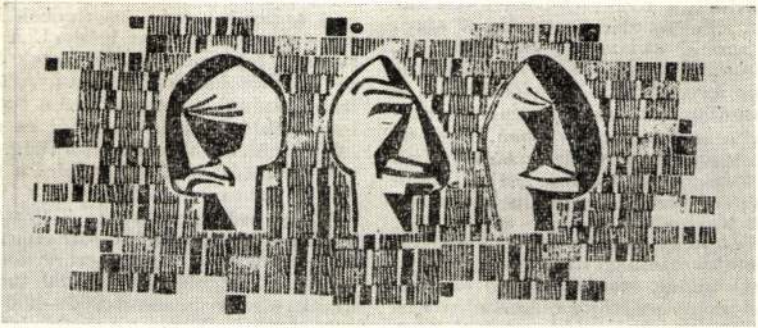

Perhács László metszete

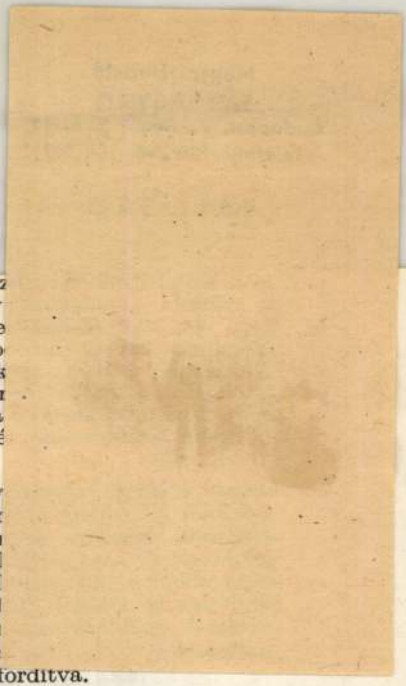

ietne határozni az adott téma legfontosabb
imunkálási szakaszainak sorrendjét, s ki
ehetne jelölni megoldásának legperspek-
ivikusabb irányait. Mégis nagy jelentősége
an itt a jól szervezett tudományos ellenőr-
ésnek, vagyis a kutatás lebonyolításáról
aló alkotó szellemű gondoskodásnak.

Az egzakt kutatásokat sokkal inkább
het határidőhöz kötni, s lebonyolításukat
llenőrizni lehet az elért eredmények alap-
án. De annak, aki a munkát irányítja,
naximális önállósággal kell rendelkeznie
z erők és az eszközök újraelosztására, a
unka megállapított terjedelmének és terv-
en előírt határidejének keretében. Emellett
kutatóintézetnek vagy a laboratóriumnak
eljes felelősséget kell viselnie „saját" tudo-
ányos szférájáért, s maximális hatékony-
ságra kell törekednie.

Nem lehet, hogy a tudományos tevékeny-
séget a munka értékben mért terjedelme és
tervezett témák száma alapján értékel-
ik. A tudomány másfajta mércéket és kri-
tériumokat igényel. Ilyenek például — a
lejegyzett szabadalmak jelentősége, a tény-

lanul felmerült sz
gítését kell hogy
segédműhelyekbe
legyen tartalékb
Az ilyen tartalék
sára előzetesen
lehetővé teszik a
megvalósítását é
nek.

A *tudomány ir*
teket és módszer
riumok, intézmé
vező tudósokat
irányításának tö
intézetek irányí
felépítésük rugal
zeti felépítést ke
nak és nem megfordítva.

Egyes adatok alapján feltételezhetjük, hogy a tudományos irányíthatóság határán áll az olyan kutatási szervezeti egység, amelynek kötelékébe 70—80 tudományos munkatárs s összesen 200—300 alkalmazott tartozik. Viszont a gyakorlatban ennél összehasonlíthatatlanul nagyobb intézmé-

Perhács László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 MÁR – 7.
1021

Egyéni hangvétel

Perhács László karikatúrája

4 –

története része annak a nemzeti mitológi
nak, mely a közösségi tudatot az eml
kek szálaival erősíti. A XVIII. század v
gén keletkeztek az első tervek „a nemze
nek tulajdon díszét és méltóságát kiábr
zoló és a tárgy fontos voltának megfele
hető nemzeti játékszín építésére"; újsá
írók, költők és szónokok karolták fel
óhajt; s mert a sors gyakran kicsinyekr
bízza szándéka intézését, egy Rehák nevű
ügyvéd (egy színésznő férje) volt az, aki
a tervet a megvalósulás útjára terelte,
sürgetvén egy „állandó deputatio" létre-
hozását „a Magyar Játszó Szín Institutum

A megnyitást 1837. augusztus 22-re tűz
ték ki, országos vásár idejére, hogy
az örömben vidékiek is részesülhessenek
A megjelölt dátum közeledtével az újsá
gok csaknem minden nap közöltek színes

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁ

1981 NOV

Perhács László

1021

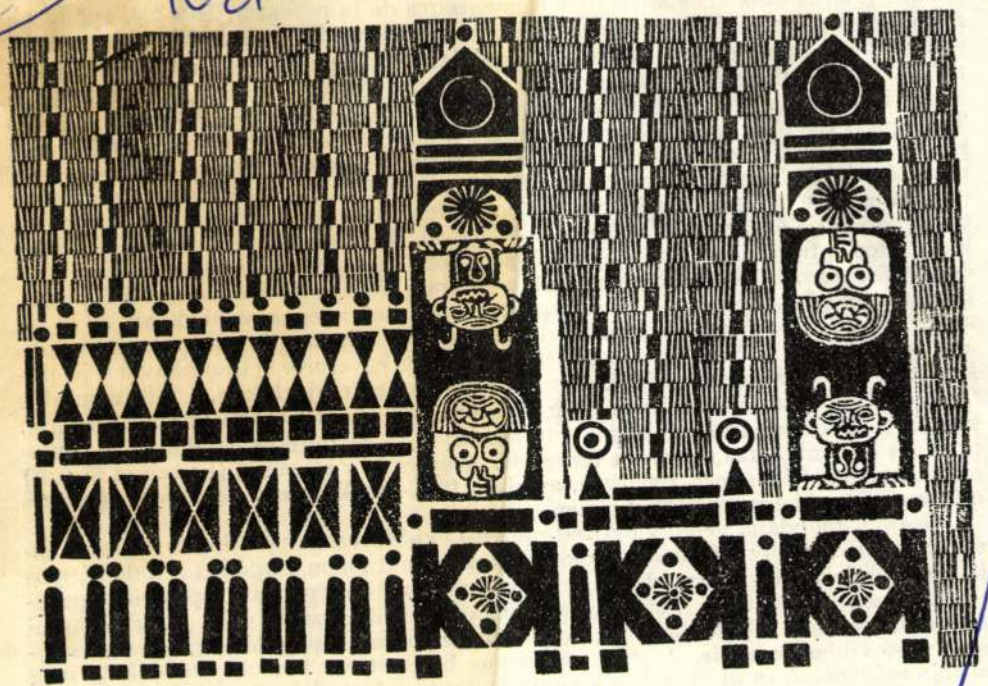

Perhács László metszete

folytatja, 1946–47-ben francia kultúrattasé az Egyesült Állam
ben az összegyűjtött anyag feldolgozását végzi. Erre az időre
antropológia elvi álláspontjának kimunkálása is. Első nagyob
rokonsági struktúrák (Les structures élementaires de la parenté
megkezdi a rokonsági rendszerek elméletének strukturalista ala
sét. 1952-ben publikálja az UNESCO megbízásából a *Faj és törté*
rie) c. művét, amellyel már előlegezi az antropológiára vonatko
cióját is. Brazíliai utazásainak irodalmi feldolgozása, a *Szomor*
Tropiques) 1955-ben nagy könyvsiker, ekkor kezd a szélesebb köz
rá, s máig is úgy tartja számon, mint e mű szerzőjét. A struktu
részletes elvi kidolgozására a *Strukturalista antropológia* (Anthropologie structurale)
c. tanulmánykötetében (1958) tesz kísérletet; legfontosabb tanulmányait összegyűj-
ti, csoportosítja és kiegészítő fejezetekkel látja el. Az ötvenes évek végén már világ-
hírű tudós, a francia szellemi élet befolyásos személyisége, az École des Hautes Étu-
des professzora. 1958-ban megalapítják számára a Collége de France-ban a társadal-
mi antropológia tanszékét – ez a megtiszteltetés csak a legnagyobbaknak jár ki –,
s 1960 januárjában tartott székfoglaló beszédében alkalma nyílik a strukturalista
antropológia elméletének összefoglalására. 1962-ben egyszerre két munkával is jelent-
kezik: *A primitív gondolkodás* (La pensée sauvage) már új utakon, a mítoszkutatás
felé haladva mutatja szerzőnket, míg *A totemizmus ma* (Le totémisme aujourd'hui)
mítoszromboló hadjáratát jelzi saját tudományában. A mitikus gondolkodás bemu-
tatására háromkötetes sorozatot tervezett. *A nyers és a megfőzött* (Le cru et le cuit)
első kötetként jelent meg 1965-ben, amelyet 1967-ben követett a második *A méztől*
a hamuig (Du miel aux cendres) címen.

Ennyit mondana néhány évtized múlva Lévi-Strauss napjainkig tartó munkás-
ságáról a ma még oly szűkszavú lexikon. De számunkra nem csupán szaktudományos
karrierje érdekes, hiszen munkássága hatásában jóval túllép az antropológiai elmélet-
tek megszokott keretein. A strukturalizmus divatos irányzattá vált, „illik" ismerni
és idézni nemcsak a különböző társadalomtudományok képviselőinek, hanem az új-
ságolvasó embereknek is. A strukturalizmus bejelentette komoly szándékát: meg
akarja reformálni, és új alapokra kívánja helyezni a társadalomtudományokat.

Izmusokkal elárasztott korunkban egy újabb izmussal színre lépni: nem szül sem
meglepetést, sem bizalmat. Nyugaton a tudományt jelentős mértékben a divat tör-
vényei szabályozzák, gyanúnk tehát jogos, mi az új: a tartalom vagy a csomagolás?
A strukturalizmus is engedelmeskedik a tudományos „piac" törvényének, keresi a
népszerűséget és modernséget, de úgy tűnik, nem merül ki ebben. Színre lépésébe
mélyebb társadalmi determinánsok is jelentkeznek, mint a tudományos újszerűség

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Perhács László

KORTÁRS

1964 FEB

1021

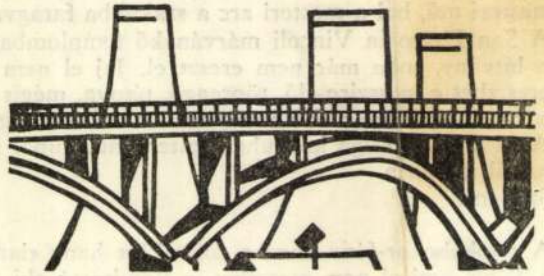

PERHÁCS LÁSZLÓ *rajza*

a Kőtáblát és a veszendők
Hogy szabadon kaszabolha
sorokat. Rendet vág, Szab
rabszolgák, áldozatok hal
hogy a Törvénytevő szívéi
hogy maga is lássa magát,
az arcán.
Az a
Bölcsesség:

Miből is miből is van a kőcsiga csiga kő puha
mesteri mű, hol a mesteri arc a szakállba faragva?
A San Pietro in Vincoli márványkő templomban
a látvány, soha már nem ereszt el. Jaj el nem
ereszthet e messzire élő, töprengő, tétova, mégis
a csoda-lángelmék dudorát emelő homlokú aggastyán.
Az a kőcsiga csiga kő puha mesteri mű, miből is
miből is van a
Szellem:

A csipkebokor-fény, meg a sófár-kürt hang rianása
a Több, ami el nem ereszthet, e Rendtartó aki
itt ül a kőben. Az arca az Ötkönyv, ami őrzi hogy
elpártolt e nyakas nép. Hogy az Írás-népe az Álmot

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

Perhács László

1988 JAN 19.

1021

László Perhács: Hochmütiger Vogel

Fünfzigerjahre seinen Pla
der Theorie der Liberatio
Diese Vorstellung war eigent
lich eine der Parolen de
Wahlkampfes der Präsidenten-
wahl des Jahres 1952. Die
Wahlmaschinerie der Republi-
kaner, welche die demokrati-
sche Administration des abtre-
tenden Truman mit der „Ein-
buße" Osteuropas und Chinas
beschuldigten, wollte — über
die allgemeine Diskreditierung
des Gegners hinaus — mit
dieser Parole die Millionen der
aus Osteuropa stammenden
Amerikaner an sich locken.
Man muß zugeben, daß auch
diese Wahlparole — neben an-
deren Faktoren — bei dem
großen Sieg des sehr mittel-
mäßigen Eisenhower gegen
den von intellektuellem Ge-
sichtspunkt turmhoch über
ihm stehenden Stevenson eine
gewisse Rolle spielte.

Die Liberation-Politik war ein Bumerang und selbst ihre feurigsten Verfechter waren nicht fähig, auch nur mit einem einzigen Beispiel ihren Erfolg zu beweisen. Die westeuropäischen Freunde der Vereinigten Staaten hingegen waren angsterfüllt, Amerika könnte seine Zielsetzungen mit einem

...welches darauf
...weist, daß in den ameri-
kanischen Vorstellungen die
propagandistischen Elemente
im Vordergrund stehen.

Goldenes für Professor

Sándor Józan, der interimistische Geschäftsträger der ungarischen Botschaft in Washington, überreichte am Freitag in Woods Hole (Massachusetts) Professor Albert Szent-Györgyi das goldene Diplom der Budapester Medizinischen Fakultät. Der weltberühmte Nobelpreisträger hat seine Studien

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

Perhács László

1968 JAN 2 8

1021

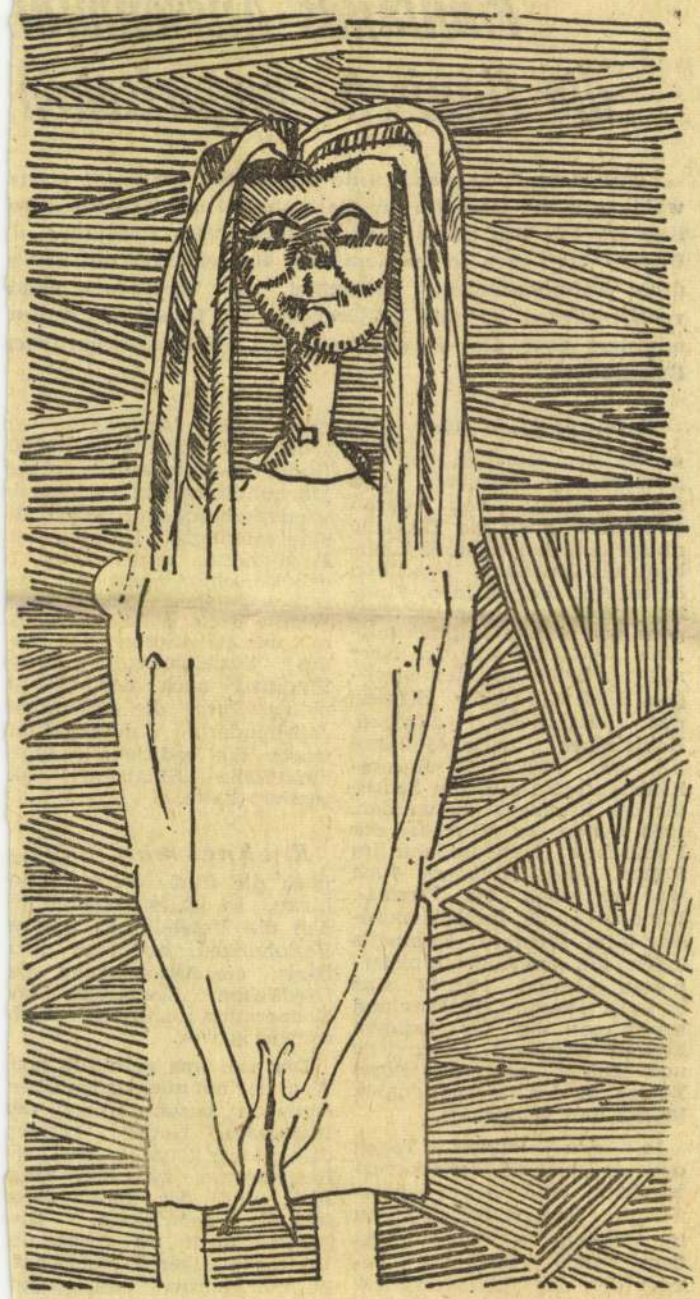

László Perhács: Backfisch

Fin… …ni…
die finnisch—ungarischen

Präsident Kekkonen wurde mit großer Majorität neuge wählt, was die Garantie für die Stabilität der finnischen Po litik ist. Für uns ist es auch deshalb von Bedeutung, d Ungarn das Leben seines finnischen Brudervolkes mit beson derer Aufmerksamkeit beobachtet. In Verbindung dami veröffentlichen wir die Erklärungen des finnischen Außen ministers über die Entwicklung der finnisch-ungarische Beziehungen.

Seine Mitarbeiter sagen: er ist der Minister, der am genauesten konzipiert, und fügen hinzu, daß daran zweifellos auch die Tatsache mitspricht, daß er seine Laufbahn als Journalist begonnen hatte. Ahti Karjalainen, Finnlands Außenminister ist übrigens das älteste Kabinettmitglied. Seit 1957 war der Herr mit der Brille und dem strengen Blick auf jeder Sitzung des Kabinetts zugegen. Karjalainen, heute 45 Jahre alt, gab 1950 seine Journalistenlaufbahn auf, um Sekretär des Premiers zu werden. 1958 wurde er Direktor der Finnischen Nationalbank im Range eines Ministers, doch war er auch als Finanz-, Handels- und Industrieminister tätig. Mehrere Kabinetts luden ihn zum Außenministerposten ein und 1962/63 war er sogar Premier. In Finnland kennt man ihn als intimen Freund Präsident Kekkonens und schätzt sein vielseitiges Wissen in der internationalen Politik und Wirtschaft.

In den letzten Tagen des vergangenen Jahres verhandelte eine hohe sowjetische Regierungsdelegation in Helsinki — kurz nachdem auch Podgorni gelegentlich der Jubiläumsfeierlichkeiten die finnische Hauptstadt besucht hatte. Bei dieser Gelegenheit gab der finnische Außenminister dem Mitarbeiter der Zeitschrift *Magyar-*

genseitigen Argwohns er schwert. Erklärungen hierfü findet man einerseits in de jahrhundertealten, imme wiederkehrenden Kriegen, di eine feindliche Haltung zu Folge hatte, andererseits i der Verschiedenheit der ge sellschaftlichen Verhältniss Wählte doch die Sowjetunio mit der Revolution den We des Sozialismus, währen Finnland nach der Parla mentsreform, die Anfang de Jahrhunderts durchgeführ wurde, die traditionelle skan dinavische Staatsform ak zeptiert hatte.

Rechnet man allder noch die fünf Jahre Krie hinzu, so ist es verständlic daß die Umstellung unsere Beziehungen auf eine neu Basis, die Akzeptierung de friedlichen Koexistenz un Kooperation anfangs rech schwierig war.

Der von uns gewählte neu Weg, der auf nüchternen Über legungen beruht, dient de Interessen beider Länder demzufolge konnten sich di Beziehungen zwischen Finn land und der Sowjetunio schnell entwickeln. Die kommt auch im Geiste de Vertrages über Freundschaf Zusammenarbeit und gegen seitigen Beistand zum Aus druck, der 1948 abgeschlosse wurde, und der die Entwick lung unserer Beziehunge auf verschiedenen Gebieten

Perhács László

KORTÁRS

1964 FEB

1021

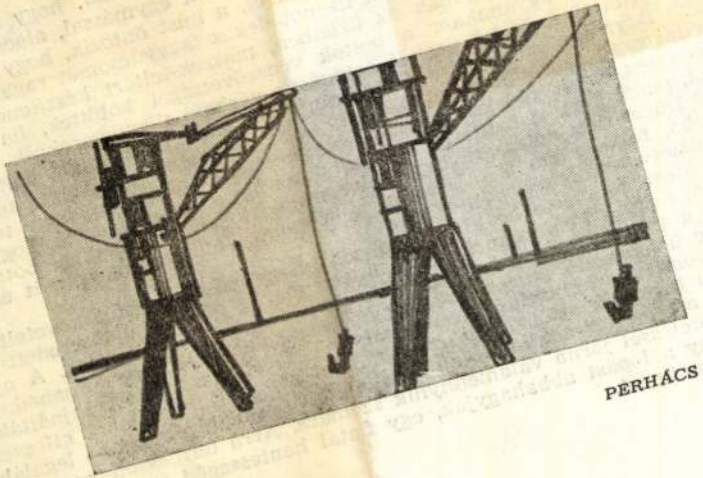

PERHÁCS LÁSZLÓ RAJZA

Mindenütt megkereste a tolvajokat és
pénzt kap, hallgat az ügyről. Senki sem
Dürr egyre jobban keresett, vissza tudta vás
ványkövet emeltetett az anyja sírjára. Egys
ártotta magát.

Egy kocsmai beszélgetésből véletlenül
vagy kilenc hentesboltja csal és összejátszik
sorolt árukat elsőosztályúnak adnak el, a hú
vízzel, a mérlegtányér aljára tizenöt dekás faggyúcsomót ragasztottak
pénteken bennmaradnak az üzletben, maszek-leltárt készítenek és a hasznot
szétosztják, ugyanakkor a boltok védszövetséget kötöttek, ha kellett árukat
irányítottak át és értesítették egymást a várható ellenőrzésekről.

Dürr egy péntek este zárás után kopogtatott be az egyik boltba, látta, hogy
világosság szűrődik ki a réseken, addig döngette a redőnyt, amíg felhúzták.
ról, pénzt kért. A hentesek letagadták az ügyet és azt ígérték, hogy ők jelentik
fel Dürrt rágalmazásért. Erre Dürr szabad kezével tantuszt dobott a fali tele-
fonba, feltárcsázta a 123-456-ot, a központi kapitányság számát és a kagylót
az üzletvezető felé dobta.

Most nem érte be kisebb konccal, heti ötszáz forintot követelt magának,
tudta, hogy a henteseknek így is bőven marad pénzük, elkeseredett vitatkozás
után a tolvajok végül beleegyeztek ebbe, legalább is látszólag. A nyolc vagy
kilenc üzletvezető tanácskozásra gyűlt össze, hogy lehetne kiszabadulni ebből
a szorongatott helyzetből. Nem csak a heti ötszáz forintot sajnálták, sokkal
inkább tartottak attól, hogy az állandóan részeg Dürr valahol kifecsegi a tit-
kukat, ami — társadalmi tulajdon elleni vétségről lévén szó — legalább öt-tíz
évi büntetéssel járna valamennyiük számára. Arra természetesen nem gondol-
tak, hogy a lopást abbahagyják, egy fiatal hentessegéd vállalta magára, hogy
elintézi az ügyet.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 JAN 27

Perhács László

1021

Véleményünk szerint (6. oldal) Bajor Nagy Ernő riportja

Perhács László: Madarak

A RETTEGÉS DICSÉRETE

zavartan vizsgálgatják az elképesztő okmányt. Igazi vagy hamis? Szatíra vagy valóság? Mindkét nézetnek vannak hívei. A *U. S. News and World Report* azt írta, hogy a könyv „megrázkódtatást okozott a Fehér Házban", s az elnök azonnal cáfoltatta, hogy bármi köze lenne a jelentéshez. A *New York Times* viszont arról számolt be, hogy a külügyminisztérium egyik magasrangú tisztviselője a jelentésben „viszontlátta egyes ténylegesen létező titkos dokumentumok egész bekezdéseit".

Az apaságot azonban senki sem vállalta, mert ez csökkentené a gyermek értékét. A születése körüli rejtélyt fokozza tartalmának ijesztő valószínűsége.

A háború — fejtik ki a dokumentum névtelen szerzői — az emberiség történetének örök része, az ember azonban mindig abnormális állapotnak, szerencsétlenségnek tekintette. Ezért, nyilván önmaga megnyugtatására találta ki, hogy — mint Clausewitz mondta — »a háború a politika folytatása más eszközökkel«: tehát helyes politikával egy szép napon kiküszö-

nek szolgálatában vívják." Az általános béke viszont az egész társadalmat fenyegeti, valóságos elemi csapás.

Képtelenség? Paradoxon?

Lehet. Sajnos, nem volt még alkalmunk kipróbálni ezt a csapást. De a jelentés lapjairól

a mai Amerika körvonalai

bontakoznak ki, homályosan, ám jól kivehetően. A jelenlegi legfejlettebb tőkésországoké, amely motort keres fejlődéséhez, s ezt nem találhatja meg az értelemben, hanem — igen, mondjuk ki — a háborúban leli meg.

Mert a mű jóval több — írja a párizsi *Le Monde* —, mint puszta szellemi játék. Túl vagyunk már persze a háború malthusi szemléletén, amely szerint az öldöklés azért jótékony, mert csökkenti a „túl gyorsan szaporodó" emberiség létszámát. Az *Iron Mountain* igazi vagy képzelt tudósai nem a romokat dicsőítik, és nem a halottakat, nem a népesség csökkentését köszöntik ujjongva.

szae
lam
lasz

A [illegible] report" meg a leghasznosabb pótléknak az űrkutatás nagy arányú fejlesztését találja — egy fenntartással. Ez a helyettesítés az ismeretek jelenlegi szintje mellett nem utalhat semmiféle veszélyre, a „Mars-lakók inváziójától" senki sem tart komolyan. Nem könnyű — vélik a szerzők — „elhihető és megfelelően veszélyes" ellenséget találni, ami béke esetén is indokolja a társadalom mozgósítását. Ha nincs háború, meg lehetne próbálni például más módszereket is; a visszatérést a rabszolgatartó rendszerre; a levegő és a víz szándékos megmérgezését; a népírtás vagy a rituális gyilkosságok tervszerű megszervezését. A szerzők azonban, miután sorra veszik a lehetséges mesterséges fenyegetéseket, lehangoltan állapítják meg: egyik sem ér fel a háborúval.

Nos, a háború áldásai. Ki nem látta még a napalm-égette vietnami gyermekek képeit? Csecsemőkre lángoló, olthatatlan gumit szórni repülő masinákból? Es ezt már meg is szokta a közönség. *Arthur Miller* legutóbb arról írt, hogy az amerikai televízióban bemutatták, miként gyújtották fel az U. S. Army katonái a vietnami parasztok bambuszkunyhóit. Az ilyen képek az előző háborúk

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Perhács László

1967 OKT 7

(3. oldal) Látogatóban Sinka Istvánnál (12. oldal)

1021

Perhács László: Mese

HÁ. S LÁSZLÓ:

A Találkozó Genéve-ben

(Folytatás az 1. oldalról.)

vész, filozófus, irodalomtörténész egy személyben, akinek első műve tizennyolc éves korában, az egykori Nouvelle Revue Hongroise-ban jelent meg, és Fernand-Lucien Mueller, a genève-i egyetem filozófiatanára, a magyar filozófusok ismerőse és ismerője, a Találkozó főtitkára — ez után azt elemzik, hogy a mai technikai és széttagolt társadalomban a művészet szerepe bizonytalanná vált, mert a mű ma már sok esetben nem találkozóhelye az alkotónak és a közönségnek. A problémát növeli az az ellentmondás, hogy ugyanakkor éppen korunkban a művészet eredményei, hála a filmnek, a rádiónak, a televíziónak, az olcsó zsebkönyveknek, a kultúrházaknak, sokkal nagyobb tömegekhez jutnak el, mint az emberiség történelme során bármikor.

A Találkozó rendezői világosan látták a problémákat, pontosan megfogalmazták a megvitatásra váró kérdéseket. Ritkán érzett szellemi izgalommal léptem be első este az egyetem aulájába. Ha nem is ültek az első sorokban Bendák, Bernanosok, Jaspersek, vagy Lukácsok, az itteni Találkozó összetétele sem érdektelen. Elsőnek Pierre Abraham ősz gyermekfejét fedeztem fel, mellette — mintha ábécé-sorrendben ülnének — Angelosz Angelopulosz görög professzort, a jeles humanistát, aki Pesten járt egy esztendeje, a SEC tanácsülésén. Jólesik látni, aggódtunk sorsáért. Az a biliárdgolyó fejű férfi Jacques Borel, a tavalyelőtti Goncourt-díj nyertese, nálunk most fordítják „Imádás"-át. Ez a kis öregúr, mintha Duhamel Salavin-jéből kelt volna életre, Jean Cassou, a Modern Művészetek Múzeumának igazgatója, a francia ellenállás egyik vezetője. Ott ül Jean Wahl, a Collège de France professzora, a hegeli dialektika egyik legkitűnőbb ismerője, Jean Lescure, a Cahiers d'Art szerkesztője, Jean Rudel, a Gallimard kiadó szerkesztője, Jean Paulhan, a Nouvelle Revue Française főszerkeszt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Perhács László
ÉLET ÉS IRODALOM

1968 AUG 1 0

1021

Perhács László: Noé

Pethő Attila: női fej

húst, a fűszert, s pumpálják szét a piacokra, üzletekbe, újra és újra telítve a város nagy vivőereit.

Vonatok, villamosok, autóbuszok. Gépkocsik tízezrei. Az óriási organizmus túlterpeszkedik köznapi látóhatárunkon.

Hány ember dolgozik, hogy te egymagad, te is elvégezhesd, ami egy napra rád jut.

De a város sem élhet önmagában.

S az ország sem. Ma már.

Üzemek moraját kellene idehallanunk, felfoghatatlan messzeségekből. Novoszibirszkből, Leningrádból, Londonból és Varsóból. Olajvezeték Bakuból. Hajók a nagy tengereken kávéval, gyapottal. Hajók a Dunán vassal, fával.

Szűkül a világ.

Vagy tágul?

Tánya nagyapja Kijevben meg szokta venni az ÉS-t.

★

A múlt század végén, ha valaki elment Amerikába, mintha az Óperenciás tengeren kelt volna át. Ma, lehet, hogy Rio és Sao Paolo között Ganz-MÁVAG Diesel-vonaton utazik.

Vagy magyar kút vizét issza Afrikában.

Üzenni kellene nekik.

Gyertek, nézzetek körül, mondjuk Tihanyból le a Balatonra és körbe. Tiszta időben el lehet látni az összes óceánokig.

S azzal a tekintettel is kerekebb lesz a világ.

---

sik másvilág. Mert minden kép egy vízió a Pokolról. S mikor a földszinti termeknek úgy-ahogy a végére érek, az őr kedvesen figyelmeztet:

— Uram, ha felfárad a lépcsőn, odafent találja a Purgatóriumot és

is kezdődtek efféle kísérletek. Fessék csak a gyerekek a világot úgy, ahogy ők látják! A világot, meg az olvasmányaikat. Genfben, a Bureau International d'Education magyar standján 1946-ban én is rendeztem kiállítást a kunszentmiklósi gyere-

[illegible]mányaiból. A szürrea-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
1968 DEC 21

1021

Perhács László

Perhács László: Hippi

...igánylány

folyosón összesímult egy kicsit Kövecs úr-
...el. És miután éppen ott álltam, és bámul-

...ogy Ortegáról 1930-ban írtam egy tanulmányt, még 1962-ben is sűrűn emlegetik. Azt a fáradságot azonban már nem veszik, hogy megnézzék, mi is ragadta hát meg a huszonnyolc éves Némethet Ortegában? Nem a tételei, azokkal inkább vitatkoztam, hanem „a komplett műveltség" példája, a nagy körkép, amelyet mint a jelen történésze *Proust*tól a relativitáselméletig, *Husserl*től a nyelvész honfitársáig a kortárs szellemen adott. És itt láttam először, hogy a „polihisztorság", ha az nem szakok egymás mellé tanulását, hanem világnézeti velejük kiszívását jelenti: ma is lehetséges, sőt, ha nem akarunk holmi békaperspektívába ragadni, erőnkhöz mérten törekedni is kell rá. Egyedül írt folyóiratomnak, a *Tanúnak* ez volt az eredeti célja; hogy a magam önművelő kísérletét — történeti, orvosi műveltségem kiegészítését — nyilvánossá tegyem, az olvasókat mint tanulótársakat hívjam meg e viselkedésemet is megszabó enciklopedista tájékozódásra.

Vásárhelyi tanárságom alatt ez a program új, gyakorlati értelmet kapott. Ami a történelem során tán sosem történt meg, egyszerre igen sok képzetlen embernek nyílt módja, hogy felnőttkorban képzettséget, s ahogy én szerettem volállítása volt. Tantárgyvonásaimmal (melyekre délyem szabadabb értelése adott módot) a nyelvekívül három nagy tárgyat ítottam ki: történelem, észettudomány, matemati- alkalmazásai. Négyeszei küzdelmem e három tárgy felépítésében, egymásbakapcsolásában megfelel arra, amit ti kerestek: hogy lehet azt a bizonyos szakadékot már az oktatásban eltüntetni. A történelem sugarát megnöveltem: nemcsak a nemzeti és világtörténetet, a szorosan vett történetet, s az irodalmat tanítottam párhuzamosan, de fölvettem e tárgyba a művészet s zene történetét is, sőt, a tudomány- s technikatörténet történeti konzekvenciájú fejezeteit is. Ez a tárgy adta a legtágabb értelemben vett (a réginél már realistább) humaniórákat. A másik eredmény: kísérletileg, tanítás közben jöttem rá, mit is kell érteni természettudományos műveltségen. A fizika természetmagyarázó felét, a kémiát, biológiát, pathológiát természetes, s egyben történeti sorrendjében úgy illesztettem bele az újkori természettudomány (pedagógiai célra preparált) történetébe, hogy a problémák felvetődésével, a diszciplínák kialakulásával együtt a vívmányok lényegét is megtanuljuk. Így egyszerre ismertük meg a keletkezés regényét, a módszer hódító útját és szellemét, a kialakult tudomány tervrajzát, s a leglényegesebb ismereteket; épp azt tehát, amit a természettudományi műveltség elemeinek tekinthetünk. A harmadik tárgyat, a matematikát, kevesebb módom volt tanítaA vitában több
ték, hogy a term
nyok, s pláne a
megértésének legi
lya a madárnyelv
velői beszélnek, a
meg kéne tanulni
máikról e nyelv
a beavatatlanoknak. Ez azonban képtelenség, s a legtöbb ismeretterjesztés épp ezen bukik meg. Vegytanról vegytani egyenletek nélkül nem lehet beszélni. A mi természetismeretünknek s matematikánknak egyik fő célja épp e nyelvek megtaníttatása, azé a minimumé, amellyel az ismeret lényegéhez hozzá lehet férni. A természet matematikai lefrásához tudni kell, mi a differenciál-egyenlet. De állítom, hogy azt egy átlag tanulóval könnyebb megértetni, mint egy kissé nehezebb elsőfokú szóbeli egyenlet felállítására ráidomítani. Azaz, én épp a fordított utat járnám, mint ami (legalábbis a matematika-fizika oktatásban) divatos; nem alacsony fokú, de bonyolult, matematikai érzéket kívánó feladatokba meríteném az elmét, hanem a matematikai felfedezések lajtorjáján vinném föl, úgy, ahogy a vegyiekén, technikaiként is, ahol elégnek tartjuk megértetni: mi a Diesel-motor előnye a gőzgéppel szemben, annak műszaki csínja-bínját azonban a technikusképzésre hagyjuk. Mint orvostanhallgató (tán, mert volt másféle műveltségem) igen világosan éreztem, mi az, aminek világnézeti sugallata van, gondolkozásom fejleszti, s mi az, ami a foglalkozás szakterhe. Az utóbbi egy kis könyvtár; az anatómia nítványaim elég jól bírták leckét, amire törekedtem, kö középfokú oktatásnak sok; kép zetlen felnőttek művelésén előkészítetlen. Így alakult k bennem az, hogy a közös mű veltségnek a középiskola csa megalapozója lehet, magasab fokú szintézise csak külön, ál talános egyetemen érhető e Erről az újfajta általán egyetemről az utóbbi évekbe többször is beszéltem, s eg két felszólaláson át még a vitátokba is elért. De hogyan A szabadegyetem kollégium ismerte el az egyik felszólal csak fokozzák az ismerete szétesését; több szakból ke tehát egy életbeli „komple kérdés megvitatására előad kat mozgósítani. Ha valam hát ez *nem* az, amire én gon doltam. A József Attila Szabadegyetemen belül igenis fö lehetne, fokozatosan persze, a mi általános egyetemünket ál lítani, de nem előadók tarka tucatjával, hanem néhány (mondjuk ki: három) ingét, gatyáját felkötő előadóval, aki a közös tervbe simultan e három tárgyról nem beszél, de az maga is végigküzdi, anyagá megteremti, s a komolyan tanulni akaróknak nyelvét, szellemét is megtanítja.

A cikk befejező részét következő számunkban közöljük.

Egy elképzelt folyóirat hivatása

Nem a humán és természettudományos műveltségről szóló vita lényegéhez akarok hozzászólni, csupán Fekete Gyula okos cikkének egyik pontjához. Fekete azt írja: „Nincs olyan tekintélyes, jól szerkesztett folyóiratunk, amely... *világszínvonalon* tájékoztatná olvasóit *mindenről*, amiről a művelt, gondolkodó embernek — tekintet nélkül foglalkozására és érdeklődési körére — *tudnia kell.*" Ez a probléma, mely jó néhányunkat már hosszú idők óta foglalkoztat, úgy hiszem, megérdemli, hogy kissé bővebben beszéljünk róla.

A magyar kultúra egyik sajátossága — s ebben az oroszra vagy a franciára hasonlít, ellentétben a némettel vagy az angol—amerikaival —, hogy a szellemi élet középpontjában két háború közt is az ilyen típusú folyóiratok voltak a gyűjtőpontjai, s ugyanakkor igen hatásos fegyverei a különböző ideológiai áramlatoknak. Gondoljunk csak a népi ideológia fellegvárára, a *Válaszra*, vagy a haladó polgári írók és gondolkodók szócsövére, a *Szép Szóra*. S ugyanezt tapasztalhatjuk Nyugaton ma is, akár az egzisztencializmus ideológiai „központját", Sartre *Les Temps Modernes*-jét, akár például a legjobb nyugatnémet folyóiratot, a *Merkurt* figyeljük.

Ezekhez hasonló ideológiai centrum ma nincs Magyarországon, aki tehát tájékozódni szeretne az ideológiai élet *minden* területén, annak havonta legalább húsz folyóiratot kellene átböngésznie. S ez nemcsak a folyóiratok sokasága, hanem struktúrája miatt gári ideológiai folyóiratokban találhatjuk meg. A marxista ideológia ilyen jellegű gyűjtőpontja volt a felszabadulás utáni *Fórum* és *Valóság*, vagy a két háború között a *Gondolat*, s az erdélyi *Korunk*. Nem árt kicsit részletesebben megnézni csupán az utóbbinak egyetlen évfolyamát. 1938-ban például a következő írók szerepeltek a *Korunkban:* Asztalos, Balázs Béla, Barta Lajos, Johannes R. Becher, Déry, Fodor József, Goga Octavian, Stefan Heym, József Attila, Nagy István, Remenyik, Salamon Ernő, Tamási, Veres Péter. *Tanulmányok:* A kispolgárság élettörténetéhez, Csehek és magyarok, József Attila, Az amerikai társadalomtudomány, A kolozsvári ipari munkásság, Az időérzékelés kérdése, Tartalom és forma a pa gazdasági arculata, Rézler: A magyar nagyipari munkásság kialakulása, Seignobos: A szabadság jövője. A *Bírálatok* rovatban Hoffmannstahl, Németh László, Karinthy, Szabó Zoltán, Cs. Szabó, Nagy Lajos, Aragon, Illyés, Malraux, Tamási Áron könyveiről jelentek meg kritikák.

Azt hiszem, ez a rövid kivonat is mindennél pontosabban érzékelteti, milyennek kellene lennie annak a folyóiratnak, mely ideológiai életünk egyik irányítója lehetne. Lehetőségeink a felszabadulás óta végtelenül megnövekedtek. Sajnos azonban a lehetőségekkel korántsem élünk még kellőképp. Gondoljunk például a nemzetköziségre. A Rowohlts Deutsche Enzyklopädie, a nyugati világ legjobb ideológiai

1021

B É K E

Perhács László rajza

NEMES GYÖRGY:

Tizennyolc évesen

Egy különös hír: tudósok kiszámították, hogy a történelem előtti idők óta eltelt 600 000 évben mintegy 77 milliárd ember élt a Földön.

Mennyi élet és — mennyi halál; végiggondolni is irtózatos. Hetvenhétmilliárd anyaöl, hetvenhétmilliárd szülési fájdalom. Hetvenhétmilliárd hosszabb-rövidebb élet, hetvenhétmilliárd természetes és erőszakos halál.

Hogy megvastagodhatott a Föld kérge: a televény, mely az Idők kezdete óta annyi növényi élet bomlásából zsírosodott, még termőbbé érlelődött hetvenhétmilliárd emberi élet, hetvenhétmilliárd kihűlt emberi test vegyi anyagától.

Lehetséges, hogy az ilyen nagy számok óriásmérlegén nemhogy az egyén, de egy egész nemzedék élete-halála hajszálnyit se billent arrébb? Lehetséges, hogy a mi századunk két tömegmészárlását csak mint csöppnyi epizódot kell tekinteni a Teremtés-Pusztulás nagy körjátékában? Lehetséges, hogy a Föld mai lakosságának, ennek a mai hárommilliárd embernek egyenként mindegy: aggkori gyengeség, rák, fehérvérűség, érelmeszesedés, szívbaj, tüdővész, közlekedési baleset végez vele, ha eljön az idő és jegyet kell váltani Charon menetrendszerűen közlekedő csónakjára — vagy pedig néhány percig tartó világméretű autodafé vet véget egyszerre és mindenkinek, s nem marad meg még a Föld kérge sem, hol hetvenhétmilliárd ősünk teteme alakult át új, szerves életté?

Nem! Az elmúlásba, az egyéni elmúlásba nehéz beletörődni, bármily törvényszerű is, de élni azért lehet és kell is, örülni és szeretni is, ha tudjuk, hogy a lánc, mely a ködös múltba, 600 000 évre hátra veti ki első horgas szemét, feszül és ível tovább, mi vissza apánkba, s előre gyermekünkbe kulcsoljuk, ő pedig az ő gyermekébe, s ha tudjuk, hogy a Homo Sapiens, aki egyszersmind Zóon Politikon — társadalmi lény — is, a közösséget, melybe születtünk, mindig jobbá és tökéletesebbé kívánja formálni, s ez győz az elmúlás ernyesztő szellemén. Élni, örülni és szeretni lehet, ha tudjuk, hogy a szó, mit először eldadogtak, itt rezeg tovább, versbe és zenébe, faragott kőbe is, öntött fémbe is, mozgásba is öltözötten, Gioconda sejtelmes mosolyában ugyanúgy fellelhetőn, mint Bartók Zenė-jében.

Ezt a világot egyben kell megőrizni! A hetvenhétmilliárd egykori élet fonalát előre és felfelé kell húznia a mai hárommilliárdnak, s erre a fonálra kell felfűzni a reménység csillagát.

Minden évforduló álmélkodásra késztet: mért élek, hiszen alighanem már többször meg kellett volna halnom? Nekem gyermekélményem volt az első világháború és felnőttélményem a második. Meg kell kímélni ilyen élményektől azokat, akik most gyermekek vagy most lettek felnőttek.

Néha sajnálom, hogy életben maradtam, mert megöregedni nem jó. Aztán újabban eszembe jut, hogy most, tizennyolc éve lett vége a második világháborúnak, s aki akkor megmártózott az öröm tiszta vizében, abban, hogy ez a végzettel fenyegető kaland a fasizmus vereségével és nem győzelmével végződött, újra született, s ma tizennyolc éves, a teste ruganyos, a kedve friss, a szándéka nemes, az akarata erős, a bizakodása töretlen, májusi test, májusi kedv, májusi szándék, májusi akarat, májusi bizakodás ez — nem fogott rajta semmi bántás, egykori apánk ridegsége és szigora sem, amellyel öt-nyolc éves korunkban kezelt, sőt meg is vert, nem! Tizennyolc évesen itt vagyunk, szerelmetes szívvel, még jól formálhatón, a jóra készségesen.

Mindez azért jutott eszembe, mert megint nagy demonstrációra készül a magyar békemozgalom. Jómagam, éveket töltvén el e mozgalomban, pillanatra megriadok: mennyi formalizmus csúszott annak idején jószándékunk és hitünk megnyilatkozásaiba — csak most ne tegyék ezt! A béke, amelyet senki úgy nem szeretheti, mint az, aki tizennyolc éves, csak az okos és tiszta és erős szóra hajlik — kedves angyal ő, szárnya alatt forrón lüktet az ér, hárommilliárd ember szeretné oda hajtani a fejét, hogy megnyugodjék, s bátran tekintsen vissza az elmúlt 600 000 évre, s előre is, ami nem lehet ennél kevesebb.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—.55

1956 AUG 19

SZABAD NÉP

Peresztegi

Peresztegi József

Korszerűbb és olcsóbb lakásberendezés

Az Iparművészeti Múzeumban rendezett bútorkiállítás néhány tanulsága

Iparunk — mint erről már nemegyszer szó esett — mindmáig nagyon keveset tett az ízléses és olcsó tömegbútorgyártásért; köztudomású, hogy kevés a szép, jó és korszerű bútor. Igaz, sok akadályt kell elhárítani; elég csak a nyersanyag, és a gyártástechnika számos megkötöttségét említeni. De a fejlődést fékező okok közé kell sorolnunk a kereskedelemre, s ezen keresztül az iparra irányítóan ható elmaradt közízlést is. Amennyire magától értetődő, hogy — például — öltözködésünk lépést tart a nemzetközi divattal (s ma senkinek sem jutna eszébe századeleji ruhát hordani), annyira megrögzött a maradiság a lakáskultúrában.

Ennek a jelenségnek a gyökere a közelmúltba nyúlik vissza. A két világháború között ugyanis a tömeggyártás számára mintaképül szolgáló berendezéstípusok java részét a nagypolgári igényekhez szabott talmi fényűzés jellemezte, s ennek a tömeggyártásba való átültetése a kispolgári ízléstelenségek, lakásberendezési giccsek tömegét hozta létre. Az is hozzátartozik a művelődéshez, hogy hogyan kell *a lakást helyesen, korszerűen és kényelmesen berendezni.*

A szakemberek előtt már nem vitás, hogy a régi „komplett" szobák ideje lejárt, hogy a hálószoba, ebédlő, úri szoba, szalon stb. merev, s nagyrészt felesleges bútorcsoportjai helyett a lakószobák berendezését a legcélszerűbben egyes, külön bútortípusokból, bútoregységekből állíthatják össze.

S a korszerűen berendezett lakásnak ma már csak egyik eleme a bútor; számos más lakásberendezési tárgy: bútorhuzatok, szőnyegek, világítótestek, kerámiák stb. között a bútor már nem egyeduralkodó, s ez azzal is jár, hogy *könnyedebbé* is kell válnia. Sajnos, ebben a legmaradibb a vásárlóközönség, ragaszkodik, hogy a bútor nagy és „masszív" legyen. Pedig *a könnyedség egyáltalán nem ellenkezik a tartóssággal*, a minőség követelményeivel.

Lakáskultúránk e kérdései régóta foglalkoztatják a szakembereket. S hogy a legutóbbi két esztendőben már történtek nem is jelentéktelen kezdeményezések, azt a Iparművészeti Múzeumban nemrég megnyílt — és a közönség nagy érdeklődésétől kísért — *Bútor- és Lakásművészeti Kiállítás* bizonyítja.

A kiállítás anyaga bútorok tömeggyártásának három alapkérdésében nyújt új megoldást: *lakásberendezési típusban, új nyersanyagok gazdaságos felhasználásában, s a fogyasztói árakban.*

A bemutatott bútorcsoportok négy tervező, illetve tervezőpár munkái. A kis bútoregységekből megoldható célszerű berendezés egyik legsikerültebb példája a *Hornicsek László* és *H. Moes Tiborné* tervezte világos bükkfabútor-sorozat (kivitelezője az Angyalföldi Bútorgyár, a Duna Bútorgyár s a Budapesti Kárpitosárugyár) egy gyermekszobából és három lakószobából áll. Ki kell emelnünk ötletes alacsony szekrény-változatait, rendkívül egyszerű asztalmegoldásait és változatos, szép fekhelyeit.

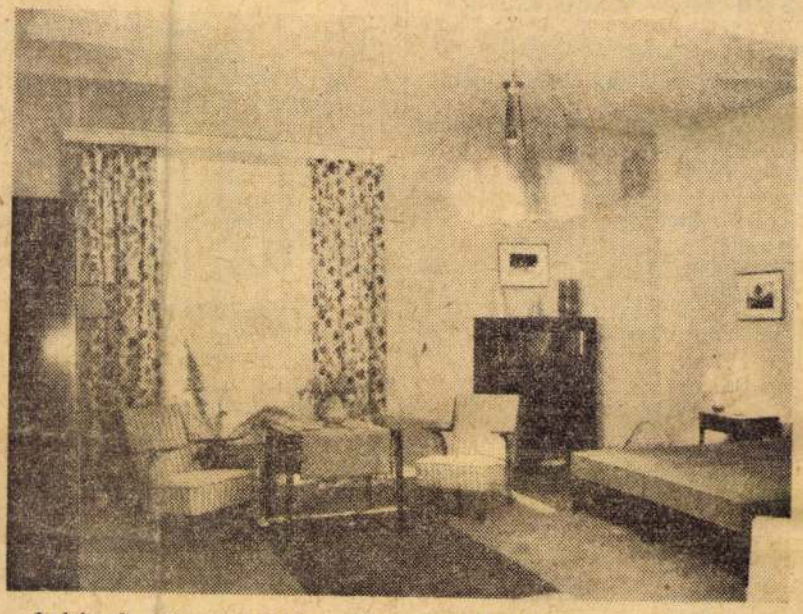

Lakószoba. Peresztegi József iparművész bútortervei a kiállításon.

Hasonló elgondolású *Peresztegi József* négy szobája, *Gergely Sándor, Simon Ottó* és *Bedécs Sándor* három-három szobája. (Kivitelezte a Faipari Gyártástervező és Szerkesztő Iroda, a Budapesti Bútorgyár, az Ujpesti Bútorgyár, az Otthon Bútorgyár, a Duna Bútorgyár s a Budapesti Kárpitosárugyár.) E tervezők a nálunk megszokott sötétebb színeket, mahagoni- és diófurnérozást választották. Berendezéseik a variálhatóság igényét szolgálják, de a konzervatívabb vásárlóknak is hagyhak lehetőségeket kedvelt bútorcsoportozataik, ebédlő-, hálószoba-megoldások összeválogatására. Ezek az egyenesvonalú, könnyen kezelhető bútorok igen ízlésesek, formában, méretben korszerűek, alkalmazkodnak lakásépítkezésünk és lakásviszonyaink normáihoz.

Az új formai megoldásokhoz hasonlóan nagy jelentőségűek a bútortömeggyártásunkban itt először felhasznált gazdaságos új anyagok és technikai megoldások. A kiállított bútorok alapanyaga, a farostlemez- és faforlemény-lapok ugyanúgy furnérozottak, mint a faalapanyag. Az új anyagokkal készült bútorok nemcsak felveszik a versenyt a múltban használt faalapanyagú bútorokkal, hanem felül is múlják őket, mert sokkal kevésbé hat rájuk a nedvesség, szárazság stb. Ezzel az újítással az eddigi, bútorgyártásra felhasznált importfát olcsóbb, s hamarosan hazai nyersanyaggal tudják pótolni. Tehát bútorgyártásunk is megtette az első kezdeményező lépést a műanyagok alkalmazásában.

S az új anyagok felhasználása a vásárlók anyagi érdekeit is szolgálja. Sokan szemlélik hitetlenkedve a kiállításon bemutatott bútorok irányárait. Ezek az *árak az eddigi kereskedelmi árakhoz képest valóban lényegesen alacsonyabbak.* Ki ne örülne a 2210 forintos gyermekszobának, vagy az egyszobás, szoba-hallos lakás szinte teljes berendezését nyújtó 8770 forintos árnak. Aki továbbra is ragaszkodik a hálószobabútorhoz, teljes berendezést állíthat össze magának 4780 forintért. A kiállítás legdrágább — 15 bútorból álló — szobaberendezése 11 060 forint.

Kérdés, hogyan fogadja majd a vásárlóközönség ezeket az eddigi, sémáktól eltérő kezdeményezéseket. Minthogy bútoriparunk kapacitása véges, jórészt a közönség igénye dönti majd el, hogy régebbi, kevésbé korszerű bútortípusok helyett milyen arányban gyárthatják az újakat.

Szabolcsi Hedvig

ése:

ni dolgozó ltása ellen

ugat-Németországban felszámolását követelik

colták, hasonlóképpen a hamburgi tartományi pártvezetőség négy tagját is. A rendőrfőkapitányság politikai osztálya semmiféle felvilágosítást nem hajlandó adni sorsukról.

Berlinben és az egész Német Demokratikus Köztársaságban szombaton nyilvános tömeggyűléseket tartottak, tiltakozásul Németország Kommunista Pártjának betiltása ellen.

Berlinben, a Humboldt-egyetem előtti téren Berlin keleti és nyugati részének több mint 250 000 dolgozója vett részt az NKP betiltása ellen tiltakozó nagygyűlésen.

Karl Krahn

net munkásosztályé"

a szövetségi köztársaság meszszebb ment, mint a többi kommunizmusellenes államok, beleértve az Egyesült Államokat is,

mert a szövetségi köztársaságban lefoglalták Németország Kommunista Pártjának vagyonát is. Azt a véleményüket fejezték ki, hogy *„az alkotmánybíróság döntése még inkább háttérbe szorítja Németország két részének egyesítését"*.

Az *Ehrenwache* című nyugatnémet fasiszta újság jóformán a Németország Kommunista Pártja ellen elhangzott ítélet napján

azzal a felhívással fordult a nyugatnémet fasiszta színezetű pártokhoz, hogy számolják fel a szociáldemokrata pártot is.

A fasiszta lap szerint „a külföld aggódik amiatt, hogy Nyugat-Németországban esetleg ismét olyan erők kerülnek hatalomra, amelyek Ebertet nyeregbe emelték, s amelyek a weimari köztársaság káoszát okozták. *Élesen tiltakozunk a Német Szociáldemokrata Párt fellépése ellen és keserűséggel vesszük tudomásul, hogy a szövetségi köztársaságban ilyen csoportosulás létezhet. Ezennel felszólítunk minden nemszocialista pártot, ne mulasszon el egyetlen alkalmat sem e köpedelem felszámolására!*"

lháborodása

neg a terrorítéletet

és sok más üzem rögyűlésein. Az Igazságügyminisztérium dolgozói táviratukban például a következőket írják: *„Mi, jogászok, tiltakozunk a demokrácia elvét, az emberi jogokat, az egyesülési és a gyülekezési szabadságot lábbal tipró [illegible]*

Kairói tudósítónk jelentése:

Egyiptomban nagy figyelemmel követik a londoni tárgyalásokat

Rendkívül sok delegáció érkezik Kairóba az ázsiai és afrikai országokból. Tegnap azonban érdekes vendégekkel szállt le a római repülőgép: panamaiak érkeztek Kairóba. A látogatást Egyiptom és Panama közös problémája: a két csatorna teszi feltűnővé. Ki tagadná, hogy mindkét víziút egyformán jelentős? És ki tagadná, hogy ami megtörtént Egyiptomban, arra sor kerülhet Panamában is?

A Panama-csatorna az Egyesült Államok uralma alatt áll, mint ahogy Szuezt Anglia és Franciaország birtokolta. Most tehát, hogy a panamai küldöttség Egyiptomba érkezett, egyszeriben napirendre kerül ennek az analógiának a kérdése.

Miért nem járhat sikerrel a londoni konferencia?

Az *Al Ahram* mai szerkesztőségi cikke igen világosan megindokolja, miért.

„A majdnem bizonyosnak látszó balsiker két okból következik — írja a lap. Egy *valószínűnek látszó* és egy *tényleges* okból. A valószínűnek látszó ok az, hogy az értekezlet *csak akkor könyvelhet el tényleges sikert, ha valamilyen végrehajtható döntést hoz. Márpedig az ilyen döntés kizárt dolog, azon egyszerű oknál fogva, hogy Egyiptom, a legfőképpen érdekelt ország, nem vesz részt a konferencián és nem fogadja el határozatait.* Ha felállítanák a tervezett nemzetközi hatóságot, az egy lépést sem tehetne az egyiptomi kormány vagy valamilyen különleges nemzetközi fegyveres szervezet támogatása nélkül. Ilyen fegyveres szervezet felállítására egyedül az ENSZ-nek van joga, márpedig az ENSZ mindaddig nem hoz döntést, ameddig nem vizsgálja ki alaposan az ügyet. Az pedig világos, hogy

a nyugati »három nagy« nem viszi az ügyet az ENSZ elé, mert az ottani döntés feltétlenül balsikert hozna számukra.

Ami pedig a tényleges okot illeti: a londoni konferencia részvevőinek összeállításánál a három nyugati nagyhatalom úgy kalkulált, hogy többséget verbuváljon a maga álláspontjának. Közben viszont kiderült, hogy *sok részvevő alaposabban áttekintette a helyzetet, fenntartásaikat hangoztatták, ez pedig ellentétben áll az összehívó államok elképzeléseivel.*"

A konferencián elhangzott nyugati felszólalásokat *kemény kritikában* részesíti a sajtó. Az *Al Gumhurijában* Anvar el Szadat ezredes elemzi a beszédeket és a nyugati nagyhatalmak közötti „munkamegosztást".

„Az úgynevezett szabad világ államférfiai azt hiszik — írja el Szadat ezredes —, hogy meg tudnak győzni bennünket háromkártyás trükkjükkel. Ilyenfajta trükköket Egyiptomban csak szemfényvesztők alkalmaznak. *Dulles* terjesztette elő az első javaslatot. Ezután következett *Pineau*, aki bírálta Dulles elgondolását, mialatt a brit külügyminiszter, a hármas trükk harmadik partnere, csak ma vagy holnap lép elő indítványával. A három partner igen jól tudja, hogy Egyiptom visszautasítja ezt a háromkártyás trükköt, hiszen az ilyesmi legfeljebb bűvészekhez méltó próbálkozás."

Külföldi önkéntesek jelentkeznek

A Kairóban megjelenő *Akbar el Jom* című lap szerint az egyiptomi kormány azt tanulmányozza, elfogadhatja-e a külföldi önkéntesek ajánlatait. *A Szuezi-csatorna és Egyiptom megvédésére ugyanis sok önkéntes jelentkezett Görögországból, Olaszországból, Jugoszláviából, a Kínai Népköztársaságból, Szudánból, Iránból, Pakisztánból, az Aranypartról, Indonéziából, Ceylonból, sőt egyes délamerikai köztársaságokból is.*

Farkas András

Fontos magánbeszélgetések a londoni értekezleten

London, augusztus 18.
(Tudósítónk telefonjelentése.)

A szuezi kérdéssel kapcsolatban tartott londoni értekezlet szombati ülésén

csekély, de határozott előrehaladás történt.

Ez abban nyilvánult meg, hogy *Menzies* ausztráliai külügyminiszter kijelentette: *Dulles javaslatai abból a feltevésből indultak ki, hogy Egyiptomnak nem kell visszavonnia az esetleg [illegible]*

Lloyd brit külügyminiszterrel, az angol külügyminisztérium részéről hűvös fogadtatásra talált.

Másrészről viszont *Krisna Menon* indiai fődelegátus Ali Szabrival folytatott megbeszélése után *Sepilovval* találkozott, *a szovjet külügyminiszter pedig ezt követően 85 perces megbeszélést folytatott Dulles amerikai külügyminiszterrel.* Dullest *Charles Bohlen*, az Egyesült Államok moszkvai nagykövete ki-

1021

BÉKE

Perhács László rajza

NEMES GYÖRGY:

Tizennyolc évesen

Egy különös hír: tudósok kiszámították, hogy a történelem előtti idők óta eltelt 600 000 évben mintegy 77 milliárd ember élt a Földön.

Mennyi élet és — mennyi halál; végiggondolni is irtózatos. Hetvenhétmilliárd anyaöl, hetvenhétmilliárd szülési fájdalom. Hetvenhétmilliárd hosszabb-rövidebb élet, hetvenhétmilliárd természetes és erőszakos halál.

Hogy megvastagodhatott a Föld kérge: a televény, mely az Idők kezdete óta annyi növényi élet bomlásából zsírosodott, még termőbbé érlelődött hetvenhétmilliárd emberi élet, hetvenhétmilliárd kihűlt emberi test vegyi anyagától.

Lehetséges, hogy az ilyen nagy számok óriásmérlegén nemhogy az egyén, de egy egész nemzedék élete-halála hajszálnyit se billent arrébb? Lehetséges, hogy a mi századunk két tömegmészárlását csak mint csöppnyi epizódot kell tekinteni a Teremtés-Pusztulás nagy körjátékában? Lehetséges, hogy a Föld mai lakosságának, ennek a mai hárommilliárd embernek egyenként mindegy: aggkori gyengeség, rák, fehérvérűség, érelmeszesedés, szívbaj, tüdővész, közlekedési baleset végez vele, ha eljön az idő és jegyet kell váltani Charon menetrendszerűen közlekedő csónakjára — vagy pedig néhány percig tartó világméretű autodafé vet véget egyszerre és mindenkinek, s nem marad meg még a Föld kérge sem, hol hetvenhétmilliárd ősünk teteme alakult át új, szerves életté?

Nem! Az elmúlásba, az egyéni elmúlásba nehéz beletörődni, bármily törvényszerű is, de élni azért lehet és kell is, örülni és szeretni is, ha tudjuk, hogy a lánc, mely a ködös múltba, 600 000 évre hátra veti ki első horgas szemét, feszül és ível tovább, mi vissza apánkba, s előre gyermekünkbe kulcsoljuk, ő pedig az ő gyermekébe, s ha tudjuk, hogy a Homo Sapiens, aki egyszersmind Zóon Politikon — társadalmi lény — is, a közösséget, melybe születtünk, mindig jobbá és tökéletesebbé kívánja formálni, s ez győz az elmúlás ernyesztő szellemén. Élni, örülni és szeretni lehet, ha tudjuk, hogy a szó, mit először eldadogtak, itt rezeg tovább, versbe és zenébe, faragott kőbe is, öntött fémbe is, mozgásba is öltözötten, Gioconda sejtelmes mosolyában ugyanúgy fellelhetően, mint Bartók Zené-jében.

Ezt a világot egyben kell megőrizni! A hetvenhétmilliárd egykori élet fonalát előre és felfelé kell húznia a mai hárommilliárdnak, s erre a fonálra kell felfűzni a reménység csillagát.

Minden évforduló álmélkodásra késztet: mért élek, hiszen alighanem már többször meg kellett volna halnom? Nekem gyermekélményem volt az első világháború és felnőttélményem a második. Meg kell kímélni ilyen élményektől azokat, akik most gyermekek vagy most lettek felnőttek.

Néha sajnálom, hogy életben maradtam, mert megöregedni nem jó. Aztán újabban eszembe jut, hogy most, tizennyolc éve lett vége a második világháborúnak, s aki akkor megmártózott az öröm tiszta vizében, abban, hogy ez a végzettel fenyegető kaland a fasizmus vereségével és nem győzelmével végződött, újra született, s ma tizennyolc éves, a teste ruganyos, a kedve friss, a szándéka nemes, az akarata erős, a bizakodása töretlen, májusi test, májusi kedv, májusi szándék, májusi akarat, májusi bizakodás ez — nem fogott rajta semmi bántás, egykori apánk ridegsége és szigora sem, amellyel öt-nyolc éves korunkban kezelt, sőt meg is vert, nem! Tizennyolc évesen itt vagyunk, szerelmetes szívvel, még jól formálhatón, a jóra készségesen.

Mindez azért jutott eszembe, mert megint nagy demonstrációra készül a magyar békemozgalom. Jómagam, éveket töltvén el e mozgalomban, pülanatra megriadok: mennyi formalizmus csúszott annak idején jószándékunk és hitünk megnyilatkozásaiba — csak most ne tegyék ezt! A béke, amelyet senki úgy nem szerethet, mint az, aki tizennyolc éves, csak az okos és tiszta és erős szóra hajlik — kedves angyal ő, szárnya alatt forrón lüktet az ér, hárommilliárd ember szeretné oda hajtani a fejét, hogy megnyugodjék s bátran tekintsen vissza az elmúlt 600 000 évre, s előre is, ami nem lehet ennél kevesebb.

állítása volt. Tantárgyvonásaimmal (melyekre délyem szabadabb értelése adott módot) a nyelvekívül három nagy tárgyat ítottam ki: történelem, észettudomány, matemati- alkalmazásai. Négyeszei küzdelmem e három tárgy felépítésében, egymásbakapcsolásában megfelel arra, amit ti kerestek: hogy lehet azt a bizonyos szakadékot már az oktatásban eltüntetni. A történelem sugarát megnöveltem: nemcsak a nemzeti és világtörténetet, a szorosan vett történetet, s az irodalmat tanítottam párhuzamosan, de fölvettem e tárgyba a művészet s zene történetét is, sőt, a tudomány- s technikatörténet történeti konzekvenciájú fejezeteit is. Ez a tárgy adta a legtágabb értelemben vett (a réginél már realistább) humaniórákat. A másik eredmény: kísérletileg, tanítás közben jöttem rá, mit is kell érteni természettudományos műveltségen. A fizika természetmagyarázó felét, a kémiát, biológiát, pathológiát természetes, s egyben történeti sorrendjében úgy illesztettem bele az újkori természettudomány (pedagógiai célra preparált) történetébe, hogy a problémák felvetődésével, a diszciplinák kialakulásával együtt a vívmányok lényegét is megtanuljuk. Így egyszerre ismertük meg a keletkezés regényét, a módszer hódító útját és szellemét, a kialakult tudomány tervrajzát, s a leglényegesebb ismereteket; épp azt tehát, amit a természettudományi műveltség elemeinek tekinthetünk. A harmadik tárgyat, a matematikát, kevesebb módom volt tanítani, technikai

A vitában több
ték, hogy a term
nyok, s pláne a
megértésének legi
lya a madárnyelv
velői beszélnek, a
meg kéne tanulni
máikról e nyelv
a beavatatlanoknak. Ez azonban képtelenség, s a legtöbb ismeretterjesztés épp ezen bukik meg. Vegytanról vegytani egyenletek nélkül nem lehet beszélni. A mi természetismeretünknek s matematikánknak egyik fő célja épp e nyelvek megtaníttatása, azé a minimumé, amellyel az ismeret lényegéhez hozzá lehet férni. A természet matematikai leírásához tudni kell, mi a differenciál-egyenlet. De állítom, hogy azt egy átlag tanulóval könnyebb megértetni, mint egy kissé nehezebb elsőfokú szóbeli egyenlet felállítására ráidomítani. Azaz, én épp a fordított utat járnám, mint ami (legalábbis a matematikafizika oktatásban) divatos; nem alacsony fokú, de bonyolult, matematikai érzéket kívánó feladatokba merítenék az elmét, hanem a matematikai felfedezések lajtorjáján vinném föl, úgy, ahogy a vegyiekén, technikaikén is, ahol elégnek tartjuk megértetni: mi a Diesel-motor előnye a gőzgéppel szemben, annak műszaki csínja-bínját azonban a technikusképzésre hagyjuk. Mint orvostanhallgató (tán, mert volt másféle műveltségem) igen világosan éreztem, mi az, aminek világnézeti sugallata van, gondolkozásom fejleszti, s mi az, ami a foglalkozás szakterhe. Az utóbbi egy kis könyvtár; az anatómia

nítványaim elég jól bírták
leckét, amire törekedtem, kö
középfokú oktatásnak sok; kép
zetlen felnőttek művelésér
előkészítetlen. Így alakult k
bennem az, hogy a közös mű
veltségnek a középiskola csa
megalapozója lehet, magasab
fokú szintézise csak külön, ál
talános egyetemen érhető e
Erről az újfajta általáno
egyetemről az utóbbi évekbe
többször is beszéltem, s eg
két felszólaláson át még a
vitákba is elért. De hogyar
A Szabadegyetem kollégiuma
ismerte el az egyik felszóla
csak fokozzák az ismeret
szétesését; több szakból ke
tehát egy életbeli „komple
kérdés megvitatására előad
kat mozgósítani. Ha valan
hát ez *nem* az, amire én gon
doltam. A József Attila Szabadegyetemen belül igenis fö
lehetne, fokozatosan persze, a
mi általános egyetemünket ál
lítani, de nem előadók tarka
tucatjával, hanem néhány
(mondjuk ki: három) ingét, ga
tyáját felkötő előadóval, aki a
közös tervbe simultan e három
tárgyról nem beszél, de az
maga is végigküzdi, anyagát
megteremti, s a komolyan ta
nulni akaróknak nyelvét, szel
lemét is megtanítja.

A cikk befejező részét következő számunkban közöljük.

Egy elképzelt folyóirat hivatása

Nem a humán és természettudományos műveltségről szóló vita lényegéhez akarok hozzászólni, csupán Fekete Gyula okos cikkének egyik pontjához. Fekete azt írja: „Nincs olyan tekintélyes, jól szerkesztett folyóiratunk, amely... *világszínvonalon* tájékoztatná olvasóit *mindenről*, amiről a művelt, gondolkodó embernek — tekintet nélkül foglalkozására és érdeklődési körére — *tudnia kell.*" Ez a probléma, mely jó néhányunkat már hosszú idők óta foglalkoztat, úgy hiszem, megérdemli, hogy kissé bővebben beszéljünk róla.

A magyar kultúra egyik sajátossága — s ebben az oroszra vagy a franciára hasonlít, ellentétben a némettel vagy az angol—amerikaival —, hogy a szellemi élet középpontjában két háború közt is az ilyen típusú folyóiratok voltak a gyűjtőpontjai, s ugyanakkor igen hatásos fegyverei a különböző ideológiai áramlatoknak. Gondoljunk csak a népi ideológia fellegvárára, a *Válaszra*, vagy a haladó polgári írók és gondolkodók szócsövére, a *Szép Szóra*. S ugyanezt tapasztalhatjuk Nyugaton ma is, akár az egzisztencializmus ideológiai „központját", Sartre *Les Temps Modernes*-jét, akár például a legjobb nyugatnémet folyóiratot, a *Merkurt* figyeljük.

Ezekhez hasonló ideológiai centrum ma nincs Magyarországon, aki tehát tájékozódni szeretne az ideológiai élet *minden* területén, annak havonta legalább húsz folyóiratot kellene átböngésznie. S ez nemcsak a folyóiratok sokasága, hanem struktúrája miatt gári ideológiai folyóiratokban találhatjuk meg. A marxista ideológia ilyen jellegű gyűjtőpontja volt a felszabadulás utáni *Fórum* és *Valóság*, vagy a két háború között a *Gondolat*, s az erdélyi *Korunk*. Nem árt kicsit részletesebben megnézni csupán az utóbbinak egyetlen évfolyamát. 1938-ban például a következő írók szerepeltek a *Korunkban:* Asztalos, Balázs Béla, Barta Lajos, Johannes R. Becher, Déry, Fodor József, Goga Octavian, Stefan Heym, József Attila, Nagy István, Remenyik, Salamon Ernő, Tamási, Veres Péter. *Tanulmányok:* A kispolgárság élettörténetéhez, Csehek és magyarok, József Attila, Az amerikai társadalomtudomány, A kolozsvári ipari munkásság, Az időérzékelés kérdése, Tartalom és forma a pa gazdasági arculata, Rézler: A magyar nagyipari munkásság kialakulása, Seignobos: A szabadság jövője. A *Bírálatok* rovatban Hoffmannstahl, Németh László, Karinthy, Szabó Zoltán, Cs. Szabó, Nagy Lajos, Aragon, Illyés, Malraux, Tamási Áron könyveiről jelentek meg kritikák.

Azt hiszem, ez a rövid kivonat is mindennél pontosabban érzékelteti, milyennek kellene lennie annak a folyóiratnak, mely ideológiai életünk egyik irányítója lehetne. Lehetőségeink a felszabadulás óta végtelenül megnövekedtek. Sajnos azonban a lehetőségekkel korántsem élünk még kellőképp. Gondoljunk például a nemzetköziségre. A Rowohlts Deutsche Enzyklopädie, a nyugati világ legjobb ideológiai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 DEC
VALÓSÁG
Perhács László

1021

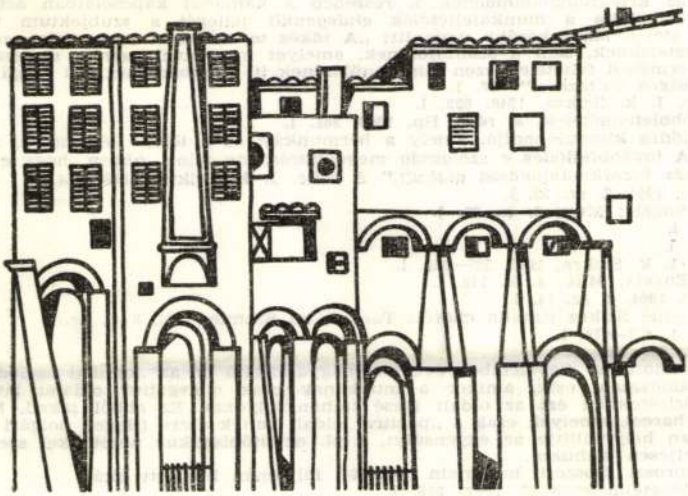

Perhács László rajza

Kommunista Kiáltványban (l. Marx—Engels: Vál. I. k. Bp
problémáról van szó, amit Marx a Kéziratokban az elideg
viszonyaként jellemzett.

[17] l. Marx: A tőkés termelés előtti tulajdonformák, Bp.

[18] v. ö. a két idézetet: Kéziratok. 45. l. és A tőke, I. k. Sz

[19] A tőke, I. k. Szikra, 1948. 773. l.

[20] uo.

[21] Bérmunkának és tőkének ezt a viszonyát Marx ny
Marx—Engels: Vál. II. k. Kossuth, 1963. 124. l.

[22] Marx az Értéktöbbletelméletek 3. részében a kamatt
ez „... összefoglalja a munkafeltételek *elidegenült* jelleg
viszonyítva." 450. l. Majd később ugyanitt: „A tőkés termelé
termelési feltételeknek, sem a szántóföldnek, amelyet megm
dolgozik. A termelési feltételek ezen elidegenülésének itt azonban megfelel magának a termelési módnak valóságos változása." 482. l.

[23] A tőke, I. k. Szikra, 1948. 822. l.

[24] Értéktöbbletelméletek, 3. rész, Bp. 1963. 361. l.

[25] „A fejlődés kiindulópontja, amely a bérmunkást és a tőkést létrehozza, a *munkás szolgasága* volt. A továbbfejlődés *e szolgaság megváltozásában* állott, abban, hogy *a hűbéri kizsákmányolás tőkés kizsákmányolássá alakult.*" A tőke. I. k. Szikra, 1958. 774. l.

[26] Valóság, 1964. 2. sz. 23. l.

[27] Marx—Engels: Műv. 3. k. 30. l.

[28] uo. 32. l.

[29] uo. 34. l.

[30] A tőke I. k. Szikra, 1948. 527—528. l.

[31] Marx—Engels: Műv. 4. k. 149. l.

[32] Valóság, 1964. 2. sz. 14. l.

[33] Ld. Falusné Szikra Katalin cikkét: Társadalmi Szemle, 1964. 8—9. sz.

[34] A tőke I. 477—478. l.

[35] uo. 524. 527—529. l.

[36] Az elmondottakat figyelembe véve megmagyarázható az az „optikai csalódás" is, aminek több szerző áldozatául esik, amikor a munkának csak a „negatív" oldalát látja meg. Marx ugyanis a Kéziratokban ezt az oldalt kissé túlhangsúlyozza. Ez abból fakad, hogy ott olyan nézetek ellen harcol, amelyek csak a „pozitív" oldalt vették észre (Hegel, polgári közgazdászok). Másutt azonban helyreállítja az egyensúlyt, s pl. az utópisztikus nézetekkel szemben a másik oldalt is erőteljesen aláhúzza.

[37] l. a Voproszi filoszofii hasábjain 1962.—64. folyamán lezajlott vitát.

[38] Értéktöbbletelméletek, 3. rész. 246. l.

[39] A fentiekben elsősorban a munkamegosztásnak a termelés területén érvényesülő formáiról volt szó. Marx és Engels azonban a munkamegosztás fogalmát igen sokrétűen használta. Ennek elemzése érdekes lenne, de itt nem áll módunkban. Ezért csak felsoroljuk a munkamegosztás legfőbb vonatkozásait, amelyekkel Marx és Engels műveiben találkozhatunk: 1. A munkamegosztás történelmi formái, a társadalmi formákkal összekapcsolva. 2. A munkamegosztás termelőerőkhöz és termelési viszonyokhoz kapcsolódó elemeinek a megkülönböztetése. 3. A munkamegosztás formái aszerint, hogy a termelésnek mennyire általános szféráját fogják át: általános, különös, egyes munkamegosztás. 4. A munkamegosztás szélesebb, a szűken vett termelésen kívüli területeket is átfogó jellemzése: osztályok, állam, művészetek, tudomány stb. 5. A munkamegosztási formák megküldönböztetése abból a szempontból, hogy tudatosan vagy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Perhács László

ÉLET ÉS IRODALOM
1967. JÚN 22.
1021

TALÁLKOZÁS AZ ŰRBEN

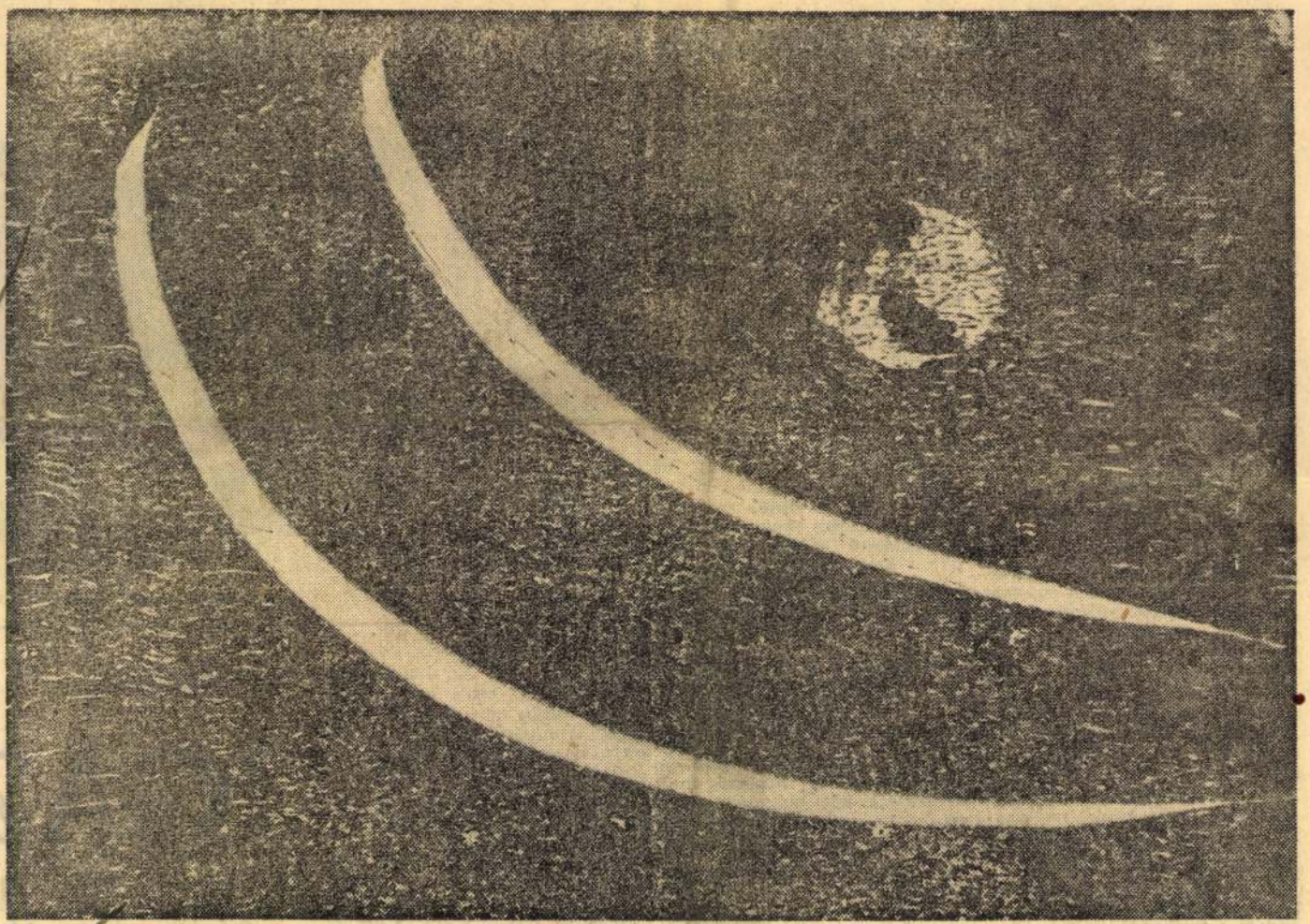

Perhács László rajza

Beszámoló a varsói színházi kongresszusról

Az utolsó lengyel királynak kápolnából alakított bűbájos udvari színházában kezdődött meg a Nemzetközi Színházi Intézet (ITI) X. kongresszusa Varsóban, június 8-án. A magyar olvasó számára ez a zordonan hivatalos cím talán nem árulja el, hogy itt voltaképpen az UNESCO égisze alatt működő Színházi Világszövetségről van szó. 1948-ban alakult s általában kétévenként ülnek össze a 45 tagállam képviselői, hogy megbeszéljék, mi dolga a színháznak korunkban.

Másnap a

tanácskozás a kultúrpalotában

folytatódott. Mondani sem kell, mennyire jólesett minden mozzanat, ami a magyar művészet megbecsülését bizonyította. Mindjárt a közgyűlésen megszületett az első nagy elismerés: a magyar színházi dokumentációs központot nemzetközi dokumentációs irodaként fogadták el a képviselők, s akik nálunk jártak valaha, mind tisztelettel beszéltek színházi adattárunk mennyiségi és minőségi értékeiről.

Izgatottan néztük a küldöttek névsorát, kik a híresség-ek? A nekünk oly ismerős német Langhofon, román Lovinescun kívül örömmel fedeztük fel az angolok között Peter Shaffert [illegible]

kissé protokoláris hozzászólókat hallgattunk, néhány ragyogó kivételtől eltekintve. Mégis, már ekkor kialakultak a vita csomópontjai. A pesszimizmus és magány mint önvád, s a lakkozott optimizmus — bár burkoltan, de mégis — felénk irányuló vádként hangzott a nyugati felszólalásokban.

Két dolog döbbentett meg már az első órákban. Mindenekelőtt az a fájdalom és félelem, ahogyan a nyugati küldöttek a háborúról s annak pszichológiai elő- és utóhatásáról beszéltek. Gyötrő problémájukat, a fiatalok hitetlen keserűségét, kulturális tartalmatlanságát is ennek rovására írják. A másik meglepetés önkritikusabb jellegű. Két hete írtam ezeken a hasábokon arról, hogyan csökken a közönség száma Magyarországon. Meg kell vallani,

a nyugati országokban elképzelhetetlen ez a közönséglétszám

Kanada képviselője közölte, hogy az ország lakosságának mindössze két százaléka jár színházba, szinte tragikus hangon panaszkodtak az angolok, s az ausztráliai küldött azt mondta: nem csoda, ha nem jönnek az emberek — síró, érző, szókimondó színházat várnak és hidegen intellektuális kísérleteket kapnak.

Szalay Ferenc:: Tsz-elnök

„Az igazság az, hogy Laji megérdemli, amit kap, persze, sokat talán nem sóznak rá, ez már a bíróságtól függ, mert kinőtt ez a dolog a mi kezünkből, de egyszer mégis csak meg kellett mutatni, hogy nem mehet mindenki a maga feje után, és a közös vagyont se lehet prédálni, na, mert így nem jutunk sehová — különben menjen ki az elvtárs a majorba, beszéljen Lajival, nem tagadja az le, amit csinált, kiviláglik az igazság..."

Arra a kérdésemre, megín-

GÁLL ISTVÁN:

IGAZ

Két-három év, addig ki kell húzni valahogy.

— Erre lesz ember? — kérdem, kissé malicziózusan.

— Lesz — bólint Józsi bácsi.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Perhács László

1966 JAN 15

1021

Perhács László: Figura

(Foly

ügye, ne
gukba. Hogy az amerikaiak lényegileg egy baráti kormánynak nyújtanak támogatást, amelyet támadás ért. És, hogy mi, németek is kerülhetünk ilyen helyzetbe."

„Szerintem itt csak kétféleképp lehet állást foglalni — írja Leonhardt. — Tiltakozni a barbarizmus ellen, ahogyan ezt az amerikaiak ezrei is teszik, vagy támogatni az agressziót, de egészen odáig, hogy európai csapatokat küldünk Vietnamba, sőt magunk is jelentkezünk önkéntesnek."

„Én azokkal tartok, akik szenvedélyesen ellenzik ezt a háborút. S ezeknek a száma az Egyesült Államokban sem kevés. Nem hiszek abban, hogy a saigoni kormány a vietnami népet képviseli. Mi Vietnamban egy hatalams történelmi-társadalmi fejlődési folyamatnak a tanúi vagyunk; semmi jó nem származhat abból, ha ezt a folyamatot a fegyverek erejével akarjuk visszaszorítani."

A tiltakozás „eszkalációja"

Pár éve Golo Mann — Thomas mann fia —, nyilvános vitát folytatott Taylor tábornokkal, a „korlátozott háború" stratégiájának képviselőjével. Golo Mann kimutatta, hogy a „korlátozott háború" eszméje ellentétes a háború logikájával, amely természeténél fogva „teljességre" törekszik.

Azóta új stratégiai elmélet született, az „eszkaláció" stratégiája. A vietnami háború valóban „lépcsőzetesen" bontakozik ki, bár azok, akiket sújt, aligha méltányolják az ilyen stratégiai árnyalatokat. De íme, tanúi lehetünk, hogy az „szkaláció" a háború elleni tiltakozás kibontakozásában is érvényesül. Egy ilyen újabb „lépcső" a német tudósok és írók bátor fellépése.

Fáy Árpád

AZ EU

A kiadó, amel
nevéből sejthető
szélesebben és kor
— munkásságának
mat bemutatni —
ban a kerek évfo
felmérését, a vál
zsolt lehetővé a
modott teljességb
ma túlnő egy vá
lunk az Európa
dalom közel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Perhács László

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 JUN 24.

1021

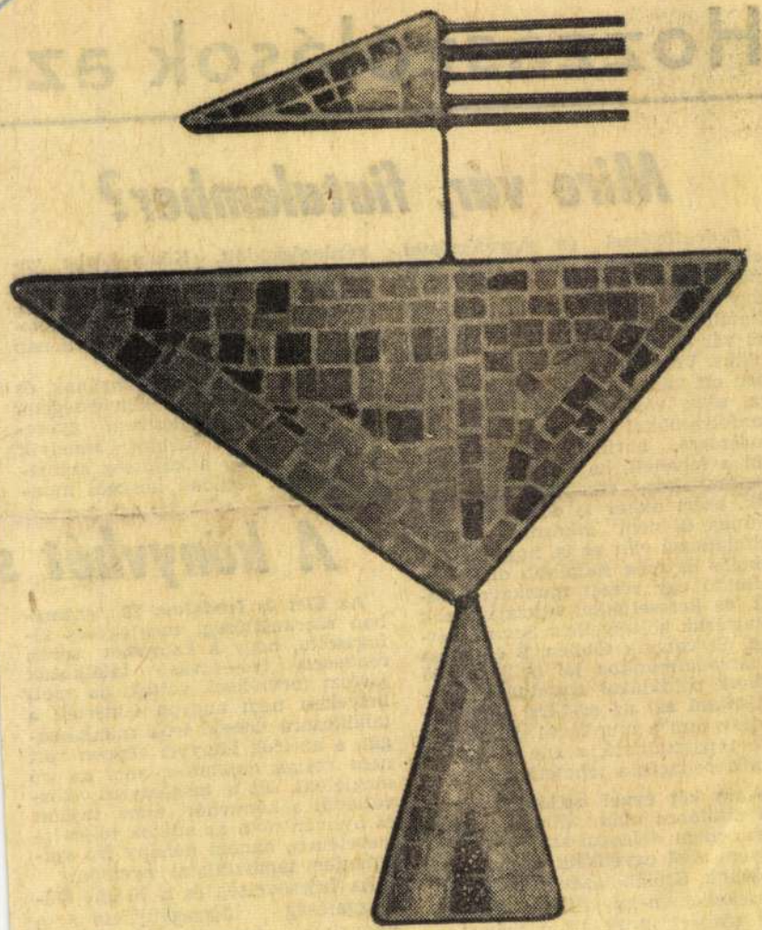

Perhács László: Madár

Hozzászólások az

Mire vár, fiatalember?

Érdeklődéssel és egyetértéssel olvastam Katona Éva *Mire vár, fiatalember?* című cikkét, noha úgy érzem, hogy a dologtalanul élő fiatalember, aki egyetemi felvételre vár és mellesleg írogat: nem tipikus. Vele és a hasonlókkal szemben ott van azoknak a népes táborra, akik várakozva is dolgoznak, tanfolyamokat végeznek. S ha másodszorra, harmadszorra se sikerül a felvételi, ha életük nem úgy alakul, ahogy eredetileg elképzelték, azért akkor is dolgoznak, tanulnak és nem átkoznak senkit. Általánossá vált az is, hogy középiskolás és még fiatalabb diákok a szünidő egy részét munkával töltik, és keresetükkel hozzájárulnak eltartásuk költségeihez. Semmi kétség, ők vannak többen. S én most a társadalmunkba jól beilleszkedő gyerek példájával szeretném megvilágítani azt az erkölcsi tudathasadást, ami a munkával kapcsolatban tapasztalható, s amivel szemben a pedagógia tehetetlen.

Fiam két évvel ezelőtt, nyolcadik általános után, állami gazdaságba ment dolgozni szüleim lakóhelyén, ahol egyébként is nyaralni szoktunk. Szőlőkötözésre vettek fel gyerekeket négy fillért fizettek egy tőkéért, 6-tól 12-ig tartott a munkaidő. Első nap enyhe iróniával jegyezte meg a gyerek: „ma négy forintot kerestem". Vígasztaltuk, hogy majd belejön. De kérdezősködött. Közbe-közbe vakargatta a rozsdát is bölcs szkepszissel, úgy tett, mintha nem tudná, amit tud, vagyis: alkalmazkodott. Meg is keresett egy hónap alatt 1200 forintot.

Tudom, hogy mint anyának és pedagógusnak mi a kötelességem. Igyekszem is kifejleszteni gyerekeimben azt az ösztönt, amelyik nem tűri, hogy a közösség számára végzett, valóban hasznos mun-

A könyvhét s

Az *Elet és Irodalom* 23. számában szerkesztőségi megjegyzés kifogásolta, hogy a könyvhét során rendezett író—olvasó találkozók jórészt formálisak voltak, az adott helyeken nem nagyon ismerték a találkozóra érkező írók munkásságát, s az írók könyvei éppen ott nem voltak kaphatók, ahol az író megjelent. Ez a megjegyzés közvetlenül a könyvhét után íródott és nyilván nem az adatok teljes ismeretében, hanem néhány író kellemetlen tapasztalatai nyomán.

Az Irószövetség és a Kiadói Főigazgatóság összegyűjtötte a könyvhétről visszatért írók véleményét és rendelkezésre állnak már a könyvforgalom adatai is — ezek alapján állítjuk, hogy *a könyvhét idei tapasztalatai kedvezőek.*

A könyvhét előkészítése során

Perhács László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1970 SEP 2 6

1021

Perhács László: Fej

lánygyermekek fe-
való koszorú éke-
ikorgón új cipő, az
alap. Bibliai édes-
y fiatalasszony kis-
a tömeg kellős kö-
ik falu tanácselnö-
ívja föl a figyelmet.
nyúlánk férfi ri-
sörhasú öregnek,
nyúlt el a fűvön:
megfázol, nagyon
' Az meg visszaröf-
iébe!..." A sovány
letérdeljek neked?"
k: „Most töltötte le
zamaritánus." „Meg-
— hökkenek meg.
A nagybátyját, aki
rrel, akit most ba-

etet szimatol a ke-
ben a búcsúban.
stoló, presszó, pe-
ézeskalácsosok, bi-
utatványos — csak
m —, szentképke-
szorong egymás
rdem az egyik szö-
főnökét, milyen for-
tanak. A válasz:
b százhúszezer fo-

án diskurzusunkat,
zi?" Zavartan meg-
iszem, sokat mon-
informátorom ne-
Szégyelli hogy a
agyobb lesz a for-
ly egyetlen bizsus
ezret vett be. A
egy szerényebb
rát marta föl két

hallgatom. Aztán
mint egy mesebe-
üveg borért sza-
kor a legény egy-
bénz nélkül indul
lé, az öreg hival-
utána hajít egy
„Ingyen adják a
"

ház a bar
ság helyé
az élet.
tók sátra
a vásárló
dozik eg
söröspoh
a kapato
Roskatag
fi érkezik a sokadalomba. Egy
kér végéhez köti paripáját, s fenn-
szóval hirdeti meg, hogy vérét kí-
vánja ontani bizonyos Farkas La-
josnak, aki esztendeje megszöktet-
te az ő feleségét. Mint olasz ope-
rák színpadán, itt is megjelenik a
vérbosszútól lihegő ölni-halni kész
vetélytárs! Asszonysikolyok, hörgő
indulatszavak töltik be a teret, kés
villan — de két szolgálatos rend-
őr kemény eréllyel számolja föl a
sziciliai szabású intermezzót. Két
perc se telik el, valamelyik mutat-
ványos bódé előtt füstölgő gyűlö-
lettel süvíti csontsovány vitapart-
nerének egy zöldgarbós fiatalem-
ber: „Meg kell halnod!" A halál-
raítélt sápadt rémülettel áll.
Megintcsak rendőri határozottság
veszi elejét az emberölésnek. Mert
az indulatszavak itt többet jelen-
tenek a legénykedő erőfitogtatás-
nál. Két éve annyi búcsújárót szur-
káltak össze a csatkai bükkerdő-
ben, hogy nem győzték szállításu-
kat a mentők. Erre emlékezve, a
búcsú időtartamára a kisbéri kór-
ház sebészete rendkívüli ügyeletet
tart.

Közben cigánydalok szólnak, öm-
lik a bor, gyöngyözve nevet a sör,
pecsenyeillat szállong a tisztás fö-
lött, nők sárgántarka ruhája leb-
ben, óvodáskorú gyerekek futkos-
nak s a közeli kukoricásban meg az
erdőszélen hajlékra talál a szere-
lem.

Remete

Nehéz és hosszú műszakot jelent
a búcsú Csatka remetéjének is. La-
ták Nándor — ez a név szerepel
az erdőrengetegben magányosan
élő kegyes férfiú személyi igazol-
ványában — takarítja a kegykápol-
nát, kulcsárkodik, felöltözteti a
(Csatkán

aki különben
a pesti aszfalton.

A cigányfolklór kir
percekben azt mondja
gyilagossággal a súri
szövetkezet embere: „
száz borospohárnak k
Rosszkor hangzik el
mert éppen olyasvala
getek, aki így kezdte
kat: „Ide jöttem mer
gyok és mégis más, n
után kapkodnak."
éves, úgy indult az
akár a dzsumbujok
torkollhatott volna. T
gányfertályán, nádpu
te gyermekéletét. Né
jutott az általános is
zenhét évesen már cs
felesége mindössze tiz
tendős. Az együtt tö
év alatt befejezte a
nost, fűtési ellenőr let
meket nevel tiszta, re
ban. „Édesanyám —
retettel — féllábbal m
gányéletben van, ha e
nem a fotelba ül, h
nyegre. De örül, hogy
szabadultunk a pórób
év után is szépen él
gemmel". Szemember
szebb emberi karrier.
szerzett, nem hetyke
tott rá a sorsa. Ez az
sadalom alá szorult l
kedett, kézenfogta cs
vezette az élet humá

Nem cigányok több

Mosolygó határozot
ja: „Azok is maradt
gyakran beszélünk cig
rekekkel. Feleségem
öltött a mai al

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Perhács László

ÉLET ÉS IRODALOM

1971 JAN 2 8.

1021

PERHÁCS LÁSZLÓNÁL

Tulajdonképpen bemutatni kellene Perhács Lászlót, hiszen ritkán szerepel tárlaton, önálló műterem-kiállításait pedig, inkább csak baráti köre látta. Persze ez a baráti kör nagyon széles — végül is Perhácsot rengetegen ismerik. Festőművész, ez áll a személyi igazolványában, és így is van. Állandóan fest. Grafikus, illusztrátor, legutóbb Garai Gábor Kedd című kötetét tervezte s látta el színes linóleum-metszetekkel. Nem tudtam róla, hogy színpadképpel is foglalkozott, egy időben díszlettervező is volt, a szép terveket — kicsiben — most megmutatta. Perhács ezen kívül — mondjuk — iparművész is. A polcán látom gömbvasból hajlított, lakatszívű kavics arcú emberi figuráit és a „radarállatot". Kedves studiuma a művésznek a lakberendezés. Volt is módja ezt a képességét csillogtatni: most költözött új, nagyobb lakásba, természetesen mindent maga tervezett, ő végezte a vas- és a famunkákat, sőt a villanyszerelést is. A suszter most nem jár rongyos cipőben, a Perhács-műterem berendezése szellemes, meghitt, és végtelenül egyszerű.

— Én úgy érzem, hogy a „képzőművészet" és az „iparművészet" közt mindössze annyi a különbség, hogy az utóbbiban a dekoratívitás dominál. Tovább folytatva: az iparművészetben ugyanúgy lehetnek érzelmi momentumok, mint a *grandartban* — mondja.

— Ha az iparművészeti tárgy rossz formájú, vagy hibás, vagy éppen rosszak az arányai — elvetik. A közönség is zsüri. Nála első a *használati* szempont. Ha egy hamutartóra nem tehetem le a félig égett cigarettát, mert leesik, akkor bármilyen gusztusosra csináltam is ezt a hamutartót, bármilyen gyönyörű relief is van rajta: elhibázott alkotás.

— Egy szék is *plasztika a térben.* De úgy kell szerkeszteni, hogy ha valaki ráül, jól érezze magát. Ez végső fokon a funkció és a forma egysége. *A kettőnek egyeznie kell.* A paraszt fafaragóknak eszükbe se jutott, hogy ők művészek. Vagy a gölöncsérek. Minden korsójukat jól *meg lehet fogni!* És ugyanakkor esztétikai értelmük is van.

A beszélgetés megszakad. A házigazda kimegy kávét főzni. Körülnézhetek a műteremben, az apró konyhában és a kis műhely-kamrában. Mindenütt különleges tisztaság és mindenütt — nem tudom ez miért pejoratív jelző, én jellemzésnek írom — kínos rend. Ez a következetes pedantéria ugyanolyan sajátsága lehet a művésznek, mint másoknak a bohém rendetlenség. Következetesen érvényesül ez a tisztaság a festményeken, rajzokon. Van közöttük figurális és van kemény határú geometrikus, van mozgás és van statisztika, vagy mind a kettő egyszerre. Áttétel, de mindig élmény — akár tájélmény — áttétele.

— Én itt millióféle képet, rajzokat látok. Voltak — vannak — úgynevezett festői korszakai?

— Teljesen keverednek. Bizonyos irányzatoktól kapott élményeimet fölhasználom, másokéit nem. Mindig a pillanatnyi elmondható határozza meg: mit hogyan. A közlés egyéni jellege, valami, amire azt mondjuk, hogy *egyéniség* — vagyis a mű gondolati tartalma — nem a külső jegyekben nyilvánul meg.

— Kedvenc mestere?

— Csak kedvenceim vannak. Mathieu is és Giotto is az. Inkább az az öröm, hogy minél többet lehet gyűjteni belőlük. Mindent fel lehet használni. Nyugodtan. Akitől kaptad, az is vette valahonnan.

— Látom, hogy sokat dolgozik. Sokat fest.

— Mindig lelkifurdalásom van, hogy túl keveset. Előbb mindent megcsinálok és aztán gyakran elvetem. Félrerakom a rosszat is. Egy-egy vonalat, egy-egy jelet mindig tudok használni belőle később.

— Fölöslegesnek tartom, hogy olyan hévvel lépjünk fel korok és mesterek ellen. Mennyit szidták a szecessziót! Teljesen fölösleges volt. Most feltámasztjuk az eredményeit.

— Perhács, tehát „képző"-, vagy iparművész? Mi a profilja, illetve melyek a „profiljai"?

— Szerintem nem kényszerítő a választás. Egyetlen művészeti ág sem degradálódhat mellékessé, vagy másodrangúvá. Korunk na-

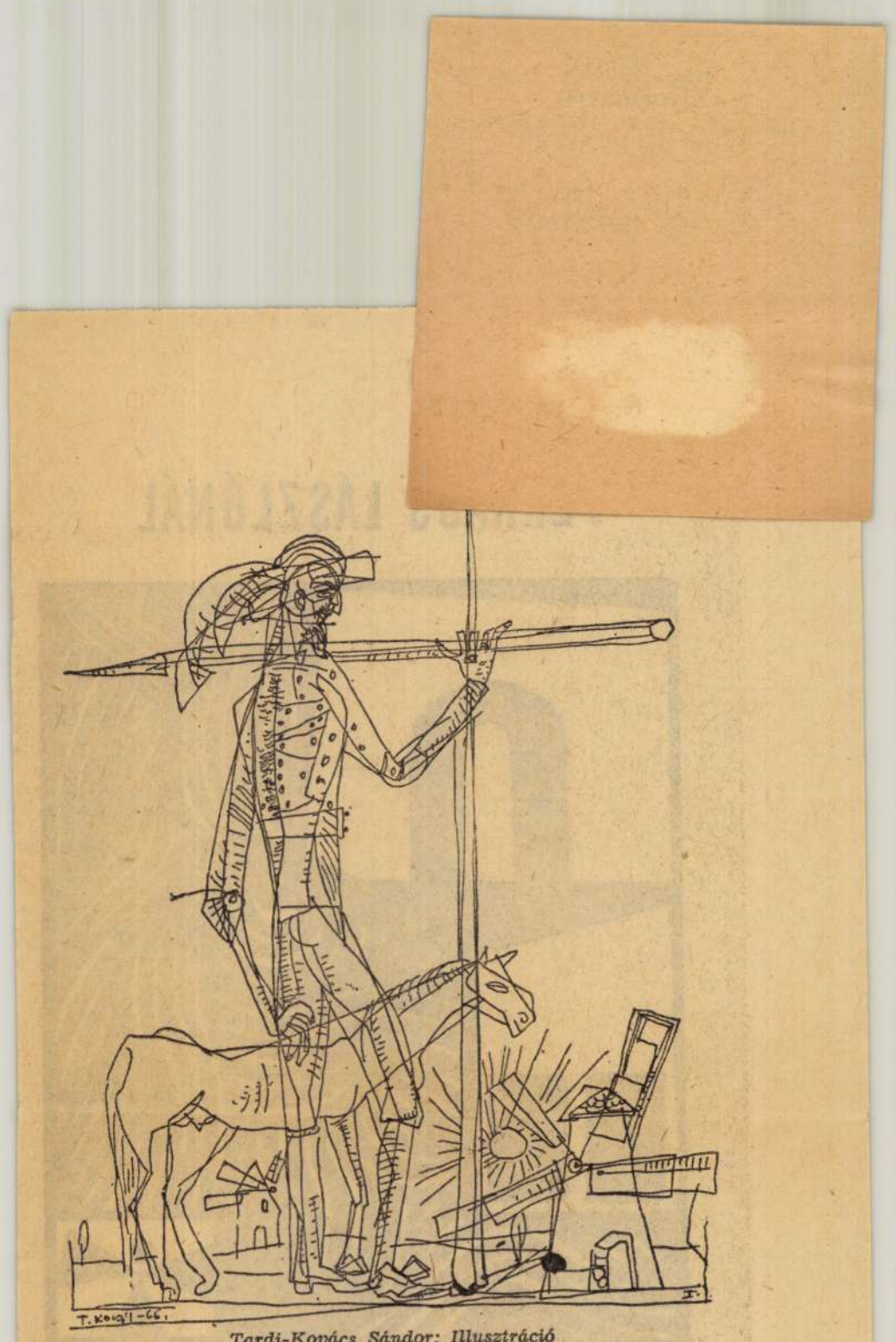

Tardi-Kovács Sándor: Illusztráció

is itt van a nagyobbik kutya eltemetve, hanem az irodalmi és esztétikai véleményeimben?

De óh Istenem, mióta megjelent ezen a földön az ember, aki gondolkozni kényszerült a világ s az élet dolgairól, kezdve a napot köszöntő himnuszon, vagy még korábban, a didergetős éjszakák utáni hajnali üvöltésen, folytatva az istenteremtő meseköltemények en, mennyiféle irodalmi elméletet és ars poeticát fogalmaztak már meg! Ebben éppenséggel nem ismerhetem el senkinek azt a jogát, hogy „én megmondtam, mi az irodalom, mi a művészet és mindenki más ehhez tartsa magát". Itt nincs szentencia és nincs megállás. Amiként Horatius nem mondhatta, hogy eddig és nincs tovább, hisz nem tudhatott Shakespeare-ről és Cervantesről, azonképpen sem a Zsdánovok, sem a Kafka-hivők nem mondhatják, hogy „ez az alfa és az omega".

Én se merném azt mondani, akármennyire konzervatívnak és sült-realistának látszom is, hogy Beckettnek, Robbe Grillet-nek, vagy akárkinek nincs joga tovább menni. Csak ennyit: ám lássuk! A mű jobban érdekel, mint a róla való elmélet, ámbár az sem érdektelen, ha tágul vele az értelmünk és az érzékelő képességünk.

De csak így első szóra nem lehet velem elhitetni, hogy — teszem azt — a *My fair lady* jobb mint a Shaw *Pygmalionja*, sőt még azt sem, hogy a Shawé jobb, mint az eredeti Pygmalion mese. És így mehetnénk tovább a fele világirodalmon. Talán ezért bosszantanak némely embereket az olvasó-naplójegyzetek. Akik azt hitték, ez s az az ügy már le van zárva, nem szivesen látják, ha valamelyik ilyen irodalmi pert újrakezdem. Holott ha igaz — és igaz! — hogy minden nagy szellem, minden nagy ember szinte már természeti jelenség, akkor az is igaz, hogy minden kor embere a saját „aspektusából" nézheti.

Végezetül: ilyesmik — sok ilyesmik — adhatják tehát a mindenbe beleszólás látszatát. És persze az, hogy amihez értek, vagy amiről különvéleményem van, arról túl határozottan beszélek. (Vigyázat: „hittérítő" alkat! Mert csak hitből lesz erő, akarat és cselekedet.) Ez pedig nyilván bosszantja mindazokat, akik ámulatos rend-csodának vagy ellenkezőleg, káosznak érzik a világot.

Igen, a világ az is, ez is, káosz is, rend is, és az ördög tudja, még mi, hisz csak a véges és a végtelen pillanatnyi ütközéseiről van szó, de az én határozottságom, minden önhittség-látszattal szemben, oda szerényedik le, hogy akármi és akármilyen is a világ, de azon a kis helyen, ahol mi élünk, azért rendet tarthatnánk. Rendet és igazságot. Ennyit még némely állatok és madarak is tudnak.

(De én azt hiszem, ezt a beleszólás-témát már egyszer s mindenkorra le lehetne zárni.)

---

dja

előtt megálltunk és akkor
dja, mit csináljon...
elük már itt a ház előtt.
masban, szinte mindig hár-
szik, ez a csoport alsó ha-
ettek. Itt a ház előtt van a
e. És a szétválás előtt
lami nagyon fontos, halaszt-
hatatlanul való. A búcsú pillanata ér-
ése az ő korukban még meg-
Mi, öregebbek, csak kezet
biccentünk ilyenkor. Ők va-
et legfontosabb kérdéseivel
Egyszer odaléptem hozzájuk.
:... — mondtam — mi
?
nevettek.
úr, hogy te a lányok után

Lesütötte a szemét.
elnek a lányok... — mond-

ódtál bennük, C. úr?.. —

— Hogy hogy melyik? Az apja! Hány apja van egy gyereknek?

— Neki már négy!

— Négy?

— Mert a mamája elvált a papájától és most már a negyedik férje van.

— És az igazi apja? Megnősült?

— Nem!

— Hát akkor menjen hozzá.

— Nem lehet. Mert akkor a mamája kitagadja a családból... Pedig szereti a mamáját... Öngyilkos akar lenni.

— Miért nem hívtad föl?

— Minek?

— Hogy beszéljünk vele. Ilyenkor beszélni kell az emberekkel...

— Beszéltünk vele.

— Mit mondtatok?

— Hogy hülye.

— És ő?

— Azt mondta, hogy nem is vagyunk a barátai... Mert ha jön valaki más, akkor azonnal otthagyjuk...

— Otthagytátok?

— Dehogy hagytuk... Bement ebédelni a tejvendéglőbe és álltunk kinn az ajtó előtt és vártuk....

— Hm... Értem...

Kicsit hallgattunk.

— Idef
mondjátc
jon ilyen

Perhács László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 NOV 7

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Perhács László metszete

Bécsben megjelent Babits Mihály „merész” műfordítás-gyűjteménye, a világirodalom erotikus verseiből válogatott Erato — 500 példányban, „csupán az irodalom történetének kutatói számára”. A könyv nem került kereskedelmi forgalomba, s a későbbi, az

vers, és azon se, hogy ma már senki se hördül fel, mert — például — az egyik ifjú prózaíró most megjelent első novelláskötetének egyik elbeszélésében részletesen leírja: milyen egy tömegszeretkezés — sok nő sok férfival, sőt férfi férfival — egy balatoni villában, ma.

Az örök téma — a testi szere-

...seit a magam vilá-
...nagyon régről isme-
...ébként ekkor, ízlel-
...teni szokásokat, az
...novellák világa és az
...semmilyen kapcsola-
...in télen havat lapá-
...kalmi munkások kö-
...vott egy korty ital-
... Pettersen kunyhója
...t eszembe.

...zás kiadós náthát is
...tél volt, s az új la-
...áriakról szándékoz-
...j lakók azonban el-
...kba, hogy megmu-
...még ott. És én va-
...akultam át. Jártam
...yeztem a kőcsatá-
...lmeket, verekedése-
...gadtak délelőttön-
...mit kell felírnom a
...a víz, hol köszön be

nem tudtuk, hogy ilyen rosszul tetszik lenni — szólalt meg Jézus.”

A „tüntettünk” csörömpölése és a „rosszul tetszik lenni” zavarodottsága egy mondaton belül azonnal s mesterien jellemzi mindezt. És kinek a szájából szól ez a mondat? Ki mondta? „Jézus.” Az angyalok már csak kontráznak rá, hogy majd meggyógyul a beteg.

Az érzelmességet feloldja a befejezés.

„S a megtépázott csoport aláereszkedett a kihalt bányán: elől, a puha hóban halkan haladtak az angyalok; a vérvörös hóhérok közé elkeveredtek a boszorkák, s a fáradt, éhes alakok visszaszállíngóztak a hideg, kihűlt munkásházakba.”

★

Ma már világos, hogy az adatok, tények, emlékek miért nem simulhattak össze a kezemben történetekké. Mert csak adatok és tények voltak. Mert a szerelemből a házasságkötés ténye maradt, és talán gyere-

va hajnalban kimászik Óbuda kocsmái közül a felhők közé.”

★

Nemrég Óbuda egyik gimnáziumába, irodalmi szakkörre hívtak. Óbudáról beszélgettünk, irodalomról. Hamarosan, s természetesen Gellériről. A tanár — született óbudai — néhány novella helyszínéről, valóságbeli előzményéről mesélt. A gyerekek úgy hallgatták, mintha római kori emlékekről lenne szó. Tisztelettel, megilletődés nélkül. Mint, amit illik tudni, biztos értékű műveltségi anyag.

— S hogy tetszenek a novellák? És melyik? — kérdeztem.

— Jaj, az a néni, aki vért visz a szatyorban! És a vén Pankra!

— És az öregasszony, aki a mosónőtől ellopja az almát?!

Az igazi irodalom szokásos-hagyományos varázslata zajlott le. A kis, okos lányok lelkendező, mesélő olvasókká váltak.

★

az egész korszakon, és mert
lyongásai során találkozik mind
felfogás legnevesebb képviselőiv
a történelem sorskérdéseit szem
lyes sorssá tudja formálni. A sz
ző láthatólag attól irtózik leg
kább, hogy parabolává silányí
nagy gondossággal felépített t
téneti művét. Éppen ezért végk
vetkeztetéseit is alapos indokkal
köti valamely eseményhez. A Je-
ruzsálem bukását követő diadal-
menetről mondatja például a
napló „írójával": „Engem ez a
diadalmenet tett végérvényesen és
visszavonhatatlanul azzá, ami va-
gyok, a lázadás hiábavalóságának
hirdetőjévé, minden erőszak ellen-
zőjévé és elvetőjévé." S az erre
rímelő gondolatot Domitianus ural-
mához igazítja: „Az efféle erköl-
csös zsarnokság különösen veszé-
lyes, mert a hatalom előtt amúgy
is meggörnyedő szolgalelkűség ál-
tala erkölcsi igazolást nyerhet."
Mondottuk, Major Ottó irtózik a
parabolától, és igaza van, de olykor
beleesik a történelmi regények
másik csapdájába: a műben fel-
halmozott hatalmas művelődéstör-
téneti anyag túlságosan is vasta-
gon tapad a gondolatok törékeny
vázára.

Ritka az az irodalmi mű, mely
tartalmával épületet idéz az emlé-
kezetbe. A *Szent Kelemen vallo-
másai* ezek közé tartozik. Sok ré-
tegből összetevődő világa a római
San Clementét juttatja eszünkbe.
Nem véletlenül. A könyv magya-
rázatot ad erre a Mithras-szentély-
re települt, katakombából emelt
ókeresztény bazilikára, a belőle
sarjadt templom-együttesre; élettel
tölti meg freskótöredékeit és mo-
zaikjait. Hitelesebb, mint sok „iga-
zi" irat.

Marx József

ódex

A modern technika, a folytono-
san fejlődő nyomdászat gyümölcse
ez a könyv. Nem az első, s remél-
hetőleg nem is az utolsó, a már
mifelénk is gyarapodó kiadványok
között, melyek a széles nagyközön-
séghez szólva frissítik fel a múlt
emlékeit. Új vonása ezeknek a
könyveknek, hogy elérhető köz-
kinccsé teszik azt, amiről azelőtt
csupán a szűk szakmai rétegnek
voltak ismeretei. Egy mind növek-
vő közösségnek adják át, amely
őszinte és érthető rácsodálkozással
fedezi fel és veszi birtokba régi
önmagát. Az élet gazdagsága tá-
rul fel ezekből a jobbára piciny
miniatúrákból, az iniciálékból és
az illusztrációkból.

Vadas József

gyarországot című könyvének né-
hány részletéig: ez az Irodalmi
szakácskönyv, és persze jóval több
is. Erre a *„nemes ételek és nemes
szövegek szemléjébe"* kalauzoló
Abody Béla is figyelmeztet. Az an-
tológia hazai és külföldi szerzői
ugyanis a különböző korok és tár-
sadalmi rétegek étkezési szokásai-
nak mintegy a szociográfiáját is
adják, egy-egy jóízű történet vagy
regényrészlet keretében. Olvashat-
juk például, Marzio Galeotto jó-
voltából, hogyan zajlott le egy
ebéd Mátyás király módjára. Apor
Péter tudósít a régi erdélyi főurak
étkezési szokásairól. Déryné a ván-
dorszínészek falatozásáról számol
be naplójában, kortársa, Gogol pe-
dig a pusztuló nemesi életformát
mutatja be Philemon és Baucis-
történetében, a *Régimódi földes-
urak*ban. Folytathatnám a tallózást
Mikszáthnak régi magyar ételek-
ről (levelensült, kürtőskalács, ka-
raboly), vagy Zolának a párizsi
vásárcsarnokról szóló tudósításával,
ha pusztán ismertetni akarnám ezt
az izgalmas gyűjteményt.

Bizonyára terjedelmi okok indo-
kolják, de az Irodalmi szakács-
könyv nem közöl verseket. Pedig
szívesen olvastam volna — például
— Berda József néhány idevágó
költeményét. Érdekes montázs len-
ne a Buddenbrook-család ünnepi,
nagypolgári ebédje után korunk
kispolgári családregényéből, a
*Rozsdatemető*ből valamelyik szte-
reotíp lakmározást olvasni. Jóma-
gam hiányolom a *Gargantua* és a
Tom Jones rusztikus lakomáit is.

Tudom, a világirodalom hasonló
szempontú válogatásával akár
egész könyvtárat is meg lehetne
tölteni. Ezt az antológiát is remél-
hetőleg újak követik majd. Hadd
igazítsam ki Asturias és Neruda
egy aprónak tűnő, de nem jelen-
téktelen tévedését. Asturias az
óbudai Híd vendéglőben — a régi
Kéhliben — mondott pohárköszön-
tőjében az étlapon szereplő Krúdy-
pecsenyéről úgy tudja — hála ka-
lauzainak —, hogy ez a nagy író
legkedvesebb étele volt, és Krúdy
többnyire maga szakácskodott a
vendéglő konyháján. Krúdy szerette
ugyan a roston sült húsokat, de a
Kéhliben ilyet nem ehetett, a har-
mincas évek elején itt csak bort
mértek — zöldszilvánit —, a ven-
dégek a magukkal hozott felvá-
gottal, szalonnával verték el éhü-
ket. (Mint az átalakítás előtti
Peyerliben.) A Krúdy-pecsenye
atyja pedig — a vendéglátóipar.

Tasi József

Perhács László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

NOV 21

PERNECZKY GÉZA:

Képzőművészet

1021

Két klubkiállítás

A Műegyetem Martos Flóra Diákotthonának társalgójában játékos, színes képek függnek a falon. A kis kamarakiállítás

Perhács László

grafikáit és festményeit mutatja be. Perhács nevét az újságokat forgató olvasóközönség jól ismerheti, ha figyelmet szentel a szöveg közé tördelt rajzoknak is. Nem illusztrációk ezek, hanem önállóbb igénnyel készült grafikai alkotások. A vonalak a papír sík felületét átszőve mozgást, új dimenziókat éreztetnek.

Jelenlegi kiállításán ezekből a tusrajzokból is láttunk néhányat, de a tárlat főszereplői elsősorban a nagyobb alakú festmények. Perhács az egyszerű díszítőelemekhez vonzódik. Míg rajzain ezek vonalak sűrű hálójából alakulnak ki, a képeken az ősi geometrikus formák, a kör, a háromszög, és az osztott, arányosan tagolt felületek alkotnak ornamens kompozíciókat. Mind a vonalrajzok, mind pedig ezek a színes, geometrikus formák a technikai felkészültség megnyugtató tisztaságával jelennek meg. Perhács érezhetően tiszteli Klee vagy Kandinszkij művességét, és a művészi erkölcs egyik legfontosabb pillérét látja a kidolgozás világosságában és racionális rendezettségében.

A művek belső világa azonban mégsem ilyen szolíd, mégsem enyire kiegyensúlyozott. Túlságosan is megnyugtatóak és konszolidáltak ezek a négyfelé osztott, színes képek, és eseménytelenül tiszták, harmonikusak az arany vagy fehér fényű hátterek. Természetesen nem a színekkel vagy a formákkal van baj, hanem azt az élményvilágot érezzük kissé hiányosnak, amely szerencsésebb esetben a képeket belső tartalommal tölthetné meg. Perhácsnak nincs több mondanivalója, mint amennyit az említett nagymesterek képeiből értő tisztelettel és művelt ízléssel eltanult. Hiányzik még az igazi alkotói ráadás, az a dionüszoszi erő, amely az örökölt értékeket nyugtalanító és kihívó gesztusokkal töltené meg. Hiányoznak az élet igazi ízei.

Uherkovich Ágnes

rajzait, nyomatait és színes lapjait az Eötvös-klub állította ki. A művész nemrégen végzett az Iparművészeti Főiskola belsőépítész tanszakán. Ornamens karakterű rajzaival a belső díszítés stílusát és feladatait szolgálja, s talán nem is lépnének túl ezek a vázlatok és nyomatok a tanulmányok színvonalán, ha Uherkovich nem tudná olyan érzékenyen és annyi belső átéléssel vezetni a tollat.

Fatörzsek, gyökerek, a szerves világ hajlékony és áttört formái olvashatók le ezekről a grafikákról. Egyes lapokon a természet közvetlen közelségét érezzük, másutt a díszítések világának elvontabb ritmusát és formavilágát. Mindenütt fellelhető azonban az a nyugodt és értelmes fegyelem, amellyel Uherkovich éppen annyit rajzol le, amennyit mondanivalója tartlommal tölthet meg. Kerüli a romantikus nagyzolást, az elképzelt konfliktusokat, a mesterségesen feldagasztott lélek vitatható drámáit. Ezek a rajzok úgy léteznek, mint maguk a fák, a mozgékony rajzolatú gyökerek, egyszerűek és kétségbevonhatatlanok. Talán a papírról nemesebb anyagra lenne jó áttenni őket, textiliára, szőtt vagy nyomott kelmékre. Uherkovichot belső rokonság fűzi a magyar textilművészet természeti képekből kiinduló fantázia-világához.

perspektívájában — láthatunk világosan, mint *mai* sür-

látta.

Az bizonyos, hogy

dig a hölgyek szeméből biztatás áradt felém. Én azonban ilyenkor a fényképedre szorítom a kezem, mely mindig ott van a briftasnimban a szívem fölött és ellentálltam a gonosznak. Ebben a nehéz harcomban megerősít nagyon az a tudat, hogy te is így teszel, drágaságom. Pedig néha nagyon nehéz ám az élet Nélküled és tudod, az embernek vére is van és májusban a vér tüzel. De akarata is van az embernek és az akarat le tudja láncolni a vért.

Mit csinálsz, hogy érzed magad, Drágaságom? Írtál-e valamit az utóbbi időben? Még mindig nem megy ki a fejemből az a múltkori gyönyörű meséd, vagy mese-novellád, amelyik a Kispárnáról meg az Öreg Dunyháról szólt. Ugye, hogy a mi szerelmünket írtad meg abban? Ugye, csak nekem nem akarod bevallani, de én megérzem, mert olyan szép.«

— Látod, én is mondtam neked, hogy jó írás — szakította félbe Edit.

— Most már nekem is kezd tetszeni — mondta Jucika mosolyogva —, de akkor elégedetlen voltam vele. Van az úgy, hogy az ember később szereti meg a művét.

— Én csak akkor jöttem rá, hogy szeretem Kenderessyt, mikor először szakítottunk.

— Én az első perctől kezdve imádtam Karcsit. Ezért írom így a Kiskanálban. Óriási dolgokat lehet így kifejezni. Kiskanál például mindig elszomorodik, ha a vitrinből előszedett ezüst-kiskanál mellé kerül a mosogatóvízben, mert az úgy csillog. Ezért lesz szomorú és sirdogál éjszakánként a fióklakásban.

— Miért mondod el előre?

— Nem. Ez nincs benne, ez csak a figura. Ezt csak úgy mondom, mert az embernek mindent kell tudni a figurájáról.

— Ja.

— És, tudod, még az is nagyszerű szituáció, hogy ezüstkanálkának olyan szép, csengő hangja van, ha odakoccan a vájdlinghoz, neki meg tompa. Ez is bántja szegényt, de az apja vigasztalja, hogy mégiscsak ő az értékesebb, mert őt használják többször.

— Ez

— Ni

lemről

levelet

— Nekem már indulnom kellene. Te... majd, ha visszajöttem, jó?

— Ne menj el.

— De, mondom, majd, ha visszajöttem.

— Szívtelen vagy.

— Miért? Mi fontosabb? A mű vagy az élet?

— Az élet.

— Nahát. Megyek az életbe.

Fel is állt Edit s indult. Jucika még utánaszólt.

— Te... szóval tetszik? Amit eddig írtam?

— Tetszik. Ez lesz a legjobb írásod.

— Holnap beviszem a Szépirodalmi Kiadóhoz. Mit szólsz hozzá.

— Inkább a Gyermekmű Kiadóhoz, vagy az Asszonyok Lapjához.

— Nem. Azok olyan szentimentális dolgokat adnak ki. Én a realizmus talaján mozgok. Ez felnőtteknek szól. Nem igaz?

— Még nem tudom. Majd a végén.

— Oda fogom vinni.

Edit szaladt öltözni, Jucika pedig nekifeküdt a levél harmadszori elolvasásának, majd tollat ragadott és elkezdett válaszolni Karcsinak. Hideg tárgyilagossággal megírt levele végén közölte szíve szerelmével, hogy holnap kezdődik igazi pályafutása, ha a lektorok el nem vágják útját. Mert most már olyan művek vannak a tarsolyában, melyek nagyszerűek és új utat jelentenek a magyar irodalomban, s noha mind a szerelmüket példázzák, mégis az egész jelenkorról festenek hű képet. Holnap tehát nagy nap lesz és esküvőre, ha minden jól megy, ő már egy nagysikerű könyv szerzőjeként fogja kezét nyújtani Karcsijának az anyakönyvvezető elismerő hajbókolása közepette.

Sok sikert Jucika!

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

1956 MÁJ 29

MŰVELT NÉP

Miért nem szépek a bútorok?

A Művelt Nép egyik legutóbbi számában cikk jelent meg *Kaesz Gyula* Kossuth-díjas bútortervező művészünk munkásságáról. A cikkben érintettük bútoriparunk néhány elvi és gyakorlati problémáját. A Faipari Gyártásvezető Iroda feladata, hogy központilag megtervezze az állami bútorgyárakban készülő bútorokat. Megkértük *Bartha Gyulát*, a vállalat igazgatóját és *Peresztegi Józsefet*, a tervező csoport vezetőjét, hogy ismertessék a Művelt Nép olvasóival a bútortervezés néhány problémáját.

— *Mi az oka annak* — hangzott az első kérdésünk —, *hogy kevés a választék? Például csupa sötét színű bútort lehet látni a kirakatokban.*

— Először is: az anyaghiány — hangzik a válasz. — A Lignimpex, a faanyagot importáló vállalat nem kérdezi meg a véleményünket s következetesen dió-furnírt rendel, holott ez a legdrágább faanyag. Ha például berkenyét, vörösfenyőt stb. is importálnánk, könnyebben gyárthatnánk világosszínű bútorokat is. A másik oka a sötét színnek: a *kereskedelem*, amely a közönség igényére hivatkozva — mint ezt a Művelt Nép cikke is megállapította — állandóan sötét bútorokat rendel az ipartól. Hogy mennyire rosszul ismerik a vásárlók ízlését, azt a következő tény bizonyítja: a Csehszlovákiából és Németországból importált, jávorfából, berkenyefából és másból készült világosszínű bútorokat hetek alatt szétkapkodják a vásárlók.

— *Sok a panasz: drágák, nehézkesek, régimódiak a bútorok. Miért nem terveznek modernebbeket, olcsóbbakat, egyszerűbbeket?*

— Egyetértünk ezzel a bírálattal. Évek óta harcolunk új, ésszerű, korszerű bútorterveink elfogadásáért. Sajnos, a legfőbb akadály ismét a *kereskedelem*. Ha feladatokat kapunk, olyan megszorításokat alkalmaznak, hogy alig tudunk valamit megvalósítani egyéni elgondolásainkból. Ragaszkodnak például a gömbölyűsarkú s a »telelábú«, rendkívül anyagigényes bútorokhoz. Így nehéz takarékoskodni! Gyakran megtörténik, hogy modern, kevesebb anyagra tervezett, a mai kis lakásokba illő bútorterveinket a gyártmányfejlesztő bizottság elfogadta, gyártásra javasolta. S amikor kísérleti műhelyünkben elkészítettük a tervekből kért darabokat, a kereskedelem visszautasította. Nem fogadnak el például léces hátámlájú szék- és fotelterveket. Igen kevés kis-bútortervet — például könyvespolcokat, fiókszekrényeket, virágállványokat — kérnek. Az a furcsa helyzet alakult ki, hogy míg ruházatban, cipőben, textilanyagokban lépést tartunk a korral, alkalmazzuk az újat, a célszerűt és divatosat — forgalomban levő bútoraink nagy többsége a húsz-harminc év előtti kor akkor is ízléstelen, feltűnést hajhászó divatja szerint készül.

— *Hogyan lehetne javítani bútoriparunkon?*

— Mindenekelőtt — mint már említettük — *faimportunkat kellene megjavítani.* De, természetesen, a meglevő készletből is tudnánk jobban gazdálkodni! Érvényt kellene szerezni a gyártmányfejlesztő bizottság javaslatainak: a megrendelt és elfogadott terveket az ipar valóban gyártsa és a kereskedelem vegye át eladásra. *Nem tesz jót a bútortervezés művészetének, ha a tervezést, a szakemberek és művészek munkáját a kereskedelem irányítja!* Van néhány konkrét javaslatunk: az egyik részben már megvalósult. A legutóbbi iparművészeti és népművészeti kiállításon bútortervezőink néhány szép, a mai igényeknek megfelelő bútorral szerepeltek. Szeretnénk rövidesen egy ennél nagyobb kiállítást rendezni s a közönséget megszavaztatni a kiállított bútorokról. Fontos volna, hogy *végre megnyissák a már régen ígért és régen tervezett bútor-mintaboltot!* Ebben az üzletben azokat a bútorokat árusítanák, amelyeket a *kereskedelmi szervek beleszólása nélkül tervezünk* s amelyek nemcsak *szebbek, hanem olcsóbbak, divatosabbak is lesznek*, mint a ma forgalomban levő bútorok.

Pongrácz Zsuzsa

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Élet és Irodalom

1969 JUN 14

1021

Perhács László

Perhács László: Játék

engető, vi-
ávolabb ke-
ár — szer-

szétszedhető
nélyes köny-
rvezte, s va-
sem szépíro-
hagyott er-
ka, a közle-
mára legfel-
marad fenn,
nnyű vízi al-
zre bocsássa,
igye könnyed,
inden sportot

ábrándjai kö-
irodalomhoz is
e. Soha munká-
nem tett, mint
radt ez a műve
pedig ha úgy
eltervezte néha,
re lett volna, a
gyökeredző.
ik történelmi té-
rős kiegészítésre
z effélét nehezen
még sok új ada-
órikusoktól, mi-
zán működni en-
ás volt ez az iz-
adatok, nyomok
elkalandozzék a
őző századokba,
végrehajtott elő-
keze ujjai ma-
s leginkább fél-
llapotában, ami-
e alól felszaba-
szánta rá magát,
vába bocsátkoz-
világosságot kí-
űve nyitott, át-

negyedszázados
eztettem, hogy
ne dedikált kö-
heztelő szavam
dhatott fel be-
reid megjelené-
yosóin minden
dhez és meleg-

költeni mindig a duplájá
nyi a kezébe került. Könn
csak bőkezűen élt, ha pén
a jelennek élt. Talán nen
a pénz értékét. Ezt a tu
ki is használták néha. De
nem venné észre. Mert s
got.

Írói nagyságának titk
hogy úgy írt, amint élt. Változatos életének minden tapasztalatát, takargatás, szemérmeskedés nélkül, beleírta, átmentette műveibe. Távozásával ezért nem érezzük üresebbnek a világot. Az Ő világát. Egy egy sírba hanyatló jeles írónk hagyatékának summázásakor bizony hányszor gondoljuk, mennyivel nagyobb lehetne, ha mindent átadott volna, amit tudott a világról, amit megélt belőle. Tersánszky nagysága és hatása éppen abban a teljességben rejlik, hogy minden tapasztalat átadásával, elfogadtatja velünk egyáltalán nem köznapi erkölcsi világát is. Egész életét.

Joggal hihette, hogy íróhoz, teremtő művészhez méltó módon, független teremtő módjára él, sőt azt is talán, hogy számára az egyetlen alkalmas, tehát méltó életforma az övé. Mi, pályatársak, akik másképpen, kötöttségek keretében éltünk, fiatalabbak és idősebbek, gyöngeségünkben a konszolidációt és a biztonság igényét kerestük, követtük. Ezért Ő nem haragudott. S gyakran inkább azok tiszteltük és bámultuk, akik legtávolabb álltunk viselkedésünkkel az Ő szokásaitól. S úgylehet, Ő is hasonló okból vonzódott hozzánk.

A magáéhoz hasonló felfogást inkább a nőkben szerette, noha a ragaszkodást bennük is becsülni tudta nagyon. De most már mindez csak bennünk visszhangzik

Nem szólal meg többé az avarsíp. Nem szerelődik többé össze a csőnak — már gondolatban sem, alkatrészeit széthordja az idő. Nem ünneplik többé megjelenését a termelő borkimérésekben Budapest-szerte. És soha, soha nem alakul meg a sok pengetős hangszerből, s a néhány fúvósból toborzott — gitárokból, guzlákból, dorombokból, lantokból, citerákból zengő, világjáró nagy kórus sem.

Cseres Tibor

Esztergomi László megírta, hogy Borsod megyében az elmúlt esztendőben sok faluban a községi tanács egyetlen fillért sem adott könyvvásárlásra. Néhány nap múlmuszáj. Törvény, kormányhatározat, miniszteri utasítás szabályozza, mit kell adni egy lakos után oktatásra, egészségügyre és még sok minden egyébre. Csak éppen

Perhács László

Perhács László: Farsang

1021

Józsa János kiállításáról: Zene

HETI

olyan idők avult hagyományának tartjuk, amikor ötven évet megérni önmagában is kivéte-

Ádám Jenő:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Perhács László

ÉLET ÉS IRODALOM
1962 NOV 3

1021

Perhács László rajza

előadók (a
ednem kivétel
versenyt, hanc
y a magyar
xista iroda
nzetközi szere
megnőtt. F
rözte az egész

Az összehasonlító irodalom-
omány — mely általában
ilágirodalmi összefüggése-
, kölcsönhatásokat, közös
tívumokat vizsgálja — nem
i tudomány: első szervezett
ntkezése a pozitívizmus
szakára esik. De kezdő lé-
einél e módszer segítségé-
csak részleteredményekhez
ottak, elszigetelten vizsgál-
a jelenségeket, megeléged-
egyfajta dokumentariz-
ssal; a pozitívizmust felvál-
szellemtudomány pedig
bára merész feltételezésse-
t konstruált, a konkrét tör-
elmi-társadalmi elemzést
alában figyelmen kívül
gyta. A marxizmus viszont
ahogy erre nemrégiben a
oszkvai megbeszélés, vala-
nt az utrechti nemzetközi
ngresszuson részt vevő mar-
sta tudósok rámutattak —
összehasonlító módszer ki-

tően. (Ezzel, úgy
is tudtak mutatni abból a vál-
ságból, melybe a — főleg ame-
rikai — strukturalisták ezt a
tudományt juttatták.) S ezek-
kel a bizonyítékokkal hozzá-
segíthetnek irodalomtörténet-
írásunk néhány elvi és mód-
szerbeli fogyatékosságának ki-
küszöböléséhez is.

Az utóbbi kérdésnél nem árt
egy kicsit elidőznünk. A mar-
xista összehasonlító irodalom-
történet nemcsak a harmincas
évek magyar nacionalista szel-
lemtörténeti koncepcióival
(például a „Duna-medence"
magyar primátusának téveszt-
méjével), vagy a pánszláv na-
cionalizmussal tud eredmé-
nyesen szembeszállni, hanem
pozitív programot is tud adni
mind a történeti, mind pedig
a műelemzés szempontjából.
A kutatók figyelmét *határo-
zottan a közép- és kelet-euró*

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Perhács László: Farsang

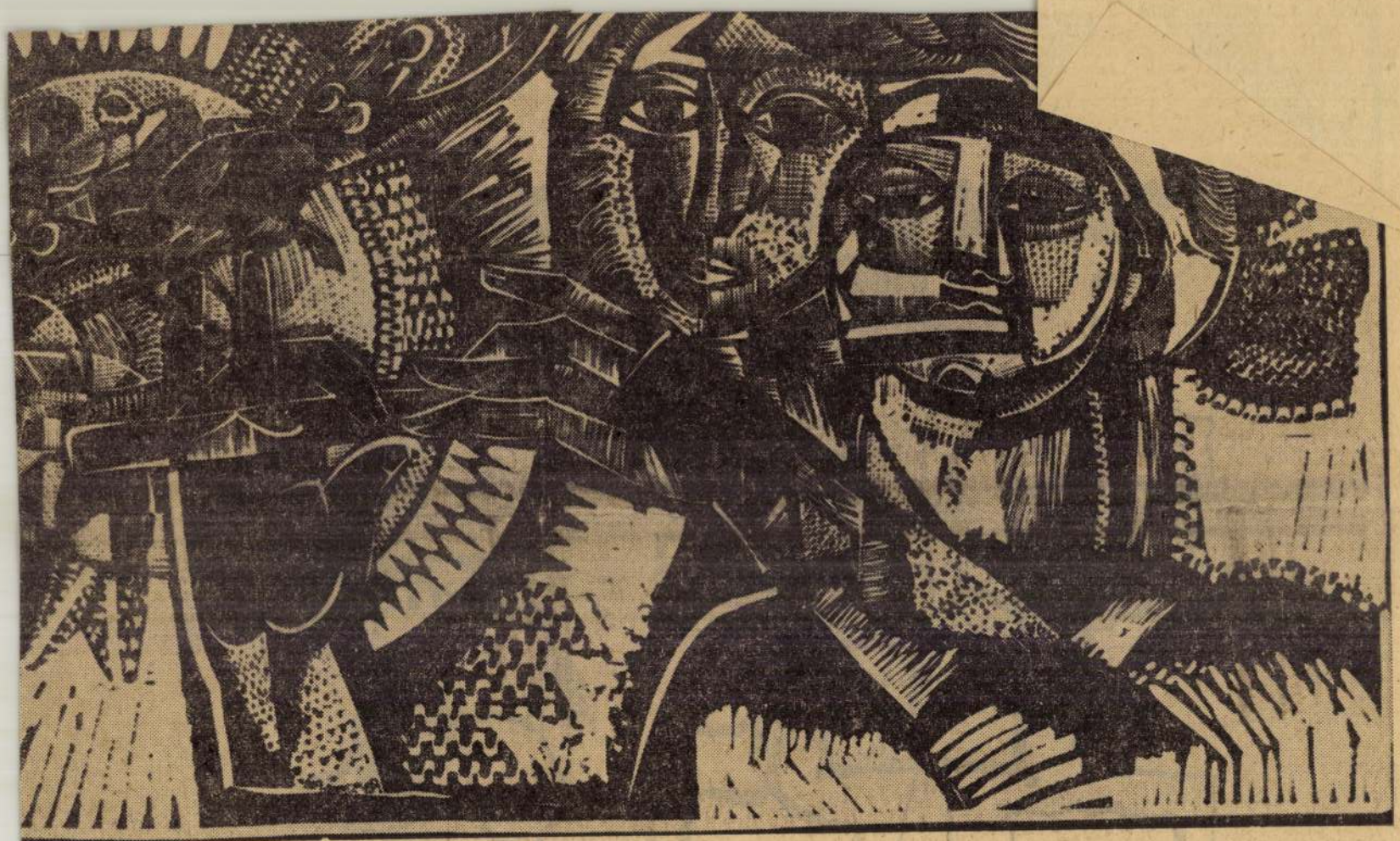

Józsa János kiállításáról: Zene

HETI

olyan idők avult hagyományának tartjuk, amikor ötven évet megérni önmagában is kivéte-

Ádám Jenő:

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Könyvvilág

1976 JUL 7

Perhács László

1021

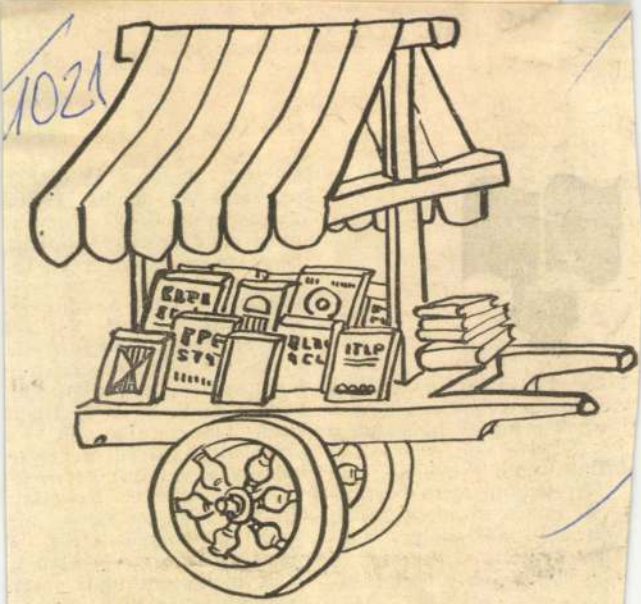

Perhács László rajza

S
fo

Fölszedte sátorfáit a könyv. Az ünnep véget ért, következnek a könyv hétköznapjai. Sikeres volt ez a hét (mint minden évben; ha netán valami nem stimmelt, erről majd később esik szó). Sok könyv gazdára, otthonra talált, s hogy kinyitják-e, elolvasták-e, majd elválik. Még szenzáció is volt nyilván,

sorozat. Megvesz az embe egy könyvet, aztán kedv támad a többire. Van i most már annyi sorozat hogy mostanában ezt te szik szóvá azok, akik szí vükön viselik a könyvel sorsát. Mert a sok soroza kényelmessé, tunyává i tehet. Mi több: olykor föl bosszanthat. Megveszi a ember X. Y. Ilyen és Ilyen című elbeszéléskötetét, s aztán otthon derül ki, hogy néhány évvel ezelőtt megvette ugyanezt Novellák címmel, csak az egyik elbeszélés hiányzik most, s más van helyette. Meglehet, ez is megjelent már egy harmadik kötetben. Kisregények jelengetnek meg

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁR

Könyvvilág

Perhács László

könyvet keres, könyvet kínál

1021

Perhács László rajza

KERESLET

B.: Az első hét esztendő, Biond, G.: Egy francia házaspár Amerikában, Bates, H. E.:

István[illegible]né

Vaj

Jegyzeter
Vajúdó p
kitűnő szlovákiai magyar írótól, Duba Gyulától kölcsönöztem. De nemcsak az ő könyvéről akarok írni. Moldova György őrségi beszámolója is ide kívánkozik, jól illeszkedik a cím alá. Vajúdó világ az Őrség is. Duba könyve a határokon túlról, a Garam mentéről szól, Moldováé Magyarország délnyugati széléről, de mindkettő a hagyományos parasztéletforma átalakulását dokumentálja. Duba „jelentés"-nek mondja könyvét, Moldova „riport"-nak, mi pedig közös néven irodalmi dokumentumnak vagy megszokottabb hazai nevezettel: szociográfiának.

Duba a Garam-vidék és a parasztvilág változásainak elbeszélését a szülőház küszöbén kezdi. Majd sorra kerül az udvar, a kert, az utca, és így tovább, egyre szélesebben körözve. Ez az első fejezet hangsúlyozott tárgyilagosságával, leíró szemérmességével

lepítések a határokon túlra, hozzánk, Magyarországra. A családi történelem megrázó dokumentumai is előkerülnek. Aztán a betelepülők, s a falu új élete, a kölcsönösen ismeretlen, idegen csoportok egymásra hatása. Kibontakozik a könyvből a mára gyökeresen átalakult élet, az új technika, az új szokások és sok minden más, aminek még csak jelzésére sem vállalkozhat e rövid jegyzet. Az azonban semmiképp sem maradhat el, hogy megítélésünk szerint e könyvvel az utóbbi évek egyik legjobb magyar nyelvű prózai művét tartja kezében az olvasó.

Moldova György is új dokumentumművet írt, a nagy sikerű *Dicsőség Komlónak* után az *Őrség panaszá*-t. Moldova idegen vidéken jár, s a „vidék", a paraszti élet nem ismerős számára, hiszen fogékony gyermek- és ifjúkora a vá-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁR

Könyvvilág

Perhács László

1021

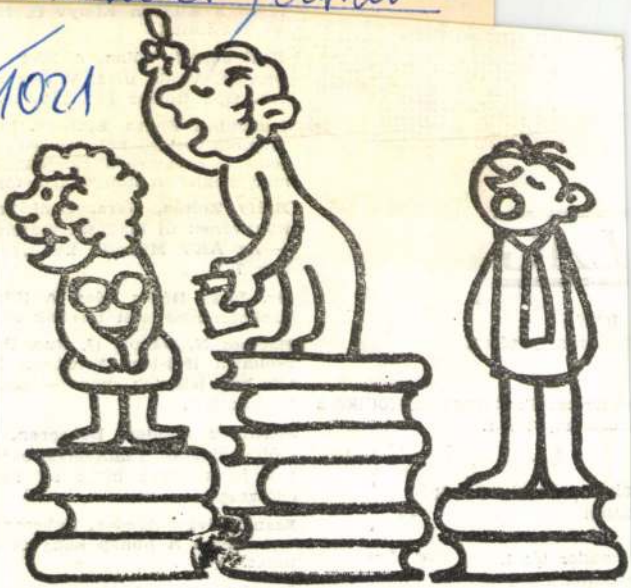

Perhács László rajza

LÁG

István
Vörösmarty tér 1.

yvterjesztők Egyesülése főtitkára
örösmarty tér 1.

alnál, a kézbesítőnél
dánál

f nádor tér 1.
számlára
egyes szám ára: 80 fillér
6

krt. 7.

Dr. Józsa Dénes Pécs. A Kön
tunkban kísérletet teszünk a

Barthos N. Gábor, (3. Rue, Pa
zsoltárja 1966-ban, Friedrich N
1972-ben jelentek meg. — Kön
vábbítottuk.

Schwarcz Sándor, Debrecen.
előfizetőjét és rendszeres olva
sok jó könyvre hívja fel figy
egészséget kívánunk.

Szamosujvári Sándor, Debrecen
beri száma **A hónap könyvei** r
nését.

Januári számunkban — téves
Margit: **Különös dolgok** c. n
Bokor Lászlót tüntettük fel. A

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV 29

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Perhács László

szertartásosan ...
magam a bűvöletből.
— Fenség! A csónak...
— A Bán?
— A csónak visszaérkezett.

1021

kozás...
sáról, az ország jöl...
dönt, és az uralkodóház érdekeinek szolga

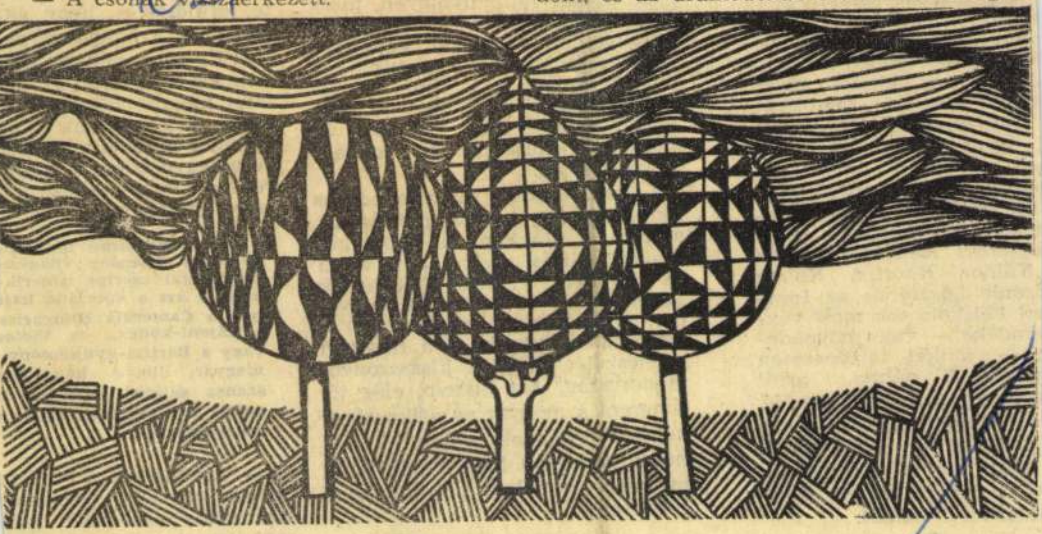

Perhács László: Táj

képezik az alkalmazott
sokat. A mérkőzés nyílt:
művészeti Főiskola meny-
ben, minőségében is baj-
mesterek között ugyan
láltuk Herrerát, legföljebb
művészeket. Nevelésük
, hogy a fiatalok közül
ek epigonjaik, és — ez a
sabb — hogy egyáltalán
új, grafikus aranycsapat.
t is tudok mondani: *Balla*
elvidéki András, Helényi
Káldor Katalin, Kolma
Zsótér László és az Ipar-
eti Főiskola sok most vég-
endéke — vagy növendé-
—, akiket történetesen
nerek. A pálma, tehát
valóan az Iparművészetié,
élvonalbeli plakátosunk a
némileg idősebb *Kemény*
vagy *Schmal Károly* ép-
el Képzőművészeti Fős-
zereztek diplomát.

Amíg így
gyar plakát h
furcsa módon
minőségi robb
csak észrevett
dekes, olykor
nyitja a szem
utca plakátjai,
előtti kiállítás
Egyre jobbak.

Látom, kezd
lenni: de így
a remek alkalom, a jubileumi plakátkiállítás jövőre. Ám senki se vegye „musz"-feladatnak (gyengébbek és a fiatalok kedvéért: amit muszáj megcsinálni) a fölkészülést, tűnjön el a filiszteri méricskélés, meg a kisasszonyos modorosság. Azt hiszem, elég jól ismerem a magyar garafikusokat: kemény legények, nekik jót csinálni könnyebb. Meg fogják látni, mindjárt jobb lesz a munkahelyi közérzetük.

Frank János

**— A reneszánsz muzsik
általános jelenség világsz
pasztalatai szerint ismeri
kelik-e azt a speciális ha
lyet a Camerata Hungari
a Kájoni-kódex, a Viet
vagy a Bártfai-gyűjtemény
magyar, illetve kelet-eu
szánsz sajátos termékei
nek-e a reneszánsz zene
reneszánszba?**

— Azt hiszem, a mi zen
véssé ismerik. A renesz
szánszába elsősorban a
net ismert nevei tartozna
németalföldi és olasz mes
köztudat mindenekelőtt

Életünk rendje egy nagynagy játék; magunk megállapította szabályok szerint folyik. A „játékszabályok" összefonódó, egymással szoros összefüggésben levő — de bizonyos szempontok szerint azért elkülöníthető — rendje a jogszabályok tömege. Életünk sokágú folyamát rendezi. Ebben a rendben — mint már írtunk róla — fontos helyet tölt be az idő. Az idő, amelyben cselekszünk, amely bizonyos ideig enged, azután tilt, vagy kiejti a cselekvések lehetőségét. Arra már „játékszabály" készítő elődeink is (latinok, frankok, angolszászok, germánok stb.) rájöttek, hogy méltánytalan lenne, ha az idő úgy folyna ebben az igen fontos „játékban" is, mint az életben: megállíthatatlanul. Minden jogrendszer bizonyos feltételektől függően lehetőséget ad arra, hogy a jogviszonyok folyását megállítsa és az időt újra kezdje.

Állva maradt idő

Az idő megállítása az elévülés megakadályozását szolgálja. Tegyük fel, hogy valakit elgázol egy gépkocsi. Az áldozat életben marad, de kórházba viszik. Itt hosszú hónapokon keresztül ápolják. Tegyük fel, hogy a koponyasérülés nagyon előnyt biztosít. Ilyenkor az *elévülés megszakadásáról beszél a jogi szaknyelv.* Az elévülés megszakadásáról akkor beszélünk, ha *az elévülés meghatározott időpontban megszűnik és az elévülés* — a megszakadást előidéző körülmény, illetőleg az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után — *újból kezdődik.*

Nézzük végig az elévülést megszakító dolgokat.

Ha a jogosult *felszólítja a kötelezettet* a teljesítésre. Tehát aki kölcsönzött, ír egy levelet az adósnak, hogy fizessen. Természetesen a megállapodott határidő eltelte után. Tehát öt éven belül, ha felszólítást küld, akkor a követelésének elévülése a felszólítás átvételének idejétől újra kezdődik.

Ha a jogosult a *követelést bírósági vagy más állami úton érvényesíti.* Vegyük P. Éva olvasónk lakásalbérleti ügyét. Albérlői nem hajlandók a bérelt lakrészt elhagyni, bár szerződésük meghatározott időre szólt. Ha olvasónk a lejárat után nem tett volna semmit annak érdekében, hogy albérlői a lakást elhagyják: e joga elévült volna. P. Éva azonban az illetékes tanács szakigazga-

Perhács László illusztrációja Végh György Pacsaji csalafinta kalandjai című meseskönyvéből, melyet a Móra Könyvkiadó jelentetett meg

Magyar Nemzet, 1975. dec. 14.

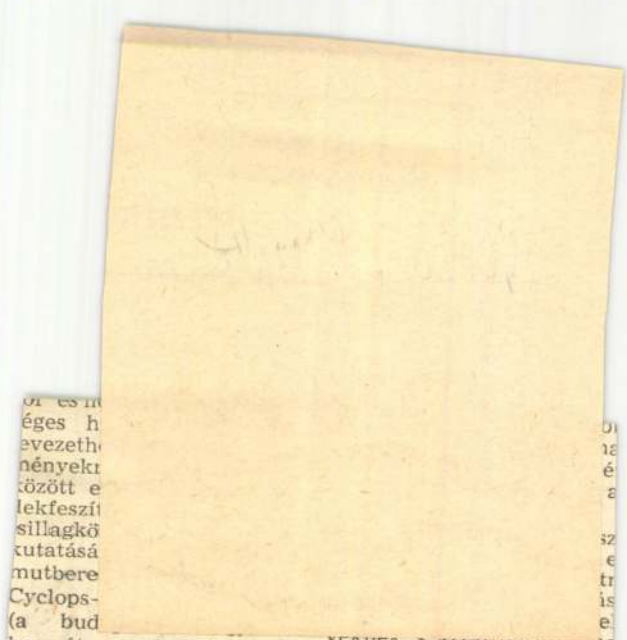

éges h
evezeth
nényekr
között e
lekfeszíi
sillagkö
kutatásá
mutbere
Cyclops-
(a bud
hosszát meghaladó átmérőjű) antennarendszer, a hozzá tartozó jelrögzítő és kiértékelő berendezéseivel és néhányszor tízmilliárd dolláros beruházási költségeivel méltán keltette fel a világ érdeklődését. A gyűjtemény cikkei ugyan a szakember nyelvén vannak megírva, de témájuk olyan érdekes, hogy kis figyelemmel az átlagos olvasó részére is lebilincselőek.

(Fizika 1975. Gondolat. 251 oldal, fűzve 37 Ft.)

vekkel, s azzal párhuzamosan olvasható. Ha követjük Skemp útmutatásait, olyan járatásságra tehetünk szert a matematika tanulásában, hogy a megkezdett utat önállóan is folytatni tudjuk. Nagy segítséget adhat a matematikatanároknak is, akik érzik megértetés nehézségeit.

Jurij Fialkov könyve szintén remek pszichológiai érzékről tanúskodik. Szinte megjeleníti előttünk a kémia történetét, anélkül, hogy zavart keltene az „irodalmiaskodó dramatizálás". Ellenkezőleg, stílusa hitelesebbé teszi mondanivalóját.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Perhács László

Könyvvilág

1976 MÁJ

1021

Perhács László rajza

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 SEP .

Könyvvilág

Perhács László

1021

Perhács László rajza

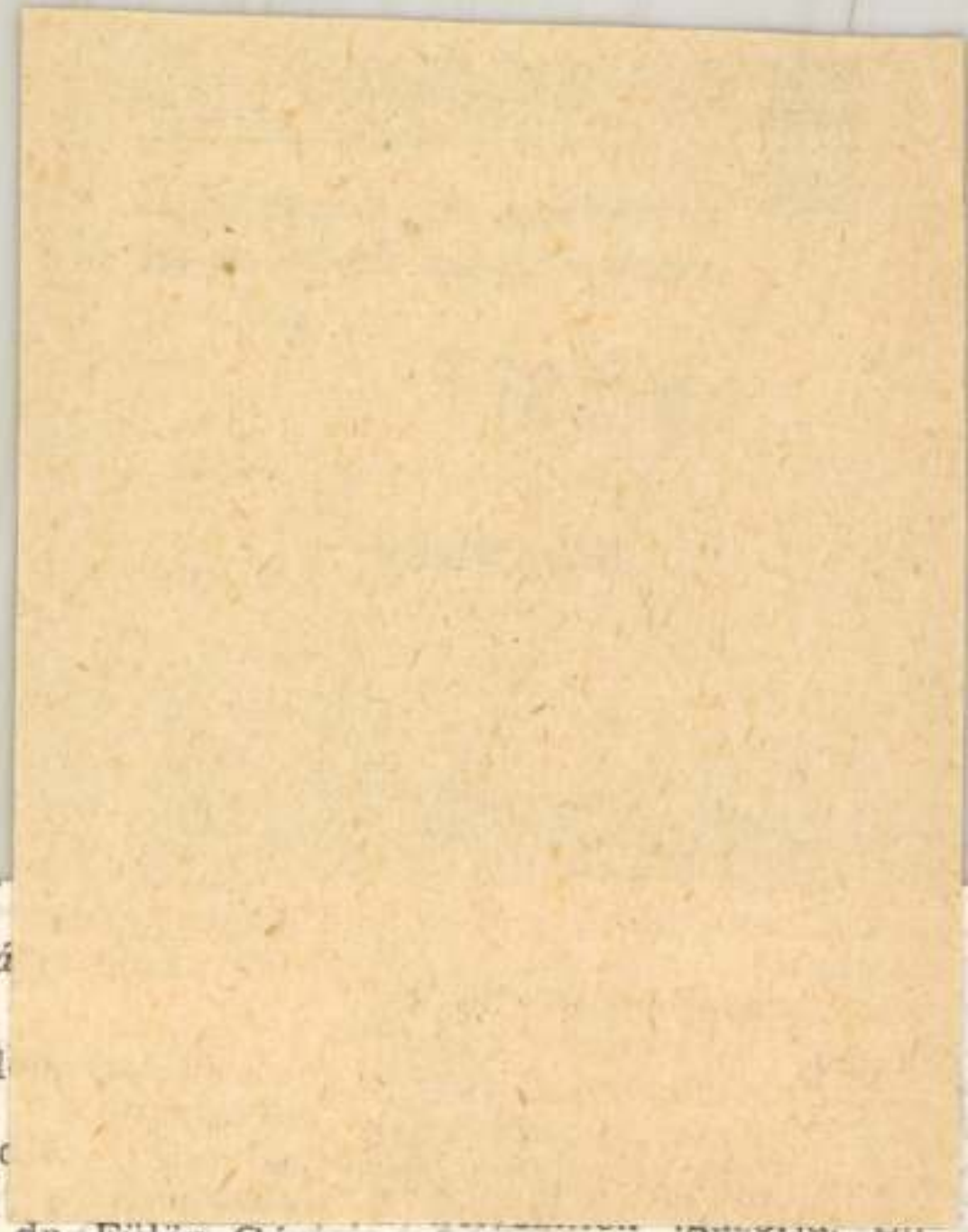

elyzete a
Tanácsköztá
1919

—2. Művel
olvasás.
könyvnyomd
reskedelem
korában — dr. Fülöp Géza
andidátus.

3. Nemzetközi könyvművészeti törekvések a szádfordulón. A szecesszió s a magyar könyvművészet — Kéki Béla könyvörténész.

4. Magyar könyvtárak a apitalizmus viszonyai köött — dr. Fülöp Géza

nek alapján a tanulmányi év végén a kollégiumot rendszeresen hallgatók „látogatási bizonyítvány"-t kapnak. Beiratkozás 1975. szeptember 1-től szeptember 30-ig minden munkanapon 15—19. szombaton 10—13 óráig a TIT Budapesti Szervezetében (VIII. Múzeum u. 7.).

Baranyai Tibor

Perhács László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724
1970 FEB

VALÓSÁG
Budapest

1021

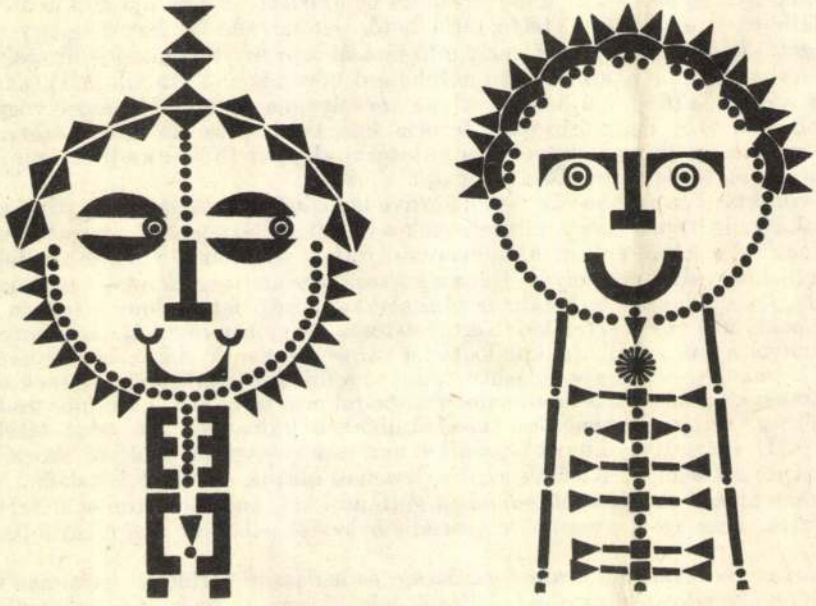

Perhács László: Arcok

fossilis, az egyujjú, egy[illegible]
tarpan és a *Przewalski* ló, melyből az em
tette, nemesítette ki.

Arisztotelész huszonhárom évszáza
látta, hogy a társadalom alapja az em
nagy monumentumait emberi erő emelt
mert elfogyasztották rabszolga-tartaléka
jelentékeny. A lovat a nyakba vetett h
ütőerét, az állat hátrakapdosta fejét, a
492 kg-ban maximálta a császári hírviv

Ez a befogási mód egészen a X. szá
született. Új lószerszámot találtak fel, a
[illegible] (homut) ösét, mely
még mindig nyakhám volt, de a ló lapockáira nehezedett, és nem nyomta le ütőerét; a ló erőkifejtését egyenletessé tette, terhelhetőségét növelte. Ehhez még egy újítás csatlakozott: feltalálták a *patkót*, mely a ló járását kemény talajokon is biztosította. Kumet (a nevet még a nálunk járatosabb homut néven is alig ismerik már) és lópatkó mint világjelentőségű újítás — ki ne mosolyogna ezen?! Ne mosolyogjunk! *François Delaisi* (Les deux Europes) francia közgazda és szociológus Lefèvre des Noëttes ugyancsak francia szociológus kutatásai alapján (Force motrice animale à travers les âges, 1924) ezeket fűzi a két újításhoz:

„A vontatás könnyebbé vált: ettől kezdve befoghattak két, négy vagy hat lovat, párosával. Azt is látjuk, hogy megjelennek a hatalmas járművek. Nyugaton ekkor emelkednek fel a kőből épített hatalmas vártornyok (donjons), a korábban földből és sövényből vert sárvárak helyén. Ez az a korszak, amikor megjelennek a gótikus katedrálisok, kőkupolákkal és hatalmas támfalakkal a régi fatemplomok helyén, melyek oly sokszor a tűz martalékai. Természetesen az ember munkája is könnyebbé vált. Könnyebb lett a szállítás, kifejlődtek a városi árupiacok. A községek (városok) harca is könnyebb — felszabadulásukért. Javul a földművelés is, növekednek a terméshozamok, a parasztság is könnyebben szabadul meg terheitől. A feudális uraknak sincs szüksége annyi munkaerőre, hozzájárulnak a jobbágyok szabaddá tételéhez (XII. és XIII. század) . A kumet feltalálása nemcsak anyagi, de politikai, szociális és művészeti jelentőségű is. Kitűnik ez, ha összehasonlítjuk a kumet feltalálása előtt épült román stílusú templomok számát a gótikusokkal, melyek a kumet feltalálása után épültek. Igaz az, hogy minden szociális haladást valamely technikai fejlesztés képezi."

Az állati eredetű energia uralma gazdasági és hadászati területen hatalmas volt; sokáig elhomályosította még olyan újítások jelentőségét is, melyek új energiaforrásokat kínáltak az emberiségnek. *Blois* városában, ott, ahol a Loire hídja lépcsőkben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Perhács László

1021

1969 OKT 1 1

Perhács László: Fej

Filippió
Hildegrád

Perhács László

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU
Budapest

1970 MÁR 9

1029

Grafik von László Perhács

künstler.
fang an
lintechnik
ständigen
weiterführ
flüssig, se
vorzustelle
unserer

...agie...
...ler

Arbeitermacht darstellten. Seine Gemälde — wie z. B. *Hinrichtung der Kommunisten* — geben die heroische Vergangenheit, die menschlich-moralischen Ideale in ihrer physischen Wirklichkeit wieder und gestalten sie zu sichtbaren und inspirierenden Erlebnissen. Dasselbe anspruchsvolle Engagement, dieselbe kraftvolle Darstellungsweise kennzeichnet auch seine Werke *Eisenbetonmonteure* und *Hackende*, die aufgrund unmittelbarer Erlebnisse — zu dieser Zeit übersiedelte er von Budapest nach Miskolc — die Bedeutung und Schönheit der schaffenden Arbeit darstellen.

Parallel mit der thematischen Aktualität entfaltet sich auch sein eigener Stil: Er ar-

József Vati: Mädchenkopf

der Lyrik sowie Selbstsicherheit und wohlkomponierte Ordnung aus.

In erster Linie interessiert er sich für den Menschen, für seine alltägliche Arbeit, er gibt seinen Tod, seine Geburt, seine Jugend wieder, atmet mit ihm zusammen auf dem Feld und in den Gruben

Perhács László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 FEB 28

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Perhács László: Sáskarádió

tor László,
László, Nén
János, Vas
biztosítottal
kibírják a
(Kálnoky
azért jött
hogy újra
verseket.)

Bari Káro
tú, égőszemi
tag fiú, kétszer találkoztam személyesen. Természetesen megkérdeztem tőle, hogy csakugyan nem akar költő lenni? Azt válaszolta, hogy ő nem ezt mondta annak idején; illetve, amit mondott, annak az az értelme, hogy ő nem akar soha a verseiből megélni, nem is tudna, mert számára a vers nem elhatározás és nem ambíció kérdése.

Bari Károly verseit azóta nyomdába adta a Szépirodalmi Könyvkiadó. A gyomai Kner nyomda (amely nem „idegenedett el" ma sem Gutenberg szellemétől, a könyvnyomtatástól), vállalta el soron kívül a kéziratot, s el is készíti hamarosan — Holtak arca fölé címmel — a könyvet.

Hadd valljam meg: nem tulajdonítok túlzott fontosságot a véletlenek játékának, amelyek idáig vezettek, s amelyeknek magam is csak eszköze voltam, mint egy „véletlenül odafigyelő" szerkesztő. Inkább abban érzek valami sorsszerű és jelképes szépséget, hogy egy (ankétokkal, konferenciákkal és szociológiai felmérésekkel megcélzott) népréteg tehetséges fia éppen a költészeten keresztül talál magának valóságosan is utat — és hazát — a nemzetben.

Domokos Mátyás

Vándo

Hajnalok tornyai dőlnek
csípős szelek sörényébe-f
hajnalok, a szegénység k
bennünket, nyikorgó sze
visszük rongyokba-öltözt
isteneinket: csupa-tűz öl
akik az árok szélén szüln
az utak tündérei, harmat
gyöngyvirág-levélbe törö
énekelnek esténként, szo
forró zivatar, amikor a v
szárnycsapásai sötétséget
fölé, árnyékok lopakodna
lányaink kendőjét akarjá
csókért adják vissza, nem
sátoros szekereinket; kív
baglyok rikoltoznak csak
a régi öregek hétpecsétes
égették keményre szívün
hidegen-süvöltő telek, ve
között, tábortüzek hamu
lángjai alatti kincseket k
cigányasszonyok, akik d
rakják haragosaik kenye
arcunkra utak pora tapa
puszták dideregnek mögö
az öröm piros-citeráját z
nyikorgó szekereink az u
kehes lovaink nyerítése l
fény-zászlók zuhognak a
az arany búzaföldek szív
emeltek házaik köré, por
berozsdásodott, csikorgó
villám-hasogatta üszkös
az utak mellett; kormos
ráüszik a hold.

Perhács László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021
1970 FEB 21

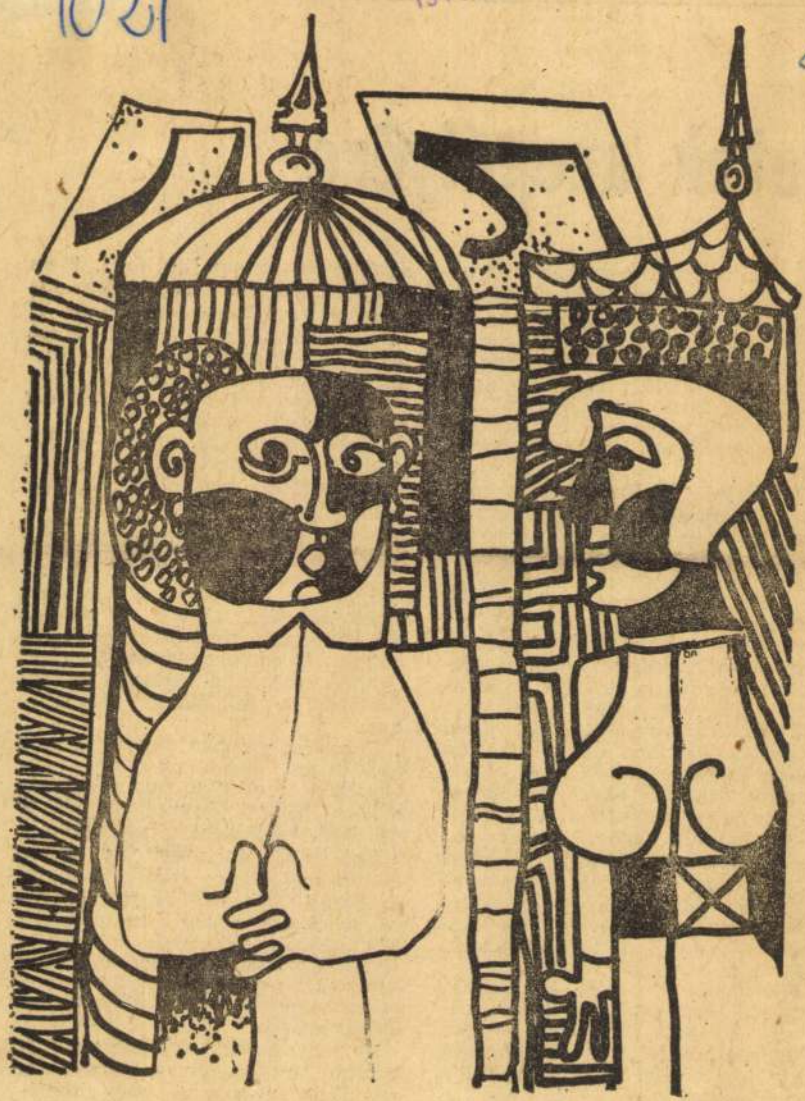

Perhács László: Illusztráció

Y V E

ötetek szegélyére

zők, a tőmondatok nem csak benyomások, hanem egy következtetéssor végeredményei. Az előzmények, hát bizony azok most lemaradtak; más, testesebb műfajba kívánkoznak.

S itt visszaugrom a kezdő gondolathoz. Ami egy „bűvszó" — azt hiszem, végeredmény, megfejtés — érdekében született. *Jelenség.*

Ne értsék félre: nemcsak testi valója. (Bár ez is kínálja az érzelmes, poétikus visszaemlékezést, a hatásos analógiákat az írott szöveggel; e látvány tetszetős szóképeket sugallhat a tárcákba, nekrológokba fulladt kegyeletnek.)

Az egész volt jelenség. Ő maga s megszámlálhatatlan műfajú alkotása, szervezetének egymást motiváló, tápláló, magyarázó részei.

Nincs magyar költő, aki ilyen hallgatag és megfejthetetlen, ha vakon ütöm fel köteteit, s a keresztmetszetekből akarnék a hosszmetszetre következtetni, egy versből próbálnék valamit ellesni az egész törvényeiből. Ha túl közel állok hozzá, nem látok belőle semmit. Vagy teljesen bele kell költöznöm, vagy teljesen el kell távolodnom tőle, hogy meg tudjak valamit róla. A jelenségről.

Költő? Ez a szó — hà Petőfit, Aranyt, Radnótit vagy Szabó Lőrincet költőnek tekintem — itt, adott esetben teljesen értelmetlen. Az „ilyen is van, olyan is van" hig relativizmusa nem váltja meg az embert attól az elemi erejű élménytől, hogy *egészen másról* van szó. Miként képzőművészetében is, amely — megint egy „bűvszó", Kassák-épületem tartópillére — kísértetiesen azonos lírájával. Nem költő? Több, kevesebb? Nem tudom; rossz kérdés, tehát nincs is rá jó válasz. Más. Élő-költészet ez, talán így lehetne szavakkal jelezni, ha nem is kifejezni. Az ember elemi, monumentális és mindig éppen-született őslírája.

Modernizmus? Ez sem ideillő fogalom. Túl sokat és túlságosan megtévesztően társították Kassákkal. (Talán ő maga is.) Kassák avantgardizmusa az avantgard lázadása a „lírai líra" ellen, s visszatérése — a tegnapit, a régit átugorva — a tagolatlan, osztatlan ősművészethez, munka és emóció, az önmagát megváltó, emberré dolgozó és emberré varázsló ember önkifejezéséhez, a barlangi falifestészethez, a tábortüzek mágiájához.

Ennyiben valóban egy teljes kultúrhistóriai korszakot pótolt egymagában a magyar huszadik században. Ez az ő lényege; ez jelzi a méreteit. Vállalkozása paradox mivoltát pedig az, hogy az előbbi mondatunk sajnos csak paradoxon és nem a történelmi igazság lényege, mert egy ember nem pótolhat egymagában egy teljes kultúrhistóriai korszakot. Még mifelénk sem, ahol pedig igencsak furcsa a művészetek és a történelem munkamegosztása.

Ez nagyságának tragikuma s még inkább tragikumának nagysága, azt hiszem. S még az, hogy miközben mindezt átélte, az arcizma sem rándult. Minden csatározásai, izgatott vállalkozásai mélyén végtelenül nyugodt volt. Bizonyára tudta, miért.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Perhács László

VALÓSÁG

grafikus m

1984 — 61

1983. 11. 86. l.
15 M. Weber: A karizmatikus uralom és átalakulása. In: M. Weber: Állam, politika, tudomány. KJK, Budapest, 1970. 157—159. l.
16 Hankiss Elemér használja e kifejezést. Hankiss Elemér: Társadalmi csapdák. Magvető Kiadó, Budapest, 1979. 24. l.
17 J. Le Goff: Az értelmiség a középkorban. Magvető Kiadó, Budapest, 1979. 110—113. l.
18 Franklin Benjamin számadása életéről. Európa Kiadó, Budapest, 1961. 100—101. l.
19 H. Pirenne: A középkori gazdaság és társadalom története. Gondolat, Budapest, 1983. 298. l.
20 Ferge Zsuzsa: Az iskolai struktúra és az iskola által közvetített tudás struktúrája közötti kapcsolat. Valóság, 1974. 9.

1021

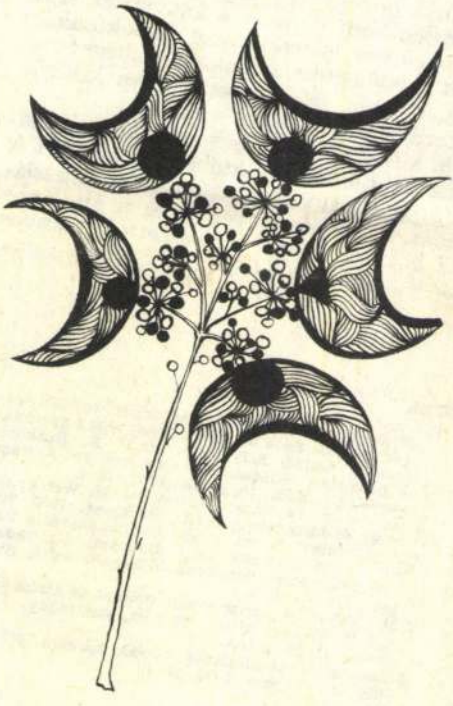

Perhács László rajzai

cióját.

Az eddig elmondottakból következően hogy nyomást gyakorolhatna a tanári ka színvonalának az emelése érdekében. Sőt, az nalizációja elől is elzárja az utat. Az egyete jellegű elméleti tárgyak oktatásával kezdődi ismeretek elsajátítására. A diákok így csak meg az egyes tantárgyaknak a képzés egés (Ferge Zsuzsa egyik előadásában az egyetemi t anyag-piramis" kifejezéssel jellemezte.) A tananyagok szerkezetének a logikájába való utólagos bepillantás alaposan megnehezíti számukra, hogy kialakítsanak egy racionális „előrehaladási" stratégiát. S a rendelkezésre álló képzési idő mindig alig elegendőnek látszik, így egyéni lerövidítése nemigen lehetséges. Ha valaki mégis megteszi, az iskola az esetet kivételnek, az egyént pedig zseninek minősíti, hogy a képzési idő adott hosszúságán nyugvó presztízsét ezzel megőrizze.

Az eddigiekben elemzett, monopóliumokkal védett iskolai világban, amelyben sikeresen el- és áthárul a munka hatékonyságának növelésére irányuló minden külső kényszer, a tanárszerep elsősorban ismeretbirtokosként és nem a közvetítés szakembereként definiálódik. A pedagógus egy bizonyos ismeretanyag birtokosaként elvárja tanítványaitól azt az erőfeszítést, amit ő is megtett a diplomája megszerzéséért. A pálya nem professzionalizálódott, mert nem érte (érheti) olyan kihívás, amely a tudás *közvetítésének* elmélyült, szakszerű kidolgozásához vezetne.

„Védett" az iskola, mert sikerrel elhárítja a kihívásokat, és védtelenek a tanai, mert feltételezett karizmatikus mindenhatóságuk következtében olyanokért is viselik a felelősséget, amikért nem kellene, ha saját cselekvési lehetőségeiket és korlátaikat ismerő szakembernek tudhatnák magukat. Különösen érvényes ez az általános iskolai pedagógusokra, akik nem húzódhatnak bölcsész- vagy természettudományos képzettségük szakmai sáncai mögé.

JEGYZETEK

Lásd erről Andor Mihály: Dolgozat az iskoláról című írását. Mozgó Világ, 1980. 12. és 1981. 1. sz.

Lásd erről Kozma Tamás: Az oktatás fejlesztése: esélyek és korlátok című könyvében, különösen a 42. oldalt. Kossuth Könyvkiadó, 1983.

Bródy András elemzi a tanári fizetések folyamatos csökkenését. Bródy András: Lassuló idő. KJK, Budapest, 1983. 108—109. l.

Az E. Durkheim által megfogalmazott program ma is aktuális: „Minden iskolában létezik egyfajta fegyelem, egy büntetési és jutalmazási rendszer. Milyen érdekes lenne megtudni, nemcsak tapasztalati benyomásokra építő hit alapján, hanem módszeres megfigyelések útján is, hogy milyen módon működik ez a rendszer egy helység különböző iskoláiban, különböző vidékeken, az év vagy a nap különböző szakaszában; melyek a leggyakoribb iskolai vétségek, megoszlásuk hogyan változik a különböző területi egységek vagy országok szerint, hogyan függ a gyermekek korától, családi helyzetétől stb.!" E. Durkheim: A pedagógia természete és módszere. In: A francia szociológia. KJK, Budapest, 1971. 43. l.

5 M. Weber: Az uralom típusai. In: M. Weber: Gazdaság és társadalom. KJK, Budapest, 1967. 72. l.

6 P. Bourdieu: Az értelmiségi hagyomány és a társadalmi rend megőrzése. In: P. Bourdieu: A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése. Gondolat, Budapest, 1978. 7. és 9. l.

7 M. Weber: A karizmatikus uralom és átalakulása. In: M. Weber: Állam, politika, tudomány. KJK, Budapest, 1970. 159. l.

8 Rendtartás az általános iskolák számára. Művelődési Minisztérium. 1983. 17. l.

9 Uo. 16. l.

Perhács László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 SEP 01

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

L. I.
1021

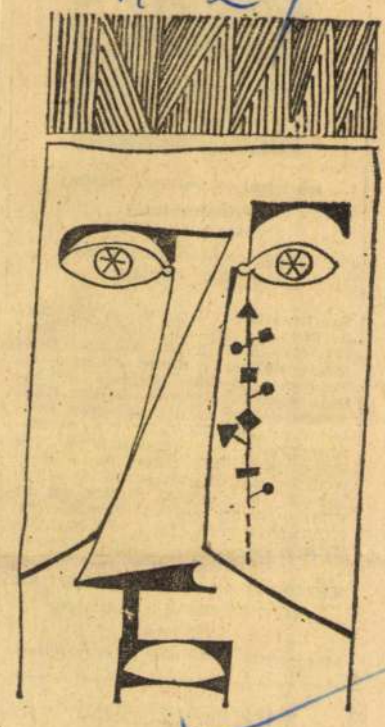

Perhács László rajza

NEMES GYÖRGY
Főszerkesztő helyettes:
GARAI GÁBOR

Szerkesztőség: Bp., V., Alpári Gy. u. 22. Tel.: 111—424: 310—920: 314—164: 111—087: 113—221. Kiadja: Lapkiadó Vállalat. Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285. Felelős kiadó: Sala Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest, V., József nádor tér 1.) Előfizetési díj negyed évre 24.— Ft. Külföldiek részére a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat.

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.

Megjelenik minden szombaton.

INDEX 25 244

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 12

ÉLET ÉS IRODALOM

Perhács László

1021

faluba bemutatkozni. Fábián motorkerék-páron hozta ki a járási székhelyről. Test-

— Tényleg felolvassam? — kérdezte.

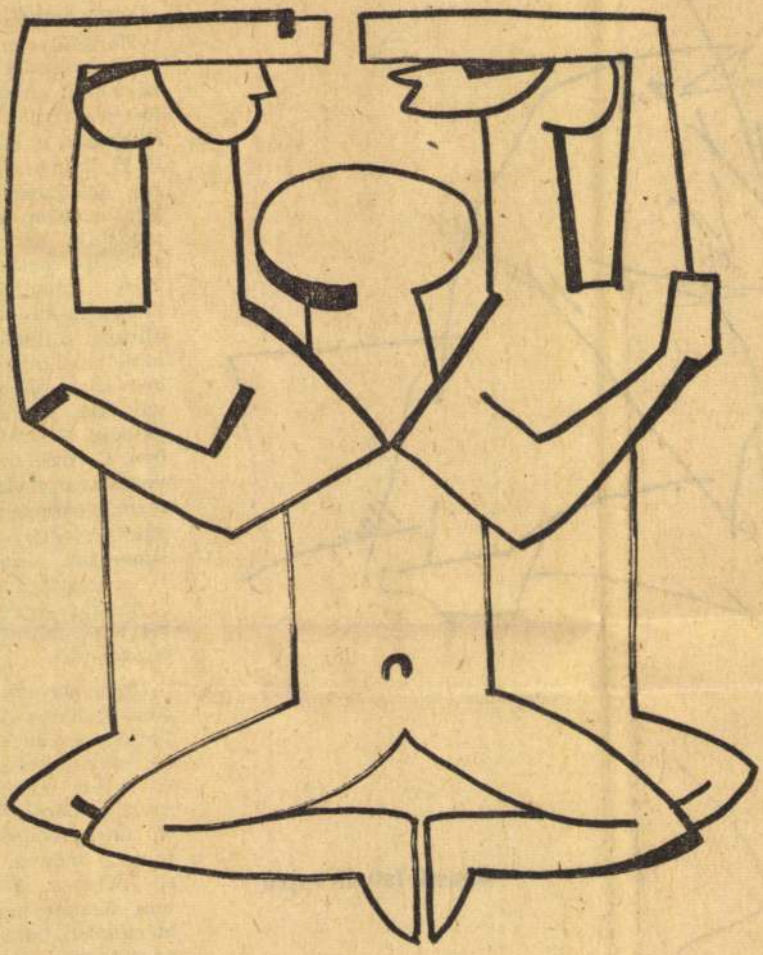

Perhács László rajza

Bozsik István rajza

a kórus csak arra van h
hogy elmondja — vagy m
kább: felidézze — a közép
állított költeményt. A kórus
több más mai kompozícióba
kor szinte érthetetlenné tör
szöveget, ha nem is annyira
például Penderecki *Stabat M*
ben. De miként a Stabat Ma
vegét sem szükséges közvetl
formációképpen" eljuttatni
gatóhoz, úgy Ady költemé
ismertnek feltételezi a szer
zenei megformálás tehát ne
elmondást vagy illusztrációt
céljának, hanem transzpozí
gazdagítást.

Hova transzponálhatja és
gazdagíthatja Ady költemér
fiatal magyar zeneszerző 19
— vetődik fel ezek után a
A válasz pedig elengedh
mert az dönti el az egész ko
ció létjogosultságát, használ
mét. A magyar zene sokba
zik Adynak, hiszen sem
sem Kodály nem aknázta
mértékben, amennyire az
vagy legalábbis rokon eszmé
ján várható lett volna. Az
fejtése túlnő e hangversen
moló keretein, miként ann

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JAN 24

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Perhács László metszete

Per kós Károly

ANTAL EMLÉKE

ténetének. Azt, hogy az irodalom, a múltbeli irodalom sem puszta tananyag többé, hanem életünkben élő és életünkkel élő valóság.

De hiába volt a hadakozás: ez az igazság nagyon hamar kiderült. Abban az arányban, ahogyan maga Szerb Antal is fokozatosan letett a neofrivol illúzióiról. Mert nyilván maga is belátta, mennyi-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KORTÁRS

Perhács László

1962 AUG

1021

(PERHÁCS LÁSZLÓ *rajza*)

versenyén a város vezetői nem jelentek meg. A v
ről sok *egybehangzó benyomás* alapján állítani
a helyén van) erről beszélgetve ezt mondta: „Né
nyolcadik általánost az esti tagozaton. Amellett a
készítő osztályát. Csinálom a munkámat a tanácsi
nyolc óra. Amellett a pártmunka, egy sereg értek
este, akkor tanulok. Nem tehetem, hogy készület
biek, a tanácselnöktől a gépírókig hasonlóan vannak. Itt a tanácsnál igen sokan tanulnak. A pártbizottságon is, ki egyetemet végez, ki a mezőgazdasági technikumot. Arról van szó, értse meg, hogy ahová nem muszáj, nem megy az ember." Ellentmondás? Igen. A múlt hagyatéka annyiban, hogy ez a rátermett vezető, tájékozott, okos ember, most járja azt az iskolát, amit az én 13 éves lányom jár. A jövő jelensége az, hogy ott dolgozik, ahol dolgozik, hogy tanul, hogy asztalos létére mezőgazdasági szakemberré képezi magát, mert úgy kívánja munkaköre, s meg is követelik tőle, hogy szakszerűen értsen ahhoz, amit „hivatalból" át kell tekintenie, aminek irányításába beleszólása van. Hihető, hogy ennek a városnak, mely oly sokáig volt elmaradott paraszthely, s ahol egy évtizedig oly sok erőt kötött le az új alapok megteremtése körüli harc, nem nagy idő múlva olyan vezetése lesz, amely a hatalom és a gazdaság kérdései mellett a művelődés ügye iránt is fogékony, s majd ahhoz is ért, hogy annak százféle bonyolult folyamatát áttekintse, intézményeit *tartalmilag* is értékelje s irányítsa; akkor a városvezető ember helyzetéből is, benső igényéből is folyik majd a parancs, hogy éppen a legmagasabb kultúrát támogassa — megjelenésével is.

Ellentmondás (és baj, és elmaradás), hogy ma még nem így van. Ez is a „régi" és az „átmeneti struktúra" következménye, érthetőbben szólva azé, hogy évszázadokig műveletlenek voltunk, az utolsó tizenöt évben pedig „más dolgok voltak napirenden" részben elkerülhetetlen, részben felesleges okokból. De törvényszerű, hogy hamarosan így legyen. Törvényszerű, mert most már — ezt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Perhács László

VALÓSÁG

1021

Perhács László rajza

Aladár úgy véli, hogy 1849-ben az én felfogásom
megegyezés elérése" volt a demokratikus diktatú
pretálása azonban nem más, mint a „lehetőség" é
tése. A kossuthi irányzat célja — diktatúrával v
ság függetlensége volt. Az elérhető optimális er
mint az 1848 március-áprilisában kialakult statu
más, mint a kompromisszum egyik változata. De e
annak elengedhetetlen feltétele volt minden oly
amelyet csupán egy demokratikus diktatúra k
És e ponton máris a kompromisszum kérdésébe i

Mód Aladár elképzelhetetlennek tartja a k
zeti mozgalmak és ellenlábasaik között. Véleménye
rolása helyett nem kisebb tekintélyre, mint magára a históriára hivatkozom. A kompro-
misszum a haladó mozgalmak számára természetesen sohasem lehet cél, de átmeneti
kényszerűség igenis lehet. Megítélése attól függ, hogy mi a kompromisszum tartalma.
Nem járhat elvfeladással, a célokról való lemondással, az adottba, a meglevőbe való
belenyugvással, hiszen akkor valójában már nem is kompromisszum, hanem kapitu-
láció. Az effajta kompromisszum a progresszív mozgalmak öngyilkossága. Csakhogy
másfajta kompromisszumokat is ismer a történelem. Vannak szituációk, amikor a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Perhács László

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 FEB 17.

1021

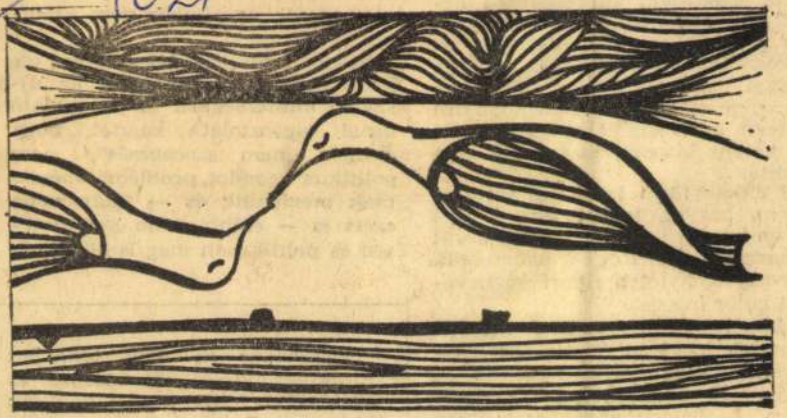

Perhács László rajza

nikább meglepődtem, mikor a
légák először kezdtek vállon
getni, hogy ez aztán, komám,
bátor írás volt. Jól megadtad
kik. Úgy állt rajtam ez a fen
rek ruha, mint egy konfekció
a készruhaipar őskorából. Az
hosszú, a nyaka szűk, csí
szorít, a válla húz, akármer
tetszett is a jelmez, a tükör
be kellett látnom, hogy nen
szabták.

S akkor törni kezdtem rajta a fejem, hogyan is bonyolódik bele az ember az ilyen nem neki szánt ruhadarabba. Hogy rangosodik egy-egy igénytelen riport úgynevezett bátor írássá.

Hanem csak most, ahogy itt ülök a műbőr karosszékben — kávé, cigarettafüst, okos főnöki szavak —, találok rá váratlanul a magyarázatra. A magyarázatra, ami olyan egyszerű, hogy leírni is szégyellem. Olyan egyszerű, hogy már-már nevetséges.

csak megírtunk ...
ezért is — előbb-utóbb szerencsésen és politikusan meg is oldódtak.

Klasszikus műveket időnként újraolvasni fölöttébb hasznos és tanulságos. Mert mindig találunk bennük valami, korábban észre nem vett újat, valami, első látásra talán apróságnak ...

Perhács László
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KORTÁRS
1958 SZEP

/610

PERHÁCS LÁSZLÓ rajza

A Szabad Hazánk című folyóiratról van
—, a néphadseregünk hatodik évfolyamban j
szerepéről és jelentőségéről, hatásáról és céljá
Nem aktuális azért, mert nem okozott feltűné
tettem — írókat, kritikusokat és olvasókat
sem marasztalható el, mert ami kifogásolhatót
és uralkodó „korszellem" és fölfogás kifejező
irányzat diktátuma.

De szükségtelen a Szabad Hazánk ellenforradalom előtti multjának hánytorgatása azért is, mert a folyóirat ellenforradalom utáni megjelenése: szerkesztése és hangvétele, és ami a leglényegesebb: tartalmi profilja nem ismétli, nem folytatja a múltat, hanem megújhodottan vágott neki az 1957. év elejére még oly jellemző kevertségnek és zavarodottságnak, eloszlatni persze — és szándékaiban nagyon bátran, ha rögtön nem is kifogástalanul, határozottságával és céltudatosságával egyik komoly és értékes bázisa lett irodalmi életünk tisztultabb összetevődésű kibontakoztatásának.

AZ ELLENFORRADALOM UTÁN, néhány hónapi kihagyással, 1957 februárjában jelent meg újra a lap. Bár a „kedves olvasó!"-hoz intézett szerény köszöntőben az olvasható, hogy: „Céljaink, programunk az, amit eddig is magunkénak vallottunk", az azóta megjelent tizenöt szám beszédesen mégis azt bizonyítja, hogy a régi céloknak és programnak a szerkesztésben való kifejezése nagyobb távlatú, egyetemesebb érdekű lett. A szerkesztés okos gondossággal kiemelte a folyóiratot a tematikai egysíkúságból.

Nagyon helyesen, nem csináltak újra a Szabad Hazánk-ból egy minden áron honvédségi irodalmi folyóiratot, amelyben minden közlemény, legyen az elbeszélés, vers, riport, kritika stb. csak a katonaéletet tükrözi, hanem teret ad irodalmunk legjobbjai műveinek, számról

PERHÁCS LÁSZLÓ

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 OKT 1 7

1021

Perhács László rajza

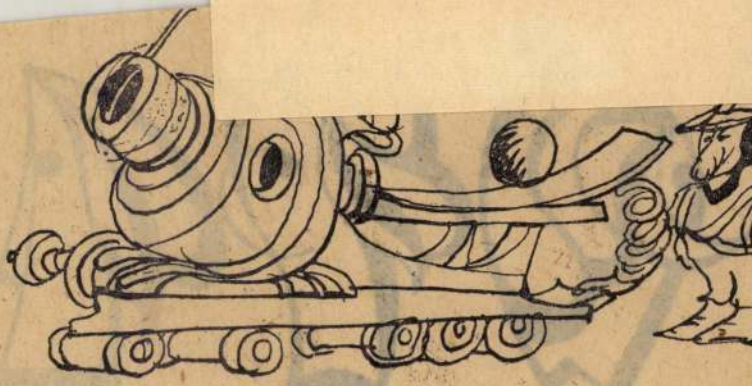

Sajdik

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

1980 12
VALÓSÁG
Perhács László
Grafikusművész

1021

Perhács László rajza

az, hogy közélete és művelődése provinciális keretek közé szorul, s elszakad az egyetemes kulturális haladás éltető áramaitól. A nemzetiségi szellemi életnek ezért fokozott igényességre és tudatos tájékozódásra van szüksége. Jóval nagyobb erőfeszítéssel kell birtokába vennie az egyetemes tudományos és művészeti értékeket, mint az önálló nemzeti kultúráknak, amelyek fejlődését egész intézményrendszer segíti elő és a tudományos vagy művészi elsajátítás sikerét ezeknek az intézményeknek a begyakorolt működése támasztja alá. A nemzetiségi kultúrákban kevésbé szerencsés körülmények között csupán magányos alkotó egyéniségek szellemi erőfeszítései révén következik be, általában csak részlegesen, ez az elsajátítás: szerencsésebb körülmények között viszont egész műhelyek (szociológiai értelemben is meghatározható szellemi csoportok) fáradoznak azon, hogy a kulturális birtokba vétel minél eredményesebb legyen. Ezeknek a — szervezetten vagy éppen spontán módon kialakuló — szellemi műhelyeknek kell a nemzetiségi kultúra elé egyetemesebb igényt állítaniok, nekik kell befolyást gyakorolni a nemzetiségi tudat alakulására, s mint intézményeken kívüli szellemi intézményeknek, nekik kell megszervezniök a nemzetiségi kultúrközösség önvédő rendszerét.

A romániai magyar szellemi életben már a két világháború közötti korszakban kialakultak ilyen szellemi műhelyek. Lényegében ilyen műhelynek tekinthető az *Erdélyi Helikon*, illetve a *Korunk* körül gyülekező irodalmi és tudományos csoportosulás (valamint a későbbiek során az Erdélyi Fiatalok, az „erdélyi realisták" vagy a *Hitel* csoportja is). A *Helikon* és a *Korunk* nem egyszer mérte össze éles vitá-

A Kuncz Aladár vagy Dienes László által megfogalmazott program mit sem veszített időszerűségéből a múló évtizedek alatt. A nemzetiségi művelődésnek, ha eredményesen akarja végezni a maga közösségi és történelmi feladatait, a jelenben is az egyetemes emberi kultúrában kell tájékozódnia, s ennek a kultúrának értékeit kell birtokába vennie. Önismeretét és közösségi tudatát, mondhatnók azt is: fennmaradását, messzetekintő igényességgel és egyetemes tájékozódással kell lehetővé tennie, az egyetemes kulturális értékek elsajátításával kell megalapoznia. Ezt az igényességet és tájékozódást képviseli annak a „kolozsvári műhelynek" a szellemi tevékenysége is, amelyről az alábbiakban szólni fogunk. Ez a „műhely" természetesen nem jelent intézményes vagy szervezett keretet; legfeljebb néhány Kolozsváron dolgozó erdélyi magyar tudós „virtuális" gyülekezetét, s talán még annyit, hogy ezeket a tudósokat, mint szerkesztőket vagy munkatársakat, szoros kapcsolat fűzi a *Korunk* című folyóirathoz. Nincsen szó szervezett munkáról, még kevésbé olyan tudományos tervekről, amelyeket ezek a tudósok közös erőfeszítéssel valósítanak meg. Jóllehet a tudományos munkák az egyéni tervek és erőfeszítések medrében haladnak előre, s e kolozsvári magyar tudósok egymással is élénk vitákat folytatnak, e „virtuális műhely" valamiképpen mégis létezik. Létezik mindenek-

• pereszlényi • rolland ••• STÚDIÓ • GA
LLÉRIA ••• megnyitó ••• hétfőn • este
••• 7-órakor ••• szeptember • 14.-én
••• Bajcsy-Zsilinszky • 52 ••• szeptemb
er • 14.-től ••• október • 1.-ig •••
10-18h-ig ••• vasárnap • zárva ••• •

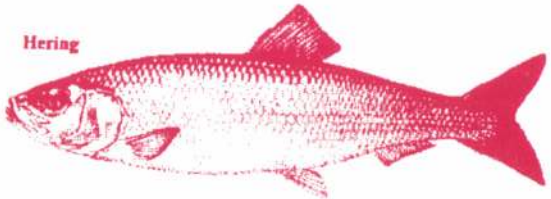

vágy a DESIRE, FETISH, COMMODITY szériából

PERESZLÉNYI Roland

Petrás Lánló

A Stúdió Anyja

Budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója 1953-1963
Ber. Vajtai Antal Bp. 1963.
38.o.

MDK

Perhács László

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

M.D.Y

Perhács László

grafikus

"Torony"

Élet és Irodalom, 1966. dec. 31 - 1. lap

Perlácz László
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Abody Béla: Maxhoffer
Élet és Irodalom, 1966. dec. 31 – 10. lap

M.D.

Perhács Károly

festő, iparművész

A szerző méltatja Perhács Károly sokirányú iparművészeti tevékenységét.

Révész Imre: Perhács Károly lakberendezései. Művészet, 1966. június – 33 lap.

Perhács László

Cikk kiséretében képek: Fém kompozíció
Interieur.

Művészet 1966. jun.

Perhács László lakberendezései. Révész Zsuzsa.

Perhács László

Rajz (vegyes)

Valóság, 1965, 5 n., 8°

Perhács László.

A földalatti gyorsvasút építkezésénél rendezett képkiállításon „Munka" c. képével vett részt.

Népszava, 1951. Júl. 25.

MDK

Perhács László festőmüv.

Járókelők

T amás Ernő cikke. Hirlap, 1948. dec. 17.

MDK

Perhács László grafikus

linometszet repr.

Kortárs 1957.I.évf.3.sz.385.o. 409.o.

Perhács László
festő

PERHÁCS LÁSZLÓ

1.	**Gondolatok**	tempera	1.000
2.	**Ketten**	pasztel	800
3.	**Alvó akt**	tempera	900
4.	**Tánc**	olaj	800
5.	**Olaj munkások**	tempera	800
6.	**Átkelés**	"	700
7.	**Visegrádi emlék**	pasztel	700
8.	**Várakozók**	"	800
9.	**Ádám-Éva**	"	800
10.	**Dunapart**	"	700
11.	**Gond**	"	500
12.	**Egyedül**	olaj	600
13.	**Tűznézők**	pasztel	600
14.	**Népviselet**	"	250
15.	**Balaton**	"	300
16.	**Munkások**	"	300
17.	**Grafikák**		200
18.	**Ilusztrációk**		350

BUDAI KÉPZŐMŰVÉSZEK
Budapest, XII. Tóth Lőrinc-utca 15.
1948. április 25-től május 8-ig

1064

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eger,	cisztercita tplom. belseje, Jövetár plasztikai dísze Jelsőcsoport

PERHÁCS LÁSZLÓ

17 KÉPE KIÁLLÍTVA A MŰEGYETEM MARTOS FLÓRA – KOLLÉGIUMÁBAN.

BONÁR IVÁN: KIÁLLÍTÁSRÓL KIÁLLÍTÁSRA.

MAGYAR HÍRLAP, 1970. NOV. 3.

Perhács László

festő

koll. kiáll -

a Budai Képzőmű-

vészek csoportja

kiállító helyiségé-

ben 1948. apr. 25 -

máj 8.

Katalogusát lánd

könyvtáramban

a csoport katalo-

gusai közölt

Perhács László
sparmüvén

M.D.K

Tér-osztó rács

Élet és Irodalom, 1965. febr. 6

Perhács László

"Kompozició" cimü rajzának repr.-ját hozza a lap.

„A Müegyetem Martos Flóra Diákotthonának társalgójában szines képek függnek a falon. A kis kamarakiállitás Perhács László grafikáit és festményeit mutatja be,"-irja Perneczky Géza: "Két klubkiállitás" cimmel. Kiemeli grafikai alkotásait, s nagyobb alaku festményeit.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. nov. 21.
XIV. évf. 47. sz. 7. lap
12."

Perhács László

Metszetének repr.-ját -cim nélkül- hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. nov. 7.
XIV. évf. 45. sz. 13. lap

Perhács László

"Fej" c. művének repr.-ját hozza a lap.

Élet és irodalom, Bp. 197o. szept. 26.
XIV. évf. 39. sz. 15. lap

Perháls László

Frank János: Perháls Lászlónál. - Élet és Irodalom, 1967. jan. 28.

Az 1967. évi magyar művlszettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtröt.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

8o. 1.

Perhács László

"Farsang" c. képének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 16.
XV. évf. 3. sz. 2. lap

Perháca Károly
festő

A BME Mattos Flóra kollégiumában mutatta be munkáit

- . -

Művészet, 1971. február - 24. lap.

Perhács László

Grafikus

M.D.K

Illusztráció

Mándy Iván: Tizenhat évén alul

Élet és Irodalom, 1963. julius 27-9 kep

Perhács László

M.D.K.

„Figura"

Élet és Irodalom, 1966. jan. 15, - 1 lap

Perhács László

M.D.K.

Lománcbáb kiv

Élet és Irodalom, 1965. márc 20-4 lap

Perhács László
grafikus

M.D.K.

Illusztráció (karikatúra)

Bodó Béla: Futball

Élet és Irodalom, 1964. május 15. – 10 kep.

Perhács László
grafikus

M.D.K

Egyéni hangvétel

Élet és Irodalom, 1964. március 7 – 4 lap

Perhács László

grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Goda Gábor: Poldini úr megkísértése
Élet és Irodalom, 1963. május 18 – 9 lap

Perhács László

M.D.K.

Grafikus

„Béke" (rajz)

Élt és tevékenykedett 1963. május 11. – 1 lap

MDK

Perhács László

grafikus

Raja-a

Élet és Irodalom, 1963. június 23 - 12 lap

Perhács Károly
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Kamondy László: Vendéglőnyár
Élet és Irodalom, 1963. jan 19 – 11 lap

14.D.K

Perhács László
Grafikus

Illusztráció

Szeberényi Lehel: Rézkan, álló formában
Élet és Irodalom, 1963. március 23 - 4 lap

Perhács László
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Ridag Sándor: Jó hírek és hedves üvenalek
Élet és Irodalom, 1963. február 16 – 9 lap

Perbács László

MDK

Rajza (női fej)

Kortárs. 1962. 8. sz. aug. 1216. l.

Perhács László

MDK

Rajza (gépkezelő munkás)

Kortárs. 1962. 9. sz. sept. 1350. l.

Perhács Rézelő
Grafikus

M.D.K.

Munkáiról. —

Sík Csaba: Perhács Rézelő
Élet és Irodalom, 1961. dec. 16. — 11 l.

Perhács László

MDK

Rajza (háztetőről)

Kortárs. 1961. 5. sz. máj: 677. l.

M.D.K.

Perhács László

Pavese: Az ördög kastélya c.-Európa Könyvkiadónál megjelent- mü cimlapját tervezte.
Repr.

Könyvek között c. rovatban: Perhács László boritólapja. Repr.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. juli. 1. 27. sz.
IV. évf. 44. l.

Perhács László
grafikus

M.D.K.

P

Rajz (repro)

Szortázs, 1960. február, 249 kep

MDK

Perhács László

Szilágyi Jolán: Csoportkiállitás Budán.

Uj Világ.1948.dec.17.

MDK

Perhács László

Járókelők

Budai Képz.kiáll./M.Müv.Mühely/
Katalogusa 1948.dec.5-től 20-ig.

Pertvász Lámló

Rajz, (kapkó)

Valóság, 1964, 12 n., 38 old

Perhács Mária

Női fej.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1963. 5. sz. 89. l.

Perlusz László

Szentendre

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1964 h. 8. 31. l.

Perhács László

Női fej

Rajz, reprodukció!

Valóság, 1961. 6. sz. 10. l.

Perhács László

12 emberfej.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1961. 6. sz. 92. l.

Perhács László

Falusi ház

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1962. 3. sz. 88. l.

Perlaki László.

Baja, Alpár.

Valóság, 1965. 5. sz. 8. l.

Perhács László

festő

l

Szabad Művészet

1948. 226. l.

74. Sacra Scriptura usus sit. Pécs 193(
75. Horváth Já:Az irodalmi müveltség ke:
76. Széless a felirat közepén, a Spontar
tott, nyilván a Divina presentia je:
77. Széless kézirat 66.l.
78. Künstle K.:Id.m.
79. Széless kézirat
80. Kampis An:A középkori magyar faszol
Bp. 1932.7.l. A hivatkozott oklevél
Strig.I.216-217.sz.
81. Balogh I.:Adatok az olasz románkor:
Arch.Ért.XLVI.1932-33. 112-114.l.
82. Csemegi J.:Id.m. 376-78.l.
83. A lovagi jelenetekkel bővelkedő es:
Ed.Gombosi.:Catalogus I. 305.l.
84. A palermoi királyi palotát diszitő
Pietro da Eboli leirásából tudjuk,
kiemelkedő eseményét örökitette meg
gomi találkozását. V.ö. Forster Gy.:
Bp. 1900.96.l.2.jegyzet.
85. Gerevich T.:Id.m. 89-93.l.

Perlaki László

A budai művészek 30 esztendős közös jubileumi kiállítása nyílt meg a Tanács körúton, melyen részt vesznek a művész alkotásai. – A Budai Művészek Egyesülete részvételi keretében dolgozott a művész is.

L.M.: Budai művészek jubileuma.
Pest Megyei Hírlap, 1976. aug. 31.

Perhács László

Rajzát -cim nélkül- hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 6.
XV. évf. 45. sz. 15. lap

PERHÁCS LÁSZLÓ, grafikus

Perhács László: Sakk. rekete repr. 69.old

VALÓSÁG, A TIT, folyóirata. XV. évf. 1972. 8.szám
Budapest

Perhács László

"Krapek" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 11.
XV. évf. 5o. sz. 9. lap

Perkács László

grafikus

A kölni Glaub galeriában volt kiállítása „Játékos variációk" cím mel.

—— : ——

Műrészet, 1971. november – 48 lap.

PERHÁCS LÁSZLÓ, grafikus

Perhács László rajza. rekete repr. 78.old

VALÓSÁG, A TIT, folyóirata, XV.évf. 1972. 6.szám.
Budapest

PERHÁCS LÁSZLÓ , grafikus

Perhács László rajza, Fekete repr. 77. old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1973. 11.sz. Bp.

PERHÁCS LÁSZLÓ, grafikus

Perhács László rajza, 43.old. Fekete repr.

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1973. 11.sz. Bp.

PERHÁCS LÁSZLÓ, grafikus

Perhács László rajzai, 2.drb. fekete repr. 90.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 3.sz. Bp.

Perhács László

"Táj" cimmel, geometriai formákból képzett három fát ábrázoló kép.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 30.
XVIII. évf. 48. sz. 14. lap.

Perhács László (Price-hárlat) 1.

Képeinek és talán plasztikáinak, talán domborképeknek nevezhető kompozíciói – habár más méretekben és más intenzitással készültek – ide kívánkoznak, a román folklorisztikus hangvételű hárlat szomszédságába.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/337 6 old.

Perhács László 2

Perhács úrbanus ember, aki játékos érdeklődéssel figyeli – mintegy térkép fölé hajolva – a város ritmusát, utcáinak lüktetését, kresz-táblainak jelentését és tarkaságát. Sugyanilyen buzgalommal tanulmányozza mindennapjaink jelentéktelen tárgyait; sakkfigurákat, órákat, óraalkatrészeket, ski tudná felsorolni mindazt a kacatot, ami kiséri életünket.

Bojár Iván: Kiállításról kiállítasra.

Magyar Hírlap 1972/337 6 old.

Perhács László 3

Ezekben gyönyörködik, ezekkel játszik, szinesre mázolja és kompozíciokká illeszti azokat: egy felnőtt komolyságával és egy gyermek örömével. A Kölnische Rundschau kritikusa havalyi kölni kiállítása alkalmával e tüzesszinü, játékos kompozíciókban joggal a magyar folklór jelenlétét vélte felismerni.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/337

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN
Könyvvilág

Perhács László

EURÓPA KIADÓ

1021

Perhács László rajza

PAUL VERLAINE

Őszi chanson

Ősz húrja zsong,
jajong, busong
a tájon,
s ont monoton
bút konokon
és fájón.

S én csüggeteg,
halvány beteg,
míg éjfél
kong, csak sírok,
s elém a sok
tűnt kéj kél.

Óh, múlni már
ősz! hullni már
eresszél!
Mint holt avart,
mit felkavart
a rossz szél...

Fordította: Tóth Árpád

(Paul Verlaine Versei. Európa. Lyra Mundi. 381 oldal, kötve 30 Ft.)

A kötet egy merészen modern, a francia szimbolista lírához kapcsolódó, szinte teljesen elfelejtett század eleji költőnő legszebb verseiből ad válogatást. Az előszóban Weöres Sándor mutatja be a költőnőt. A válogatás Pór Péter munkája.

Ladányi Mihály:
Kitépett tollú szél
Magvető.
84 oldal, kötve **18 Ft**
Hatvan új verset tartalmaz a kötet, amelyet a szigorú szerkezeti és gondolati egység jellemez. A három ciklus közül az elsőben, *A törzsfőnök esti énekéből*-ben a szerelmes versek kaptak helyet, a

szerevel
jedelme
kor bel
meg sen
sekhez.
ezért es
kalmasa
Másrész
igényeim a versek értelmezését illetően. Igyekeztem nem kommentálni és lábjegyzetelni."

Paolo Santarcangeli:
Szökőár
Európa.
156 oldal, kötve **16 Ft**
Az olasz szerzőt, mint tanulmányírót, a Labirintusokról írott könyve és a játékos-groteszk-tudós *A betűk mágiája* tették ismertté hazánkban. Ez a kötet verseiből közöl válogatást.
Fordította: Weöres Sándor.

Szalai Csaba:
Tűzvigyázó
Magvető. Új Termés.
92 oldal, kötve **12,50 Ft**
A kötet költője 29 éves. Tanító Veres Péter szülőhelyén, Balmazújvároson. A természet — verseinek állandó környezete, közege — pedig nem az emberre boruló fenyegető hatalom, nem is a városlakók nosztalgiájában élő idill, hanem őselemeire egyszerűsödött

Magvető. Világkönyv
344 oldal, kötve

Tizenkilenc embe
zászlóalj által ostro
ba szorul. S hogy
tulnak el valame
nemcsak bátorságu

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Perhács László
ÉLET ÉS IRODALOM
1962 DEC 1

1021

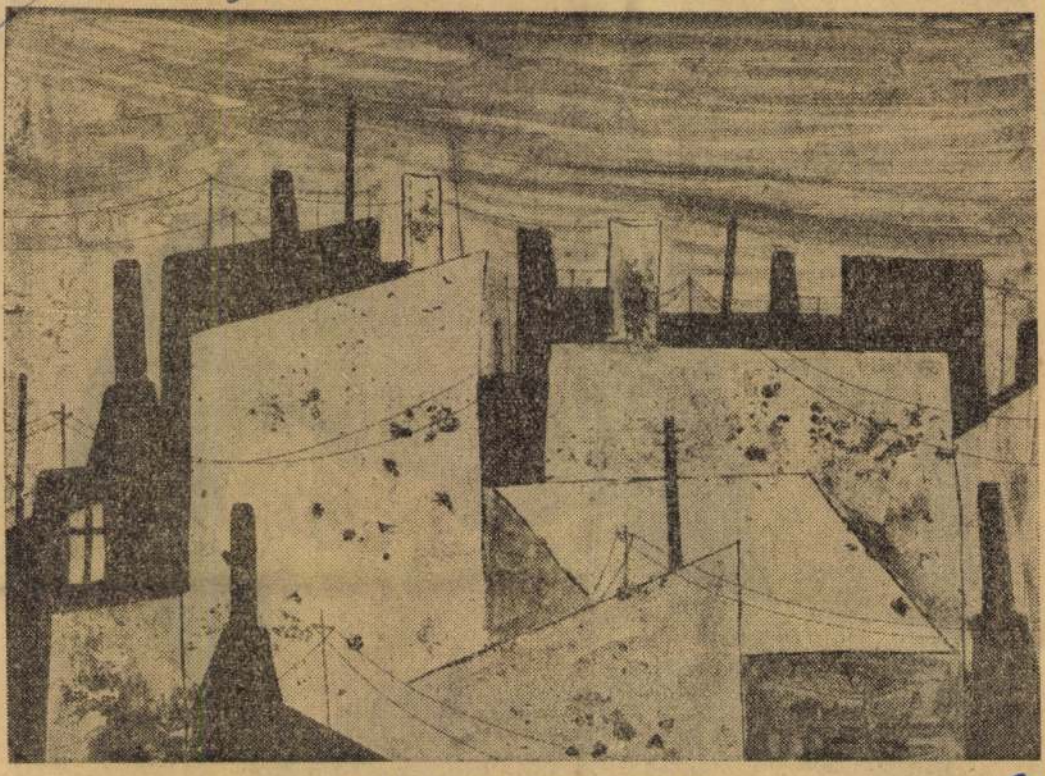

Perhács László: A város peremén

Egy regényciklus margójára

Tatay Sándor könyve: A nyugati kapu

AZ ELMÚLT FÉL SZÁZAD magyar történelmének fölmérésére különféle okok miatt csak napjainkban nyílott lehetőség. De elintézetlen kérdésekkel a hátunk mögött a jövőbe sem vághatjuk át magunk; s ha késve láthattunk hozzá, ez még nem veszi le a napirendről magát a föladatot. Szembe nézni, illúziók nélkül a múltunkkal, ha évekkel, vagy évtizedekkel is

A regény a biatorbágyi merénylet és a bécsi munkásfelkelés között eltelt időszakot öleli magába. Érezhető, hogy ami ekkor lezajlott: — a fasizmus magyarországi előretörése, a dzsentri-középosztály *újabb* „bűnbeesése": nemcsak izgalmas társadalmi probléma, hanem az író legszemélyesebb gondja is. Ebben a kötetben hangot vált: korábban valami

ni, de rejtett repedéseken kifúj az ereje, amit a csúcspontokra kellene tartogatnia. Döntő fordulatoknál — mint például az árverés nagy összecsapása —, elnagyoltságokat érzünk. Másutt az extrém fordulatokat és színeket halmozza Tatay fölöslegesen, mint például az úgynevezett „Laura-rend" valószínűtlen, s kissé terjengősen ábrázolt epizódja. S amilyen megrázó a maga

Bálint Endre: Jónás

használta a kelet-európai folklór-anyagot. Akárcsak festményein, itt is egész természetesen illeszkedik a modern összképbe egy-egy mézeskalács-motívum, nagybajuszos népi figura, hímzésminta, vagy más emlék. A dekoratív hatás érdekében az alakok és tárgyak elvesztik plasztikus mivoltukat, lapos foltokká válnak és tört, pasztell-árnyalatú színeikkel hatásosan simulnak egymáshoz.

A Bibliát kiállították már Párizsban, New Yorkban, Rómában, Brüsszelben és Kanadában. A hosszas párizsi tartóskodás után most hazatért Bálint Endre munkáját a hazai szakkörökben is elismeréssel fogadták.

PASSUTH KRISZTINA

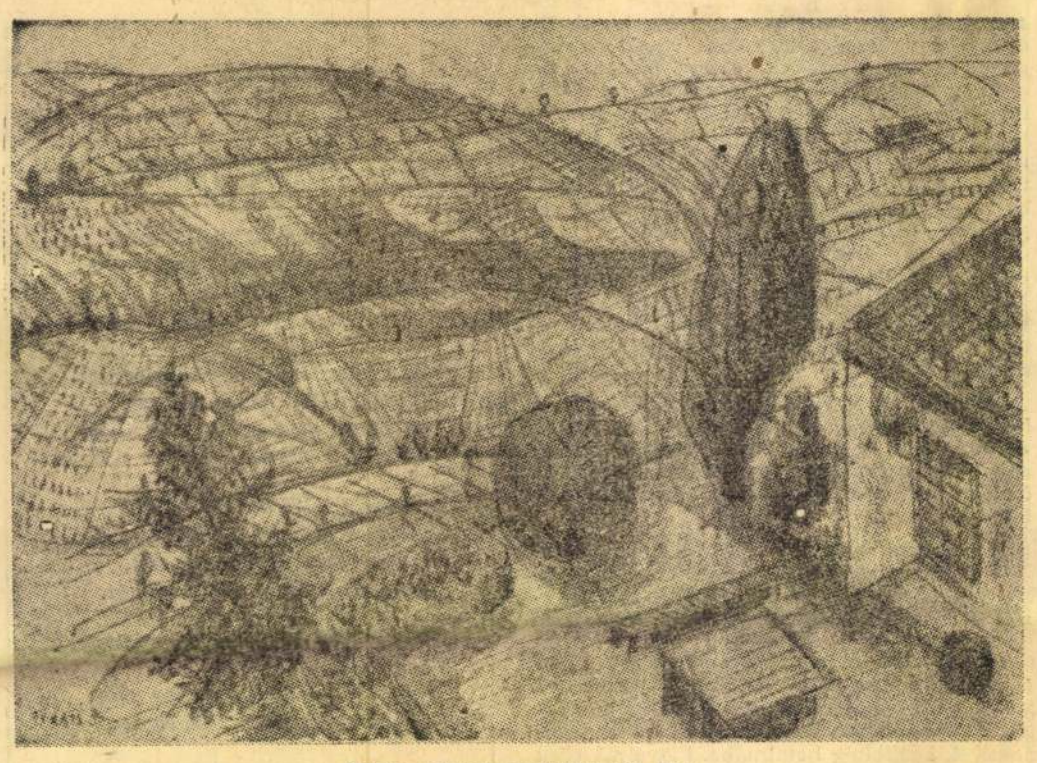

Takáts Gyula kiállításáról: Táj

HEGEDÜS LÁSZLÓ:

A küzdők útjain

Közéjük vitt mindig a sorsom,
már mint fiút,
cölöpöt verni, falat rakni —
s a háborút

velük sínylődtem, fagyos erdőn,
domboldalak
sovány termékét learatva,
a zsák alatt

görnyedtem estélig a porban,
senyvedt karom
boglyás petrencék nehezétől,
az asztagon

hánytam a kévét fütyörészve,
a gép zaján
kiharsogott nótám a nyárba,
kísért a lány,

pihent fejem keblén az árnyas
kazal tövén,
romlott beszédtől undorodtam,
komoly legény,

szálló golyók közt menekedtem
egy éjen át,
hallgattam nyögő sebesültet,
vészes dalát

lecsapó, gyilkos géprajoknak,
fekve sután,
jódszagban a kórházi ágyon
nap-nap után,

könnyeztem, utcára kivetve
pénztelenül,
kenyér illatát szimatolva
s kegyetlenül

túladtam könyveimen, — áztam,
fáztam sokat,
forgattam nyári holdsütésben
friss lányokat,

neveltek, emberséget osztva,
kérges kezek,
jószággal bánók, magot szórók,
türelmesek,

gyalupad, ásók, ekeszarvak,
üllők zaja
oktattak, edzettek a létre
s anyám szava,

mint egy-egy jó könyv, — kikerülve
s túl e körön,
hogy lát a pezsgőlétű város:
gyors gépözön,

falak erdeje, sima aszfalt,
sodró tömeg,
ma is az életüket élem,
szerény követ,

legyen szavam, ha értük szólal,
igaz, merész,
ne húzza őket annyi gond már
s haszonlesés,

magunkban bízunk, alig másban,
de él a hit,
küzdve együtt kövessük bátor,
szép szavait...

A RÁDIÓKÉSZÜLÉK mellől

Egy bestseller és tanulságai

Az amerikai Lucille *Fletcher* rádiójátékát, a „Bocsánat, téves kapcsolás"-t a világ csaknem minden rádiója sugározta már, és mindegyik nagy sikerrel. A siker oka az izgalmas történet.

Mrs. Stevenson öreg, nyomorék és neuraszténiás hölgy New Yorkban. Otthonában magánosan tölti egyik estéjét, s véletlenül belekapcsolódik egy telefonbeszélgetésbe, melynek során két férfi egy aznap éjszaka lebonyolítandó gyilkosság módozatait tárgyalja meg. A hölgyet természetesen rendkívül felizgatja az akaratlanul ellesett beszélgetés, és nekilát, hogy (ágyából felkelni nem tudván) telefonon felriassza az embereket. Próbálkozik a telefonközponttal, az időközben jelentkező távirdahivatallal, az ismerős kórházzal, és persze a rendőrséggel is, de sehol sem adnak komoly hitelt szavának, néhol, azt hívén, hogy hisztériás, igyekeznek megnyugtatni, de inkább csak elutasítják. Így érkezik el a gyilkosság megbeszélt időpontja, és erre az időre a felismerés is, hogy a gyilkosságot „megrendelő" az öreg hölgy férje volt, az áldozat pedig maga Mrs. Stevenson. A játék az öregasszony halálsikolyával ér véget.

A hangjáték minden kétséget kizáróan az érdekes történet kedvéért vagy inspirációjára íródott, a szerzőnek nem volt mélyebb szándéka, de még részletezőbb lélekelemző igénye sem, mindez jószerivel hiányzik is a darabból, és túlzás lenne belemagyarázni. Ám valami fordított „realizmus diadala"-ként a puszta történet maga szuggerál társadalmi konklúziót.

A nagyvárosi ember végzetes magányosságáról van itt szó. Arról, hogy bizonyos körülmények között több millió ember összezártsága sem jelent közösséget, olyat, amilyenben az eredendően társaslény ember otthon érezhetné magát vagy védelmet találhatna: az öreg hölgy olyan magánosan és menthetetlenül hal meg, mint egy lakatlan puszta közepén. Aztán a közönyről van szó, arról az érzelmi közömbösségről, ami az elgépiesedett élet következménye: az érzelmek elgépiesedéséről van itt szó. Aztán ennek a gépi kultúrának az embertelenségéről. A hölgynek azt mondják, ha mellette van a telefon, nem érheti baj. S a tragédia éppen a telefon útján jelzi jöttét.

A maga nem legmagasabb színvonalán is elgondolkoztató játék ez; a közreműködők pedig mindent megtettek azért, hogy élményünk maradandóbb legyen. *Vajda Miklós* remekül fordított szövegéből *Barlay Gusztáv* inveniója épített lebilincselő drámát, a bűnügyi játékok szabályai szerint fokról fokra növelve az izgalmat, és ugyanakkor — a rendezői munka művészi szabályai szerint — dramaturgiai és lélektani hitelt biztosítva a szereplőknek, már amennyire ezt az eredeti darab megengedte. A siker harmadik részese a főszereplő *Sulyok Mária*, aki oly elemző pontossággal élte bele magát a magatehetetlen, fizikailag is, társadalmilag is magára hagyott öregasszony alakjába, és a meglepődésnek, döbbenetnek, ijedségnek, pániknak, zavarodottságnak, hisztériának és kétségbeesésnek olyan skáláján mozgott, hogy az ő tolmácsolásában valóságnak kellett hinnünk ezt a minden bizonnyal kiagyalt történetet. Talán csak végső, halál előtti lelkiállapotát nem érzékeltette elég átütően, s így nem húzta alá kellően a gyilkosság tényét.

És ami miatt erről az alig harminc perces játékról nyomatékkal kell megemlékezni: két tanulság. Az egyik, hogy milyen nagy szerepe van ma is a *mesének*, a szabályszerű *történésnek*, annak a ténynek, hogy a dráma expozícióval kezdődik, és a drámai ív csúcspontján — uram bocsá' csattanóval — kulminál. A sok formabontó darab kezdi leszoktatni a szerzőket a hagyományos dramaturgiai építkezésről, holott ennek alapvető jelentőségét nemigen lehetséges maradandóan megcsorbítani. A másik tanulnivaló, a munka izgalmassága. Sokszor leírtuk már, hogy egy mégoly magas művészi színvonalon megírt hangjáték sem nélkülözheti a hallgató érdeklődésére appelláló külsődleges hatásokat: a színpad látványától megfosztott közönséget valami más „mutatvánnyal" kell megragadni és a készülékhez kötni, és éppen a közvetíteni kívánt művészi mondanivaló érdekében. Ama kevés hatás között, amely a rádiószínházban elsőrendűen (tehát a hagyományos színháznál is jobban) érvényesül, az érdeklődés fokozása, az izgalomkeltés előkelő helyet foglal el. S ezt, mint ez a példa mutatja, nemcsak triviálisan lehet megoldani, de árnyaltabb, lélektani eszközökkel is.

Ha ilyen alkotógárda közvetíti.

LUKÁCSY ANDRÁS

ÜZEN a szerkesztő

„Matematikus": Egyetlen versből nem következtethetünk arra, hogy érdemes vagy sem irodalommal foglalkoznia — küldjön még néhányat próbálkozásaiból.

Sz. László, Budapest, VI: Tehetségesnek látjuk. Olykor még kissé szentimentális, rímei helyenként erőltettek, de érdemes próbálkoznia.

V. Imréné, Budapest, XIV.: Verse táncdalszerű — elbeszélése is szentimentális, inkább vall izgalmas kalandregényt kedvelő olvasóra, mint kezdő irodalmárra.

P. László, Zugló: Színekben tobzódó hasonlatai igen jó hangulatfestő eszközök volnának — de hol maradtak mögülük a versek?

Sz. Katalin, Budapest, XV.: Verseiben érett gondolatok és zagyvaságok keverednek — egyelőre nem mernénk biztatni.

„M. A." Budapest: A „Jaj, ha visszatekintesz" című novellának jó az atmoszférája, ügyes a szerkesztése is. A „Járták a pesti utcákat" gyengébb, az eleje elnyújtott, kicsit unalmas; sajnos, mindkét írás erősen szentimentális.

„S. T. Angyalföld": Sem a múlt századi hang, sem az erőtlen páthosz, sem a forma érdekében megcsonkított szavak nem válnak versei előnyére. Nagy költőink példázata helyes volna, ha nem elsősorban a „költői szabadságot", hanem nyelvi és gondolati gazdagságukat illetné. S még valamit sértődött hangú levelében: kultúrált olvasónak lenni sem utolsó dolog.

N. Gábor, Budapest, VIII: Nem tehetségtelen: próbálkozásait továbbra is szívesen látjuk.

Nagy I., Csongrád: Verse ügyes, szellemes, küldjön be más verseket is.

„Tehetséges", Miskolc: Rosszul választott jeligét.

I. Tamás, Budapest, XI.: „Az őrsparancsnok és mi" jól megírt, gördülékeny történet, erősen szubjektív, inkább napló, mint novella. Küldjön novellát is.

Gy. György, Szeged: Verseiben egyelőre nem látunk tehetséget, de próbálkozzék tovább, talán a következők jobban sikerülnek.

B. Endre, Budapest, I.: Rutinosan ír, de a női térdekről szóló versében az ódai hang kissé zavaró — nem forróbb, épp hidegebb lesz tőle a vers. Így szoborról szokás írni. Várjuk további próbálkozásait!

N. Gyula, Budapest, XII.: Kérdéseivel forduljon könyvtárosához.

V. Jenő, Budapest, XI: Versei tömény süketlenségek. „Rapszódiá"-ja ezek között csúcsteljesítmény:

„Pongyola a pongyola
Mindenki mondja
Viszont a pongyola
Magától nem tudja."

Nem közölhető kéziratokat küldtek: **F. Kázmér, Budapest, X., M. Kálmán, Budapest, B. A. Károly, Budapest, XII., W. I., Pápa, M. K., Budapest, VIII., L. H. József, Budapest, II., H. Lajos, Alsógöd, S. László, Budapest, XIV., „Lovas", K. F., Andocs, R. R. György, Budapest, VII., K. Ottó, Canada, Toronto, K. János, Mezőberény, H. A., Budapest, K. Ferenc, Mogyoród, L. Boldizsár, Mátrakeresztes, „Ifjú asszony", B. Tibor, Győr, T. György, Miskolc, „Candide" F. Erzsébet, Budapest, XV., „Zongoraszó", S. János, Budapest, S. Ferenc, Budapest, IV., P. Mária, Budapest, K. M. Budapest, „Berci", D. K. Acsád, „Vox humana" M. F. Péter, Budapest, II., N. Zsuzsanna, Tiszaszederkény, V. A., Pisztamonostor, Sz. András, Kisvárda, „A halott üzen", B. Miklós, Budapest, XX., „Kontraszt".**

(Folytatás a 9. oldalról)

ság önjelöltjei nevében pedig Ladomirszky óriás termete magasodott a terem fölé, s basszus hangja szinte betöltötte az egész épületet. „Köszönjük önnek, Poldini úr, köszönjük önnek" — mondotta, és sietett kezet rázni a főirattárossal. Ladomirszky és a többiek úgy gondolták, hogy Poldini úr fején találta a szöget, s hogy ebben a teremben is, miként az egész intézményben, s az egész országban még sokan vannak, akik nem értették meg, hogy befellegzett a munkáshatalomnak, vége a szocializmusnak, nem egypártrendszerre, hanem sok párt működésére van szükség; de a jelen pillanatban még itt vannak a proletárdiktatúra képviselői is, akiknek Poldini úr félreérthetetlen nyíltsággal és bátorsággal odamondta a maga halk hangján, hogy: „csak lassan a testtel!" „Bizony, csak lassan a testtel, megváltozott a világ. Kilencmillió magyar szív együtt dobog, minden osztálykülönbség nélkül" — mondotta Ladomirszky kartárs, s erre ismét felcsattant a taps. És Poldini úr úgy érezte, hogy különböző nézetű híveit sikerült abba a szintézisbe hoznia, amelybe csak a tökéletes fogalmazások képesek hozni átmenetileg az embereket.

A józan s tisztességes emberek pedig, akik hűek maradtak a szocializmus ügyéhez, akik egy forradalmi fejlődés hibáit akarták kiküszöbölni, de nem magát a forradalmi fejlődést — ugyancsak tapsba törtek ki, mert azt gondolták magukban: bátor ember ez a Poldini úr, bizony, bátor ember, hogy annyi megveszekedett fenevad közt ki meri mondani olyankor, amikor már az utcákon akasztják a kommunistákat és ellenforradalmi bandák száguldanak a városban szerteszét, hogy: csak lassan a testtel. Bizony, csak lassan a testtel! Mert olyan erők állnak a szocializmus ügyének rendelkezésére, amelyek le fogják hűteni a legfékevesztettebb indulatokat, meg fogják erősíteni a munkáshatalmat s ezért bölcs és bátor tett, amelyért elismerés és hála jár, hogy e nehéz és válságos órákban oda merte mondani ezeknek: Csak lassan a testtel! Csak lassan a testtel!

S most már az egész terem tapsolt, önfeledten és megnyugodottan, mert úgy érezték, hogy ebben a megkeveredett helyzetben van egy világos, nyílt eszű, bátor és tisztességes férfi: Poldini úr.

Amikor Poldini úr elhagyta a megalakítandó és különféle hevületektől fűtött „forradalmi bizottság" választó gyűlését, úgy érezte, hogy sikerült megint maga alá gyűrnie azokat a nehézségeket, amelyeket a rendkívül bonyolult helyzet tornyozott magasra előtte. Az ügy politikai részét a történelemre bízta, személyes vonatkozásaiban azonban maga intézkedett. Akadtak még ugyanis, akik mindenképpen a „forradalmi bizottságba" való beválasztása mellett foglaltak állást, de ezeket elseperte az a közhangulat, amely Poldini úr tartózkodását, szinte előkelő apolitikusságát tiszteletben tartotta, anélkül, hogy sejtelme lett volna semlegességi törekvéseinek lényegéről. A teremben tartózkodó, vad indulatokra gerjedt kispolgárok aligha számoltak azzal a ténnyel, hogy a kispolgárok általában a maguk társadalmi kategóriáján belül ugyanolyan különbözőek, mint az emlősök világán belül a vízilovak, vagy a tehenek, amelyeknek megismeréséhez okvetlenül szükség van közös és eltérő tulajdonságaik természetrajzának feltárásához. Poldini úr — ha szabad ezt a kifejezést használnunk — antikarrierizmusa (amelyet, ha alaposabb vizsgálat tárgyává teszünk, természetesen nem egyéb, mint a karrierizmusnak egy pszichikailag és társadalmilag ötvözöttebb válfaja) azt a hiedelmet ébresztette a szenvedélyes gyülekezőkben, hogy a nagy lehetőségek pillanataiban sem vesztette el a szerénységre való állandó hajlamosságát. Egyszóval: Poldini úr győztesként hagyta el a termet, visszatért irattári dolgozószobájába, eltűrte, hogy munkatársai nagy tisztelettel felöltőjébe bújtassák, és elindult hazafelé.

A gyár illata

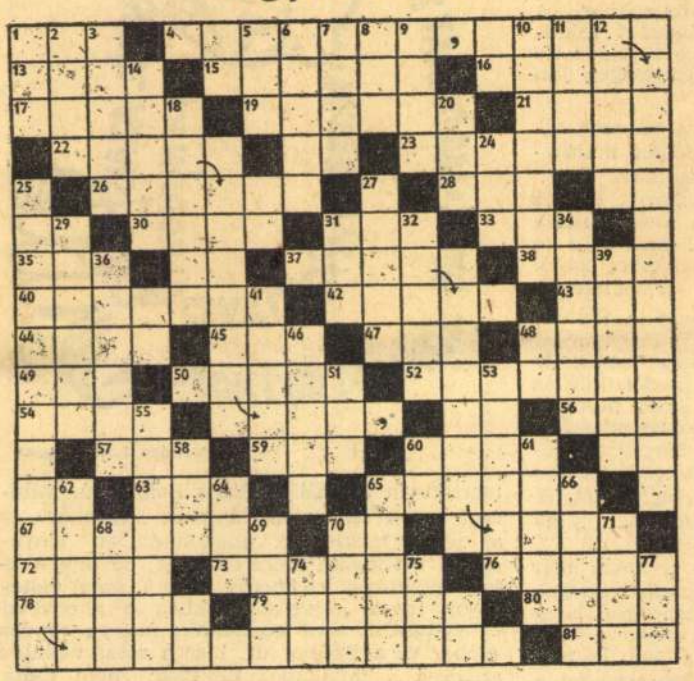

A gyárnak kívül és belül is olyan sajátságos és sehol máshol nem érezhető, kedves illata van, mint dús lombú erdők szegélyén a virágos mezőnek. Munkaillat ez. Ilyen illatot árasztanak az útszéleken púposodó acélforgácshalmok, a halomba rakott olajoshordók, szurokrakományok, és a gőzölögve pipáló műhelyek hosszú sora, amelyek fölött szüntelenül tartó harangjátékot játszanak a sikoltva mennydörgő gépek, míg a kohók lángolva égő torka óriási sárkányként küzd a körülötte mozduló, vasból formált emberekkel... Aki ezt egyszer a szívével is megérzi, örök szolgája és hűséges szerelmese marad a gyárnak... Hűségesebb szerető nincs a gépek szeretőjénél.

A gyár csodatevő hatalma fölötte áll minden istennek, s ugyanakkor jóságosabb is... 4., 22. és 37. vízszintes — 25., függőleges.

(A rejtvény négy sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni, **1963. május 27-ig.** — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Rideg Sándor „Lelkek szakadékai között" című novelláskötetéből.)

VIZSZINTES: (Kétbetűsek: TK, MÁ, SC, AS, TA, KJ, DA, AE.) — 1. Hajóbetegség. **4. Az idézet első része.** 13. Nehéz fém. 15. Corneille tragédiája. 16. Inkább a másikra. 17. Péksütemény. 19. Elvetemült. 21. Líba, németül. **22. Az idézet második része.** 23. Színig tölt egy vödröt a kútnál. 26. Köszönet, latinul. 28. Ez a só: vérzéscsillapító. 30. Falatozás. 31. AIL. 33. Magot hint. 35. .-. foetida. **37. Az idézet harmadik része.** 38. Szolmizációs hangok. 40. Győzi türelemmel. 42. Régi katonai kétszersült. 43. Zötyögtet. 44. Névelős testrész. 45. Csecsemőjének ülőhelye. 47. Edényvédő réteg. 48. A zenetörténet óriása. 49. Pálca. 50. Beszélőkészség. 52. Városunk. 54. Testihiba. 56. Melyiküket? 57. Pán hangszere. 59. Görög előljáró. 60. Kapocs. 63. Szájat nyit. 65. Megvakult költő. 67. Hajat bodorít. 72. Ritka (ék.-hiány). 73. Inkább más irányba! 76. Vágyakozó. 78. Nyugateurópai folyó. 79. Hemingway hallgatott rá. 80. Iskolai kellemetlenség. 81. Sámuel angol becézése.

FÜGGŐLEGES: (Kétbetűsek: ZA, AN, IS, ÁS, BO, PI, EL, TA.) — 1. Elitulajdonít. 2. Köszörült. 3. Az üres gyomor tevékenysége. 5. Fizikai rövidítés. 6. Időbeli kérdés. 7. Pénzintézet. 8. Fordított angol számnév. 9. Tunya. 10. Feljebb mozdít. 11. Megszóltás. 13. Egy tiltó- és egy tagadószó. 14. Hová? 18. Teker. 20. Német betű. 24. Római 54-es. 25. **Az idézet negyedik része.** 27. Gyermekeim. 29. Tűzet produkál. 31. A törzsskála vége. 32. Háziszárnyasok. 34. Gyomnövény és löveg. 36. Ünnepélyes aktus. 39. Mikszáth nagyerejűje. 41. Helyhatározó. 46. Konyhában található. 51. Hatalom része. 53. Tinódi Sebestyén. 55. Jogtalan birtokos. 58. Férfinév. 61. Krisztián: a Jókai-lak. 62. Matéria. 64. Esetleg. 65. Égnek áll. 66. Szivonalas. 68. Drága, angolul. 69. Két igekötő (egymás fordítottjai). 70. Olasz folyó. 71. A kút pereme. 74. Kar, németül. 75. Hamu, angolul. 77. Vár állott, most kőhalom.

(Fenyősy Antal)

★

Megfejtés a 18. számból: Legyen minden oldalon néhány olyan mondat is, amelyet az átlagember sehogyse se értsen meg.

1963 MÁJ 18
1021

Perhács László

GODA GÁBOR:

Poldini úr MEGKISÉRTÉSE

Államférfiakról s más világhíres emberekről szoktak monográfiákat írni, de én most rendületlenül Poldini úrról írok. Nem ámítom magamat egy pillanatig sem azzal, hogy mindaz, amit Poldini úr képvisel és mindaz, amit a poldinik képviselnek e világban, kisebb hatással van az emberiségre, mint azoknak az államférfiaknak és tollforgatóknak, művészeknek, tudósoknak és a többi híres embernek cselekedetei, amelyekről több száz oldalas művekben remekelnek az írók.

Az 1950-es esztendők után Poldini úr, aki naponta végigolvasta a rendelkezésre álló hazai újságszerűségeket, azt a következtetést vonta le, hogy nyilván hihetetlen mennyiségű ellensége van e rendszernek, ha egyszer ilyen mennyiségben és ilyen lendülettel kell ellenük harcolni.

Poldini úr nem élt légüres térben, hanem hivatalban és bérházban, tehát olyan közegekben, amelyek szinte percenként vallomásokra ingerelték volna, ha nem lett volna meg benne az a mélységes meggyőződés, hogy a szavak értéke a történelem változásainak arányában átértékelődik, s hogy a „jónapot"-nak furcsa akusztikája van egy olyan világban, amelyben a „szabadság" a köszöntési forma és a „szabadság"-nak is furcsa akusztikája van, ha éppen ő. Poldini úr, vagy családjának valamelyik tagja rebbenti el a házmester, a kartársak, a lakótársak és a többi hegyezett fülű ember előtt. Tisztában volt vele, hogy minden jelző odatapad a nevéhez, amely később, az idők változtával más hangsúlyt, más politikai értelmet kap, mindenkor tágítva a szavak kohójában érlelődő veszélyes felelősséget. Ezért úgy döntöttek a feleségével, hogy ha tizenöt százalékkal emelik is a fizetéseket s százzal a disznózsír árát, ők mosolyogni fognak s oly közömböseknek tettetik magukat, mint az a levágott disznó, amelynek zsír- és húsárát száz százalékkal megnövelték. Úgy döntöttek, hogy nem szólnak bele a nemzetközi politika ügyeibe, rábízzák azokat továbbra is az államférfiakra és nem fecsérlik indulataikat a politikára, amelyről egyébként sem tudnak többet, mint általában a történelemről, amely folyvást titkolózik előttük, de szüntelenül megköveteli, hogy véleményt alkossanak róla. Nem volt tapintatlan ember, s nem akart kirekedni a tömegből, ezért bizonyos nevek hallatán ő maga is édes révületet mímelt ajkai köré, mosolygott, ha a többiek is mosolyogtak, szigorúvá vált az arca, ha a többieké is megszigorodott, elbódiskolt, ha arra mód kínálkozott, de felébredt minden szavazásra, amikor is karját sohasem nyújtotta hivalkodón, csak annyira, hogy a szavazatok összeszámlálásánál az ő felemelt karja is számításba vétessék.

Ha valaki azt hiszi, hogy Poldini úr élete könnyű volt, súlyosan téved. Poldini úr megtanulta a fogalmazásnak azt a módját, amely áthatolhatatlan, rugalmas és furfangos mondatokra ösztönözte őt. E mondatok végére felkiáltó- és kérdőjelek kívánkoztak.

A politikai viták túlburjánzását elnyeste egy-egy virtuóz fordulattal, amelyben a közigazgatási szakszerűség konkrétsága győzött a politikai általánosságok felett.

Így, szinte köddé válva úszta meg azokat a nehéz esztendőket, amelyekben az emberek százezrei egy-egy mondattal, néha csak egy jelzővel is odakötözték magukat a helyes ügyekhez épp úgy, mint a túlzásokhoz, és bosszúálló hibákhoz, kitéve magukat mindazon veszélyeknek, amelyekkel e társadalomban általában ezek az elkötelezettségek járnak.

Poldini úr úgy látta, hogy az emberek elfáradtak abban a szenvedélyes ütemességben, amellyel boldogítani akarják őket. Látta, hogy tornyosulnak a viharok hazája egén, s ha nem is fogalmazta meg a maga számára az elkövetkezendőket, nem érte őt váratlanul mindaz, ami 1956. október 23-án történt s aminek nevet adni természetének törvénye szerint még a legszűkebb családi körben is óvakodott.

Mondhatni, tapasztalatai közé tartozott, hogy közmondásokkal tartósan boldogulhat az ember anélkül, hogy felfedje saját nézeteinek lényegét. Azonfelül a közmondásokat senkinek sem volt módjában bármilyen fokon is kifogásolhatni, mert népi eredetük biztosította számukra a feltétlen polgárjogot. A közmondások népi eredete bizonyos nimbuszt adott gyakori alkalmazójuknak.

Poldini úr az évtizedek folyamán már többször látta maga körül recsegni-ropogni a világot. A tapasztalat arra tanította, hogy nagyobb társadalmi rengések idején a legcélszerűbb az olyan jellegű el nem kötelezettség biztosítása, amely nem ébreszti fel a harsánykodó, megtüzesedett emberek körében az alantasnak minősülő semlegesség látszatát. Ha például ezekben a napokban Rolla, Csuvajda és Kluge között csaknem a tettlegességig menő vitákra került sor, Poldini úr végigmérte őket és azon a megtört hangon, amellyel jelezni óhajtotta az idők különös bonyolultságát, csak annyit mondott: „Sok lúd disznót győz!" Ez a közmondás úgy hatott, mint egy varázslat, amely megszelídíti a legvérmesebb indulatokat is.

Smert Poldini úr látta, hogy lényegében mindenki igazat adott neki, megnyugodott. Elővette tízóraiját, és teljesen függetlenül a rádió vésztjósló némaságától, majd az újra meg újra felharsanó Bánk bán-áriáktól, az irattárba beszűrődő utcai zsivajtól, amelybe egy-egy fegyverdörrenés vagy pisztolylövés hangja is belekeveredett, csöndesen eszegette a két kenyér közé zsúfolt fehér pulykamellet. Később arra gondolt, hogy ezekben a kavargó órákban mindenki a folyosókon száguldozik s talán ő az egyetlen, aki hivatali szobájában üldögél. Poldini úr politikai tapintata megéreztette vele ennek a nyugalomnak kihívó voltát és ezért úgy döntött, hogy a pulykamell elfogyasztása után maga is elvegyül az emberek között. Amikor végigment a folyosón, észre kellett vennie, hogy népszerűsége túlnőtt azon a kereten, amely ilyen zavaros időkben megfelel igényeinek. Amikor a forradalmi bizottság megválasztására került volna a sor, Poldini úr egér módján húzódott meg a hatalmas irattári terem egyik legfelsőbb zugában. Ott kuksolt fenn a magasban, a poros galéria sarkában, amidőn kicsapódott az irattár ajtaja és egy mély basszushang szeretetteljesen ömlött szét a teremben: „Poldini úr, meg akarnak választani!"

Poldini úr megremegett s libabőrös lett karja, háta s melle. Ilyesmi csak kétszer-háromszor történt meg vele életében: mindig olyankor, amikor a történelem kereke hatalmasat nyekkent. A nyikorgó falépcsőn lassan tipegett le hátrafelé. E műveletben, főirattárosi beosztása ellenére is, óriási gyakorlata volt. Mégis, azt az utat, amelyet máskor szinte pillanatok alatt járt meg, most lassú kúszással tette végtelenné. Amikor földet ért, roskatagon állt meg, hátratett kézzel, kissé előrehajolva és csak hosszú tépelődés után mondta ki a megfontolt szavakat, egyenesen bele Ladomirszky kartárs, a basszushang tulajdonosának szemébe.

— Hm. Ilyenkor én is megfelelek.

Ladomirszky kartárs e szavakra szemérmesen lehorgasztotta fejét, mint aki elértette e szavak mázsás súlyát, s aki nemcsak a maga, hanem az egész intézet közössége nevében mintegy röstelkedését fejezi ki szeme hunyorgásával, zavart topogásával azért a mellőzésért, amellyel annyi éven át sebezték Poldini úr lelkét. Poldini úr pedig ezenközben kövér szemhéjai alól figyelte a hatást. Igen, a mondat talibe talált s Ladomirszkyt egy időre némaságra késztette. Tett ugyan egy-két szabódó, tiltakozó, elnézésért esdő mozdulatot, majd motyogott is néhány összefüggéstelen szót, hogy „Ugyan... node Poldini úr... a történelmi helyzet..." —, de ezek a szavak mind megtörtek azon az ellenálláson, amely Poldini úr némaságából eredt. S miközben Ladomirszky meghajtotta magát s kisietett a folyosóra, Poldini úr úgy érezte, hogy ismét sikerült megtalálnia az egyetlen lehetséges mondatot, amely gyakorlati bölcsességének tanúbizonysága.

Ladomirszky kartárs a pénzügyi osztályról, száguldott a hírrel a hosszú folyosókon s midőn a tanácsterembe ért, lihegőn, az úgynevezett forradalmi bizottság jelöltjei előtt is-

Perhács László rajza

mertette a tényállást. Ezek Poldini úr válaszát úgy értelmezték, hogy az „ilyenkor" és az „én is megfelelek" fogalmazásban lényegében mélységes szemrehányás, de ugyanakkor mélységes elismerés is van azon változások iránt, amelyek ezekben a napokban érlelődtek, s arra gondoltak: milyen rendes ember ez a Poldini úr, hiszen részt vállalna szívesen a munkából, de még nem tudta legyőzni magában a több éves mellőztetés sérelmeit. S Poldini úr iránt erről az oldalról csak fokozódott a rokonszenv és a politikai bizalom. Mások megint azt gondolták magukban: okos ember ez a Poldini úr, majd bolond lesz „ilyenkor". S megint mások arra gondoltak: mégiscsak tisztességes ember ez a Poldini úr, akinek semlegessége mögött nem a „minden mindegy" nihilizmusa húzódik meg, hanem az a józanság.

Akárhogyan is volt, Poldini úr látszólag semmitmondó megjegyzése, amelyet Ladomirszky vitt szét a világba, éppen hűvösségével, tartózkodásával és rendkívüli megfontoltságával vihart kavart maga körül. De ez a vihar inkább a lelkekben végezte a maga bonyolult munkáját, s úgy hatott, akár a nagy adag bróm. Úgy döntöttek az alkalmi nemzetvezetők, hogy éppen az ilyen szerény, megfontolt, sérelmes emberekre van szükség a nagy történelmi villámlások pillanataiban. Ezért most már deputációt küldtek az irattárba Poldini úrhoz. A deputáció vezetésével ismét Ladomirszkyt bízták meg, aki rezignált méltósággal igyekezett Poldini úrnak megmagyarázni annak a közóhajnak természetrajzát, amelynek szellemében e nehéz percekben a megalakítandó forradalmi bizottmányba feltétlenül meginvitálni szándékoznak őt.

Poldini úr végighallgatta a szónokot, a küldöttség mindegyik tagjával kezet fogott, és miközben máskor oly kifejezéstelen arcán most valamilyen romantikus hangulat ömlött szét, szó nélkül követte a küldötteket.

A teremben már sokan gyűltek össze. Lehettek vagy száz-százötvenen. Az elnöki emelvényen már ott ültek mindazok, akiknek csak a megválasztásuk után lett volna helyük az elnöki emelvényen. Poldini urat is maguk közé invitálták. Köpcös, kurta alakja menten megtalálta azt a pózt, amely a pillanat szükségleteihez leginkább illett. Rejtett és évtizedeken át szunnyadó színészi képességek keritették hatalmába. Figyeljük csak őt, ahogyan tömzsi feje most bánatosan balra billen, s ahogyan vaskos ajkai körül bágyadt s megadó mosoly játszik, ahogyan máskor köpcössége ellenére is rugalmas járását tolvogóssá roggyantotta, s bal keze kabátja szegélyét rendületlenül nyomorgatta, holott máskor az efféle idegességeknek még nyomát sem vélte benne senki felfedezni. Mindez látszólag egy más Poldini úr volt, mint akit e hatalmas közigazgatási intézményben az esztendők folyamán megismertek. Ez egy olyan Poldini úr volt, aki a történelemnek e nehéz pillanataiban arra a szintre jutott, amelytől az emberek bölcsességet és nyugalmat várnak. A főirattáros szürke egérszerűségéből kibontakozott a nyugodt, áldást osztó államférfi, aki szinte tökéletes kémiai vegyületben adagolta a szükséges öntudatot és a szükséges szerénységet; aki egész magatartását a férfias szemérmesség közéleti mézével édesítette meg, s akinek máskor teljesen jelentéktelen arca most elnyerte azokat a sajátos vonásokat, amelyekben az emberek készek mindenkor felfedezni mindazon népi s nemzeti ideálokat, amelyek a szem, az orr, a száj, az áll s a haj köré fonódnak himnuszos képzelgéseikben. S az is nagy hatással volt, hogy Poldini úr nem ült a forradalmi bizottság önjelöltjei közé, hanem ott állt egyedül, egy hihetetlen műgonddal kitervelt pózban, megmerevedve a pódium sarkán, s úgy nézett el a teremben összegyűlteken, mintha távoli partokat keresne a végtelen óceánon, vagy mint aki egyforma biztonsággal lát a történelemben előre és hátra. S miközben Poldini úr ilyen történelmi magányosságban állt a pódium sarkán, egymásután emelkedtek szólásra a szónokok, hogy irdatlan szóáradattal freccsentsék szét mindazt, ami lelkükben felgyülemlett s ami félelmetesen ment maradt egy hatalmas történeti fejlődés szükséges és szükségtelen körülményeinek reális különválasztásától. Iszonyatos mennyiségben és sűrűségben áradt már innen is, onnan is az árvalányhajas, szittyás, herélőkéses, böllérbicskás naturalizmus, akárha egy óriási tubusból nyomtak volna ki kilométer hosszúságú kenőcsöt.

Sebben az áradó, forrósodó hangulatban Poldini úr pontosan tudta, hogy minden szem rászegeződik; az ő szótlansága a nagy szenzáció, de azt is tudta, hogy elkerülhetetlenül, előbb-utóbb valamilyen formában meg kell nyilatkoznia. S midőn az elnök az ő nevét szólította s felkérte, hogy mondaná el véleményét, Poldini úr előbb csak kitátotta a száját, nyelvét végighúzta felső s alsó ajkán, azután nagyon halkan szólalt meg a teljesen elcsendesedett teremben: „Nem vagyok szónok, bocsássanak meg ezért" — s lesütötte a szemét. A feldördülő taps jelezte, hogy az emberek nemcsak megbocsátottak, de valósággal ünnepelték már Poldini urat általában azért a tulajdonságáért, hogy nem szónok s különösen azért, hogy ebben a szóáradatban hangsúlyt ad szónokiasságtól mentes természetének. „Halljuk, halljuk!" — kiáltoztak Poldini úr felé, aki úgy tett, mintha még nem találta volna meg azt a legkurtább fogalmazást, amely a tüzes és válságos pillanatokban biztosította számára múltjának igazolását, jelenének biztosítását, s jövendőjének állandóságát. Persze csak úgy tett, mintha még nem tudná, mi lesz az az elképesztően rövid szónoklat, amely a hömpölygő szenvedélyeket gúzsba köti s fölébe kerül minden olyan indulatnak, amelynek átmeneti jellegéről mélyen meg volt győződve.

Ne mondja senki, hogy Poldini úr nem vonta le a maga kérlelhetetlen tapasztalatait az élet válságos pillanataiból. Még családi viszonylatban is megtanulta, hogy feleségének indulatos kirohanásaira nem akkor kell válaszolni, amikor az indulat vihara még ott seper az ebédlőasztal felett, hanem este, vagy másnap, vagy talán csak három nap múlva, amikor a vihar már elült, a lélekből elszállt már a harag és mindazon mérgező anyagok, amelyek a szavak mindennapi értelmét eltorzítják, megsemmisítik, vagy olyan mértékben felerősítik, ami néha hetekre vagy hónapokra felborítja a családi élet végtelen nyugalmát. S amit a családi életen belül tapasztalt Poldini úr, ugyanazt tapasztalta a közéletben is, már amennyire közéleti tevékenységnek nevezhető irattárosi munkája. S ez a tapasztalata most itt, a tanácskozóteremben, az indulatoknak ebben a ciklonjában sem hagyta cserben. Tudta, hogy akit az indulat szárnyára kap, rendszerint úgy jár, mint a szél által felkapott falevél az úton. S ne higgyük Poldini úrról, hogy képtelen lett volna hosszan, akár bőbeszédűen is kifejteni nézeteit Magyarország történetéről, a szocializmus helyes és helytelen változatairól, a kapitalizmus és a szocializmus egymáshoz való viszonyáról, egyes politikai személyek helyes és helytelen cselekedeteiről. Jaj, ne higgyük, mert csak magunk is beleesnénk Poldini úr csapdájába, hogy ő nem gondolta végig mindazt, amit az emberek milliói helyesen, helytelenül, félig vagy egészen, túlzón, vagy pontatlanul végiggondoltak, de Poldini úr tartózkodott attól, hogy a közéletiséggel járó gyakori könnyelműségtől, hogy a maga véleményét minden körülmények között s feltétlenül az arra legalkalmatlanabb társadalmi s politikai pillanatokban embertársai nyakába varrja.

Minden szem, amint mondani szokás, Poldini úrra szegeződött. Hogyan folytatja? Mit mond? Mit mond az az ember, aki a történelem ficánkoló s őrjöngő, vágtató s toporzékoló paripájának hátát, három évtizeden át, idegrendszerének teljes harmonikus megőrzése mellett, oly csodálatosan megülte? Mit mond az az ember, akinek volt ereje hozzá, hogy annyi provokatív szituációban is képes legyen nem mondani semmit?

Poldini úr előrelépett a pódiumon, felső teste még mélyebben hajolt előre, bal keze kabátja hajtókáját már nem gyűrögette, csak simítgatta, majd felhasználva a roppant csöndet, amely a teremben honolt, egészen halk hangon, ami olyan élesen és harsányan ütött el az iménti szónokok sztentoriságától, azt mondta, bele az emberek arcába, szavait szinte a szájukba lehelve, tekintetét mintegy tekintetükbe fúrva, megejtően, megdöbbentő rövidséggel, hogy: „Csak lassan a testtel!"

Az első pillanatban felharsanó tapsok teljesen értelmetlennek tűntek, szinte világos volt mindenki előtt, hogy a szituáció hivatalos tapsolói csak l'art pour l'art verték össze tenyerüket, anélkül, hogy felmérték volna idejében e tömör szónoklat teljes belső dinamikáját. Csak néhány pillanat múlva, amikor ez a tömör szónoklat, mint valamilyen gyors hatású bódító ital, végigfolyt a gyülekezet tagjainak ereiben, átszivárgott az agytekervények bozótján, megsuhintotta a központi idegrendszert izgatón s bénítón, mint a legbonyolultabb modern nyugtatószerek, harsant fel a taps, amellyel jelezni kívánták, hogy mindnyájan megértették Poldini úr államférfiúi megnyilatkozásának e három szóból álló mesterművét.

Mondanunk sem kell, hogy lényegében a különféle nézeteknek megfelelően verték össze az egyes csoportokhoz tartozók tenyerüket. Igen, Poldini úrnak sikerült a gyakorlatban keresztülvinnie az imperialista politika hagyományos elvét: divide et impera! Megosztotta a termet, s uralkodott a gyülekezeten. Ne hallgassuk el fölös szégyenkezéssel, hogy a legnagyobb hatást Poldini úr szavai azokra a végső fokon tisztességes emberekre tette, akiket a történelem bonyolultsága annyira megzavart, hogy nemcsak a fáktól nem látták az erdőt, de már magukat a fákat sem látták. Ezek úgy értelmezték Poldini úr politikai hagyatékát, hogy a helyzet még kialakulatlan, nem kell sokat ugrálni, várjuk meg, merre tolják a világ szekerét, egyszóval: csak lassan a testtel! Poldini úr megnyilatkozásában azt az atyai gondoskodást vélték felfedezni, amely méltó a pater familias fogalmára és nem engedi idő előtt szabadjára azon szenvedélyeket, amelyeket épp oly nehéz a helyükre visszaparancsolni, mint a könnyelműen megidézett szellemeket ama goethei bűvészinasnak. „Okos beszéd" — kiáltották feléje, és szenvedélyesen tapsoltak neki. Az úgynevezett forradalmi bizott-

(Folytatás a 10. oldalon)

KUCZKA PÉTER:

Aranypor

Csak egy pillanat kell,
csak egy pillanat,
szétmálló felhőből
kikukkant a nap.

A torony hegye már aranyporos,
hivatal teteje aranyzáporos,
görcsével a fa, örvényével a víz,
az igaz, a hamis, s a föld röge is.

Arany a Városligetben a tó,
arany a disznóól és kacsaúsztató,
a céllövölde, a hullámvasút,
a földalatti és a sötét Alagút.

Arany a lányok erkölcse s haja,
a hintaló és a hajasbaba,
alig egy marék aranypor elég,
és aranyos a kő, a sár, az ég.

Aranyból folyik a bor, meg a tej,
arany az ember, ki szóra figyel,
az, aki kérdez és, aki felel,
és, aki nem kérdez és nem felel.

Csak egy pillanat kell,
csak egy pillanat,
szétmálló felhőből
kikukkant a nap.

SZEGEDI ÜNNEPI JÁTÉKOK

Brankovics György – szabadtéren

„SZEGED HÍRES VÁROS . . ." — öt éve minden nyáron felcsendül a régi csárdás töredéke, ünnepi fanfárrá előléptetett vidám ritmusa, s a Dóm tér hétezer vendége meg a történelmi ruhákat magukra öltő színészek és minden arra járó-kelő, tevékenykedő tiszatáji ember mosolyogva tekint szét. Vidám ötlet volt ez a fanfár. Arra való, hogy szélesebb, ünnepibb gesztussal szólítsa helyükre az előadás vendégeit, a szokott színházi csengőknél és gongoknál közvetlenebb és emelkedettebb várakozást teremtsen. A nézőben megszólal a hangokhoz illő dalszövegtöredék, s világossá válik, hogy itt a szegediek könnyű, hetyke büszkesége szólal meg: büszkék a nyári játékokra. De benne van e néhány ütemben a büszkeségük minden forrása és hagyománya is: a Dankó Pistának szobrot állítóké, a tanyavilág népdalait őrzőké meg a kétszáz év előtti cseh és olasz trombitások, az egykori muzsikaház lakóinak gyümölcsöző magvetése is . . .

AZ IS HAGYOMÁNY már a felújított szabadtéri játékokon, hogy a vidám fanfár után elsőnek valamelyik történelmi, nemzeti operánk szólal meg. Néhányszor a Bánk bán és a Hunyadi, s most egy harmadik Erkel-mű, a feledésből kimentett Brankovics György, mely ott a déli városban most némi aktuális színezetet öltött, az ünnepi eseményeken pedig intést is jelent a muzsikusoknak: ne hagyjuk, hogy kimerüljön a megnyitó esték műfaja, mentsük meg zenei múltunkból mindazt, ami életre kelthető, és teremtsük meg — ha lehet — Erkel életművének a korszerű folytatását!

A megnyitó előadáson a pesti felújítás szereplői adták elő a Brankovics Györgyöt, Kórody András vezényletével, Mikó András rendezésében. Fodor János, Simándy József, Mátyás Mária, Házy Erzsébet, Palcsó Sándor és társaik alakítását annak idején már méltattuk. Kérdés, hogyan hatott ez az előadás a hatalmas térszínpadon, az új akusztikai stb. viszonyok között?

MIKÓ ANDRÁSNAK kitűnő érzéke van a látványos tömegjelenetek színpadra állításához. Ezért az Erkel Színházban már sikert aratott előadást itt még hatásosabbá tudta fokozni, több száz statiszta, megerősített kórus, lovas bevonulás és a *Barkóczy Sándor* koreográfiájára készült új táncok segítségével. Persze, azt mindenki tudja, hogy ezek az elemek és lehetőségek az igazi zenedráma szempontjából mindig csak másodlagosak lehetnek, nem kerekedhetnek a zenében és énekesjátékban lezajló dráma fölé, semmiféle szabadtéri spektákulum nem válhat öncélúvá a költői-zenei megszólalás rovására. Éppen ezen a ponton derült már ki sokszor, hogy Mikó mélyenlátó művész, aki a legcsábítóbb lehetőségeket is képes — nem elvetni — kordába fogni, a mű szellemi értékeinek, művészi közlendőinek a szolgálatába állítani. Ezért lett a Brankovics szegedi előadása nemcsak hatásos, de mély és igaz megszólaltatója is Erkelnek, s nem jelentett értékzuhanást az előző évek megnyitó előadásai, a Hunyadi László és a Bánk bán után.

A KARMESTER számára sohasem nyújt több lehetőséget, csakis több gondot és fáradságot — a szabadtéri színpad. Az olyan jó erősítő berendezés, mint a szegedi, megkönnyíti a zene részletszépségeiben való gyönyörködést s a teljes megértést a hallgatóság számára, a muzsikusnak azonban alig nyújt könnyebbséget. A karmester energiáját felemészti a hatalmas távolságok összefogása, az elillanó hangzás fegyelmezett folyásának biztosítása; a zenekar tagjai a hangszerek érzékeny hőmérsékleti és a levegő párásságából adódó elhangolódásával, sőt megbénulásával küzdenek; a magánszereplők óriási távolságra lehetnek egymástól s főként a karmestertől . . . A legnagyobb dolog, hogy mindebből alig vesz észre valamit a hatalmas tér hallgatósága.

A MAGÁNSZEREPLŐK közül *Házy Erzsébet* és *Simándy József* könnyedén túltette magát ezeken a nehézségeken; hangjuk megragadó szépséggel szólalt meg, játékuk könnyed és igen kifejező volt. *Fodor János* amúgy is hatalmas energiát emésztő szerepének „kihelyezéséhez" talán még több előkészületi munka kellett volna. *Mátyás Mária, Palcsó Sándor, Nádas Tibor, Tarnai Gyula, Katona Lajos* és a beugró *Gyimesi Kálmán* szegedi baritonista nevét kell még a sikerlistára írni, s felkiáltó jellel a szólótáncot előadó, rendkívüli szép produkciót nyújtó *Gombkötő Erzsébetet.*

FODOR LAJOS

A „RÁDIÓKÉSZÜLÉK" mellől

GLÓBUSZ: IONESCO, FRISCH, DÜRRENMATT

A rádió kulturális világszemléje, miután a szezon folyamán számos ízelítőt adott a nyugati válság-művészetekből, és azután bemutatta a kapitalista világ irodalmainak haladó erőit is, most a középütt állókról szólt, Sartre szavával az „el nem kötelezettekről", akik telve jó szándékkal ugyan, de végső soron tehetetlenül állnak, választ és megváltást várva a két világ között a maguk újmódi elefántcsonttornyában, hasztalanul igyekezve mindkét erőtér vonzásától egyformán messze kerülni. Az eredmény: pontos társadalmi diagnózis, de tehetetlenségérzés és rezignáció. (Az érzelmes ember örök reakciója ideáljai csődjének láttán: szarkazmus és cinizmus.) A legjobbaknál — mint az idézetek is mutatták — az idealista problémamegközelítés eredménytelenségének nyílt bevallása; bátor, morális állásfoglalás, de ugyanakkor a puszta moralizálás hiábavalóságának beismerése, a döntés és a cselekvés szükségének megértése és áttételes (erősen áttételes, szemérmes, szimbólumokba rejtett) hirdetése.

Ami végül is mégiscsak azt jelentené, hogy az el nem kötelezettek legjobbjai, ha lassan is, de szükségképpen közelednek a haladó álláspont felé, és úgy tűnik, a műsor maga is ezt akarta bizonyítani.

Világirodalmi tájékozottságunkhoz hozzátartozik, hogy megismerkedjünk olyan áramlatokkal és művekkel is, amelyekkel nem, vagy csak részben értünk egyet. Jobb formát a kritikus művek megismerésére nem is lehetne találni, mint a Glóbusz-szerű vitaesteket. A beszélgető-partnerek — ismét *Almási Miklós* és *Sipos Tamás* — oly módon foglalták gondolati egységbe az idézeteket, hogy a hallgató biztos állásfoglalást ismerhetett meg, anélkül, hogy bármit is a szájába rágtak volna. Meghívtak ehhez egy zeneesztétát is — *Pernye Andrást* —, aki Blacher és Orff-idézetekkel bizonyította a zeneművészet el nem kötelezettjeinek viszonylagosan retrográdabb törekvéseit; és meghívtak még olyan „vitapartnereket", mint *Dürrenmatt, A. Salacrou, Sartre, Simone de Beauvoir,* akik, maguk is érdekeltek lévén, a leghitelesebben számolhattak be állásfoglalásuk problematikus voltáról.

Volt azonban valami, amit hiányoltunk a műsorból. Talán az idő sajnálatos rövidsége tette — a szerkesztőnek megint többet kellett markolnia, mint amennyit nyújtani tudott —, talán a problémák részleteinek végiggondolatlansága: nem találkoztunk, vagy csak nagyon kevéssé az idézett művek konkrét ideológiai hátterének felvázolásával. Minden alkotás, és kivált e kivétel nélkül morális alapproblémákat feszegető mű valamely meghatározható filozófiai iskola vagy árnyalat vetülete, s ezekről bizony többet kellett volna hallanunk. Így lett volna a logikai kör teljesen zárt, s így valósult volna meg maradéktalanul és legmagasabb szinten az ismeretterjesztő szándék. De azért így is sokat kaptunk.

L. A.

SZENTIVÁN-ÉJI MEGJEGYZÉSEK

Noha, csak egy hónap választott el az ominózus Iván-naptól, éppen elegendő váratlan és varázslatos természeti jelenség fogadott Szegeden, a Shakespeare-bemutató vasárnapján: pokolmeleg nyári napsütés, trópusi vihar, megint derülés, megint felhőszakadás — este nyolc órára azonban végkép eloszlottak a felhők, s a Dóm tér frontján, éles reflektorfényben ott magasodott Theseus athéni palotája. Ez a *Fülöp Zoltán* tervezte színpadkép volt az este

egyik legkellemesebb meglepetése,

ahogyan az egyre tágabb horizontot mutató hátterekkel, a templom-homlokzatot is magába foglalva, tökéletesen egységes benyomást keltett a nézőkben, akik a tribünön ülve szinte maguk is a képbe tartozónak hihették magukat. Hibátlan térkompozíció — szabad téren ez is az illúziókeltés fontos eszköze.

Amikor aztán a kép minden erőltetettség nélkül mozgalmas erdőrészletté változott, kiderült, hogy ezt a nagy teret nemcsak statikus díszletelemekkel lehet kitölteni, de mozgással is, akárha a tárgyak mozognak, mint a tündérek erdejének állandóan változó, mindig új és új képet nyújtó fantázia-világa, akárha a szereplők, kivált a fiatalok induló szerelmi hajszája zajlik, vagy a manósereg feltűnő-illanó állandó kavalkádja, vagy Puck szédült száguldása. Mindez igen stílusosan hat, amint hogy az utolsó szín többszáz-statisztás tablója is, amely a bástyafokon álló alakokkal elsőrangúan tágítja a képet, még nagyobb teret és tömeget sejtetve, mint amekkora a valóságban jelen van.

Látványos előadás volt tehát ez a mostani, de hát már maga a szabadtéri jelleg is ezt sugallja: ha ez *Szinetár Miklós* rendezői szándéka szerint való, akkor helyes volt a szándék. Az embernek annyi is az a benyomása, hogy a kilencvenes évek Shakespeare-jének gondatlan mulattató kedve, az élő, de mégis múlt századi fordítónyelv, és maga a romantikus játék műfaja sem kedvez az erőltetett modernizálási kísérleteknek. Ha a rendező valami újat akar mondani, csakis

a hagyományos kereteken belül

teheti meg.

És valóban, a rendező így is tudott új színt adni az előadásnak. E mesejátékból, amelynek témája a szerelem, s amelynek cselekményét, négy szerelmespár induló sodrása löki előre (azaz, hogy öt, ha a kézművesjáték, az „antimasque" groteszk párosára gondolunk), kiemelte a keresztbe-féltékeny fiatalokat, és tündérek-ajzotta indulataikból olyan harsány és vitális külön játékot kavart, amelyben minden stilizációtól mentesen tudta elmondani nagyon is a mai véleményét az érzelmek jogáról. Nagy bravúr, hogy a fiatalok négyestogata mégsem „lógott ki" ezáltal a darabból, ellenkezőleg, az ő létsíkjuk volt az a reális alap, amelyre aztán a mondai elemek, vagyis a Theseus világa, meg a fantázia-elemek, vagyis a tündérek illúzióvilága biztonságosan ráépülhetett. A fantázia-elemek elkeverése a valósággal: a felismerés, hogy az ártó-javító tündérvilág nem *játéka* fantáziánknak, de mága a térben és időben mindig jelenlevő képzelet, valós cselekvéseinkbe mindig belevegyülő illúzió — ez az, ami itt gondolatilag is új, és nemcsak dramaturgiai megoldása sikeres, de pszichológiai valószínűsítése is.

Mesejátékról lévén szó, a hangsúly a meséelésen legalább olyan mértékben van, mint a játékon: Shakespeare szövege is, Aranyé is megérdemli, hogy odafigyeljünk. A történet követéséhez is sok szójáték-utalást kell megértenünk. Ezért

a szép dikció

nemcsak formai követelmény, de a játék lényegére utaló. Legszebben *Darvas Iván* beszélt: Oberonjának mondatait külön élvezet volt hallgatni. *Bessenyei Ferenc* (itt Theseus) szép pátoszát közhely lenne újra dicsérni: játékban azonban alig adott többet a rutinnál. Szívesen hallgattuk *Gózon Gyulát*, aki Vackor volt, meg *Kőmíves Sándort*, aki Egeus. (Tulajdonképp az egész kézművestársaság remekelt, főként a színjáték-jelenetben.) Az itt felsoroltak jórészt a meglettebb színész-nemzedékhez tartoznak, s ez is jelent valamit. Mert a fiatalok szövegmondása viszont (ha játékuk dinamizmusa meggyőző is) jócskán elmarad az övéktől. Éppen ez az előadás bizonyítja, hogy szerepeltetésük „nehéz" klasszikusban indokolt ugyan, de beszédkultúrájukkal alapvető bajok vannak. Az okot módszeresen kell kideríteni és meg kell szüntetni, mert a legjobb igyekezetük is meddő marad, ha már a tizedik sorban sem lehet érteni, amit mondanak. Temperamentumuk hadarássá torzul, szép árnyalataik elsikkadnak.

Szereposztásbeli meglepetés

volt, hogy Puckot férfi alakította. Robin pajtás-tündér, a tündérnek, mint szellemi lénynek neme nincsen, ezért elvileg bárki alakíthatja. A szöveg is gondosan kerüli, hogy nemére utaljon. Karakterében nem kevés a fiús pajkosság. Csakhogy nálunk a hagyomány női Puckot ír elő, s ezért a meglepetés. *Harkányi Endre* meggyőző temperamentummal száguldozott, kár, hogy a szöveget nála sem lehetett megérteni. Olyan lecke ez, amiből neki is tanulni kell, akárcsak nemzedéktársainak.

S ami még enyhén zavarta az összhatást: a különböző együttesekből érkező színészek játékfelfogása egy kevéssé eltért egymástól; ha már a rendezői elképzelés éppen ezeket a művészeket hozta össze, több alkalmat kellett volna kapniuk, hogy összeszokjanak.

LUKÁCSY ANDRÁS

BEDE ANNA:

Folyók zúgnak

Ha Duna, Tisza zúg, sorsunk vastorka zúg,
múltunk kőlépte döng, ha fűszál ráng az áron . . .
Idegen, bő vizek, ég-úsztató folyók,
Léthék vagytok ti mind, mássá varázsolók:
a Moldva mondta ezt egy régi-régi nyáron.

Elhalványult a föld, mely addig tündökölt,
távol volt a hazám a villámverte térben,
a felmart, összetört, fölájult nyári zöld,
a gépnesz, s az a csönd . . . Távol volt az a föld,
egy korty feledtetett mindent, mit addig éltem.

És közel semmi sem volt, csak a szerelem,
a csillagszületés izzó, embernyi mása,
új Nap, Hold az egen, más hang más tereken,
új könny a szememen, nyíló éj, — szerelem,
szem-nem-látta világ vihargyors látomása.

A Moldva zöld vize fölé hajoltam ott,
hogy verje vissza nyílt, sugaras csillagarcom,
hogy lássam más-magam, ki csak most, itt vagyok . . .
S a Moldva visszavert egy torz ködalakot,
mely sikoltva zuhant, s széttört a görcsös parton.

„ÜZEN a szerkesztő"

B. Tamás, Bp. Egyebet nem ajánlhatunk: tanuljon, olvasson (s ne csak verseket), hogy hitelesebben fejezhesse ki élményeit, mert hozzánk beküldött írásaiban most még elég sután mondja el érzéseit a világról, önmagáról. De hiszen még csak 17 éves!

„V. L", Békéscsaba. Verseiben érezni a tehetséget, de sok a prózai sor, a fölösleges szó. Próbálkozzék nehezebb, zártabb formákkal (szonett).

K. Gyula, Újdombóvár. Az az érzésünk, hogy nincs tisztában a szavak értékével, különben nem írna le ilyeneket: „csak énekek vérzésében élek", „galambok helyett ürök ülnek válaimra" stb. Máskor meg a leglaposabb kifejezések csúsznak tolla alá.

„Zsengécske". Jeligéje szerény; Verseiben érdekes, elmélyítésre váró ötletek szép számmal akadnak. Vegye komolyabban magára vállalt feladatát.

G. Zsuzsa, Kirjat-Smono, Izrael. Szép levelének nagyon megörültünk. Jólesó, hogy a távolból is oly forró szeretettel figyeli irodalmunkat. „Leszorított fájdalmát" megértjük: erről tanúskodik nem egy verse is, s tehetségről, verskultúráról.

Nem közölhető kéziratokat küldtek: -sl, P. Tamás, K. József, Bp., „Szép".

AZ EMBER ÉS A GÉP

Az, hogy valaki szeret gépekkel babrálni, még nem jelenti azt, hogy mérnökzseni. Ez is inkább lelki fogyatékosság, mint tehetség. Azért rakják össze meg szedik széjjel a gépeket, mert bonyolultabb dolgok közt elvesztik a biztonságukat. A gép voltaképp igen egyszerű dolog. Ami lélek: egy nő, a gyerek, a társadalom sokkal bonyolultabb. De az emberek azt hiszik, a gép bonyolult. Néhány technikai szót mondogatnak, s felsőbbrendű lényeknek érezhetik magukat, akik tudják, mi viszi előbbre a világot.

Én szeretem a gépet, de csak mint az ember háziállatát. A motort nem azért, mert mágnes meg tekercs van benne, amiket az én eszem is fel bír fogni. A vízért, amit fölhajt, a virágért, amely felocsúdik, a kertészért, aki megkímélődik . . 4. és 75. vízszintes — 12. függőleges.

(A rejtvény három sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni **1963. augusztus 5-ig.** — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Németh László „Égető Eszter" című regényéből.)

*

VÍZSZINTES: (Kétbetűsek: IR, PA, TA, NO, IK, NJ.) — 1. Halálát Arany énekelte meg. **4. Az idézet első része.** 12. Rejtvénykérdés. 14. Törpeállam lakója. 15. Mások. 17. Háború, idegen nyelven. 19. Szovjet gépkocsitípus. 21. Csüng. 23. Noé fia. 24. Rengeteg. 26. Lehajít. 27. Író, kortárs. 28. Tetszetős. 30. Tagadás. 32. Szovjet város. 34. Tej, franciául. 35. Tenger. 37. Dél-amerikai pásztorpányva. 38. Morzsatészta. 41. Alant, tájszóval. 43. S így tovább. 46. Helyben. 48. A belorusz főváros német neve. 49. Ebédhez készít. 51. Szovjet félsziget. 53. Bolgár trónagyság. 54. Nincs tovább. 55. Személyemről. 56. Fürdőedény. 57. Bort vesz a hordóból, lopóval. 59. Hegyi levegő. 61. Egy vasa sincs. 63. Kérdőszó. 64. Névelők 66. Ügyes állat. 68. Helyrag. 69. . . ! van: megunta. 71. Francia női név. 73. Testi. 74. Helyhatározó. **75. Az idézet második része.** 76. Inter . . . silent musae.

FÜGGŐLEGES: (Kétbetűsek: UD, AN, TI, CI, JA, TM.) — 1. Hántolt búza. 2. Szovjet folyó. 3. Idegen női név. 5. Kabátod. 6. Baráti állam. 7. Angol város. 8. Operadalok. 9. Medália. 10. Nyelvtani fogalom. 11. Hozzáértő. **12. Az idézet harmadik része.** 13. Házrész. 16. Nagy termetű. 18. Krúdy Kísértete. 20. Török női név. 22. „Cogito". 24. Ő következik. 26. Költő kortárs. 27. Adj, németül. 29. Gyötrelem. 31. Okhatározó. 33. A Rádió rendszeres műsora. 36. Helyhatározó. 39. Közlekedési dolgozók. 40. Ajándékozunk. 42. Már nem vagy éhes. 44. Vissza: folyadék. 45. Sportág. 47. Nem szabad. 50. Józan ész. 52. Brit sziget. 54. Olasz város. 57. Testrész. 58. Személyragos határozószó. 60. Tüzelője. 62. Méreg. 64. Ritka női név. 65. Vadászeb. 67. Elgondolkodó, hallgatag. 69. Befejezetlen eset. 70. Meggyőződés. 72. Fül, angolul.

(Fenyősy Antal)

*

Megfejtés a 25. számból: Mindjárt szimatolgatnak egypáran. És emlegetik az adminisztratív módszereket.

JUTALMAZOTTAK:

Galabárdi Zoltán „Móres" című regényét nyerték: Pribula János, Salgóbánya; Sármási Réka, Kecskemét; Petényi Borbála, Gödöllő; Molnár Matild, Szombathely; Horváth István, Mecsér. — Kollár József, Országh Kamilla, Vértesi Rózsi, Paláti Józsefné és Endrei Gyula, budapestiek. — A jutalomkönyveket postán elküldjük.

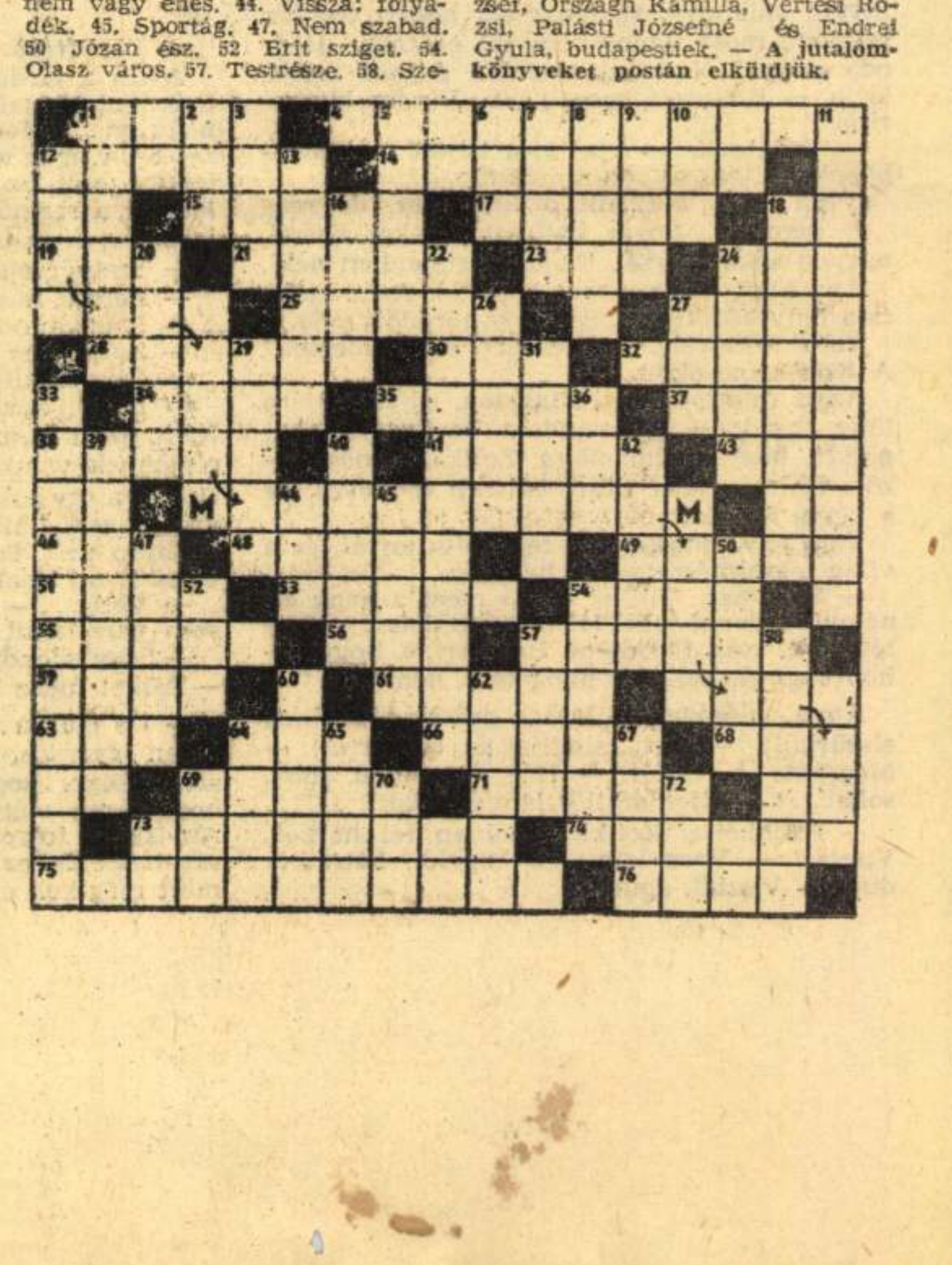

1983 JUL 27
1021

MÁNDY IVÁN:

Tizenhat éven alul

Vera megmondta a szüleinek.

— Ha Zolika keres, nem vagyok itthon, és nem is tudjátok, hogy mikor jövök haza.

— Zolika... — Apa a vállát vonogatta. — Szabolcsot ismerem, mindig motorral jön érted, aztán van egy Péter, de Zolika...

— Nagyon helyes fiú — mondta anya. — Igazán nem is értelek, Vera.

— Anyuci, ezt légy szíves, és bízd rám. Nagyon örülnék, ha legalább ebbe nem szólnál bele. — Vera katonásan ropogtatta a szavakat. Közben a füzet fölé hajolt. Jókai Mór nőalakjai és a hazaszeretet. Ez a cím, és alatta semmi. Vera kék iskolaköpenyben, fekete hajával, akár egy füzetre csöppent pacni. Olykor felemelte a fejét és kinézett a nyitott ajtón. Apát látta, ahogy az előszobában csomagol. Apa megint vidékre utazik ellenőrzésre, és megint az utolsó percben csomagol. Vera anyát is látta, ahogy kint áll a konyhaasztalnál egy halom edény fölött, és törölget.

Anya kezében megállt a törlőrongy. Ránditott egyet a vállán, mint aki nem hiszi el ezt az egészet: a konyhát az edényekkel, a víztől csöpögő asztallal.

Vera a tollszárral megvakarta az állát. Ki is mondta, hogy anya nagyon csinos? Szabolcs?

— Vera, ugye Zolika írja hozzád azokat a verseket? — Anya lágyan, dallamosan ejtette a szavakat. Rámosolygott egy tányérra, aztán eltörölte.

— Anya! — Vera hangja szigorú volt. — Ha jól emlékszem, már többször kértelek, hogy ne is említsd azokat a hülyeségeket.

— De miért? — Anya hátravetette a fejét. — Úgy játszol lelkem húrján, mint egy sötét dallam. — Felnevetett. Újabb tányért halászott ki. — Mint egy sötét dallam...

— Anya!

— Sötét dallam. — Apa papuccsal a kezében keringett a szobában. Verára nézett és megkérdezte. — Nem láttad a kimutatási íveket?

Vera vállat vont és apán keresztül kiszólt a konyhába.

— Ne avatkozz bele az életembe!

— Az életedbe! — Anya bejött, kötényben, bekötött fejjel. Dermedt, csodálkozó arccal nézte a kékköpenyes lányt. — Vera! hogy miket tudsz mondani.

Vera a lábát lógázta. — Légy szíves és ne írd elő, hogy ki rokonszenves, és ki nem.

— De arra jó volt a Zolika, hogy korcsolyabérletet váltson neked, meg rekeszbérletet.

— Ugyan, anyuci! — Vera legyintett.

— Legyint, meg a vállát vonogatja! — Anya kiment az előszobába. — Készen vagy, Feri?

— Azt hiszem, igen. — A férfi megint a bőröndjénél volt. Hirtelen fölemelkedett. Olyan kis, szemüveges fiú a Zolika?

— Nincs szemüvege. — Vera leírt két sort, aztán kiszólt a füzetéből. — Csak arra vagyok kíváncsi, meddig fogjátok még ezt tárgyalni? — És miközben írt: — Én csak azt mondtam, hogy ha Zolika telefonál, nem vagyok itthon. — Megállt az írásban, ujját orrára tette. — Másról nem volt szó.

Lépések az előszobából, edénycsörömpölés a konyhából. Se apa, se anya nem szólt egy szót se. Apa a táska fölött benézett a szobába, figyelte, hogy ír a lánya, majd a felesége felé széttárt karral, mintha azt mondaná. „Mogorva az öreg."

Az asszony hátravetette a fejét hangtalanul belenevetett a levegőbe.

Megszólalt a telefon.

Vera letette a tollat, fölállt — majd váratlanul apához fordult.

— Mégis jobb, ha te...

De akkor már anya bevágtatott a konyhából.

Vera az asztal mellett állt, és azt gondolta. — Hogy rohan! Hogy rohan, ha cseng a telefon.

— Tessék? — Anya mosolyogva előredütötte a fejét. — Zolika? — A lánya felé hunyorított. — Ja, régen nem hallottam a hangját, így elhanyagolni az embert! — Mosolygott, és egyik kezével Vera felé intett.

Vera visszaintett, hogy nem, nem!

— Nem! — Anya a fejét rázta a telefonnal. — Vera nincs itthon, azt hiszem, meghívták valahová, várjon csak, hiszen mondta is, nem, most sajnos nem jut eszembe. Hogy oda szólna? Nem jut eszembe. Sajnos. Látja, látja. — Bólintott, mosolygott, Verára hunyorított.

— Indulnék. — Apa újra bejött az előszobából.

Vera újra visszaült a füzetéhez, de még nem írt. Anyát hallgatta. Sokat beszél, nagyon sokat beszél, majd megmondom neki.

Apa alatt megreccsent a padló. Az asszony és a lány között állt. Senki se törődött vele.

Vera felfigyelt. — Tessék? Hogy moziba? A Ködös mezők?

Anya intett, hogy hallgasson, ujját szájára tette, majd: — Megmondom, ha hazajön, hát persze, hogy megmondom, Zolika. Ködös mezők. Holnap. Még akart valamit mondani, de a lánya félretolta.

Vera egy mozdulattal félretolta anyát, és a világ legtermészetesebb hangján.

— Szervusz, Zolika! — És mert a hang elnémult a vonal tulsó felén. — Á, dehogy, anya tévedett, csak fürödtem. Hát persze, hogy itthon vagyok, hallod a hangomat, nem?

Anya valósággal a falhoz préselődött. Arca elszürkült. — Ezt csinálja az emberrel! — Megrázta a vállát. — Hát én többé soha, soha...! — Kicsúszott a lánya mögött.

— Feljöhetsz, Zolika. Holnap fél hatkor. Viszlát! — Vera letette a kagylót, hátrafordult. — Viszlát, apuci!

Apa éppen abban a pillanatban indult el a táskájával. Anya kikísérte. Aztán, ahogy anya visszajött, Vera megint a kisasztalnál ült. Anya előtte állt, és nézte. Ujját egy tétova mozdulattal végighúzta az ajkán és nézte azt a lányt, ahogy sötétkék iskolaköpenyben az asztalnál ül és ír. Felsóhajtott, és átment a másik szobába.

Zolika pedig másnap feljött. Ott állt az előszobában zöld zakóban, pufók arccal, mint egy tétova béka. Verára pislogott, Vera anyjára.

— Miért nem jön be? — kérdezte anya.

— Mert már indulunk. — Vera hosszú nadrágban volt, sárga pulóverben. Karján hatalmas táska, akár egy bérház. Anyjára nézett, és azt gondolta. „Mindig előkerül, ha csönget. Akárki csönget, itt van az előszobában."

A pulóver, a táska... — Anya a tükörhöz ment, igazított valamit a haján. — Vera már nem is szól, ha fölveszi a pulóveremet, ha elviszi a táskámat. Mert nekem úgyse kell, én már úgyse megyek sehova.

— Mit nevetsz, anyuci? — Vera karján meglódult a táska.

— Semmi, semmi. — Anya a fiúhoz fordult. — Hát akkor jó mulatást.

— Anya néha olyan érthetetlen — mondta Vera. Már kint voltak a folyosón. Vera előrement a táskájával, mögötte a fiú.

— Miért? — kérdezte Zolika. — Miért érthetetlen? — A lépcsőn megpróbált a lány mellé kerülni, de az megint előtte volt.

Labda gurult lefelé a lépcsőn. Fölbukant egy hegyes gyerekarc. Olyan váratlanul, mintha eddig két lépcsőfok között lapult volna.

Zolika az utcán végre beérte a lányt. — Édesanyád — mondta, ahogy oldalról a lány arcát nézte — édesanyád nagyon kedves.

A bérháztáska közéjük ékelődött. Valósággal átszorította a fiút a másik oldalra. Még mindig a lány arcát nézte. Megkérdezem. Akárhogyis, de megkérdezem. Édesanyád azt mondta, nem vagy otthon, aztán egyszerre mégis otthon voltál.

És akkor Vera megszólalt.

— Van jegy?

— Még nincs.

Vera megállt. Nem nézett a fiúra. Belebámult az utcába, és csak állt mozdulatlanul a táskájával: — Te nem gondoskodtál jegyről?

— Kapunk úgyis — mondta a fiú. — Nincs tolongás. Egy barátom tegnap öt perccel az előadás előtt vett jegyet. — Csak már megmozdulna, csak már ne állnánk itt az utcán.

— Nem kell félni, lesz jegy.

— Én nem bánom. — A lány elindult. De most, mintha valóban egyedül lenne az utcán. Felnézett egy házra, homlokát ráncolta. — Tessék? Hát persze, hogy otthon voltam tegnap.

Perhács László rajza

— Fürödtél? Igen, hát ha fürödtél, az más.

A fiú a járdát nézte. Talán azt hitte, hogy más valaki telefonál, és amikor megtudta, hogy én... Mostanában alig van otthon. Edzésre jár, meg angolra. Ha nekem is motorom lenne, mint Szabolcsnak...! Ahogy Szabolcs leveszi a szemüvegét, ahogy egy mozdulattal lerántja, amikor leugrik a motorról!

— Szabolcsnak még mindig van motorja?

— Persze, hogy van.

— Még mindig megvár az iskola előtt?

— Zolika, ha nem tudsz másról beszélni...

Zolika elhallgatott. Vera talán nem is vele megy. Szabolccsal, vagy valaki mással. Nem, azért ez az este az övé. Mozi után majd elmennek valahová. Hová? Hová jár Vera? Utoljára egy cukrászdában voltak együtt, csokikrémet ettek. Majd olyan helyre mennek, ahol zenegép van. Talán az Arzenalba. És ha Szabolcs is ott lesz?

— Vera... — A fiú elhallgatott, majd egészen váratlanul. — Nincs egy novellád?

— Megbolondultál! — A lány felnevetett. — Miket tudsz kérdezni!

— De igazán... — A fiú nyelt egyet, majd olyan gyorsan, mintha minden pillanatban attól félne, hogy félbeszakítják. — Tudod, hogy benne vagyok a szerkesztő bizottságban. Az iskola folyóiratának a szerkesztő bizottságában. És ez a szám nem jelenhet meg, mert még kell egy novella, de az egész Besenyeiben nincs senki, akinek lenne egy novellája, és akkor gondoltuk, hogy talán nálatok... hogy is hívják azt a lányt, aki tavaly díjat nyert a tanulmányi pályázaton? de én szeretném, ha te... ha tőled... igazán nincs egy novellád?

A táska megrázkódott. — Zolika, most már fejezd be!

Megérkeztek a mozihoz.

— Hát én igazán kíváncsi vagyok, hogy is lesz azzal a jeggyel. — A lány a fiúra nézett.

Mint egy feleség, gondolta a fiú. Mintha már tíz éve a feleségem lenne. Talán azért is veszekszik annyit, mert szeret, jobban mondva érzi, hogy szeret, de küzd ellene.

— Lennél szíves végre jegyet váltani!

A lány lehorgonyzott az előcsarnokban a Mit látunk legközelebb képei alatt. Makacsul, sértődötten állt, mintha már azt is megalázónak tartaná, hogy itt kell várakoznia.

Szeret, csak küzd ellene. — A fiú elindult a pénztár felé. Közben vissza-visszanézett a lányra. — Szabolcs csak tetszik neki, de a szerelem, az más. — Elővett egy tízest, fölnézett a táblára. Erkély, zsöllye... Ha páholyt vennék... Ahhoz persze nem elég egy tízes, de talán meg lehetne kockáztatni. Páholy, ahol ketten ülünk. Nem, Vera azt hinné, hogy le akarom rohanni. Ez Szabolcs módszere.

— Kérek, két...

Vöröses nő nézett rá az üvegablakból. — Kisfiam. — Megigazította szemüvegét.

—..., földszint zsöllye. Lehetőleg középre.

— Eltévesztetted a mozit. — A nő mozdulatlanul ült a trónusán.

Zolika kezében megremegett a tízes. Oldalról látta, hogy egy jegyszedő áll mellette. A jegyszedő mosolyog.

— Ködös mezők — mondta a fiú. — Itt adják a Ködös mezőket.

— Itt adják. — A pénztárosnő mozdulatlan arccal nézett a fiúra.

A fiú mondani akart valamit, de a jegyszedő megérintette a vállát, és egy táblára mutatott.

— Tizenhat éven felül. Mai előadásunkat tizenhat éven aluliak nem látogathatják.

— De hát én... én már igazán.... — Zolika megfordult. Vera állt mögötte a bérháztáskájával. — Nevetséges. — A fiú vállat vont, mosolyogni próbált, és közben lehajtotta a fejét. Aztán amikor fölnézett, lefujták arcáról a mosolyt.

A lány közelebb jött. Minden olyan hangsúlyos volt rajta. A szeme, a szemöldöke, a nagy, szürke kabátgombjai, és a táskája.

Koszladt, kis vékony arcok bukkantak fel. Verára röhögtek — Zolikára.

— Egy csecsemő! És milyen jó nője van...

— Öregem, az ember nem is hinné.

— Mit tudhat ez?

Eddig is itt voltak ezek az alakok. A fal mellett ácsorogtak, vagy jegyet árultak a mozi előtt, de most mind idecsődültek. Az egyik rácsavarta magát a pénztár korlátjára, úgy bámult Zolikára. Egy szürkepulóveres fiú igen komolyan meghajolt Vera előtt.

— Miért nem jön velem, kisasszony.

Zolika megnémult a pénztárnál. Vera meg csak annyit mondott.

— Gyere!

A fiú eltátotta száját, mintha mondani akarna valamit, aztán átbújt a korláton, — és már kint voltak a mozi előtt. A szürkepulóveres kikísérte őket és nagyon udvariasan, akárcsak a mozi képviseletében:

— Ajánlom figyelmükbe a vasárnapi délelőtti előadást. A Kis Lordot adják.

Elmaradt mögöttük a hang, elmaradt mögöttük a mozi.

— Nevetséges. — A fiú szája megremegett. Hirtelen megállt, és a lányhoz fordult. — Vera! Én visszamegyek és megleckéztetem...

A lány mellette állt, mereven az arcába nézett. — És még te mersz engem moziba hívni, és még te mersz nekem telefonálni.

A fiú akárcsak egy gőzölgő kanális fölött állna. Forró gőz szállt fölfelé, és ő szétfolyik, eloszlik ebben a gőzben.

Nem oszlott el. Ott állt a lány előtt.

— Megleckéztetem őket.

— Ugyan!

A fiú egy pillanatra lehunyta a szemét, aztán előresietett. Vera nem jön utána. Mindegy. Csak legyen vége... csak legyen már vége ennek az egésznek. Egy világos folt a sötétben: a pénztár ablaka. Ez az ablak volt előtte, ahogy ment előre az utcán. A tábla. Tizenhat éven alul.

Egy téren ült. Kezét zsebredugta, lábát a pad alá húzta. Nem is tudta, mióta ül itt. És akkor egy hangot hallott. Először csak, mintha vízvezeték csobogna valahol, aztán erősebben, egyre erősebben.

— Borika mindig mondta, hogy ne is álljak veled szóba, egy ilyen tejfelesszájú alakkal, és ha Szabolcs megtudná. — Abbamaradt a csobogás, aztán megint felmordult. — És még te mersz nekem telefonálni!

A fiú fel se nézett. Nem akarta látni a lányt, nem akarta látni a bérháztáskáját.

— Vera! Miért nem mész el?

— Hova menjek, nem mondanád meg?

A lány azt a rongycsomót nézte a padon. Föl kéne rántani, és az arcába vágni. A moziból kidobták, és akkor még az a futás az utcán! Valaki utána kiáltott. — Kislány, lelép a fiúja! — És most még nyöszörög, hogy elrontott este, meg bocsánat...

Nagy, fekete falak a tér körül. Olykor felgyulladt egy fénykocka. Vera megigazította a táskáját. De hát hol vannak? Hova a csudába keveredtek? — Lesétált Zolika padja mellett, a tér szélére. Kis utca... aztán valami mezőféle, és a töltés vonala.

Elmegy, végre elmegy. — A fiú nem mert hátranézni. Valósággal összezsugorodott a padon.

— Kit akarsz megleckéztetni! — A lány előtte állt. — Még te mondod, hogy megleckéztetem őket? Miért nem mentél vissza a moziba ha olyan nagy hős vagy!

A lány elhallgatott. Megborzongott. Csak tudnám, hol vagyunk? De hát az előbb még bent voltunk a városban, most meg töltés, rétek... és ez se mozdul ott a padon.

Hármat számolok, gondolta a fiú. Mire hármat számolok, Vera már nincs itt. Tízet. Húszat...

SZÜDI GYÖRGY:

Útravaló

Egy egész élet útjára
anyám csomagolta
a mesebeli pogácsát
újságpapírosba.

Hamúja nincsen! Hova lett,
aki egykor voltam?
mint tűzbeomló napjaim,
nagyvilággá szórtam.

Irigy lesz az ember, ha vén,
s olyan kelekótya —
legdrágább kincsét, életét
rejti koporsóba.

Magába zárja fájdalmát
s amit csak meglátott —
egy egész élet útjáról
minden boldogságot.

Teremtő emlék, ne ítélj
örökös halálra —
apa vagyok, már lányaim
nincs aki számlálja.

Ebéd kell nékik, vacsora,
szavam friss cipónak,
szeletnyi vágy, karéjnyi hit
nagy útravalónak...

Vera egy rollerrel állt mellette. Oldalt néhány gyerek.

— Tessék. — Vera a fiú felé tartotta a rollert. A levegőben lógatta a rollert, közben úgy nézett Zolikára, mint egy elárusítónő, aki már kissé unja a vevőjét. Hátraszólt a gyerekekhez. — Nem viszem el, mit nyavalyogtok! — Topogott, ahogy Zolika felé tartotta a rollert. A táska sértődötten himbálózott a karján.

— Vera, mit akarsz ezzel? — A fiú mind a két kezével belekapaszkodott a padba.

— Ülj fel. — Vera egyik lábát rátette a rollerre, ráhajolt a kormányra. Odagördült a pad elé, mint autó a ház elé. Még mindig úgy maradt előredőlve, ahogy a fiúra nézett. — Miért ne? Éppen nekedvaló. — Előrehajolva fogta a kormányt. Valaki vihogott a sötétben. Apró, pukkanásszerű nevetések.

— Meddig várjak? — Vera lekanyarodott a pad mellett. Egy hinta ingott mögötte.

— Vera... hagyjál!

— Nem értelek. — A pad mögött csikorgott a roller. — Tudsz ennél jobbat? Valamit csak kell csinálni.

A gyerekek közelebb jöttek. Félkörben fogták körül a padot. Most már az arcokat is lehetett látni. A kisfiú csontos arcát, a kislány zsömleképét. Úgy néztek Zolikára, mintha meg lennének sértve. „Talán nem tetszik a roller?"

A kisfiú mondta is. — Ezzel én háztömbbajnokságot nyertem.

— Hallod? — És ez már megint Vera volt. — Még te se vagy reménytelen.

Zolika fölállt. Nem tudta, hogy szakadt le a padról, de fölállt. A combjában érzett valami remegést, de azért elindult.

— Mi a baj? — A roller Zolika körül imbolygott.

Zolika egyre gyorsabban ment. Ahogy kiért az utcara, már futott.

Mögötte a roller. — Zolika? Hova mész? — Vera eléje került. Úgy állt ott féloldalasan, ahogy hirtelen lefékezett.

— Egy kört!

— Egy kört! — ordítottak mögötte a gyerekek. Mintha már nem is ketten lennének, de egy egész csapat.

Vera fölemelte a rollert. — Eredj, és tegyél egy kört.

Zolika félreugrott, és most már rohant. Egy pillanatig ő volt az egyetlen zaj az utcában, de aztán fölzendült az aszfalt.

— Zolikaaa...!

Vera ráhajolt a kormányra, valósággal a kormányhoz tapadt.

— Egy kört! Csak egyet...

A fiú rohant. Kicsit féloldalasan emelgette a lábát, akárcsak egy akadályversenyen.

Vera utána. Aztán egyszerre csak leállt. Nem volt előtte senki. Üres volt az utca.

— Beszaladt ebbe a házba. — A kisfiú egy kapura mutatott.

— Nem, én láttam, hogy ebbe. — A kislány lehorgonyzott egy másik kapunál.

Vera — féllába még mindig a rolleren — hol az egyikre nézett, hol a másikra. Hátrafordult. Mögötte egy csapat gyerek.

Vera fölkapta a rollert. Odament a kisfiú kapujához, és bekiáltott.

— Zolika!

Bekiáltott a másik kapuba. Fölnézett az üres lépcsősorra, fölment az első emeletre. Körülnézett, aztán visszajött. És akkor valaki megérintette a karját. Egy szeplősképű fiú.

— Én láttam — mondta a szeplősképű —, én láttam, hogy idebújt.

Rámutatott a hatalmas, szürke szemétládára a kapualjban.

— Láttam, amikor magára húzta a fedőt.

Vera kezében megremegett a roller. — Nem, az nem lehet.

— De én láttam.

Mind ott álltak a hatalmas, hengeralakú szeméttartó előtt. Vera egyik kezében a rollert tartotta, a másikkal megérintette a ládát. Akárcsak Zolika vállán kopogtatott volna. Úgy nézett a ládára, mintha meg akarná szólítani.

A szeplősképű megkérdezte.

— Leemeljem a fedőt?

Csönd volt. A lépcsőház kihült csendje. Az arcok Vera felé fordultak. Egy fiú rátapadt a korlátra — ahogy rábámult.

A szeplősképű ráhajolt a fedőre.

— Leemeljem?

Vera egy darabig csak állt megkövülten, aztán a ládához vágta a rollert.

— Ilyen hülye!

Szétlökdöste a gyerekeket és kirohant az utcára.

A KÉPERNYŐ előtt

Fáklyaláng

Nehéz és színpadi műnél kivált szokatlan próbát kellett kiállnia *Illyés Gyula* drámájának: a kérlelhetetlen horatiusi próbát. „Nonum prematur in annum" — érleljen kilenc évig az idő —, így szól a kegyetlen és bölcs költői parancs a költői műről. A szabályt nyilván nem véletlen szülte. Ennyi idő már elég arra, hogy megfakítsa egy mű talmi ragyogását, de még nem elég ahhoz, hogy a derék előidők gloriolájával vonja be fogyatkozásait. Egyharmad emberöltő: vagyis *éppen a félmúlt* az, amely lemeztelenítőn, az újdonság varázsától és hamis sallangoktól egyaránt mentesen mutatja fel egy mű valódi értékeit.

Illyés Gyula műve megállja e szigorú próbatételt, sőt talán éppen a televízióváltozat előírta kurtítások miatt — még tisztábban és fénylőbben ragyog, mint tíz esztendeje, első bemutatója idején. Az már akkor is valószínű volt, hogy a mű valójában *kamaradráma*, s szétnyújtódzása a kétrészes és utójátékos, egész estét betöltő színmű keretei közé kissé erőszakolt, az adott előadás igényeihez szabott. S íme itt a bizonyíték: mostani formája, a *másfél órás kamarajáték* egyetlen laza pillanatot sem engedélyez; mindvégig roppant feszültségének vasmarkában tartja a nézőt. Nyilvánvaló, hogy a Fáklyaláng végső, kristályos megfogalmazását most nyerte el, ezzel a változattal.

Hatalmas dráma viharzik előttünk: *a tét a nemzet léte*. A „lenni vagy nem lenni" dilemmája itt nem egy emberé, nem is kettőé — kilángol az aradi várpince szűk kazamatájából, s milliószorosra nőve, egy egész ország iszonyú térfogatában vet lobot. Minden szó, minden érv mögött a nemzethalál szörnyű víziója — ott tátong a sír, hol nemzet süllyedhet el. Ebben az atmoszférában minden mondatnak, gesztusnak roppant súlya van, és rákényszeríti a nézőt a dráma mély átélésére.

A mű legnagyobb ereje és erénye éppen ez a kettősség: *látszólag* Kossuth és Görgey párviadalának vagyunk tanúi a szabadságharc utolsó napján — ám mögöttük ott áll a forradalommal öntudatra ébredt nép, és a nemesi nemzet, és általuk perel e szörnyű órában a magyarság jövendő sorsán. Kossuth egész művét látja rombadőlve: elveszett a temesvári csata, nincs többé remény a győzelemre, de már az elnyomókkal való egyezkedésre sem. Görgey reménykedik: a győző lovagiasságában, s a hagyományos rend helyreállásában bízik. Nincs, nem lehet köztük egyezkedés. Kossuth öngyilkosságra készül: ezzel a szép gesztussal — nemesi apáinak gesztusával — akarja lezárni tragédiába torkollt nagyívű pályáját. Csakhogy Kossuth élete *nem egyedül az övé*: ezt érteti meg vele Józsa Mihály honvédhuszár, a „kétkezi hű nép" képviselője; s Kossuth ért a szavából. (Hallatlan bravúr, ahogyan Illyés ugyancsak a menekülést ajánltatja neki Görgeyvel is; csakhogy egészen más célzattal. A féltékeny hadvezér nem szenvedheti annak gondolatát, hogy Kossuth mártír-glóriával magasztosuljon fel az utókor előtt, míg ő egyezkedik az elnyomókkal.) Nem a nemesi politikus, hanem *a néphez hű forradalmár* további sorsát vállalja hát Kossuth, a hazátlan száműzetést, példaként, hősként, egy nemzet vigaszául és jó reménységéül.

A darabban mindez magas művészettel, cseppet sem tanítómód manifesztálódik; nagyszerű emberábrázolással, jellemalkotással. Kossuth alakját úgy állítja elénk Illyés, hogy e rövid játékból is megrendítő és plasztikus képet kapunk egész életművéről, eszméiről, és lenyűgöző emberi jelleméről.

Nagy segítségére van ebben *Bessenyei Ferenc* remek alakítása. Ugy tetszik, e kiváló színész most érett igazán hozzá e szerephez: életkora csak most esik egybe az ábrázolt hősével — Kossuth is negyvenhét volt Aradnál, ő is éppen annyi. A szabadságharc végéhez ért Kossuth fáradtságát mélyebb átéléssel hozza most, mint tíz esztendeje; s a fel-fellobbanó, lázas és bizakodó kossuthi dikció mögött kesernyésebben feketéll a csalódottság pernyéje. Nagyszerű alakítás emlékével tette a nézőt gazdagabbá. *Ungvári László* Görgey Artúrja méltó párja az ő Kossuthjának: hideg, kemény, elszánt katonája, akiben a hiú gőg harcol az önfegyelemmel, a jól kezdett ügy lírája győzködik az okos és számító realitással — szintén kitűnően megoldott alakítás. Emlékezetes és igen rokonszenves vonásokkal építette fel ábrázolt alakját *Szabó Gyula*, Józsa Mihálynak, a „lúdusztatósori" szegény zsellérség szószólójának szerepében. Alakja öntudatát csak annyira hangsúlyozza, amennyire az korszerű s Kossuth-rajongó áhítatát is férfias szeméremmel fékezteti. Markánsabb színfoltja volt még az előadásnak *Kőmíves Sándor* Csányi László-ja és *Somogyvári Pál* Molnár Ferdinánd őrnagya.

Pethes György rendezése egészében jól megoldott munka. Amit hibáztathatunk: az expozíció elnagyolt ábrázolása. Abban igaza van ugyan, hogy a kormány utolsó minisztertanácsa csupán történetileg ágyazza korába a drámát, s nem szerves része a két hős küzdelmének — mégis: épp azzal hozhatott volna létre szorosabb egységet a dráma és indítása között, hogy a kezdeti perceket nagyobb erővel, több hangsúllyal ábrázolja. Gyakori távoli képei, a figurák elmosódott körvonalai ugyan adtak egyfajta bomlás-érzést, a végső szétesés hangulatát szuggerálták; ám az írói szándék — a szövegből legalábbis erre következtetni — nagyobb konkrétságot, élesebb körvonalakat kívánt volna. Az expozíción túljutva azonban a rendező szárnyakat kap, és szereplői jó mozgatásával, kitűnő beállításaival, és egészséges ritmusérzékével sokban részesévé lesz a sikernek. (Egy érthetetlen szépséghibáját azonban hadd említsük fel: miért tiszteleg *minden katonája* balkézzel?)

Részese a televízió szép sikerének néhai *Gellért Endre* rendezői koncepciója, amelynek felhasználásával látott Pethes György munkához, részesek az operatőrök, élükön *Czabarka Györggyel* és osztozik a sikerben, mert elmélyítette a dráma hangulatát. *Tamási Zdenkó* kísérőzenéje *Illés Lajos* magvas bevezetője szerencsésen készítette elő a nézőt a dráma befogadására.

BÁRÁNY TAMÁS

A RÁDIÓKÉSZÜLÉK mellől

Pirandello új arca

Különös metamorfózison esett át a szerző az elmúlt évtizedekben: ifjúkorunk epatirozó ultramodernje, az irracionalizmus felkent papja, a konzervatív színpadi formák kíméletlen szétrombolója szinte teljesen elvesztette meghökkentő újdonságvarázsát, extravaganciája csaknem egészen eltűnt: múltak felette az évek, a flitter lepergett. Újszerűbb eszközöket használnak már nála, bizonyos színpadokon az irracionalizmus köznapi gondolkodásforma lett, a *Hat szerep*... formabontása a mai ultrák szemébe már csaknem lenézett antikvitás. Hanem míg a *felszín* meglepetései valóban hétköznapivá szürkültek: jóval több fény vetődött (vagy talán több figyelem fordult) a mögöttes területekre, vagyis a tartalomra — s *itt már* Pirandello valóban időálló. Mert még a fejtetőre állított formákban is előtűnik pompás társadalomrajza, cinizmusa mögül is jóakaró együttérzés hallatszik, s még az emberiesség csődjét bizonyító, nemegyszer pesszimisztikus kicsengésű filozófiájáról is megállapítható mostanra, hogy az emberkeresés, a humánum utáni olthatatlan vágy búvik mögötte.

Hogy a régi legendát lerombolja, s ezt az *új* Pirandellót bemutassa, a rádió, igen helyesen, az egyik legtisztább konzekvenciájú komédiájához nyúlt: bemutatta *Az ember, az állat és az erény*-t. A szerző vállalt leckéje itt is annak bizonyítása, hogy az élet (a korabeli olasz élet) a régi módon többé már nem magyarázható, hogy a régi erkölcsök időszerűtlenné, értelmetlenné váltak, de mással nemigen pótolhatók. Eldurvult hajóskapitánya (az állat) elhanyagolja feleségét (a testet öltött erényt) és balkézi asszonyt tart, másik családja is van. A feleség — távollétében — teherbe esik, s most a humánusan gondolkozó tanárházibarát (az ember), aki különben maga a megejtő is, minden eszközzel helyre akarja állítani a látszatot. Igaz, hogy nem a saját helyzetének tisztázására, hanem az asszony megmentésére, s hogy az erkölcsi dogmák sérelmet ne szenvedjenek, hogy a világrend fel ne boruljon. (A „törvényesen" megszülető gyerek talán majd megszelídíti és a házhoz köti a rabiátus kapitányt.) A világrend helyreillentése érdekében aztán a legfurcsább mesterkedéseket kell végrehajtania: el kell érnie többek közt, hogy az egyetlen napra hazalátogató gazda egyetlen éjszakát *biztosan* a feleségénél töltse. Az ennek érdekében végzett manőverek harsányan nevettető sorozata maga a játék.

S bármennyire visszájára fordult logikával, de végül mégis eléri célját a házibarát is, meg az író is: a kapitány a nejével hál (azaz hogy a nejével *is:* de a végeredmény szempontjából ez a többesszám közömbös) és remélni lehet, hogy a világ viszonylagos rendben döcög majd tovább. Így itt a szerzőnél szokatlanabb derűs végkicsengést kapunk, s hozzá még a korabeli kis olasz kikötőváros olyan pompás társadalomrajzát, hogy menten hajlandók vagyunk ezt a „kicserélt" Pirandellót is szívünkbe zárni. (Érdekes volna *ebben* a megvilágításban akár a Hat szerep..., akár a IV. Henrik bemutatóját végighallgatni.)

Ujjáéledt rokonszenvünknek nem kis része köszönhető a sikeres előadásnak is, mindenekelőtt *Déri Éva* rendezőnek, aki nem kereste az extra megoldásokat, de pontos munkája, s kivált az a mód, ahogy a szerző célját jól megértve, köznapiság és stilizáció között egyensúlyozott, a siker jelentékeny részesévé tette. *Sinkovits Imre* haragvó kapitánya igen jó, de hangváltásai nem mindig eléggé meggyőzőek: egy-egy hisztérikus dühroham valóban átválthat a bűntudat és mentegetőzés ellenkező végleteibe, de ez aligha úgy történik, ahogy ő ábrázolja — a megfigyelés nem elég pontos. *Váradi Hédi* és *Kálmán György* — az asszony és a tanár — teljes illuziót keltettek és különösen tetszett a bohózati elemként helyesen felhasznált extrém hangok szerepeltetése: Grazia, a nazális cselédasszony *(Pártos Erzsi)*, a selymán-suttogó Toto patikus *(Kéry Gyula)*, meg *Hollós Eszter* a kisfiú szerepében kamasz-hangjaival. *Heltai Jenő* fordítása külön kellemes élmény.

LUKÁCSY ANDRÁS

a Szerkesztő

Kovács Gábor, Budapest. — Vannak írók, akik a felszabadulás előtt rendszeresen publikáltak —, írja, s azt kérdi: miért nem veszünk tudomást róluk, holott még most is élnek? Sajnos, nem tudjuk, hogy kikre gondol. Neveket kérünk!

K. B, Budapest. Uj versei egyike-másika valóban érdekes, főleg némely képük szép és megkapó. Kérjük, személyesen vagy telefonon keresse meg a szerkesztőség versrovatát.

K. R. E. Pécs. Versei formailag szépek, kulturáltak, hangulatilag gazdagok, az élmény forrósága azonban hiányzik belőlük. Küldjön máskor is, de ne csak szonettet.

H. E. Budapest. Próbálkozásai érdekesek, de még igen kezdetlegesek.

P. A. Budapest. A szabadvers nem lazán összefüggő sorok halmaza. Mindkét verse homályos, zavaros.

M. F. Budapest. Első verse rímekbe — s nagyon rossz rímekbe —, szedett lapos vezérekkk. A másodikból — „Beszélgetés a Téllel" — meg alig lehet érteni valamit. Egyelőre inkább a saját kedvtelésére, mint mások meggyötrésére írjon verset.

„Hát így vagyunk". Sem nevet, sem jeligét nem közölt, ezért beküldött versének címével üzenjük, hogy küldjön be többet. Ez az egyetlen verse érdekes tehetségről tanúskodik.

P. Z. Budapest. „Emlékezés" című verse a jobbik, de ritmusa nehézkes. Próbálkozzék kötöttebb, rímes formákkal.

B. I. Alcsutdoboz. Ezek még nagyon kezdetleges próbálkozások, s ezért nem is merjük biztatni további versírásra. Inkább tanuljon, olvasson, amennyire idejéből futja.

A. I. Budapest. Fordításait túlságosan naturalistának találjuk, éppúgy, mint eredeti versét.

T. L. Sárvár. Helyesen nevezi magát versfaragónak és nem költőnek, s okosan felismeri, hogy verselt csak saját maga tekintő versnek. Megállapításaival egyetértünk.

G. I., Budapest IX.: Meglehetősen ezrével versolvasók vagyunk, sorai mégis meghökkentettek:

„Még szívünk is eggyé olvadt (egy testben),
— Hiszen ő sem tehetett akkor mást —
Mint ahogy mi sem ott veled kettesben."

Így fejezi be egyik versét. S mivel a vers eleje is, meg a többi verse is hasonló színvonalú, nem merjük biztatni.

Nem közölhető kéziratokat küldtek: **Sz. E. Miskolc, B. I. Budapest, F. A. Kaposvár, K. D. Miskolc.**

Az Írószövetség hírei

A prózai szakosztály február 22-én, délután fél 5-kor a szövetségben *Mai konfliktusok és távlatok* címmel vitát rendez. Bevezetőt mond *Koczkás Sándor*, opponensek *Gyurkó László*, *Katkó István* és *Tatay Sándor*.

Irodalom a város peremén

Az Egressy-klub új műsorai

Az átszervezett Egressy-klub műsorai hajlékonyan igazodnak a növekvő igényekhez és — különösen a televízió révén jelentkező növekvő konkurrenciához. Az összeállítások keretbe foglalják a verseket, dalokat, prózarészleteket: a keret tulajdonképpeni alapgondolat hordozója. A könnyed formai megoldások, a hozzáférhető, mégsem olcsó humor hasznos eszközei a figyelem lekötésének. Lemérhető ez a hallgatóság érdeklődésén, melyet három műsor meghallgatása közben tapasztaltunk.

A *Tüskebokor* a történelem szellemes aktualizálásával bizonyítja: köznapi gondjaink nem is olyan újak. *Kárpáti Kamil* több ezer éves „anekdotáktól" a népdalokig ívelő összeállítását a humorában egyre gazdagodó *Szentpál Monika*, *Nagy Mariann* és a kulturáltan éneklő *Kürthy Éva* adja elő. A *Házasság szerelemmel* (ugyancsak Kárpáti Kamil összeállítása), V. Hugo, Karinthy, Darvas Szilárd, Gádor Béla, Kamondy László humoros műveinek felhasználásával, ötletes formában elmélkedik a két nem „örök problémáival". A közreműködő *Baksay Miklós*, *Kozman Gusztáv*, *Vargha Edit* és *Veszeley Mária* hangulatos együttest teremt a folyton változó „színpadon". A narrátorként is fellépő *Bernáth László* összeállításában előadott *A nagy tanúk* című műsor az irodalmi törvényszék bevált módszerét hasznosítja, hogy segítségével bepillantást nyújtson az egykori munkássorsba. A megidézett tanúk sorában — meglepő ötlettel — Ady, József Attila, Móra, Bálint György, Gábor Andor mellett Szabolcska Mihályt is felvonultatják. *Lelkes Ágnes*, *Zala Kornélia* és a darabosságában is szuggesztív *Tihanyi Pálon* kívül az éneklő *Toroczkóy Tihamér* szép szövegejtését dícsérhetjük. *Horváth Árpád*, a műsorok rendezője jó érzékkel válogatja meg a szereplőket, egyéniségükhöz illő szövegekhez juttatva őket.

Akad még néhány munkásszállás, ahol a lakókat meglepetésszerűen éri a műsor bejelentése, mert nem gondoskodtak megfelelő propagandáról. Nem ártana, ha itt is felismernék a „házhoz szállított kultúra" jelentőségét.

HORVÁTH GYÖRGY

Új Könyvek

Bihari Klára: **Mene tekel**	Kötve	14,—
Davico: **A költemény**	Kötve	39,—
Moldova György: **Az idegen bajnok**	Kötve	22,50
Molnár Ákos: **Jóslat**	Kötve	20,—
Morrison: **Feketefuvar**	Fűzve	14,—
Munteanu: **Terra di Sienna**	Fűzve	5,50
Neff: **Érdekházasság**	Kötve	25,50
Németh László: **Égető Eszter**	Kötve	46,50

Kaphatók az Állami Könyvterjesztő Vállalat
KÖNYVESBOLTJAIBAN
és az
ÜZEMI KÖNYVTERJESZTŐKNÉL!

Régi munkásdal

Inaskoromban én szedtem ki a szatmárnémeti Szabad Sajtó nyomdájában a szöveget, amelyet Mónus Lajos a „Jaj, de magas, jaj, de széles ez a vendégfogadó" dallamára írt. El is kobozta a rendőrség, amint kinyomtattuk, mégpedig az alábbi strófája miatt:

Nem ismerünk henye rangot,
ágas-bogas koronát,
szerszámot a naplopóknak,
kaszát, kapát, boronát.
2. vízszintes — 16. függőleges.

(A rejtvény két sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni, **1963. február 25-ig.** — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Devecska Kálmán „Szibériai napló" című könyvéből.)

VÍZSZINTES: (Kétbetűsek: PA, AT, ME, CN.) — **2. Az idézet első fele.** 11. Gyömöszölő. 12. Bányaközség. 13. Férfi becenév. 14. ... alkohol: a fa száraz lepárlása útján állítják elő. 16. Vannak, angolul. 18. Félig elkeni. 19. Húst konzervál. 20. Kecske mondja. 21. Régi büntetőeszköz. 23. Ultrarövid rádióhullámokkal működik. 24. A paradicsom és a ...: Schumann kantátája. 25. Valódi. 26. Odasóz egyet. 27. Őszhajú. 28. ... in Hungary. 27. Helyrag. 30. ... nővér: Puccini operája. 32. Mesterséges világnyelv. 33. Kínai taxi, emberi motorral. 35. Ódon, régi. 36. Zenei rövidítés. 37. Északi aprópénz. 39. Helyhatározó. 41. Számomra. 43. Bog. 45. Isme, tudomány. 46. A Brit Nemzetközösség tagja. 49. Nagynéni, olaszul. 50. Halad. 51. Felfogás, vélemény. 52. Jövedelem, németül. 54. Van de ...: holland festőcsalád a 17. században. 55. Ilyen ló a muraközi. 56. Férfi becenév. 57. 25 évig volt sakk-világbajnok. 58. Tiltakozás. 59. Kutyanév. 60. Bírósági ügy. 61. Házőrzője. 62. Van, feltételes alakban. 63. Bibliafordító. 65. Fejdísz. 66. Szemmelverés, megigézés, bűbájosság, olasz szóval.

FÜGGŐLEGES: (Kétbetűsek: NO, SG, PÉ, JE.) — 1. Emlékezetében maradt. 2. A felsőfok képzője. 3. A nagy ... két fűzfa (Jókai). 4. Városunk. 5. Angol város. 6. Női becenév. 7. Kosztolányi műve. 8. Forgó géprész. 9. Búzadara. 10. Szélhárfa. 14. Görög mitológiai hősnő. 15. Ropogós péksütemény. **16. Az idézet második fele.** 17. Meg lehet venni. 19. Hím állat. 20. Nem félnek megtenni. 22. OZE. 23. Férfinév. 24. Üledékes kőzet. 26. Megtaszít. 27. Szintén. 29. Meggyőződésed. 31. Költészeti műfaj. 33. Élénk színe van. 34. Ábrázat. 36. Régi forint. 38. Leánynév. 40. Guericke halhatatlanná tette ezt a városnevet a fizikában. 41. Uralkodói cím volt Indiában. 42. Nem távoznak. 44. Líba, franciául. 45. Ingatlana. 47. Egykor. 48. Jónevű csillagászunk. 50. Vág, tájszóval. 53. Nyüszít. 54. Balkáni folyó. 56. ... Cristó grófja. 57. Találta. 59. Európai főváros. 60. Falu Buda közelében. 62. Ingoványos terület. 63. Kenyeret vajaz. 64. Menjetek, latinul.

(Fenyősy Antal)

★

Megfejtés az 5. számból: A chicagói hajléktalan is, ha van pénze, hogy Washingtonba utazzék.

JUTALMAZOTTAK:

Sándor Kálmán „Tolvajok kertje" című regényét nyerték: Kirsner Erzsébet, Eperjes; Dékányi József, Sátoraljaújhely; Kocsár Imre, Szentes Kovács Margit, Balkány; Dr. Tóth Pál Terézia, Törökszentmiklós. — Bodor Orbánné, Kenéz Endre, Papp Istvánné, Ganter János és Szekeres Éva, budapestiek. — **A jutalomkönyveket postán elküldjük.**

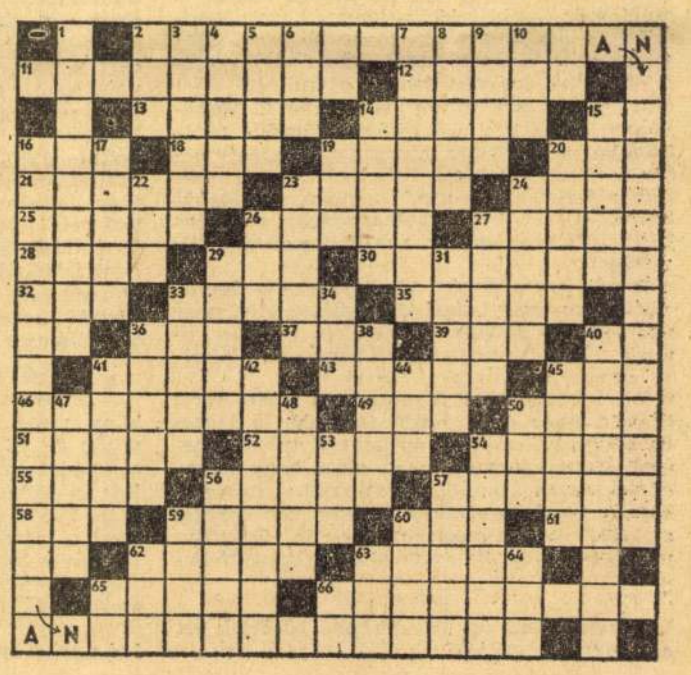

1963 FEB 16
1021

Perhács László

RIDEG SÁNDOR:

JÓ HÍREK és kedves üzenetek...

Mostanában, s főként mióta sorsom kegyelméből másodszor is nagykorúvá lettem, gyakran tűnődtem önmagam fölött, s egyre többet gondolkozom arról, hogy hivatott játékosnak születtem-e, vagy csupán holmi erőfölöslegből származnak játékaim.

Amint utam hosszúságán messzebbre visszatekintek, úgy emlékszem, hogy már kamaszságom idején is tudtam történeteket mondani, később pedig, amikor szükségesnek éreztem, soha nem hallott dalokat is énekeltem. Úgy tudom, a legnehezebb ösvényen járva sem voltam kedélybeteg, és nem is unatkoztam.

Ugyancsak egészen ifjú ember voltam, amikor észrevettem, hogy az emberek arca és beszéde mennyire érdekes lehet. Ez idő tájban történhetett, hogy egyetlen késsel a kezemben emberarcokat és olyan alakzatokat kezdtem faragni, aminőket már láttam valahol. Ilyképpen egyazon időben többféle rejtélyes dologgal foglalkoztam. Késeimmel szobrokat faragtam kemény fából, kottaismeret nélkül dalokat komponáltam, vagy éppen mesét mondtam olyan emberek előtt, akik hajlandók voltak elismerni céltalannak látszó munkálataim érdekességét. Ilyen módon szórakoztattam önmagamat hosszú időn át, míg végül is a testi munka és parancsolóim keménysége kifárasztott, és mindenféle művészkedés iránt közönyössé váltam.

Azonban töprengéseim közepette mindig arra gondoltam, hogy semmi más nem lehet belőlem, csakis valami nagy szobrászmester. Olyan visszatérő álom volt ez, amit magányomban igen sokszor átgondoltam. Szerencsére az idő nem sürgetett, mert alig tizennyolc éves voltam, amikor kifaragtam első remekem, a *Bolhászkodó parasztlány*-t.

Erről a munkámról a monori sakter úgy nyilatkozott, hogy a téma elsőrangú, a mű pedig igazi remeknek számít. A magas vélemény viszonzásául a *Bolhászkodó leány*-t nyomban a sakternek ajándékoztam, és ő, miként igazi okos emberhez illett, a másfél aranynyi faragványért adott ötven koronát, ugyancsak ajándékul. Ez volt pálya nélküli pályámon az első olyan eset, amikor művészetemért számba vehető pénzt kaptam.

Jóval később, vagy két esztendő múltán a főváros utcáin sétálgattam, és észrevettem, hogy némely üzlet kirakataiba gyenge faragványokat raktak a boltosok, és azokat igen komoly pénzért árusították. Ekkor eszembe jutott, hogy munkám nincs, reményeim naponta gyérülnek, tehát nagyon jó lesz, ha visszatérek régi játékaimhoz, és olyan szobrokat faragok, amilyeneket errefelé még nem is igen láthattak...

A nagy gondolat után haladéktalanul eszközöket, majd anyagot vásároltam, azután a Kis erdő utcában levő lakásomban, amely azelőtt valami szerszámos kamra volt, megkezdtem a művészkedést. Valami elképzelhetetlenül nagy szenvedéllyel dolgoztam húsz órákon át; igen gyakran éjszaka is fölkeltem, hogy papucsot faragjak valamely alakzatom lábára, vagy fölkarcoljam arcára a ráncokat, és lyukat fúrjak az orrába. Ily módon alig két hónap alatt elkészítettem a *Seprűnyélen repülő banyát*, a *Sátoros cigánykovácsot családja körében*, a *Részeg parasztlegényt*, első *Szulejmán szultán* pornográf alakját, a *Jószágkormányzót*, az *Énekes koldust*, a *Díszruhás kanászt*, azután a különféle formára sikerült Jézusok és madonnák serege következett palásttal és palást nélkül.

A szobrocskák másfél és kétarasznyi magasságra növekedtek kezemben, és ehhez a mértékhez idomult minden alakzatuk.

Lakásomon túl, az udvar végében holmi kertecske díszlett három ecetfával, és oda gyakran kimentek sétálni és üldögélni a ház lakói. A házbeliek látták munkálkodásom, és igen sokszor megálltak az ajtóm előtt is.

Legutóbb a fölső emeleten lakó méltóságos címet viselő kúriai bíró is kíváncsi lett a munkámra, ezért lejött a kamrám nyitott ajtójához, ahol dolgoztam, és beszélgetésbe keveredtünk. Először arról érdeklődött, hogy mióta üzöm foglalkozásom, és milyen áron vesztegetem szobraimat darabonként. Mondtam neki, hogy mivel ajtómig fáradva megtisztelte személyemet, elmondhatom, hogy régen is faragtam bizonyos alakzatokat a magam szórakozására, most azonban szükségből dolgozom, ha kedve volna, vegye magához bármelyik szobrocskát, nem kívánok érte fizetséget...

Biztatásomra a bíró kiválasztotta a *Seprűnyélen lovagoló banyá*-t, és kijelentette, hogy vagyoni helyzetéből következően hétszáz koronát kíván fizetni, a pénzt hamarosan leküldi a szobalányával.

Több mellékes körülmény után a bíró arról beszélt, hogy mint kezdő tehetség, jó lenne, ha valamilyen érdekesen hangzó művészi nevet választanék magamnak azért, hogy kelendőbbé legyenek munkáim. Például — mondotta — mostanában olvastam egy igen érdekes alakról, akit Firenzében Gioro de Giovania néven ismertek. Ez az úr civilben tengeri kalóz volt, majd látomása támadt, amitől megbánta bűneit, és minden pénzén templomot építtetett. A templom belsejét olyan szentek szobraival díszítette, amit saját kezűleg faragott fából és kőből. Gioro de Giovania 1493-ban még javában munkálkodott, és tagja volt a nagy tekintélyű Buffok pártjának.

— Ha ilyen érdekes nevet leltünk — szóltam —, adja ide méltóságos uram azt a banyát, s rögtön rávésem a hírneves ember aláírását.

A bíró jókedvre derülve kezembe adta a faragványt, amire szépen kiformált betűkkel rávéstem származását, így: Anno 1493. Firenze. Gioro de Giovania.

Ettől kezdve a ház tiszteltebb lakói és a többiek is gyakran bejöttek a cellámba, ahol kevés pénzért valóban szép arcú madonnát, Jézust és más alakzatokat is vásároltak. S miközben szobrocskáim száma egyre szaporodott, látogatóim elolvashatták az ajtómon díszelgő aranyozott névjegyet, és megtudhatták, hogy ott lakik a hírneves firenzei származású Gioro de Giovania szobrászművész.

Néhány hónapig tartó munkálkodás után került sor arra, hogy hajamat levágattam, ünneplőbe öltöztem, és vattába takart szobrocskáimmal elindultam a város házrengetegében vevőket szerezni. Igen jó formájú, munkában edzett csupa izomzatból épült húszéves ifjú voltam ekkor, de szükségem is volt ilyen testi fölszerelésre, mert amerre áthaladtam az utcák során, olyan jelenségeket láttam, amelyekből megtudtam, hogy sárba fulladhatok, ha egyszer is gyengének bizonyulnék. Mint az első órákban kiderült, senki sem volt kíváncsi munkámra, bár akkoriban annyira pártolták a megszaporodott munkanélkülieket, hogy ingyen táplálták őket a népkonyhákon, nehogy szó szerint éhen haljanak naponta százával, vagy éppen tízezrével.

A vásárlásra alkalmas előkelőbb emberek házainál az első időben sosem tudtam az urak

elé kerülni, mert minden jó külsejű idegenben ügynököt vagy kolduló diplomást láttak.

Már csaknem kudarc fenyegette vállalkozásomat, amikor kigondoltam, hogy csak úgy tudok áthatolni az őrt álló cselédek hadállásain, ha minden alkalmasnak látszó „vásárlóm" személyéről ugyanúgy jó előre tájékozódom, akár a tenyérjósok, akik ugyancsak bőven értesülnek eltartóik vízszonyairól, mielőtt dolgaik fordulatairól kikövetkeztetett jövőt jósolnak. A nagy tervezet kigondolása után a cselédek már nem tudták elreteszelni előttem az ajtót, mert állításom szerint egyenesen Alíz báróné villájából jöttem... és ez igaz is volt, mert valóban jártam a bárónő villájában, ahol egy úrféle közölte velem, hogy csak egyetlen esetben, levél útján érintkezhetek a bárónéval. Ugyancsak bejáratos voltam állításom szerint az Úri utcában levő Majláth-palotába is. Ott legutóbb jóindulatúan figyelmeztettek, hogy hiába fáradozom. Szó sem lehet arról, hogy munkámat figyelembe vegyék. Végül így történt, hogy magam is jóindulatúvá lettem, és a nagyon is bizonytalan kapcsolataimra hivatkozva jó hírt és kedves üzenetet vittem a kiszemelt vevők számára.

A *jó hír és kedves üzenet* különböző aláöntésekkel vegyítve abból állt, hogy néhány napig városunkban időzik a hírneves Gioro de Giovania szobrászművész, a mesterek nesztora, és az előkelő világ barátja. Ebben az órában minden úri házban róla beszélnek. Valóságos Gioro de Giovania-láz támadt a városban. Sajnos, Gioro de Giovania mester, a legszebb hölgyek őszinte rajongója, nagyon kevés kisebb alkotást hozott magával, és azokból már csak ritka szerencsével tudunk vásárolni... Különben amikor a hiteles tudósítást megírják, mindez benne lesz a Színház és Művészet című hetilap Társasági élet című rovatában, sok más előkelő család nevével együtt...

A ledarált mesék alkalmával, ha kérdést intéztek hozzám, Gioro de Giovania természetes fényűzéseiről, rendszerint azt mondtam az előkelő világba vágyódó fuvarozási vállalkozó feleségének, hogy nincs fölhatalmazásom egészen bizalmas dolgokról nyilatkozni, majd mikor az ügyfelem kifizette a megvásárolt szobrocskáért járó néhány száz koronát, elmondtam, hogy tapasztalásom szerint Gioro de Giovania mester egyáltalán nem szereti a tökmagot, s végképp utálja a buta embereket és a rövid szivarokat.

Kereskedői teóriám szerencsés alkalmazása után reggelente gyakran útban voltam a Rózsadomb és a pasaréti villanegyed irányában. Kisebb előkelőségek számára mindig a nagyobbaktól vittem jó hírt és kedves üzenetet, bár abból nehezen lehetett volna kideríteni, hogy miként kerül a csizma az asztalra, és hogy miféle közük lehetne egymáshoz. A gondosan ápolt szép nők számára szintén kedves üzenetet vittem elképzelhetetlenül rokonszenves úriemberektől, és ha az illető nőcseléd nekem is tetszett, akkora költői magasztalást mondtam szépségéről, hogy kénytelen volt vásárolni tőlem.

Ugyanilyen bevált fogást próbáltam alkalmazni pünkösd hetében egy igen csúnya tapsifüles vén leányon is, aki olyan sovány volt, mint valami kimustrált meszelőnyél. A szabályoknak megfelelően ott állottam a szobája asztala előtt, és elmondtam néki bizalmasan, hogy Hugó barátom, a Nemzeti Bank elnökhelyettese, akit én oly nagy mértékben tisztelek, úgy nyilatkozott Gioro de Giovania szobrászmester előtt, hogy egyetlen drága emléket őriz szíve rejtekén jogászkora óta, és az nem más, mint az én gonosz képű „vevőm" — akinek most is olyan kormos volt a nyaka, mint valami éhező kóbor macskának, amely a kémény üregében tanyázik éjszakánként. Mindezen hátrányok ellenére a képzeletbeli bankvezér, amint magyarázatomból világosan érthető volt, csupán a nyanyának nevezhető leányzó hófehér homlokára, márványhoz hasonló arcára emlékezett, és az üdvösséget ígérő mosolyáról álmodott. Ezért jöttem én ide, hogy mindezt elmondjam, és a szóban levő úr helyett, bocsánat a gyenge kifejezésért: letegyek a nagyon mélyen tisztelt hölgy asztalára egy valódi Gioro de Giovania-madonnát, amelynek csupán a kézbesítési díját kell kifizetni...

Amíg beszéltem, úgy tapasztaltam, hogy a kétfelé nyíló szoba egyik ajtója mögött valakik lefojtott hangon nevetgélnek és nyihorásznak, de a mesém szövegén már nem tudtam és nem is akartam változtatni. Végtére én sem éhezhettem a munkám mellett szakmányban csak azért, mert egy elképzelt bankvezér szerelme véletlenül madárijesztőhöz hasonlít.

— Az elnökhelyettes úr, sajnos, mostanában szomorú hangulatokban szenved, és nem tudja földeríteni a mulatóhelyek zajongása sem... De mielőtt elfelejteném, itt van ez a nyugta négyszázhúsz korona kézbesítési díjról, és a madonnát máris vitrinbe helyezheti... Méltóztassék... Itt kell aláírni...

A túlzásig csúnya vénlány ekkor szólásra nyitotta keskenyen vonuló száját, és olyanféle szipákolással, ahogy a ludak gágognak, ilyesmit mondott.

— Mit akar maga itt? Nem ismerem az elnököt, se a barátait. Ne mondjon itt üzenetet, ezt a vacakot meg vigye tovább. Nem kértem, és nem is fizetek semmi kézbesítést... Menjen... menjen... Ott az ajtó...

A mámi cikákolásából megértettem, hogy hiába szónokoltam, amikor pedig aszott kezével goromba módon az ajtóra mutatott, végképp megharagudtam reá, és azt nem is tudtam eltitkolni.

— Kegyednek nem szabad haragosan beszélni — szóltam —, és már azért se lehet velem szemben goromba, mert csakis jó hírt és kedves üzenetet hoztam. Holnap megint eljövök, de addig is ajánlom, hogy necsak ott mossa tisztára ábrázatát, ahol a cipó bejár, mert nem szép, amikor egy virágzó hajadonnak ilyen rettentően erős lóganéj szaga van.

— Ez megőrült — süvített a hajadon —, őrült van a szobámban... Alfréd, gyere be... Olgácska, telefonálj... Jaj, Alfréd, Alfréd!...

A lármára bal oldalról csakugyan berohant egy hálókabátos alak, és valami érthetetlen rémülettel a hangjában, széles karlendítéssel háromszor is azt mondta: de uram, kérem, ez magánlakás... de kérem uram... kérem tisztelettel...

— Ne zavarogj, Alfréd — szóltam —, azt hiszem tudod, hogy én itt vendégjogot élvezek, mert jó hírt és kedves üzenetet hoztam a nénédnek, és hát neked is azt üzenik barátaim, a környékbeli házmesterek, vicik, hordárok, cselédek és utcai köszörűsök, hogy a nénédet meg kell fördetned negyven vödör vízben. Holnap reggelre olyan tiszta legyen, mint a pacal. Szó sem lehet arról, hogy mosdatlanul járkáljon az udvaron és a főlépcsőn... Alfréd, ne beszélj vissza. Amikor beszélek, nem illik előttem lafatyolni. Magad láthatod, milyen finom ember vagyok, mégis megtörténhet, hogy tévedésből alfrédon rúglak, és álkapocstörést szenvedsz. Most pedig itthagylak titeket a jófenében. Nyisd ki előttem az ajtókat, és távozom.

Szavaim nyomán a rémült arcú Alfréd hősi mozdulattal az ajtóhoz lebbent, s eközben kinyílt a szomszédos szoba ajtója is, ahol csapatba gyülekezve láthattam a házbeliekből egy kétméternyi magas kamasz fiút, két kislányt, a házbeli szakácsnőt, a szobalányt és egy feltűnően szép arcú fiatal nőt. Az ajtó mögött valamennyien végighallgatták magyarázataim, és most hangosan felém nevetgéltek. A kamasz fiú pimaszul vigyorgott Alfréd és nénje kalandja fölött, a szép arcú nő pedig olyan érezhető kedvességgel mosolygott rám, hogy kénytelen voltam csókot inteni néki.

Perhács László rajzai

A honvédló ábrázatú Alfréd eközben az utolsó ajtót is kinyitotta előttem, és én továbbvittem elképzelt üzeneteimet ismeretlen emberektől ismeretlen embereknek, s bár esetenként egészen bizar mulatságokban részesütem, ruházatommal egy időben a lélek is megkopott bennem.

Aránylag rövid idő múltán éreznem kellett, hogy naponta szegényebbé válok, s mikor úgy gondoltam, hogy mást nem cselekedhetek, az egyetlen és legbecsesebbnek gondolt madonnám is papírba csomagoltam. Ez a művem egy nagyobb méretű madonna volt, és édesanyám arcát és ruházatát viselte. Őt sohsem mutattam idegen embernek, és nem is szándékoztam eladni, míg a legutóbbi reggelen szegénységtől üzetve elindultam vele a bizonyosnak látszó vevő házához.

Pázsitos kertben, szép lombú fák alatt, asztal mellett ülve várakoztam a jópénzű vevőmre, majd elunva magamat, kitakartam legbecsesebb madonnámat, és látnom kellett, hogy azon édesanyám arca olyanannyira valóságosan igazi, mintha élő lett volna. Amikor pedig hosszasabban csodálgattam, nem tudom, hogyan, valami soha nem ismert félelemmel telt bűntudat nyomult idegeimbe. S mintha édesanyám mondotta volna, eszembe jutott, hogy ő sohsem tudott volna eladni engemet, és ha mostani alakjától is elválnék, többé nem tudnám őt újra teremteni, mert a bűnös embernek nem lehetnek lélekig ható látomásai: Gioro de Giovania lenne belőlem, olyan ködlegény, akiről megtudtam, hogy sohsem élt semmilyen korban, de én ember vagyok, s ha nem így volna, valóságos emberré kell változnom.

Ilyenféléket éreztem és gondoltam, amíg édesanyám szoborarcát simogattam tekintetemmel, s tudtam, hogy valami új és nagy történet kezdődik sorsomban, s hogy a történelem valóban elkezdődjék, tovább kell őriznem a madonnás arcú édesanyám lelkét, és le kell tennem küzdésem csorba fegyverét: a faragókést...

DEMÉNY OTTÓ:

Majd kihordalak...

Majd kihordalak fájdalom,
ahogy engem kihordtak,
s ahogy szaporodnak a holtak
— keményedik a homlokom.

Nem vittem soha karomon
s érzem könnyűségét anyámnak.
Már teste nincs, nem lehet fáradt,
de itt lebeg oldalamon.

Mégsem lettem árva egészen!
Tömzsi kezét téve karomra
— emlékeztet szívós napokra
s ballag velem egy régi téren.

POLGÁR ISTVÁN:

A vár és én

Fázékony vénség, ködbe burkolózott,
pokrócba, fogja jól körül.
A völgyben állok, egyedül,
lesöpröm arcomról az őszi pókot.

Az ő élete ott, fenn, nyílt, nagy élet,
nincs titka, örömöt, veszélyt,
századok alatt mit megért,
mindent elmond, velem is elbeszélget.

De ő nem kérdez. Néz merőn szemembe,
tudja, hogy életem, a tört,
ott folyt le két szemem mögött,
tétován, titkon, félve, rejtekezve.

Allunk. Ő fenn, én lenn. Nyúl s[illegible] rág.
Öregszik minden és kihűl.
Csak ő marad időtlenül
Száz éven túl nincs idő, csak szabadság

A hatvanéves író köszöntéséül közöljük ezt a legújabb novelláját.

Perhács László

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Könyvtár

1973/6.

1021

Perhács László rajza

kulásának. Bizal
ségtelen: Fülöp
emberközpontú
nül közösségi m
a most ötvenkile
szól hozzánk, azz
miségi szorongás
generációja osto
netlen és kicsiny
lek, s a fiatalok
zertelenségének
ogja. Akarhogy
ry biztos: Bedná

Az elbeszélésben a front

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-126

1977 AUG 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

Perhács László

1021

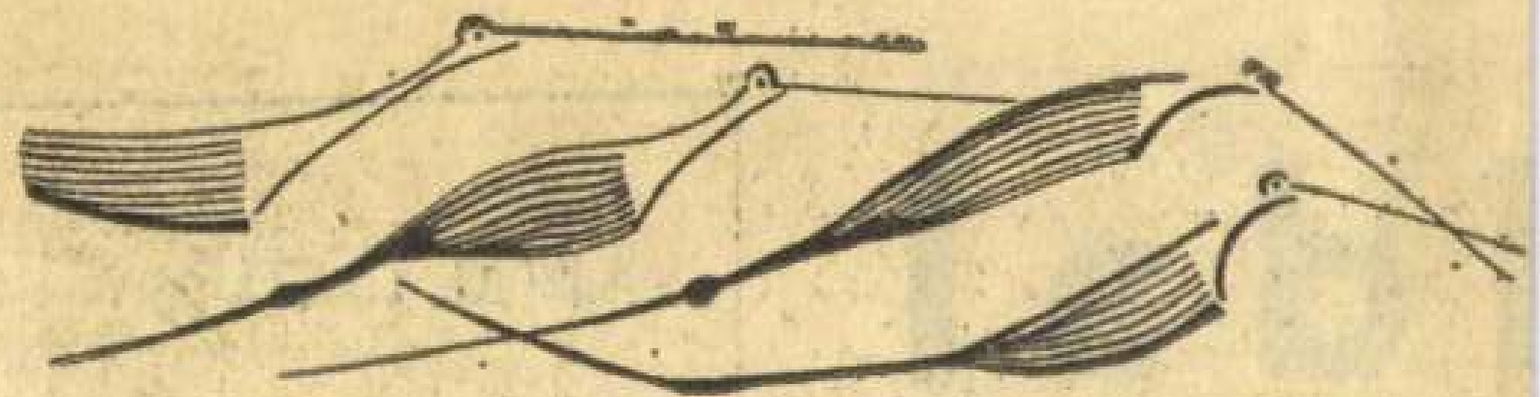

Perhács László rajza

l d a l

VAJNAI LÁSZLÓ:

Ars poetica helyett

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Perhács László

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1977 SEP 1 0

1021

Perhács László festménye

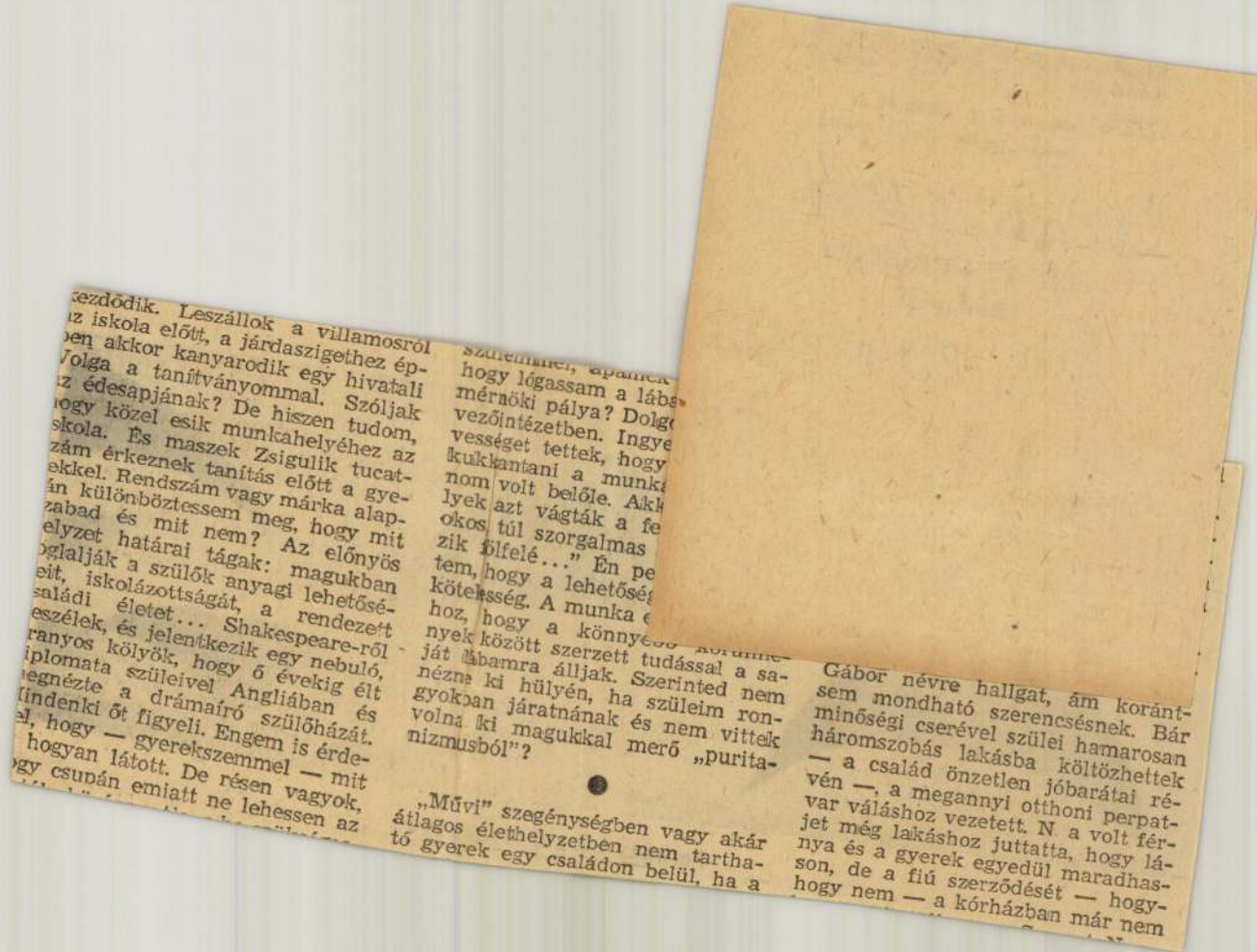

kezdődik. Leszállok a villamosról
az iskola előtt, a járdaszigethez ép-
pen akkor kanyarodik egy hivatali
Volga a tanítványommal. Szóljak
az édesapjának? De hiszen tudom,
hogy közel esik munkahelyéhez az
iskola. És maszek Zsigulik tucat-
számra érkeznek tanítás előtt a gye-
rekkel. Rendszám vagy márka alap-
ján különböztessem meg, hogy mit
szabad és mit nem? Az előnyös
helyzet határai tágak: magukban
foglalják a szülők anyagi lehetősé-
geit, iskolázottságát, a rendezett
családi életet... Shakespeare-ről
beszélek, és jelentkezik egy nebuló,
pironyos kölyök, hogy ő évekig élt
diplomata szüleivel Angliában és
megnézte a drámaíró szülőházát.
Mindenki őt figyeli. Engem is érde-
kel, hogy — gyerekszemmel — mit
hogyan látott. De résen vagyok,
hogy csupán emiatt ne lehessen az

szülőmmel, apámmal
hogy lógassam a lábs
mérnöki pálya? Dolgo
vezőintézetben. Ingye
vességet tettek, hogy
kukkantani a munka
nom volt belőle. Akk
lyek azt vágták a fe
okos túl szorgalmas
zik előlem..." Én pe
tem, hogy a lehetőség
kötelesség. A munka
hoz, hogy a könnyebb
nyek között szerzett tudással a sa-
ját lábamra álljak. Szerinted nem
nézne ki hülyén, ha szüleim ron-
gyokban járatnának és nem vittek
volna ki magukkal merő „purita-
nizmusból"?

●

„Művi" szegénységben vagy akár
átlagos élethelyzetben nem tartha-
tó gyerek egy családon belül, ha a

Gábor névre hallgat, ám koránt-
sem mondható szerencsésnek. Bár
minőségi cserével szülei hamarosan
háromszobás lakásba költözhettek
— a család önzetlen jóbarátai ré-
vén —, a megannyi otthoni perpat-
var váláshoz vezetett. N a volt fér-
jet még lakáshoz juttatta, hogy lá-
nya és a gyerek egyedül maradhas-
son, de a fiú szerződését — hogy-
hogy nem — a kórházban már nem

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Perhács László

VALÓSÁG

1977 10

1021

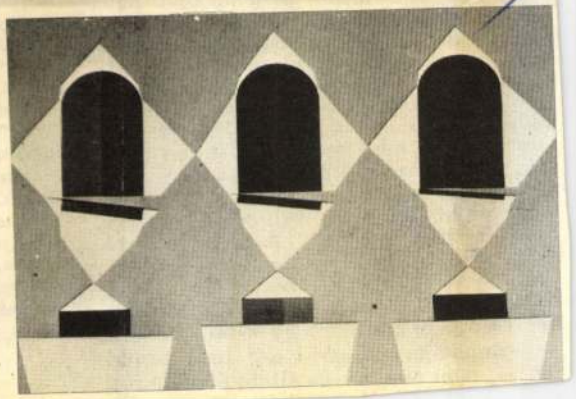

Perhács László rajza

desbe lép egy intim pszichológiai piaci mechanizmus is: itt a tudással és a nyújtott szolgáltatással együtt a hírnév és a személyiség pontosan ki nem tapintható mozzanatát is adják és veszik. Egyes hivatások képviselői manipulálják is a piacukat; azzal, hogy korlátozzák saját létszámukat — mint teszik például az orvosok, akik ellenőrzik a szakmai képzést és a diplomához jutást.

Egyetlen rendszer sem olyan bizarr, mint a show business. A nagy sztárok fizetése, bármelyik szakmához viszonyítjuk, teljesen képtelen. Ezek az összehasonlítások azonban megtévesztőek, mert amikor a szórakoztatóipar egy sztárt honorál — színpadon, filmen vagy más területen —, nem annyira az általa alkalmazott

Bére
Az E
Egyé
Polg
Hoss
Tört
Hege
Szen
Futó
Doc
Aut
Kőn
Lelk
Szö
Var
Csapos, Seattle 2 500

(Time, 1977. június 13.)

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Perhács László

VALÓSÁG

Avafi Mi u

1984 JUL

1021

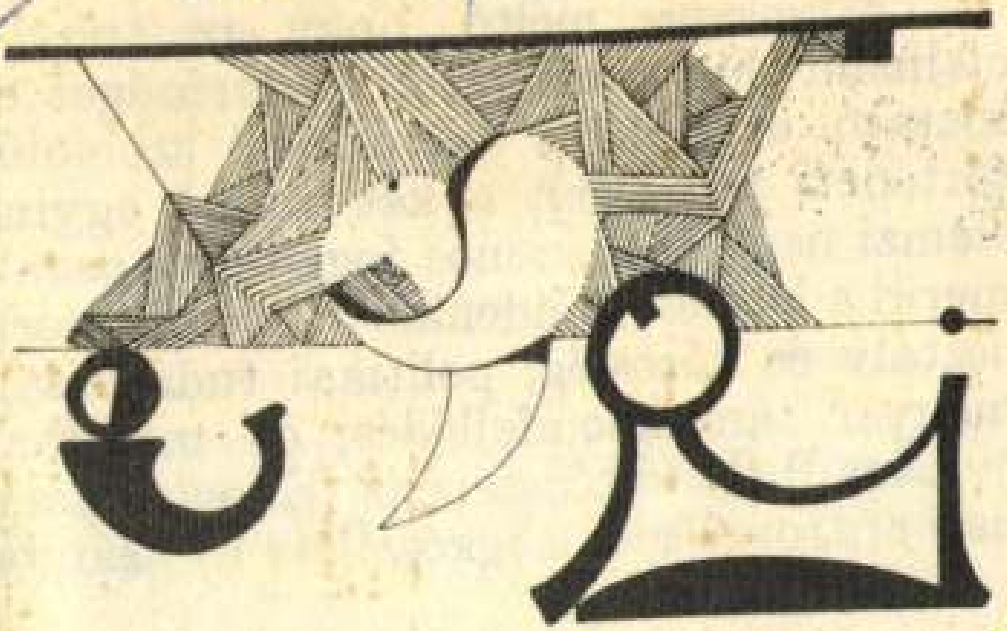

Perhács László

Perhács László rajza

évszázadbeli történetében? Ennek újrago
neti antropológiai megközelítés itt számba

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 JUN 23

Perhács László

hajdani asztalomnál. Kratkovics elvtárs.

1027

gyok, dolgozom a négy gyermekemért, élek.

Perhács László: Híd

ahol „semmi gyanúsat
sem észlelsz”,
annál szokványosabb szöveg
egy-két fotóval.

Váratlan

Mi ez a végtelen gyengédség
gyöngeség és melegség
honnan jön [illegible] a még-még
miféle új szi[illegible]sség

kinek szól ez a [illegible]éptelen
túlcsorduló üres[illegible]ség
mintha újra idegen
volna az idegenség —

Végre

Amikor elvonul
a csattogó léptek zápora
új barátság születik
a hirtelen tágasságban
és játszani kezd
a kutya meg a tér
egymást harapdálva szédületben
na végre nekilódulsz
visszafogott kiáltásod kirobban
könnyű ez
mint buborék
a nagy talapzaton

Galántai György rajza

A gidres-gödrös sötétben
szétszórt üvegszilánkok
néznek vissza, mint üvegszemek.
Három kilométeres mondat
a távolság, ami összeköt.
Mindegy, hogy én vagy a jegenyék,
megérkeztünk homokdombjához,
akiről meséltem.
Istállójában két szamárfej,
udvarán magányos gubanc,
csak a szomszéd kuvasza csahol.
Fordulhatok vissza, pedig
több mint három kilométeres
mondatok kanyarognak.

Mélytengeri részegség

Ma éjjel is a szárítóban
álmodoztam vagy tűnődtem inkább
hasfájósan görnyedve...
(Könyörgés: csak be ne nyisson a szívbeteg néni,
amíg száradok. Mondják, néha beoson
a telep haramiája, hogy itt húzza ki
az éjszakát, egyszer már csirkevér is
bemocskolta.) Majdnem sportteljesítmény
elképzelni bármit, mielőtt lecsúsznék róla,
mint az üveghegyekről. Szójáték:
gyerekszem és öregszem. Mottó: éjszakám
fekete itala. Terólad sem tudnék
számot adni e kicsiny helyen, hova vissza-
visszatérek, mint forráshoz a szarvas,
de itt másfajta szelíd csövek és jóindulatú
fehér falak... Mégis félelem
gyötör a szökevény dolgokért mintha lekéshetnék
(azt hiszem, így mondják) a temetésemről.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Perhács László

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 SEP 2

1021

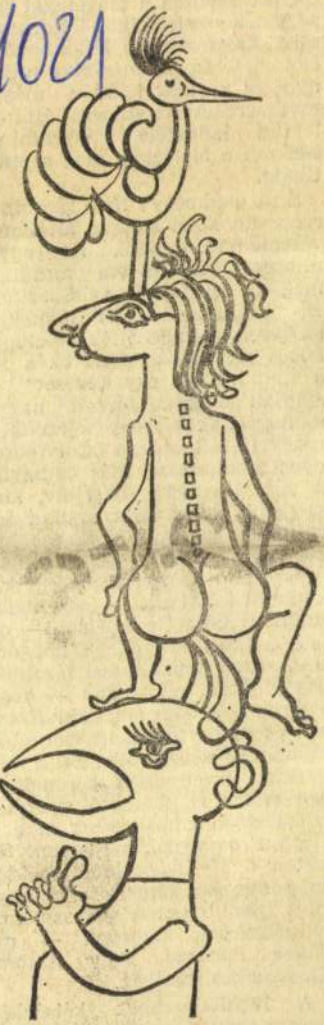

Perhács László rajza

velemenyt formálni. Itt ugyanis mintegy felnagyítva mutatkozik meg az egymással módszertanilag is, világnézetileg is nemegyszer szögesen szembenálló szociológusok közös tétovasága. Mert ez a kötet a „mindenből egy keveset" elve alapján készült. Jórészt nagyobb monográfiák egy-egy fejezetét, töredékeit tartalmazza (ami tudományos szempontból már önmagában is kétséges szerkesztési elv, kínossá pedig akkor válik, amikor kiderül, hogy például Margaret Mead különben igen érdekes tanulmánya egyszerűen nem érthető egyik, e kötetből kihagyott — igaz, magyarul már másutt megjelent — részlete nélkül) melyekben hol óriási statisztikai apparátussal bizonyított *közhelyekre* bukkanunk — főként a híres-nevezetes amerikai *Kinsey*-nek és csoportjának itt szereplő tanulmány-töredékeiben; hol a mélylélektan érvényességi körének enyhén szólva is vitatható, spekulatív kiterjesztésén hökkenünk meg — *Erich Fromm*-nál, s részben, *Bronislaw Malinowski*nál például; hol pedig nem annyira tudományos, mint inkább publicisztikus eszmefuttatásokba ütközünk — mint *Vance Packard*, vagy *Antonina Kloskowska* írásában.

A leghitelesebbek kétségkívül azok a tanulmányok, amelyek egy-egy zárt, rezervátum-jellegű népcsoport szexuális kapcsolatait elemzik. (Úgy látszik, egyelőre ennyire futja az etnográfiával

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 DEC 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Perhács László

1021

Perhács László rajza

g a bölcsõ
yan ki szülte?
c lett magától.

bitánk van:
a város!
lusszuk.

g a bölcsõ,
ában
vanöt görcs.

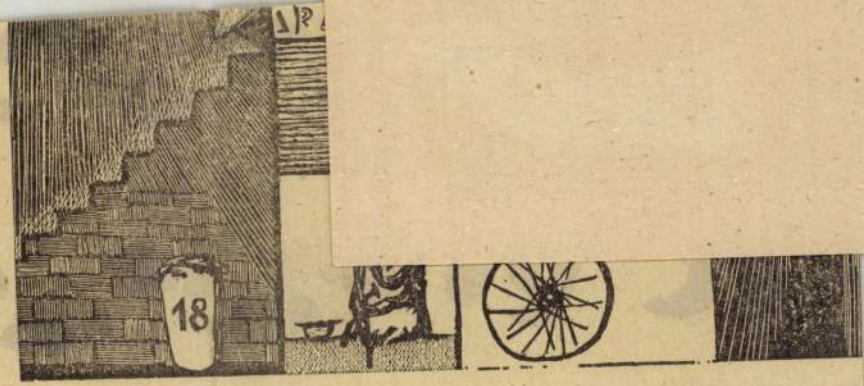

Milánkovits A. Milán: Ház

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 AUG 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Perhács László

1021

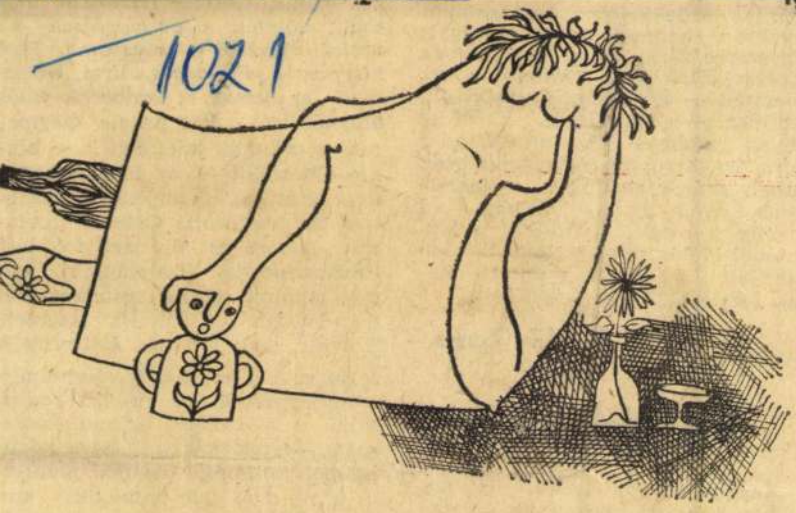

Perhács László rajza

iránt érdeklődők
gyakran bangoztatott
egyszerre tárgyalja a
gazdaságtörténetet, v
életmód — a szokások
kultúra — alakulásá
olyan izgalmas és t
híradása arról a *debr*
amely már régen ninc
jebb nyomaiban él é
amely a hitújítás ko
utóbbi időkig egyfolytá
kesítette, hol pedig dü
zai közéletünk legjelese

Koroknai Zsuzsa

Polgárlélek

Nagyon egyedül maradt Havannában Desnoes könyvének ingadozó férfihőse. Elvesztette-megtagadta polgári környezetét, osztályát, családját és feleségét. Csak pénze van: kártalanítják államosított bú-

nem végez. Lakást is szerze
Szóval: más lett az életformáj

Hogy érzi magát, kérdezhetné
a *Feljegyzések az utolsó padb*
írójától. Köszönöm, rosszul; olv
som a sorok között. „Ha cipőpu
colóból milliomos lennék, életún
tá tenne a milliók önműködő sz
porodása. A kamat és a kamato
kamat. Elszórnám a pénzt és elö
ről kezdeném, mert cipőpucolób
milliomossá lenni az igazi. Anna

~~depségsorozat,~~
~~Nagy Októ~~

~~az emberiség roppant szenvedése.~~

Perhács László

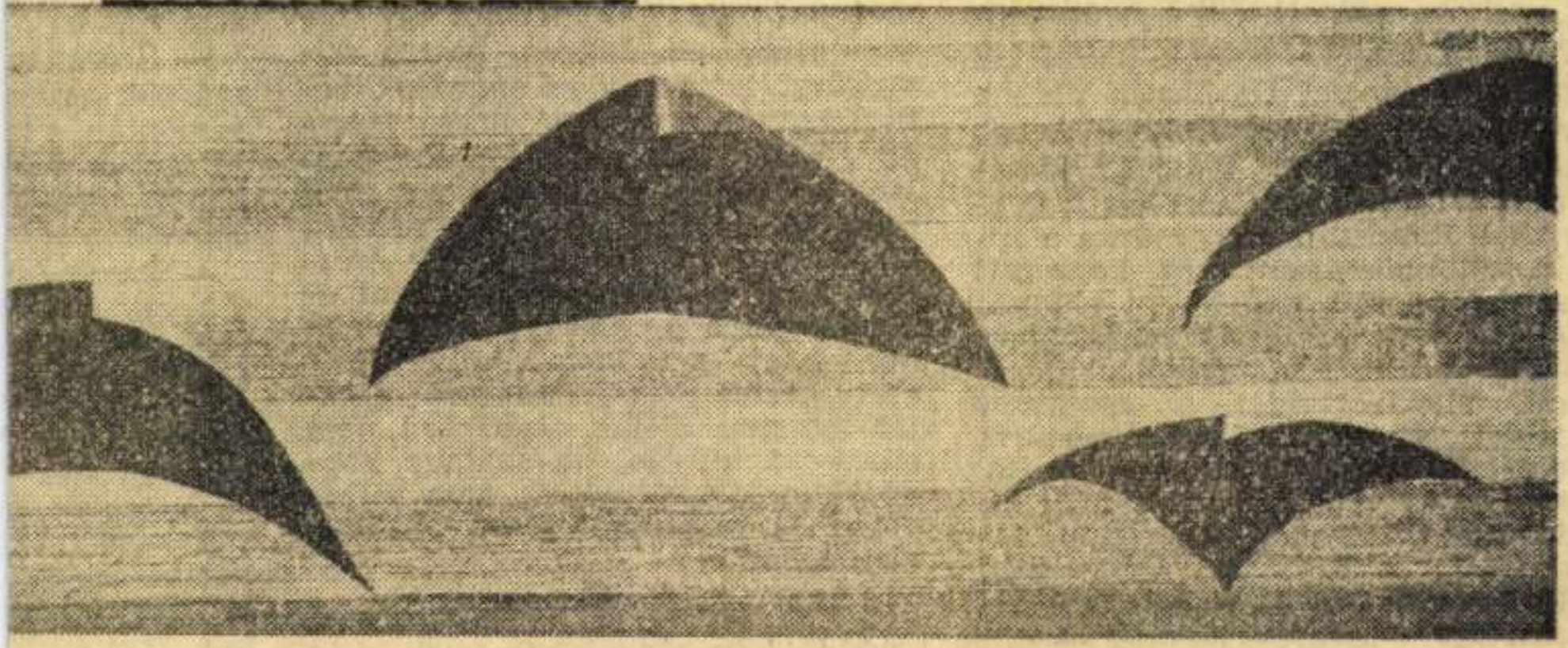

Perhács László festménye

Élet és Irodalom, Bp. 1977.szept.lo.
XXI. évf. 37. sz. 15. lap.

beszélgetés
z érv dönt.
szkópos ál-

VUJICSICS
20-a meg-

mér. Azóta izgat a légi katasztrófás „Szent Lajos király hídjá"-nak — mert számomra minden véletlen (véletlen?!) összesodorta csoportos halál amolyan „Szent Lajos király hídja" is — ez a mozzanata: két egyívású egyfor-

te egyszerre nézünk az óránkra öt perc múlva kezdődik a tévében a Vujicsics-emlékműsor. A műkereskedőnő meghív a bolt emeletére, használaton kívüli tévékészüléket ás elő, székeket rak a szoba közepére. És míg az emlékezéseket hallgatjuk nézzük (köz-

ene az előnyös helyze-
véli egy fiatal pedagó-
ráltság apró dolgokkal
szállok a villamosról
t, a járdaszigethez ép-
nyarodik egy hivatali
tványommal. Szóljak
ak? De hiszen tudom,
sik munkahelyéhez az
aszek Zsigulik tucat-
k tanítás előtt a gye-
zám vagy márka alap-
essem meg, hogy mit
it nem? Az előnyös
ai tágak: magukban
ülők anyagi lehetősé-
ttségát, a rendezett
t... Shakespeare-ről
lentkezik egy nebuló,
k, hogy ő évekig élt
ileivel Angliában és
drámaíró szülőházát.
igyeli. Engem is érde-
yerekszemmel — mit
ott. De résen vagyok,
miatt ne lehessen az
ontja, s ha szükséges,
intsem. Élményeit
duntalan arra vigyá-
t mond, ne dicsekvés,
ió legyen. Tehát: sa-
módszereket követel
faragása" is... Ren-
tantestületen, a pe-
rlaton. Emlékszem, a
lt osztályozó-konfe-

hogy közben megtanultam
is? Nem útipoggyászként
szüleimmel, apámék nem h
hogy lógassam a lábam. Érd
mérnöki pálya? Dolgoztam
vezőintézetben. Ingyen, hisz
vességet tettek, hogy engedt
kukkantani a munkájukba.
nom volt belőle. Akkoriban
lyek azt vágták a fejemhez
okos, túl szorgalmas a fiú,
zik fölfelé..." Én pedig úg
tem, hogy a lehetőségekkel
kötelesség. A munka erőt adl
hoz, hogy a könnyebb kö
nyek között szerzett tudássa
ját lábamra álljak. Szerinte
nézne ki hülyén, ha szüleir
gyokban járatnának és nem
volna ki magukkal merő „
nizmusból"?

●

„Művi" szegénységben vag
átlagos élethelyzetben nem
tó gyerek egy családon belü
család életnívója egyébként
sze elrugaszkodik az átlagt
természetes, legalábbis akk
nem mostohaként bánnak ve
kan azonban rokon értelműn
szik a két kifejezést, amely k
sem rímel annyira egyr
Ugyanis nem mindegy, hogy
„*kihasználja* a lehetőségeket"
„*él* a lehetőségekkel".

nem ért fiatal csa
minden táncoló
egyenruhás kísérti? A
komolyra fordul, ez a
„Ne bántsuk a sztrobo
mát".

IN MEMORIAM
TIHAMÉR Augusztus

Perhács László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 MÁJ 26
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

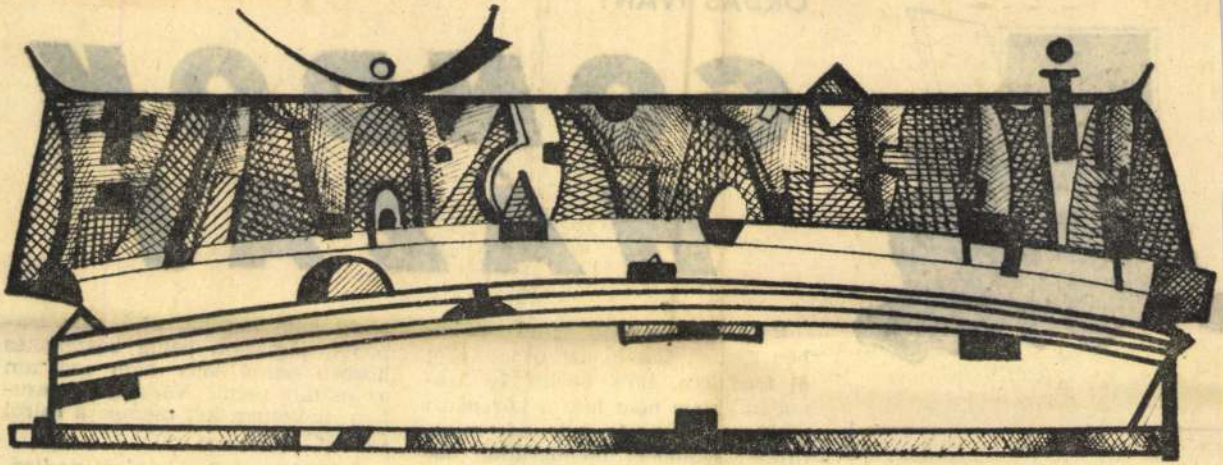

Perhács László rajza

ORDAS IVÁN:

GONDOK HÁZAI

Rosszkedvem tele című cikkében Csányi László azt írta az Élet és Irodalom, 1979. április 7-i számában, hogy nem hisz a középkori pallérok manapság már-már misztifikált teológiai, ikonográfiai, netán csillagászati képzettségében, melyeket templomépítéskor még a

és nyilván továbbiak is lét-

senki nem mozdul, ajtó nem csapódik, jómagam pedig beszélgetés közben szinte soha nem szoktam az asztalt verni. Váratlanul lezuhan mellettem két csempe a falról és porrá törik.

— Földrengés? — kérdem riadtan.

Beszélgetőtársam fáradtan le-

Perhács László

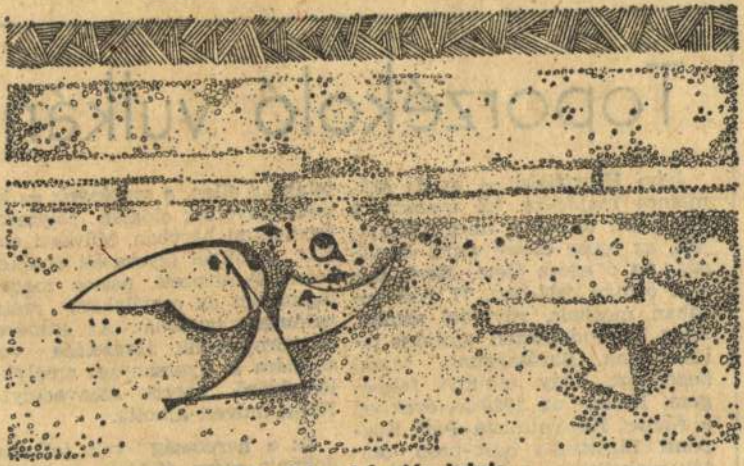

Perhács László: Jelek

Élet és Irodalom. Bp. 1979. aug. 25.
XXIII.évf. 34.sz. 8.lap.

Toporzékoló vulkán

John Heartfield — az én számomra majdnem fél évszázados felhőtlen, töretlen, ahogy mondják, az egész életre szóló barátság. Az ő egész élete. Mert, sajnos, ő már 1968-ban, 77 éves korában meghalt, röviddel azután, hogy itt Budapesten utoljára találkoztunk. Barátságunk azzal kezdődött, hogy elhunyt feleségem, Helene az 1920-as években a Német Kommunista Párt Központi Bizottsága agit.-prop. osztályának titkára volt. Hugo Eberlein politikai bizottsági tag vezetése alatt gondoskodnia kellett a párt rendezvényeinek kampá-

talanság ellen, a szegények és kizsákmányoltak oldalán folytatott forradalmi harcban. Művészi eszközt, amellyel igyekezett érzékeltetni elkötelezett, pártos megvilágításban az osztályharc reális, valóságos tartamát. Az emberek és környezetük ábrázolása volt számára a nyersanyag, amelyből lenyűgöző, harcos szenvedélytől fűtött műveit alkotta.

Ez a harcosság volt jellemző Johnny egész életére. A kistermetű, rőthajú, szellemes és igen dinamikus művészember mindenkit magával ragadott a belőle ki-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Péry István

NÉPSZABADSÁG

1960 DEC 21

1021

— *MAGYAR VONATKOZÁSÚ MUNKÁSMOZGALMI DOKUMENTUMOT mutattak be a most megnyílt stralsundi (NDK) kiállításon. Az 1924-ből származó plakátot Wilhelm Pieck adta ki és Péry István magyar grafikus rajzolta. A hatásos felhívás amnesztiát követelt a reakció által bebörtönzött Ruhr-vidéki munkásoknak.*

ért erec
vánság,
erű él
özötti r
dékot
diginé
unkáv

Egzotikumot is adott —
ísor — anélkül, hogy a benső-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Péry István

Dél-Magyarország

1966 DEC 2 8

redett a jelenlegi kormány ellen folytatott felforgató tevékenységbe.

Berlin

A német munkásmozgalom történetének több értékes, köztük néhány nemrégen felfedezett dokumentumát mutatja be egy most megnyílt stralsundi kiállítás. Első ízben itt látható egy 1924-ből származó plakát, amelyet Wilhelm Pieck adott ki és amelyet Péry István magyar grafikus rajzolt.

Moszkva

A Pentagon nyilatkozata hivatalosan azzal kapcsolatban hangzott el, hogy **a New York Times megkezdte főmunkatársa, Harison Salisbury helyszíni beszámolóinak közlését.**

Salisbury a VDK kormányától kapott beutazási engedélyt. Első beszámolójában közölte, személyesen

~~nyilall és repül;~~
~~szegény ember, kinek álma,~~
~~falcsik ágyban leigázva,~~
~~paplanba merül.~~

Perhács László

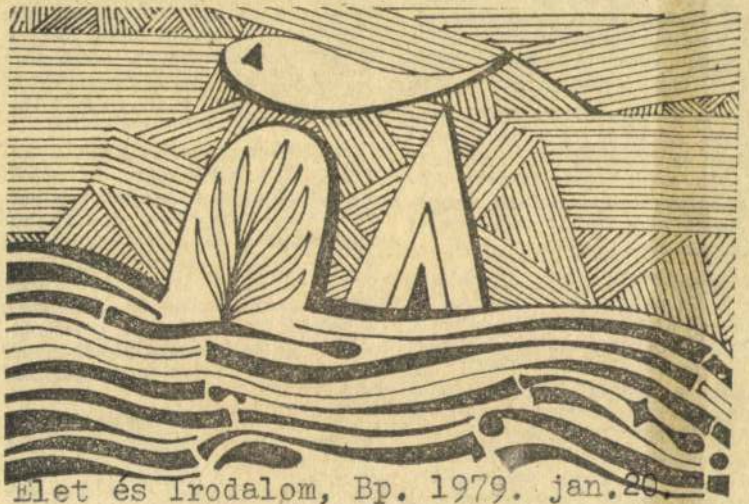

Perhács László rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1979. jan.20.

XXIII. évf. 3. sz. 11. lap.

~~Perhács László~~

igyuk is, amiről vitatkoztak.
lmas mikrofonbeszélgetések
sohasem a stúdió „kerek-
ál" kezdődnek, hanem sok-
ob, számos mikrofon nélküli
talka körül. Ez alkalommal
nát — gondolom — magán-
etések során és számos al-
al előmelegítették. A rádiós
át forrpontjukon közvetí-
égető színházi kérdéseket.

z új magyar drámákban és
estékben csak fele annyi
és robbanóanyag van, mint
a róluk szóló izgatott dél-
zmecserében, akkor a részt-
ek nem is lett volna miről
ık.

szélgetők közül higgadtab-
drámaírók: *Maróti Lajos* és
yi Károly voltak. A színházi
k: *Berényi Gábor* főrende-
Berkes Erzsébet dramaturg,
a „vádat" képviselték a
és írók perében. A vita ve-
Tarján Tamás, kritikus, vé-
édként lépett fel — hol az
hol a másik fél mellett.
ég inkább a színházi ügyelő
t vállalta, aki arra vigyáz,
drámai dialógusokra a meg-
helyen és a kellő időben
djék le a függöny.

titkokat feszegettek a be-

ság. Ehhez a mesterség tudásán kívül bizonyos fajta (nemcsak írói) bátorság is kell, jobban mondva, kellene. De ahogyan az írókat nem lehet kizárólagosan felelőssé tenni, úgy nem lehet egyértelműen a bajokat a színházi struktúrára sem háritani. Nem szólva arról, hogy a színházak reformálása, fiatalítása éppen napjainkban folyik, elsietett lenne hát éppen ebben a pillanatban a türelmetlen számonkérés.

A színház „üzem" jellege, a bevételi terv, a jubileumi és egyéb kötelezettségek, a nézőtér mindenáron való megtöltése, óhatatlanul nyomot hagy a műsorszerkezeten is. A színházi profil kialakítása nem egyedül a színház művészi vagy akár gazdasági „belügye", külső tényezők, jelzések, beleszólások is közrejátszanak abban, hogy a színházak mit és mikor játsszanak.

A vita során elhangzott, hogy a magyar dráma a művészetnek az a területe, ahol a legtöbb félkésztermék jön létre. Miért? Berkes Erzsébet szerint azért, mert nálunk „úgy működnek a színházak, mint a közepesen fejlett ipari üzemek, ahol nem érdemes új termékkel kísérletezni... Így lehet tyúkfarmot tainálni, de színházat, biztosan

1983. XI. 9.

1021

TV-Hiradó

- Egyiptomi történet mesél arról, hogy Amore isten aranyból kalapálta a nyolc főistent. E rege egyben az ötvösség eredetére is utal. Péri József Munkácsy-dijas ötvösmüvész ezüstből készült tárgyai ós ékszerei önmagukban is az ősi ötvösséggel állanak testvérségben. Ezekben nem a kapitalizmus termelte kincsképző funkció van előtérben, de a lán-

Péri József ötvösművész

cok, kitüzők, szelencék szépsége a fontos. A Váci utcai Csók Galériában látható intim hangulatú kiállitás darabjai egyszeri, és megismételhetetlen alkotások. Ugyanis a viaszöntés ősi technikája lehetővé tette az anyag természetes alakulását. A formák önmaguktól lettek ilyen érdekesekké, finomakká. A művész a képződmények súlypontját emelte ki egy-egy kővel, gyönggyel. Péri József előszeretettel használ gyöngyöt a diszitéshez, talán, mert a gyöngyök születését is régi történet meséli. A görögök szerint a kagylók holdtöltekor a tenger felszinére emelkednek, szétnyilnak, s a fénytől megtermékenyülnek. Az ötvösművészt, aki a Prizma 13 csoport tagja, egy külföldi meghivás inspirálta e furcsa bogárkák készitésére. No meg az elfelejtett, áttetsző, azúrzománc, és a divatjamúlt festőzománc technika újjáélesztésének vágya.

Az Operaház–Erkel Színház 1998/99-es évadjának
előadásaira az alábbi sorozatokból
válthatók még – korlátozott számban – bérletek:

**ERKEL SZÍNHÁZI, FILHARMÓNIAI II.,
TOVÁBBÁ FŐISKOLAI SOROZATOK
október 2-ig,**

**A BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG
ZENEKARÁNAK, VALAMINT A MAGYAR
RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ
SZIMFONIKUS ZENEKARÁNAK ÖT
KONCERTBŐL ÁLLÓ IFJÚSÁGI SOROZATA
szeptember 15-ig**

az Operaház Szervezési Osztályán
(Budapest, Andrássy út 20.
hétfőtől csütörtökig 10–17 óra között).

A bérletekkel kapcsolatban felvilágosítást
a 332-7914 vagy a 331-2550-es telefonon ad
az Operaház Szervezési Osztálya.

A bérleti tájékoztatók átvehetők a Szervezési Osztályon.

A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ TÁMOGATÓJA A

Magyar Nemzet

...orter, és hogy szavainak nyomaté-
ko... szinte őrjöngve ordítozó tömeget
mut... országnak-világnak. Hogy a
lincsh... gulatból mégsem lett lincselés, ország-
gos tettlegesség a pedagógusok ellen, az alig-
hanem annak köszönhető, hogy a többi
hírközlő fórum már jóval tárgyilagosabban,
körültekintőbben, többoldalúan tudósított a
drámai eseményről, mint az RTL Klub hír-
adója.

Utcagyerekek iskolája

A történet, amely – ma már valószínűsíthető – az orvosok hatáskörébe tartozik, nem a rendőrökébe, jogászokéba, ítélet-végrehajtókéba, így is mellbevágóan érzékeltette, milyen borotvaélen táncol valamennyi hírtovábbító intézmény, kiváltképpen, ha mondandóját képekkel (mozgóképekkel!) színesítheti. Ezernyi ellentéttől feszülő társadalmunkban elég egy meggondolatlanul kimondott szó, és a felforrósított indulatok lángba boríthatnak erdőket, közösségeket egyaránt. A hajdúsági megsebesített kisiskolásokról szóló beszámolók láttán-hallatán persze kedvező statisztikákat is lehet készíteni, hiszen végtére is csak az egyik kereskedelmi tévéadó „kapkodta el" a dolgot, a többi voltaképpen tudta, milyen hangütést, milyen részletezést kíván ez a megdöbbentő eset. Más kérdés, hogy a végtelenül érzékeny lakosság gyors és hiteles tájékoztatása mindaddig nem megnyugtató, míg a hírközlés is piac- és pénzfüggő, míg a szabadversenyes farkastörvényeknek kitett média még kiskorúak megkéseléséről közölt anyagában is önmagát akarja „eladni". De az is igaz, hogy az információk fogadására, a köztük való válogatásra fölkészített intelligens ember nem lesz a kiszolgáltatottja a médiasugallatoknak, médiaközhelyeknek.

Valahol Latin-Amerikában egy fiatal ökológusnő, aki éveken át a kipusztulófélben levő madárvilág, majd pedig a tragikusan fogyó esőerdő védelmében tevékenykedett, ma – korábbi munkáját fölfüggesztve –, e vidék legszé-

védelmi akció eredménytelen, ha az ök... katasztrófáktól sújtott vidék lakossága nincs tisztában vele, mi miért káros, miért hasznos, hogy a jól csengő elméleteknek mi a tényleges, a hosszú távon is érvényes igazságtartalma. Az Atlanti-óceán esőerdőinek kilencvenkilenc százalékát lelkiismeretlen vállalkozók gyönyörű szociális jelszavakat hangoztatva, a part menti lakosság beleegyezésével és támogatásával kiirtották. A maradék egy százalékért most a kallódó gyermeknép taníttatásával küzd egy sápadt, szőke nő, mert úgy tartja, a tanult, a jól tájékozódó embert nehezebb „bepalizni", mint a tudatlanokat. Iskolákat épít (európai segítséggel), tanítókat toboroz, mert másra, mint a hagyományos oktatási hálózatra, e vidéken nem bízhatja a tudás átadását. A televíziókból – már akinek van – csak e földrész tönkretevőinek a „kultúrája" árad, véget nem érő szappanoperák formájában.

Dunaszaurusz

A televíziós távoktatásnak egyre reménytelenebb a rehabilitációja mifelénk is, pedig húszharminc éve igazán ígéretesnek tűnt e téren a hazai televíziózás. Ma, ha a Duna televízió nem volna, mi is tudatlanok, megtévesztettek maradnánk a saját ökológiai kilátásainkat illetően, akárcsak a latin-amerikai utcagyerekek. Ha semmi más, *Csillag* Ádám tíz esztendeje készült Dunaszauruszának újravetítése ráébresztett erre bennünket. Meg a kétrészes film után megtartott stúdióbeszélgetés. A film – a folyó elterelése meg a hágai döntés után – számos új felismerést hozott annak is, aki korábban már láthatta valahol. A stúdióbeszélgetés pedig meghökkentően tanúsította, hogy hiába múlt el fölöttünk egy évtized, hiába fordult a vártnál is rosszabbra Dunánk sorsa, a frontvonalak voltaképpen nem változtak. Az érvek sem. Csak a fejekben nagyobb a káosz Duna-ügyben (is), mint tíz esztendővel ezelőtt. Eloszlatását, tisztázását néhány „monomániás" ember kivételével senki nem tartja sürgető kötelességnek.

Lőcsei Gabriella

Válasz nélkül maradt kérdések

A közös érdekek képviselete és a demagógia

Vonakodva csatlakozom *Sós László* kollégám higgadt reagálásához. Viszolygásom oka, hogy nem szeretek Puk Mihály módjára nagy darab aranyakat piszkálni a pincezugban, ráadásul kardom sincsen.

Szeretném azonban megérteni a jeles szerző zord és megfellebbezhetetlennek szánt ítéletének rugóit, ezért kérdeznék – illő tisztelettel.

Ha nem hamiskártyás, akkor micsoda az olyan ember, aki – hogy szervezetének előnyt szerezzen – jegyzőkönyvet hamisít? Menti-e ezen csalást az, hogy hatósági segédlettel történt, és az előző minisztériumnak kapóra jött, hogy becsapták? (Lásd: szalámizás.)

Etikus dolog-e, ha valaki világosan látja egy szervezet hitvány (sztálinista) voltát, mégis törekszik annak tagjává válni? Vagy mikor jött a megvilágosodás? 1992-ben ébredt-e csak a gyanú, hogy „a szovjet minta" talán mégsem örök életű? Nincs-e itt baj a helyzetmegítéléssel? Bizonyos-e, hogy a mostani helyes? Még egy fontos kérdés: akadályozta-e *Szemadám* Györgyöt szövetségi tagsága bármely módon művészi kiteljesedésében?

A Horn-fórummal kapcsolatban: nem lett volna-e bölcsebb (etikusabb mindenképpen) előbb tájékozódni a szervezőknél a meghívás szempontjairól, s csak utána vádaskodni? Honnan tud Sz. Gy. a fiaskó szégyenletes voltáról, hisz' nem volt ott, közleményt pedig nem adtak ki? Másodkézből?

Miféle magasztos cél az, amelyet csak durva szöveghamisítások és ezekből levont következtetések – tehát rágalmak – árán lehet elérni? Megéri?

Ki a kliens? Az-e, aki az elmúlt miniszter előszobájában kempingezett – ahol a titkárnő csinálta a liberális kultúrpolitikát –, vagy az, akit a miniszter négy év alatt sem fogadott, és leveleire nem válaszolt?

Etikus dolog-e, ha egy játékos a pálya szélén üldögélve kárhoztatja társait, akiknek a nyelve lóg az igyekezettől? Az eredményesség ugyanis nem erkölcsi kategória. Elfoszlik-e ettől a személyes felelősség?

Miben rejlett az 1995-ös közgyűlésen a „nem kis manipuláció", és mik azok a kádári hagyományok, amelyekre a szegény manipuláltak voksoltak? Az alanyi jogú tagságra gondol Sz. Gy.? Ez volt ugyanis az alapszabályvita tárgya. Ha nem erre, akkor mire? Nem gondolja-e, hogy a létszámra vonatkozó kifogásait a helyszínen kellett volna szóvá tennie, legkésőbb a szavazás megkezdéséig, s nem négy év múlva? Miért retrográd az egyéni teljesítményen és felelősségen alapuló tagság egy művészeti szervezet alapszabályában?

Hol olvasta Sz. Gy., hogy „itt az ideje, hogy átszerveződjön a szövetségi polgári mintára"? Nem volna-e jobb, ha azt olvasná, amit leírtak? Miből gondolja egyébként, hogy a polgári minta csak azt az egyetlen lehetőséget jelenti, amelyet ő képvisel? Tisztességes módszer-e azt cáfolni, amit a vitapartner nem állított?

Miből gondolja Sz. Gy., hogy a szakma közös érdekeinek közös képviselete demagógia, központosítás? Az általa produkált vicsorgó gyűlölködés progresszív és demokratikus-e?

Miből gondolja Sz. Gy., hogy csak neki van becsülete, másnak senkinek? Castis omnia casta.

Egyre kedvetlenebbül kérdezek, mert minduntalan elibém toronylik a legszorongatóbb kérdés: minek? Egyre nyilvánvalóbb, hogy nem nézetekkel, hanem indulatokkal kellene viaskodnom. Erre azonban nem vagyok kapható. Abba is hagyom az egészet. Puk Mihály példája is erre int.

Péri József

az enyhébb [illegible] helyezik el. Pontosabban: az enyhébb megítélés alá eső bűnözőket, hiszen egy gyilkost is bemutattak, aki például minden hét végén kimenőt kapott, még a munkahelyén is eltitkolták, hogy valójában hol van, és egyáltalán, sorsa nagyjából egy jobb sorsra érdemes középiskolai kollégistáéra emlékeztetett. Büszkén hangzott el, hogy ennél modernebb és civilizáltabb börtön egész Európában is csak két országban (ha jól emlékszem, Svájcban és Dániában) van. Gratulálhatunk magunknak: a bűnözőinknek már biztosítani tudjuk a nyugati életszínvonalat! Tényleg ebben kell elöl járnunk?

Az állampolgár érthetően elképedve szemléli azt a bűnözőkkel szemben megnyilvánuló nagyvonalúságot, amit a magyar igazságszolgáltatás diktál. Mert például az iménti esetben jogosan merül fel a kérdés: ha vannak olyan bűnelkövetők, akiknek a bűnösségéről csak annyira van meggyőződve a bíró, hogy ilyen szanatóriumi elhelyezésre meri őket ítélni, akkor vajon nem volna-e célszerűbb felfüggesztett büntetést kiróni? Vagy mi történne, ha az enyhébb büntetéseket általában a meglévő sanyarúbb fegyintézetekben töltenék le, de arányosan rövidebb idő alatt? Netán sűrűbben alkalmazni a pénzbüntetést! Az előbbi megtakarítást, az utóbbi egyenesen bevételt eredményezne – az adófizetők javára!

Az igazságszolgáltatás liberalizmusa (hezitáló, megengedő [illegible] ronak. Vagy például sétálunk az utcán, és a fejünkre zuhan a daru. Ártatlanok ezrei halnak meg naponta a világban véletlenül ember által tudatosan irányított és vállalt tevékenységek során. Micsoda balgaság azt elvárni az igazságszolgáltatástól, hogy százszázalékos hatásfokkal működjön! Demokratikusan meg kell egyeznünk abban, hogy meddig mehetünk el az igazság kiderítésében pénzben, munkaerőben és időben. Ha ez megvan, akkor el kell fogadnunk, hogy ami az ilyen igazságszolgáltatási rendszerből kijön, az az ésszerűen kideríthető legnagyobb igazság. Ma Magyarországon tiszteletre méltóan nagy esélyt adunk az igazság kiderítésének. Lehet pereskedni hetekig, hónapokig, évekig. Van tehát jogbiztonság és jogérvényesítés, csak legyen, aki kivárja! Kétségtelen, hogy így annak a valószínűsége, hogy valakit ártatlanul felakasztanak, pontosan nulla. Annak, hogy valakit példásan megbüntessenek, igen csekély. Így mindenki nyugodt lehet, nem fogják „véletlenül" elítélni, meghurcolni, a bíróságok felől nyugodtan alhat.

Mondják – főleg a jogtudományban jártasabbja –, hogy a halálbüntetésnek *nincs visszatartó* ereje. Tartok tőle, hogy az előbbiek után a polgárt ez nem túlságosan érdekli. Először: nem is hiszi el. Másodszor: úgy gondolja, hogy ha a gyilkost kivégzik, akkor egyrészt nem fog újra gyilkolni, másrészt nem kerül semmibe a fogva tartása.

És végül azzal is érvelnek: [illegible] hetőséget hagyott ki azzal, hogy az újkeletű szabadsággal visszaélőkkel szemben nem lépett fel erélyesen, és a törvények szigora enyhült, ahelyett, hogy növekedett volna (hiszen már nem a régi diktatórikus állam törvényei voltak azok, hanem a mi államunké). Mintha azt gondolták volna, hogy a demokráciában mindent szabad. Pedig a demokrácia lényege csak annyi: közösen, többségi alapon egyezünk meg abban, hogy mit szabad. És ebbe még akár a halálbüntetés is belefér. A fennálló jogszabályi űr lehetőséget teremtett az alvilágban egyfajta eredeti tőkefelhalmozásra, sokkal nagyobbra – feltehetőleg –, mint a fehérgazdaságban. Az állam tehát mind politikai befolyásában, mind financiális értelemben elszegényedett, miközben az alvilág meggazdagodott. Mindkettőnek számos jele van ma. Ki ne csodálkozna azon ezek után, hogy csak nem akarnak megszületni azok a törvények, amelyek tényleges igazságszolgáltatást tennének lehetővé? A pénz nagy úr. Képes a demokrácia és a szabadság eszméje mögül észrevétlenül kormányozni sorsokat.

A polgár már kezd kétségbeesni. De azért bizakodik, és vár. Nemrég választottunk. Talán az új képviselők majd eloszlatják e – sajnos könyörtelenül logikus – rémálmot. Gyorsan kellene cselekedni, amíg nem süllyedünk még mélyebbre a korrupció mocsarában. Hogy a polgár érdeke fontosabb legyen a maffiózóénál.

Dr. Homonnay Zol[illegible]

MN 1991. nov. 9.

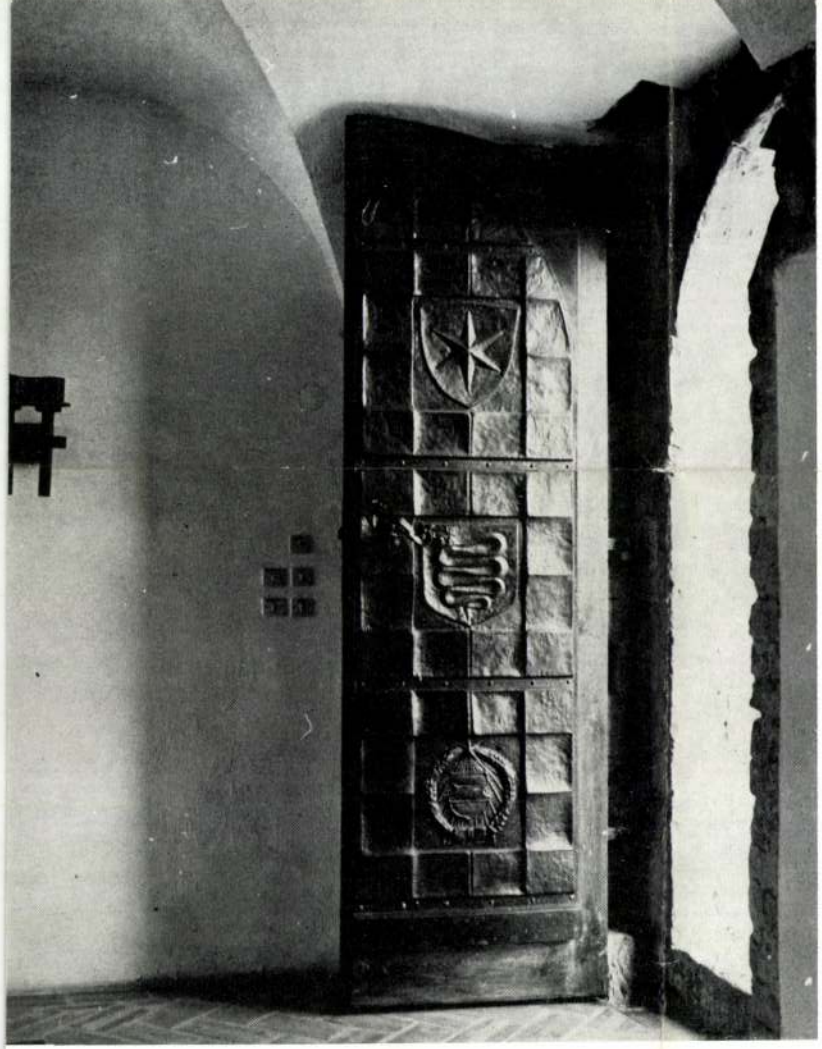

THE MAIN ENTRANCE

SIMONTORNYA CASTLE

PART OF COPPER WORK BY JÓZSEF PÉRI

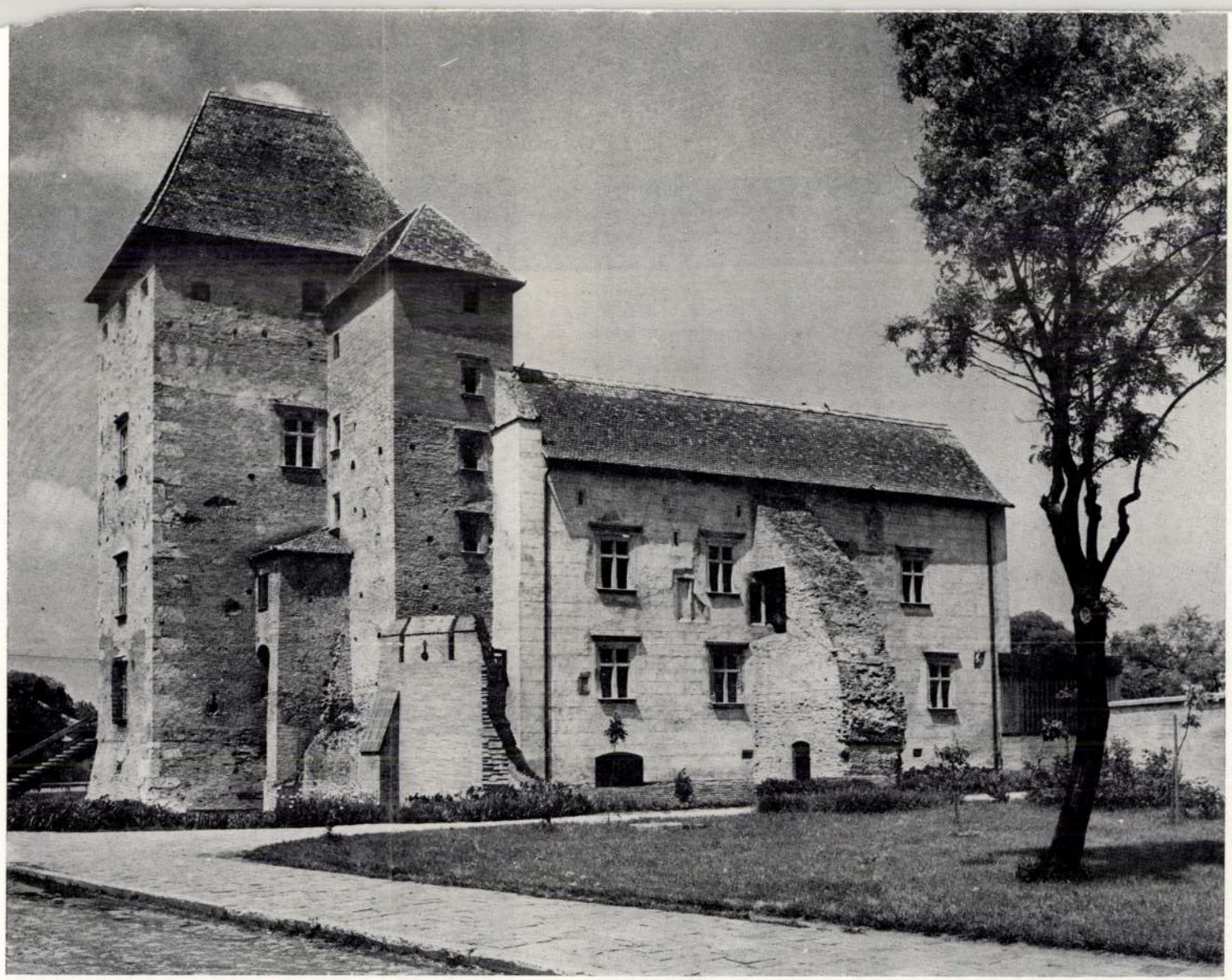

THE EASTERN VIEW OF SIMONTORNYA CASTLE

44. sz. 12. lap.

VADAS JÓZSEF:

PÉRI JÓZSEF

Képtől — gépig

Az *I. miskolci országos ötvösművészeti és fémműves kvadriennálé*, amelyet a Kossuth Művelődési Házban láthatunk, szerintem három kiállításból áll.

Az első tárlaton a par excellence ötvösök vonulnak fel. Hagyományos anyagokból — nemesfémekből — készítenek múltból örökölött típusú és díszítésű tárgyakat. *Muharos Lajos*, hogy e középkori kézműves műhely talán legszorgosabb tagját említsem, serlegekkel és függőkkel szerepel. *Bartuschek Ilona* vörösréz dobozzal, *Máté János* és *Péri József* ezüst ékszereivel szemlélteti: a stilizált formanyelv — minthogy nem az avantgard találta ki — önmagában egyetlen tárgyat sem avat korszerűvé.

A második kiállítást a dezertőrök alkotják. Az ötvösség technikai bázisát elorozta a nagyipar, tehát megszűnt, előbb-utóbb megszűnik maga a műfaj is — vallják munkáikkal. Az ötvös és fémműves seregszemlén ezért sok olyan mű szerepel, amely — szigorú és következetes kategorizálást feltételezve — a zománcművészeti vagy a kisplasztikai biennáléra kívánkozott volna. *Schlosser Béla* Várakozás című, alumínium keretbe foglalt bronz kisplasztikája, *Zétényi János* vörösréz lovasa: szobor; az előbbi talán a kelleténél józanabb, a másik a kelleténél hatásvadászóbb, de egyiknek sincs köze az iparművészethez. Néhány érmet is találunk a karperecek, gyűrűk és függők között. Hogy csak egyetlen példát említsek: *Papp Zoltán* ezüst kitűzőinek szálkás szerkezeteit érmeinek száraz ábráiban látjuk viszont. A zománcművesség valamikor elidegeníthetetlen része volt az ötvösművészetnek. Ma már, minthogy a zománcot nem kell rekeszekbe foglalnunk, anyag — egy a sok közül — a festő kezében. Más oldalról nézve: a festészet új ága, amely falat, méghozzá nagy felületet kíván. Itt, a kvadriennálén is: *Asztai Csaba* okkal *Murális tervnek* mondott kompozícióján. *Zidarics Ilona* nem kevésbé jogosan *Falburkolat*nak nevezett színes domborművén.

A harmadik részben állítanak ki az újítók. Nem akarnak, nem is tudnának a régi módon dolgozni, de más vizekre sem hajóznak. Néhányan csupán a stílust óhajtják megváltoztatni. Mint például *Demcsik Attila*: Győzelmi díjnak titulált munkái azt mutatják: hogyan kellene, ha lehetne 1976-ban serleget csinálni. Mások új anyagokkal és vele új szemlélettel hozakodnak elő. *Kiss Éva* gépeken sokszorosítható porcelán függői vagy *Kardos Botond* plexi karkötői azt jelzik: az ékszer, amely értéktárgyként egykor a társadalmi rang kifejezésére is szolgált, demokratizálódik. *Bohus Zoltán* pedig valóságos iskolát teremtett krómacél kompozícióival, e nagyvonalú és minden felesleges irodalmiaskodástól mentes domborművekkel. A következő lépés: új funkciót keresni az új anyagok által meghonosított szemléletnek. Ezt a törekvést példázza a tárlat egyik legjobb teljesítménye, *Papp László* kávéskészlete. E nikkelezett kávéscsészék őseit még nem nehéz felfedezni a régi kupákban, illetve serlegekben. De a csővázas bútor — *Kalmár Zsolt* és *Borsfai László* munkája — már szakítás az ötvösséggel, hiába mondjuk, hogy ez is fémből készült. *Soltész György* hamutartója, megint egy szép darabot említek, már efféle ürüggyel sem tudja magát ötvöstárgynak nevezni: műanyagból sajtolták. Ez már egyszerűen csak tárgy, amelyen a formatervező munkája érződik. Miként *Lugossy Mária* automata óráján, amelynek hatalmas üveghengerében nyomtatott áramkörös műszaki szerelvények szemléltetik az emberléptékű és embert szolgáló technika esztétikumát.

Eklektika?

Igen. Vegyes képet mutat a kiállítás. S még nem szóltam az önmagukban is eklektikus darabokról. *Magyarcsek Mária* a falusi falitékát és a roncsmozdonyt házasította össze bárszekrényében, amelyet vaskos vörösrézöntvény burkol. *Laczák Géza* kondenzátorra emlékeztető lemezplasztikája se nem szellemes forma, se nem használható tárgy. *Rozgonyi Béla* lámpája — formáját tekintve — asztali lámpa, de úgy érzem, inkább csak hangulatvilágításra jó, olvasni nehezen tudnánk mellette. Ezt a tematikai, szemléleti és stiláris egyveleget, ezt a képektől gépekig ívelő kiállítást egyetlen szakma produkálta. Egyetlen, tehát — az ellentmondások tanúsága szerint — mozgásban levő, helyét és feladatát kereső szakma, amely úgy kérdőjelezi meg korábbi tevékenységét, hogy egyúttal jelzi a kivezető utat. A megoldást, ha tetszik. Azt, hogy az ötvösségből is — mint minden más iparművészeti ágból — korunkban formatervezés lesz.

Négy év nagy idő. A következő kvadriennáléig ezért érdemes volna elgondolkodni azon: nem szolgálná-e jobban iparművészetünk ügyét egy esetleges címváltoztatás. Ötvös és fémműves kvadriennálé helyett talán ékszer-, bútor, illetve használati tárgy-kvadriennálékat szervezhetnénk. Jó lenne tisztázni tehát: maradjunk-e az ötvösség ellentmondásos arculatának dokumentálásánál, vagy tegyünk valamit azért, hogy például a mostani fémcső szék ne legyen az utolsó. Mert ami — a szakmában — jelentős kezdemény, az a leendő vásárlónak még csak remény.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 30.
XX. évf. 44. sz. 12. lap.

1976. OKTÓBER 30.

hozzá még öreg se vagyok, —

mit számít az a néhány gyors évtized sebren
őszült fejem fölött, kezemben a remegés,
szívem ki-kihagyásai, hullámzó vérnyomásom és
torkomban az akadozó lélegzet, —

ha valójában üdén feszülnek az izmok
tagjaimon (az ízületek ropogása, csontos sajgása semmi

csak-
ugyan!), erős vagyok hát vitatha-
tatlanul, —
s ha görnyedek is, minden görbét dárda-
egyenesre nyújtok ki és úgy
vetem nyeregbe magam, hogy lovag voltom
a világegyetem előtt bizonyítanám, —
nyílván igazad van, eszes unokahugocskám . . .

Emlékdominó

Horgas Béla: Címkeragasztás
(Szépirodalmi, 219 old.)

Gyűjtögetünk. Ki ezt, ki amazt; van, aki ős-öreg használati tárgyakat, forgalmon kívüli (vagy nagyon is forgalomban levő) pénzérméket hord halomba, mások sárgult családi fotókra, aranyszőke hajtincsekre esküsznek, megint mások sérelmeiket, sebeiket raktározzák. Lakásunkban már-már élni sincs helyünk, álmodozásoktól forró gyermekkorunk és a csalódásokkal dühöngve ismerkedő ifjúság lassan a küszöbön kívülre szorul.

Sokan úgy védekeznek ez e — köztük Horgas Béla is *Cím ragasztás* című kötetében —, h menet közben regisztrálják, ami életük során megtörtént velük. Bizonyos koron túl (s az anyag érdekességétől függően) leginkább memoár születik ebből a gyűjtőmunkából. Ha viszont azon frissiben kerül papírra az élmény, akkor áttételes ábrázolás: regény, elbeszélés lehet belőle.

Horgas az elbeszélés sajátos formáját választotta. A múltba nézésnek azon a fokán áll, ahonnét az ember „visszanéz magára, töpreng, ítélkezik, megkísérli rendbe tenni a múltját, s ha már megváltoztatni nem tudja, megpróbálkozik a megértéssel". S bár érzi, hogy ez a „visszatekintés" az emlékek dominókockáinak „utólagos elrendezése" mindig valamit hamisít, „félreért", valamiféle korrekciót hoz létre a jelen magyarázatának érdekében, ő mégis vállalkozik rá — szigorú őszinteséget követelve magától. Ez a szándék szedeti vele lajstromba rokonait, ismerőseit, hajdanvolt álmait, vágyait, gyermek- s ifjúkora korlátozott lehetőségeit. Történetei a felnőtté válás időrendjében követik egymást, alakjai ott lépnek színre, ahol feltűntek életében.

A Címkeragasztásban felgyűlt anyag regényre való, de szabályos novellák gyűjteményévé sem áll egybe; több is kevesebb is ennél. Többé teszi a tudatos, igényes szerkesztés, a történetek egymásba játszása, az alakok áttűnése. Ez tágítja már-már regényméretűvé az újjáépített írói élményvilágot. Kevésbé tágas viszont attól, hogy Horgas gyakorta vét a novellaírás — íratlan — szabályai ellen: nem szab kellő irányt a szónak s a benne testet öltött gondolatnak.

Például bármilyen szellemes is önmagában a *Hadgyakorlat* — a „mindennek ellenkezője is igaz lehet"-tézis szövegbe ágyazása — öncélúan játékossá degradálja, s ezzel megkérdőjelezi a kötet egyéb ként szervesen egységes gondolati világát. Az olvasónak az az érzése támad: az író néhol úgy járt, mint az aranyat találó alkimista, aki bosszankodik, mert nem ezt akarta, csinálás csak ürügy

dulatokat. S amikor a gyanúját már szinte teljesen elaltattuk, akkor — rejtve, észrevétlenül — lopjuk be agyába, szívébe, képzeletébe a „hatást". A *mégis* költői információt, mondandót.

A *Távlat a történethez* című új verseskönyvében ilyen raffinált, csalafinta poétának mutatkozik Orbán Ottó. Az ellentétekből szerveződő, a kontraszt-hatásokból építkező művészetét — miként ez az 1974-ben megjelent *Szegénynek lenni* című válogatott gyűjteményében is érzékelhető — már a „léha és zenés idő"-ben, „a Hatvanas Évek"-ben kezdte kialakítani. Mindezt töretlenül következetes, szuverén költői hanggá azonban csak a „Hetvenes Évek"-ben érlelte. S különösen legújabb kötetében.

Az a benyomásunk, hogy Orbán szerint a költő, a vers, a költészet legnagyobb veszélye az emelkedett, a poétikus hangulat. Ezért amikor úgy véli, hogy egy-egy versében maga is ilyenfajta „hibába" esett, akkor — vagy már rögtön ugyanabban a műben, vagy legalább a szomszéd versben — „ellenmérget" adagol. Kivédi a meghatódást, a megrendülést, az elandalodást. Sőt: ha néhány sorral már egyfajta érzés hullámhosszára ráhangolta az olvasót, akkor sürgősen gondoskodik arról, hogy másfajta érzés hullámhosszára váltson. Hogy így a vers befogadásának egynemű hangulatából minél hamarabb kirángasson.

Mintha szellemi szaunázásra vinné az olvasóit. Lélegzetelállító forró gőzbe lódít, hogy utána fogvacogtató hidegben úsztasson. Majd

1976. OKTÓBER 30.

Péri József
1921

Budapest,
1943. 12.

Péri József: Papírvágó kés

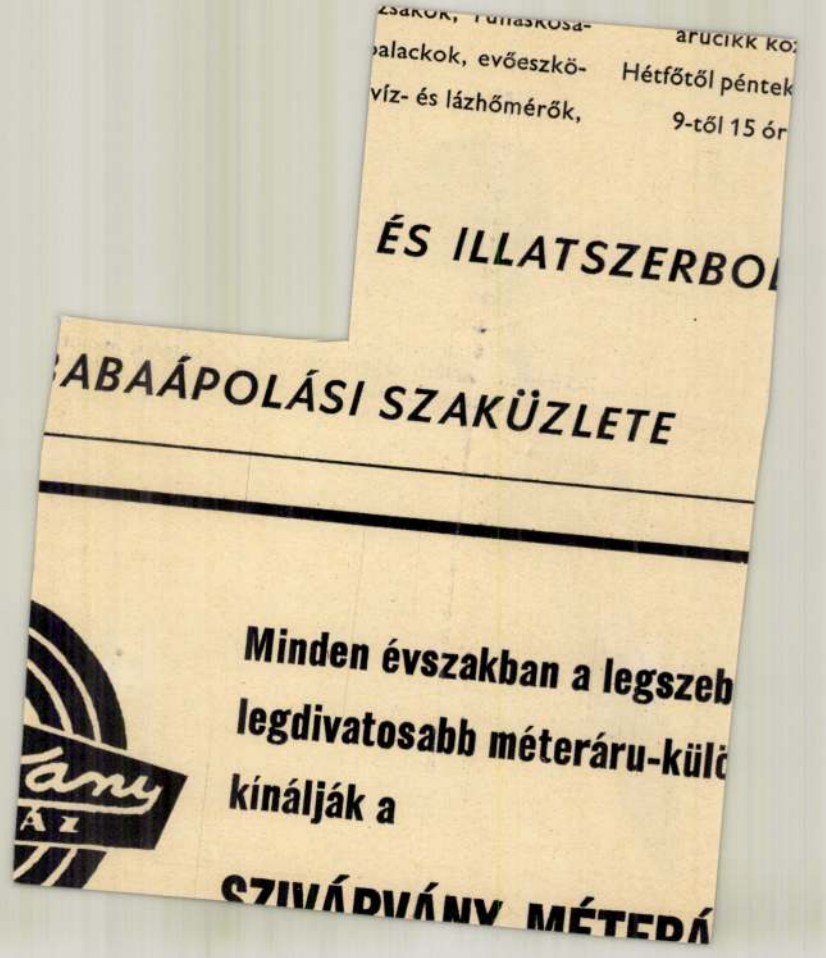
palackok, evőeszkö-
víz- és lázhőmérők,
árucikk kö
Hétfőtől péntek
9-től 15 ór
ÉS ILLATSZERBO
BABAÁPOLÁSI SZAKÜZLETE
Minden évszakban a legszeb
legdivatosabb méteráru-külö
kínálják a
SZIVÁRVÁNY MÉTERÁ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1978 DEC 3 0
Perhács László

ember ne veszítse el a tárgyilagos- meghalt.

1021

Perhács László: Észfék

ÉLET ÉS IRODALOM

ratás.

PÁSKÁNDI GÉZA

Szil

Hív

Egy mészölly szára[illegible]
alám, ki vinne haza: cseres az orcám.
Csípi veresre marsall-botom magyar tél —
villanyfa tövén, míg tűnődöm a cseppek
hullásán (csur-csur). Kalapálnom kéne az
oszlopot bár e z z e l s e k é p p, hogy némi ha-
szonnal termeljek, de téntás a kezem és
„ez a vég", motyogom nyomorultul a szót:
Hitedet addsza, konyítsak a léthez én,
csipás, kandi poéta! Küldj ide nőt már,
De se Záde, se Here, nádi veréb sincs,
nemhogy ma egy páva kijöjjön a hóra:
elment a táj darva s elhúztak már a kacsák,
fönt a fehér éj, csillag: ékszerdoboz. Ím,
jó balsors-kovács — sikered a plakáttal
elfújta a víg s a nemzeti szél: fás, szí-
ni álmokat fejeden hasogat fagyi dér.
Jó vándor-é, ki célig fut s ül azután,
vagy az a jó, aki célját maga előtt,

Nagy, ko[illegible]
híjas redő
„Jól van
most már
me-cseve[illegible]
Dómos ke
hol talpal
Hol a láng
Alja kabá[illegible]
Már kérde
ki papír m
zabját a h
se tudsz! A
S ha nóga
mondod s
„Sánt a'!"
van? Midő
s mákot ap

Perhács László

Perhács László: Észfék

ÉLET ÉS IRODALOM Bp
1978. dec. 30.
XXII. évf. 52. sz. 13. lap.

Csipi veresre marsall-botom magyar tél —
villanyfa tövén, míg tűnődöm a cseppek
hullásán (csur-csur). Kalapálnom kéne az
oszlopot bár e z z e l s e k é p p, hogy némi ha-
szonnal termeljek, de téntás a kezem és
„ez a vég", motyogom nyomorultul a szót:
Hitedet addsza, konyítsak a léthez én,
csipás, kandi poéta! Küldj ide nőt már,
De se Záde, se Here, nádi veréb sincs,
nemhogy ma egy páva kijöjjön a hóra:
elment a táj darva s elhúztak már a kacsák,
fönt a fehér éj, csillag: ékszerdoboz. Ím,
jó balsors-kovács — sikered a plakáttal
elfújta a víg s a nemzeti szél: fás, szí-
ni álmokat fejeden hasogat fagyi dér.
Jó vándor-é, ki célig fut s ül azután,
vagy az a jó, aki célját maga előtt,

híjas redőny-fogako
„Jól van Nusikám!
most már k[illegible]ss!" Ily
me-csevely duruzso.
Dómos kebel lakása
hol talpal strapás ka
Hol a láng s hol a ká
Alja kabátom testen
Már kérdezni se tud
ki papír mezején szo
zabját a hon szellem
se tudsz! Azt kérded
S ha nógatnak: „Mi
mondod s pirulat se
„Sánt a'!" Hát ez né
van? Midőn súlyos f
s mákot aprít serény

Péri József ötvös

Tárgyak és formák

Az Iparművészeti Főiskolán kétnapos tanácskozást rendeztek az ipari tervezőművészetről, a formatervezésről, a designról. A megbeszélést alapos felmérés előzte meg.

Az iparművész társadalom módszeres önvizsgálata egy kérdőív válaszainak mintegy ötszáz oldalas tanulmányában összegeződött,

valamint a tanácskozásról kiadott elemző tanulmányban *(Dvorszky Hedvig* munkája). *Ernyei Gyula*, az Iparművészeti Múzeum főigazgató-helyettese vitaindító előadását az iparművészetről és az ipari tervezőművészetről tartotta.

— Mit fed az új fogalom: ipari tervezőművészet?

— Ha a régi és új fogalmak halmazában rendet tudnánk teremteni, ez már azt is jelentené, hogy tisztázódtak ezek a fogalmak. Az iparművészet legalább két ágra bomlott: kézműves és ipari formatervezői ágra.

Az iparban azonban a tervezőművésznek nincs meg a valós helye, tekintélye.

Aki nem tudja vállalni a nagy harci készséget igénylő feladatot, az enged a szorításnak, s kézműves iparművész lesz, és még az is lehet, hogy képzőművészként is befut, sikeres kiállítóművész, rangos alkotóművész válik belőle.

— S ez miért baj?

— Az a baj, hogy ezzel feladja társadalmi felelősségét.

Ha az iparművész nem vállalja az iparban a munkát, akkor a környezetkultúra szépséghibáit aligha tudjuk megváltoztatni.

És a gondolatsort folytatva: a vizuális kultúráltság hiánya érthetetlenné teszi a kiállításon megjelenő alkotást is, tehát az iparművész kiállítóként sem talál értő közönségre.

— Amíg a nagyipar sorozatban gyártott használati tárgyakkal nem tudja ellátni a lakosságot, mindig szükség lesz a kézműves iparművészre — mondta Péri József ötvösművész. — Nem is szólva arról, hogy

rengeteg kézművesmunka szükséges ahhoz a folyamathoz is, amíg a papírtervből sorozatban gyártható tárgy születik.

Beszélt az alapanyag-beszerzés gondjairól — a kereskedelmi vállalatok fogyasztói áron számolják el az anyagot, pedig ők is termelők; a fölszereltség hiányos, nincs szolgáltató szervezet, ezért szinte kőkorszaki technológiákkal kell létrehozni sokszor, modern tárgyakat.

Karmazsin László szerszám- és gépipari formatervező az iparban hátráltató tényezőket szedte csokorba.

— A korszerű fejlesztést gátolja a hiánygazdálkodás, hiszen tulajdonképpen mindent el lehet adni.

Gyakran érezzük, hogy közreműködésünk csak szépségflastrom a tárgyon. Az újításoktól való félelem — hiszen ez mindig bizonytalansági tényező —, s a bürokratizált elfogadási rendszer, amelyben a felelősség többé nem egyetlen embert terhel, a hosszú átfutási idő, amely alatt esetleg elavul a tárgy; ez csak né-

Esti Hirlap, Bp. 197

2.

chmidttel

gyal

verseny folytatásával párhuzamosan képzeli el a leszerelési tárgyalásokat, ez azonban — mint a szovjet külügyminiszter rámutatott — *nem ésszerű alternatíva.*

Az álláspontok különbözőségét igazolta Genscher pohárköszöntője is, amelyben

védelmébe vette az Észak-atlanti Tömb december elejére várható döntését új amerikai rakétafegyverek európai állomásoztatásáról.

Szavaiból kitűnt, hogy az NSZK másként értelmezi az 1978-as szovjet—nyugatnémet közös nyilatkozatnak azt a megállapítását: Európában senkinek sem szabad katonai fölényre törekednie.

Megnyugtatóan hatottak Gromikónak azok a szavai, amelyekkel a két ország *közös felelősségére* és eddigi együttműködésének *gazdag tapasztalataira* utalt. A szovjet tárgyalási készséget megerősítve reményét fejezte ki, hogy a bonyolult kérdések rendezésében felgyülemlett közös tapasztalatok a jövőben, a leszerelés kérdésében is jó szolgálatot tehetnek a béke ügyének.

Torday Aliz

nany a formatervezés kudarcainak okai közül.

Perhács László

Rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Kosnás Roland rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. május 26.
XXIII. évf. 21. sz. 4. lap.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Petrháci László

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 AUG 25

1021

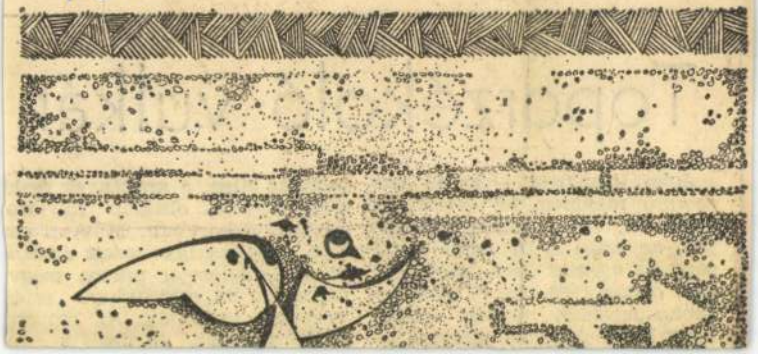

Toporzékoló vulkán

Perhács László: Jelek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 MAR

Könyvvilág

Perhács László grafikus

1021

lal,

ve

Perhács László rajza

Tuskés Tibor

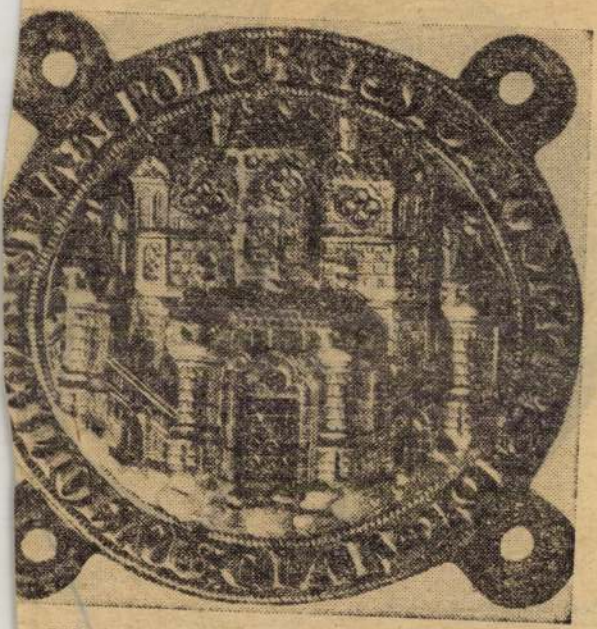

...or Mátyás—Szabolcs Ottó Magyarország története c.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 JAN 8 0

Perhács László

X 1021

fekszik ágyban leigázva,
paplanba merül.

Perhács László rajza

A színház „üzem" jellege, a bevételi terv, a jubileumi és egyéb kötelezettségek, a nézőtér mindenáron való megtöltése, óhatatlanul nyomot hagy a műsorszerkezeten is. A színházi profil kialakítása nem egyedül a színház művészi vagy akár gazdasági „belügye", külső tényezők, jelzések, beleszólások is közrejátszanak abban, hogy a színházak mit és mikor játsszanak.

A vita során elhangzott, hogy a magyar dráma a művészetnek az a területe, ahol a legtöbb félkésztermék jön létre. Miért? Berkes Erzsébet szerint azért, mert nálunk

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-718, 340-726
1978 JUL 16
SZOLNOK MEGYEI
HÍRLAP

Perhács László

1021

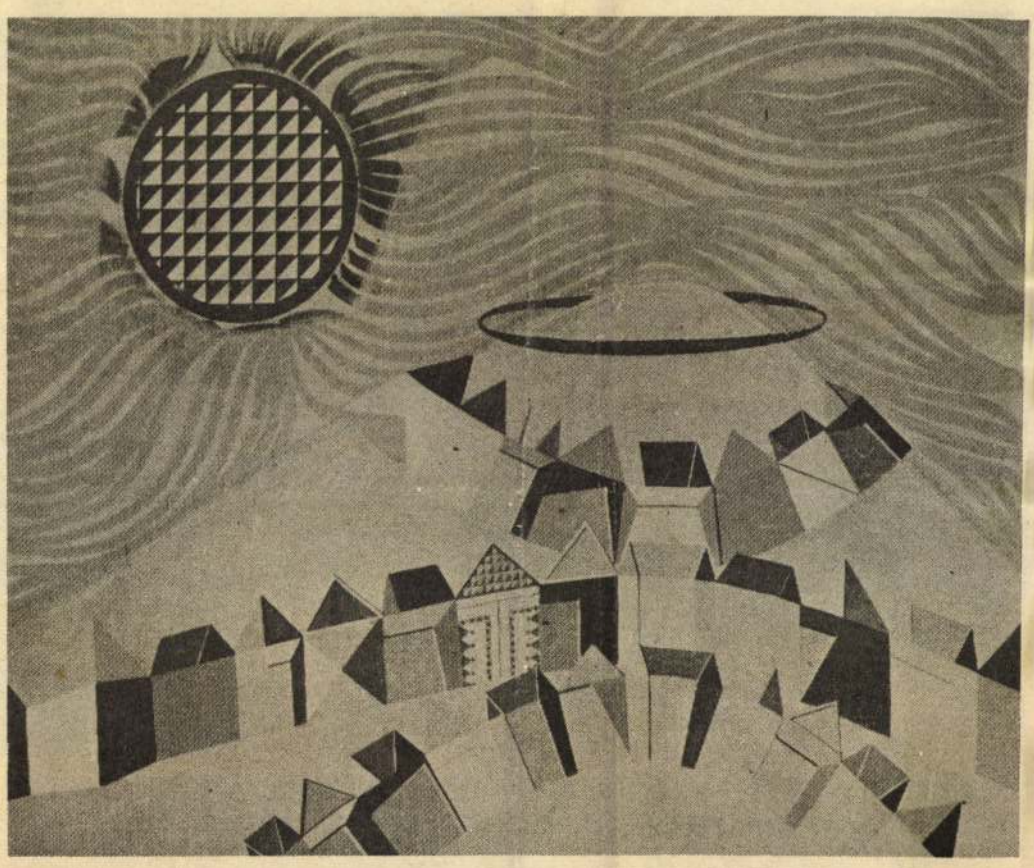

Perhács László rajza

MEGYEI NÉPLAP

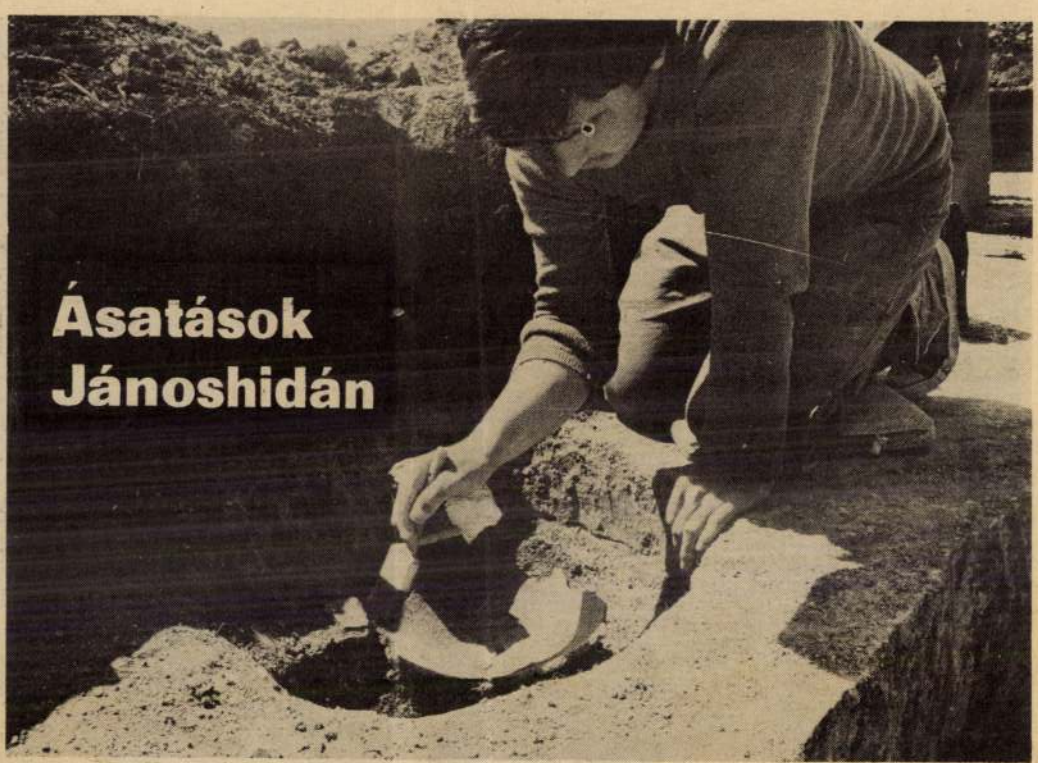

Ásatások Jánoshidán

„Másvilági" útravaló a sírokban

A szolnoki Damjanich János Múzeumnak 1974-ben jelezték, hogy Jánoshida ha-

Csányi Marietta régész vezeti. A sírokban talált leletek egyértelműen a késő bronz-

vait nem urnába, csupán egy gödörbe szórták. Meglehetősen sok gyereksírt

alaposan ki nem ábrándultunk belőle, de egy ideig hittük, hogy

Perhács László

Perhács László rajza

mat megkezdő
elmúltban 10
és jelenleg mi
Úgy gondolom.
von... szállodá
téné értékesítés
rű a külföldiek
reprezentáló ci
(Kiemelés ismé

Nem vitás h*
lem illetékesei'*
amelyek állítóla
ügyi szervek ál
ellentétben áll
lasszal, amit a
kérdéseimre ka
hát dezinformá
zár István't? En
a PM-et?

Dr.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. IX. 16. 37. sz.
2. lap. XXII. évf.

2

megjelent káprázón mindegyiknek.

Vert hősök ők: tettektől elütöttek.
Így lettek tőrei minden partnak,
hová a nem fulladt fuldoklók úsznak,
s ahol a nem haló hullók földet érnek.
Kedvem, tudd ezt, és áldd meg őket.

Ni, máris! Hazát lát az ott,
kimondja kereken: sokszögű vár.
Hevének utat s erődöt talál.

És dics meg dics.
Íme, a nem-vakult jóság.
Homlokuk egybelobbad az éggel,
útjukat csillagos erények koszorúzzák.

energiamennyiségeket. Ez vol
az energiaátalakítás elve? Így
rülne vissza az erő? Vissza? H
vá?

Az öregasszony ül, vár, elv
sződik egyedül apró életével.

Hagyjuk, nem érvényesek mi
denre a fizika törvényei.

Azért csak folytassuk.

Hová, milyen világvégi üregel
be zúdul a kihűlt szerelmekb
rombadőlt házasságokba, érte
metlen társulásokba ömleszte
erő?

Hiszen energia ez is, mindez:
első randevú szívdobogása, a s
mogató kéz, a csók, az ölelés, a
tán az idegkoptató hosszú út
lakásszerzésig; egy bútordara
árának megtakarítása, majd kivá
lasztása, megszerzése, hazaszáll

ÁRA: 2,50 FT

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 JAN 06

Perhács László

1021

Perhács László rajza

MOLNÁR GÉZA:

KALAND A LATIN-NEGYI

Perhács László

Perhács László: Jelenet

Élet és Irodalom, Bp. 1978. okt. 14. XXII. évf
41. sz. 3. lap.

A magyar tegnapelőtt

Barta Lajos centenáriumára

Barta Lajost felfedezzük olykor. A drámaírót például, *Szerelem* című négyfelvonásosa nemcsak 1916-ban, hanem 1970-ben is igazi színpadi siker volt a Vígben. Sőt, az új iránt annyira fogékony kaposváriak is eljátszották 1974-ben, bátran újraértelmezve, Ascher Tamás rendezésében. Nemcsak időtállónak, időszerűnek is tetszett ez a dezilluzionált tragikomédiája. A *Parasztok* drámatörténeti jelentőségű — földosztást követelt 1911-ben —, a nagybirtokosok egyesülete tiltatta be két előadás után, némely kritikusok Petőfit idézték; a darab írója, Barta Lajos pedig így nyilatkozott: „A népszínmű meghalt, a szociális népdráma még nem jöhet..." Színházi hozzáértők sújtotta emberállat, akit a pálinka kormányoz. A magyar paraszt? Tömörkény, ha többet is akart, a zsánerszerűséget írta meg belőle, Móricz gazdag kedélyűségét, furfangjait, a földéhségét és rosszmájúságát. Lehet, hogy ahány falu és ahány ház, annyiféle a paraszt, és éppoly nehéz az egyetemes parasztlelket megfogni, mint egy középosztálybeli polgárét. Barta Lajos (akinek idáig minden darabja és könyve újabb honfoglalást jelent az irodalomban) másfajta parasztot ábrázol. Az ő parasztja közel áll a Csehovéhoz, rajta az elhagyatottság állati keresztje, de ő bensőségesebb lelki életet fojt belé. Barta felemelte a parasztot arról a kezdetleges lelki színvonal-

Perhács László, grafikus

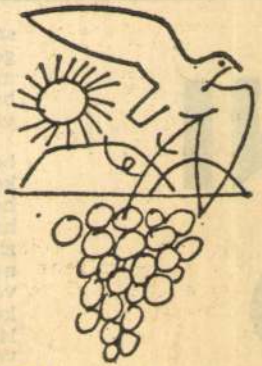

15

Könyvheti ex libriseк (Perhács László, Reich Károly, Engel Tevan István, Bálványos Huba)

XXVII/22

időközben ellátott része-
ízóul az orvosi kar figyel-
zi a felmenőket. Az ajtó-
megígéri, hogy barátaival
és akkor lesz nemulass.
l kettő. A közeli kocsmá-
ntők és a rendőrök vere-
noznak. A nézeteltérést a
leme nem tompítja, így
enyegetésektől visszhang-
mbulancia. A sérülések
olyak, négyen fél óra alatt
vele. A fáradtság jeleit
az orvosokon — haszta-
sa, hogy emelt hangot
ngerültség más megnyil-
sem látni-hallani. Sze-
heroizálni — de nincs
k a dolgukat, ez minden.
az ambulancia, Jucika az
sgálóasztalra fekszik, a
s a földszinti orvosiba
agyok" a műtőszinten le-
ba mennek majd, miután
onganak még az osztá-

Perhács László, grafikus

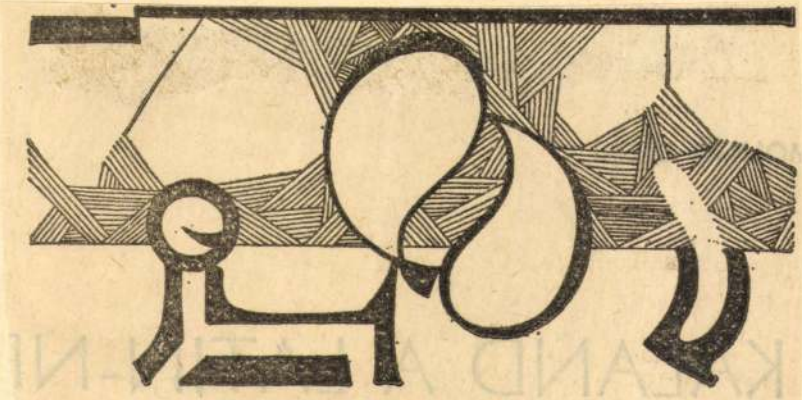

Perhács László rajza

Perhács László: rajz

16.

Élet és Irodalom, Bp. 1984. jan. 6 XXVIII/1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 345-726

Perhács László

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 OKT 25

1021

Perhács László: Átalakítás

a pozíciójuk
odarakták, ak
odt helye, rag
embertől, a
. Úgyhogy ez
ekokat elfekt
n az újságba
étdiplomás szi
hibákat — e
lküldik, mer
jtassa a többi
ják a tagot!

a én góré lennék, mondjuk, itt a mostani vállalatom- talál
— én meg bírnám szervezni! Ha, mondjuk, egy autó- a cí
nak a vezetésivel megbíznának: ott két hét alatt rend vóká
! Körülnéznék, megnézném mindenkinek a kartonját, pros
t végzett, mihöz ért, mennyi a gyakorlata. Aztán szé- gyáz
sszepároztatnám őket: mindenki válasszon párt! Egy hogy
egy fiatal! Tessék, ez huszonöt éve csinálja, megfor- szöv
huszonöt munkahelyen, biztos jól érti — vegyen ma- tani
egy fiatalt segítségnek, aszt tanítsa! Úgy osztanám tom
melót egy-egy párra: — Na, Pali bácsi, itt van egy így
, ez és ez a panasz, itt a cédulája, keresse meg a dod,
az udvaron, találják meg a hibát, csinálják meg! Ha hogy
végeznek, leellenőrzöm, ha jó, elmehet haza! — hát
az a fontos, hogy itt üljön nekem! — Ha meg reg- meg
ncs elég munka mindenkinek, akkor tessék kéziszer- Mer
csinálni: mindenki ékelje meg a kalapácsát, csinál- ván
ukasztót, vágót, mosótepsit, tegye rendbe a körzetit, pró
znak be hibás kocsit. — Menne nagyon! mer

Perhács László

ékezés arjat.
nek szava sírásba fullad
szemüvege alól megcsi

PERHÁCS LÁSZLÓ

éltedet." S hogy a katarzis egyik lé
belülről, egész emberként feldolgoza
ankétfilm — már címében is: „S
vagy éppen eszteticista közegével
csett szó ezen az ankéton sem str
zenei modelljéről; egyedül az ankét
készítésnek ama morális—esztétika
sen és okosan nevez Bartók-modell
a film felfakasztotta bennük az eml

Emlékezett az az asszony, akir
„boldog ember", az aknász, aki —

A helyi címer és zászló alapításának és használatának rendjéről

Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2000. (III. 23.) önkormányzati rendelete. Az Önkormányzat az 1990. évi LXV. törvény 1. § (6) bekezdésének a) pontjában biztosított jogkörében az Önkormányzat jelképeiről és azok használatáról az alábbi rendeletet alkotja.

A címer

1. §

Az Önkormányzat címere: álló háromszögű pajzs zöld mezejében három lebegő, ezüst törzsű és elágazó gyökerű, arany levelű bükkfa, a pajzsfőben jobb és bal oldalt, illetve pajzstalpban 1–1 egyenes szárú, egyenes talpú arany görög kereszt által kísérve.

Külső díszek: A pajzson a Szent Korona nyugszik heraldikailag stilizált alakban.

Pajzstartók: leveles bükkfaágon 1–1 kiöltött vörös nyelvű, vörös karmú arany oroszlán.

A kerület címere külső díszek és pajzstartók nélkül is használható.

A címer használatának köre és szabályai

2. §

Az Önkormányzat címerét mint díszítő és utaló jelképet használni lehet az Önkormányzat körpecsétjén, mely pecsétnyomó, illetőleg gumibélyegző, megfelelő körirattal ellátva; az Önkormányzat zászlaján és annak változatain; az Önkormányzat szerveinek, a polgármesternek, alpolgármesternek, jegyzőnek, aljegyzőnek, az önkormányzati képviselőknek készített levélpapírok fejlécén, illetve borítékján, valamint névjegykártyájukon; az Önkormányzat által kiadott díszokleveleken, emléklapokon, kitüntető vagy emlékérmeken; az Önkormányzat hivatala és intézményei épületének bejáratánál, dísztermében (tanácstermében) és más protokolláris célt szolgáló helyiségében; az Önkormányzat és szervei által megjelentetett, a település életével foglalkozó kiadványokon, meghívókon, emléktárgyakon; a kerületbe vezető utak mellett a közigazgatási határnál lévő táblán.

3. §

(1) A címer nem önkormányzati szervek általi használatát — kérelemre — a jegyző javaslata alapján a polgármester engedélyezheti.

A polgármester az (1) bekezdés szerinti engedélyt egyszeri alkalomra, meghatározott időpontig vagy visszavonásig való érvényességgel adja ki.

A polgármester az (1) bekezdés szerinti engedély kiadását megtagadja, ha a felhasználás célja az Önkormányzat alapvető érdekeivel vagy a közerkölccsel nem egyeztethető össze. A megtagadásra okot adó körülmények utólagos észlelése, továbbá a 6. §-ban meghatározott felhasználási díj megfizetésének elmulasztása esetén a polgármester a kiadott engedélyt visszavonja.

4. §

A címer használatára vonatkozó kérelemnek tartalmaznia kell a kérelmező megnevezését, címét; a címerhasználat célját; az előállítani kívánt mennyiséget (darabszámot); a címer előállításának anyagát; terjesztés illetve forgalomba hozatal esetén ennek módját; a használat időtartamát; a címerrel díszítendő tárgy mintapéldányát (rajzát, fénymásolatát stb.); a felhasználásért felelős személy megnevezését.

5. §

(1) Az Önkormányzat címerének kicsinyítése csak olyan mértékű lehet, hogy az ne sértse a hiteles ábrázolást.

(2) Amennyiben nincs lehetőség az Önkormányzat címerének eredeti színben való ábrázolására, akkor az csak a hordozó tárgy anyagának (fém, fa, bőr, kerámia stb.) színében, de a heraldika általános szabályainak és színjelzéseinek megtartásával történhet.

Felhasználási díj

6. §

A polgármester a jelképhasználatot engedélyező döntésében kereskedelmi vagy reklámcélú felhasználás esetén felhasználási díjat állapíthat meg. A felhasználási díj mértékét és megfizetésének módját a Költségvetési Bizottság határozatban állapítja meg. A felhasználási díj az Önkormányzatot illeti meg. A felhasználást engedélyező iratban meg kell határozni a felhasználási díj mértékét, megfizetésének módját és határidejét.

A zászló leírása

7. §

A zászló 1:2 arányú fekvő téglalap, melynek mezeje zölddel és arannyal (sárgával) hasított, továbbá háromszor balharánt vágott derékszögű paralelogramma alkotja. A zászló használható pajzzsal és pajzs nélkül is. A pajzs a zászló első harmadában helyezkedik el.

A zászló használata

8. §

Az Önkormányzat zászlaja lobogóként is használható. (A lobogó 2:1 arányú, álló téglalap a zászlónál megadott színbontásban. A címer a felső harmadában helyezkedik el.)

A zászló (a lobogó) vagy annak méretarányos változatai használhatók különösen hivatalos állami ünnepek alkalmával; a kerület életében jelentős események, ünnepségek és rendezvények alkalmából; a képviselő-testületi ülések alkalmával az ülés helyszínén; minden, a fővárossal összefüggő vagy az Önkormányzat részvételével rendezett eseményen.

(3) A zászló előállításának engedélyezésére a címerre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

A jogosulatlan használat

9. §

Aki az Önkormányzat jelképeit jogosulatlanul, az engedélytől eltérő vagy a közösséget sértő módon használja fel, szabálysértést követ el, és 10 000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható.

Záró rendelkezések

10. §

Ez a rendelet 2000. április 3-án lép hatályba.

(21 jelen, 16 igen, 1 nem, 4 tartózkodás)

Felhívás

A Képviselő-testület várja az Önök javaslatait a díszpolgári cím, valamint a II. Kerületért Emlékérem adományozására. A feltételek a következő oldalon található 6/2000. sz. rendeletben olvashatók. Javaslataikat — indokolással — **idén április 15-ig** juttassák el a Polgármesteri Titkárságra (1024 Bp., Mechwart liget 1.).

Kerületünk címerének tervezője: Péri József ötvösművész

Született Budapesten, 1933-ban. A Magyar Iparművészeti Főiskola Ötvös Tanszakán diplomázott 1956-ban, mestere Borsos Miklós volt. Belföldön 1954, külföldön 1958 óta állít ki. A Magyar Művészeti Akadémia tagja.

Fontosabb munkái:

— Az ELTE, SOTE méltóságjelvényei
— Örökmécs az auschwitz-i magyar emlékhelyen
— A simontornyai vár kapuja
— Rózsafüzér II. János Pál pápának
— Ereklyetartó a budapesti Szervita-templomban
— Gloria Sublimis Borrend méltóságjelvényei
— Iparművészeti Főiskola: rektori lánc

Munkái közgyűjteményekben:

— Iparművészeti Múzeum, Budapest
— Iparművészeti Múzeum, Prága
— Városi Gyűjtemény, Voorburg
— Staufenberg Gyűjtemény
— Vatikáni Múzeum

Díjak, kitüntetések:

— Munkácsy-díj
— Vörös Oroszlán Rend parancsnoki kereszt
— Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti kereszt
— Szt. Eligius Díj

A díszpolgári cím, valamint a II. Kerületért Emlékérem alapításáról és adományozásának rendjéről

Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 6/2000 (III. 23.) önkormányzati rendelete. Budapest Főváros II. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 1. § (6) bekezdésének a) pontjában kapott felhatalmazás alapján a kiemelkedő érdemeket szerzett személyek iránti tisztelet méltó elismeréseként az alábbi rendeletet alkotja.

A díszpolgári cím alapítása

1. §

Budapest Főváros II. kerületi Önkormányzata attól a céltól vezérelve, hogy a helyi közösség szolgálatában, s a kerület hírnevének emelésében kiemelkedő érdemeket szerzett személyeket méltó kitüntetésben részesíthesse, valamint személyüket és tevékenységüket megfelelőképpen értékelje, „Budapest Főváros II. kerület Díszpolgára" címet alapít.

Az adományozás feltételei

2. §

(1) A díszpolgári cím adományozható annak a magyar vagy külföldi állampolgárnak, aki életművével, kiemelkedő munkájával a kerületben vagy országosan, illetve nemzetközi viszonylatban általános elismerést szerzett, továbbá emberi magatartása miatt köztiszteletben áll; aki hozzájárult a kerület jó hírnevének öregbítéséhez, elismerésre méltó hagyományainak gazdagításához.

(2) Díszpolgári cím évente egy fő részére adományozható.

(3) A díszpolgári címmel külön erre a célra készített díszoklevél, ezüst emlékérem és kitűző jár.

A díszpolgári címhez kapcsolódó jogosultságok

3. §

A kerület díszpolgára az adományozástól kezdve viselheti a kitüntető címet, valamint élvezi azokat a jogosultságokat, amelyek a (2) bekezdés szerint megilletik.

A kerület díszpolgára tanácskozási joggal részt vehet a képviselő-testület ülésein; meghívandó az Önkormányzat által rendezett minden hivatalos ünnepségre és egyéb rendezvényre; jogosult a díszpolgári címmel adományozott kitűző viselésére; jogosult a díszpolgári címet aláírásainál és egyéb kitüntetései között feltüntetni.

„A II. Kerületért Emlékérem"

4. §

A „II. Kerületért Emlékérem" azoknak a személyeknek, személyek csoportjának, társadalmi vagy gazdasági szervezeteknek adományozható, akik (amelyek) a kerület fejlesztésében, a társadalmi, szociális, kulturális és gazdasági élet bármely ágazatában kiemelkedően hasznos munkát végeztek, és ennek révén a kerület értékeit növelő, maradandó eredményeket értek el. Évente két „II. Kerületért Emlékérem" adományozható. A bronzból készült emlékérem mellé díszoklevél jár.

Az elismerések adományozásának rendje

5. §

A díszpolgári cím, valamint a „II. Kerületért Emlékérem" (továbbiakban: elismerés) adományozására javaslatot minden év február 28-ig — első esetben folyó év április 15-ig — tehet(nek) a polgármester; a képviselő-testület tagjai; bármely kerületi választópolgár.

A Közoktatási, Közművelődési és Sport Bizottság minden év május 5-ig összegzi a javaslatokat, és írásos előterjesztést készít a képviselő-testületnek. Az előterjesztés elkészítése előtt belátása szerint kikérheti más bizottságok véleményét, illetve külső szakértőt is igénybe vehet. A bizottság lehetővé teszi, hogy a díszpolgári cím viselői, valamint az emlékéremmel kitüntetett személyek az előterjesztésről véleményt nyilváníthassanak. Egyetértés hiányában a bizottság rangsor szerinti alternatív javaslatot terjeszt a képviselő-testület elé. A képviselő-testület az elismerések odaítéléséről minősített többséggel dönt.

Az elismerésre érdemes személy elhalálozása esetén posztumusz kitüntetés is adományozható.

Az elismerések átadása minden évben, június 21-én a „Kerület napja" rendezvény keretében, ünnepélyes keretek között történik.

Az elismerések visszavonása

6. §

(1) Az elismerések visszavonhatóak, ha az elismerésben részesített személy arra érdemtelenné válik.

(2) Érdemtelen az elismerésre különösen az, akit a bíróság a közügyek gyakorlásától jogerősen eltiltott. Ebben az esetben az elismerést vissza kell vonni.

(3) A visszavonás módjára a 4. §-ban foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Vegyes rendelkezések

7. §

Az elismerésben részesített személyekről és szervezetekről a Polgármesteri Hivatal nyilvántartást vezet.

Az elismerésre érdemtelenné válik, aki magánéleti vagy közéleti tevékenységével a kerület jó hírnevét csorbítja, vagy akit a bíróság a közügyek gyakorlásától jogerősen eltiltott.

Az elismerések költségeinek fedezetét a hivatal éves költségvetésében kell biztosítani.

A díszpolgári címmel adományozandó emlékérem és kitűző, valamint a II. Kerületért Emlékérem külső megjelenését és összetételét a képviselő-testület külön szabályozza.

Ez a rendelet 2000. április 3-án lép hatályba.

(20 képviselő van jelen, 17 igen, 1 nem, 2 tartózkodás)

Fogadóóra

dr. Szieberth Istvánné (listás, MDF-Fidesz)

fogadóórát április 14-én pénteken 17 órától tart a Pitypang utcai Általános Iskolában (Pitypang u. 15.)

Társasházak!

Tájékoztatjuk a társasházi közös képviselőket, hogy a társasház-felújítások pénzügyi támogatására a Fővárosi Közgyűlés megjelentette a 2000. évi pályázati felhívását. A kerület az ehhez kapcsolódó pályázati felhívását a Polgármesteri Hivatal és a BUDÉP Kft. hirdetőtábláján április elején kifüggeszti és a Budai Polgár következő számában közzéteszi. A részletes pályázati anyag átvehető a BUDÉP Kft-nél (Frankel Leó út 5.) 2000. április 10-én 9 órától. A pályázatok beadási határideje: 2000. május 12., 12 óráig. Az elbírálás határideje: 2000. július 14.

Tájékoztató

A II. kerületi Önkormányzat **Erzsébetliget** (hrsz.: 54174/2) Honvéd utca—Gerecse utca—tervezett út—(53444) hrsz.-ú út által határolt területre kerületi szabályozási tervet kíván kidolgoztatni, ehhez várjuk az érintett állampolgárok, szervezetek, érdekképviseleti szervek észrevételeit.

A szabályozási tervhez kapcsolódó információk március 14-én kifüggesztésre kerültek a Polgármesteri Hivatal földszinti hirdetőtábláján (Lakosságszolgálati Iroda, Mechwart liget 1., fszt. 3.).

Létminimum alatt

A **Létminimum Alatt Élők Társasága** (LAÉT) szeretettel meghívja a budai polgárokat budapesti II. kerületi helyi szervezetének újjáalakuló gyűlésére 2000. április 4-én, kedden 16 órára a II., Zsigmond tér 8. I. emeletén a Május 1. Társaság helyiségébe. A közgyűlésen tájékoztatják a megjelenteket a LAÉT érdekvédelmi társadalmi szervezet céljairól, eddig végzett munkájáról és jövőbeli terveiről. Várják tagjaik sorába a nehéz körülmények között élő, segítséget igénylő polgárokat, valamint pártoló tagként mindazokat, akik munkájukat bármilyen módon segíteni tudják.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ

Könyvvilág

Perhács László

1021

(Perhács László rajza)

József alkotásai és vallomásai tükrében és Vezér Erzsébet: **Ady Endre alkotásai és vallomásai tükrében** c. könyveket

Náday Kamilla (1124 Bp., Tegyalja út 57.) Grofcsik János: **Kerámiaiparok technológiája** (1953) és a **Kerámiai ipar** (1953) c. könyveit. — Ezt hívjuk fel szíves figyelmét

100. a)-b) Péri László angol útlevele (az állampolgárságot 1939-ben nyerte el)

PÉRI László

Matits Ferenc

MIKOR SZÜLETETT PÉRI LÁSZLÓ?

Nehezen érthető és fogadható el, hogy a szinte kortársnak tekinthető Péri László festő, grafikus, szobrász és építész, akinek művészete iránt egyre fokozódó érdeklődés mutatkozik, életkora vonatkozásában jelentős – 10 év – különbséget rögzítsenek kiadványaink.[1]

Péri László, akit eredetileg Weiss Lászlónak hívtak, 1919-ben baloldali művésztársaival Bécsbe, majd Párizsba és végül Berlinbe sodródik, ahol 1920-tól 13 éven keresztül alkot. A radikális művészeti törekvések központjával, a Sturm-Galériával korán kapcsolatba kerül és ott kiállításokon is szerepel. A konstruktivizmus művészeti mozgalmához csatlakozott Péri Németország mellett az Egyesült Államokban is többször sikeresen vett részt kiállításokon a húszas években. Absztrakt művészete 1928-tól realistává válik. Budapesten 1931-ben az Ernst Múzeumban volt gyűjteményes kiállítása. Az antifasiszta és kommunista mozgalomban fontos szerepet vállaló művész 1933-ban Londonba emigrál és 1967-ben bekövetkezett haláláig Angliában mint Peter Peri él és dolgozik.

Néhány évvel halála előtt, mintegy 40 éves távollét után, rövid időre hazalátogatott, de mivel a szakma és a mozgalom szinte alig szentelt figyelmet személyének, a feltehetően elírás útján keletkezett téves adat tisztázására nem kerülhetett sor.

John Lloyd úr, a Péri-hagyaték kurátora, gyakran jár Magyarországon és számos hazai művészettörténésszel vette fel a kapcsolatot. Részben ennek köszönhetően az itthoni Péri-kutatás nagy lendületet vett.[2] Szerencsés módon megkerült Péri (Weiss) László születési anyakönyvi kivonata,[3] amely a személyes okmányokkal összhangban, kétségbevonhatatlanul bizonyítja a *születési időpont: 1899. június 13.* hitelességét (98–100. kép).

Érdekességként megemlítem, hogy az ún. „Fekete Könyv" 653. odalán[4] a művész neve mellett szintén a helyes születési dátum szerepel. Kommunista tevékenységük miatt ebben, a harmincas évek végén összeállított bűnügyi nyilvántartásban a művészen kívül első felesége is megtalálható. A debreceni születésű asszony, pár éves házasság után még a húszas években elvált Péritől és a hatvanas évek elején az NDK-ban, Berlinben hunyt el. A művész egyébként még kétszer házasodott, özvegyei Angliában élnek.

Remélem, hogy a dokumentumok közreadásával egy olyan folyamat indul meg, amely a kiállításokon szereplő Péri-műveken, a művésszel foglalkozó publikációkban és lexikonokban az egzakt adatok szerepeltetését eredményezi.

JEGYZETEK

1. A teljesség igénye nélkül kiválasztott művek melyekben Péri László születési éve 1889: Újvári P.: Magyar zsidó lexikon Budapest, 1929.; Thieme-Becker: Künstlerlexikon I-XXXVII Leipzig, 1932.; Éber L.: Művészeti lexikon I-II. Budapest, 1935.; H. Vollmer: Lexikon der bild. Künstler Leipzig, 1962.; Zádor A.: Művészeti lexikon I-IV. Budapest, 1967.; Seregélyi Gy.: Magyar festők és grafikusok adattára Szeged, 1988.; H. Osborne: Twentieth Century Art Oxford, 1988.; M. Seuphor: L'art abstrait Paris, 1972.; Katalog des Kölnischer Kunstvereins Basel, 1973.; G. C. Argau: Die Kunst des 20. Jahrhunderts (Propyläen Kunstgeschichte) Berlin, 1977.; Aradi N.: Magyar művészet 1919-1945 Budapest, 1985.

Az 1899-es születési év szerepel Péri angliai kiállítási katalógusaiban, melyekről jó áttekintést nyújt az 1970-es Peri's People, The Minories Colchester kiállítás katalógusa. 1987-ben Brémában Moholy-Nagy László és Péri László kiállítást rendeztek, melynek katalógusában a helyes évszám szerepelt. Ugyanebben az évben Kassel és Bochum ad otthont egy jelentős magyar avantgarde kiállításnak, melyen a jó évszámot használják. Ezt tapasztaltam M. Rowell: Qu'est-ce que la sculpture moderne? Paris 1986 c. könyvénél is.

ség, mint színjátszási eszköz — érdekes jelenség. De hasonlít ahhoz az alkoholistához, aki részegségében a saját hazug történetén annyira meghatódik, hogy igazi, keserves könnyeket sír. Orska a «Musik»-ban annyira meg tudja hatni — és siratni — saját magát, hogy alakítása az igazi nagy élmény hatását teszi. De ezt a szerepet más is játszotta már ilyen hatással. Például Kamilla Eibenschütz, akiért kár, hogy letünt a német színpadról.

Ismétlem, Orska nem a legelső német színésznő, sőt ahol pontosan lemérik a tehetség fajsúlyát, — ott őt Höflich, Bergner, Dorsch, Roland mögé teszik. De bizonyos területeken — specialista. Wedekindet senki sem tudja úgy játszani, mint ő.

Mert ő maga a wedekindi figura: a jelentéktelen, öntudatlan, de rejtett erotikus erőinél fogva a férfiakra mégis pusztítást jelentő nő. Hiszen az a geniális például az Erdgeist-ban, hogy minden előkészület, minden magyarázat, minden pszichologiai megfejtés nélkül egyszerre csak ott áll Lulu, úgy ahogy az Isten — vagy a költő — megteremtette és semmi mással, csak kizáróan lényének, igazában sexualitásának vonzásával viszi végbe maga körül azokat a rombolásokat és őrjöngéseket, amikről ő maga nem is tehet, sőt jóformán alig tud róluk. Ha Wedekind mást nem csinált volna, csak azt, hogy ezt a tipust szinpadra érzékelte — akkor is a világ klasszikus költői közt van a helye, — s ha Orska mást sem tudna, csak hogy ezt az elképzelést ily elevenen testté teszi, — akkor is jelentékeny és feledhetetlen, mert ebben specialista, és mert felfedező, rávilágító, magyarázó.

Wedekind szerepben. Másban nem. A Carussel-t — ha ugyan érdemes a darabról és a szerepről beszélni — nemcsak félrejátszotta, hanem megmutatta egyénisége gyengeségeit is — tulzásait, melyet igazi nagy színésznő nem követhet el, a stilus sajátságos keverését, mikor egy könnyű bohózatból egy helyen tragédiát csinál — s mikor valódi párisi gamin akart lenni, — akkor egy szemtelen berlini macska volt. És mentől inkább párisinak akart mutatkozni — annál inkább berlini, — sőt pesti lett.

Az ilyen tehetségek nem tournékra valók — bizonyítsa bár a kasszasiker az ellenkezőt. Az ilyenfajta talentumoknak erős rendező keze alatt s abban a vonalban kell maradniok, ami leginkább megfelel képességeiknek. Orska a Bernauer berlini együttesében Wedekind szerepekben — páratlan. Érdemes volt érte Berlinbe utazni. De ha kiszáll az ilyen fészekből s mint nagy művésznő a saját lábán jár, — ha szerencséje van s tűrhető együttes körülötte — mint Pesten történt, — akkor feltünik és meglep különös talentumával, — de talajvesztetten imbolyog, ha kisérletezik, s letér arról az útról, mely neki rendeltetett. Ő ezt saját maga tudja a legjobban s azért ámult el annyira, mikor az első estén a siker maximumát kapta.

LENGYEL MENYHÉRT

PÉRI: LINOLEUMSCHNITTE 1922—23

A berlini Der Sturm Verlag kiadásában újabban jelent meg Péri Lászlónak, a kinnt élő fiatal magyar konstruktivistának tizenhárom linoleummetszetéből. A mappa elé tömör és értékes bevezetőt irt Kemény Alfréd, aki már annak idején itthon is megismertette a nevét néhány komoly és mély esztétikai elemzés alatt. Kemény cikke, amelynek címe: «Die konstruktive Kunst und Péris Raumkonstruktionen» rövid, de rövidségében is teljes összefoglalását adja a konstruktivizmus elméletének. Megállapításainak két mondat adja a lényegét: «A törvény örök változhatatlansága a forma örök változásában: a konstruktiv alkotás legmélyebb értelme.» A másik: «A forma tisztasága a mai élet zűrzavarával szemben belülről tör a jövő tiszta életkonstrukciója felé.» Leszögezve a konstruktivista principiumokat, néhány szóval az egyes törekvési ágakra tér, hogy azután elhelyezze közöttük Péri művészi kisérleteit.

Péri László linoleummetszetei a sikkonstrukció legegyszerűbb formáit képviselik. Sikkonstrukciók, szemben azoknak a munkáival, akik háromdimenziós alkotásokban akarják elérni a célt: felszabadulni az életformák adottságaiból, hogy absztrakt és mégis reális formák független ideális rendszerét teremtsék meg. Sikon dolgozik sikkal, azonban az egyes sikformák, még a legegyszerűbb metszeteken is, térbeli viszonylatban állanak egymással. Így végeredményben Péri sikművészete is térkonstrukciókat hoz, mert

FIGYELŐ

SZÉP ERNŐ: BŰNEIM

Szép Ernőnek ezek a prózában irt költeményei, egy bizonyos, hogy nem mindenkinek hozzáférhetőek. Aki sétája közben hangyát taposott el és nem jutott eszébe a tiz parancsolat «ne ölj!» paragrafusa s ilyen hasonló, a kedély legmélyén rejtező riadalmaskák, az hiába veszi kezébe ezt a könyvet. Mert ez ennek a költészete.

Ebben a kis könyvben egy hitvalló lelkének különös rémei keverednek világfiak szelíd, kiábrándult fintoraival.

Alapjában, valami gyönyörűséges szatirát rejt ez az irás az erkölcsi világrend szigorú és megfölebbezhetetlen imperativusa ellen, hogy: légy jó, légy nemes. És ehhez az összevont szemöldökű felnőtthöz, valóban az örök gyermek, a lélek intézi naiv kérdéseit: Nos én készpénznek vettem jó atyám, jó tanitóm, jó lelkészem a te parancsaidat, gonosznak érzem a gonoszat, mármost ha te ezt dekadenciának nevezed, akkor rettentő bizonytalanságban hagysz engem, mert soha nem beszéltél arról, hogy a rossznak és ártónak is van létjoga bennünk.

Ezek a kérdések azonban, szelíd, vásottka mosollyal, — úgy van! — gyermeki fölénnyel vannak feltéve s ez a mosoly ezeknek a mondatoknak a fűszere.

A béke elfeledett illatai csapnak ki ebből a könyvből. Az énnek keserűségmentes s lemondással teli vitái botlanak össze a minden kavargásával, mint ahogy tehetetlen pillangót sodor a forgószél magával.

Ennek az énnek csak az eszméletre és a szemléletre vannak érzékei, a tettel szemben csak aggályai, vagy enyhe gúnyja. Ez az én az utolsó sejtjéig telítve van a biztonság érzésével s a bizással, hogy a szabványok útjai túl szélesek és görőngyteleneк is elboldogulásunkhoz. Ez az én már túlzott érzékenységgel a porszemcséket egyengetné még simábbra az életúton s visszhangja is kiveszett belőle az őserdő vad riadásainak. Ez az én a lélek olyan zugait tapintja meg és babrálja át finom, ártatlan ujjaival, ami mögött már a semmi van.

A tisztasági érzés betegeinek aggodalmai jutnának eszünkbe, ha a pszihiaterek nem volnának megmondhatói, mi haszonnal jártak munkájuk előtt a miniatür lélekbányászatnak ezek a csöndes munkásai. Úgy, hogy jobb is hasonlatot a górcsövek fölé hajló szemekről vennünk.

Mert értékben voltakép itt ad legtöbbet ez a könyvecske. Amellett, mosolyával, mint a huncut, vidám törpék lámpása világit oda tekintetünknek, a lélek sötét tárnáinak s aknáinak útvesztőjében megcsillanó drágakövekre.

Azzal kezdtem, hogy ez a könyv nem mindenkinek hozzá férhető. De ebben a világért sem foglalódik benne, hogy kevesen lesznek, akiknek örömére szolgál. Mert, hogy megmaradjak képemnél, nagy omlások ideje betemetheti a bányát, sőt burján nőhet a szádáin. Ám napok, vagy évek múltán jó bányászok visszatérnek kincseik után. Vagy mint ennek a könyvnek irója, abban sem hagyják a munkát. Már pedig nehéz elhinni, hogy a [illegible] szakadást követő pangása s felszinen tülekvése volna az igazibb és becsesebb üzeme a kincshajhászatnak.

TERSÁNSZKY J. JENŐ

ORSKA

Maria Orska nem az a nagy német színésznő, akinek Budapesten felfedezték. Itt, a Wedekind «Musik»-jában nagyon szerencsés első fellépése volt és a mi gyorsan lelkesedő közönségünk és kritikánk nem mérte le kellőképen, hogy a hatásban mennyi része volt a kitünő szerepnek s gyorsan legelső helyre állította Orskát, — véleményét persze másnap már restellette revideálni, — pedig Orska igazán rendkivüli a «Lulu»-ban volt, — a «Carussel»-ben pedig megint belement a magára vett Orska-rajongásba — pedig ebben a szerepében a művésznő határozottan gyenge.

Nem nagy egyéniség, bár rendkivüli a technikája s beteges érzékenysége bizonyos pontokon a kieszelését megrendítő érzéssé tudja hirtelen átváltani. Az idegkimerült-

hiszen a problemák szempontjából egyre megy, hogy a megoldás három dimenzióban valóságos vagy két dimenzióban illuzionisztikus-e. Külső eszközeiben valamennyi metszete végtelenül egyszerű. Néhány élesen körülzárt, határozott geometrikus sikformából vannak megkomponálva, színben fekete és egy szín, diszkrét és homogén, túlnyomórészt palaszürke. Ez a sikkomplexum azonban egészen szabadon helyezkedik el a végtelen és határtalan síkon, körül kerítettlenül, teljesen elhagyva a festészet konvencionális négyszögelhatároltságát.

Péri konstruktivizmusa is, mint mind a többieké, új formarendszerekkel az új pszichének és az új, tiszta organizáció felé haladó világizlésnek a konkrét megtestesítéseit keresi. Ezáltal túlhalad az elmult évtized futurizmusán, expresszionizmusán és minden anarchisztikus keresésein, hogy ha absztrakt módszerrel és absztrakt eredményekkel is, legalább szándékaiban a jövő felé tisztuló művészet vonalába helyezkedjen. A konstruktivisták, Péri is, érezte mindamellett, hogy művészetük távolesik hideg absztrakcióival az élettől és légüres térben dolgozik. Ezért igyekeznek művészetüket realizálni és a hasznosság révén belekapcsolni az életbe. Közeledni akarnak a mérnöki és építészi alkotásokhoz. Erre törekszik Péri is és pedig kétféle módon. Az egyik a kompozicióknak architektonikus formákká való fejlesztése, hogy a konstruktivista alkotásokban új épületformák szülessenek meg. A másik a síkelemekből álló konstrukcióknak ornamenssül való alkalmazása. Péri albumában megtaláljuk mindkét utat: néhány formában sokszerűbb és teljesebb lapnál architektonikus formák alakulását érezzük, a többinél pedig egy új ornamentikai rendszer kísérleteit. Az utolsó metszet már ezirányú kész megoldást mutat: egy nagy méretű falfelület dekorativ megoldását, három egymás mellé komponált képkonstrukcióval. Természetesen egy elképzelt ház elképzelt fala.

HEVESY IVÁN

APPONYI ÉS RÁKOSI

1.

Apponyinak a napokban volt születése napja, jóval közelebb a nyolcvanhoz, mint a hetvenhez. Rákosi meg jól túl jár a nyolcvanon s minap vezette még be, elmésen mókázó szabad előadással, a Magyar Cobden-Szövetség miskolczi fiókjának alakuló ülését. A magyar nyomoruság tengeréből... de elébb gondoljunk rá, hogy a Kanári-szigetekről némely tudósok azt tartják, hogy ez a néhány legmagasabb szirtje, mely most a tengerből kimered: ez maradt meg a nagy, a boldog, a művelt s egyszerre csak elsülyedt Atlantisz világrészből, mely valaha Európát, Afrikát s Amerikát összekötötte. A nagy, a boldog, a művelt régi magyar világból ez a két öreg szirt maradt meg, fehér vén fejével emelkedvén sülyedése fölé. Nem lehet azt mondani, hogy krétaszigetek, mert semmi meszesedést nem mutatnak. Isten tartsa meg őket.

2.

Szeretem magamat idézni, — ezzel próbálom ki, hogy még megvagyok-e. Tehát: én írtam egyszer, régen: «kilencven évet élt — milyen egoista lehetett!» Egoistán itt nem kell szivtelent venni, csak olyat, aki nem veszi a dolgokat szivére. A Károlyi Mihály emlékiratainak egyik képe, — ahol az októberi forradalom másnap reggelét írja le, — ahogy a régi s az új világ primipilusai a kialuvat[illegible] Hadik Jánosnál gyülnek össze: valame[illegible] gyűröttek, szürkék, megviselte[illegible] hajtja le bár bánatosan, de frissen és rózsásan, nyilvánvalóan kialudva, szép fejét... Rákosi Jenő sem volt soha az a fajta ember, ki bármi saját vagy mások dolga miatt nagyon is ette vagy emésztette volna magát. Egészséges, jó gyomrú, rendes idegzetű emberek mindaketten, kik már azért is szeretnek élni, mert másokra sem kár, hogy élnek, s mert életüknek minden perce élet, mivel munka vagy cselekvés.

3.

A kettő közül Rákosi az, aki mikor cselekedett: tett is valamit, aki hatott a közéletre is, például, megcsinálta — és pedig remekbe — a magyar újságirást. Apponyi inkább dísze volt a magyar közéletnek. A kettő közt az a különbség, ami a konstrukció s az ornamentika között. A konstrukcióban nemcsak gyönyörködni lehet: lakni is lehet benne.

Apponyi: nem rossz értelemben van ez mondva, mindjárt meg is magyarázom, hogy gondolom: Apponyi a szép dilettáns. Ez nem azt jelenti, hogy ne értene ahhoz, amit csinál. Dehogy: alaposan, értesülten, tanultan ért hozzá, sokkal jobban, mint Rákosi, ki inkább

Nyugat 1924. jul. 1.

naturalistája a dolgoknak. Nem a tudásnak, nem is a tehetségnek hija teszi a dilettánst — hiszen kevés tehetségesebb ember van, mint Apponyi — hanem a szenvedélyé, az ösztöné. Apponyinak magától vagy akarata ellen semmi iránt nincs különösebb érdeklődése, semmiben nincs szándéka, akarata. Mindezeket el kell határoznia, megállapítania, megformálnia, egy nagy értelem s egy tiszta jellem óhajtásai és kötelességei szerint. Ezzel lehet aztán például a politikában elfoglalni igen helyes álláspontot, csak azt a pontot nem lehet megtalálni, ahonnan világokat emelhetni ki sarkaikból. Ilyen kiszűrt meggyőződés mellett lehet gyönyörű szónoklatokat mondani, csak megragadni nem lehet velük az embereket. A különbség, hogy összefoglaljam, az, ami volna egy ösztönből nemzett és született emberi állat, s egy lombikban vegyített homunculus között. A szenvedélyből született ember tovább plántálódik, az ésszel szült ember magtalan.

Rákosi világéletében ösztönember volt, az érdek vagy érdekeltség (ezt sem [illegible]lemben érteni) menten meggyőződéssé és szenvedéllyé transzformálódik, s ideghatással csap át felebarátainak ösztöneire és szenvedélyeire. Rákosi ezért tudta mindig megcsinálni és elérni, amit akart, ha nem is volt mindig olyan igaza, mint Apponyinak majd mindig, ha nem sokszor volt oly megejtő figura, mint Apponyi mindig. Rákosi sokat ártott is, nem csupán használt, sőt lehet, hogy végső summában nagy időkön át többet ártott, mint használt. Apponyi se nem ártott, se nem használt, csak jól esett.

Ez volt a két férfiú képe körülbelül 1917-ig. Apponyi a szép nivó, mely csak parallél az élettel, de nem hat rá. Rákosi az élelmes tehetség, ki hat az életre, de nem mindig üdvösen.

4.

Ma azonban — istenem, mindenkinek, akinek valami köze van a magyarsághoz, minden nap tízszer hálát kell adnia az Istennek, hogy ez a drága két öreg még él. Mert életüknek, egészségüknek, nivójuknak ténye olyan nemzeti kincs, mely, ha az idő őfelettük is betelik egyszer, irtózatosan pótolhatatlan lesz.

Hogy az egyik «dilettáns»? Hogy a másik «nem egyenletes»? Istenem, mit tesz az, abban az ájultságban, ami a mai Magyarország! Ha semmi egyéb: az a műveltség, az az előkelőség, az a tisztaság, az a nemesség, aki Apponyi Albert: megbecsülhetetlen lecke, erősség, példa, segítség, vigasztalás a magyar lekerültségben. Ha semmi egyéb: az a csüggedetten fölöttesség, az a tisztességes életrevalóság, az az emberséges okosság, aki Rákosi Jenő: ugyanígy minta és erő a magyar leromlottságban. Pedig mindketten egyebek is: bátrak, kötelességtudók, fáradhatatlanok a nemzet nevelésében, a komiszságok visszaverésében, az őrültségek józanításában, a lelkek egyenesítésében, s két öreg munkabíró kezükkel pazarul fizetnek népüknek mind a jóért, mit valaha vettek tőle. Lehet, hogy az, hogy ők nagyjaivá öregedtek hazájuknak, fokmérője annak, mennyivel lett ez a haza kisebb. De relativ nagyságba sem emelkedhetni belső nagyság nélkül, s mint ahogy az ötvenes években a nemzet szerencsétlensége Tompa Mihályt nagy költővé tette, ugy: nemcsak növeli, de teszi valóban nagy emberekké Apponyit és Rákosit a nagy magyar balvégzet. E balvégzeten belül ők olyan vigasztalások, hogy lehetetlen, hogy ők maguk is meg ne vigasztalódjanak önmaguktól, — hogy ne érezzék: nincs ott még minden tönkremenve, ahol mi ime épek vagyunk!

IGNOTUS

A Nyugat minden közleményeért írója felel. A szerkesztésért felelős: BABITS MIHÁLY, GELLÉRT OSZKÁR, OSVÁT ERNŐ. Kiadótulajdonos: FENYŐ MIKSA.

Pallas r.-t. nyomdája Budapest. (Tel.: 5-67, 5-68.) Felelős vezető: Tiringer Károly, műszaki igazgató.

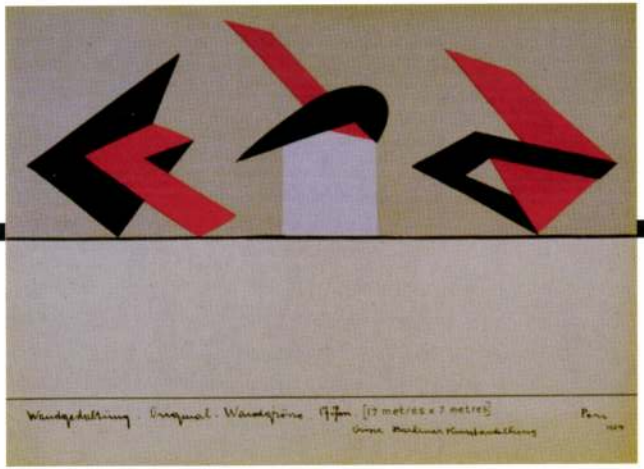

A kiállítás megtekinthető 1999. december 5-ig

1025 Budapest
Csévi út 7.
Telefon: 200 4306
Fax: 200 8614

Nyitva:
kedd–péntek:
10 – 18[00]
szombat: 10 – 13[00]

HOME GALÉRIA

HOME GALÉRIA

PÉRI LÁSZLÓ

1899

1999

KIÁLLÍTÁS

MEGHÍVÓ

1899 – 1967

Bernáth Aurél visszaemlékezése szerint **Walden** így beszélt róla:

„Chagall und Péri sind die grössten Maler der Welt"

Szeretettel meghívjuk

Péri László

emlékkiállításának
megnyitó ünnepségére

1999. november 10-én
17^{00} órára

A kiállítást megnyitja

Beke László
művészettörténész

majd részletek
Bartók Béla
két hegedűre írt duóiból

Előadják:

Mihályi Gyöngyvér
és **Somogyi Péter**
hegedűművészek

3 ▪ PÉRI LÁSZLÓ (1889–1967)

Padon ülők, 1948-1952

63 x 81cm
Színezett beton
Jelzés nélkül

Kikiáltási ár: 500 000 Ft

PROVENIENCIA
Péri László hagyaték, London

KIÁLLÍTVA
From Abstract Art to New Realism. Artists House, London, 1952.
It's the People Who Matter. Camden Studios, London, 1966.
Memorial Exhibition. Swiss Cottage Central Library, London, 1968.
Peter Peri 1899-1967. Gill Drey Gallery, London, 1989.
Laszlo Peri 1899-1967. Neue Gesellschaft für Bildende Kunst, Staatlichen Kunsthalle Berlin, 1982

Péri László (1899–1967) az európai avantgárd mozgalom egyik kiemelkedő alakja volt, úttörője és legfontosabb képviselője a konstruktivizmusnak. Az 1920-as években együtt állított ki Moholy-Naggyal a berlini Sturm galériájában. *„Périt teljesen önálló technikájának korszerűsége, konstruktivitása, geometrikus stílusa az adott korszakban az egyik legkövetkezetesebb avantgárd művésszé avatja."* (Passuth Krisztina, 1974). Ezen túlmenően művészettörténeti jelentősége abban áll, hogy 1921-22-es betonreliefjeivel a „shaped canvas" első mestereként mintegy negyven évvel megelőzte Frank Stellát. A későbbi tárgy-kép munkákat előkészítve íly módon a konkrét művészet legszebb példáit, egyszersmind a nonfiguratív művészet prototípusait hozta létre.
A húszas évek végén azonban, hasonlóan több más európai nonfiguratív, konstruktivista művészhez (pl. Kazimir Malevics és Alekszander Rodcsenko), műfaj- és stílusváltással az emberábrázolás felé fordult. Périnek egész élete során szilárd elképzelései voltak a művészet szerepéről, számára élet és művészet, világnézet és művészi alkotás mindig egységet alkotott. Absztrakt korszakában konstruktivizmusa szorosan kötődött politikai ideológiájához, forradalmi teóriájához. Az absztrakt művészet azonban egy idő után már nem elégítette ki, az absztrakt kifejezésmódot önmagában ekkorra már üresnek találta, s úgy érezte szándékaihoz nem a megfelelő kifejezési forma. Mert *„egy valamit az absztrakt művészet nem tud. Soha nem tudja azt az érzelmi tapasztalatot visszaadni, amit a jó figuratív művészet tesz."* (Peter Peri on his own work. „It's the People Who Matter". Kinyomtatva az 1965-ös kiállítás alkalmából, Lloyd's Galéria, Wimbledon). Bár soha nem múlt el érdeklődése a művészet formai kérdései iránt, alkotásainak középpontjába ezután már az ember került.
Ugyanakkor azonban Péri soha nem választotta el absztrakt és realista tapasztalatait, számára a konstruktivizmus és realizmus nem volt ellentétes. „Figuratív festészetem és szobrászatom jelentősége abban van, hogy a konstruktivizmust követi, ami azt jelenti, hogy azokat az ismereteket használja fel, melyeket az absztrakt művészetben szereztem." (People in three dimensions. Carole Cornelius és Mike Smith interjúja Périvel. Leopardess, 1962. máj.)
Konstruktivista korszakának tapasztalatai és eredményei a későbbi realista alkotásokba is beépültek, azokban állandóan jelen voltak: a formák közötti kapcsolat, az egymáshoz viszonyuló sík és tér kapcsolata, a perspektíva kérdései, és a tér ábrázolásának problémái egész pályafutása alatt érdekelték.
Mindig kísérletezett a formákkal, azok egymáshoz való viszonyával, a formák és kontúrok kapcsolatával, illetve a formák térbeli elhelyezkedésével. A húszas évek végétől kezdődően azonban a formai kapcsolatok mindig emberek közötti kapcsolatokkal fonódtak össze. művei közvetlen emberi tartalmakkal töltődtek meg. A valós élet iránti érdeklődését a formák térbeli komponálásának dinamikus érzésével ötvözte. Jelentősége abban van, hogy egy konstruktivista alapú tudás realista alkalmazásával új térfelfogást valósított meg. Ennek eszközeként legjobb alkotásaiban a szobrászat, a festészet és az építészet hagyományait és formai elemeit egyaránt felhasználta – egybeötvözve ezeket, a három műfaj határmezsgyéjén mozgott.
Péri itt szereplő, 1948 és 1952 között készült, *„Padon ülők"* című alkotása a konstruktivista periódus továbbfejlesztése több szempontból is:
A színezett betonból készült művön a beton puritán szürkéje, valamint az anyagba belekevert színek tompasága a konstruktivizmus anyagideálját közelíti meg, s Péri 1920-as években megkezdett kísérleteinek folytatását mutatja.
A művész számára egész munkássága során nagyon fontos volt az anyag, mint teremtő erő. Absztrakt korszakában kezdett el kísérletezni a különböző anyagok művészi felhasználásával. Legfontosabb ilyen anyag volt a beton, amelynek mintázására teljesen új technikát dolgozott ki. Mivel a közönséges, mások által használt beton tulajdonságai nem elégítették ki, az általa kikísérletezett, s „Pericrete"-nek (szójáték: Peri + Concrete, a beton angolul) nevezett betonkeveréket használta. Reliefek esetében a szilárd váz biztosítására a betont fémhálóra dolgozta rá. A színt is újszerűen alkalmazta: a szobrászi médium szerves részeként, közvetlenül az anyagba keverte, s ezután a már színes betonból építette fel szobrait. Így a szín a struktúra egyik eleme lett.
Formailag a mű a *„Térkonstrukciók"* élesen körülzárt, határozott geometrikus síkformáját idézi. Az absztrakt formát a legnyilvánvalóbban használja fel: az egyszerű geometrikus síkforma perspektivikus alakjával határozott teret rajzol ki a figurák, a cselekmény számára. Mivel a betonrelief szélei perspektivikusan összetartanak, formájával erősíti a képen megjelenített tér hatását, általa a tér maga is dinamikussá válik. Az illuzionisztikus térábrázolás folytán a két dimenzióban levő ábrázolás három dimenziójúnak látszik. Ez a relief továbbá éppúgy keret nélküli, mint a *„Térkonstrukciók"*: a relief szélét az ábrázolt téma kontúrvonala adja meg. E „kontúrkép" így az absztrakt tervek dinamikájára emlékeztet, mert benne a síkrelief térillúziója a végsőkig felfokozott.
A változás azonban az, hogy a geometriai képforma már nem egy személyben felelős a tartalomért, hiszen színpadot szolgáltat egy emberi történethez.
A térnek itt már az emberi alakok létezése ad jelentést. Az erősen perspektivikus rövidülésű térben egy úgyszintén erősen perspektivikus rövidülésű padon két figura látható: egymásnak háttal ülő nő és férfi alakja. Úgy ülnek egymásnak

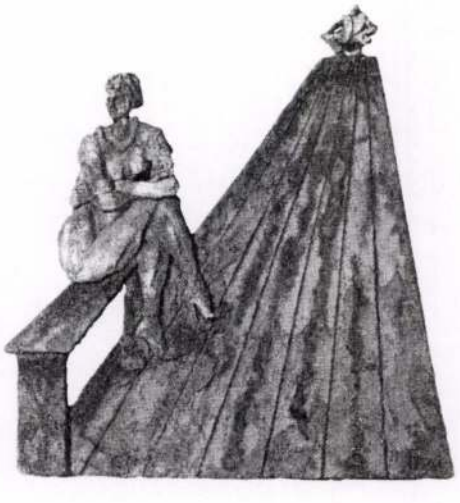

Péri László:
Perspektiva
63 x 58 cm
Színezett beton
MNG

4 ▪ MÁRFFY ÖDÖN (1878–1959)

Kisfiú matrózblúzban

35 x 26,5 cm
Olaj, falemez
Jelzés nélkül

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft

Márffy Ödön: *Testvérek*
69,5 x 56 cm, olaj, vászon
magántulajdon

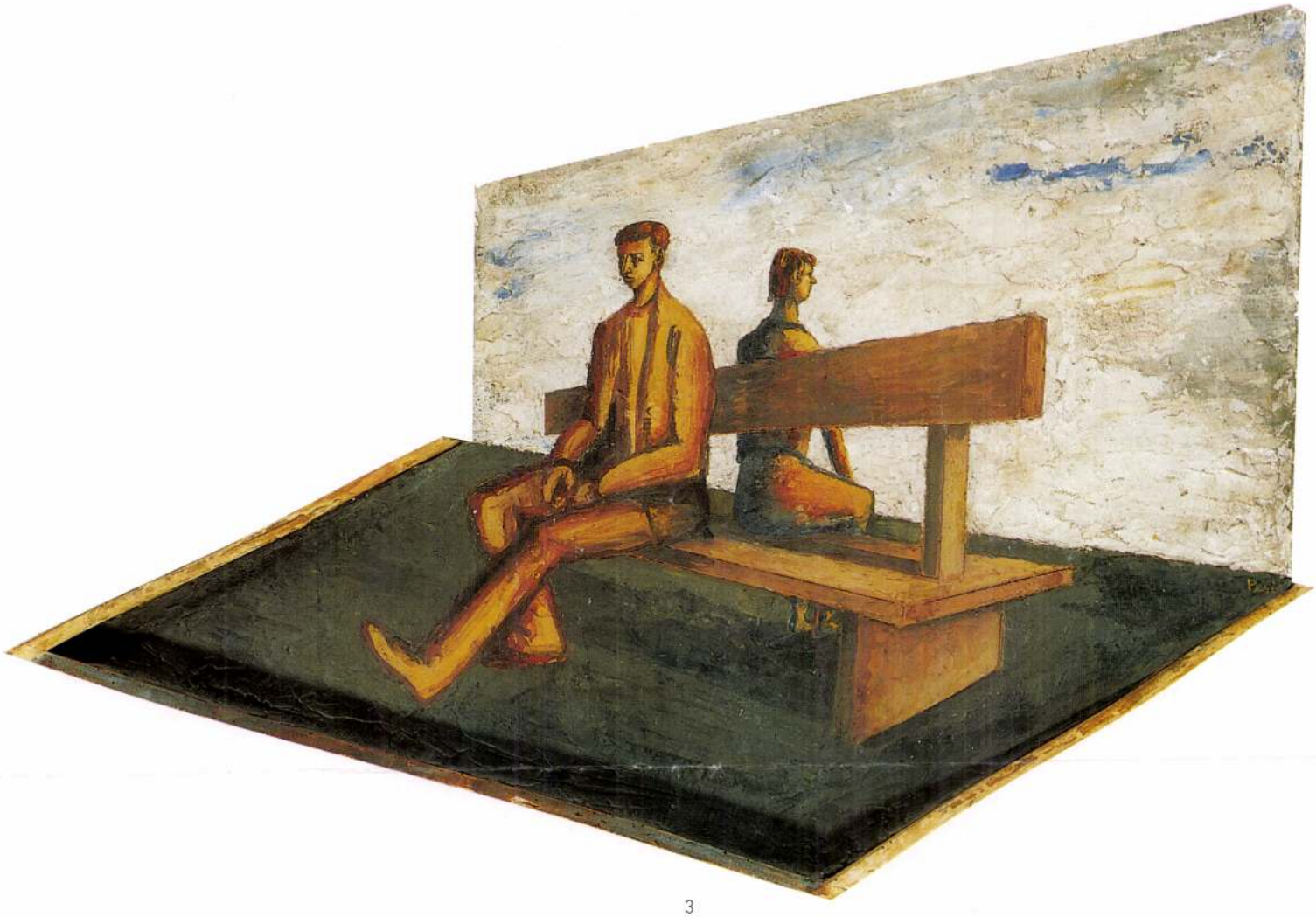

3

háttal, mintha tudomást sem vennének egymásról, magányuk szívszorító. Péri kedvelt visszatérő témája volt a férfi és nő ősi, antagonisztikus, feloldhatalan ellentétét sugalló ábrázolása.

A *„Padon ülők"* műfaji meghatározásában is hasonló nehézségeket támaszt, mint Péri konstruktivista munkái. Megalkotásában a szintézis játszott szerepet mint alkotó módszer: relief lévén formája szerint plasztika, de színei és síkszerűsége révén a festészethez is közel áll, végül pedig anyaga és konstrukciója architekturális hatásúvá teszi. Ez a műfaji behatárolhatatlanság a 20-as évek *„Térkontrukcióinak"* is fontos sajátosságuk volt, mivel három műfaj, a festészet, a szobrászat és az építészet határmezsgyéjén mozogtak.

„...a késői művek...egy nagyszerű szintézisnek...tanúi. Péri életműve tengelyesen szimmetrikus, helyesebben egy nagy ívet zár be: Kiindul a figurákból és hozzájuk jut vissza, miközben az absztrakt formákban átlényegíti őket..."

A második világháború utáni festett domborművein ismét felbukkanó figurák *„képesek arra, hogy továbbfejlesszék magukban az absztrakciót, és a kétértelmű terek perspektivikus rövidülései az alakok melletti-alatti különös idomokká válnak. Szintézisei a perspektívának és a látszat tagadásának. Ha van a térnek elmélete, ennek fejlődése során Péri életművének újraértelmezése tartogathat még számunkra meglepetéseket."* (Beke László: Sík és tér Péri László művészetében. Tanulmány Péri László emlékkiállításának katalógusában. Home Galéria, 1999.)

Péri László művei a világ sok fontos köz- és magángyűjteményében megtalálhatók, többek között a londoni British Museum-ban és a Victoria & Albert Museum-ban, a chicagoi Modern Museum-ban, a párizsi Pompidou Centre-ben, több németországi múzeumban, valamint Wulf Herzogenrath német és László Károly svájci magángyűjteményében.

László Helga

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ. 4

Perhács László

Könyvvilág

KOZMOSZ KÖNYVEK

1021

(Perhács László rajza)

dunk vol
ban. Külö
és véletle
vényű éle
omszédság
aradt. Ha
ak szemé
mbolyodh
ncs fonál
Áron biz
et, tudva-
rekedtem,
eljek a vil
egyem a r
eszítem, csak én támaszt-
iatom fel. Munkámat nem
nerném emlékezésnek hív-
i, mert mai életem is ben-
ie foglaltatik, igaz, hogy
gondjaim s örömeim látha-
atlan iránytűje mágnes-
negyemnél nem tud jobb
irányt. A megismerés kez-
detei nemcsak a megírt
vagy megíratlan sorsokhoz
kapcsolnak engem, hanem
ahhoz a sovány földhöz is,
ahol minden falat kenyé-
rért többet kellett küzde-
ni, mint másutt. Az éjféli
repülőzúgás — mikor alszik
az egész család — a háború
képsorait zúdítja a kénytе-
len emlékezőre. Feltűnnek
az én óvodásaim, akiket óv-
ni kell, az ingázók s két-
keziek, az Üllői út sínjeit
javítók, akiket felemelni
kéne s az árvíz itteni és
ottani megszorítottjai, aki-
ket féltünk. Tartalomjegy-
zék vagy ajánlás helyett
inkább az olvasót kérném,
tartson velem a bogárfé-
nyű utakon.

(Részlet a...

Würtz Ádám illusztrációja A című regényéhez. Európa.

ROMÁN GYÖRGY

Önmagamról

1936 nyarán, több évi hányódás-vetődés után a Távol-Keletről hazaérkezve, a rákövetkező lucskos, mocskos, csatakos ősszel, Gömbös Gyula halálának és a fasizmus nyiladozásának rossz jelenű és és még rosszabb jövőt ígérő őszén kaptam észbe, hogy a festészet, addigi és voltaképppen mostani foglalkozásom, a kifejezésnek ez a módja nem elégít ki, nem alkalmas arra, hogy elmondjam, amit objektíve elmondani akarok. Így kezdtem el írni — és hogy emlékeimhez hű maradjak,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ

Könyvvilág

Perhács László

tük figyelembe.

1021

Perhács László rajza

ékletesen áll előttünk, a igaz
ényeknek és a lélektannak kere
ogikája van. E jó társadal-
ni regényírók egyben kor-
ekt krimiszerzők is.

Ha nem is mindig az
ıtóbbiak szintjén, de a
űnügyi regények gazdag
álasztékát nyújtják köny-
esboltjaink. Így tehát a
zükség, az ínség nem tá-
masztja alá azokat az olva-
ói kívánságokat, amelyek
éldául a Pengős Regények
agy a Fantomas-sorozat
ijrakiadását sürgetik. E kí-
ánságok bizonytalan ifjú-
kori emlékeken vagy mások
asonló emlékein alapul-
nak.

Ezek a bűnügyi és detek-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 MÁR 2

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Perhács László

/1021

ET

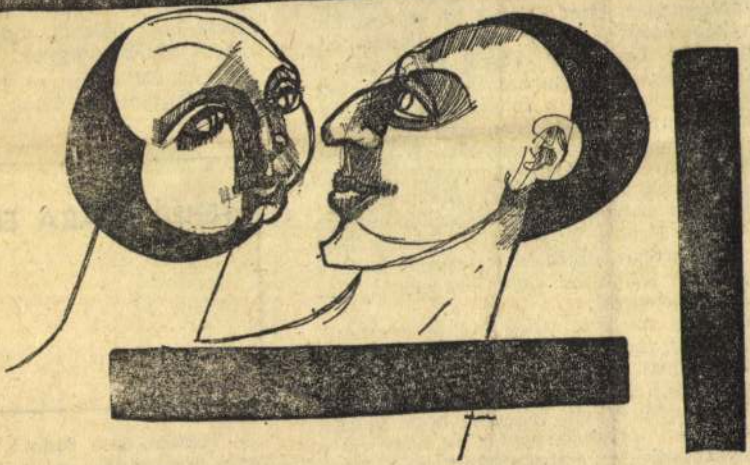

Perhács László: Szép pár

A szövet nem is tetszet
választja, inkább sötétszü
na, halszálkásat. Teri p
volna, hogy ne őrülj meg
hád, csak sötétszürke. Egyszer csináltathatsz,
egy világosat, divatosat, zöldes árnyalatút.
És egyszer legyen igazi öltönyöd, nem kon-
fekció, mikor legyen, ha nem az ötvenedik
születésnapodon? A szíve szerint inkább va-
lami hülyeséget szeretett volna, az ötvenedik
születésnapjára, hat színnel író golyóstollat,
fényképezőgépet, vagy akár villanyvona-
tott... De Teri úgy készül az öregségre,
ahogy valaha a férjhezmenésre készülhetett.
Az idén áthúzatjuk a fotelokat, mert aztán
már nyugdíjban... és venni kell két váltás-
ra való krepp ágyeműt, azt nem is kell va-
salni és tartós, mert majd nyugdíjban... És
most kell csináltatni egy jó öltönyt, elsza-
kíthatatlan szövetből, kitűnő szalonmunkát.
Elegánsat. Persze, ha már ilyen gondos Teri,
ezt a gálaruhát, sötétebb szövetből kellene
csináltatni, különben nem lesz elegáns, az
utolsó alkalomra...

A szövet megvolt, meg kellett köszönni,
meg kellett csókolni Terit, nem a meghitt,
kettős otthoni csókkal, hanem nyilvánosan,
a család előtt. Tudomásul kellett venni, hogy
senkinek sincs ilyen felesége, hogy viselje
egészségben, százhúsz évig, és hogy ezt a
gyönyörű szövetet, sehol másutt nem lehet
megcsináltatni, csak a Belvárosi Szuper
Szalonban, ahol megkérik ugyan az árát,
node...

Sután és riadtan állt ingra

tette a kagylót.

És valóban nem értette.
vicc. Valaki irigyelné, hogy él
egy jobb ruhája lesz? Valami
Hogy-hogy nem vállalják? Su
nézett rá. De ő nem magya
Érezte, hogy halottsápadt lett.

— A büfébe megyek.

Nem a büfébe ment, hanem
Az első nyilvános telefonfülk
Szalont.

FEHÉR KLÁRA ELBE

— Kérem, nem tudom, nin
vedés. Én rendeltem önöknél

— Igen. És az előbb telef
tessék visszavinni az anyagot.

Nem volt csodálkozó a hang

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG

1974 MÁR

5 Magyarország Földbirtokosai és Földbérlői. (Gazdacímtár.) Bp. 1925. 413. l.
E roppant földterületből szántó 13 916, erdő 30 656, kert 102, szőlő 46, rét 1822, legelő 2119, nádas 27, földadó alá nem esett 786 hold.
6 Uo. 361—373. l., továbbá 386. l.
7 Geneologisches Handbuch des Adels Bd. 23. (Genealogisches Handbuch der Gräflichen Häuser. B. Band II.) Leinburg, 1960. 92. l.
8 Magyarországi Rendeletek Tára. 3. évfolyam. 1869. 301—307. l.
9 Magyar Törvénytár. 1881: LX. tc.
10 1932. évi Rendelettár (gróf Eszterházy Tamás pápa-ugodi és devecseri uradalmainak központi igazgatósága). Helytörténeti Múzeum, Pápa. 6. l.
11 Uo. 90—91. l.
12 Uo. 89. l.
13 Pápa-ugodi hitbizomány 1916. évi Főleltára. (Galántai és fraknói gróf Eszterházy Pál által alapított Pápa-ugodi hitbizomány 1916. évi leltára.) Helytörténeti Múzeum. Pápa. 534—560. l.
14 Táncsics Mihály: Életpályám. Révai Könyvkiadó, N. V. é. n. 66. l.
15 Hadtörténeti Intézet Levéltára. Csóti anyag.

Perbács László rajzai

Az Eszterházy-kastélyok egykori személyzete
találta helyét az új társadalomban. A gazdatiszte
adódtak. Egyrészt azért, mert a volt cselédek, summasok nem nagyon tettek különbséget a grófok és az őket szolgáló gazdatisztek között, hiszen a parancsokat közvetlenül az utóbbiaktól kapták. Ezért — és persze jelentős részük a saját embertelensége miatt is — bizony a legtöbben eleinte nem sok bizalmat élveztek. Másrészt a gazdasági lehetőségek is megváltoztak a volt gazdatisztek számára.

Újhelyi László élete is nehéz szakaszához érkezett. Pedig őt embersége, gazdasági szakértelme miatt az egykori cselédek Rédén, Devecserben és Vas megyében is a kivételek között emlegetik.

Újhelyi László: „1945 októberében kerültem haza angol fogságból. Devecserben, leszállva a vonatról, bementem az állomásra, ahol megszólít egy devecseri asszonyismerősöm: ne menjek haza, mert nincs otthonom. Így elmentem dr. Nagy Elemér körorvos barátomhoz, aki befogadott magához, és mivel 1945 őszén még se termelőszövetkezet, se állami gazdaság nem volt, nem volt mást tennem, mint 44 éves fejjel beálltam lakatosinasnak. S mindig szívesen gondoltam vissza a Nagy Miska bácsi lakatosműhelyében eltöltött időre, ahol bizony mindenféle lakatos és autószerelési munkát csináltunk.

1946 novemberében kerültem be Veszprémbe a Vármegyei Felügyelőséghez. Innen mentem azután nyugdíjba 1961. december 31-ével. Nyugdíjas éveimet Veszprémben, a Benedek-heggyel szemben levő Kertalja utcában, egy kis régi-régi házban töltöm. A legutóbbi időben két nagyon szép és emlékezetes napom volt. Az egyik Dunapatajon, édesapám szülőfalujában, ahol leleplezték a szobrát és szülőházán emléktáblát helyeztek el, a másik ünnepségre Mosonmagyaróvárott került sor, ötvenéves aranydiplomám átvétele alkalmából. Visszagondolva ötven év távlatából a végzős hallgatókra, kollégáimra, barátaimra, igen megható volt az, ahogy egykori barátaimmal, akik még megmaradtunk, akik még éltünk, találkoztunk. Sajnos, nehezen ismertük föl egymást, és úgy kérdezgettük egymástól: Te ki vagy? Te nem ez vagy? Te nem az vagy? Az Akadémia előtt áll édesapám szobra. Elnézegettem, és eszembe jutott a szobor keletkezése. Amikor Pátzay Pál formázta a szobrot, egyszer egy nagybátyám fölvitt Pátzay műtermébe. Mikor a művész meglátott, azonnal leültetett és a szobor utolsó simításait rólam csinálta meg. Így aztán a szobor nagyon hasonlít hozzám. Ezért fordul elő gyakran, hogy ismerőseim azt mondják nekem, mennyire hasonlítasz te az édesapádra. Olyankor én csak annyit mondok: nem én hasonlítok őrá, hanem ő hasonlít énrám, mert a szobrot énrólam mintázták.

Erről egyik régi anekdota jut eszembe, amelyik Deák Ferenccel történt meg. Egyik alkalommal a ruhatárban egy képviselőtársa Deák Ferenc kalapját vette el. Mikor Deák Ferenc rászólt, hogy alighanem az ő kalapját vette el, azt mondta az illető képviselő, hát az én kalapom is körülbelül ilyen. Mire Deák Ferenc azt válaszolta: körül lehet, de belül nem."

És mi lenne az Ön három kívánsága?

„Az én három kívánságom: béke, béke és béke. Ugyanis az én generációm megérte az első világháborút, megérte a második világháborút, és nem szeretném, hogy megérjen egy harmadik világháborút."

JEGYZETEK

1 Itt közölt munkánk alapja azonos címmel a Kossuth rádióban 1973 decemberében került műsorra Faggyas Sándor szerkesztésében és Cserés Miklós rendezésében. Tanulmányunk megírásánál e rádióműsorban elhangzott dokumentumok egy részére, ezen kívül azonban írott forrásokra és a Pápán megtartott ankét anyagára is támaszkodtunk.

2 A vasi hegyhát szociológiai vizsgálatát külön tanulmány feladatának tekintjük.

3 A birtok korábban többször gazdát cserélt az Eszterházyak különböző ágainak kezén.
Szabad György: A tatai és gesztesi Eszterházy-uradalom áttérése a robotrendszerről a tőkés gazdálkodásra. Bp., 1957. 35—36., 450—452 l.

4 Gothaisches Genealogisches Taschenbuch der Gräflichen Häuser Teil B. 112. Jahrgang. 1939. 143. p.
A pápa—ugodi birtokot a nagyapa, Pál gróf 1872-ben hitbizományosította.

Perhács László
1021

MAI MAGYAR MÚZSA • MAI MAGYAR MÚZSA • MAI MAGYAR MÚZSA

BENJÁMIN LÁSZLÓ

Emlékkönyvbe

Voltál érzelgős martalóc,
voltál depressziós bohóc,
voltál vásári színdarab
minden személye egymagad,
barátom s ellenségem is,
annak is, ennek is hamis,
soha, semmiben igazi.
Marad belőle valami,
ha kifogy mind a jelmez?

Sajnállak. A leleplező,
csontig vetkeztető idő
legyen hozzád kegyelmes.

(Szép Versek. Magvető. 352 oldal+68 mell., kötve 26 Ft.)

BÉRES ATTILA

Bonfini

Én tulajdonképpen harcosnak születtem
de mire elvégeztem
a kötelező tanfolyamokat
már nem volt
felvétel a Fekete Seregbe.

(Mai magyar költők antológiája. Kozmosz. 484 oldal, kötve 18 Ft.)

DEMÉNY OTTÓ

Téli szerelem

Mégis boldog akarok lenni!
Ne vágd el bennem a kiáltást.
Valami állat szaladt itt a hóban,
lába nyomán látni a fagyott szántást.
Mégis! át a hó, hideg közegén,
le a földig s mélyében annak!
Az évszakok nem szüntetnek meg semmit,
csak jelzik az időt, aztán tovább rohannak.
Mégis! hulljak bár arccal a hóra
— érezni akarom a test melegét!
Hátamat hideg kőfalaknak vetve,
a tűz hullámát, fehér melledét.
Mégis! ha kín — a kínt, de akkor is!
Marjon belém és mégis áhítom.
Erősebb nálam és erősebb nálad.
Im átizzik a fagyos napokon.

(Demény Ottó: Közhír. Magvető. 174 oldal, kötve 18 Ft

FEHÉR FERENC

Ablakok

Házfalak nyílt sebei,
déli ablakok —
barlangunk széljárt üregei,
csönddel óvjatok.

Álom kiszabott négyzetei,
éji ablakok —
napjaink sírlapjai,
égbe nyíljatok.

(Fehér Ferenc: Vasfű. Fórum. 76 oldal, kötve 16 Ft.)

GARAI GÁBOR

Dávid

Én azt hittem, hogy elférünk e földön
mindannyian, hisz oly tág a világ;
de kidagadt belőle Góliát,
és elindult ellenem, hogy megöljön.

Amerre járt, fölperzselt falvak üszke
szállt a szélben; visongó félelem
hirdette jöttét; most könyörtelen
ítéletet mond védtelen fejünkre.

Itt áll szemköz velem, arcára dermed
a gyűlölet; tudom, nem ad kegyelmet,
ha győz — hát én sem várhatok tovább.

Ő karddal támad, nekem csak parittyám
s egy szem kavics a fegyverem — de ritkán
tévesztek: most megcélzom homlokát...

(Mai magyar költők antológiája. Kozmosz. 484 oldal, kötve 18 Ft.)

KISS ANNA

Lepkelovas

Nyelvem alatt rézpénzt viszek
Óriás lepke lovasa
Hajszáladat szólongatom
Nélküled nem megyek haza
Fészektelen a fák a fák
Sírnak alattuk lószbabák
Nyílnak csukódnak a vizek
Nyelvem alatt rézpénzt viszek.

(Kiss Anna: Feketegyűrű. Szépirodalmi, 112 oldal, 10,50 Ft)

ORBÁN OTTÓ

A régi ház

A soha-többé délkörön
angyal jár át a függönyön,
s a könyvelők közt példakép,
apám leoldja bőrövét,
de csak a padlót püföli:
szivességből bőgök neki.
Csodás, csodás gyerekkor.

Anyám igazi úrinő,
lábán fémcsatos lakkcipő,
vállán valódi róka-kepp
és a kosztümje műremek,
ciklámenszín és encián,
s így szól: „Pá, édes Mancikám".
Csodás, csodás gyerekkor.

Föld alól feljön Nagymama,
hagymaszagú a sóhaja,
és szivárvány gázláng fölött
a krumplis gánca gőzölög;
nincs a világon szebb mese,
mint az ő almás rétese.
Csodás, csodás gyerekkor.

Zsidózik és légót tanul,
sirjából ordít Bartal úr,
és Puderné, kit szán a ház,
gyászfátylával repeszt vadász,
s a fürdőkádban bomba ül,
elszállunk egy percen belül.
Csodás, csodás gyerekkor.

Kilakoltatott szellemek,
poruk a semmiben lebeg,
s míg az apáca-fityulás
halál csontjukon pikuláz
s hörög az űri térzene,
lesik a holdból: vérzem-e?
Csodás, csodás, csodás gyerekkor.

(Szép Versek. Magvető. 352 oldal+68 mell., kötve 26 Ft.)

RÓNAY GYÖRGY

Kút

Sokáig éltem
gyalázatos magányban.

Kevélységem odalett éveimmel.

Megszégyenültem. Megaláztattam. Megtörettem.

Nyitott vagyok,
mint pohár, melyből mindenki ihat, ha szomjas.
Mint kút, amiből mindenki meríthet.
Amit mindenki beszennyezhet, meggyalázhat.

Kérlek, ti is
irgalmazzatok magatoknak.

(Szép Versek. Magvető. 352 oldal+68 mell., kötve 26 Ft.)

VAS ISTVÁN

Hát nem?

Hát nem különböztem már eleget?
Könnyeden is meg kínkeservesen.
Engem az egybeszerző szerelem
Nem elsodort: új szigetre vetett.

Sem ez, sem az. Mondhatom, elegem
Van a különbözésből. De lehet-
E még? Hát nem reménytelen eset
A még és már a hol hová nekem

Találni léggömböt vagy űrhajót
Kerül nem számít amibe kerül
Csak el és föl, ahol már sohasem

És mindörökké különbözhetem
Szállítani ahhoz az Egyedül-
Valóhoz ezt az egyedülvalót?

(Szép Versek. Magvető. 352 oldal+68 mell., kötve 26 Ft.)

VÁRNAI ZSENI

Zúzmara

Akinek fejét a
zúzmara befedte,
hasztalan vágyik az
messzi tengerekre.
Hogyha útrakél is,
csakhamar elfárad,
idegenül nézi
bár a legszebb tájat.

Hullámzó vizeken
szegény feje szédül,
repülőre szállni,
vágyik, jaj, de rémül,
fél a zuhanástól,
rettenti a mélység...
jaj, csak hazatérni!
egyetlen reménység...

csak övéi mellett
élni, amíg élhet,
szivében a világ
otthon is elférhet.

(Mai magyar költők antológiája. Kozmosz 484 oldal, kötve 18 Ft)

(Perhács László rajzai)

ZELK ZOLTÁN

Kondor Béla

A mindenség zsinórpadlásán játszott...

törvénytudó ujjaira tekerte
a kusza arcokat, a kusza kerteket,
rajzlapra hívott poklot, háborút,
az apokalipszis csődöreit,
hogy ceruzájával leszúrja őket,
hogy végül béke, forma, rend legyen
holtakkal bevetett
műtermében, a Földön,
melyről most hártyavékony
szárnyakon elröpült -- — —
ki ócsárolta, siratni ne merje,
ki elgáncsolta, ne nyúljon utána,
mert olyan Ő: mint tegnap, holnap is
arcul köpi a képmutató hitványt!

(Szép Versek. Magvető. 352 oldal+68 mell., Kötve 26 Ft.)

KÖNYVVILÁG

1974. MÁRCIUS — ÁRA: 80 FILLÉR — XIX. ÉVFOLYAM. 3. SZÁM

A MAGYAR KÖNYVKIADÓK ÉS KÖNYVTERJESZTŐK EGYESÜLÉSÉNEK LAPJA

A világlíra változásai

A legutóbbi hónapokban annyi verseskönyv jelent meg nálunk a világnak szinte minden tájáról, hogy nehéz ellenállni a csábításnak, amely összehasonlításokra késztet. Még akkor is, ha az efféle áttekintés csak pillanatnyi érvényű, csak töredékes lehet.

Az első tanulság az, hogy noha ezek a külföldi költők a szovjet-csuvas Gennadij Ajgi kivételével (aki már szintén harmincnyolc éves) mind jóval túl vannak a negyvenedik életévükön, mégis magukon viselik a változásnak azt a jelét, amit jobb híján modern lírának szoktunk nevezni. Ilyenformán jól megfigyelhetjük, hogy valamilyen láthatatlan fonál köti össze a dél-amerikai Pablo Nerudát az észak-amerikai Allen Ginsberggel és a görög Jannisz Ritszosszal vagy a francia Yves Bonnefoy-t a francia-litván Oscar Valdislas de Lubicz-Milosszal, a csuvas Gennadij Ajgival meg a német Johannes Bobrowskival. A világ modern költészetében tehát határozott irányzatok vannak nemcsak földrajzi tájak, hanem költői természetek szerint is. Mint ahogy a román Zaharia Stancu és Mihai Beniuc, valamint a szovjet-grúz Miha Kvlividze láthatólag hagyományosabb kifejezési eszközöket vallhat magáénak a XX. századi költészet és irodalom alapvető fordulatai és fölfedezései közepette. Egyébként éppen az a szembetűnő, hogy a fölfedezésekben elöljáró költők veszíthetnek kezdeti jelentőségükből, az általuk meghódított, kipróbált módszerek kikerülhetetlenül tovább élnek. Yves Bonnefoy például, aki nagyjából húsz évvel ezelőtt valóságos meteorként hatott sajátos „metafizikai" költészetével és váratlan képzettársításaival, ma már eléggé elvontnak, bezárt világúnak látszik — és ugyanezt elmondhatjuk a miszticizmus követhetetlen pusztáira tévedt Lubicz-Miloszról is —, de azok a kapuk, melyeket a költői kifejezés előtt megnyitottak, ma is érvényesek és hatnak számtalan más költőben, azokban, akik hajlandók ezekre a kezdeményekre fölfigyelni. Johannes Bobrowski a fölfigyelők közé tartozik, bár nyilvánvalóan nemcsak Bonnefoy és Lubicz-Milosz, hanem sok más francia, angol és főleg modern német költő példája nyomán. Bobrowski költészete rokonszenves módon megőrzi a hagyományos német tájköltészet igényét, de verseibe annyi mögöttes jelentést, utalást és kristályos tömörséget visz, hogy egészen a szófukarságig jut. És bizonos értelemben van-e ennél jobb költői módszer, sőt költészet? Gennadij Ajgi ugyanennek a rejtvényszerűen kihagyásos, szikár szerkezetű költészetnek híve, azonban neki mint távoli, a törzsi állapotból épphogy kiemelkedett, kis nép fiának az első nagy ugrást megtevők sorsával kell fizetnie merészségéért: legszebb versein is érezzük, hogy megoldásai idegenből hozott eszközök.

Az is tévedne, aki csak a szófukarságot tartaná korszerű költői módszernek. Neruda, Jannisz Ritszosz vagy Ginsberg a végeérhetetlen, a kifogyhatatlan nyelvi remeklés varázsával lepi meg olvasói szívünket. Neruda még a szonettek egyébként kristályos szerkezetét is burjánzó, kereteket, partokat nem tűrő, egymásba ömlő hömpölygéssé változtatja. Ritszosz a nagy lélegzet, a monumentalitás bűvöletében a tiszta líra határát is átlépi, versei mintha epikus költemények volnának, de eszközei, megfoghatatlanul titkos mondanivalói annyira líraiak, hogy legfeljebb lírai-epikusnak mondhatjuk őket, éppen műfaji összetettségükben látva újszerűségüket. Epikusnak és lírainak, pontosnak és elnagyoltnak egybejátszása a jellemzője a végtelen fölsorolásokban minden szokásos ízléskényszert semmibevevő Ginsbergnek is. Pedig európai szemmel nézve sokszor megkívánnánk tőle valamivel több formai érzéket, szerkezeti fegyelmet. A beatköltők fejedelmét, Whitman, Sandburg egyenességű örökösét jobban fenyegeti a szópazarlás, a divatosság veszélye, mint nagy elődeit. Költői, kifejezésbeli forradalma viszont máris termékenyítően hat a világ minden táján, ahol ismerik.

Zaharia Stancu vagy Mihai Beniuc költészete nem szolgál efféle nyelvi, magatartásbeli újdonsággal. Kettejük közül a maga módján mégis Stancu az erőteljesebb, rögeszmésebb költő. A természethez való kötődése is több általános emberit takar, mint Beniucé. Magyar szempontból érdekes, mennyire hatott rá Ady nagysága vagy az Alföld síksági élménye. Beniuc egynémely versében meg mintha egy Juhász Gyulaszerűen enyhén, finoman szomorú, forradalmár költő természetét ismernénk föl. Hiába, itthon vagyunk Középkelet-Európában! Még a grúz Kvlividze kisrealista lírája is ilyen rokon szálakra bizonyság, hiszen hány hozzá hasonló tiszta, de a lírai erő és gondolkodás szokványosabb szintjén megmaradó költőnk van nekünk is.

Végső tanulságként talán nem túlzás arra a következtetésre jutni, hogy a világlíra eddigi rendje megváltozott. A francia vagy az észak-amerikai vívmányok mellé fölzárkóztak más égtájak, más kultúrák költői is. Ajgi, Bobrowski, Neruda vagy Ritszosz semmivel sem marad el Ginsberg, Bonnefoy és Lubicz-Milosz költői izgalma mögött. Sőt, ha személyes élményemre hivatkozhatok: számomra az elolvasott tíz verseskönyv közül kétségkívül Ritszoszé a legjobb. Teljes szívvel róla mondhatom el, hogy nagy költő.

Tornai József

(Yves Bonnefoy: *Még egyre az a hang*, Oscar Vladislas de Lubicz-Milosz: *A megismerés himnusza*, Johannes Bobrowski: *Téli kiáltás*, Allen Ginsberg: *Nagyáruház Kaliforniában*, Pablo Neruda: *Száz szerelmes szonett*, Zaharia Stancu: *A piros fa*, Mihai Beniuc: *Az égő sas*, Jannisz Ritszosz: *Mélosz pusztulása*, Gennadij Ajgi: *A sámán fia*, Miha Kvlividze: *Eltévedt boldogság*)

Martyn Ferenc: Petőfi olvasása közben c. albumából. Képzőművészeti Alap

JANNISZ RITSZOSZ

Philoktétész

(Részlet)

Emlékszem egy éjre, mikor teliholddal hajóztunk.
A fény arany halotti maszkot borított mindegyik
arcra;
a harcosok egy pillanatra megdermedtek, úgy
bámultak egymásra,
mint akik már nem ismerik vagy most látják
egymást először;
aztán egyszerre hátrafordultak
és a holdra emelték szemüket,
mozdulatlanul az örökké mozgó tengeren,
némán, elvarázsoltan, mint akik máris halottak
és halhatatlanok.

Somlyó György fordítása

(Jannisz Ritszosz: Mélosz pusztulása. Európa, Modern Könyvtár, 150 oldal, fűzve 7,50 Ft.)

PABLO NERUDA

13

A fény, mely lábaidtól a hajadig szökik föl,
a puhaság, amely kényes formád borítja,
nem tengermélyi gyöngyház, nem is hűvös ezüst az:
kenyérből vagy, tűzimádta kenyérből.

A liszt emelte veled teli csűrét,
és nőttön-nőve ért el a kívánt állapotba,
mikor a gabona megkettőzte a kebled,
szerelmem volt a szén, mely dolgozott a földben.

Kenyérből van a szád, a homlokod, a combod,
kenyérből, mely a reggel fényén kel mindig újra,
te pékségek címere, kedves,

a tűz adott neked leckét a vérből,
szentnek lenni a jó liszttől tanultál,
s illatot és beszédet a kenyértől.

(Pablo Neruda: Száz szerelmes szonett. Magyar Helikon. 101 oldal, kötve 25 Ft.)

FODOR JÓZSEF

Palazzo Vecchio

Még Dante kezdte, s nem érte meg itt
Építését. Fejed hátraszegül,
Hogy tetejét lásd, mely képtelenig
Mered égnek — s bámulsz értetlenül;

S kérded, mily csoda e nyúlánk torony,
Mely, mint roppant virágnyél, szélesül
Pártaszerű erőddé: Hatalom
Képe, hol szépség és nagyság vegyül.

S csak állsz ott, s fölfelé meredve, mérni
Próbalnád, míg megerőltetve éri
Látásod még: majd elbillen hanyatt

A cimernél fönn, fönn, mely le se látszik,
S ahonnan — egy elképzelt zuhanásig
Csak szemmel is — elfog az iszonyat.

Firenze

(Fodor József: Egy Plánta énekei. Szépirodalmi, 114 oldal, 14,50 Ft.)

JANKOVICH FERENC

A való útján

Jönnek,
mint szememből a könnyek.
Szent bűvölettel jönnek:
hozzák hírét egy napsugárnak.
Vén ajkaim friss csókokra várnak,
s csicsergő hangokat
esdek vásott fülembe,
kis lányunoka,
vidám, de méla, szende,
szep porcellán-baba,
ma született barika,
Zsófika ... akiről
fogtok hallani még,
Zsófika ... Ilyenek a tökéletesen
valóra vált mesék!

1971. febr. 22.

(Jankovich Ferenc: Holdnéző. Szépirodalmi. 539 oldal, kötve 35 Ft.)

NÉPSZABADSÁG 1991 június 4. 23.p.

épzőművészetben?

NEMZETI GALÉRIÁBAN

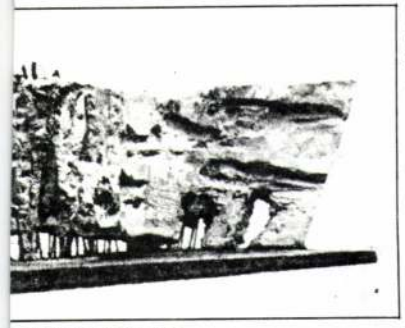

: Erőltetett menet. 1968.

fősamesz lehetett
ar pavilonjának
rszer sem küldték
a Margit vastag
olna kiadatni a
szerkesztő ezt a
udta teljesíteni.
atirikus festmé-
ézélt, a főzsüror
félve a „fasiszta
minősítéstől —
ókiállításról. Ke-
tartózkodása so-
a Magyar Aka-
jelentős összeget
rammel Imre ke-
nt „pesszimista
l eltávolították a
i Múzeumból, és
ttel mind a mai
n Pál egy illegá-
itáson való rész-
nem szerepelhe-
tt Derkovits-ösz-
János valósággal
or leváltották a
vezetőségét. Bak
megbocsátani D.
és Ormos Tibor-
tpolitikai okokra
tták a Ferihegyi
ett kollektív kiál-
nás sem fogja el-
Péternek, hogy
nűtermében, meg
gy nem állt ki bát-
Súlyos sérelmek
nyokról, hatalmi
almi gonoszságok-
m von le súlyos-
hogy ha a ma in-
ráció elé fogják
rofont, az minden
gásnak tartaná
ség „apuka" igaz-
em hivatkozhat.
csöndben veszi tu-
piac vastörvényei
znia — az egzisz-
isülés, a külföld-
begiccselés Ber-
elkerülendő.
rzis, van vádirat
an ott, ahol a té-
ilhatók. Kokas Ig-
jobb interjúja! —
endszert". Az övé
sta volt, és sose
lvész, ha egy po-
egy demagógiával
kutatási láz nem
t a hatvanas évek
nas sgraffittómeg-
an. Ha megcsinál-
zeg ütötte volna
ijakról nem is be-
sinálta meg. Nem
, és nem a prog-
tforma csábítása
állásból és nem
zerűen az ízlése

és kultúra utólagos beosztása a jaltai egyezmény szellemében. Így Goethe és Lucas Cranach nagy NDK-művészeknek minősültek, mert emlékanyaguk zömmel in situ volt található, ellenben Hölderlinben és Dürerben volt valami megbízhatatlanul polgári, Tübingen és Nürnberg, a szülővárosok mégiscsak a későbbi NSZK területén találhatók.

És a többiek keresetlevele?

Ez egy politikai logika karikatúrája. De nem kevésbé tartható karikatúrának, hogy a Nemzeti Galériában és katalógusában majdnem mindenki hiányzik, aki véletlenül nem vett részt az Iparterv hajdani tárlatán vagy kimaradt a Zuglói Körből, vagy nem szilveszterezett együtt a Műegyetem R kiállításának szervezőivel, vagy már öregebb volt annál, semhogy az 1966-os stúdión pukkassza a hivatal kiszálló képviselőit. Annak ellenére hiányoznak, hogy jelenlétük feltűnő volt, visszavonhatatlan és nélkülözhetetlen abban a *képzőművészeti közvéleményben*, amely azért nemcsak acsargó pártboncokból és magánlakásokba szorult elnyomott újítókból állt. Hogy a mikrovilágot rézlemezre karcoló *Gross Arnold* és az archaizáló *Rékassy Csaba*, a Szántó Kovácsot mintázó *Somogyi József* és a Földmarkolót festő *Fóth Ernő*, a fanyar formákat alakító *Berki Viola* és a túl korán elment nagy ígéret, *Gruber Béla* mind voltak és mind *ott voltak* a hatvanas évek nyílvánosságában, ez — azt hiszem — nemcsak nekem nem kétséges, hanem e művészettörténeti vállalkozás spiritus rectorának, *Beke Lászlónak* sem. Hiszen végül is mindketten olvastuk *Németh Lajos* alapvető munkáját az 1968-ban megjelent Modern magyar művészetről, és kettőnk közül én csak távoli tisztelőnek, ő viszont tanítványnak számít.

A kimaradtak listája viszont oly markáns és reprezentatív, hogy semmiképpen sem lehet a véletlen számlájára írni. Beke nyilván úgy gondolkodott, hogy valahol, valakik, valamikor majd megrendeznek egy olyan hatvanas évek retrospektív tárlatot, amelynek főhelyén például a korszak végén keletkezett *Szervátiusz Tibor*-féle Dózsa-szobor állhatna, körülötte az MDF-hez közel álló olyan jelentős mester, mint a Megégett embereket festő *Orosz János*, esetleg a Nyári reggelt festő *Szinte Gábor*, a szomszédos teremben a *vásárhelyiek*, élükön a megindító realizmust teremtő *Szalay Ferenccel* és a nyers hagyományokat folytató *Németh Józseffel*, még hátrébb pedig a peremműfajokban (grafikában, éremben) tevékenykedő és lesajnált kismesterek, akik ha mást nem, de azt azért híven illusztrálnák, amiről a bevezetőben Vajda Mihály még megejtő eleganciával szólt: „egy ország élni akart." Mert kárpótlási igényük — ezt Beke is sejtheti — nemcsak „ezeknek", de „azoknak", sőt „amazoknak" is lehet. Tehát valahol, valakik, valamikor majd megrendeznek egy másik vagy egy harmadik kiállítást, amely éppúgy a *kizárólagosság* elve szerint egy másik vagy egy harmadik párt kulturális *előtörténetét* keresi össze a heterogén emlékanyagból. Aztán majd a megrendezett és a megrendezendő tárlatok versenyéből — jelige: ezentúl minden másképpen volt — a nézőnek módja lesz eldönteni, hogy melyik tetszik neki jobban, és kire adja szavazatát. Brrr!

Félreértés ne essék, ezen a látható kiállításon nemcsak jó festmények és szobrok, de remekművek is vannak. Nemcsak azoké, akik az elemi illem okán — más koncepció ide, Euro-Amerika oda — legalább jelzésszerűen megmutathatták magukat (*Kondor Béla* és *Barcsay Jenő*, *Kokas Ignác* és *Vigh Tamás*, *Tóth Menyhért* és *Deim Pál*). Remekműgyanús alkotásokat ugyanis hátrahagytak a megalázottak és megszomorítottak, az ellenkultúra minősített mesterei, a külföldre csodálkozó akkori fiatalok is. *Jovanovics György* homunculushűvösségét, Keserű Ilona monumentális forróságát, *Hencze Tamás* látomásos szcientizmusát és Lakner László keserű világmagyarázatát nem nélkülözhetné semmilyen „beállítottságú" művészettörténet-írás. Éppen ezért kerültek itt és most veszélyeztetett helyzetbe. Egy féligazság mulatságához tartják mindannyian a gyertyát.

Ki fizeti a költségeket?

Nem taktikus dolog a kárpótlási igényt és a kirekesztési politikát egyetlen kulturális vállalkozáson belül összehozni. Nem taktikus, mert a liberális művészet előtörténetét antiliberális szelekciós elv aligha hitelesítheti. És azért sem, mert köztudomású, hogy az intézményesült liberális gondolat ma Magyarországon kárpótlásellenes.

A költségeket tehát mi, a művészeti közvélemény fizetjük. Azzal fizetjük, hogy az esztétikai, kvalitásszempontok háttérbe szorulnak a szoc. hazások ötödaiként fellépő kap. hazások érdekérvényesítése mellett. És akkor minden kezdődhet elölről.

P. Szűcs Julianna

SIMON LAJOS:

PICI ZSOLTÁROK

Az ötvenhatodik év

Istenem, mondd el most nekem,
mint lesz a holnap reggelem!
Aludjak, mint a kisgyerek?

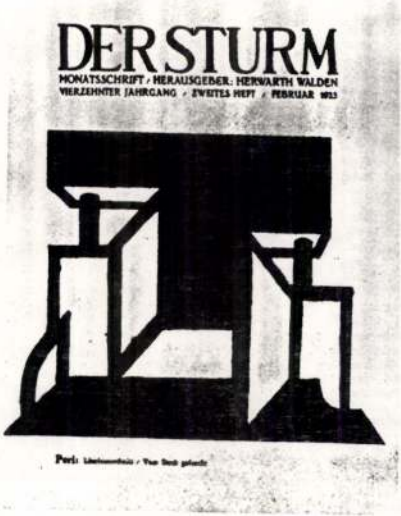

93. KOMPOZÍCIÓ, 1923
Komposition

92. KOMPOZÍCIÓ, 1923
Komposition

94. FALDEKORÁCIÓ, 1923/60
Wandgestaltung

NÉPSZABADSÁG 1991 június 4. 23.p.

Kárpótlási jegy a képzőművészetben?

A „HATVANAS ÉVEK" A NEMZETI GALÉRIÁBAN

Mielőtt a címben feltett kérdés parlamenti interpretációvá dagadna, lássuk a tényállást. A *Magyar Nemzeti Galéria* földszinti teremsorában egy fontos kiállítás és mellékleteként egy háromszázharminc oldalas katalógus készül egy peresíthető helyzetet alátámasztani. A rendező-szerkesztők nem titkolják viszonyukat a múlthoz, amely számukra kérdés formájában tételeződik: „azt kell-e rekonstruálnunk, ami a '60-as években a legnagyobb súllyal jelent meg a közönség előtt, vagy azt kell kiemelnünk, amit utólag — lehántva a jelenségekről a történelmi kontextus »esetlegességeit« — *ma* tartunk fontosnak?" A döntés az alternatíva második felére esett. Minden látvány és minden mondat ebből a választásból következett.

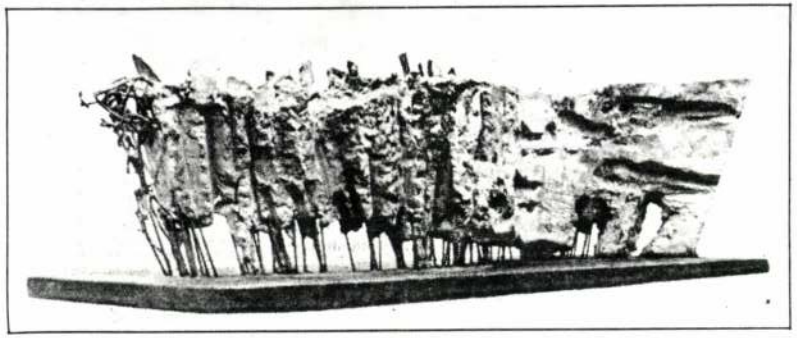

Ami látható: Varga Imre: Erőltetett menet. 1968.

Kereset az elmaradt haszonért?

A rendezők és a szerkesztők abból a hipotézisből indultak ki, hogy a képzőművészet egyetemes mozgása a maga autonóm módján leír egy ideális vonalat. Fejlődik valahonnan valahová. Eljut A pontból B pontba. Saját genetikai kódja befolyásolhatatlan sorsszerűséggel hajtja végzetes célja felé. Ez az ideális vonal sajnos nem nagyon hasonlít a valóságos emlékanyag számszerűsített trendjéhez. Ha az ideálkép nem lenne ennyire szigorú, akkor többféle módon lehetne összepárosítani a „van"-t a „legyen"-nel. A terjedelmes katalógusból ketten is súgnának ehhez a toleráns trükkhöz. Egyrészt a bevezetőt író *Vajda Mihály*, aki külön fejezetben méltatja azt az igazságot, mely „pedig többé nem egy!" és *Frank János*, akinek eredója nyíltan hirdeti: „művészettörténésznek ne legyen meggyőződése, hanem nézze a neki nem megfelelő irányzatból is a legjobbakat". Nem így a döntéshozók! Ők *tudják*, hogy ha egyszer az egyetemes képzőművészet *legitim* vonala szerint (lásd negyvenes-ötvenes évek euroamerikai művészetét) a dolgok a szürnaturalizmusból haladnak a lírai absztrakció és informel felé, továbbá a pop arttól a tiszta konstruktív formák irányába, akkor csak nem fognak inkább *hinni a szemüknek*, amely megtöri a vonal lendületét holmi kvalitásproblémákkal?

Kellene, hogy legyen egy Mark Tobey-szerű monokróm felületet kezelő mester? Ilyen nincs igazán? Hunyorítva *Frey Krisztián* betölthetni azért azt az űrt, amit a még fel nem fedezett elemek a Mengyelejev-táblázatban puszta spekulatív alapon szoktak betölteni. Kellene egy Germain Bazaine-féle autentikus foltfestő? Hogy ilyen sincs igazán? Annyi baj legyen, a pályakezdő *Bak Imrének*, midőn hónapokat időzött külföldön és kreatívan végigutánozta a sóvárgott nagyokat, a „tache"-hoz, a folthoz is eljutott, zsengéje éppen beleillik a kontextusba. Csak a napilapi terjedelemhatár miatt nem részletezendő, hogy — bocsánat, ha ló nincs, a szamár is jó alapon — mit és kit helyettesít *Hortobágyi Endre* és *Illés Árpád*, *Türk Péter* és *Gedő Ilka*, *Tót Endre* és *Kováts Albert*, *Molnár Sándor* és *Vajda Júlia*. (És fenntartom: *Lossonczy Tamás.*)

Kereset a sérelmek miatt?

A kereset világosan kimutatja, hogy a kár „az eszme frontján" valóban tetemes. Ha a külső erők (amelyek a produkció védnökei szerint kizárólag a pártállami hatalom szerkezetében meg a művészetirányítás elnyomóapparátusában — és soha nem a nép-nemzeti konzervativizmusban, netán más ízlésvonulat preferenciájában — keresendők) támogatták volna az egyetemes stílusok szabad áramlását, akkor mi is letehettük volna a magunk Skira-albumát, Knaur-lexikonját, Rizzoli-katalógusát, azaz olyanok lehettünk volna, mint „ők". A rendezőbiztosok követelik tehát, hogy a képzőművészetben állítsák vissza a negyvenhetes állapotokat, de az egyetlen és ísteni igazság nevében csak és kizárólag azt, ami a betiltott és szétszórt, megalázott és agyonvert Európai Iskola extrapolálásából, meghosszabbításából következik. Ez a pártos szemlélet csak és ennyit képes felvállalni. A negyvenhetes plebejusbaloldali képzőművészet tönkretételéért, a negyvenhetes paraszti-népi vonulat eltüntetéséért más párt nyilván máskor fogja benyújtani a maga keresetét. A hatpárti konstelláció illő sorrendjében.

A katalógus tanúsága szerint az interjú-dokumentum gyűjteményből egyebek mellett az alábbi peresíthető károk érték az érdekelteket.

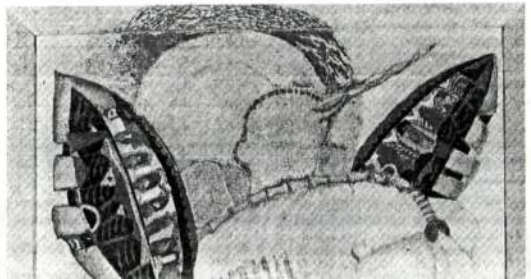

Frank János csak fősamesz lehetett a biennálék magyar pavilonjának rendezésénél, és egyszer sem küldték ki Velencébe. *Anna Margit* vastag tomuszt szeretett volna kiadatni a Corvinával, de a szerkesztő ezt a kívánságát nem tudta teljesíteni. *Lakner László* szatirikus festményét, a *Hitler beszélt*, a főzsüriör *Ridovics László* — félve a „fasiszta nép" dehonesztáló minősítéstől — leakasztotta a stúdiókiállításról. *Keserű Ilona* római tartózkodása során lakhatott ugyan a Magyar Akadémián, de ezért jelentős összeget kellett fizetnie. *Schrammel Imre* kerámiareliefjét, mint „pesszimista munkát", jogtalanul eltávolították a Budapesti Történeti Múzeumból, és a harmadik részlettel mind a mai napig adósak. *Deim Pál* egy illegálisnak tartott kiállításon való részvétele miatt sokáig nem szerepelhetett, és nem kapott Derkovits-ösztöndíjat sem. *Fajó János* valósággal beleroppant, amikor leváltották a stúdió progresszív vezetőségét. Bak Imre sosem fogja megbocsátani *D. Fehér Zsuzsának* és *Ormos Tibornak*, hogy művészetpolitikai okokra hivatkozva bezárathatták a Ferihegyi repülőtéren rendezett kollektív kiállítást. És *Vigh Tamás* sem fogja elfelejteni *Czifka Péternek*, hogy megalázta saját műtermében, meg *Varga Imrének*, hogy nem állt ki bátran terve mellett. Súlyos sérelmek ezek. Empátiahiányokról, hatalmi túlkapásokról, alkalmi gonoszságokról szólnak. És nem von le súlyosságukból semmit, hogy ha a ma induló művészgeneráció elé fogják odatartani a mikrofont, az minden bizonnyal nyafogásnak tartaná mindezt, mert ő még „apuka" igazságtalanságára sem hivatkozhat. Egyszerűen néma csöndben veszi tudomásul, hogy a piac vastörvényei szerint kell lavírozni — az egziszteniális megsemmisülés, a külföldre távozás és a begiccselés Bermuda-háromszögét elkerülendő.

Azért van katarzis, van vádirat is, de nem pontosan ott, ahol a tételes panaszok találhatók. *Kokas Ignác* — a kötet legjobb interjúja! — szerette „azt a rendszert". Az övé volt, népi kollégista volt, és sose lett volna festőművész, ha egy politikai kampány, egy demagógiával megszórt tehetségkutatási láz nem „emeli ki". Kapott a hatvanas évek elején egy hatalmas sgraffittómegbízást Oroszlányban. Ha megcsinálja, horribilis összeg ütötte volna markát, a mellékdíjakról nem is beszélve. De nem csinálta meg. Nem ideológiai okokból, és nem a progresszív művészületforma csábítása miatt. Nem ellenállásból és nem sértődésből. Egyszerűen az ízlése és kultúra utólagos beosztása a jaltai egyezmény szellemében. Így Goethe és Lucas Cranach nagy NDK-művészeknek minősülnek, mert emlékanyaguk zömmel in situ volt található, ellenben Hölderlinben és Dürerben volt valami megbízhatatlanul polgári, Tübingen és Nürnberg, a szülővárosok mégiscsak a későbbi NSZK területén találhatók.

És a többiek keresetlevele?

Ez egy politikai logika karikatúrája. De nem kevésbé tartható karikatúrának, hogy a Nemzeti Galériában és katalógusában majdnem mindenki hiányzik, aki véletlenül nem vett részt az Iparterv hajdani tárlatán vagy kimaradt a Zuglói Körből, vagy nem szilveszterezett együtt a Műegyetem R kiállításának szervezőivel, vagy már öregebb volt annál, semhogy az 1966-os stúdión puskassza a hivatal kiszálló képviselőit. Annak ellenére hiányoznak, hogy jelenlétük feltűnő volt, visszavonhatatlan és nélkülözhetetlen abban a *képzőművészeti közvéleményben*, amely azért nemcsak acsargó pártboncokból és magánlakásokba szorult elnyomott újítókból állt. Hogy a mikrovilágot részlemezre karcoló *Gross Arnold* és az archaizáló *Rékassy Csaba*, a Szántó Kovács mintázó *Somogyi József* és a Földmarkolót festő *Fóth Ernő*, a fanyar formákat alakító *Berki Viola* és a túl korán elment nagy ígéret, *Gruber Béla* mind voltak és mind *ott voltak* a hatvanas évek nyíltságában, ez — azt hiszem — nemcsak nekem nem kétséges, hanem e művészettörténeti vállalkozás spiritus rectorának, *Beke Lászlónak* sem. Hiszen végül is mindketten olvastuk *Németh Lajos* alapvető munkáját az 1968-ban megjelent Modern magyar művészetről, és kettőnk közül én csak távoli tisztelőnek, ő viszont tanítványnak számít.

A kimaradtak listája viszont oly markáns és reprezentatív, hogy semmiképpen sem lehet a véletlen számlájára írni. Beke nyilván úgy gondolkodott, hogy valahol, valakik, valamikor majd megrendeznek egy olyan hatvanas évek retrospektív tárlatot, amelynek főhelyén például a korszak végén keletkezett *Szervátiusz Tibor*-féle Dózsa-szobor állhatna, körülötte az MDF-hez közel álló olyan jelentős mester, mint a Megégett embereket festő *Orosz János*, esetleg a Nyári reggelt festő *Szinte Gábor*, a szomszédos teremben a *vásárhelyiek*, élükön a meginditó realizmust teremtő *Szalay Ferenccel* és a nyers hagyományokat folytató *Németh Józseffel*, még hátrébb pedig a peremműfajokban (grafikában, éremben) tevékenykedő és lesajnált kismesterek, akik ha mást nem, de azt azért hiven illusztrálnák, amiről a bevezetőben Vajda Mihály még megejtő eleganciával szólt: „egy ország élni akart." Mert kárpótlási igényük — ezt Beke is sejtheti — nemcsak „ezeknek", de „azoknak", sőt „amazoknak" is lehet. Tehát valahol, valakik, valamikor majd megrendeznek egy másik vagy egy harmadik kiállítást, amely éppúgy a *kizárólagosság* elve szerint egy másik vagy egy harmadik párt kulturális *előtörténetét* keresi össze a heterogén emlékanyagból. Aztán majd a megrendezett és a megrendezendő tárlatok versenyéből — jelige: ezentúl minden másképpen volt — a nézőnek módja lesz eldönteni, hogy melyik tetszik neki jobban, és kire adja szavazatát. Brrr!

Félreértés ne essék, ezen a látható kiállításon nemcsak jó festmények és szobrok, de remekművek is vannak. Nemcsak azoké, akik az elemi illem okán — más koncepció ide, Euro-Amerika oda — legalább jelzésszerűen megmutathatták magukat (*Kondor Béla* és *Barcsay Jenő*, *Kokas Ignác* és *Vigh Tamás*, *Tóth Menyhért* és *Deim Pál*). Remekműgyanús alkotásokat ugyanis hátrahagytak a megalázottak és megszomorítottak, az ellenkultúra minősített mesterei, a külföldre csodálkozó akkori fiatalok is. *Jovanovics György* homunculushűvösségét, Keserű Ilona monumentális forróságát, *Hencze Tamás* látomásos szcientizmusát és Lakner László keserű világmagyarázatát nem nélkülözhetné semmilyen „beállítottságú" művészettörténet-iras. Éppen ezért kerültek itt és most veszélyeztetett helyzetbe. Egy féligazság mulatságához tartják mindannyian a gyertyát.

Ki fizeti a költségeket?

Nem taktikus dolog a kárpótlási igényt és a kirekesztési politikát egyetlen kulturális vállalkozáson belül összehozni. Nem taktikus, mert a liberális művészet előtörténetét antiliberális szelekciós elv aligha hitelesítheti. És azért sem, mert köztudomású, hogy az intézményesült liberális gondolat ma Magyarországon kárpótlásellenes.

A költségeket tehát mi, a művészet közvélemény fizetjük. Azzal fizetjük, hogy az esztétikai, kvalitásszempontok háttérbe szorulnak a szoc. hazások utódaiként fellépő kap. hazások érdekérvényesítése mellett. És akkor minden kezdődhet elölről.

P. Szűcs Julianna

SIMON LAJOS:

PICI ZSOLTÁROK

Az ötvenhatodik év

Istenem, mondd el most nekem,
mint lesz a holnap reggelem!
Aludjak, mint a kisgyerek?

Péri (Péter) László

[illegible] Budapest–1967. London

[illegible]ként kezdte pályáját, ezért is kivitelezett később egyedülálló [illegible]letként betonreliefeket. 1918–1920 között expresszív rajzokat [illegible] és kapcsolatba került a Kassák körül tömörült magyar aktivis[illegible].

[illegible]-ban Bécsben és Párizsban járt, majd Berlinben telepedett le. [illegible] Szovjet-Oroszországban előadásokat tartott, munkáslakótelep[illegible] problémájával foglalkozott, és hatottak rá az orosz konstruktivis[illegible] [illegible]szítette a „Bündniss" plakátot. 1922 februárjától szoros kapcso[illegible] [illegible] Herwarth Waldennel. A Der Sturm 1922–1928 között szá[illegible] [illegible] közölte. Gyakran szerepelt a csoportkiállításokon: 1922. [illegible] 1923. február, április, május, december, 1924. október. [illegible] egyéni kollekciót mutatott be 1922 és 1929 februárjában [illegible]-Naggyal közösen (20, ill. 16 művet). A Der Sturm kiadásában [illegible] 1922–1923-ban készült 12 lapos linómappája 30 példányban, [illegible] mutatja tér- és formaalkotási kísérleteit. Első metszetét közölte [illegible] Bécsben, Herwarth Walden Berlinben 1923. februárban, és több [illegible]gárd lap is átvette. Az 5. kompozíció a Der Sturm cégjelzése[illegible]ször is szerepelt. 1922 májusában részt vett az Union Interna[illegible] Fortschrittlicher Künstler első konferenciáján Düsseldorfban. [illegible] 17 m-re tervezett dekorációval vett részt a nagy berlini kiállítá[illegible]kezett a Novembergruppe bemutatóin is, s 1924-ben a moszk[illegible] kiállításon szerepelt. Berlinben El Liszickij, Moholy-Nagy, [illegible]hter, Raul Hausmann, Kemény (Durus) Alfréd baráti köréhez [illegible] Moholy-Nagy, Kemény, Kállai és Péri *Nyilatkozat*ot tett [illegible]csi Egység című folyóirat 1923. 2. számában törekvésükről, a [illegible]vizmustól a proletkult felé.

1924–1928 között építészként dolgozott a Berliner Stadtbaumat-nál és a Vörös csoport tagja volt sógorával, Ék Sándorral, Dallos Lászlóval és Szilágyi Jolánnal együtt. Bekapcsolódott az *Abstrakten* csoport (1932-től Zeitgemässen) munkájába. 1928-tól az ARRKD német forradalmi művészcsoport tagjaként közeledett az agitatív realista megoldáshoz. 1929-ben a Société Anonyme-mel az USA-ban, szociális témájú művekkel szerepelt a Novembergruppe tízéves jubileumi kiállításán, és 1931-ben A nőkért (Frauen in Not) c. nemzetközi kiállításon Berlinben.

1934-ben Londonba emigrált, nevét Péri Péterre változtatta, és stúdiót nyitott. 1936-ban The Foyle Art Galleryben egyéni kiállítása volt. Újságrajzai megjelentek számos európai lapban, reliefeket, naturalista stúdiumokat készített. 1938-ban Camdenban szobrokat és reliefeket állított ki. Az 1950-es években poliészterplasztikákat készített. Kiállítást rendezett műveiből a kölni Kunstverein 1973-ban és a Kunsthalle Berlin (Nyugat) 1982-ben. Moholy-Naggyal közösen mutatta be műveit Werner KG Brémában 1987 végén.

(B. É.)

Er begann seine Laufbahn als Maurer und lernte so die Probleme der Raumgestaltung durch die Praxis kennen. Auf dieser Basis wurzelten seine späteren einzigartigen Formversuche, die Betonreliefs. 1918–1920 schuf er expressive Zeichnungen und kam mit den Aktivisten um Kassák in Berührung.

1920 reiste er nach Wien, Paris und nach Berlin. 1921 hielt er Vorträge in Sowjetrussland, und befasste sich mit den Problemen der Planung von Arbeitersiedlungen. Gleichzeitig wirkten auf ihn die russischen Konstruktivisten. Das Plakat „Bündniss Moskau–Berlin" zeugt von seinem Könstlerischen Repertoire. In Berlin war er in direktem Kontakt mit Herwarth Walden, der 1922–1928 seine Werke publizierte, die auch an den Ausstellungen „Des Sturmes" oft erschienen. (Okt. 1922.; Febr., April., Mai., Dez. 1923.; Okt. 1924.) Eine grössere Kollektion stellte er im Febr. 1922 und 1923 mit Moholy-Nagy zusammen aus (20; 16 Werke). 1923 erschien seine Mappe mit 12 Linolschnitten im Verlag „Der Sturm". Im Mai 1922 nahm er an der ersten Konferenz der Union Internationaler Forschrittlicher Künstler in Düsseldorf teil. 1923 wurde in der Grossen Berliner Kunstausstellung seine 17 m lange Wandgestaltung gezeigt. Er beteiligte sich auch an den Ausstellungen der Novembergruppe. Für die Erste Allgemeine Deutsche Kunstausstellung in Moskau sandte er den Entwurf einer konstruktiv gestalteten Lenin-Tribüne. In Berlin gehörte er zu dem Freundeskreis um El Lissitzky, Moholy-Nagy, Hans Richter, Alfréd Kemény (Durus). In der Zeitschrift „Egység" (Einheit) in Wien (1923 N° 2) veröffentlichten Moholy-Nagy, Kemény, Kállai und Péri ihr Manifest von den Beziehungen zwischen Konstruktivismus und Proletkult. 1924–1928 arbeitete er als Architekt beim Berliner Stadtbauamt. Er trat in die Rote Gruppe zusammen mit seinem Schwager, Sándor Ék, und László Dallos, und Jolán Szilágyi ein. Er war Mitglied der Gruppe Die Abstrakten (seit 1932 Die Zeitgemässen). Seit 1928 näherte er sich als Mitglied der deutschen revolutionären Künstlergruppe (ARKBD) agitativen realistischen Aussagen. In den Ausstellungen der Société Anonym in den Vereinigten Staaten, sowie 1929 in der Jubiläumsausstellung der Novembergruppe und 1931 in der Berliner Ausstellung „Frauen in Not" trat er mit Werken von sozialer Thematik auf.

1934 emigrierte er nach London, änderte seinen Namen zu Peter Peri und eröffnete ein Studio. 1936 hatte er eine Einzelausstellung in The Foyle Art Gallery. Seine Zeichnungen erschienen in zahlreichen europäischen Blättern. Er schuf Reliefs und naturalistische Studien. 1938 stellte er in Camden Plastiken und Reliefs aus. In den 50er Jahren schuf er Polyesterplastiken. Seine Werke wurden im Kölnischer Kunstverein 1973, in der Kunsthalle Berlin (West), 1982 und in der Kunsthandlung Wolfgang Werner KG in Bremen 1987 ausgestellt.

IRODALOM:
Péri–Hausmann: *Die Absichten des Theaters „Pre"*. Der Sturm, 1922. szept.
Péri. Linoleumschnitte 1922–1923. (Bev. Kemény Alfréd.) Der Sturm kiadásában, Berlin, 1923.
Hilberseimer, Ludwig: *Bildende Kunst*. Sozialistisches Monatheft. Berlin, 1923. 60. 451.
Kállai, Ernst: *Jahrbuch der jungen Kunst*. Berlin, 1924. 378.
Durus, A. (Kemény Alfréd): *Ein junger Bildhauer. Ausstellung Péris*. Die Rote Fahne, Berlin, 1931. 198.
Sliemann, Helga: *Die Novembergruppe*. Berlin, 1969.
Mason, Rainer Michael: *László Péri*. In: Moderne-Postmoderne. Deux cas d'école: L'avant-garde russe et hongroise 1916–1925, Genf, 1987. 217–223.

MOSZKVA–BERLIN SZÖVETSÉGE, 1922
Bündnis Moskau Berlin

Péri László

92. KOMPOZÍCIÓ, 1923
Komposition
linómetszet, 205 x 290 mm
Magántulajdon
A Der Sturm 1923. dec. száma, 187. l.

93. KOMPOZÍCIÓ, 1923
Komposition
linómetszet, 172 x 205 mm
Magántulajdon
A Der Sturm 1923. febr. száma – címlap

94. FALDEKORÁCIÓ, 1923/60
Wandgestaltung
litográfia, 335 x 465
MNG Ltsz.: G 86.30
A kompozíció terve szerepelt a nagy berlini kiállításon 1924-ben
K.: 1983–1987, Magyar konstruktivisták, Innsbruck (45), Linz, Szófia, Berlin, Bécs, Prága

Hevesy Iván:

PÉRI: LINÓMETSZETEK

A berlini Der Sturm Verlag kiadásában újabban jelent meg Péri László-nak, a kint élő fiatal magyar konstruktivistának tizenhárom linóleummetszetéből. A mappa elé tömör és értékes bevezetőt írt Kemény Alfréd, aki már annak idején itthon is megismertette a nevét néhány komoly és mély esztétikai elemzés alatt. Kemény cikke, amelynek címe: „Die Konstruktive Kunst und Péris Raumkonstruktionen", rövid, de rövidségében is teljes összefoglalását adja a konstruktivizmus elméletének. Megállapításainak két mondat adja meg lényegét: „A törvény örök változhatatlansága a forma örök változásában: a konstruktív alkotás legmélyebb értelme." A másik: „A forma tisztasága a mai élet zűrzavarával szemben belülről tör a jövő tiszta életkonstrukciója felé." Leszögezve a konstruktivista principiumokat, néhány szóval az egyes törekvési ágakra tér, hogy azután elhelyezze közöttük Péri művészi kísérleteit.

Péri László linóleummetszetei a síkkonstrukció legegyszerűbb formáit képviselik. Síkkonstrukciók, szemben azoknak a munkáival, akik háromdimenziós alkotásokban akarják elérni a célt: felszabadulni az életformák adottságaiból, hogy absztrakt és mégis reális formák független ideális rendszerét teremtsék meg. Síkon dolgozik síkkal, azonban az egyes síkformák, még a legegyszerűbb metszeteken is, térbeli viszonylatban állnak egymással. Így végeredményben Péri síkművészete is térkonstrukciókat hoz, mert hiszen a problémák szempontjából egyre megy, hogy a megoldás három dimenzióban valóságos, vagy két dimenzióban illuzónisztikus-e. Külső eszközeiben valamennyi metszete végtelenül egyszerű. Néhány élesen körülzárt, határozott geometrikus síkformából vannak megkomponálva, színben fekete és egy szín, diszkrét és homogén, túlnyomórészt palaszürke. Ez a síkkomplexum azonban egészen szabadon helyezkedik el a végtelen és határtalan síkon, körülkerítetlenül, teljesen elhagyva a festészet konvencionális négyszögelhatároltságát.

Péri konstruktivizmusa is, mint mind a többieké, új formarendszerekkel az új pszichének és az új, tiszta organizáció felé haladó világízlésnek a konkrét megtestesítéseit keresi. Ezáltal túlhalad az elmúlt évtized futurizmusán, expresszionizmusán és minden anarchisztikus keresésein, hogy ha absztrakt módszerrel és absztrakt eredményekkel is, legalább szándékaiban a jövő felé tisztuló művészet vonalába helyezkedjen. A konstruktivisták, Péri is, érezte mindamellett, hogy művészetük távol esik hideg absztrakcióival az élettől és légüres térben dolgozik. Ezért igyekeznek művészetüket realizálni és a hasznosság révén belekapcsolni az életbe. Közeledni akarnak a mérnöki és építészi alkotásokhoz. Erre törekszik Péri is, éspedig kétféle módon. Az egyik a kompozícióknak architektonikus formákká való fejlesztése, hogy a konstruktivista alkotásokban új épületformák szülessenek meg. A másik a síkelemekből álló konstrukcióknak ornamensül való alkalmazása. Péri albumában megtaláljuk mindkét utat: néhány formában sokszerűbb és teljesebb lapnál architektonikus formák alakulását érezzük, a többinél pedig egy új ornamentikai rendszer kísérleteit. Az utolsó metszet már ez irányú kész megoldást mutat: egy nagyméretű falfelület dekoratív megoldását, három egymás mellé komponált képkonstrukcióval. Természetesen egy elképzelt ház elképzelt fala.

(Nyugat, 1924, I. 66–67.)

PÉRI László!

Bernáth Aurél visszaemlékezése szerint Walden így beszélt róla: „Chagall und Péri sind die grössten Maler der Welt". (Chagall és Péri a világ legnagyobb festői.) Péri indulása kicsit Moholy-Nagyéhoz hasonlít. A magyarországi aktivisták köre után mindketten teljes konstruktivista fegyverzetben jelennek meg Berlinben, talán azt is mondhatjuk, hogy művészetük nem áll messze egymástól ebben az időben.

Périnél az átmenetet néhány kubisztikus rajz, ill. szobor jelzi. Kiállításunkon szerepel egy-egy 1920-ra és 1924-re datált kubisztikus betonszobor (Fekvő alak – Liegende Gestalt, és Álló nő – Stehende Figur) –, ill. a két szobor készülése közötti időben készült konstruktivista munkákból, egy meglehetősen gazdag válogatás.

Péri készít fotókat, festményt, linóleumnyomatokat, szobrokat, reliefeket és építészeti terveket. Legjellemzőbb munkáinak címe: Térkonstrukció – Raumkonstruktion. „Síkon dolgozik síkkal, azonban az egyes síkformák, még a legegyszerűbb metszeteken is térbeli viszonylatban állnak egymással. Így végeredményben Péri síkművészete is térkonstrukciót hoz, mert hiszen a problémák szempontjából egyre megy, hogy a megoldás három dimenzióban valóságos, vagy két dimenzióban illuzionisztikus-e" – jellemzi Hevesy Iván 1924-ben a Der Sturm által kiadott Linóleummappa lapjait a Nyugatban. Térkonstrukciói jórészt kicsi saját készítésű, „átdolgozott" fotókon, festményeken és linóleummetszeteken maradtak meg.

Betonreliefjei – amelyek sokáig 1920 és 1924 közöttieknek voltak nyilvánítva – és amelyek az életmű legérdekesebb darabjai, Passuth Krisztinának a katalógustanulmány szerzőjének kutatásai alapján a 30-as években Angliában saját kezűleg készült replikák, az elveszett eredetik alapján.

Válogatásunkban szerepel többek között a Duisburg-i Wilhelm Lehmbruck Múzeum gyűjteményében levő, az 1923-as Nagy Berlini Képzőművészeti Kiállítás-ra készült háromrészes Térkonstrukciójának (Raumkonstruktion) beton változata, Péri fő műve. Így lehetőség nyílik a budapesti és duisburgi reliefek „összevetésére".

Kiállításunk nagyobbik része Magyarországon még sohasem volt látható, németországi gyűjteményekből származik. Péri 1924-től produktivista felfogása miatt felhagy a képzőművészettel, és a társadalmi hasznosságot, mint beosztott építész igyekszik megvalósítani. 1928 körül ismét vált, visszatér a szobrászathoz és egy sajátos, realistább stílust alakít ki, és emellett kitart haláláig.

A Péri László konstruktivista munkái 1920–1924 című kiállítás támogatók nélkül nem jöhetett volna létre.

A kiállítás főszponzora az MB-AUTO Magyarország Kft., a DaimlerChrysler AG magyarországi Mercedes-Benz vezérképviselete. További támogatók: a Nemzeti Kulturális Alapprogram, a Magyar Villamos Művek Rt., a Soros Alapítvány, a Deutsche Telekom, az Antenna Hungária, a Magyarországi Ludwig Alapítvány, a Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága és a B and T Consortium.

Az amerikai Makk család kiállítása a Tatabányai Múzeumban

Nyitva: 1999. október 15-ig

„Magyarságszolgálat művészettel – távol a hazától" mottóval látható az Amerikában élő Makk család kiállítása a Tatabányai Múzeumban.

Americo Makk Pannonhalmán született 1927-ben. Fiatalemberként tehetsége Olaszországba sodorta: Róma, Firenze, Verona, Velence képzőművészeti akadémiáin tanult. Pályája elején nagy feltűnést keltett a nemzetközi művészeti életben, amikor feleségével, Évával és fiával, A. B. Makkal együtt nagy freskókat festett két kontinens 16 székesegyházának falaira és mennyezetére. Americo Makk portréi díszítik a Fehér Ház, a Vatikán és különböző kormányrezidenciák falait, valamint híres emberek és a nemzetközi üzleti élet vezető személyiségeinek otthonát. A család a brazil kormány hivatalos festőjeként – 1956–1962-ig – történelemformáló vállalkozásba kezdett az Amazonas partján, ahol az őserdő vad szépségét és az Amazonas-parti indiánok eltűnőben lévő életformáját rögzítették vászonra.

A tatabányai kiállításon – ahol a megnyitón Makk Imre ajánlotta a vendégek figyelmébe képeit – ezekből az alkotásokból is láthatunk néhányat. A magyar nemzet évezredes történelmét átfogó sorozatában a honfoglalás, Szent István, Mátyás király kora, Buda felszabadítása elevenedik meg az olajfestményeken. Három darabból áll az 1956-os forradalom eseményeit megörökítő sorozat.

Magyarországi díszes levelek, levélpapírok és számlák a 19–20. században

Magyar Országos Levéltár, Bécsikapu tér
Nyitva: 1999. december 31-ig. Előzetes bejelentkezéssel, munkanapokon (ingyenesen) látogatható.

A fenti címmel nyílott kamara-kiállítás a Magyar Országos Levéltár Bécsi kapu téri épületében.

A rendező levéltárosok – Patakiné Kósa Éva és P. Szigetváry Éva – 14 tárlónyi iratot, levelet és egyéb iratféleséget találtak arra méltónak, hogy a hazai iparfejlődés két nagy korszakát – az 1872-es ipartörvényig tartó megalapozó, zömmel manufakturális, majd az azt követő kibontakozó, fő vonalaiban már gyáripari fejlődést – reprezentálják. A kiállítás első felében díszes céhleveleket, munkaviszonyt tanúsító szép kiállítású bizonyságleveleket láthatunk, majd egy csokornyit a pesti lámpagyújtó és a terézvárosi kéményseprő céh nyomdatörténeti érdekességeket is rejtő, széprajzú és versbe foglalt 1850-es évekbeli újévi üdvözlőlapjaiból. A kiállítás második, nagyobbik részét a díszes fejlécű üzleti levelekből és számlákból, rajzos árjegyzékekből és számolócédulákból álló válogatás adja. A gyárak, kereskedőcégek, nyomdai műintézetek, vendéglősök, de még a magánzók is fontosnak tartották a tevékenységükkel, vállalkozásukkal kapcsolatos hírverést, s hivatalos papírjaikat reklámhordozó gyanánt is felhasználták. Minden múzeum történeti dokumentumgyűjteménye rejt hasonló anyagot, s forrásértékük, helytörténeti fontosságuk mellett igen jó illusztrációs anyagai a XIX–XX. századi történeti kiállításoknak is.

A kiállítás – amelyet minden egyes kiállított darabot szakszerűen leíró, saját kivitelezésben készült katalógus kísér – év végéig tart nyitva.

Bencze Géza

A PARASZTI ASZTAL ÖRÖMEI
Hagyományos ételek, népi konyha a Közép-Tisza vidéken

Néprajzi kiállítás a szolnoki Damjanich János Múzeumban
Megtekinthető 1999. november 21-ig

A táplálkozás alapvető létszükséglete minden élőlénynek, így az embernek is. Az elmúlt évezredek, évszázadok alatt az ember mindig arra törekedett, hogy a

sokra gondolnunk, melyeket a rossz emlékű megszakításoktól eltekintve, kezdettől Ő rendez. S amit elsőként kellett volna említenem, mert a legfontosabb, ismert fotóriporter."

Ehhez nem tudok semmit hozzáfűzni.

Két puritán teremben szuggesztív, egyéniségeket sugárzó portrék függnek sorban. Újra és újra visszamegyek egy-egy fotóhoz. Gyönyörködöm benne. Aztán sajnálom, hogy nincs még két-három teremnyi képekkel teli fal. Árad belőlük valami nagyvonalúság, Szalay Zoltán most „csak" ennyi fotót bocsátott közszemlére. Legközelebb – egyszer, talán, ha jól viselkedünk –, megláthatjuk a többit is!

A kiállításon kézbe vehetjük a Szalay Zoltán által szerkesztett, nagyon igényesen kivitelezett kis albumot, amely a kiállításában szereplő portrék nagyobbik részét tartalmazza. Elméletben tudjuk, hogy a jó fotó akkor „él", ha nyomtatott formában is szemet gyönyörködtető. Ez most itt valóban így is van.

Ellene mond a kötet is, a kiállítás is annak a régi jó mondásnak, hogy „aki nem tudja, tanítja..."

Sajnálhatnánk, ha Szalay Zoltán mindeme tudását magában tartaná, és azt nem tanítaná.

Az album a kiállítás ideje alatt megvásárolható a Magyar Nemzeti Múzeum boltjában, 650 Ft-os áron.

M. E.

Peter Sorel/Szentmiklósi Péter fotókiállítása

Dorottya Galéria
Látogatható: 1999. szeptember 23-tól

Bakács Tibor Settenkedő írása Sorel/Szentmiklósi Péterről:

„Kijöttem a moziból, és még egyszer megnéztem a filmről készített fotót a kirakatban. Harley Davidsonon ott ült Dennis Hopper és Peter Fonda, s az easy riderek előtt egy földre hajított karóra. A fotót Peter Sorel készítette. A Szelíd motorosok kezdő képsorairól van szó, s azt a pillanatot mutatja, amikor a két hippi elindul soha véget nem érő, órával sem mérhető utazásukra a szabadságba.

Tizenhat éves voltam, s úgy döntöttem, ezentúl én sem hordok karórát. A remekműnek nemcsak az operatőre (Kovács László) volt magyar. Peter Sorel vagyis Szentmiklósi Péter ott volt az amerikai álom szívében, Hollywoodban. Dokumentálta, rögzítette ennek az álomnak a képeit, és maga is az álom része lett. A reflektorfény árnyékában álló standfotósok mindig híres embereket fotóznak, de többnyire névtelenek maradnak. Peter Sorelnek elég volt a forgatáson ez a talpalatnyi hely arra, hogy az amerikai álom szerint is kötelező karriert befussa.

Fotózta Bruce Willist, Jack Nicholsont, Walter Matthaut, Emma Thompsont, Stinget, F. F. Coppolát és még sok más mozicsillagot, akik ott ragyognak Hollywood égboltján. P. Sorel képei nemcsak azért érdekesek, mert mindig megláthatjuk a szerep mögé bújó színész valósi, forgatókönyvön kívüli arcát, hanem azért is, mert őt mindaz izgatta, ami a díszletek mögött zajlott. Expozíciós pillanatai éppen azok a másodpercek, amikor megáll a filmfelvevő, szünet van. Ilyenkor a smink nem elfed, hanem valami karaktereset emel ki az arcból. Marlon Brandóról talán ő készítette a legfurcsább portrét.

Sorelt az embereken túl érdekelte ennek az amerikai álomnak a teljes mélysége is. Szívesen fotózott díszleteket, mert így a képek valóságfelettiségét, szürreális szépségét tudta jobban megmutatni. A sok fekete folt, árnyék viszont arra utal, hogy Sorel az álom mélyén fotózott, ott ahol – s példa rá egyik legszebb felvétele – Sting énekelni-gitározni szokott.

Minden fotográfiájában megbúvik a vakító csillogás mögött örvénylő sötétség, amely nemcsak feldobja a sztárt, hanem időnként el is nyeli. Szeptemberben Szentmiklósi Péter hazalátogat, s hozza magával fotóit, hogy a magyar közönség is megtekinthesse a Dorottya utcai galériában a filmvásznon sem látható Hollywoodot. Találkozzunk ott! S még valamit. Hiába vagyok már negyvenéves, azóta sem hordok karórát."

P. Sorel, vagyis Szentmiklósi Péter készítette a nálunk nemrég bemutatott Amerikai história X c. film standfotóit és plakátját, és többek között a Seven, Lolita, Die Hard, L. A. Confidential fotóit is.

A kiállításhoz angol–magyar nyelvű katalógus készült.

Péri László konstruktivista munkái 1920–24

Helyszín: Szépművészeti Múzeum
Nyitva: 1999. november 28-ig

A Magyar Képzőművészeti Főiskola Szobrász Tanszéke „A magyar szobrászat modern hagyománya" sorozatának keretében minden évben a modern magyar szobrászat egy jelentős mesterét mutatja be. Barta Lajos, Martyn Ferenc, Megyeri Barna után – ez évben a Szépművészeti Múzeummal együttműködve (az MNG négy művet kölcsönzött) Péri László konstruktivista életművét.

A Szépművészeti Múzeumban két betonreliefje van Périnek, aki idén lenne százéves, emiatt különösen indokolt a műveiből éppen most kiállítást rendezni.

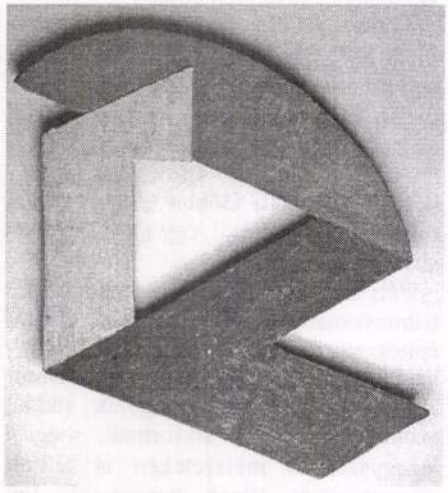

Péri konstruktivista életműve iránti érdeklődés az utóbbi húsz évben ugrásszerűen megnőtt, több, a század művészetével foglalkozó kiállításon mutatták be, és a XX. századi művészettel foglalkozó könyvben reprodukálták munkáit.

Péri László az 1920-as évek egyik legkiválóbb konstruktivista művésze.

Konstruktivista életműve 1920–24 között jött létre Berlinben. Mindezt azért fontos hangsúlyozni, mert bár művészi pályafutása már 1918 körül indul Magyarországon, és 1924 után még hosszú ideig tart, hiszen 1967-ben hal meg Londonban, kiállításunk erre a rövid, négyéves periódusra összpontosít. Péri Budapesten a MA köréből indul, első ismert rajzai Nemes Lampérth és Uitz Béla hatását mutatják.

A Tanácsköztársaság idején egy színházi együttessel Csehországban jár. Onnan nem jön haza, hanem rövid bécsi, majd párizsi tartózkodás után 1921-ben már Berlinben találjuk, a kelet- és nyugat-európai avantgarde irányzatok találkozásának központjában. Hamarosan rajza jelenik meg a Der Sturm folyóiratban. Barátságot köt Moholy-Nagy Lászlóval, akivel közösen állít ki festményeket és szobrokat, a Der Sturm Galériában 1922 februárjában. 1923-ban szintén együtt állítanak ki. Péri a Der Sturm folyóirat és galéria tulajdonosának Herwarth Waldennek egyik legkedveltebb művésze lesz.

Péri László

1999

MAGYAR IFJÚSÁG
SAJTÓIGAZOLÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-126

ŰSORKAL

EMBER 31. PÉNTEK
Szünidei matiné. 10.00: vette már az e hetit? Az év ó lottósorsolása. 10.25: Ma-. Magyarul beszélő cseh-ák játékfilm. 16.58: Hírek. Bonanza. Hazárdjáték. TV Operakalauz. Beetho- Fidélio. 18.30: Ólombetűs mások VI. 19.10: Esti me- 19.30: Tv-híradó. 20.00: A sz csillagai. Francia film- at I. rész. 20.50: Ósbuda- 21.20: Szilveszter 1971. Himnusz. 0.03: Nótaszó. Táncoljunk!

ÁR 1. SZOMBAT
Új esztendő, vígságszerző! Kisfiúk. Magyarul beszélő et film. 16.13: Jane Eyre. arul beszélő angol rövid- film-sorozat I. rész. 16.40: etítés a Szegedi Nemzeti ázból. Beethoven: Fidélio. a két felvonásban. 18.50: ibai Köztársaság nemzeti én. 19.10: Cserkoszorú és üveg. Petőfi Sándor szü- apján. 19.35: Cicavízió. Újévi köszöntő. Losonczi az Elnöki Tanács elnöke köszöntőjét mondja el. Hírek. 20.05: A perceim vannak számlálva... Mi- György öt perce. 20.10: áth—Thurzó: A fekete I. rész. A gyanú, Tv- 21.10: Újévi koncert ől. 22.20: Hírek.

ÁR 2. VASÁRNAP
Csak gyerekeknek! 15.18: k Imre: Baráti fuvar, at. 16.00: Kalendárium. r. 16.30: Ady Endre em- sor. 17.30: Műsorainkat ak! 17.55: Reklámműsor. A Flintstone-család. 7. ező) rész: Haszon-asz- 18.30: Sporthírek. 18.40: ese. 19.00: A hét. 20.00: 20.05: Én és a 40 éves . Magyarul beszélő fran- m. 21.45: Társbérlőnk az Riportfilm. 22.00: Inter- '71. Jovan Kolundzia művész hangversenye. Hírek — Sporthírek.

ÁR 4. KEDD
Bartók-bemutatók nyo- . 17.55: Lámpagyújtástól paoltásig. 18.25: Az újra zett XVII. század. Fran- msorozat. 19.30: Tv-hír- 0.00: Rattigan: Az alvó . Mese, felnőtteknek, há- elvonásban.

ÁR 5. SZERDA
Nyári emlékek. Kavalkád an. 17.55: Számítógép rországon. 18.40: Nyitás övő héten... 19.30: Tv- 20.00: Ecce homo Ho- Magyarul beszélő cseh- film. 21.40: Napjaink.

ÁR 6. CSÜTÖRTÖK
márka: Pollena. 18.35: ni séták. 19.30: Tv-hír- .00: Felsült szerelmesek. ul beszélő angol film. Apai levelek. Veres Pé- lékműsor.

Magyarországon, elyekre idáig nem nk. Az emberek sok- ologban keresik a ázást, és sajnos, az szokásuk, hogy le- a másikat azért, nás körülmények kö- zi jól magát. Ebben ódiaműsorban meg- juk sok iróniával atni és „kielégíteni" kus közönségigénye- gyszóval: megmutat- i milyennek szeretné az Illés-együttest. ebben cigányzene, ikus muzsika, úttörő- „ultraszuperbeat", ersz táncdal és még minden. Karácsony egy-két nappal je- eg egy kislemezünk. oldalán Illés Lajos saját szerzemé- a Tudod-e, te kis- Ez egyébként a Si- nacskakő című, ja- an bemutatásra ke- lm egyik száma, de Vastaps együttes ad- . A lemez másik ol- Levente Gondolj né- m című lírai dala el. Ezen több szó- n énekelünk, Leven- usztikus gitáron ját- én pedig hawaigi- m. Úgy érzem, ez legsikerültebb szá-

MOKÉP

B

KIVÁN
a MOKÉP!

Január 6-i filmbemutatók:

FURCSA ZÁLOGTÁRGY

Mit keres egy cica a zálogházban...?
Magyarul beszélő szovjet ifjúsági film
Korhatár nélkül megtekinthető

FELSZABADÍTÁS
(A főcsapás iránya)

Zsukov marsall a hadművelet élén
Színes, szélesvásznú szovjet film

HOFFMANN MESÉI

Offenbach operája színes NDK-filmen,
a berlini Komische Oper előadásában

SZELÍD MOTOROSOK
(Easy Rider)

Szabadság és félelem. 16 éven felülieknek
Színes, szélesvásznú amerikai film
Gyártó: Pando 60.–Raybert Productions
Forgalmazó: Columbia Films

SLÁGER — 53

Mostani (Legutóbbi) helyezés

Hetek száma

1971 DEC 31

Péri József ötvös

HÁROM ÖTVÖS LEGÉNYEK

1021

KÓTAI JÓZSEF: BRONZMASZK

Műhelyük egy pince egy öreg budai házban. Sötét labirintus vezet hozzá a barokk szobrokkal díszített udvarról. A műhelyben szerszámok hevernek, a pinceablakokon oldalról áramlik be a fény, és a fém jellegzetes szaga tölti meg a helyiséget.

Péri József a korelnök. Éppen tizenöt évvel ezelőtt végezte el az Iparművészeti Főiskola ötvös tanszakát. Neve már ismert szakkörökben, és az iparművészetet szerető közönség körében is.

— *Szívem szerint két téma foglalkoztat* — mondja, miközben apró, absztrakt figurákat rak ki az asztalra. — *Az egyik az ékszer. Anyagában nemes és nemcsak díszít, de jelentősége is van. Én lassan dolgozom* — folytatja —, *sok apró formát készítek, amíg kialakul, megszületik az ékszer. Egyszer, majd, csak ezzel szeretnék foglalkozni. Nemes anyaggal és sok kiállítási lehetőséggel.*

— No és a másik témája?

— *A másik témám az úgynevezett heraldika. Nagyobb méretű munkák, fém felületek. Ezért örültem annak, hogy megbíztak a Budapest Divatszalon díszítésével. Most a győri Széchenyi patika cégérén dolgozom. Középkori, régi ház, ódon berendezés. Aminek hangulata van, ahhoz sokkal könnyebb a művészit megalkotni...*

*

Nemrég nyitották meg a ráckevei *Fekete Holló* vendégfogadót. A középkori, gótikus épületben több száz éven át halászok, vízimolnárok, mesterlegények, no meg utazók szálltak meg és mulattak, ettekittak. Most az épületet rendbe hozták, a régi vendégfogadó ismét működik. A bejárat felett *Máté János* ötvös rézből készített hollója őrködik.

— *Igen örültem a megbízásnak, mert kedvenc munkám, a lemezplasztika művelésére adott lehetőséget. 1962-ben végeztem el a főiskolát, és kezdettől a kis térplasztikához vonzódom. Ennek persze vannak díszítő elemei — mint az említett cégér — és vannak praktikus darabjai, mint például a Duna Intercontinental lámpái.*

Munkaasztala felett levéltárból és régi padlásokról előhalászott sárgult kutyabőrök, lovagi tornát ábrázoló metszetek és a páncélöltözet részei láthatók.

— *A középkorhoz, a lovagi időkhöz vonzódom. Talán azért, mert sem azelőtt, sem azóta nem élte olyan virágkorát az ötvösség. Bár nem panaszkodhatom most sem, szép és hálás művészi feladatokra kapunk megbízásokat és kísérletező kedvünket is őrizzük még a főiskola idejéből.*

*

A romantikus szobrászat egyik szép alkotása *Vastag József* szobrász „*Csikós*" szobra. A Várban állt a háború előtt, azután az ostrom idején megsérült és restaurálása most fejeződik be. Ebben a sok türelmet, művészi stílust és anyagismeretet kívánó munkában vesz részt *Kótai József*, az ötvös stúdió harmadik tagja.

— *A szobor visszakerül a Várba, méltó helyére. Alig várom, hogy a térben lássam. Mert más dolgozni vele, és más gyönyörködni benne* — mondja az ugyancsak 1962-ben végzett fiatal ötvös.

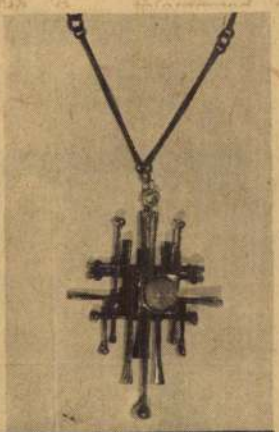

PÉRI JÓZSEF: BRONZFÜGGŐ

MÁTÉ JÁNOS: GYERTYATARTÓ

Máris új restaurálási feladat várja. Tagja annak az ötvös munkaközösségnek, amely az Esterházy-kincsek restaurálásában vesz részt. Köztudott, hogy ezek a kincsek, bár rejtekhelyen voltak, a bombázások során súlyosan megsérültek. Helyreállításuk évekig tartó, hosszú munkát kíván.

— *Az Esterházy-székek restaurálásán dolgozom, — s ez tíz hónapot is igénybe vesz. Lehet, hogy csodálkoznak azon, hogy egy ötvös fából készült anyaggal dolgozik. Ezek a székek azonban különlegesen értékesek és érdekesek. Eredetileg ezüstlemezekkel voltak borítva, ezek azonban elpusztultak, széttöredeztek, megsemmisültek. Ezeket kell pótolnunk. A megmaradt két Esterházy-széket nemzeti kincsként az Iparművészeti Múzeum 100 éves centenáriumára rendezett kiállításon mutatják be.*

— Mint alkotóművész, mivel foglalkozik?

— *A restaurálás kapott feladat. Legszívesebben maszkokat és modern lakásokba faldíszeket készítek. Úgy érzem, ezekre rá lehet rajzolni korunk ízlését, stílusát, és ezek értékesek, maradandóak is. Megformáltam Szindbád hajóját, és kissé babiloni stílusra emlékeztetve, egy férfi és egy női fejet.*

*

Az öreg budai ház pincéjében megvitatják egy-egy elképzelésüket, külföldi utazásokat tervezgetnek és azt, hogy egyszer majd szebb környezetben végezhetik munkájukat. Az Iparművészeti Vállalat Ötvös Stúdiójában tíz fiatal iparművész dolgozik. Szépet, művészit alkotnak, érdemes munkájukra odafigyelni.

Kovács Margit

PÉRI László

Új Művészet 1997.6

Péri (László) Péter nyomában

John Lloyd

Péri, akit még mindig nem ismernek eléggé Angliában, ahol miután elmenekült a náci Németországból, 1933-tól 1967-ig élt, klasszikus példája az életében ismeretlen, de halála után hírnevessé váló művészről alkotott elképzeléseknek. Mint műveinek a halála óta gondnoka, szeretném elmondani, hogyan ismerkedtem meg vele, amikor a kiállítását rendeztem, és halála után mit tudtam meg eseménydús életéről.

Péri munkáival először 1948-ban találkoztam. Hallottam, hogy az AIA (Artists International Association) Galéria a Lisle Streeten (Piccadilly) egy ilyen nevű magyar emigráns szobrász műveit állította ki. A művek, e kisméretű terrakotta figurák „közönséges" embereket ábrázoltak, akik valamilyen köznapi dolgot műveltek vagy éppenséggel nem csináltak semmit, csak léteztek. A figurák elevenek voltak, nagyon szerettem volna egyet megvenni — kb. 12—15 fontba kerültek —, de nem volt elég pénzem. A legfigyelemreméltóbb vonásuk „objektív" jellegük volt — vagyis nem a művész attitűdjét tükrözték, hanem saját érzéseiket. Láthatóan nem voltak a művész pártfogoltjai, és elkerülték a szentimentalizmus kísértő csapdáját is.

A háború utáni években időnkint olvastam egyet-mást Péririől a Daily Worker, a New Statesman vagy a Tribune hasábjain. Világos, hogy elkötelezett művész volt. Nem sikerült megnéznem a két legfontosabb kiállítását akkortájt: 1952-ben a Northumberland Avenue-i Kávéházban a szobrait és 1958-ban a karcait a St. George Galériában. 1965-re megvolt a saját galériám — a Lloyds Gallery, a Church Roadon, Wimbledonban. Kit állítsak ki elsőnek? Egyetlen név jutott eszembe — Péri. Nem tudtam, hol lakik, de megtaláltam a londoni telefonkönyvben. Eljött hozzám.

Péri melegszívű, jó ember volt: még mindig erős kontinentális akcentussal beszélt, zömök volt és szakállas, hosszúszárú török pipát szívott és svájcisapkában járt; zsidónak néztem — és valóban, eredeti neve Weisz László, 1899-ben született Budapesten, apja szabó, majd vasutas volt.

Kamaszkorában a magyar hangzású Périre változtatta a nevét; Péter volt a második keresztneve, s Angliában már nem használta a „László"-t. Ebéd közben megbeszéltük a kiállítást. Határozott és egyenes tárgyalópartner volt, de tudott nagyon makacs is lenni. Akkoriban úgy véltem, hogy 50 font sok az egyik figurájáért — addig egy se kelt el ilyen magas áron —, de Péri kötötte az ebet a karóhoz, mondván, hogy „50 év múlva bőven megér 50 fontot — ha nem többet." Abszolút bízott benne, hogy a művészetét meg fogják becsülni. Az én problémám viszont az volt, hogy a Galériának rentábilisnak kellett lennie. Egyetlen művét sem adtuk el, de nem sajnálom. Nagyszerű kiállítás volt és kiváltságnak érzem, hogy bemutathattam a munkáit. Most, 25 évvel később, a „kisemberek" (ahogy Péri nevezte őket) 5—600 fontért kelnek el, és az állomány hamarosan kimerül. Minden egyes eleven, ötletes figura persze más és más. Betonból, illetve ahogy ő nevezte, „peribetonból" készültek, mert sokszor kevert az anyagba fémporokat.

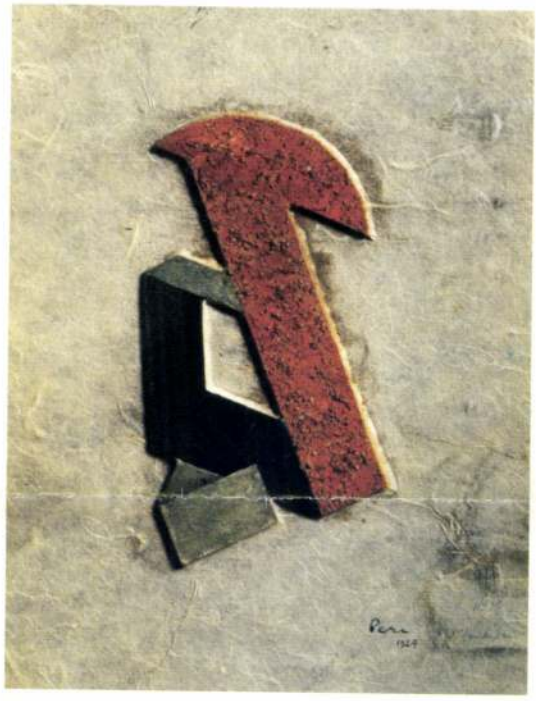

Péri Péter: Térkonstrukció/Spaceconstruction

A kiállítás alatt órákig üldögélt a galériában, szívta török pipáját és hallgatta a nézők kommentárjait. Nem régen fedezte fel a poliésztergyantát mint nyersanyagot, és egy-két figuráját ebből készítette. A megfelelő hőmérsék-

Péri Péter: Fekete hajú nő / Woman with black hair

Péri Péter: A táncos / The dancer

Péri Péter: Mi történt? / What's happened?

leten igen képlékeny a poliészter, és lehetővé tette néhány élvezetes effektus kipróbálását — a „kisemberek" még spontánabbaknak tűntek. Bemutatott néhány nagyméretű képet is, amelyek fém alapon, teljesen poliészter-gyantából készültek.

A kiállítást röviden úgy lehetne summázni, hogy „eredeti" és „változatos" volt. Péri szobrászata egyedülálló; némelyek Giacomettivel vetik egybe, és hasonlóságot látnak az utóbbi nyurga alakjaival, de én ezt soha nem értettem. Eltekintve a legfelszínesebb értelmezéstől, nem is lehetne köztük nagyobb különbség. Périnek szinte minden figurája autentikus és szilárdan áll a földön. Mivel nem szeretett eldobni semmit, van egy-két banális mű is a gyűjteményben.

Péri nézetei a művészetről

Périnek nagyon is határozott nézetei voltak a művészetről, és boldogan fejtette ki őket minden lehetséges alkalommal. Írt egy bevezetőt a saját kiállításához: ez az írás az elkötelezett, realista művészet manifesztuma. Amit mond, az egész elfogadható manapság, de 1965-ben kihívásszámba ment a korabeli absztrakt művészet divatja miatt.

1965-ben biztos, hogy ezek a nézetek nem tetszettek a műkritikusoknak és galériaigazgatóknak, még ma is sokan visszautasítanák. De nem szabad elfelejteni, hogy Péri maga is kimagasló absztrakt művész volt Németországban az 1920-as évek elején. Kritikusai és életrajzírói sokszor vélték úgy, hogy amikor 1933-ban Angliába emigrált, művészete megtorpant. De amikor azt írta, hogy „Ábrázoló festészetem és szobrászatom jelentősége az, hogy a konstruktivizmust követi, felhasználja mindazt a tudást, amit az absztrakt művészet által szereztem", teljesen világos, hogy *ugyanazzal* a művésszel és *ugyanazzal* az emberrel van dolgunk. Életét és munkásságát nem lehet egy „absztrakt" és egy „realista" fázisra felosztani. Így, amikor Péri az absztrakt művészet *korlátairól* ír, tisztelettel kell odafigyelni a véleményére, mert nyilvánvalóan tudja, hogy miről beszél. Soha nem tagadta meg teljesen az absztrakt művészetet és nem sajnálta, hogy ő maga is gyakorolta. Ellenkezőleg, nagyon büszke volt „térkonstrukcióira" (Raumkonstruktionen), amelyekért most annyi pénzt adnak Németországban. De konstruktivista művei és építészeti tervei után az 1920-as években nagy frusztrációt jelentett a számára, hogy nem ábrázolhatta az 1930-as évek Berlinjének nyüzsgő életét. Périt mindig is lenyűgözték az emberek — személyiségük, szenvedéseik, reményeik, félelmeik és egymás közötti kapcsolataik —, hogyan is akadályozhatta volna meg önmagát, hogy reagáljon a maga körül tapasztaltakra?

„Szocialista realizmus"

1952-ben Péri azt írta, hogy „...tovább dolgoztam mint absztrakt művész és később mint építész 1927-ig, amikor is a realizmus felé fordultam. Azóta az a cél vezérelt, hogy szobrászi kifejezést adjak az emberek életének olyan stílusban, ami mindenki számára érthető és élvezhető." Péri szerint ezt jelentette a „szocialista realizmus".

Péri szerint különbséget kell tenni a kelet- és nyugat-európai „szocialista realizmus" között. „Kelet-Európában — mondta — a szocialista realizmus azért keletkezett és fejlődött, hogy érvényesítse az emberek célkitűzését a művészetben, hogy a nép nagy többsége értse. Ez tehát nem a kevesek élvezetét szolgáló »galériaművészet«, hanem eleven művészet mindenki hasznára... azt persze sajnálhatjuk, hogy ez a »realizmus« nem a nyugat-európai művészi fejlődésen

alapul; és különösen sajnálatos, hogy az orosz művészek nem vesznek tudomást a saját legjelentősebb és leghaladóbb mozgalmukról a művészet történetében: az 1918—1922 közötti »szuprematista« korszakról. Szomorú, hogy ahelyett, hogy erre támaszkodnának, visszatértek a XIX. századi naturalizmushoz, és erre alapozzák a »szocialista realizmust«." Azt is mondta, hogy „...a szocialista realizmusnak Nyugat-Európában csak egyetlen közös vonása van a kelet-európaival: az ő témájuk is a nép élete, és a művész vágya, hogy megértesse magát az emberek többségével... Nyugat-Európában a szocialista realizmus a művészi kifejezés leghaladóbb formája és stílusa, részben mivel az absztrakt művészet által elvégzett tisztogatásra épül, részben mert létrehozza és felhasználja az új technikai fejlődés eredményeit...

folytatás a 75. oldalon

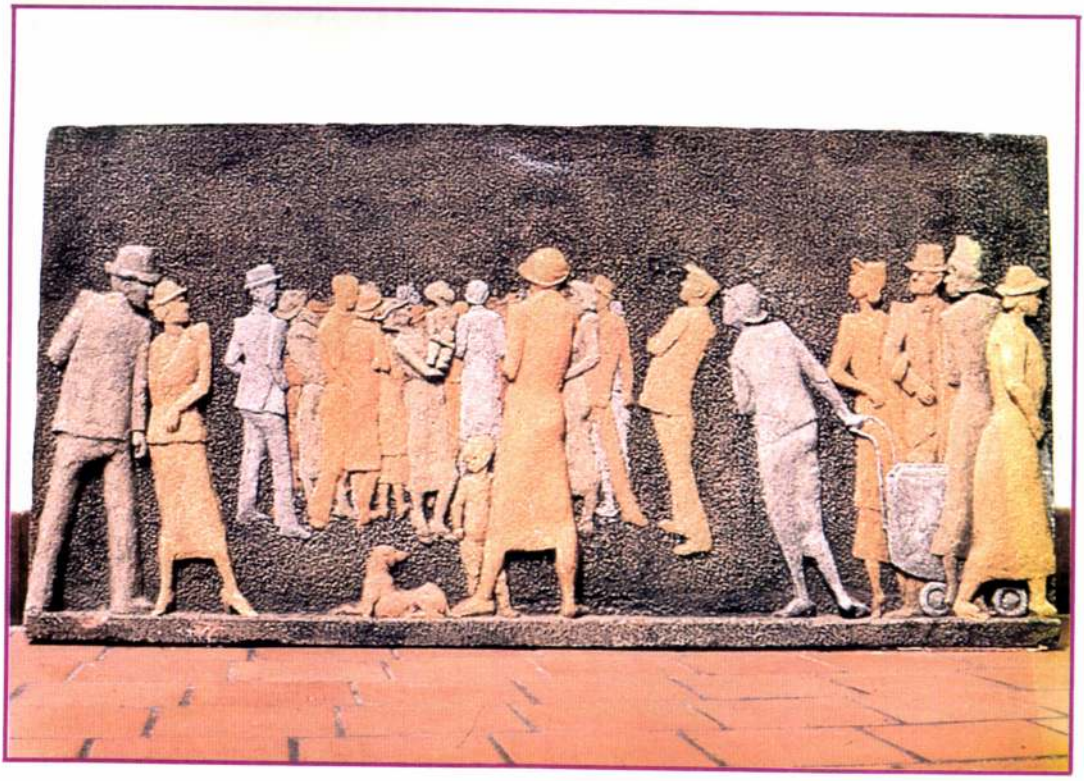

Levél Szikora Tamásnak

Szikora Tamás: Doboz I, 1991, olaj, fatábla, 57 × 65 cm

Kedves Tamás!

Nem írok katalógus-bevezetőt, elfogadott, sőt elvárt rituáléja olyan alkalmazkodást követel meg tőlem, amelyre sem kedvem, sem hajlandóságom. Ez a mondat pontosan annyi, amennyi: szürke tényközlés, korántsem érdeklődést kicsiholni igyekvő, filléres trükk, stilisztikai spotlámpa, amely valamicske világot mégiscsak ád az etikett igényelte zsargonból, közhelyből összetákolt ún. pályaképnek.

Majd megírják a napilapok kritikusai, a tanszéki esztétikusok: jobban szeretem a munkáid, s az embert, aki menekülve-kínlódva csinálta ceruzával, ecsettel, fűrészszel, kalapáccsal — viszont ... Az elmúlt hetekben több levelet írtam neked — egyet sem küldtem el —, mintegy folytatva legutóbbi, hosszúra nyúlt beszélgetésünket: ide másolok belőlük néhány részletet, csak olyat, melyet harmadik személy jelenlétében is elmondtam volna.

Fehérre, lent vastag csíkban kékre meszelt fal előtt — hogy kerül a szent, az égi szín a vályogházon földközelbe? — öreg parasztember guggol, bámulja értetlenül unokáját, aki pár méterre tőle, a fűben üldögélve, rajzolja. Rossz

Péri (László) Péter nyomában

John Lloyd

folytatás az 55. oldalról

nemcsak azért, hogy ötletességét mutassa meg, hanem hogy segítségével olyan témákat ábrázoljon, ami az emberek többsége számára jelent valamit."

Péri politikai nézetei

Néha megpróbálják Péri politikai nézeteit különválasztani művészetétől, de az ő esetében ez nem hoz hihető eredményt. Péri politikus alkat volt, szenvedélyesen azonosította magát a dolgozó emberekkel; akár Budapesten, akár Berlinben vagy Londonban. Németországban a Német Kommunista Párt aktív tagja volt, aki tüntetéseken vett részt a nácik ellen, és karikatúrákat rajzolt a párt lapjába a Siemens-gyári munkások számára. Néha a Rote Fahne-ba is rajzolt karikatúrákat.

Amikor Angliába érkezett, külföldiként nem lehetett a Brit Kommunista Párt tagja, de aktívan részt vett az Artists International Association (Művészek Nemzetközi Szövetsége) megalakításában és támogatásában: a Szövetség az antifasiszta művészeket tömörítette. A háború után Périt mélyen érintették Hruscsov leleplezései Sztálinról és a szocializmus degenerálódásának egyéb jelei a Szovjetunióban és Kelet-Európában. Ebben az időben fordult a kvékerek felé, és vigaszt talált speciális típusú kereszténységükben. Érdeklődéssel és rokonszenvvel fordult Mao Ce-tung eszméi felé is, de bármennyit is változott a felfogása, hogy végre politikai és szellemi hazára találjon, élete végéig szocialista maradt.

Nem sok kritikus jött el a kiállításra. De ott volt *Robert Melville* a New Statesmantől, aki hűvös elismeréssel nyugtázta egyik-másik „kisembert" (bár nem szerette az elnevezést): „A szobrocskák Péri kiállításán ugyan állítólag nem kötődnek korhoz, de bizonyos, hogy a jóléti állam előtti időből valók. Úgy tűnik, hogy élethű modellvázlatok. A dolgozó figurák tevékenységének az ábrázolása kitűnő, és egy takarítónő, aki a lépcsősor alján térdelve hátrahajol és kifacsarja a törlőrongyot, egészen elsőrangú, a művész melegséggel és megértéssel ábrázolta..." (New Statesman, 1965. május 7.)

A kiállítás öt hét után bezárt, Péri óvatosan elhelyezte a szobrokat a Landroverben és visszahajtott Plender streeti lakására Camden Townba. Egy karcot eladtunk 7 fontért, de egyetlen szobrot sem. A kiállítást egyébként sokan látták, és a vendégkönyv tele volt dicsérettel.

Péri már megszokta az ilyesmit. Amióta Angliába érkezett 1933-ban Maryvel, angol feleségével, akit Berlinben ismert meg, egyfolytában harcolt az elismerésért. Mint konstruktivista művészt az 1920-as évek Berlinjében valamennyire elismerték, műkritikusok, mint *Kemény* és *Kállai* méltatták jelentőségét. A náci hatalomátvétel után a zsidó és kommunista Péri Berlin elhagyására kényszerült, és Angliában ugyanolyan ismeretlen volt, mint számos más menekült művész. S éppen amikor Angliában divatba jött az absztrakt művészet a 30-as és 40-es, még inkább az 50-es és 60-as években, Péri állhatatosan haladt az ellenkező irányba. Özvegye, Mary szerint, amikor látta a legutóbbi absztrakt kiállítások okozta izgalmat, ironikusan mosolygott, mondván, hogy ő már „mindezt megcsinálta" sok évvel ezelőtt. Amint rátért erre az útra, a saját külön realizmusának útjára, ami semmiképpen nem volt szimpla „naturalizmus", soha többet nem tért le róla, nem befolyásolták a mindenütt jelenlevő napi divatok. Nem mutatott érdeklődést a Szovjetunióban akkor nagyon népszerű „heroikus" szobrászati stílus iránt sem.

Ebben az időben — 1965-ben — Péri nagyon magányosnak érezte magát. Házassága 1953-ban felbomlott. Egészében véve fontos és boldog kapcsolat volt, amióta a zenét tanuló *Mary Macnaghten* az 1920-as évek bolondos, izgalmas végnapjaiban megismerkedett Périvel Berlinben. A háború után azonban a művész depressziós rohamokban szenvedett, úgy érezte, hogy félretolták. Az ötvenes években kvéker lett; vonzotta a szekta egyszerűsége és békeszeretete. Ebben az időben váltak szét Maryvel; nem tudtak megegyezni vallási kérdésekben, és mivel két gyereket kellett felnevelni, a pénz sok problémát okozott.

Abban az időben azt mondta, hogy a legjobb barátja a takarítónő. Műterme és kertje tele volt a szobraival: egyik-másik kedvenc „kisemberét" apró hálószobájában tartotta. „Nem szívesen adom el őket — mondta —, ők a társaságom."

Ebben az időben Péri oktatási hatóságoktól, egyházaktól és magáncégektől is kapott megbízásokat, akik betonból és poliésztergyantából készült szobrokat rendeltek tőle. Meg tudott élni, bár nem könnyen. Mary elmesélte, hogy kitűnő kapcsolatokat tudott létesíteni a megrendelőkkel. Az Oktatási Bizottságban meggyőzően mutatta be, hogy milyen lesz a szobor, rajzok és makettek segítségével.

Péri harmadik házassága

Aztán egy nagyszerű, váratlan dolog történt. Péri beleszeretett egy húszéves művésznövendékbe, *Heather Hall*ba, amikor ő maga 65 volt. Heather élvezetes memoárban írta meg találkozásukat a *Péri emberei* című kiállítás katalógusában.

Péri szívbántalmakban szenvedett; 1967. január 19-én halt meg Hampsteadben; a kvékerek egyszerű és méltóságteljes szertartásával temették el.

Posztumusz kiállítások

Michael Berger, az ismert műkritikus *John Berger* fivére, emlékkiállítást rendezett Péri műveiből a Swiss Cottage Libraryben 1968 májusában. Kitűnő, szépen rendezett kiállítás volt a könyvtár első emeleti halljában; kb. 300 vendég volt a megnyitón. *Anthony Blunt* beszélt a művészről, és időben értesítették a fontos újságok és folyóiratok kritikusait. Mégse jött el senki, csak a Daily Worker és egy torontói lap kritikusa, de ez jellemezte a „hivatalos" művészeti világ reagálását már Péri életében is. A kiállítási anyag reprezentatív válogatás volt (Péri halálakor rengeteg eladatlan műve maradt a műtermében). Még konstruktivista művek is akadtak — falra akasztható színes betonalakzatok —, mint 1922-ben Berlinben. Darabonként 250 fontért kínálták őket — ez sokkal magasabb ár, mint amit Péri életében kért értük. Nem adtak el egyet sem. Az emberek nem tudták, hogy húsz évvel később ezeket a műveket darabonként több mint 40 000 fontért adják el az európai kontinensen. Viszont elkeltek a legjobb „realista" művek, beton- és poliésztergyanta szobrok. A vevők ritkán ajánlják fel őket újbóli eladásra. Az emberek megszeretik Péri szobrait, és nem akarnak megválni tőlük.

Egy másik kiállítás után a Camden-Studióban átvettem a gondnokságot Michael Bergertől. Sok kiállítást rendeztünk, és a művek kezdtek elkelni. Talán a Colchesterben a The Minories helyiségeiben, Michael Berger által rendezett kiállítás volt a leghatásosabb 1970-ben. Több jelentős kiállítás volt máshol is: Kölnben 1973-ban, a sussexi egyetemen 1973-ban, Berlinben (Kunsthalle) 1982-ben, Camdenben (1987), Brémában (1987—88), Gill Dreyben (1988-ban) és Leicesterben (1991-ben). Az elismerés akkor jelentkezett fokozatosan, amikor 1958-ban a British Museum megvette a *Pilgrim's Progress* (A zarándok útja) és a *Gulliver utazásai* karc-sorozatokat állandó kiállítása számára. Périt szobrászként csak lassan ismerték el, de 1988-ban a Tate Gallery megvásárolta két nagy szobrát: a *Mr. Collins — A R P driver* (1940) és a *Lowering the girder* (1946) (A tartógerenda leeresztése) című műveket.

Lassankint gyűjtögetem Péri eseménydús életének elszórt tényeit; Budapest — a Kun Béla-féle forradalom —, Páris, ahol egy pékműhely fölött lakott; politikai tevékenysége miatt kiutasították, így került Berlinbe 1920—21-ben. Letelepedett egy sor más magyar emigráns művésszel együtt, 1932-ben feleségül vette a zenét tanuló angol lányt, Mary Macnaghtent. A nácik lefogták, mert antináci propagandaanyagot terjesztett a Siemens munkásai között. 1933-ban érkezett Angliába. Ezek voltak a korai évek: de még sok a hiányzó láncszem. Folytatom a kutatást, amíg nem áll előttem tisztán ennek a figyelemreméltó embernek és rendkívüli művésznek az élettörténete. *1991. június*

(Fordította Polgár Éva)

Péri Péter:
Szívből jövő kiáltás / A cry from the heart

In search of Peter Peri

John Lloyd

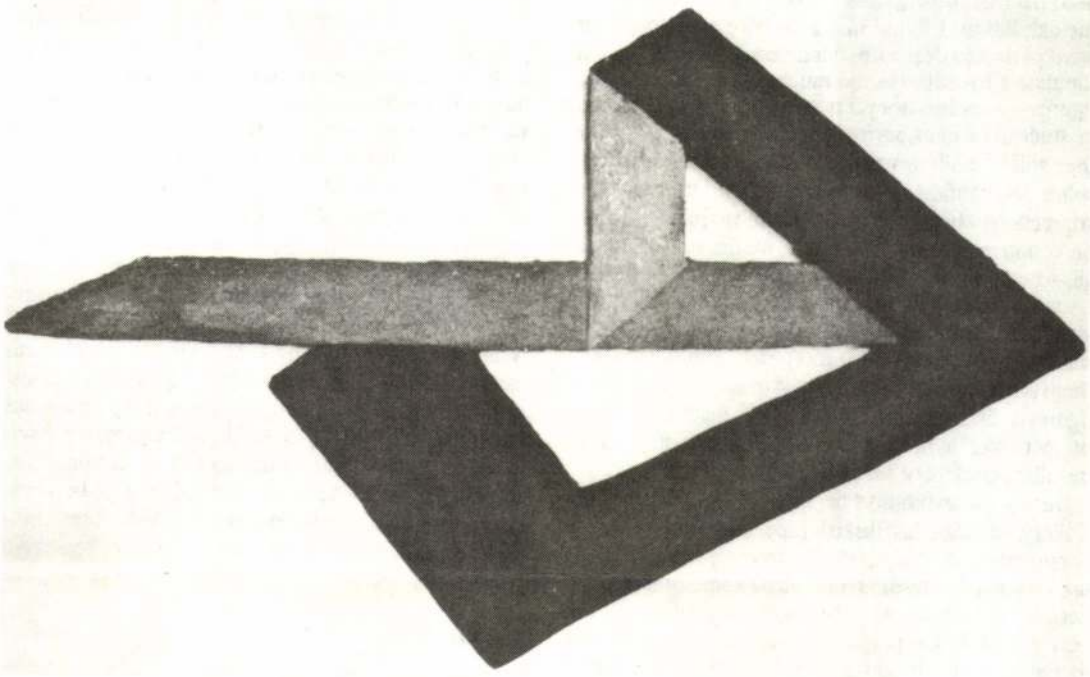

Péri Péter: Térkonstrukció I / Spaceconstruction, színes betonrelief, 87 × 52 cm

Peter Peri, still not widely known in England where he lived from 1933—1967 after escaping from Nazi Germany, is likely to be a classic example of the popular idea of the artist who is unknown in his lifetime but achieves fame after his death. As custodian of his works since his death, I would like to describe how I got to know him, how I met him when I arranged an exhibition for him and later, after his death, how I found out about his very eventful life.

My first contact with the work of Peter Peri happened in 1948. I had heard that the AIA (Artists International Association) Gallery in Lisle Street, Piccadilly, were exhibiting the work of a Hungarian emigre sculptor called Peter Peri. The work consisted of small terracotta figures of "ordinary people" doing everyday things, or doing nothing and just being themselves. The subject appealed, so I went. The figures were lively and believable. I would have loved to have bought one — the prices were about £12—£15 — but could not afford to. What was remarkable about them was their "objective" character — that is to say it was not so much the artist's attitudes that were being shown but the feelings of the subjects themselves. They were manifestly not being patronised and were not sentimental — a tempting pitfall.

From time to time I heard about Peri in the years after the war, in papers like the „Daily Worker", „New Statesman" and „Tribune". He was clearly a committed artist. I did not manage to see the two main exhibitions he held at this time — at the Coffee House — Northumberland Avenue in 1952 and etchings at St George's Gallery in 1958. By 1965 I became the owner of my own art gallery — Lloyds Gallery in Church Road, Wimbledon. Who should I exhibit for my first show? Only one name kept suggesting itself to me — Peri. I didn't know where he lived, but I solved that problem by looking in the London Telephone Directory. He came to see me.

Peter Peri was a warm-hearted soul; he still spoke with a strong Continental accent; he was short and bearded, smoked a long Turkish pipe and wore a French-style beret; he was Jewish in appearance — in fact Peter Peri's

original name was Laszlo Weisz; he was born in Budapest in 1899, the son of a tailor (and later railway worker).

As a teenager he changed his surname from Weisz to Peri, a Hungarian name. ,,Peter" was in any case his second name, so when he came to England he no longer used his frist name ,,Laszlo". Over lunch we discussed the exhibition. I found him a decisive and straightforward person to deal with, but he could be stubborn. At the time I felt £50 was too much to ask for one of his figures — they had not yet been sold for so much — but he stuck to his guns, saying ,,Mr Lloyd, in fifty years time they will be easily worth £50 — if not more". He had absolute self-confidence that his art would eventually be appreciated. My problem was I needed to run the Gallery on commercial lines. As a result, we did not sell any at all — but I have no regrets. It was a lovely exhibition and I was privileged to show his work. Now, twenty-five years later, the ,,little people" (as Peri called them) are selling for between £500—£600 each, and the stock of them is fast disappearing. Each of these lively, inventive figures is different, of course. They are made of concrete or ,,pericrete" as he described it, because he often added metallic powders of various kinds to the mixture.

During the exhibition he spent hours sitting in the Gallery, smoking his Turkish pipe, and listening to the comments of the public. He had recently discovered the use of polyester resin and he made some of the ,,little people" in this material. At the right temperature this was very malleable and polyester gave him the opportunity to create some delightful effects — the little figures looked even more spontaneous. He also showed several large pictures entirely made of polyester resin on a metal base.

If there is one way to sum up the exhibition, it was ,,originality" and ,,variety". Peri's sculpture is quite unlike anyone else's. Some people compare him with Giacometti and see a similarity in the latter's spindly figures. I have never been able to understand this. They could hardly be more different except in the most superficial sense. There is something solid and authentic about nearly all Peri's works. He was not good at throwing things away, so that in the collection one can sometimes see pieces that are banal.

Peri's views on art

Peri also had very strong views on art, which he was only too happy to express at every opportunity. He wrote an introduction to the exhibiton which was like a manifesto for committed, realist art. His words may seem quite acceptable today, but in 1965 they were an affront to the contemporary fashion for abstract art. These views were not likely to appeal to critics and gallery directors in 1965. Even today they will be rejected by many. Yet it is important to remember that Peri himself had been a prominent abstract artist in the early twenties in Germany. Continental critics and biographers have often given the impression that when Peri emigrated to England in 1933 his art came to a stop. But when he wrote "The significance of my representational painting and sculpture is: that it follows constructivism, is using all the knowledge I gained through abstract art" it is clear that we are dealing with *one* artist and *one* human being. His life and work cannot be separated into an "abstract phase" and a "realist phase". So when Peri writes of the *limitations* of abstract art one should listen to his views with respect, as he manifestly knew what he was talking about. He never totally repudiated abstract art or regretted his contribution to it. On the contrary, he was very proud of his "Raumkonstruktionen" (Space Constructions) which are now fetching such high prices in Germany. But after his constructivist works in the twenties and his architectual designs he must have felt acutely his frustration at not being able to reflect the teeming life around him in the early thirties in Berlin. Peri was always fascinated by people — their sufferings, their personalities, their hopes and fears and by the relationships between them — how could he for ever prevent himself responding to what he saw around him?

'Socialist Realism'

In 1952, Peri stated that "I continued to work as an abstract artist and later as an architect up to 1927, when I turned to realism. Since that time my aim as an artist has been to give sculptural expression to the life of the people, in a style which can be understood and enjoyed by everybody". This is what 'Socialist Realism' meant for Peri.

Peri said that it was necessary to distinguish between 'Socialist Realism' in Eastern Europe and Western Europe. "In Eastern Europe" he said "Socialist Realism arose and developed ... to put across the aims, beliefs and determination of the people to achieve their goal, in terms of art, so that the vast majority of the people can understand (it). It is not 'Gallery Art' for the pleasure of a few, but a living art for the benefit of everybody ... we can of course regret that their 'realism' is not based on the artistic development of Western Europe: it is particularly a pity that the Russian artists are ignoring their very own and most significant and advanced movement in the history of art which they have produced from 1918—1922, the 'supremacist' one. It is sad that instead of building on the results of their supremacist movement, they went back to their 19th Century naturalism as a foundation for 'Socialist Realism'". He felt, therefore, that in the West we

cannot look upon this type of Socialist Realism as a progressive movement.

He also said "Socialist Realism in Western Europe has only one thing in common with Socialist Realism in Eastern Europe — that their subject is also the life of the people and the desire of the artist to make himself understood by the great majority of the people ... Socialist Realism in Western Europe is the most advanced style and form of artistic expression, partly because it builds on the cleansing work which was carried out by abstract art and partly because it creates and uses the new technical developments ... not simply as a display of ingenuity but also as a means to carry out subjects which mean something to the great majority of people".

Peri's Politics

An attempt is sometimes made to separate Peri's politics from his art. With Peri, this is not credible. He was very political. He passionately identified himself with working people, whether in Budapest, Berlin or London. In Germany he was an active member of the German Communist Party, taking part in demonstrations against the Nazis and providing cartoons for the Party's monthly paper for the Siemen's workers. He was also sometimes employed by "Rote Fahne" to do cartoons.

When he came to England he could not, as a foreigner, become a member of the British Communist Party. But he was very active in founding and supporting the 'Artists International Association' which became a powerful influence in rallying artists to the anti-fascist cause. Later, after the war, he could not fail to be deeply affected by the Kruschev revelations about Stalin and other signs of the degeneration of socialism in the Soviet Union and Eastern Europe. It was at this time that he turned to the Society of Friends and found solace in their special brand of Christianity. He also showed great interest and sympathy with the ideas of Mao Tse-tung. But whatever changes he made in his search for a political and spiritual home, he remained a socialist to the end of his life.

Not many critics came to see the exhibition. One who did was Robert Melville from the 'New Statesman'. He was coolly appreciative of some of the "little people" (though he didn't like the term). "The statuettes in Peri's show are not supposed to be period pieces, but they all look thoroughly pre-Welfare State — as his agitator up a lamp-post. They appear to be sketch models done from the life. The activities of people at work are neatly caught, and the study of a charwoman at the foot of a flight of steps, leaning back on her haunches to wring out her cloth is a splendid piece, full of warmth and understanding..." (New Statesman 7 May 1965).

After 5 weeks, the exhibition closed. Peri carefully transferred the sculptures to the back of his Land Rover and drove back to his flat at Plender Street, Camden Town. One etching had been sold for £7, but no sculptures. The exhibition had been well-attended and the visitor's book was full of praise.

Peri was used to this. Ever since arriving in England in 1933 with Mary, his British wife whom he had met in Berlin, he had struggled for recognition. As a constructivist artist in Berlin in the twenties, and close colleague of his fellow Hungarian Moholy-Nagy, Peri had enjoyed a certain fame. Critics such as Kemeny and Kallai had proclaimed his importance. As a Jew and a Communist, Peri had to leave Berlin soon after the Nazis came to power. In England along with many other refugee artists, Peri was unknown. And just at the very time that the fashion in England began to turn towards abstract art in the thirties and forties — and even more in the fifties and sixties — Peri was steadfastly travelling in the opposite direction. Accordingly to Mary, his widow, when he saw

Péri Péter munka közben / Peter Peri at work, modelling

the excitement engendered by exhibitions of the latest abstract discovery he would smile ironically, recalling that he "had done all that" many years ago. Once entered on this path of his own kind of realism — in no way a facile 'naturalism' — he never deviated or became influenced by the ubiquitious fashions of the day. Neither did he show much interest in the "heroic" style of sculpture then so popular in the Soviet Union.

At this time — 1965 — Peri felt his loneliness actuely. His marriage broke up in 1953. On the whole, it had been a very meaningful and happy union, since Mary Macnaghten, a music student, had met Peri in the hectic days in Berlin in the late twenties. After the war, however, Peri suffered bouts of depression. He felt pushed aside. During this period (the fifties) Peri became a Quaker. Their simplicity and their love of peace attracted him. At this period Mary and he split up. They didn't see eye to eye over religion and money was often a problem, with two children to bring up.

At that time Peri told me his best friend was his charwoman. His studio and garden were brimful of his sculptures. Some of his favourite "little people" he used to keep in his tiny bedroom. "I don't like to sell them" he told me "they keep me company".

During this time Peri was busy with commissions from Education Authorities, Churches and private firms creating outside sculptures in both concrete and polyester resin. He managed to make a living, though it was hard. Mary told me he was remarkably good at getting along with the people who organised these commissions. He would meet with the Education Committee and was very effective at demonstrating what the figure would look like by showing them drawings or a small maquette.

Peri's third marriage

And then an amazing and happy event occurred which no one had expected. Peri fell in love with a 20 year old art student, Heather Hall, when he was 65! Heather, in a delightful memoir published by 'The Minories' Colchester in their catalogue for their exhibition 'Peri's People' described how they met.

Peri suffered from a bad heart. On 19th January 1967 Peri died in Hampstead. There was a Quaker Memorial Service at the Meeting House at Golders Green, which was simple and dignified.

Posthumous exhibitions

Michael Berger, brother of John Berger the well-known art critic, organised a Memorial Exhibition at Swiss Cottage Library in May 1968. This was a fine exhibition, beautifully arranged, in the Library Foyer on the first floor. About 300 people attended the opening. Anthony Blunt made an important speech. The art critics of all the important newspapers and magazines were informed in good time. None came, except the critic of the 'Daily Worker' and a Toronto newspaper. But this was typical of the reaction of the 'official' art world even when Peri was alive. There was a representative selection of his work. (A vast quantity was still in his studio when he died — unsold.) There were even examples of his constructivist works — wall-hangings of coloured concrete shapes — similar to those shown in 1922 in Berlin. They were offered at £250 each — a much higher price than Peri had asked when he was alive. None sold. Little did the public guess that these constructivist works would, 20 years later, be sold for more than £40 000 each on the Continent. Many of his finest 'realist' works, both concrete and in polyester resin, were sold. The purchasers rarely offer them for re-sale. People grow to love their Peri sculptures and will not part with them.

After another exhibition in Camden Studios I took over as custodian from Michael Berger. The sculptures were all moved down to Brighton, where I lived, because Camden Council said they needed the space for a 'living sculptor'. To this day, however, the space has never been occupied by a sculptor, alive or dead.

Numerous exhibitions were organised, and sales were moderately good. The most impressive of all was probably the exhibition at 'The Minories' Colchester organised by Michael Chase in 1970. There were other important exhibitions, at Cologne in 1973, University of Sussex (Gardner Centre) in 1973, Berlin (Kunsthalle) in 1982, Camden in 1987, Bremen in 1987—8, Gill Drey in 1988 and Leicester in 1991. Recognition gradually came when in 1958 the British Museum bought the two sets of etchings: "Pilgrim's Progress" and "Gulliver's Travels" for their permanent print collection. Recognition of Peri's importance as a sculptor was a long time coming, but in 1988 the Tate Gallery bought two major sculptures: "Mr Collins — A R P driver" (1940) and "Lowering the girder" (c 1946).

I am now gradually assembling the scattered facts of Peri's eventful life. Budapest — the Bela Kun revolution; Paris — living above a baker's shop; thrown out for political activity, ended up in Berlin in about 1920—21; settled there among a group of Hungarian emigre artists; married Mary Macnaghten, a British music student, in 1932; arrested by the Nazis for disseminating anti-Nazi propaganda among the Siemens workers; arrived in England in 1933. Such was his early life. There are many pieces of the jigsaw missing. I mean to continue until I have a reasonably clear picture of this remarkable man and unusual artist.

June 1991

1973 11

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Valóság

Perhács László

1021

Perhács László rajza

a szint, amelyen kapcsolódási rendszere ért

A nyelvészetben ezek a szintek jól elkü
lódása révén jönnek létre a szavak, és egy ú
szerepelnek mint elemek. Megjegyzendő, a
ismerhető, bár önmagukban nem bírnak jele
ki értelmesen kapcsolódási rendszer, más ol
rozza meg, hogy az elemek bírnak-e jelenté
valamilyen rendszer az elemek kapcsolódás

Egy filmen belül a fent vázolt eljárás
menként határozható meg az a szint, ahol az
elve szerint. A film esetében is bármilyen komplexitású szegmentum szerepelhet elemként, mégis felismerhetők bizonyos alapsémák, melyekre a legbonyolultabb kapcsolási rendszerek is visszavezethetők. Így jutunk el az elemek analitikus úton való keresésétől a kapcsolási alapszisztémák vizsgálatáig, mely cél tulajdonképpen mindig is a strukturalista vizsgálódások fő törekvése volt.

Az *1. ábra* négy tendenciával jelölt, de valójában végtelen jelentéslehetőséget tartalmazó elemei *lineáris* kapcsolási szisztémát mutatnak. Ez esetben a végtelen sok jelentéslehetőség közül a következő szegmentum egyet tüntet ki azáltal, hogy valamilyen szempontból utal rá, illetve folytatja. A többi jelentéslehetőséget a filmszerkezet vagy figyelmen kívül hagyja, vagy későbbi visszautalásokra tartalékolja. (Ha egy fekete-fehér film hirtelen színesbe csap át, úgy az odáig immanensen jelenlevő szín-indexet veszi igénybe, a film szürkeségét visszamenőleg jelentéssel ruházza fel.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG

1968 12

Perhács László
1021

Perhács László rajza

felnőttek — a tények ismeretén túl lehetőleg egy alta
a hagyományostól lényegesen elütő történelemszemléletet

A sorozat jellege, amelyben a szóban forgó könyv —
romlása címmel — megjelenik, eleve megkönnyíti a kísérl
történelem sorozatáról van szó, amely a kötetek fele ter
képanyagot közöl. Ilyen környezetbe csak minimálisan ro
mentumokhoz és a történeti kutatás vitathatatlannak látsz
ragaszkodó szöveg illik — még ha a könyv elsősorban a kö
lamú, tizegynéhány éves fiataloknak szól is. *De csak akko*
lehelni az elmúlt idők holt adataiba, szinte tapintható közelségbe hozva az olvasókhoz
a századok nagy emberi színjátékát és annak főbb szereplőit.

Romantizálás nélkül? Az írói fantázia már-már fájdalmas lefojtásával? Igen, ez volt a vállalkozás önként vállalt, keserves korlátja. Az egyik legalábbis. A másik, a már kevésbé önkéntes: a szűk terjedelem. 225 év magyar történelmét kellett — az Árpádok kihalásától a mohácsi vészig, 1301-től 1526-ig — 150 gépelt oldalnyi szövegbe sűrítenem.

A sok ágú-bogú folyamatok, az ezer szállal összeszövődött események dióhéjba foglalása a szegény szerzőt minduntalan absztrahálásra és szimplifikálásra ösztönzi. Emezt nem is kerülheti el teljesen. Amazt már inkább, de akkor meg az a veszély fenyegeti, hogy történelem helyett krónikát ír: csak a locsogó felszínén úszkál a társadalmi mozgások mély árjának.

Nevetséges volna azzal dicsekednem, hogy mindezeket végiggondolván, nekem sikerült úrrá lennem a készülő könyvben minden veszedelmen. Szokva vagyok a szigorú számvetéshez, tudom, mi telt és mi nem telt tőlem. De a kész mű hibáival együtt is tanulságos lehet a tekintetben, merrefelé kell keresnünk a népszerű magyar történelemírás formáit. Az utóbbi években több hasonló könyv is született, lassan már elegendő példa birtokában vitatkozhatunk róla: hogy s mint tudnánk az eddiginél szervesebben és hathatósabban fejleszteni tovább társadalmunk széles rétegeinek történelmi tudatát, nemzeti önismeretét.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Perhács László

1978 SEP 16

1021

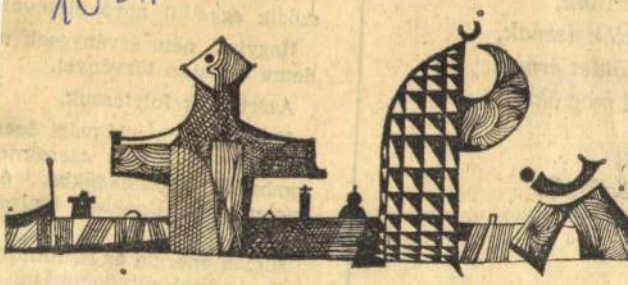

Perhács László rajza

öttek.
nak,
k úszn
det érr
eg ők

ű vár.

éggel,
oszorúzzák.

metlen társulásokba
erő?

Hiszen energia ez is, mindez
első randevú szívdobogása, a
mogató kéz, a csók az ölelés,
tán az idegkoptató hosszú ú
lakásszerzésig; egy bútorda
árának megtakarítása, majd k

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 — 1

VALÓSÁG

Perhács László

1021

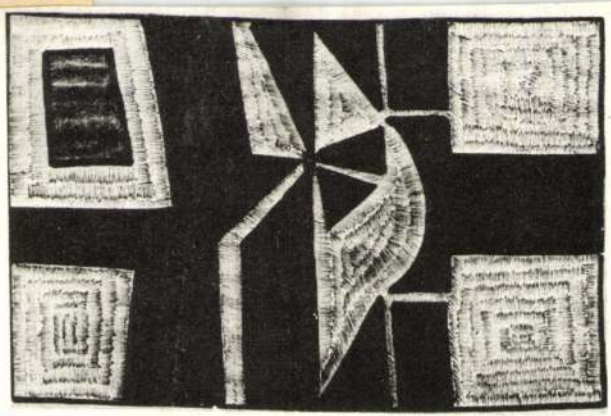

Perhács László rajza

gondoltak, hanem a realista regény elavulásár
sait követve rámutattak a realista regény me
bebizonyítani, hogy egy feszes szerkezetű, szab
datosan antirealista fikciónál. Barth szerint az
az irodalom legősibb és legmaradandóbb alk
irányzat „aberráció" a világirodalom történe
kritikusa, Susan Sontag szintén a realizmus fo
a figyelmet, és — nem először a kritika történelmében — szembehelyezi az objektív jelenségek egyértelműségét a szubjektív érzékelés sokféleségével. „Az a darab valóság — vallja Sontag —, amelyet mindenki egyformán lát, jelentéktelen és banális; minden leírás, jellemzés messzemenően szubjektív értelmezés is."[5] Susan Sontag kedvenc témája az amerikai kultúra provincializmusa. Szerinte hazájában a próza azért retrográd műfaj, mert nem tette magáévá a modern „izmusok" vívmányait. Az a markáns és rafinéria-mentes kifejezésmód, amely a máig is csodált amerikai epikát diadalra vitte, Sontag szerint a művészi megtorpanás jegyeit rejti magában. Abban persze igaza van, hogy sokan azért fogadják megütközve a hovatovább anakronisztikus és meddő vitákat a regény jövőjéről, a hagyományos formák érvényességéről, folytat-

BUDAPEST IX. KER. TANÁCSA
MEGHÍVJA ÖNT

PERHÁCS LÁSZLÓ

PLASTIKAI KIÁLLÍTÁSÁRA

MESTER U. 5.

PÉNTEKEN ESTE

1972 NOV. 10-ÉN 6 h-KOR

MEGNYITJA: SÍK CSABA

A KIÁLLÍTÁS NYITVA:
HÉTKÖZNAP 14 – 19 h-IG
VASÁRNAP 10-12 14-18
HÉTFŐN SZÜNNAP

P 87. KIÁLLÍTÁSA

Perlaki László

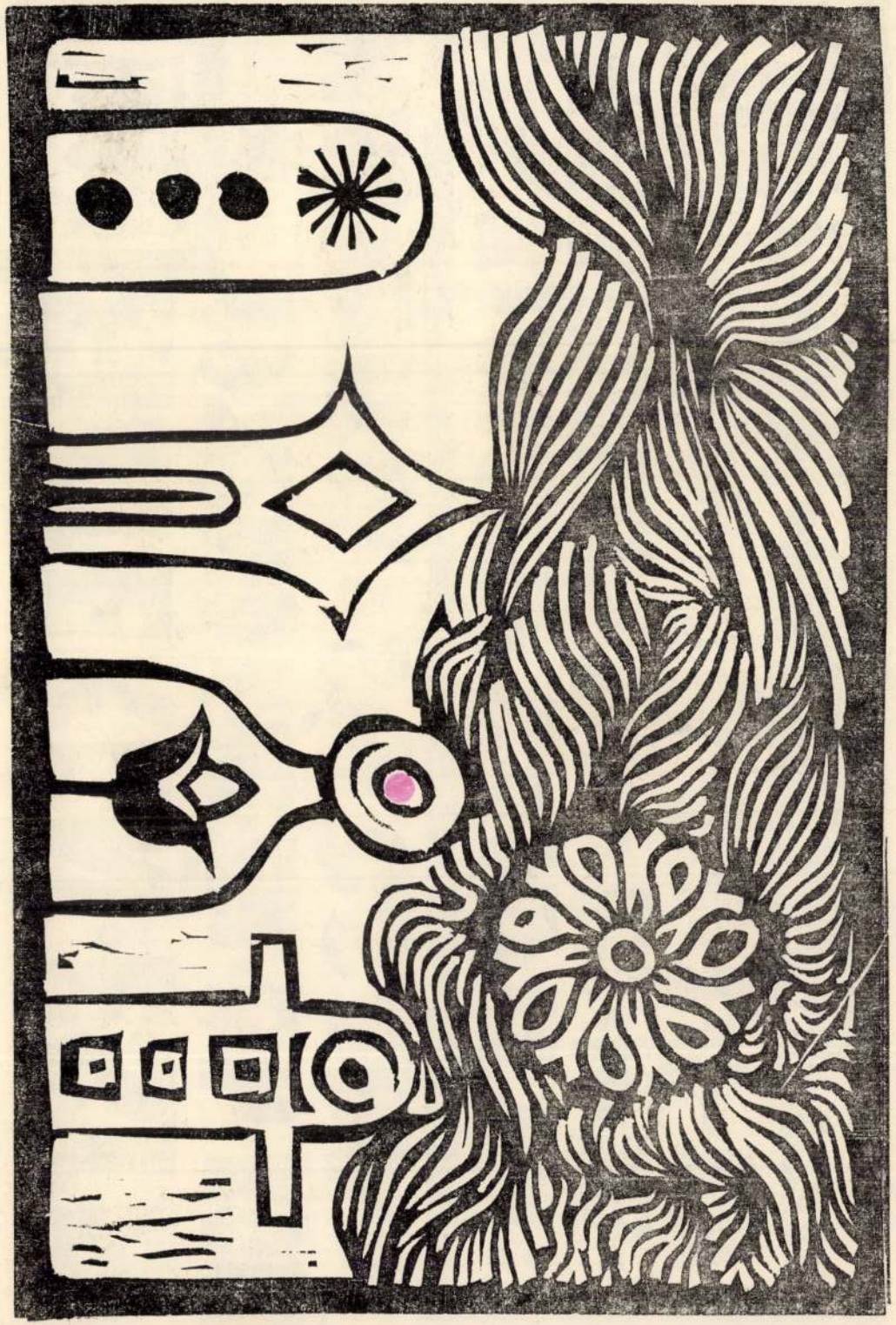

Perhács László

Perhács László rajza

akadályozó nemzetközi struktúrák megváltoztatását. Az emberi lét kifejlesztette azt a meggyőződést, amely ma úgy jelentkezik, mint a túlélés feltétele, hogy az állam által képviselt társadalmi érdekeknek uralkodniuk kell az egyéniek felett. Az olyan történelmi pillanatban kifejezett fő törvényszerűségből, amikor a nemzetközi összefüggések a valóságban elleplezik egyeseknek mások feletti uralmát, ösztönösen fakadnak azok az alapelvek, amelyeket

fejlett, illetve a fejlődő országok kö
ellentmondás egyre inkább elmélyül. E
sek úgy vélik, hogy a szegénység és a
dagság közötti különbség — század
egyik legnagyobb ellentmondása — r
szüntethetetlen, más szóval az embe
arra van kárhoztatva, hogy ezt a kere
örökké viselje. Valamikor ez volt a sors
gyarmatoknak és a félgyarmatoknak. I
azonban ma már *volt* gyarmatok és
gyarmatok.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Perhács László
ÉLET ÉS IRODALOM
1972 AUG 5

1021

Perhács László: Tyukász

-gy rosszkedvű, tegy
-ket, végy ki
l olvasnivalót, nézeg
lábát, keresgélj
legesen, kutass
ilapokban, írj
y teljes mértékben
askodj
etkezendõ
d meg
õket,

dingnagban

nem igaz,
zudtam magamnak.
csak óriás testüket,
elehaljak.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 — 8

VALÓSÁG
Budapest

Perhács László

1021

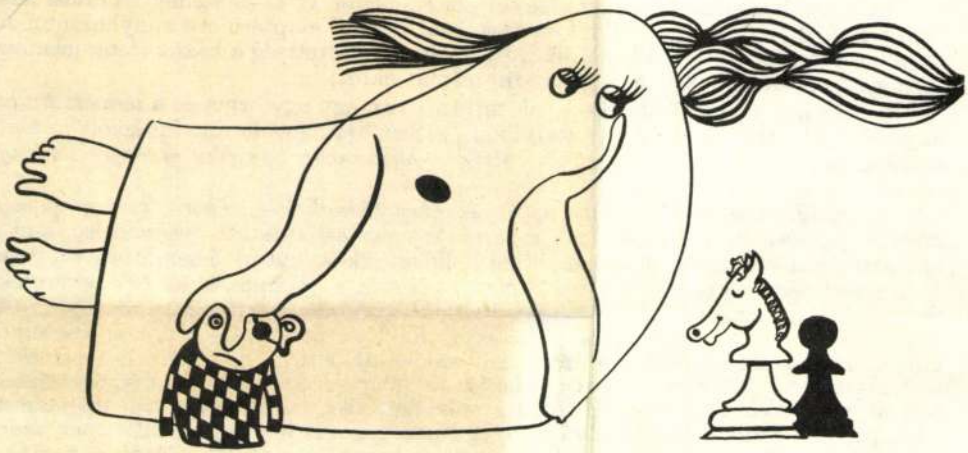

PERHÁCS LÁSZLÓ

Perhács László: Sakk

Mikor azonban a lakótelepek többezres
a szemlélet, nem számoltak eléggé azzal, ho
ben nem azonosak a garzonházak háztartá
együttélő háztartások összes funkciói nem
tatásokkal, a háztartások differenciált je
igények miatt.

(A falusi lakástervezés is átvette ezt a
tartásoknál 5,76 m² vagy 6—7 fős háztartás
helyet terveznek [külön étkezőfülkével], n
életformája, szintje miatt nem kevés proble

A falusi és városi háztartásoknak ugya
megszabott életciklusa, mely a háztartások életformáját, feladatait, funkcióit és életszükségleteit alapvetően megszabja. *Minden háztartásra egyaránt érvényes törvényszerűség ez.*

A családi háztartások a házasságkötéssel alapozódnak meg, ekkor egyben gazdasági megalapozás is történik, mindannak a tartós fogyasztási cikknek megszerzése, ami a háztartás működésének elengedhetetlen kelléke (lakás, bútor, berendezési tárgyak, felszerelés). Ezt a kezdeti néhány hónapot követik a gyermekszülés és a gyermeknevelés évei, melynek másfél-két évtizedig tartó szakasza tulajdonképpen a gyermeknek a családtól való elszakadásával fejeződik be. Ez a periódus a gyermek csecsemőkor, kisgyermekkor, iskoláskor és ifjúkor szakaszaiból tevődik össze. A gyermekek távozását és az ő új háztartásuk gazdasági megalapozásának szülőkre is visszaszálló terheit rövid nyugalmi időszak követi, mely arra alkalmas, hogy a magára maradt házaspár felkészülhessen öregkorára, nyugdíjasságára. Rövidesen jelentkeznek azonban az idős szülőkkel kapcsolatos problémák, a beteg, öreg szülők ellátása, eltartása. Ebben az életszakaszban sokszor egyidejűleg az unokák gondozásának feladata is megjelenik (az elköltözött fiatalok helyzetétől függően), s mire ez a két feladatkör az unokák növekedésével és az öregek életből való távozásával befejeződik — a negyven év előtti fiatal házasok maguk is gyermekeik gondozására szorulnak.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 JÚN 24

Perhács László

1021

Perhács László metszete

15

ÉLET ÉS IRODALOM

ben 584, 1968-ban 695 határozatra volt szükség, hogy véget vessenek a fülemüle históriáknak.

Nem mondható ez el a csendháborításról. 1969-ben 1277 csendháborítót marasztaltak el Budapesten. 1970-ben már 1838 hangoskodót, míg tavaly 1717 lakost köteleztek a csendre...

A szembenálló felek

Süth néni bizalmatlanul fogadott. Azt hitte, hogy gyűlöletes ellenfele, a háztulajdonos küldött a nyakára. Elővett egy nagy halom papírt.

tott
két-
Józs
lyes
XI.
Ta
ma
zsefe
Bírós

„...Előadom, hogy Czimer József a házba történő beköltözése óta a szocialista együttélés szabályaival ellentétes magatartást tanúsít. Ez ideig több alaptalan feljelentést tett ellenem, és különféle dolgokkal rágalmaz. Így feljelentést tett ellenem veszélyes fe-

1972. április 8-án
lapáttal Süth né
amikor az örega
a homokpakolás
voshoz rohant. C
ta, hogy védek
maga elé a lapá
néni nekiment. C
feljelentést tett a
idős asszony elle

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 MÁR 15

VALÓSÁG
Budapest

Perhács László

1021

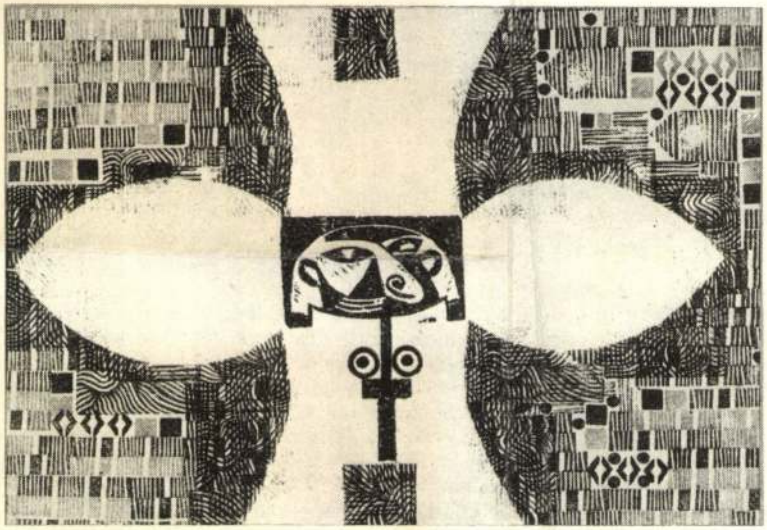

Perhács László
rajza

legességig fajultak, a művezető maga kérte áth

Másrészt, mivel a brigád tagjai teljesítm
emelték, munkabérük is az átlagbér kétszerese
vállalaton belüli bérfeszültségek keletkeztek, mi
kaerő-vándorlás a vállalat egyéb — esetleg kiem
letet végző munkahelyre. A kialakult helyzetei
„segített": az építésvezetőt felelősségre vonták
tiltották, hogy a vállalat állományából tovább

A kísérlet ezzel véget is ért.

(Még hónapokig felháborodott szóbeszéd t
az, hogy hogyan kereshet egy munkás annyi
módon azt senki nem firtatta, hogy ezért mennyi munkát kellett vegezniük. Mert is
firtatták volna, mikor saját tapasztalatukból tudták, hogy az építőipari munkások
keresete nem áll arányban végzett munkájukkal!)

Tanulságok

Bár a kísérlet — úgy érzem — sok tekintetben önmagáért beszél, szükségesnek vélek néhány következtetést levonni. Először is azt, hogy a két és fél hónap nagyon rövid idő ahhoz, hogy meggyőződhessünk arról: valóban megfelelő bérrendszert dolgoztunk-e ki? Inkább csak azt igazolhatta a kísérlet, hogy a jelenleg gyakorlattá vált bérezési mód mennyi energiát köt gúzsba.

Nem kerülhettek a rövid idő alatt napvilágra a csoportbérezési forma közgazdászok, szociológusok által jól ismert fogyatékosságai, amelyek rendszerint teljesítményvisszatartáshoz vezetnek. Lehetséges az is, hogy huzamosabb ideig a brigád nem bírta volna a két és fél hónapig saját maga által feszített munkatempót, nem lett volna képes újratermelni munkaerejét. Mindez azonban az adminisztratív beavatkozás miatt nem tisztázódhatott.

Hiba lenne azt hinni, hogy az adminisztratív beavatkozás nem valami szükségszerű és logikus, tulajdonképpen várható lépés volt. A kísérlet a meglevő és jól beidegződött bérezési mód mellett utópiának kellett hogy bizonyuljon. Nem lehet egy

Telefon: 138-068, 351-710, 61-140

Magyar Hírlap

1972 DEC 6

Perhács László

KIÁLLÍTÁSRÓL KIÁLLÍTÁSRA

A ROMÁN IPARMŰVÉSZET című kiállítás (*Műcsarnok*) kiemelkedik a tárlatok sorából a kiállított tárgyak mennyiségét, s javarészt minőségét tekintve is.

Nem tudjuk, vajon a vendégszereplő ország, vagy mi, a vendéglátók adtuk-e az iparművészet megjelölést; a fogalom jószerivel nem fedi a bemutatott alkotások zömét: faszobrok, faliszőnyegek és nagyméretű kerámiák kerültek kiállításra. A faszobrok egy része, mint például *Maitec Ovidiu* a Madár és a Hódolat című kompozíciói, *Tiron Napoleon* Jel I. és II. című munkái, vagy *Tuculescu Adina* Kompozíció I. és II. elnevezésű alkotásai csakúgy, mint *Rosu Nicolae* A repülés című faszobra elvont formákkal dolgoznak ugyan, s részben elvont tartalmaknak adnak szobrászi testet, mégsem nevezhetők elsősorban használati vagy dísztárgy funkciót betöltő plasztikáknak, vagyis iparművészeti alkotásnak. Hiszen mindahány azért született, hogy gondolatokat keltsen, gondolatokat közöljön: a tárgyi rendeltetésen túlmenően így nem nélkülözi az autonóm művészet transzcendentális jellegét sem. Még egyértelműbben szobrokról van szó *Vida Géza* vagy *Szervátiusz Jenő* nagy méretű figuratív munkái esetében csakúgy, mint azoknál, melyek a konkrét ábrázolás és az elvont formaadás határmezsgyéjén járnak, mint például *Balogh Péter* vagy *Apostu George* művei.

Ami viszon a keramikusokat illeti, nem vitás, hogy *Maftei Todorescu Lucia* díszedényét az iparművészet keretébe kell sorozzuk, mint ahogy az sem kétséges, hogy *Beredea Ion* Vízszintes egyensúly című nonfiguratív kompozíciója, valamint Torzója és *Stepanov Ioana* Győzelem című keménycserép-plasztikája egyértelműen a szobrok közé tartozik. De lényegük szerint oda sorolnánk *Gheorghe Alexandra, Badea Costel, Mateescu Patriciu* vagy *Botez Lita Storck* nagyméretű kerámiamunkáit is, amelyeknek a fazekas jellegű korongolt munkákhoz semmi közük nincs, s nem is pusztán díszítésre szolgáló térplasztikák. „... nem fazekasság és nem szobrászat. Ebben az összefüggésben — mondja *Iulian Sirbu*, a katalógus bevezető szövegének írója — nem a használatra, hanem az elmélkedésre szólítanak fel, a tárgy és rendeltetése közé parancsolóan az esztétikum helyezkedik." Mit fűzhetnénk ehhez? Legfeljebb a fejünket csóválhatjuk a „parancsolóan tolakodó esztétikum" miatt. Ez a parancsoló esztétikum ugyanis magától értetődően jelen van a rendeltetésszerű kerámiában és a szobrászati kerámiában is; csak éppen másképpen továbbít az egyik, mint a másik. (Az ilyen megfogalmazások, illetve meghatározásbeli bizonytalanságok egyre sürgetőbben figyelmeztetnek arra, hogy rendet kellene teremteni végre a marxista esztétika terminológiájában — a magunk házatáján is.)

Mondjuk meg egyértelműen: a romániai faszobrászok és keramikusok zömmel kiváló alkotásokat mutattak be. Ugyanazt állíthatjuk a faliszönyegek tervezőiről-készítőiről. Ebben a kategóriában is tapasztalhatjuk a terminológiai kétértékűséget, tisztán díszítő jellegű faliszőnyegek ugyanúgy előfordulnak, mint az „autonóm képzőművészet" csoportjába sorolható, mondanivalótól terhes alkotások. Ez utóbbiak közül mindenekelőtt *Nicodin Ion* Az ember című igen nagy méretű falszőnyegét emelném ki, az egyéb szőnyegek készítői közül pedig elsősorban *Iota Ileana* továbbá *Lupas Ana, Dan Todorini Ileana, Podeanu Mimi, Ghiata Aurelia* és *Constantinescu Mihaela* nevét említenénk, akik más-más formanyelven és szándékkal, de egyaránt magas művészi fokon oldják meg feladataikat.

E román művészeti kiállítás teljes egésze tanúbizonyság: miként lehet helyi hagyományokból, népi művészetből és sajátos nemzeti avantgardból olyan sajátos hangvételű, egységes, de nem uniformizált művészetet teremteni, amelynek jellegzetes jegyeit világszerte felismerik és elismerik.

PERHÁCS LÁSZLÓ (*Pincetárlat*) képeinek és talán plasztikának, talán domborképeknek nevezhető kompozíciói — habár más méretekben és más intenzitással készültek — ide kívánkoznak, a román folklorisztikus hangvételű tárlat szomszédságába. Perhács urbánus ember, aki játékos érdeklődéssel figyeli — mintegy térkép fölé hajolva — a város ritmusát, utcáinak lüktetését, kresz-tábláinak jelentését és tarkaságát. S ugyanilyen buzgalommal tanulmányozza mindennapjaink jelentéktelen tárgyait: sakkfigurákat, órákat, óraalkatrészeket, s ki tudná felsorolni mindazt a kacatot, ami kíséri életünket. Ezekben gyönyörködik, ezekkel játszik, színesre mázolja és kompozíciókká illeszti azokat: egy felnőtt komolyságával és egy gyermek örömével. A Kölnische Rundschau kritikusa tavalyi kölni kiállítása alkalmával e tüzes színű, játékos kompozíciókban joggal a magyar folklór jelenlétét vélte felismerni.

RAJKI LÁSZLÓ fiatal szobrászművész (*Stúdiógaléria*) ugyancsak szívesen figyeli „felülnézetben" a város lüktetését, mint az autók áramlását megjelenítő Sztráda I. és II. című kompozíción. Egyébként is elsősorban a tömeg, a tömegesség, egyedek alkalmanként egységgé összeálló halmaza érdekli, példa lehet erre a Tüntetők című kompozíció darabos-lendülő alakjaival, az 1514 emlékére című és a Május elseje című, monumentális szoborvázlatnak tekinthető két kisméretű plasztika embersűrűje. Kevésbé sikerültek egyalakos plasztikái. Ez utóbbiak közül kiemelkedik a Nyújtózó című nagyméretű faszobor, amelyen az anyag szabta meg a forma kötelező fegyelmét.

KONYORCSIK JÁNOS (*Kulturális Kapcsolatok Intézete*) első ízben mutatkozik be gyűjteményes anyaggal, amelyben tizennégy év alkotásai kapnak helyet. Érdeklődésének fókuszában az egyes ember áll, elsősorban portrékat mintáz. Ha Rajkit a gesztusszerű mozdulat és a tömegek lendülete izgatja, akkor Konyorcsik a belső, lélektani mozgásra figyel, s a pszichikai rezdülések pillanatnyi megjelenését lesi meg az arc felületén. Míg azonban az arcok tömeges mintázásánál a modell megfigyelése és a mintázás követelte fegyelem összetartja formáit, addig érméin a mozgalmasság, a mintázás izgatottsága már szertelenné válik: inkább az ecsetrajz mozgására emlékeztetnek a formát adó vonások, semmint plasztikára.

ASSZONYI TAMÁS (*Helikon Galéria*) ellenkező utat jár: a legszigorúbb szobrászi fegyelemmel különíti el egymástól a jobbára simán hagyott alapot az erősen kiemelkedő plasztikai formáktól. Ez a fegyelem nemcsak a szobrászi gondolat világosságát hangsúlyozza, hanem azt a célt is, amelynek szolgálatában az érme megszületett. A szövegek hátlapjára, vagy a plasztikai formák közé iktatott vésett betűformák hasonlóan világosak, jól rendezettek, szinte egy tipográfus munkái. De soha nem öncélúak, s nem arra szolgálnak, hogy szövegükkel pótolják a plasztikából kikövetkeztethetetlen gondolatot, hanem arra, hogy azt — ugyancsak plasztikai értékükkel — mintegy ellenpontozzák. Hogy mennyire nem a szöveg,

A szovjet küldöttség látogatásának további visszhangja

(MTI) A *Leonyid Brezsnyev* vezette szovjet párt- és kormányküldöttség magyarországi látogatása változatlanul a nemzetközi sajtó érdeklődésének előterében áll. Valamennyi keddi csehszlovák lap feltűnő helyen kommentálja, illetve vezércikkben foglalkozik a szovjet és magyar vezetők megbeszéléseivel és a közös közleménnyel.

A *Rudé Právo* budapesti tudósítója Jelentős látogatás című hírmagyarázatában megállapítja: *a szovjet küldöttség látogatása elsőrendű politikai esemény volt.* Ezt nemcsak a széles körű külföldi visszhang igazolja, hanem az a fontosság és súly is, amelyet az eseménynek Magyarországon tulajdonítanak.

A lengyel *Slowo Powszechne* szintén cikket szentel a szovjet küldöttség látogatásának. Ebben megállapítja:

„Leonyid Brezsnyev magyarországi látogatása alkalom volt arra, hogy megfogalmazza a két fél nézeteit három fontos kérdésben. Ez esetben lényegében az egész szocialista közösség nézeteiről beszélhetünk.

Először is, mind a beszédekben, mind pedig a tárgyalásokról kiadott közleményben aláhúzták a helsinki sokoldalú megbeszélések jelentőségét.

Másodszor: Leonyid Brezsnyev beszédében akceptálta az Európában állomásozó fegyveres erők kölcsönös és kiegyensúlyozott csökkentésére vonatkozó tárgyalások megkezdését.

Végül a budapesti találkozó valóban európai jelentőségű eredménye az volt, hogy rögzítették: hogyan látják a szocialista országok az NSZK-val való kapcsolataik további normalizálásának menetrendjét.

Leonyid Brezsnyev budapesti látogatása az első alkalom volt arra, hogy a szovjet párt vezetője közvetlenül megismerkedjék a néhány évvel ezelőtt életbelépett magyar gazdasági reform elveivel és eredményeivel. Mind Brezsnyev beszéde, mind pedig a tárgyalásokról kiadott közös közlemény aláhúzta, hogy a Szovjetunió nagy elismeréssel értékeli az utóbbi évek magyar gazdasági eredményeit."

Pompidou Moszkvába látogat

(TASZSZ, AFP) Kedden Moszkvában és Párizsban egyidejűleg bejelentették, hogy *Georges Pompidou* francia köztársasági elnök 1973. január 11—12-én rövid, nem hivatalos látogatást tesz a Szovjetunióban.

Pompidou találkozik és tárgyalásokat folytat *Leonyid Brezsnyevvel*, az SZKP Központi Bizottságának főtitkárával, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének tagjával.

Ma folytatódnak Le Duc Tho és Kissinger tárgyalásai

(MTI) Hétfőn két ízben, összesen öt óra hosszat tárgyaltak a VDK képviselői — *Le Duc Tho, Xuan Thuy* és *Nguyen Co Thach* — *Henry Kissingerrel* és tanácsadóival. A tárgyalásokról hivatalosan semmit sem közöltek, csupán annyi ismeretes, hogy az első találkozót a Párizs környéki Choisy-le-Roiban, a másodikat pedig Saint Gemme-ben tartották, *Guyot* francia gyáros villájában.

(Reuter) A VDK küldöttsége és az amerikai tárgyaló fél megerősítette, hogy a hírekkel ellentétben, kedden a felek nem találkoztak. A megbeszélések — kölcsönös megegyezés alapján — szerdán délelőtt 10.30 órakor folytatódnak. A tárgyalási szünetet Kissinger arra használta, hogy utasításokat kérjen Nixon elnöktől — mondotta Ziegler fehér házi szóvivő.

(AFP) Lázas politikai tevékenység folyik Saigonban. A rezsim nemzetbiztonsági tanácsa hétfőn több mint négyórás rendkívüli ülést tartott, de — mint a nyugati hírügynökségek jelentik — semmiféle döntést sem hozott arra vonatkozólag, hogy a Thieu-kormányzat aláírja-e a tűzszüneti megállapodásokat.

(AFP) Az amerikai harcászati és hadászati repülőgépek hétfőn is folytatták Vietnam mindkét részének bombázását.

Saigoni összesített jelentések szerint, B—52-es repülő erődök az elmúlt 24 órában Észak-Vietnamot 7, Dél-Vietnamot pedig 26 bevetésben bombázták.

Honduras

Házi őrizetben a megbuktatott elnök

(AFP) A hétfői vértelen hatalomátvétel után *látszólag nyugalom uralkodik Hondurasban.* Az eltelt 24 óra alatt még sem a Liberális Párt, sem a Nemzeti Párt nem foglalt állást *Oswaldo López Arellano* tábornok katonai puccsával kapcsolatban.

Az új államfő hétfőn *betiltott mindenféle politikai és szakszervezeti tevékenységet.* Az állami hivatalok zárva tartanak, az államhatalom törvényhozó, végrehajtói és igazságszolgáltatási funkcióit a hadsereg tartja kezében. Az első gyalogsági hadosztály székhelyén tájékoztatási központot hoztak létre, amely hivatalos jelentésekkel látja el a hírközlési szerveket, egyébként azonban újságírókat sem a hadsereg, sem az ország két nagy pártjának képviselői nem fogadnak.

A Liberális Párthoz közelálló körökben tudni vélik, hogy a katonai hatalomátvétel éle a Nemzeti Párt ellen irányul. Félhivatalos értesülések szerint a Liberális Párt központi végrehajtó tanácsa még a nap folyamán ülést[illegible]

hogy — tizenöt esztendőre — saját jogi képviselőjét, Juan Manuel Gálvezt ültette az elnöki székbe.

A hétfői jobboldali puccs vezetőjének, Oswaldo López Arellanónak a neve nem most tűnik fel először a hondurasi annalesekben. 1963-ban az akkor őrnagyi rangban levő López az „antikommunizmus lovagjaként" megbuktatta Villeda Morales liberális, haladó kormányát, amely földreformot hirdetett meg. Az 1963-as puccs nagy polgári véráldozatokba került. López tábornok 1971-ig maradt hatalmon, ekkor átadta az elnöki tisztet a választásokon győztes Ramón Ernesto Cruznak. A Nemzeti Párthoz tartozó jogász professzor elnökségének másfél éve alatt mezőgazdasági szövetkezeteket szervezett, továbbvitte a földreformot, alfabetizálási kampányt indított a felnőtt lakosság körében. Egyik nyilatkozatában síkraszállt a szocialista országokkal folytatott kereskedelem növelése és a kapcsolatok bővítése mellett.

López Arellano — a Vanguardia című spanyol lap már tavaly figyelmeztetett rá — kezdettől szembeszegült a törvényesen megválasztott elnök politikájával, de a jelek szerint, a cselekvésre csak most kapott felhatalma-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 FEB 23
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Perhács László
1071

mány nagyjai közt tiszteljük Regulyt? Úgy, hogy amit Padányi ré- [illegible] mutatja. De nem tudom elfogadni mat, őszinte érdeklődést és — saj-

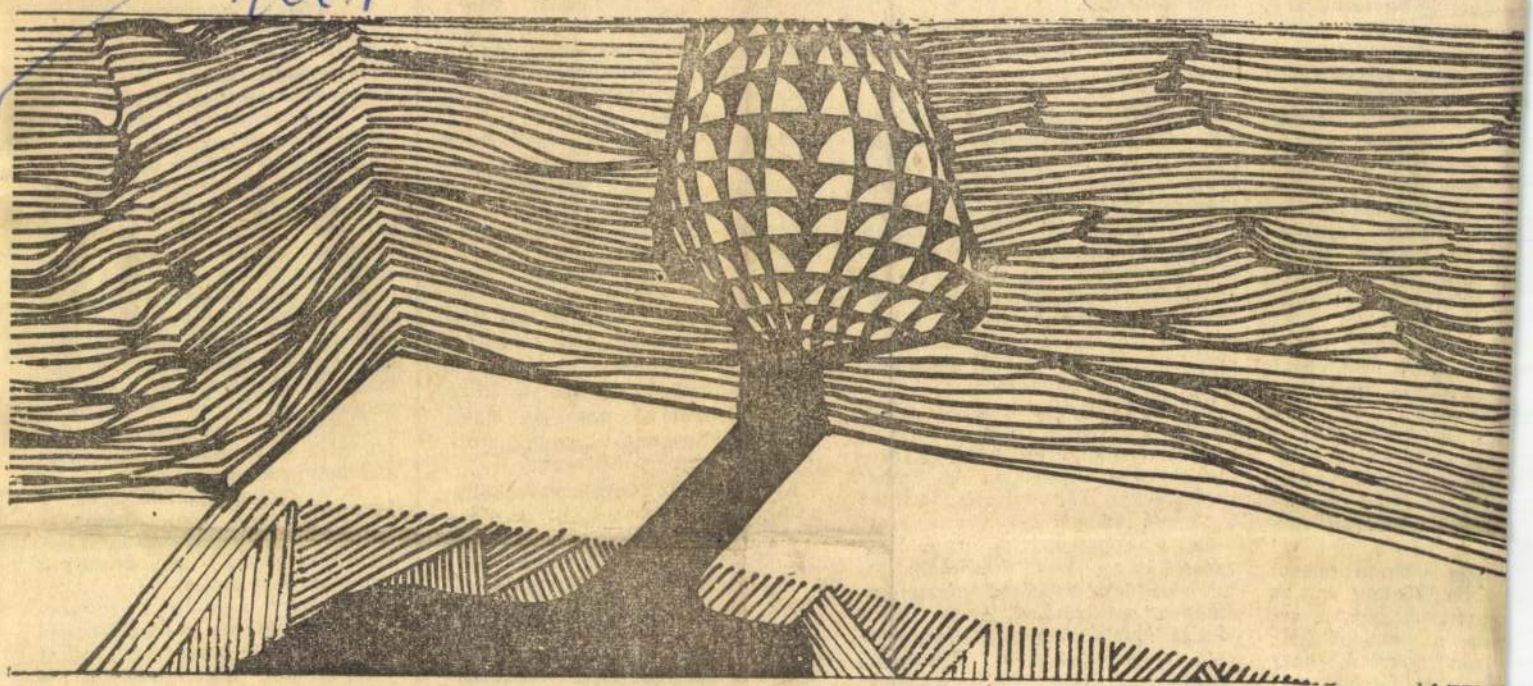

Perhács László: Fa

újabb eszköz tolakodik az emberközti térségbe.

Ha a régi orvos kincskereső Odüsszeusz, a modern mindinkább Hamlet.

★

Az emberi individuum értéknövekedésével ma együttjár az igények lavinája. A bő sugárban csurgó kínálat alá az igény hatalmasabbra tátja száját. A megelőzés, a gyógyítás költségei gyorsabban emelkednek, mint a nemzeti jövedelem. A vese-, ér- és szívbeültetéshez hasonló hősies eljárások rutinná válása, a kibernetizált kórismézés és intenzív betegellátás és a többi: új lehetőség, egyszersmind új igény.

Szervek, szervműködések pótolhatók; a teljesen béna ember kigördül az utcára — járművét arcmimikájával irányítja. Az ember mesterséges „üzemeltetése" túlnő a vernei világon.

És a költségek? A megelőzés-gyógyítás-gondozás maximális lehetőségeinek általános megteremtéséhez valószínűleg nem elég a leggazdagabb államok teljes nemzeti jövedelme sem. Franciaországban a tízezer idült veseelégtelenségben szenvedőnek korszerűen szervezett kezelése tízéves időszakban harmincöt milliárd

mia elve hogyan fér
den betegnél maximu
vő orvosi gondolkodás
írja: „Az elidegenedés
van megalapozva az, h
szféra más és ellenté
alkalmaz rám, mást
mást a nemzetgazdas
korlátozott időből, e
anyagi potenciálból m
vesztálni" egy-egy
hagyni meghalni és
véresebb hamleti k
„lenni vagy nem lenni?

★

A régi orvos irigyelné mai kollegájának hatalmas arzenálját, tudását, lehetőségeit, melyekre ő hiába áhítozott és ha titokban levette csodatévő maszkját, alatta betegeihez hasonló kiszolgáltatott, meztelen ember didergett.

A hatalmas fegyverzet erkölcsi hatalmat, a kibernetizált gépvilág emberszívet követel. Az atomenergia és a szívtüdőgép egyaránt.

Az orvos nem válhat robotemberré, bürokratává. Átmeneti korszakunkban szükség van töprengésre, morális reflexeire, önmagán túlnövő küszködéseire. Mondhatjuk: a szenvedésére.

Mert a szenvedés enyhítéséért meg kell szenvednie.

eltérítésnél. Hatásosak viszont a tények. Éppen nemrégen hallottam a hírt, hogy Franciaországban az olajválság miatt életbe léptetett sebességkorlátozás jelentősen csökkentette a balesetek számát; elhatározták, hogy ha a takarékossági rendelkezéseket feloldják, és a sebességkorlátozást továbbra is fenntartják.

— *A figyelmeztetők, ezek a versbéli lovak, mintha valóságban is megjelentek volna Nyugat-Európa több nagyvárosának kínosan üres utcáin.*

— Lovak? Legfeljebb lovacskák. De még ezek is meghökkentők voltak, bár korántsem lángolt a sörényük. Figyelmeztetők — különösen számunkra, Európa innenső felében — abban az érte-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971 NOV 6

Perhács László

1021

Perhács László rajza

ajtani, hajtani. S a gé-
emberek elmagányosod-
élménysor, ami az öre-
ég megvolt, az a gépen
ből kiesett, kiesik. Nincs
ia, nincs kivel beszélnie,
nán a rideg-pásztorokra
az esztendő száznyolc-
napján szótlanságra
rost, magamban rideg-
k nevezem.

3.

ek a gépes emberekhez,
eszáll, beszélgetünk.
nak? — kérdezem.
unk.
eg ott szedjük, a másik
em ugorna neki? Fél óra
szi.
hogy elcsapjanak?
ersze. Nem gondoltam
csak mondtam. Hogy
a szó. Kibírhatatlan ez
m fájdul meg a feje?
fejem szokott fájni, a
yilal. Alig várom, hogy
, megyek Hévízre. Ad-
Ki kell bírni.
társa?

dolgoznak.
ő meg ott.
este beszélgetnek?

ről?

kanalas
Kína kül
politikájá
nek", má
Az egy
ritkul.
Kevés.

Apám besegít, letor
kukoricát, hogy utólérjem.
— Az öreg Farkas meghalt. Egy hete temettük — mondja.
— Legalább nem veszekszik többet a világgal.
— Pörölt vele eleget.
— Befejezte.
— Be — mondja apám.
Ez a kemény, örökké haragvó vénember, gondolom, káromkodva birkózott a kaszással, s talán egy egész brigádnak kellett érte jönni, hogy legyűrjék és elvigyék.
Ismertem.
Talán azért vagyok ebben a faluközösségben nagyon otthon, azért érzem idetartozónak magam, mert ismerem az emberekben az embert.
Nemrég egy szűk körű elvtársi, baráti beszélgetésnek voltam egyik részvevője. Miniszter, miniszterhelyettes, három megyei vezető. Szakigazgatás, hatósági jogkör, vegyes műtrágya, hitelpolitika, komplex állattenyésztési telep, FAO ülés... Haj, az istenfáját, értjük, hát hogyne értenénk. Egymás szá-

gyors Budapestre, es
egyszer-egyszer még

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Perhács László

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 DEC 17.

1021

Perhács László: Krapek

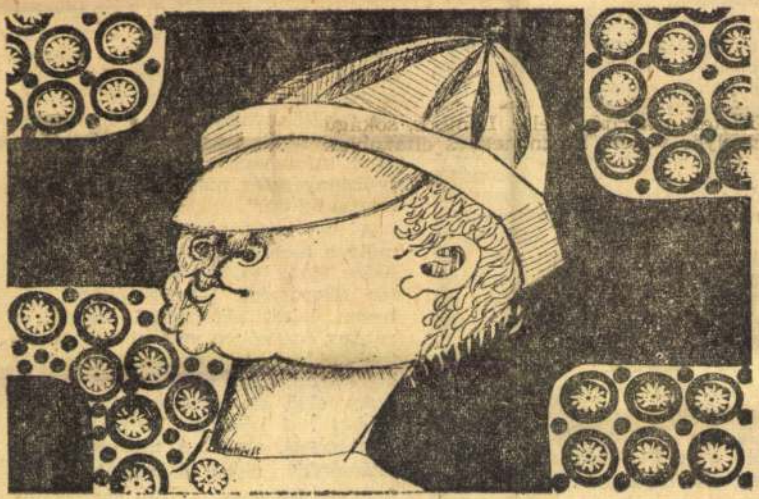

távozhatnánk."

Ami az első megállapítást illeti: a nyugdíjas lengyel hivatalnoknak az Örök Városban bekövetkezett halála olyannyira nem hat véletlennek, hogy a regénynek szinte nem is lehetne más befejezése. Egyébként csak ezzel magyarázható az is, hogy a regény egészéhez képest bántóan elnagyolt, már-már úgy is mondhatnánk: „odakent" befejezését is készséggel elfogadja az olvasó, mert csak ezt a megoldást érzi igaznak, a regény öntörvényeiből következőnek, ha e megoldás művészi megformálására már nem futotta is az író kedvéből vagy idejéből.

Ami pedig a „misztikus ajtókat" illeti: kétszeri gondos elolvasás után is úgy látom, hogy egyetlen ajtóról van itt csak szó, arról, amelyet ma az egész civilizált világ keres, az viszont egy cseppet sem misztikus. És Rózewicz hőse is éppen azért ítéltetik halálra, mert ezt az ajtót nem találja.

Miért nem?

A szó szerint vett történetnél, mely a technikai és a szellemi fejlődés fáziseltolódásáról nyújt pontos diagnózist, lehangolóbbat nehezen lehet elképzelni. Mégis, a regény egészében valami megnyugtató, bölcs derűt sugároz: mindvégig érezni, hogy az író — bár egyes szám első személyben beszél — *többet tud* hősénél. Mégpedig valami olyat, amit „A mi kis stabilizációnk" című drámájában így fogalmazott meg: „talán csak álom / de olyan igazán olyan mélyen / hiszem hogy mégis / minden rendbejön valahogy."

Tadeusz Rózewicz regénye ne-

strukturalizm
di tanok köv
pidáris tény
minden lélek
szersmind ell
az „elfojtás"
strukturalista
ben *egyérteln*
igaz, rendkív
függések m
szemre banál
turalista ala
az egész min
együttesénél),
tékes tartalo
az egész a m
ának köszön
anyagiasul, a
túra a részle
ismeretében

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

KÖNYV VILÁG

1973 ÁPR

Perhács László

1021

Perhács László rajza

és a test méltó hazáját segítő... Valami csillagi-tengelyű egyensúly megteremtésének hite lenne ez?... Avagy a Talpán álló délibáb megteremtése? Reménytelen remény lenne mindez?... Önsanyargató remete-kín?... Minden költészet az... Művelésében a szellem földműveseinek meg kell ragadni és szólítaniuk a múlt, a jelen és a jövő minden démonát és eszközét, szavát és a tízujjas fogások minden gyakorlatát. . Az itt-ott felvillanó cseppnyi szépségek sorozata így lesz és lehet csak hasznos láncreakció...

Takáts Gyula

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1973 ÁPR.

KÖNYV VILÁG

Perhács László

1021

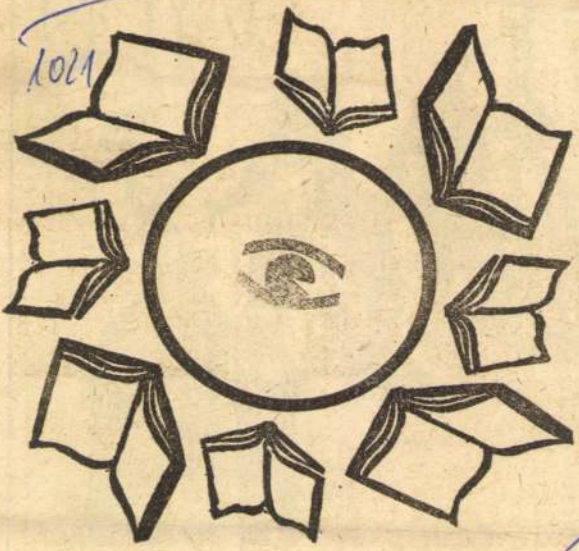

Perhács László rajza

STEREO
NO. 47 in G major
NO. 39 in G minor
HUNGARIAN
CHAMBER ORCHESTRA
conducted by
VILMOS
TÁTRAI

Perhács László, grafikus

A Kölni Galerie Glaub-ban
nyílt meg tárlata.

— :Kiállítások hazánkban — magyar
tárlatok külföldön 9.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 19.

Perhács László

Madách (napi)

Kossuth, 1973. febr. 32. évf. 2 sz. 157 p.

Perhács László

Perhács László rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. aug. 6.

[redacted]

XXI. évf. 32. sz. 10. lap.

Adam Mickiewicz: Pan Tadeusz (Európa, 109 old.)

Különös ellentmondás: mikor Lengyelország történelme mélypontján volt, mikor népe a nemzeti lét vagy nemlét nyers kérdésére keresett választ odahaza és emigrációban, felkelések során és Európa csataterein, a lengyel irodalom a fénykorát élte. Száműzetésben. Ekkor írta — 1834-ben — a lengyel romantika talán legnagyobb alakja, *Adam Mickiewicz* ben, hogy (Sebők Éva 1957-ben megjelent és kellőképpen soha nem méltányolt teljes Pan Tadeus fordítása után) másodikként, harminc évi meghitt ismeretség és szemérmes szerelem beteljesítéséül hét esztendei munkával újrafordítsa Mickiewicz művét. Azaz, hogy nagyságát és jutalmát tekintve olyan munkára vállalkozzék, amire megint csak nincs más jelző, mint hogy romantikus. Pontosabban: szeretni valóan romantikus. Ha az eredményét né-

oldal

BARBÁR BOR-BÁR

Olvasom, hogy a népszerű sörbárok mintájára újabb borharapókat nyitnak *Vinó-bár* néven. Nem vagyok purista, a bár, mint újfajta vendéglátóipari egység megjelölése már gyökeret vert tudatunkban, senki se gondolja, hogy az ételbárban szmokingos urak hozatják a pezsgőt. A Cocktail-bár ellen sincs kifogásom, ez a neve és kész. A sör-bár cím se sikerült rosszul, van valami ironikus felhangja.

De kinek jutott eszébe, hogy

VAJNAI LÁSZLÓ:

Ars poetica helyett

Akár a kimosott pelenkák
a kötélen,
lebegnek gondolataim
homlokom közelében.

Vakvágány

Addig képzelődött,
míg elképzelhetetlenné vált
számára a valóság.

Ha nem lenne

Perhács László

Cimnélküli, tréfás rajzát a lap hozza a Véleményünk szerint c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 18.
VII. évf. 33. sz. 9. lap.

Perhács László

"Hid" cimmel a lap bemutatja a müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 23.
XVII. évf. 25. sz. 14. lap.

Perhács László

Rajzát -cim nélkül- hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. május 12.
XVII. évf. 19. sz. 14. lap.

Perhács László

Lábnyomokat szaglászló kutyát ábrázoló művét "1973" felirattal, hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 30.
XVI. évf. 53. sz. 9. lap.

Perhács László festőművész

A IX. kerületi Pincegalériában rendezett kiállitását november 1o.-én nyitják meg.
"A hét kulturális eseményeiből" c. rovat közleménye.

A 48. sz. példányban a "Képzőművészet" rovatban Vadas József ir a müvész kiállitásáról.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 11.
XVI. évf. 46. sz. 2. lap.

Perhács László festőművész

"Mint az illuzionisták: játszik a szinekkel és a formákkal" cirkuszi mutatványhoz hasonlitja a magasba dobott és a porond homokjába visszahulló tréfás ábrákat, melyeket nem sikerül elkapnia, -irja Vadas József: "Változatok a romantikára" c. kritikájában a müvészről, aki ezeket a törékeny mozaikdarabkákat festi meg, melyek legfeljebb azt ábrázolják, hogy a "valóság részecskéiben is jelen van az atomokat molekulákká szervező nagy egész, amely látható formát ad a világnak."
Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 25.
XVI. évf. 48. sz. 12. lap.

Perhács László

Galambokat ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. febr. 17.
XVII. évf. 7. sz. 6. l. p.

Perneczky László
festő

Perneczky László festő kiállítása
a Pincetárlat-ban XI. hó 14-én
nyílik meg.

-.- Kiállitási naptár
MÜVÉSZET, 1972.október-november - 80.oldal

Perhács László

Keretbe zárt állatot ábrázoló metszetét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 24.
XVI. évf. 26. sz. 15. lap.

Perhács László

Címnélküli rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 2.
XVI. évf. 36. sz. 9. lap.

Perhács László

"Tyukász" címmel hozza a lap rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 5.
XVI. évf. 32. sz. 13. lap.

Perhács László

"Lakótelep" cimü képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és irodalom, Bp. 1974. márc. 9.
XVIII. évf. 10. sz. 16. lap.

Perhács László

"Szép pár" cimmel két fejet ábrázoló mü.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 2.
XVIII. évf. 9. sz. 13. lap.

Perhács László

"Fa" cimmel a lap bemutatja a müvész képét.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. febr. 23.
XVIII. évf. 8. sz. 3. lap.

MAGYAR HIRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Perhacs László festőművész

Kiállítások

PERHACS LÁSZLÓ festőművész kiállítása a IX. kerületi Pincegalériában. Megnyitó: november 10-én.

NAGY ELŐD festőművész rajzkiállítása Balassagyarmaton, a Horváth Endre Galériában. Megnyitó: november 14-én.

FESTMENYBEMUTATO Szekszárdon. Megnyitó: november 16-án.

HÉZSŐ FERENC festőművész kiállítása a Műcsarnok Kamaratermében. Megnyitó: november 18-án.

Perlrács László festőművész
a Ferencvárosi Pincetárlat keretében
állította ki festményeit.

Vadas József: Képzőművészet.

Élet és Irodalom, 1942. márc. 25.

Perlaki László

Lejta a 178. oldalon

Valóság 1977/10

Perhács László

Rejtő a 41. oldalon

Valóság 1977/11

Perhács László

Rajz

Valóság 1985/10

Perhács László

Metszet (repr.)

Magvető-almanach 1966/3. 78. l.

Péri templom

rk
plébánia

Karácsonyi Sándor:
Pér község és plébánia története. Győr
é. n.

Ism. Pannonhalmi
Szemle 1942. 150. l.

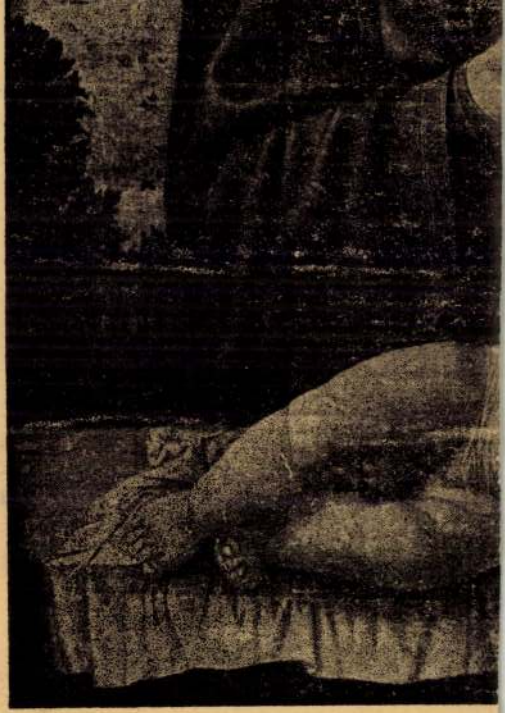

93. kép. *Michele da V*

Péri

a modern müvészek állandó tárlatán szerepel a Szépmüvészeti Muzeumban a külhoni magyarok között Schöffer,Péri,Csáki, Forbat,Kolos-vary , Pán Márta,Pierre Székely.

Rajztanitás 1974/1/28

Bodri F:A modern müvészek állandó tárlata Bp-en

Péri József

A Kossuth Müvelődési Házban rendezték meg az I. Miskolci Országos Ötvösmüvészeti és Fémmüves Kvadriennálé-t. "Képtől - gépig" cimmel Vadas József ir s a kiállitók, ill. müveik szerint a tárlatot három részre osztja: Az ötvösmüvészeket helyezi az első csoportba. Bartuschek Ilona, Máté János, Muharos Lajos, Péri József.
A másodikról az a véleménye, hogy az ott kiállitott alkotások, inkább a zománcmüvészeti, vagy a kisplasztikai biennáléra kivánkoznának. Itt szerepelnek: Ásztai Csaba, Papp Zoltán, Schlosser Béla, Zétényi János, Zidarics Ilona.
Folytatás a 2.-es sz. cédulán.
Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 3o. XX.évf 44. sz. 12. lap.

Péri József

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi parművészeti kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún - júl.

Péri József

Péri József, iparművész

a Miskolci Galériában megnyílt a „Kortárs iparművészet" c. kiállítás, melyet az Iparművészeti Múzeum anyagából válogattak. Szerepelnek a művész ékszer-munkái.
(említve)

M.-: Kortárs iparművészet.

Déli Hírlap, 1977. okt. 6.

Péri József

PÉRI JÓZSEF ötvösművész Ötvösség és fémművesség címmel ma 17.30 órai kezdettel előadást tart a Magyar Nemzeti Galéria klubjában. IV.20

Magyar Hirlap 1977/71/10

Péri József

Az ujitók következnek a harmadik részben: Bohus Zoltán, Borsfai László, Demcsik Attila, Kalmár Zsolt, Kardos Botond, Kiss Éva, Lugossy Mária, Papp László, Soltész György. Ezután még egy negyedik csoportot is össze állit az eklektikus darabokból: Laczák Géza, Magyarcsek Mária, Rozgonyi Béla. Minden név mellett ott szerepelnek a müvek is külön-külön. Valamennyiről részletes leirást ad, egyiket megdicsérve, másikat elmarasztalva.
A fnet emlitett kritikát lásd: Péri József nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 3o.
XX. évf. 44. sz. 12. lap.

Péri
művei részt vesznek a kárlatan.

Bodri Ferenc: A modern művészet állandó kárlata Budapesten.

Raptanitás 1974/1 28 old.

Péri József
ötvös

Ötvös-mestermunkáe nagy
tetszést váltottak ki.

Erdős György: A PRIZMA 13 székesfehérvári kiállítása.
MŰVÉSZET, 1972. szeptember - 40.oldal

Pécsi József ötvösművész

a Kaposvári Rippl-Rónai múzeumban tíz ötvösművésszel közösen rendezték meg kiállítását, mely ünnepélyes megnyitással egybekötötten.

Magyar Ifjúság, 1942. máj. 19.

Péri József
ötvös

Az összel megrendezésre kerülő
Jablonec 74'ékszerkiállítás ma-
gyar résztvevője Péri József lesz.

-----:Kiállitási naptár.
Müvészet, 1974.szeptember - 43.oldal

Perry József
obvies

Zonnáncberakásos ékszer
(repro)

Lederer Margit: A bizsu és ékszer
Tükör, 1974. okt. 29 - 19 lap.

Péri József

A miskolci Galériában Prizma 13 csinnal iparművészeti kiállítás nyílt, melyen művei szerepeltek.

Déli Hírlap, 1972. febr. 15.

Péri József

A Prizma 13 csoport műcsarnoki kiállításán játék-munkái szerepelnek.

P.x. Szücs Julianna: Játék és csomagolás.

Népszabadság, 1971. máj. 14.

Péri József
Ölvös

Az Iparművészeti választ-
mány tagja.

---: Határozat.

Művészet, 1973.május - 44.oldal

Péri József
ötvöstárgyai is legalább annyira térplasztikák, mint ékszerek. Prizma 13 pimmel nyilt meg vasárnap Székesfehérváron a tizenhárom-hagból álló iparművészcsoport második kiállítása.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/177 6 old.

Péri József

Az Iparmüvészeti Főiskolát 1956-ban végezte. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Fő érdeklődési területe az ékszer. –
A PRIZMA 13 tagja, 1971. májusban bemutatkozásuk volt a Műcsarnokban.

S. Nagy Katalin: PRIZMA 13; Ipari Művészet, 1971. 5. sz. 27. l.

-25.

Magyar Iparmüvészeti Főiskola
artási ideje alatt látogathassa
bályok betartása mellett igénybe

. .nap.

Farkas Domonkos sk.
főigazgatóhelyettes

Péri József

A modern szobrászati téralakítás ékszerbe való átvitele s az aranylemez szaggatott hatásán alapuló esztétikai élmény foglalkoztatja.

P. Brestyánszki J.: „Ékszer '70" kiállítás; Ipari Művészet, 1971. 2. sz. 34 l.

Péri József ötvös

a „Prizma 13" művészcsoport

tagja, szerepelt a Kollektíva Ziállításán

a Miskolci Galériában

Napjaink 1972 március

Péri József
ötvös

Részt vett a tárlaton.

Szelesi Zoltán: Ötvösmüvészeti bemutató.
MÜVÉSZET, 1972.szeptember - 44.oldal

Péri József
és Benkó Ilona művei az oroszlán-
fejű, kutyaorru, mackószemű párnák
a Prizma 13 csoport bemutató termé-
ben

Trencsényi László: A Prizma 13 csoportról.

Raptanitás 1973/1 33 old.

Péri József.
A polcokat kerámia állatok, bronzbagoly övzi Schrammel Imre illetve Péri József munkai a Prizma 13 bemutatótermében.

Preucsényi László: A Prizma 13 csoportról.

Rajzlanitais 1973/1 33 old.

Péri József

a"Prizma 13" iparművész-csoport tagja. A csoport kiállitását /Műcsarnok, Kamaraterem/ ismerteti Császár László

Magyar Épitőművészet, 1971.5.sz. 60-61.l.

Péri József

Ékszereit, s mellettük egy-két vázlatát, vala
mint fényképfelvételét mutatta be a művész
a székesfehérvári István király Muzeum "Priz-
ma 13" második kiállitásán.
Vadas József: "Akadozó csapatjáték" cimmel
közölt kritikájában csalódással nyilatkozik
a résztvevő művészek munkájáról, melyek ugyan
figyelemre méltóak, de „uj vonással nem gazda
gitják az alkotókról kialakitott képet."

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 8.
XVI. évf. 28. sz. 12. lap.

Péri József
ötvös

A Simontornyai Vár hapuboritása hat domboritott cimerből áll. Az Országcimer, Simon országbíró cimere, Garaiak cimere, Laczkfiak cimere, Gergelyaki-Burbai és az Allami cimer.

Pál Endre: Régi formajegyek mai környezetben. Művészet, 1972 junius - 18 oldal.

Péri József
ólvos

Péri József a győri Szechenyi Gróggyszertár szamára egy m^2-nél nagyobb felületű vörösvércégert készített.

Pál Endre: Régi formajegyek mai környezetben. Műveszet, 1972. junius - 18 oldal

Péri József

ötvös

Péri József most dombortja
vörösrézlemezből a Simon-
tornyai Vár kapularitását.

Pál Endre. Régi formajegyek mai környezetben.
Művészet, 1972. junius - 18 oldal.

Perlmutter Izsák

Az Inosztrannaja Literatura c. külföldi képzőművészettel foglalkozó folyóirat szines kép anyagát magyar festők müvei alkotják, -közli a „Tájékozódás" c. rovat "Magyar festők Moszkvában" cimmel. N. Poljakova "A magyar képzőmüvészet ezer éve" c. kiállitásra emlékezve felsorolja s méltatja azokat a müvészeket, akiknek egy-egy alkotását bemutatja a lap. Ir az "alföldi iskola" nép- és természetábrázolásáról, valamint a szocialista festészet müvelőiről.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 24.
XVI. évf. 26. sz. 6. lap.

a moszkvai Puskin-muzeumban rendezett-

Péri József
ötvös

Méltatás.

----.----- A miskolci kisérlet.
Művészet, 1974.január - 41.oldal

Péri József ötvös

a Prizma 13 tagja, kiállításon vett részt a Miskolci Galériában.

Megnyílt a Prizma 13 kiállítása Miskolcon.

Észak-Magyarország 1972/37 12 old

József Péri

Im Hamburger Ausstellungssaal „Koppel 66" wird zum ersten Mal eine ungarische Schau veranstaltet 26 bildende Künstler stellen sich dem hanseatischen Publikum vor: der „Schmuck-Künstler" József Péri.

(N.N.): Ungarische Kunst bei Hamburger Tagen.

Daily News, 1972. III. 3.

Péri József

Ötvös s fémmünk quadriannálé

Magyar Nemzet 1985. VII. 29.

Péri József

A Munkácsy-díj III fokozatát kapta.

Magyar Hírlap, 1970. IV. 2. 6. l.

Péri József
mese várost és alakokat tervezett a
Prizma 13 csoport kiállítására.

Bojár Iván: Gyermekbirodalom a Műcsar-
nokban.

Magyar Ifilap 1971/144 bold.

Péri József

Nyakpánt függő ametisztlel és hegyi-
kristállyal, 1971. 27 cm

Mai magyar iparművészet I.
Az Iparművészeti Múzeum Kiállítása
1972.

Péri József

Ernst nyakbánc, rózsakvac Kövel, 1971.
22,5 cm.
Nyakpánt, Karvaolbal, 1971., 27 cm

Mai magyar iparművészet I.
Az Iparművészeti Múzeum kiállítása
1972.

Péri József

Nyakpánt, ametisztel és hegyikristállyal, 1971., rep.

Mai magyar iparművészet I.
Az Iparművészeti Múzeum kiállítása
1972.

Péri József

"Mai magyar iparmüvészet I" c. kiállitáson szerepel a müvész, s müveit méltatja a "Magyar design?" cimmel/közölt beszámoló.
-/vadas/ sign.-val/-
A tárlatot az Iparmüvészeti Muzeumban rendezték meg a száz esztendős jubileum alkalmával.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 9.
XVI. évf. 5o. sz. 12. lap.

Péri József

Péri József ötös jól ismeri a
Cinvertant és a különböző
ikonográfiai módszereket.

Meughárt László: Üzenetek anyanyelven.
Művészet, 1980. május – 14. lap.

Péri József

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége 1979 novemberében tanács-ülést tartott, amelyen a művész előadásai is elhangzott.

Ottlakai Gábor: Az iparművészet jelene és jövője Művészet, 1960. május — 2. lap.

Péri József

Péri József ötvös-iparművész fel-
sége Benkó Ilona keramikusművész.
Mindketten a „Prizma 13" csoport
tagjai.

Terebess Gábor: Körüljárható barikád és szoborrá vált
edény.
MÜVÉSZET,1979.december - 10.lap.

Péri József fémmüves ötvös

Kovács Gyula: Igény és igényesség

Művészet, 1983. április

MDK.

Péri József

Kritika

Müvészet 1965 junius. lap 24.

PÉRI József ötvös M.D.K.

részvétel a kiállitáson

-a-a: Modern iparmüvészeti kiállitás kulturházainkban

Magyar Nemzet 1962 szeptember 26. 4.l.

Péri József ötvös M.D.F.

Szombathely város müemlékeit és nevezetességeit szimbolizáló domborított rézből készült falikép. /

/ a szombathelyi Fhem Gyula téri villamos végállomás váreccarnekába/

"apló

Magyar Nemzet 1964. február 27. 7.1.

Péri József ötvös M.D.K.

Dekoratív jellegü foggantyukat készitett a Fészek Klub üvegajtajára

Napló

Magyar Nemzet 1965. szeptember 7. 4.1.

Péri József

Ötvös - fogantyúkat készít a Fészek-klub üveg-ajtaira.

Magyar Nemzet 1965. szept. 7.

Péri József

A Prizma B csoport tagja

A Prizma B csoport iparművészeti
kiállítása, Műcsarnok, 1971. Bp.

Péri József ötvös

Munkácsy díj III. fokozatát

kapta

Nápszava 1970 április 2
4. old.

Péri József, ötvös

- elküldte alkotásait a Jablonex '71 kiállítára.

—: Jablonex '71
Magyar Ifjúság, 1971. júl. 23. 16. l.

Péri József ötvös

A bonyhádi Kö

Horváth Oliverné

1966 DEC 31.
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Péri József

Péri József ötvösművész két dekoratív jellegű vörösréz pillérburkolatot tervezett a Váci utcai Divatszalonba.

Jelenkor 1966 III. n. 256 old.

Péri József ötvös

szerepel a „Prizma 13"
művészcsoport kiállításán a
Műcsarnok Tamara termében

Magyar Nemzet 1971 május 22
4. old.

Pén József
újszámítás

„Játékvilág"
(repro)

Erdős György: A Prizma 13 csoportkiállítása.
Művészet, 1971. augusztus - 47 lap.

Péri József élete

A nagykanizsai Egry József terem PRIZMA 13 kiállítását szervezte (július).

Ipari Művészet, 1968. 4. sz. 51. o

Péri József ötvös

A Munkácsy díj III. fokozatával tüntette ki

Pestmegyei Hírlap 1970 április 2
4. old.

Péri József, iparművész

A Prizma csoport tagja. Szerepel.

– Iparművészeti kiállítás a Műcsarnokban

8.

Népszabadság, Bp. 1971. május 9.

Péri József, iparművész

Szerepel a Műcsarnokban.

P. Szücs Julianna: Játék és csomagolás 7.

Népszabadság, Bp. 1971. máj. 14.

Péri József
Otvis

Egyik csüngőjen suhut, egy másik
ikszesen aquamarint láthatunk.

Pál Endre: "Ékszer '70."
Müvészet, 1971.május - 17.oldal

Pén József
ötvös

„Karneol köves csimgő"
(repro)
„Akvamarin-köves gyűrű"

P.Brestyánszky Ilona: A modern ékszer paradoxona.
Művészet, 1971.május - 28.oldal

Péri József
ötvös

A modern európai ékszerművészet
darabjait állította ki.

P.Brestyánszky Ilona: A modern ékszer paradoxona.
Művészet, 1971.május - 28.oldal

Pere József
ipaminvén

Játékenteriőrjeinel szerepel.

Erdős György A Priemna 13 csoporthiallitása
Művészet, 1971 augusztus – 47 lap.

Péri József

Függő (repró)

Műgyűjtő, 1971-2-sz. 34.l.

Péri József

A szerző a műnövész ezüst függőjét méltatja.

Vadas József: Függő (Péri József); Művelődés, 1971. 2. sz. 34. l.

MDK

Péri József
iparművész

Szerepelt a kaposvári "A mai magyar iparművészet" kiállításon.

--: Szépség és korszerűség. Legjobb iparművészeink alkotásai a Rippl-Rónai Muzeumban.
Somogy megyei Néplap 1964 márc 17.

Péri József

Ajlo/oganlyu (20)
lemezdombovitás, 20x20 cm., bronz.

II. emelet,

Bpest VII. ker. Kesztén 36.
Fémes Munkaszklub.

Tájékoztató 64/65, képző és
Iparművészeti Lektorátus 28 l.

Péri József
ötvös

M.D.4/1

Oszlopbuzhotatai bravuros munka eredménye.

P. Brestyanszky Ilona: Feinplasztikai hiáltás
Művészet, 1967. október - 16 kap

Péri József, [ ]

MDK

Nitünő oszlopbuckolattervei az alkalmazott művészet lehetőségeit mutatják.

Rózsa Gyula: Fémplasztikai kiállítás az Ernst Múzeumban 7

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967. jún. 30

MDK.

Péri József

Kiállitási kritika

Népszabadság 1967 juni.3o.

MDK.

Péri József

Kiállítási kritika

Népszabadság 1967 jún. 30.

M.D.K.

Péri József ötövös

dekorativ pillér burkolat a Váci utcai Divat-szalonba

Magyar Nemzet 1966. dec. 31. 4.1.

MDK

Péri József, ötvös

4. orsz. ipamüv. kiáll. Mücs. 1959.

—

eti egyesület, melyet 1894-ben a
ával elégedetlen művészek alapi-
ták kiállitási helyiségüket a volt
n. Az egyesület elnöke Andrássy Gyu-
yiség igazgatója Ernst Lajos volt.
ébe tartozott. 1960-ban megszünt.

MDK.

Péri József

Pál E.irása

Müvészet 1964 szept.p.39.

MDK.

Péri József

Pál E. irása

Művészet 1964 szept. p. 39.

MDK

Péri József

Péri József /ötvös/ műveivel szerepelt a IV. Orszg.Iparm.K+all.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan.31.Kat.

M.D.K.

Péri József
ötvös

Ötvösmunkái a változatos-
ságra való törekvést példázzák.

Pál Endre: Péri József tárgyairól
Művészet, 1964. szeptember - 39 lap.

MDK

Péri József

Repr.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31.Kat.

Péri József MDK

ötvösmüvész

fémtárgyakkal

szerepelt a Herman Otto Muzeumban rendezett kiállitáson.

Molnár László: Modern iparmüvészeti kiállitás Miskolcon.

Borsodi Szemele. 1963. 3. sz. 82.-89.lap. 89.l.

Péri József
ötvös

M.D.K.

Miltatás.

Pál Endre: Válogatás Szabó Gyula ötvösművészt tár-
gyai között.
Művészet, 1964. julius – 22 kap.

MDK

Péri József iparmüv.

a kiállitás szüribizottságának tagja

Téli Tárlat, Szolnok, 1967. dec. Damjanich Muz.

MDY

Péri József
ötvös

„Zománcozott fali lemez"
(repro)

Pál Endre: A modern ötvöszománc
Művészet, 1969. február - 20 lap

Péri József
"ökrös

M.DY

Modern keramialapokra emlékeztető
fali lemezen vonalas rajzot fest a
zománccal. Ez az eljárás új és
szokatlan.

Pál Endre: A modern ökrösszománc
Művészet, 1969. február - 20 kep.

Péri József ötvös

Munkány díjat (III fok) kapott

N.N: Ahami és Kossuth díjasok

Pestmegyei Hislap 1970 IV.2

Pém József
ötvös

1970-ben a Munkácsy díj
III. fokozatát kapta meg.

—: 1970 évi Munkácsy díjak
Művészet, 1970. március – 30 lap

Péri József ötvös

Munkácsy díjat (III. fok) kapott

N.N.: Átadták az idei művészeti díjakat

Esti Hírlap 1970 IV. 1

Péri József ötvös

munkásy díjat (III. fok) kapott

N.N.: Irodalmi és mű vészeti díjak

Élet és Irodalom 1970 IV. 3

Péri József, ötvösművész

MDK

Munkácsy M.-díjat Kapott. (III. f.)

– : Átadták az idei művészeti díjakat

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 1.

MDK

Péri József, ötvösművész

A Munkácsy Mihály-díj III. fokozatát kapta.

–: Kiosztották az 1970. évi irodalmi és művészeti díjakat. S.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 2.

Péri József ötvösművész

A Munkácsy Mihály-dij III. fokozatával tüntették ki.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. ápr. 4.
XIV. évf. 14. sz. 2. lap

MDK

Péri József ötvös

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959. dec.

M.D.K

Péri József
ötvös

Részt vett a tárlaton.

Review source: Az V. Iparművészeti Kiállítás fémtárgyai.
Művészet, 1966. április – 24 kép

MDK.

Péri József

Említés az Európa-étterembeli faliképeiről

Magyar Nemzet 1965. márc.28. lap - 13.

MDK.

Péri József

Utalás ötvösművészi tevékenységére

Magyar Nemzet 1965.márc.28. 13.lap.

Péri József
ötvös

M.D.K.

Zománcos figurái kedvettek.

„Dohozfedel" (részlet)

Pál Endre: Figurális diszítések a mai magyar ötvös tárgyakon...
Művészet, 1965. június – 23 lap

MDK.

Péry József

Az ujjáépülő Fészek klub tervezésében részt vett.

Magyar Nemzet 1965 ápr.lo. lap -

.

Péry József MDK

iparmüvész

Fiatal iparmüvészek fészekrakása egy budai volt mágnáspalotában.
Népszava 1958. nov. 4.

MIK

Péri József

Szerepelt a MOM kulturházban megnyilt vándorkiállitáson.

Ötvösmüveivel.

-a -a: Modern iparmüvészeti kiállitás Kulturházainkban.
MAGYAR NEMZET 1962 szept. 26.

Péri József

Zamáncorot fali lemez (szepró)

Művészet 1969 II. sz.

Péri József ötvös

Ékszerekkel szerepel a

Prizma 13. c. tárlatonak

Iparművészeti Muzeumban

Berkovits György: Két iparművészeti

kiállítás egyenetlen szinvonalon

Pestmegyei Hirlap 1969 VII. 6.

Pén. József

Szerepel az „Ekszer 70" c. kiállaton a Csók galériában

N. T: Szabadidő

Magyar Hírsóg 1970 XII. 4

Péri József ötvös

szempel a „Prizma 13"

Kiállításon az Iparművészeti Múzeum-

ban

Pestmegyei Hírlap 1969 július 6

8. old.

Pári József ötvösmüvész

Munkácsy díjat kapott.

Magyar Nemzet 1970 április 2.
3. old.

Péri József, ötvös

- szerepel az Iparművészeti ajándéktotóban

Karácsony előtt
Magyar Ifjúság, 1967. XII. 1 - 17. 1.

Péri József

Az ötvösmüvészek rendeztek kiállitást a Csók István Galériában.
Vadas József: "Uj müfajhatárok" cimmel ir a müvészek alkotásairól. "Munkáitól elválaszthatatlanok a század monumentális szobrászatának vállalkozásai...Az ötvös ezuttal nem diszit, hanem komponál."-irja Péri József alkotásairól

Élet és Irodalom, Bp. 197o. dec. 12.
XIV. évf. 5o. sz. 12. lap

Péri József

Kerepel az Élnek Fa c. tárlatom

Vadas József: Élnek Fa

Élet és Irodalom 1970 XII. 12

Téri József
Ölvös

M.D.Y.

Munkáira a néger, egyiptomi és népvándorláskorabeli plasztika hat. — Hamutartói, tálai ismertek.

Shoczogh Ahos: Ölvös studió
Művészet, 1961. junius — 32 l.

Péri József

Szerepel az Élszerű 70 c.
táslatban a Csók galériában

Bojás Iván: Kiállításról
Kiállításra

Magyar Hírlap 1970 XII. 1

PÉRI József (ötvös)

A kortárs mesterek jártasságát a hagyomanyos ötvöstechnikákban az a szitakötő alakú dísztárgy szemlélteti, amelyet az áttört, úgynevezett „a jour" zománc bravúros alkalmazása jellemez. E művet Péri József készítette 1978-ban.

SZILÁGYI András: Művészet és mesterség. (Iparműv. Muz. kiállitása) In. Muzsák, 1985/3. 4.p.

Péri József: Szitakötő, 1978

PÉRI József

Szövetségi közgyülés. = Uj Müvészet, I.évf.1.sz.
1990 63.p.

Magyar Képző és Iparmüvészek Szövetsége közgyülése (XIII.)
(1990) május 15

ha nem a legborzasztóbb furdalás kínozza: a föl nem használt alkotó erőké?

Arany János sokat ült már modelt. Akik a magyar lángészt mintázták, majd mind őhozzá fordultak. S egy szempontból igazuk van: egy irodalomban, ahol a faji jelleg meg van félemlítve, ő a legmegfélemlítettebb lángész. Az a társtalanságnál súlyosabb összefüggéstelenség, mely Berzsenyiből „odujában aluvó sárkányt", Vörösmartyból „Vén cigányt", Adyból az „Ódák egy szomorú emberhez" (azaz önmagához) dacos kiáltóját csinálta, Aranyt a hipokondria lápjába meritette. E lomha óriásnak mindig biztatás kellett. Amit csak ömaga helyeselt, azt nem merte vállalni. Az első lépést Petőfi tette meg helyette a János vitézben — s a lomha Toldi utánamozdult. De a siker több félelmet adott a bukástól, mint bátorságot önmagához. Mintha neki csak kölcsönadni volna szabad magát: arra hogy a nemzetnek éposza, a szabadságharcnak katonanótája, az íróknak folyóiratuk, Shakespearenak fordítója legyen, s egészmagából csak botránkoztató torzszülés jöhetne ki. S mert mindig azt csinálta, amire azt hitte, szükség volt

M.D.K.

Péri József, iparművész
fémkovács

sz. 1933-ban Budapesten. Az Ipar-
művészeti Főiskolát 1956-ban végezte
el, mint Borsos Miklós növendéke.
Számos hazai és külföldi kiállításon vett
részt. Ő szervezte meg az Ötvös-Műhelyt
melynek ma is vezetője. Szerző
még művét közli. /5

Ákos Koczogh: Moderne Ungarische Metallschmiede-
kunst /Modern magyar fémkovácsművészet/,
Bp.1964. Corvina, 21. + 32. old.

M.D.K.

Ákos Koczogh: Moderne Ungarische Metallschmiede-
kunst /Modern magyar fémkovácsművészet/,
Bp.1964. Corvina, old.

M.D.K.

Péri József: iparművész
fémkovács

14. k. 3 ékszerdarab, ezüstözött bronz
1962.

21. k. Váza, verd réz ezüstözve, 1959.
135×50 mm

31. k. Serleg, ezüstözött réz, 1963.
220×100 mm

48. k. Tál, ezüstözött réz, zománcozva 1962
750×150×20 mm

Ákos, Koczogh: Moderne Ungarische Metallschmiedekunst /Modern magyar fémkovácsművészet/ Bp. 1964. Corvina, 21. + 32. old.

PÉRI József
1990 1. 63

Új Művészet

01 WUVSZ8 1

PÉRI József ötvös

A patika cégérét készitette a helyreállitáskor

ld. Jósa Alajos - Vida Mária: Gőr, Széchényi Muzeumpatika. Bp,, TKM, 1991. 4. 14.p. ill.

PÉRI József ötvös

M. Kortánasági Érdemrend Tiszlikerendje
(polgári tagozata) 1994. I. 21

szellemi lények, fizikai formájuk nem is lehet — szarn
atléták. Csak azért járnak emberi testben itt, mert az ist
séghez alkalmazkodnak, mert maga az isteni személy m
meztelen embert, koldust alakít. Fejreállt logika és még
négylábúnak is elképesztő. S lám, még maga ez a négylá
is félreérthető. Szemből úgy látszik, hogy ágaskodik,
oldalról látható merevre támasztott bal első lába: a meg
varodott állat csak megtorpan és hátrahőköl. Ő is felem
mint a lovasa. Aztán a ló fokozza a végsőig a lovag é
koldus ellentétét. Az istenembernek ruhája sincs, a sze
nek meg még a lova is díszesen „öltözött", azaz nyerg
amennyiben a nyereg alatt párducbőrt hord, amelynek
része és a karmai a lovag sarkantyúja mögött és a levág
dolmányrész előtt láthatók. Az ágyékkendő, a dolmány
a párducbőr, sőt a karmok és kezek akaratlan párhuzaml
mutatkoznak; akinek úgy tetszik, a mankó és a hátasló is.

Elődünk iskolai dolgozatában talán az egyetlen tűrh
fordulat az, hogy „a köpenyét éppen daraboló Márton"
még nem képes a felismerésre... De nem ám! Szem
kellene vetnünk ezért valamit? És az a szofisztikált mon
a koldus szerepű isteni közönségről, amelynek a kritiz
szorgalmi feladat nekifut! — bizony csak hangzatos el
gultság. Fejet hajtó hősünket a lovon, teljes díszében f
magasodva a koronás baldachin alatt, angyal-fejecskék s
me láttára, király, prímás, rendek és hívők előtt, becsap
ugyanis. Kollégánkat félrevezette a ruha-jelmez: nem M
ton alakít igazán isten-közönségének, hanem az neki. N
ő öltözött be, hanem az ismeretlen vetkőzött le őmiatta
mert a próbatételnek alig az elején vagyunk, az oltáro
szent nem kiálthat fel, észre se vehetvén hogy: Uram! te
és itt?... merthogy vele (és velünk is) játszik az isten.

1.

Péri László

Idehaza először szerepelt betonreliefjeivel. Annak idején a Stürmban együtt állított ki Moholy-Nagy Lászlóval. El Liszickij prounjai voltak rá hatással; mint szobrászt a 20-as évek elején az architektúra ideálja foglalkoztatta.

Passuth Krisztina: Külföldön élő magyar származású művészek kiállítása; Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972, 79. l.

Perjés Miklós

Ösztöndíjas dolgozata

1938/39.

PERJÉS MIKLÓS VI. é.
Burghardt Rezső tanár alakrajzi osztályában.

Ferdepzomfoiskèvk

1937/39.

136 l.

Péri László, szobrász, építész – festő- és grafikusművész

Művészet, 1980. jún. 9. old.

Péri László

Térkonstrukció, színes
"betonrelief" (repro)

Passuth Krisztina: Gyűjteménygyarapítás,
Művészet, 1980. június - 8. lap.

PÉRI László

PASSUTH Krisztina: Péri László konstruktivista művészete.+= Művészettörténeti Értesitő, 40,1992, 3-4. 175-194. ill. F

+ Kemény Alfréd: A konstruktiv művészet és Péri térkonstrukciói.

Vigh

Kot

Nikel

Evzan

Dunai

1947

Péri Lajos

László Moholy-Nagy – László Péri. Zwei Künstler der ungarischen Avantgarde in Berlin 1920–1925. Ausstellungskatalog Graphischer Kabinett. Kunsthandel Wolfgang Werner, Bremen, 1987

PÉRI (LÁSZLÓ) Péter

LLOYD, John: Péri (László) PÉter nyomában

= Új Művészet, 3, 1992, 6. 53-55,75-80., ill. E

1986. **Honty Mária**

MENYHÁRT László: A néphagyomány vonzásában : Beszélgetés Honty Máriával. = Művészet, 25, 1984, 4. 28-33., ill.

1987. **Horváth János** (1945-)

kiáll. Horváth János, Horváthné Németh Katalin, Nyíregyháza, Megyei-Városi Művelődési Központ, 1984 **Ism.** SZEMERSZKI Miklós: Egy művészházaspár kiállítása. = Szabolcs-Szatmári Szemle, 19, 1984, 2. 130-134.

1988. **Horváth János**

HORVÁTH János festőművész kiállítása, Bp., Helikon Galéria, 1984. március 8. - április 1. A kiállítást. rend. Baranyi Judit. Bev. Pogány Gábor. Bp. : Műcsamok, 1984 [6]p., ill. **Ism.** (bán) [BÁN András]: A kifejezés fokozatai : Budapesti kamarakiállításokról. = Magyar Nemzet, 1984. március 31. 8.; FODOR András: Horváth János kiállításáról. = Élet és Irodalom, 1984. március 23. 13.; WAGNER István: Pasztell álomvilág. = Magyar Hírlap, 1984. április 10. 6.

1989. **Horváth Lajos**

BEKE Pál: Faluház, Dióskál. Építész: Horváth Lajos. = Magyar Építőművészet, 1984, 2. 41-43., ill. E F G R

Horváth László 1890

1990. **Huszár Vilmos**

BAJKAY, Éva: A Hungarian founder of Duch constructivists for the twentyfifth anniversary of Vilmos Huszár's death. = Acta Historiae Artium, 30, 1984, 3-4. 311-326., ill.

1991. **Illés Árpád**

JÁNOSY István: Illés Árpád képeihez. = Új Tükör, 1984. április 22. 24-25., ill.

1992. **Ilyés István**

MEZEI Ottó: Ilyés István művészete. = Forrás, 16, 1984, 11. 85-86., ill.

PÉRI László

MATITS Ferenc: Mikor született Péri László? =
Ars Hungarica, XIX.évf.2.st.1991 235 - 238.p. ill.
G

Pro Deo, Rege, et Patria

Péri László

Lissitzky munkáihoz hasonló építészeti jellegű műveket készített betonból. Minden kiállított műve a Szépművészeti tulajdonába került.

Passuth K.: Külföldön élő magyar származású művészek kiállítása; Képzőművészeti Almanach 3, 79. l.

PÉRI László

Térkonstrukció I rajz.

XX. Országos Képzőművészeti
Szépműv. Kiáll. 1973.

Péri László

"Avantgarde Osteuropa 1910-1930" 1967 végén a konstruktivista művészek munkáiból a berlini Kunstvereinben kiállitás, ezen müve szerepelt.

Vigilia 1968. ápr. 279-80.l.

Pári

PÉRI László

Forgács Éva: Bauhaus. Pécs : Jelenkor, 1991. 113.p.

FORGÁCS É

– szentségház 520, 844; K: 949
Egyházaslibercse (L'uborec: CS), plébániatemplom 529, 850, 852; K: 984
– falképek 606, 609, 704, 37, (596/2); K: 1300, 1301
Egyházasmagyari, plébániatemplom 830
Ehrenfriedersdorf, Heimatmuseum, kehely Annabergből 744; K: 1877–78
Eibesdorf→Szásziványfalva
Elefánt (Horné Lefantovce: CS), pálos kolostor 132, 791
Eleskő, vár 392
Elisení→Szenterzsébet
Enesenes 319
Enns
– pénzverés 247
– Minoritenkirche, Wallseerkapelle 443, 521
Eperjes (Prešov: CS) 21, 43, 63, 78, 166, 176, 339, 830
– címereslevele 730
– városfalak 44, 65, 71, 393, 426
– városszerkezet (70)
– fürdő 426
– karmelita templom 426
– rézművesek 252
– sörházak 426
– Szt. Miklós-plébániatemplom 21, 163, 171, 177, 260, 317, 426, 539, 818, (534/1); K: 1048, 1050

PÉRI László

Képek a...

Ősz Gábor kiállítása
Székesfehérvár, István Király Múzeum,
1991. IV. 20. – V. 19.

A tárlaton Ősz Gábor (1962) legújabb, 1991-ben készült munkáit láthatjuk, amelyek gyökerében Rothko és Ad Reinhardt radikalizmusával rokon törekvés áll. A festő az absztrakció vonzásában, sorozatos egyszerűsítés után jutott – mondjuk így: – *a kép fogalmá*nak közelébe. Mintha a malevicsi fekete négyzetre kérdezne rá; absztrakt kép vagy ábrázol (egy kvadrátot, ami egy kép a falon)? Ősz a „kép a képben" tautológiát tárgyiasítja, mikor a festményt árnyképével azonosítja, s az így megkettőzött festmény önmagára nyíló ablakként a környezetéről és nézőjéről is „beszél". A képsík belemozdul a térbe, mert Ősz visszahozza a centrális perspektíva szempontját, a vízszintes élek összetartásával távlatossá teszi a monokrom képet. Ahogy falat fest a kép köré, szűkíti a festmény dimenzióit, a valóságostól az illuzionisztikusba; a geometriai konvenció sematizmusával szemben látszólag impresszionista, a nem látható iránti érzékenység elkötelezettjeként. Rembrandt sötét „üres" háttere lesz itt pozitív *alak*. Tulajdonképpen „képfogyatkozás" tanúi vagyunk, a sűrű festék a kormozott üveg szerepében biztosítja a rálátást – a kép tárgyi létezése kerül fénybe. Ősz a festmény *aurá*ját festi meg, érzékletesen, távol a minimalizmus szigorától. Metaszinten a kép-problémát saját eszközeivel járja körül; a kép és néző viszony metaforáját adják a diptichonok kvázi-„szobasarkai". Közeledünk, rongo[illegible]

Olajos, szurkos [illegible] éjszakájában tükröződünk, ahol a horror vacui egyszerűen a festéssel van „belakva". A kép általánossága találkozik a festménnyel való együttlét intim történetével.

A kép maga, mint entitás, ikonként néz vissza önmagára.

Ősz Gábor új képeiben a festmény *ontológiá*jával foglalkozik.

Károlyi Zsigmond

A Parisiana rekonstrukciója

„A Parisiana újjáépítése"
Tisztelgés Lajta Béla emlékének
Budapest, Országos Műemléki Felügyelőség
1991. IV. 17-V. 15

A Magyar Építészeti Múzeum számos nagy életmű bemutatója után, most egyetlen épület újjászületéséről rendezett kamarakiállítást.

Lajta Béla 1908-ban tervezte az akkori Szerecsen utcába a Parisiana mulatót. Az építész láthatóan függetlenítette a mulató tereitől a homlokzatot, és azt önállóan alakította. Első tervén ezt a felületet a nyílásokon kívül még különböző ornamentikus elemekkel is osztotta, ami azonban megépült, sokkal szűkszavúbb és merészebb. A megnövelt arányú koronázópárkány keletiesen gazdagon díszített, ezzel éles ellentétben áll a szürke márvánnyal burkolt, sík, díszítetlen homlokzati fal. Maga ez a geometrikus egyszerűség válik a leghangsúlyosabbá. A szokásostól eltérő arányokon alapuló, eszköztelen elegancia, amely a rafinált, finom részletekben teljesedik ki, [illegible]zódni [illegible] tővel és a homlokzat [illegible] felületén szimmetrikusan elhelyezett felirattal, hol az arányokat végképp megváltoztatva, ablaksorokkal akarták feledtetni e diszharmóniát. Végül minden, ami a homlokzatból maradt, eltűnt egy modern függönyfal mögött.

A felújítást végző építészek, Kőnig Tamás és Wágner Péter, Dávid Ferenc művészettörténész segítségével (akinek kiváló, az épületet elemző tanulmánya a katalógusban olvasható) rekonstruálták Lajta Béla művét, és a belső terek újjáalkotásában is igyekezték követni szellemét. A magyar építészetben alig jelenlévő stílus kiemelkedő alkotása lett így újra Budapest része. A kiállításon az épület története és a tervezők aprólékos, minden részletre kiterjedő figyelemmel végzett munkája követhető nyomon.

Branczik Márta

Magyar művek a Phillips árverésén

Az 1796-ban Londonban alapított Phillips, Son and Neale világméretű hálózattal rendelkező aukciósház londoni részlegénél 1991. március 21-én mintegy száz modern képzőművészeti tárgyat aukcionáltak, melyek közül hét darabot magyar származású művész alkotott.

A kevés 19. századi és többségében a 20. század első harmadában készült műtárgyak között számos neves művésztől származó grafikát – Klimt; Delaunay; Corinth; Kirchner; Man Ray [illegible] körül [illegible] 13.000 fontért kelt el. [illegible] szintén Franciaországban működő Csáky József (1888–1963) szobrászművésztől ezennel két 1925 körül készült gouache került eladásra, leütési áruk 2.900, illetve 2.800 font volt. Kassák Lajos 1959-es gouache *Kompozíciója* 4.600 fontért talált gazdára. Victor Vasarely két ötvenes években festett olajképe az *Akka 3* és a *Bhopal III* 20.000 és 18.000 fontos árat ért el. Az aukció katalógusának címlapján szereplő Péri László (1899–1967) *Kompozíció* című 1924-es műve a várakozásnak nem megfelelően mindössze 13.000 fontra futott fel, és emiatt a műtárgy nem cserélt gazdát.

Az aukcióról sommásan elmondható, hogy árai általában nem voltak magasak, melynek oka elsődlegesen az Angliában fellépő recesszió lehet. Innen Magyarországról figyelemmel kísérve művészeink szereplését, a relatív alacsony árak ellenére egy dolog megnyugvással tölthet el bennünket a félig megtelt aukciós teremben hét jó kvalitású, karakteres mű került kalapács alá.

Matits Ferenc

art művészeti magazin
magyar melléklet
© 1991
ISSN 0866-4447

Kiadja a G+J AG&CO (Hamburg) az Argos Kft.-vel együttműködve.
F. k.: az Argos Kft. ügyvivője
Szerkesztő: Branczik Márta
Fordítások: Szántó Tamás
Veress Anna

Ára: 520.- Ft

Pepi László

képeit a „MA" kiállításon először s ennek nyomán a berlini „Der Sturm." A mester később Londonba került.

Kassák Lajos: Az izmusok kiáltványa, Budapest, 1972

2611

Pépi László

a „Der Sturm" tárlatain mutatta be műveit.

Kassák Lajos: Az izmusok története, Budapest, 1972. 3151

801

Pór László szobrász-festő-grafikusművész

Bridka Péterné művészettörténész mondja, hogy a magyar emigráció igen fontos személyiségeket adott a modern egyetemes művészetnek, - munkásságuk a Szépművészeti Múzeum gyűjteményéhez tartozik.

Pór László alkotásai vásárlással kerültek a múzeumba.

P. Szabó Ernő: Gondolj Miró fiataljaira!
Magyar Ifjúság, 1982. jan. 1. 19. old.

Péri Lánló, szobrász, építész, grafikus

Szerepel a Műcsarnokban. (1970. aug.-szept.)

Beke Lánló: Külföldi magyar művészet? 1-6. o.

KRITIKA, Bp. 1970. október

VIII/10

PÉRI LÁSZLÓ

BETONRELIEFJE SZEREPEL A MŰCSARNOK-
BAN.

BEKE LÁSZLÓ: KÜLFÖLDI MAGYAR MŰVÉSZET?

KRITIKA, 1970. OKT.

Péri László, [ ]

Megemlítve.

Lakner Sándor: Vajda Lajos művészete
885-890.

JELENKOR, Pécs, 1974. október. XVII/10.

Pévi László

neve cenlitve

Dévényi Iván: Scheiber Hugó

Napyvilág 73/10 1561. o.

Pécsi József

Részt vett a müncheni magyar tárlaton 1972-ben.

Bodri Ferenc: Magyar tárlat Münchenben

Nagyvilág 72/11 1755. old,

Péri László

Budapesten született 1889-ben meghalt Londonban 1967-ben. 1918-20 között Moholy-Nagy Lászlóval és Bortnyik Sándorral a „Ma" csoportban.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971 oldalszám nélkül

Péri László

1921 ben első reliefjei Berlinben, Közlemények a Sturm-ban. 1924-28 között építésként dolgozik Berlinben és 1933-ban Londonba emigrál.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Peri László

Fehete-fehér reprodukció: „Térkonstrukció" kb. 1924.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Oldalszám nélkül

Péri László

A Pécsi Janus Pannonius Múzeum szept-ben rendezi meg Magyar aktivisták c. kiállítását. A bemutatás céljából kéri a múzeum kölcsönadásra mindazokat, kiknek tulajdonában van a művész 1915-1925 között készült műve.

Esti Hírlap, 1973. máj. 16.

PERI László

Térkonstrukció II. repr.

XX. Századi Képtörténet
Szépműv. Múz. 1973.

Péri Lánló, festő
grafikus stb.

Jelentős volt berlini
munkássága.

Lánca S.: Kepízőm. Krónika 435-441

Jelenkor, Pécs, 1979. máj. XXII/5.

Péri László

Részvétel a kiállításon

XX. szd-i művészet
Szépművészeti Múzeum, 1975.

PÉRI László

1. Térkonstrukció I. sínes beton 87x52
2. — " — II. — " — 80x56

XX. Századi Művészet
Szépmüv. Múz. 1975.

Péri László
festő

Az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportja kéri mindazokat, akik Péri 1920-25 közeli műveiről tudnak értesítsék az Intézetet.

---: Közlemény-

Művészet, 1973.szeptember - 47.oldal

Péri László [ ]

MDK

Szerepelni 1/g.

(f.f.): Külföldön élő magyar művészek
találata 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. dec. 31.

PÉKI LÁSZLÓ

AZ ÁHÖRÉS
KORA

497.o.

M.D.K.

Péri festő

A berlini Juryfreie Ausstellungon szerepelt.

Kálai Ernő:Berlini kiállitások.

Ars Una 1923.1.

Garami Béláné, özv., tanitónő III. 54.

Pécs

Magyar Művészet
1925. 366

SZÖVETSÉG

)nszakmák Országos Egyesülete

tca 5. — Telefon: 86—4—85.

kosztályi Tagtárs Ur!

s Barátom!

viselő cserkész csapatát, szövetségünk tekin-özi viszonylatban is oly nagy fontossággal ugusztus hó folyamán megrendezendő világ apat szerepeltetése költségekkel jár, amelyeket iszonyok között magára vállalni nem képes, ét kell, hogy igénybe vegyük.

a, arra kérem szakosztályi Tagtárs urat, le-használásával, avagy a bemutatott gyüjtőiven yát hozzánk juttatni.

:ségéért ismételten köszönetet mondok vagyok

Pesti

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 366

M.D.K.

Peri

"19 hires ember a nagyvilágban" cimmel közli a lap: "Peri. A modern festészet egyik reprezentativ manje. A dessaui Bauhaus aktiv tagja. Hatalmas, egész falakat elfoglaló képeket fest. Németország nagyvárosainak állandó kiállitója. Párisban is nagy sikerei voltak kiállitásaival. A legmodernebb irányt képviseli."

Szinházi Élet. Bp. 1927. dec. 26. -1928. jan. 1.
XVII. évf. 52. sz. 186. lap.

MDK

Péri László, szobrászm.

Berlinben élő fiatal, magyar szobrászművész.
Plasztikai megoldásokat keres. stb. ...?

Az Ernst-Muzeum csoportkiállitása./120.-ik./

Képzőművészet. 1931. 43-44. sz. 192.1.

Péri László

nobrán

koll. kiáll. az Ernstben

1931 okt.

Péri László

festő

rod

Mihályi Ernő dr

A képírás legujabb irányai -

Pannonhalmi Szemle

1939. 179. l.

Péri László

cród
z

Pátzay Pál:

Őszinte levél a művészet igazáról.
Magyar Csillag
1942. I. 108. l.

145

Üzött vadkan

Festő nő

Építész

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Péri László

Thieme Becker

XXVI. 413. l.

Lyka

Péri László

Londonban él. A Toyle-könyvkereskedés avantgárdista szalónjában mutatta be legutóbb élete teljes termését

Ráskay László: „It happened in Budapest." Pesti Napló 1936. júl. 12.

Mária Terézia trónuson ülve.

A koczkalapokkal
tól határolt területen k
né ~~ül~~ fején koronáv
országalmával. Ruh
harsonát fúvó szárn
országgyűlés tagjai hely
vesszük észre. Az el
mas halomból kettős
szágot ábrázolja s a mely
Amorette veri be. A hát
„A. Nunzer. sc."

Rézmetsze

L mely Alsó Austriát
s Magyarországot mu-
tatja,

szövarch 20.- 200.lap

Péry László.

Az Ernst muzeum kiállitotta müveit 1931-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Peri László festő

Magyarok a Brooklyn xxxxxxxxx Museum nemzetközi kiállitásán.

xxxxxxxxxx. Ujság 1927. jan. 14.

MDK

Péri László

Haláltánc, rk.

M. képzőművészek a fasizmus ellen. N.Gal.
1965.

Péri László

Szerepel a „Nyolcak és aktivisták" c. kiállításon Székesfehérvárott

Jelenkor 1966 I. n. 60 old.

MDK

Péti László

Kiállitási hir

Magyar Nemzet 1967 okt.1.

Péri László (1889 -

Budapesten született. Könnyes volt. Kálai Ernő, és a Lexikon Absztraktek halerei foglalkozott vele.

Vigilia, 1958. VI. n., 379 old.

Péri László
festő

M.D.4

Méltatás.

Péri László

A „Vörös vsopert" és a „Sturm" tagja volt németországi emigrációja alatt. Szerepelt az „Első Általános Német Művészeti Kiállításon Moszkvában (1924)

Mácza János: Adatok és dokumentumok

Kritika 1968 XI. n. 38 old.

Péri László

nyugati állomokban kifejtett tevékenységét a gyakorlati életben érvényesítse.

Körner Éva: Ungarische avantgarde.

München, 1971.

oldalszám nélkül

Péri László

88 és 89 sz. reprodukciók: Térkonstrukció II", kb. 1920.

Falrészlet" (akvarell), 1924. festett cement, 48 x 60 cm.

Kőpner Éva: Ungarische Konstruktivisten, München, 1971.

MDK

Péri László, sz. 1889. Bpesten, festő

Devényi I: A m.művészet 3 müncheni lexikonban.
Vigilia, 1958.máj.sz. 379 l.

MDK

Peri László festőm.

Magyarok a Brooklyn Museum nemzetk. kiállitásán.
Ujság, 1927. jan. 4.

Péri László épitész

A "XX. századi magyar müvészek külföldön" c.
-a Mücsarnokban rendezett- kiállitáson szerepel müveivel.
Perneczky Géza: "Magyar származásu müvészek"
cimmel ir a tárlatról.

Élet és Irodalom. Bp. 197o. szept. 5.
XIV. évf. 36. sz. 13. lap.

Peri Laszlo

magyar kármozású művész, 28 b.
Camden St., London N.W. 1. / Great Britain

International Directory of Arts I.
Berlin, 1965/66 8 közlése alapján

Péri László

B. K.: Egy avantgardista átalakulása

Kecskemét, 1983. február

Péri László

Szines beton kompozíció (szepró)

Szerepelni fog az alábbi tárlaton ősszel

S.M.: Szárad[illegible] külföldre szakadt nagy magyar művészeinek kiállítása

P.p. en

Magyar Hírek 1970 I. 24

Péri László, festő-grafikus-szobrászművész, építész.

A Nyolcak és az Aktivisták műveiből rendezett nagyszabású gyűjteményes kiállítás nemrég zárta kapuit Londonban. — Szerepelt műveivel a művész, aki a 20-as években mondhatnánk közvetve tartozott az aktivizmus köréhez, a bécsi MA-ban és egyéb dokumentumokban — pld. az Új Művészek könyvében megjelentek az alkotásai és akinek beton relikvejeiből, valamint egy 1922-23-ban kiadott színes linoleum-metszet sorozatából most először lehetett egy nagy falat csinálni. (említve).

A magyar avantgard Londonban.

1980. máj. 8. Kossuth 12.35 (V Gné).

Péri László, festő

L: Nádler Tibor

P. Sz. J.: A kocka, mint kocka

Népszabadság, Bp. 1979. március 17.

7.

Péri László, festő

l: Klassák

Rózsa Gy: Magyar aktivizmus 13.

Népszabadság, Bp. 1981. jún. 7.

Péri László, festő,
építész
szobrász

A Progressio Múzeumban látható k
művei.

Rózsa Gyula: „Kiállítása volt Zürichben"

7.

Népszabadság, Bp 1973. dec. 15

Péri László, festőművész

A nemzetközi együttműködés komoly, alapos és szakmaszerű. A párizsi nyári főszezon nagy eseményének a „Párizs-Berlin" monstrekiállításnak a megszervezésén külföldi szakértők és múzeumok tömege működött közre (köztük a mi szépművészetink is, két konstruktivista Péri-kompozícióval), enélkül nem lehetett volna a főszezon fő attrakciója ez a mennyiségben, tartalomban, gondolatban hatalmas kiállítás. Méltán lett az. (említve)

Rózsa Gyula: Nemzetköziség.
Népszabadság, 1978. aug. 6.

Pérzi László, [ ]

A pérzi J. P. múzeum keresi 1915-1925 között
készült műveit.

— : Közlemény 6.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. máj. 16.

Péri László

A 20-as évek magyar művészetét képviselte a művész.

Bak Imre: A modern művészet nagy évtizede.
Művészet, 1978. május – 44 lap.

Péri László

Méltatás.

Harold Olbrich: A nemzetközi szocialista művészet...
Művészet 1978. április - 39. lap.

Péri László, festő-grafikus-szobrászművész

„A német művészeti irányzatok 1890–1920" c. tárlatot a Szépművészeti Múzeumban rendezték, melyet a mai napig tartottak nyitva. A kiállításon szereplő európai híru német mesterek jelenléte a magyar művészet szempontjából is elhatározó jelentőségűek. Működésük idején számos magyar művész tanult, dolgozott német művészeti központokban. A huszas években Moholy Nagy László, Bortnyik Sándor, Péri László Berlinben."

–km–: Német irányzatok.
Vas Népe, 1980. febr. 10.

Péri László, festő- és grafikusművész

A Szépművészeti Múzeumban látható febr. 10-ig a „Német művészeti irányzatok 1890-1920" cr. tárlat, melyet a düsburgi városi Wilhelm Lehmbruck Múzeum és a stuttgarti Külföldi Kapcsolatok Intézete rendezte. A kiállításon, szereplő európai hírű mesterek a magyar művészet szempontjából is elhatározó jelentőségűek. Működésük idején számos magyar művész tanult, dolgozott a német művészeti központokban, a húszas években Moholy Nagy László, Bortnyik Sándor, Péri László Berlinben.

-Km-: Német irányzatok.

Napló (Veszprém), 1980. jan. 19.

Peri László

M. 4252

III

693 (1857).
809 (44)

n félszigeti ütközet ben szemlélhető, a hol
~~az ellenséget legyőzi~~ jobbról
lükön a boldogságos Szüz képével
lyal, kinek fejét korona ékesiti és
az ijjakkal és dárdákkal védekező, de már
~~[illegible] vezér~~ felemelt jobb
sszerogyó lováról lehanyatlik. A
[illegible] öltözete: vért, térdig érő

cm.
cójának eredeti cartonja.
jesztésre 1898: XII. 31-én kelt
ett (384/98). ~~[illegible]~~ Elszámol-
Az elszámolást 1900: III. 4-én a
0.).
): XI. 5-én (550/900.)

76

Péri László

festő és építész

szül. Budapest 1889.

l.

Ujv. Mzs L.

695. l.

Péry László

egy itthon ismeretlen művész
Aktjai és eredeti látású állatszob-
rai nagy tehetség művei.
Cs. ap. kiáll. Ernstnél.

Est. Vasárnap. 1931. okt. 11.

Péri László,

szobrai biztos mesterségbeli tudással a legteljesebbek ott, ahol az emberi mozgást szólaltatják meg majdnem puritán skulpturai eszközökkel.

Ernszt Muz. (új. esop. kiáll.)

Gy. T. 8 ó hjs. 931. X. 11

Péri László
építész-szobrász

M.D.K

Méltatás. — Műveiről,
Épületplasztika. + repro

~~Műves~~ Külföldi kirek: ~~42 lap~~
Művészet, 1960. december. — 42 lap.

Péri László

Szerepelni fogok alábbi táslatban a képzőművészeti muzeumban

(f. f.): Külföldön élő magyar művészek táslata

Esti Hiszlap 1969 XII. 31

Péri László

A Bécsi MA publikálja

Kovács T.: Két magyar művészeti kiadványról; Magyar Műhely, 1968. IX. 1. 73. p.

Péri László

Nem szerepelt a Konstruktivista Biennálén (NSzV).

Bodri Ferenc: Napirenden: a konstruktivizmus; Valóság, 1969. 10. sz. 100 l.

Péri László

MEGNYILT AZ ELSŐ CEMENT-SZOBRÁSZ LONDONI KIÁLLITÁSA

Londonból jelentik: Lord *Wolmer* volt postaminiszter nyitotta meg a magyar származásu *Péri* László, az első cementszobrász, müveinek londoni kiállitását, hangoztatva megnyitó beszédében, hogy a kiváló magyar müvész uj anyaggal gazdagitotta a képzőmüvészetet, bebizonyitva, hogy a cement sok lehetőséget rejt mind a fali diszités, dombormüvek és freskók, mind a monumentális szobrászat számára. Péri, aki eredetileg épitész volt, szakitott a hagyományos faldiszitési stilusokkal és a mai épitészeti irányoknak megfelelő uj eszközt teremtett. Müvei a tervezés és kivitel egyszerüsége mellett is megkapó hüséggel rögzitik meg a londoni élet realitásait, életerős művészete nagy népszerüségre van hivatva.

Péri különböző szinü cementkeverékből készült szobrai és dombormüvei meglepő sikerrel egyesitik a plasztika és festészet elemeit. Szines dombormüvei bizonyos távolságból majdnem festmények benyomását keltik, szobrai a testszinek és mozdulatok sikeres ábrázolásával megkapóan élethüek.

Nemzeti Ujság

1938 június 14.

Péri László

MŰVÉSZET

* **Péri László cementszobrászművész londoni sikere.** *Londonból* jelentik: *Wolmer* lord volt postaminiszter nyitotta meg a magyarszármazásu *Péri László*, az első cementszobrász müveinek londoni kiállitását, hangoztatva megnyitó beszédében, hogy a kiváló magyar művész *uj anyaggal gazdagitotta a képzőművészetet*, bebizonyitva, hogy a cement sok lehetőséget rejt mind a fali diszités, dombormüvek és freskók, mind a monumentális szobrászat számára. Péri, aki eredetileg épitész volt, szakitott a hagyományos faldiszitési stilusokkal és a mai épitészeti irányoknak megfelelő uj eszközt teremtett. Müvei a tervezés és kivitel egyszerüsége mellett is megkapó hüséggel rögzitik meg a londoni élet realitásait, életerős művészete nagy népszerüségre van hivatva. Péri különböző szinü cementkeverékből készült szobrai és dombormüvei meglepő sikerrel egyesitik a plasztika és festészet elemeit. Szines dombormüvei bizonyos távolságból majdnem festmények benyomását keltik, szobrai a testszinek és mozdulatok sikeres ábrázolásával megkapóan élethüek.

Magyarság
1938 jun. 14.

Peri, Lazlo

28b Camden St., London N.W. 1 /
Great Britain

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. 771.1.

Péri László

Kállai E. 130, 142,
145—146, 75-77

2071-909-7
Mosó-konyha.
A tó felől.

60. Asztal.

1 darab asztal fenyőfából, festetlen, négy esztergályozott nyolczszögletes lábbal.

Méretei: 82 cm. magas, 175 cm. hosszú, 89 cm. széles.

Becsértéke.....20 K

Péri László

festo-

wid

Kállaineuc

108, 112, 116-118. l.

75-77. t.

PÉRI *László*, építész, festő és szobrász, * Budapest 1889. Itt s Berlinben tanult. 1922. a berlini Der Sturm rendezett műveiből kollektív kiállítást. 1926. részt vett a newyorki Brooklyn Museum modern nemzetközi művészeti kiállításán. Térviszonylatokat jelző síkokból összegezett munkái a konstruktivista pikturának elszigetelt, egyéni jelenségét teszik. 1931. az Ernst Múzeumban volt gyűjt. kiállítása.

401.

zület, melynek alsó szárát Mária Mag-
s a melynek közelében Mária s szent Janos
oport van tornyokkal. Az égbolt felhőzött s a
l tünik elő. A földön fedett verleg, koponyt
tai alól: „Gebett am Freytag" s a keret
müssen vor"... „Die ganze Welt erlöset." A
SIUS GONZAGA ST" – „S. STANISLAUS KOST
OYOLA S.J." és „S FRANCISCUS XAVERIUS S.I."

31 : 20.6 cm.

Péri László

Hul. Budapesten 1889-
ben. 1922-ben a Der Sturm
vendezett nisveiből kiállitást

vod

Dreier, Katherine S

Modern Art. New York
1926. 55. l.
archép és életrajz
vod Brooklyn Museum.
Catalogue of an
International Exhibition
of Modern Art Assembled
by Société Anonyme
New York
~~Brooklyn Museum~~.
November 19 1926, to
January 1, 1927.

~~266.~~

~~Agyag~~ ~~korsó-töredék, római VI.~~ 280.

PÉRI LÁSZLÓ, szobrász

--

Aug. 20-án a Külföldön Élő Magyar Mesterek-Budapesten c. kiállitáson szerepel.-Nemrég Londonban hunyt el. Jelleg zetse korai konstruktivista volt. Betonmüvek, természetelvü szobrok, bizonyitották és bizonyitják tehetségét. 24.old

László Miklós: Külföldön élő. Magyar mesterek Budapesten 24.old

Huzsák, Házsumi Magazin, 1970. 2.sz. Brest

PÉRI LÁSZLÓ, szobrász

Aug.20-án a Szépmüvészeti Múz-ban a X..sz-ban idegen ben élő magyar xxxx művészek kiállitása.-Ausztraliából Orban Dezső;a Nyolcak tagja,az egykori Atelier iskola alapitója.Zürichben 1965-ben elhunyt Kemény Zoltán,a ve lencei Biennálén nagydijas fémreliefjei.A londonban elhunyt Péri László szobrai.Buday György grafikus.Szalay Lajos,stb.müveivel. 24.old

László Miklós: Külföldön élő magyar mesterek Budapesten. 24.old

Muzsak, Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bpest.

Péri László

építész Berlin

Forgó Pál

Új építészet.

Bp. 1928.

148. l.

yei Merse Anna, — özvegy Kreiner Jánosné, született
ületett Radisics Edina, és férje Panfili Egon, valamint
ics György és Radisics István, valamint családjuk, az
entik, hogy szeretett atyjuk, illetve apósuk, nagyatyjuk

SICS JENŐ

József-Műegyetem c. nyilvános rendkivüli tanára, a mu-
könyvtárak országos tanácsának tagja, az országos magyar
zottságának tagja, a tudományos akadémia archeológiai

MDK

Péry László festőmüv.

Öt magyar festőmüv. vett részt Newyorkban ... nemzetközi kiáll. Az Est 1927. ápr. 1. 9. l.

Perjés Miklós

akvarell festő
1939-ben a veszprémi
nyári művésztelep tagja
volt, s részt vett ennek
Veszprémvármegyei Muzeum-
ban rendezett kiállításán.

Dunántuli Szemle
1940. 99. l.

Péri

Prod
-2

Kassák Lajos és
Moholy-Nagy
László: Új
művészek könyve
Wien, 1922.

KÉRJE ISMERETŐINKET A LEGÚJABB SZAKIRÁNYÚ KÖNYVEKRŐL ÉS FOLYÓIRATOKRÓL!

MÓTOROKAT

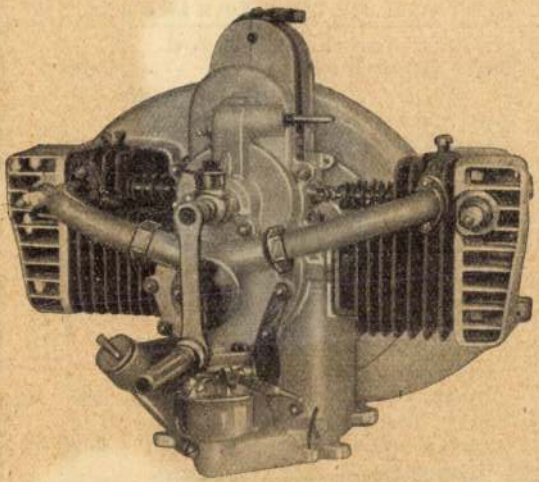

y Miklós-út 31. sz.

38—58

Péri László

szereplését a Kassák és Moholy-Nagy által szerkesztett Uj művészek könyvében /Bécs,1922/ említi

Bodri Ferenc: Kassák és Moholy-Nagy képantológiája a kortársakról. - Magyar Építőművészet, 1970.5.sz. 55-56. l.

MDK

Péri László szobr.

G.F. cikke Angol képzőművészek a békéért.
Szabad Művészet, 1951. 7.sz. 319. o.

Péri L

az expresszionizmus magyar képviselője
külföldön.

Szigeti József dr.: Esztétikai kislexikon,
Budapest, 1969.

95 f.

Péri László

Térkonstrukció I.

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972

1) Peri László
szobrán

~ a Sturmban Moholy-Nagy Lán-
lóval volt közös kiállítása.
Betonrelieftei.
Képrőmův. Almanach 3. 79.
Corvina 1972.

2) Peri László
szobrán

~ két műve a Szépmű. Múzeum-
ban található.

Képrőmű. Almanach 3. 79.
Corvina 1972.

Péri László
szobrán

„Térkonstrukció I"

szines betonvéliet.

87 x 52 cm.

Képőmű v. Almanach 3.
Corvina 1972.

Péri László

munkásságában az alapformákig eljutó analízise csak a hatvan évek elején jutott kifejezésre.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

761

PÉRI LÁSZLÓ

Wechselwirkungen – Ungarische Avantgarde in der Weimarer Republik

Szöveg:.44, 45, 57, 58, 59, 60, 62, 70, 191, 196, 202, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 214, **233-234**, 238, **244-251**, 456, 457, **583-584**.

Kép: 24, 25, 58, 163, 167, 190, 205, 206, 209, 216, 237, 239.

Szépművészeti Múzeum, Budapest

Modern hagyományok

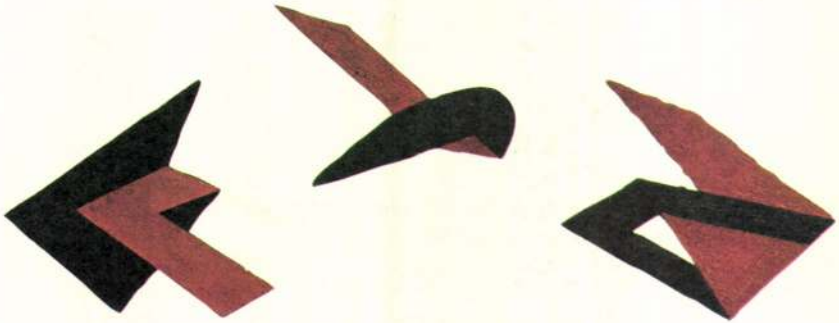

Péri László: Betonreliefek (Grosse Berliner Kunstausstellung), 1923

Egy esztendővel azután, hogy Moholy-Nagy Lászlóval közös kiállítást rendezett és 1923-ban a Grosse Berliner Kunstausstellung nemzetközi kiállításán nagy sikert aratott, a konstruktivizmus egyik legjelentősebb mestere, Péri László váratlanul felhagyott a művészettel. Csak négy évvel később folytatta alkotói munkásságát, figuratív szobrokat készített. 1933-ban Londonba menekült, nevét Peter Perire változtatta. Ott is halt meg, teljesen elfeledve. A Szépművészeti Múzeum a tiszteletére rendez kiállítást, amely szeptember 17-től október 28-ig látható.

Péri László (1899–1967) pályáját Kassák Lajos körében kezdte, 1918-tól foglalkozott képzőművészettel. 1920-ban emigrált, rövid kitérők után Berlinbe érkezett, ahol gyors karriert futott be. Herwarth Walden, a Sturm Galéria vezetője saját fölfedezettjének tekintette, és a legnagyobb művészek közé sorolta. Műveit rendszeresen bemutatta a Sturm kiállítóhelyiségében és folyóiratában.

Bár Péri térkonstrukcióknak nevezte műveit, ezek nem térbeli alakzatok, hanem perspektivikusan szerkesztett síkgeometriai ábrázolások. Némelyikük szobabelső vagy színpadkép hatását kelti. A művész azonban a centrális perspektíva szerkesztési elveit elvont kompozícióin is alkalmazta. Formái élesen határolt mértani alakzatok, és azt a hatást keltik, mintha kivágta volna őket a festmény teréből, és szabad objektekként, keret nélkül helyezte volna őket a falra.

Művészetét az új geometrikus absztrakció művészei és hívei fedezték föl újra, akik a hard edge és a „formázott vászon" előképét látták meg Péri térkonstrukcióiban. Jelentőségét náluk is korábban ismerte fel Passuth Krisztina (a jelen tárlat katalógustanulmányának szerzője), aki fiatal muzeológusként még a hatvanas években fölkereste Péri özvegyét Londonban, és vásárolt tőle két betonreliefet a Szépművészeti Múzeum számára. A páratlan vásárlást az tette lehetővé, hogy az özvegy forintban is elfogadta a vételárat, hiszen Péri művei iránt ekkor még senki sem érdeklődött.

A dombormű ma a Huszadik századi gyűjtemény „sztárjai", körébe szerveződött a mostani kiállítás. További reliefek láthatók Duisburgból, grafikák, szobrok és kollázsok külföldi magángyűjteményekből, valamint a Nemzeti Galériából. A tárlat A magyar szobrászat modern hagyományai című sorozat negyedik rendezvénye, főtámogatója a Mercedes-Benz, szervezője pedig Körösényi Tamás szobrászművész.

NAGY ILDIKÓ

ZÁBORSZKY GÁBOR
festőművész

Hungart: alkotói és ösztöndíjpályázat

A képző-, az ipar- és a fotóművészet területén működő művészeti, társadalmi szervezetek, alapítványok részére. A pályázat keretében támogatás igényelhető: az egyéni és csoportos kiállításokra készülő művek létrehozásának, a kiállítással kapcsolatos kiadvány (ismertető, katalógus, könyv stb.) szöveges és/vagy fotódokumentáció költségeinek fedezetére. A pályázónak csatolnia kell a kiállítás szervezőjének igazolását a kiállítás helyéről, időpontjáról. Az egy pályázat keretében igényelhető támogatás felső határa: 500 000 Ft. A pályázat benyújtásának határideje: 1999. szeptember 30. Pályázni a Hungart által kiadott pályázati adatlapon lehet.

A képző-, ipar- és fotóművészet területén élethivatásszerűen alkotó művészek számára. A Hungart az ösztöndíjjal támogatni kívánja az alkotómunka feltételeit, és magas színvonalú művek létrehozását. Az ösztöndíjra a képzőművészet, az iparművészet és a fotóművészet területén alkotótevékenységet folytató professzionális művészek pályázhatnak. Az ösztöndíj összege személyenként (összesen 6 fő) 1 millió forint. Az ösztöndíj időtartama: egy év. A pályázat feltételei: pályázati adatlap (pontos művészeti ág meghatározása); mellékletként: dokumentáció (katalógus, dia, fotódokumentáció). A pályázat benyújtásának határideje: 1999. szeptember 30. Pályázni csak a Hungart által kiadott pályázati adatlapon lehet.

A pályázatokról további felvilágosítás Havas Dorottya egyesületi titkártól kérhető (1054 Budapest, Báthory u. 10., tel./fax: 312-2564, hétfő, szerda, péntek 9–12 óra között, postacím: 1363 Budapest, Pf. 59.) A pályázati adatlap, valamint a tájékoztató igényelhető e-mailen: (hungart@com.kibernet.hu). Letölthető a Hungart Egyesület honlapjáról is (www.kibernet.hu/hungart).

Minitextil, szalag, zászló

A Kulturális Alapítvány a Textilművészetért és a Szombathelyi Képtár megrendezi a 13. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálét, a II. Nemzetközi Zászlóbiennálét és a hozzá kapcsolódó I. Országos Szalagkiállítást a Szombathelyi Képtárban 2000. június 14.–augusztus 30. között. Jelentkezési határidő: 2000. január 10. Felvilágosítást adnak a Szombathelyi Képtár textilgyűjteményében. Cím: 9700 Szombathely, Rákóczi út 12.

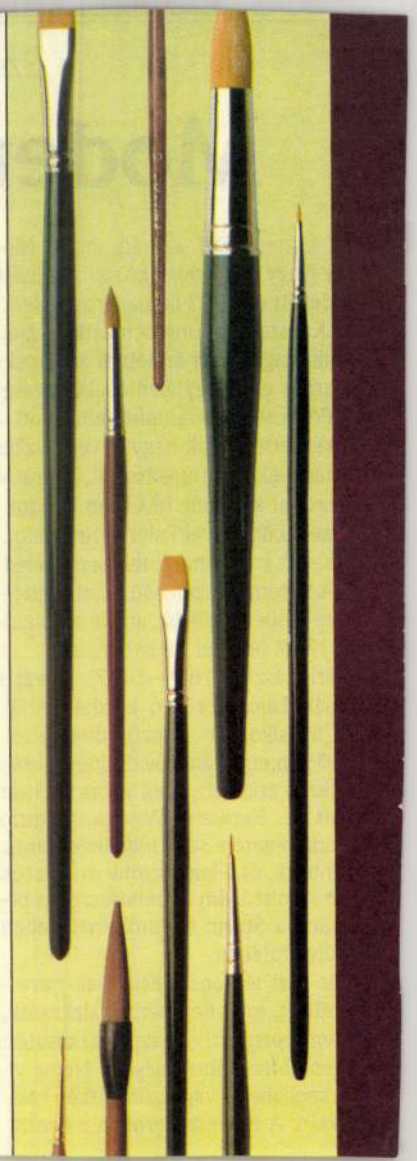

Perjés Miklós

1937/38. tanév végén
középiskolai rajztanári
oklevelet kapott.
Elfogadott művészet-
történeti értekezése:
Rippl Rónai József
művészete 4-r.

Ferkèpzőmfőiskévk 1937/39

182, 185 l.

Perjés Miklós

VII. oszt.

1938/39. 90 P. állami ösztöndíj

Ferképzőintézet

1937/39 115 l.

Perjés Miklós

1938/39. tanév végén
szabadkézi rajztanári oklevelet
kapott.

Ferképzőmfoiskévk
1937/39

183.1

Tel.

"Európa" Lapterjesztő
Kiadóhivatala.

Budapest.
V. Visegrád ut. 26

Perjés Miklós

V. éves

1937/38. 600 állami
ösztöndíj

Ferk. pzomfoiskevk

1937/39 115. l.

Európa Film Könyv
Lapterjesztő váll.

Budapest

Visegrádi u. 36
IV. 1.

Perjés Miklós

VI. éves

1938/39. 125 P tanulmány segély

Ferképzőmfőiskévk 116. l.
1937/39

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Perjés Miklós

ösztöndíjas tanár-
segéd
1937/38.

PERJÉS MIKLÓS V. é.
Burghardt Rezső tanár alak-
rajzi osztályában.

Ferképzomfoiskévk

1937/39 135. l.

Perjés Miklós

IV. évés középisk. tanuló.

Ferk. pzomfoisk vk

1936/37. 751

Keresztény

(6)

Rév é

Perjés Miklós

IV. éves

A Főiskola tanulmányi kiállításán Kápolnatérv c. művére Budapest székesfőváros 200 pengős iparművészeti díjat kapta.

Képzőm. Főisk. Évk

1936/37. 57. l.

Ferképzomfoiskévk

Perjés Prasser Miklós

Jessó

Részt vett az 1936. évi betlehemes pályázaton.

Molnár Ernő dr.

Betlehemes kiállítás.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 95. l.

a M.kir.vallás és közoktatásügyi ministerium által,
a f.é.aug.havi javadalom fejében átutalt

108 P -- f-rel,
15 f-t
vagyis 107 P 85 f-rel,

le, póstatakarékp.jutalékért

f.hó 6.-i értékkel elismertük, ellenben

értékkel megterheltük.

Tisztelettel

LM 54

PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR-EGYESÜLET

P. H. E. T. R. sz. 94. — 39387. Községi nyomda r.-t., Budapest.

Perjes (Prasser) Miklós

meghalt Vex-
preimben, ahol
a Eggestamtórendi
gimn-ban volt
rajztanár

l.

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 9. sz
boritek

A m. kir. vallás- és közokt

ügyszám alatt a kebelbeli s

tézett rendeletének másolat

Költségvetési év: 1927/28.

tása" cim. Rendes kiadások.

költségek. Bélyegilleték: n

Utasitom, ho

titkárnak / Budapest, VI. Á

Perjés Miklós

rajztanár

Veszprém

l.

Rajzoktalás

1943. IV. évf. 1. sz.

8. l.

M. D. K.

PERJÉS László építész

75 erősépes gépállomás irányterve

Petr.

Benkő Péter. Ipari és mezőgazdasági épülettervezésünk gyakorlatából

Magyar Építőművészet 1956 (U.) 1. sz. 16., 18. o.

Perjés László

Miskolc, Arany János és Szemer u sarkára a totó-lotto házat /45 lakás és iroda/ Virágh Pál, Bene László, Perjés László, Gergely Sándor, Budaházi Misklós közösen tervezte.

Északmagyarország 1959. máj. 1. 10.1.

MDK

Perjés Mihály IV.é.növ.
Kápolnater c.müvéért a Bp.Polgármester 2oo P
grafikai dija

Képzőmüv. főisk. jelölései... Magyarság,
1937. ápr. 9. 1o l.

MDK

Parjés Miklós festőművész
a Képzőm.Főisk. tanársegéde

Képzőm. Közl. 1939. 2.sz. 7 l.

PÉRI László

László (Peter) Péri
(1899 Budapest - 1967 London)

Lehre als Maurer. **1919** Schüler der „Werkstätten für Proletarische Bildende Kunst". Kontakt zu Kassák und den „Aktivisten". **1920** Reisen nach Wien, Paris und Berlin. **1921** Übersiedlung nach Berlin. Erste geometrische abstrakte Reliefs. **1922/23** erscheint seine Mappe mit 12 Linolschnitten im Verlag „Der Sturm". **1922** Ausstellung gemeinsam mit Moholy-Nagy in der „Sturm"-Galerie. Konferrenz der Union Internationaler Fortschrittlicher Künstler in Düsselsorf, trifft El Lissitzky. **1923** Beteiligung an der Großen Berliner Kunstausstellung und an der Ausstellung der Novembergruppe. Konstruktivistischer Entwurf einer Lenin-Tribüne für die deutsche Kunstausstellung in Moskau. **1923** Kemény, Kállai und Péri veröffentlichen in der Zeitschrift „Egység" (Einheit) Gedanken zu Proletkult und Konstruktivismus. **1924-1928** Mitarbeit am Berliner Stadtbauamt. Mitglied der Gruppe „Die Abstrakten", der „Roten Gruppe" und **1928** der „Assoziation Revolutionärer Bildender Künstler Deutschlands". Wende zur realistisch engagierten Plastik und zur Agitationskunst. **1934** Emigration nach London. Eröffnung eines Studios. Zeichnungen für europäische Zeitungen und Zeitschriften. **1938** Übersiedlung nach Camden. Mitbegründer der „Association of Artists for Revolutionary Proletarian Art". Kontakt zu J. Heartfield. **1939** Britische Staatsbürgerschaft.

Literatur:

László Péri. Werke 1920-1924 und das Problem der „Shaped Canvas". Ausstellungskatalog. Kölnischer Kunstverein. Köln 1973

László Péri 1899-1967. Arbeiten in Beton: Reliefs, Skulpturen, Graphik. Ausstellungskatalog. Neue Gesellschaft für Bildende Kunst Berlin, Skulpturenmuseum Marl. Berlin 1982

Norbert Stratmann. Der verwandelte Avantgardist. Peter (László) Péri 1899-1967. In: Bildende Kunst. 1982. Heft 8, S.400-403

László Moholy-Nagy - László Péri. Zwei Künstler der ungarischen Avantgarde in Berlin 1920-1925. Ausstellungskatalog. Graphisches Kabinett. Kunsthandel Wolfgang Werner. Bremen 1987

neuepelt a Wille zu Form c. Hall Wien, 1993

TIZENKÉT RAJZ

WOLFNER RT.

PERJÉS JOLÁN

A Pamutkikészítőgyár fiatal textil-tervezőinek kiállítása szerepel. A textiltervezési technikát a gyárban tanulta.

„Textiltervek" repr.

Vincze Dóra: Bemutatkoznak.

Textilélet, 1971. nov. 20.

Házi bemutatók Ráckevén

Ez az egyik megoldás, a másik házi bemutatók rendezése. Erre láthatunk két szép példát *Ráckevén*. A Hazafias Népfront nagyközségi bizottsága klubhelyiségében mutatta be *Perjés Erzsébet* képsorozatát. Az alkotó a szociális otthon lakója, 1960 óta fest elragadtatva, őszintén. Csak megindultan beszélhetünk tavaszi fáinak fehér habzásáról, arról az emberi melegségről, ahogy képpé formálja a virágok színözönét valami különös szelídséggel. Tehetséges; azért alkot, mert nem is sejti, hogy fest; ez nem célja, hanem létezési közege. Napjainknak általános tünete, hogy sok életmű az öregkorban indul — *Balázs János* után Perjés Erzsébet is belép a sorba, s alkonyidőben száll el festészettel az álmodozás varázsszigetére. A szociális otthonokban folyó alkotótevékenységet támogatva *Ráckeve gazdája lehetne az idős emberek műveit bemutató tárlatoknak*, először megyei, később országos keretben. Ami pedig a ráckevei Hazafias Népfront szervezetét illeti; dicséretes idei tárlatsorozata, hiszen Perjés Erzsébet kiállítása után *Artner Ottó, Nádasdy János* és *Somogyi György* házi bemutatója következik.

Az isaszegi Csata táncegyüttes a

Szívvel, t

Százhalombatta a mi háztájink — jutnak eszembe a DHV egyik dolgozójának szavai, miközben a hatalmas kémények árnyékában hirtelen felcseperedett város utcáit járom. A zöldellő parkokban, a tágas tereken, a szürke egyenruhájú lakótelepek tövében lázas munka folyik. Ezen a szeles szombati napon csaknem 4000-en dolgoznak szerte Százhalombattán.

Egy most készülő óvodánál *Tallér József*, a DHV munkaverseny felelőse és a 26-os számú ÁÉV főépítésvezetője *Kulifai Károly* vitatkozik félig tréfásan félig komolyan:

— Három óra alatt megettük azt a munkát, amit kijelöltetek nekünk.

— Maradt itt azért még tennivaló, ne féljetek, csak győzzétek megcsinálni.

A Bartók Béla parknak *még*

Perjés Dénes

pályamunkája
az alábbi pályázaton megvételt nyert

"Felújítási ciklusidő meghosszabbítása"
/Az Egyesület hírei/, Magy.ép.ip. 1971.4.sz. 246.l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Perjés Dénes

Perjés Dénes okl. építész és közgazdasági mérnök, III. Bécsi-út 88/90. 162-355

Bptávb 1940 szept.

PERJÉS BERNADETTE

Új művészet

1999. szept.

25.o.

PERJÉS Andrai ép.

PERJÉS András: A Bartók ház kertje. = MÉ itőművészet, 1984.5. 22-23.p. ill. rec.

Bp., II; Csalán ut

mai kialakitás

PERJÉS ANDRÁS MIKLÓS

Magyar Nemzet, 1990.dec.4. 8.p

— **A Magyar Képzőművészeti Főiskola** szeretné megörökíteni a II. világháború áldozataivá vált hallgatóinak emlékét, ezért kéri erre vonatkozóan a hozzátartozók, ismerősök értesítését a főiskola rektori hivatalába, 1062 Budapest, Andrássy út 69—71.). Eddig a következő volt hallgatókról tudunk: Balló (Beyer) Vilmos, Bodó Aurél, Breznay Imre, Csergezán Sándor László, Dinnyés Károly, Dragon Zoltán, Drucker Dénes, Fazekas Sándor, Fülep Gábor, Gortvai Stefánia, Karay Kádár Gyula, Nagy Ödön, Péczeli Antal, Perjés András Miklós, Somlai (Scheich) Gyula, Strasser István, Szabados Jenő, Szikora Antal, Szín (Schwarz) György.

PÉRI László

Moravánszky 1988b 58, 201, 202.

Prigliat Ferenc

ötvös

1828 Varasd

Kapmagyarországon 42 l.

Romer Ferencz:

Mellig, kissé jobbra
öldöke sötétbarna, bajus
a szék támlája látt
tott, nyakkendőt nem

„Romer
s a felső jobb sarokba
A lap hátán életraji

Blajfeste

Új Művészet

PÉRI László
91 10. 35,79

Új Művészet

MDK

Péri László, ötvösművész

kiállít a Stúdió Galériában.

R. Gy.: Ékszer '70

7.

Népszabadság, Bp. 1970. dec. 9.

Péri László

Szerepel az alábbi tárlaton

R. Gy: Ékszer '70

Nyszabadság 1970 XII. 9

(34. old.)

Pérl László

festő, grafikusművész

Szinesz bentonkompoziciói a geometria jegyében

Andrási Gábor
ciklus

Művészet
89/6

Péri László, festő-grafikus-építész-szobrászművész

B. Turok Margit: A magyar grafika külföldöm 1919-1933, Berlin.

Az 1920-as évek második felében jelentkezik a Der Sturm galériájában Kádár Béla, Scheiber Hugó és Hincz Gyula. Ezen a kiállításon ők jelentik az átmenetet a Bauhaus irányába, – Moholy-Nagy, Péri László és Bortnyik mellett. – A rendezés érzékelteti azt a különbséget, ami a bauhauslerek felkészültségéből adódott. Pap, Péri és Bortnyik festőnek készült, németországi munkásságuk jelentősebb szakasza ezért esik a fiatbi önmegvalósítás fontosságát hirdető Itten Tanárkodásának idejére.

Művészet, 1989., 11-12., 43 } – old.
45 } – " –

Péri László, festő-grafikusművésze

A Ferzek klubban rendezett „Kyb'84" c. tárlaton Ilegyi Lóránt művészettörténész szavaiból idézünk: „... a geometrikus absztrakció megértése lassan azért beérett és ehhez hozzákapcsolódott az, hogy részint a magyar hagyományok, Kassák, Moholy, Nagy, Péri, a magyar konstruktivisták lassú felfedezése, részint olyan művészek, mint Vasarely, valami módon mégis hozzásegítettek ahhoz, hogy az itteni 60-as években kezdődő ügyneveztt új-geometrizmust is jobban megértsék és elfogadják, mint egyfajta művészeti utat..."

Láttuk, hallottuk.

1984. III. 29. Petőfi 10.40 /E./.

Péri László
festő

A raktárban a művész egy
korai alkotása látható.

Passuth Krisztina: Modern művészet Debrecenben
Művészet, 1974 augusztus - 41 lap.

Péri László
festő

Katherine S. Dreier, 1926-ban írta a Modern Art című könyvet, a hu-
szas évek különböző törekvéseiről. Eb-
ben szerepel a művész munkássága.

Passuth Krisztina: Modern művészet Amerikában.
Művészet, 1974. augusztus – 41 lap.

Péri László

nevét említik a Katherine S. Dreier által kiadott „Modern művészet" című könyvben.

Passuth Kriszina: Debut of László Moholy Nagy. Acta Historiae Artium, Budapest 1973 1-2 p.

1421

Peri Péter László

176. p. „Segítsetek Spanyolországnak!" 1937
dombormű, 67½ x 47½ cm.
297 p. „Légitámadás," 1942.

Kunst im Widerstand Malerei Graphik
Plastik 1922 - bis 1945. Kat. Verlag der
Kunst, Dresden, 1968. 583. l. Illusztr. 564 l.

Peri Péter

297. sz. „Légitámadás", 1942, fekete-fehér reprodukció.

Zimmerli im Widerstand Malerei Graphik Plastik 1922-1945. Veb. Verlag der Kunst, Dresden, 1968. 583 l. Illusztr.

Peri Peter

176 sz. Segitsetek Spanyolországnak, -ra 1937, fekete-fehér reprodukció.

Kunst im Widerstand Malerei Graphic Plastik 1922-bis 1945. Veb. Verlag der Kunst, Dresden, 1968. 583 l. illustr.

Peri Péter László

Sok europai ujságnak rajzolóként dolgozik. A Berlin-i „Asso"-Tagja. 1933 ban Angliába emigrál. Kiállitásai London- és Cambridge-ben.

Kunst im Widerstand Malerei Graphic Plastik 1922-bis 1945. Veb. Verlag der Kunst, Dresden, 1968. 583 l. illusztr. 564 l.

Peri Péter László

1923-ban kiállítása a „Sturm"-ban, „Metszetsorozat"-ával. 1924-28-ig a Berlini városi közigazgatási hivatalban építészként működik.

Kunst im Widerstand Malerei Graphic Plastik 1922-bis 1945. Veb. Verlag der Kunst, Dresden, 1968. 583 l. illusztr. 564 l.

Peri Péter László

Született Budapesten 1899. június 13-on, Camden (Angolország)-ban él. Budapesten és Berlinben folytatott tanulmányokat. Egy ütt dolgozott Moholy Nagy Lászlóval.

Kunst im Widerstand Malerei Graphic Plastik 1922-bis 1945. Veb. Verlag der Kunst, 1968. 583 l. illusztr. 564 l.

harc azonban, amely az író
körül zajlott, kiállításun
Jelenléte a kiállításunk v
katalógus előszó kiemelt h
a korszak szellemi arculat

Résztanulmányok

Építészet - valamennyi irár
szociális mode
élése, CIRPAC/
1920-tól 1 év

Képzőművészet

a/ reprezentáci
tészetben a tár
a nacionalizmus
gyülve az évtiz
elkülönülésre
1920-tól 1/2

Péri

1899. VI. 13-Bp. Bp-en és Belinben tanult. (??)
1923: Kiáll. a Stromban. Metszetsorozat.
1924–28 Belin. városi hörig-kivatal. ép.
Sok európai vizsgnak vajzol. Tagja a
berlini „Asso"-nak. Kiáll.-k: London,
Cambridge

„Legitzetek Spanyolországnak" 1937.
domborzú. 671 x 471 cm.
Légitámadás, 1942 | R.

Kunst in Widerstand Malerei
Graphic Plastik. 1922, 1945.
Verlag der Kunst, 1968 – 5831

Péri László

képeinek reprodukciói jelentek meg a Sturmban.

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története
Akadémiai kiadó 1971 17.o.

Péri László

Konstruktivizmus képviselője.
Emigrációba képzelült, mint Forbáth.

Körner Éva: Konstruktiv irányzatok a képzőművészetben
Bp. 1962. 12 l.

Pesti Lóránt

Kapcsolatba került Bernáth Aurél-lal Berlinben 1923-26 között.

Sztaky Dénes: Bernáth Aurél,
Budapest, 1972

54

Péri László
festő

14-D-4

Berlinben az 1923-26 as évek-
ben barátságba került Bernáth
Aurélal.

Patakay Dénes: Bernáth Aurél
Művészet, 1965. január - 14 lap

PÉRI festő- A. D. K

Abbahagyta a festészetet és elment Londonba természetelvű szobrász-nak

Segít Berzáth Aurélnak a Pesti eseményügyár reklámszövege festésénél

Berzáth Aurél. Utak Pannóniából

Bk. 1960. 366. l. 368. l.

A. D. U

MADARASSY Walter Szobrász

de. D. K.

PÉRI Jető

Berlinben Herwarth Walden író (a „Sturm" nevű vállalata a legmodernebb irányokat képviselte) lakásában Péri — M. Párik a világ legnagyobb testőr zöre sorolta

Bernáth Aurél: ~~Jegyek~~ Utak Pannoniából Bk. 1960. 364-365. l.
421. l.

Péri László robusztus szobrai szerepelnek a kiállításon.

(m. j.): Két kiállítás. — Ernst-múzeum. Magyarság, 931. X. 11.

Péri László, kobrász

a kiállitás kobrása.
Kezdő művész létére csupa vázlatot állít ki. A tehetség nyilvánvaló bennük, de nem a tudás.

Ernst Mux csop. kiáll.-a.

(e. a.): Két kiállitás. – Ujság 931. X. 11.

Péri László. szobrász

Istokovits K. mellett a másik meglepetése a kiállításnak. Csupa erő, itt-ott meg nyers, de lenyűgőző olykor. A „Mongol birkozó" előtt percekre meg kell állni.

(K.) Az Ernst Muz. csop. kiáll.-a.-M.Ü. 931. X. 11.

Péri László robrán

naivan vaskos figurákkal szerepel.
Elhízott női aktjai éles ellentétei a Lux
Elek-féle légies táncosnőknek (flamand
parafestők stílusával rokon P. L. iránya).

(k. k. l.) Ujmüvészcsoport az Ernst muz.-ban
P. H. 931. X. 11.

Péri László

szobor-kollekcióján csupa vad, nyers indulat fűlik át. Plasztikai kifejező ereje majdnem brutális. Erős tehetség, bár mi sem idegenebb tőle, mint a kellem és szépség.

– io. Két kiállítás (Ernst M. – Nemz. Szal.)
P. N. 931. X. 11.

Péri László

a kiállitás válunk eddig ismeretlen szobrásza. Izgatóan nyugtalan szobrászi problémákat keres. Polgári szempontból nem kellemesek a szobrai, de erőteljes, szinte vad tehetsége kétségtelen. Képkiállitás az Ernst Muz.-ban.

M.O. 931. X. 11.

Péri László

Szobrai mozgásviszonylatok, a kihangsúlyozott felületek dissonanciák bizonyos monumentalitás felé vezetnek.

(B. M.) E. K. 931. X. 11.

Péri László

a kiállitás vobrána új ember.
Kis bronzaktjai a mozdulat sikerült ki.
fejeréséről tanuskodnak. Legjobb alkotása,
egy mongol birkozó vobra.
Ernst Muz. új Csop. kiáll.-a.

Y. E.: Két kiállitás. - B.H. 1931. X. 11.

1-24

Vitrinben Péri László, kobrán ?

MDK

Dromedár ?

Rajzok

Ernst Muz. - 120. Csop. Kiáll. - 1931 okt. - Jegyz.
15. l.

Péri László, kobrán MDK

Hempergő ló Stobrámmű
Kővér asszony "
Ülő asszony "
Termékenység "

Ernst Mux - 120. Csop. Kiáll. - 1931 okt. - Jegyz.
14. l.

Péri László, szobrász MDK

Strandon Szobrászmű
Anya gyermekével "
Nyargalászó ló "
Térdelő asszony "
Gyerek "
Mongol birkozó "

Ernst Mus. - 120. Csop. Kiáll. - 1931 okt. - Jegyz.
14. l.

Péri László, szobrán MDK

Párosuló	Szobrászmű
Fonnáló nő	"
Merengés	"
Női akt	"
Ágaskodó ló	"

Ernst Múz. - 120. Csop. Kiáll. - 1931 okt. - Jegyz. 14. l.

Péri László, kobrán MDK

Férdelő férfi Szobornú
Futballista "
Atléta "
Fekvő "
Nyujtozkodás "

Ernst Mur. - 120 - Csop. Stiáll. - 1931 okt. - Jegyz. 14. l.

Péri László

grafikus bőrei az Ernst Múz. csoport kiállításán.

(m. j.) Két kiállítás. – M. 931. X. 11.

M.D.K.

Péri László, építész

nevét a 20-as években Berlinben működő konstruktivistáról közölt említi:

Bori Imre-Körner Éva: Kassák irodalma és festészete

Magvető, Bp. 1967. 200 old.

Péri László

robusztus szobrai gazdagítják a kiállítást.

(m. j.): Két kiállítás. – Ernst-muzeum.

Magyarság, 931. XII. 11.

Péri László

A német fővárosban, 1921-ben tagja lett a Német Forradalmi Müvészek Szövetségének. Munkatársa volt a „Der Sturm" avantgardista néme folyóiratnak. 1922-ben kollektiv kiállitáson mutatták be müveit. 1926-ban a New York-i Brooklyn Museum nemzetközi kiállitás vett részt. 1931-ben a budapesti Ernst Muzeum termeiben volt egyetlen hazai, gyüjteményes kiállitása. "Péri László képei a konstruktivista piktura jellegzetes alkotásai."
Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 7.
XVII. évf. 27. sz. 6. lap.

Péri László

A kölnische Kunstverein kiállitást rendezett a magyar müvész szines betonreliefjeiből, linoleum metszeteiből, absztrakt képeiből és egyéb más müveiből, -közli a lap "Tájékozódás" c. rovatában "Magyar müvész kiállitása Kölnben" cimmel.
1889-ben született és 1967-ben hunyt el a müvész, aki Budapesten és Berlinben tanult. Festő, grafikus, szobrász és épitész volt. A beszámoló ismerteti életét és munkásságát. 1921-től Berlinben élt.
Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 7.
XVII. évf. 27. sz. 6. lap .

Péri László

1922. végén Bécsben találkozott
Ék Sándor találkozott vele a Sturm
Verlag kiállítóhelyiségében.

Ék Sándor: Mába érő tegnapok. Bp. 1968. Kossuth K.,
246 l., képes.

206. l.

2.

Péri László

más tájékozott volt a modern művé-
szet terén, hívve a „Ma" folyóirat-
nak.

Ék Sándor: Mába érő tegnapok. Bp. 1968. Kossuth K.,
246 l., képes.

50. l.

1. 29.

Péri László

a Proletár Képzőművészeti Tanműhely növendéke volt. Ék Sándor baráti körében fordozott. Ekkor még nem döntötte el, művész vagy festő lesz-e. – már a délutáni órákban járt az iskolába. Később jó nevű szobrász és építész lett Londonban.

Ék Sándor: Mába érő tegnapok. Bp. 1968. Kossuth K., 246 l., képes.

50. l.

MDK

Péry László.

Newyork legelőkelőbb kiállitóhelyiségében az Anderson Galleries nemzetközi kiállitásán képviselte a KUT művészegyesületet.

Berlinben élő művészünk is képviselte a KUT művészegyesületünket.

A nagy illusztr.katalógus hozta Csonka-Magyarország térképét s a KUT jeles mestereinek arcképét.

A KUT művészeinek sikere New Yorkban.
KUT. 1927. II.évf. 1.sz. 1

Péry László. MDK

Az Anderson Galleries kiállitótermében a nemzetközi kiállitás, mely a legmodernebb müvészek alkotásaiból rendezett a Societé Anonyme, mint a KUT tagja szerepelt müvével.

A nagy illusztr.kat. hozta Csonka-Magyarország térképét s a KUT jeles mestereinek arcképét.

/A kiállitás egész anyagával a mult év őszén a Brooklyn Museum-ban nyilt meg./

A KUT müvészeinek sikere Newyorkban.
KUT 1927.II.évf.1.sz. 16.1.

M.D.K.

Péri . . . . . 2 festő"

„... nem érdektelen, hogy az egyetlen konstruktivista festő, akinek munkáit valami komor, hezoikus páthosz jellemzi – a szintén magyar származásu Péri ... súlyos sötétszürke, fezete barna tónusai azonfelül még határozott térmélyülést jelző sihokra is oszlanak."

Kállai Ernő: Magyarság és európaiság

Idézve: KUT, I. évf. 1. a. 1926. márc. 28. 7-13. old. -ról

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina, 238. old.

Péri festö.

K.U.T.1926.I.1.sz. 7-13.old.

Péri László (Peter)

Kiállított művei:

Térkonstrukció I. 1922. sínes betonrelief 87×52 cm (repr.)

— " — sínes beton-relief 80×56 cm

Előtanulmány térkompozícióhoz 1924 linóleummetnet, 31,5×45,9 cm

XX. századi magyar nármazású művészek külföldön. Bp. Műcsarnok, 1970. Bev.: Dr. Bognár József. 60. l.

Péri László (Peter)

nül.: 1889, Bp – megh.: 1967, London.
Szobrász, építész, grafikus.
Bp-en és Berlinben tanult, 1921-től Berlinben élt, 1922-ben a Sturm-ban állított ki Moholy-Nagyal együtt. Konstruktivista volt. 1922-ben jelentek meg linóleummetretei, a Sturm kiadásában. Valószínűleg Lisitzkij hatására kezdett ebben az időben színezett betonreliefeket kérniteni. Később realista. 1927-ig építészként is működött. 1933-tól élt Londonban.

XX. századi magyar származású művészek külföldön. Bp., Miczarnak, 1970. Bev.: Dr. Bognár József. 60. l.

Péri László

a hapas évek németországi műcéseti és munkásmozgalmának történetében-jelentős szerepet vit.

Aradi Nóra: A szocialista képzőmű-vészet története, Budapest, 1970

1131

Péri László

nevétemlitik a Katherine S. Dreier
által kiadott „Modern művészet" című
könyvben.

Passuth Krisztina: Debut of László Moholy
Nagy. Acta Historiae Artium, Budapest
1973. 1-2 p.

1381

Péri László

Bár nem dolgozott a Bauhausban, mégis műveiben kifejezésre jut ez irányzat; Moholy-Nagy László-val együttesen állított ki Berlinben a Sturm galériában; utóbb Angliába utazott.

Passuth Krisztina: Modern Hungarian Artists living abroad. The New Hungarian ~~Artists~~ Quarterly, Bp. 1971 41 sz. 2061

Péri László

szerepel a Kassák és Moholy-Nagy szerkesztette Új Művészek Könyvében

– említve

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

157. old.

Péri László szobrány

A Sturmcon kívül a Vescsben is benne van, ahol művészetét mint az expresszívből a Konstruktívba fejlődőt értékelik.

/Vescs-Objet-Gegenstand 1922 3.sz. 14.p/

Passuth K:Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

Sz.old.

Péri László

Mint vendég 1923-ban csatlakozott
a November Gruppéhoz

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

134.old

Péri László

24

1920-24 között a legkövetkezetesebb konstruktivista mester, ~~ad~~ később töketeresen eltér a pályája a nemzetközi avantgarde-tól. Londonban letelepedve, realisztikus, sokszor naturalista figurácsiákat mintázott egészen élete végéig

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

149. old.

Péri László 23

1922-23-ban Zürich líné Zollársait vizsgát a Sturm adta Zi, Zompozíciói Zonstruktivista felfogásban Zürichtel, Kemény Alfréd írt hozzájuk bevezetőt.

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina 148.old

Péri László 22

Gyakran festőként is számontartják, de képeinek sorsáról keveset tudunk. Egy erőteljes, nagyméretű konstruktivista festménye Katherine Dreier gyűjteményéből került a Yale egyetem múzeumába.

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina 148.old.

Péri László

21

nevét 1928-ban még Forgi Pál is mint a Berlinben ismert építész nevét említi, kolott Périből hiányzott az architekturához szükséges technikai, statikai, mérnöki tudás, hiába rajzolta konzerni és Zieppensúlyozott terveit.

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

148.old.

Péri László

20

Modelleket és rajzokat kérjetett, de
ezek sokasan kerültek kivitelezésre
Egy szállode tervét itthon, az „Új építészet" c.
könyv reprodukáltai

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

147-148. old.

Péri László

19

Tanult építészetet, művészettörténetet hallgatott a berlini egyetemen, de nem jutott el a diplomáig. Ennek ellenére mint építész helyezkedett el, de a naturalizmus elvette kedvét.

Passuth K. Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

147. old

Péri László

18

Német művészekkel együtt résztvett egy nagyszabásu, Moszkvában rendezett kiállításon 1924-ben (Moholy-Nagy is szerepelt ít)

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

147 old.

Péri László 17

Valóban ösztekötő lapocs az orosz konstruktivizmus és a berlini avantgarde között. Sok más fiatal festőhöz hasonlóan, a festészettől az építészet felé fordult, és számos munkáshoz tervet készített a szovjet kormányzat számára.

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

177. old.

Péri László

16

Igazi erőssége a konstruktivizmusban rejlik.
Legkorábbi, ismert betonreliefje 1920-ból való
- szürke, ívesen záródó felület, rajta vines, geometrikus,
plasztikusan kiemelkedő rények (82. kép)

Passuth K: Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

146. old.

Péri László

15

~~Hogy~~ Hogy a dadaista szellem sem állt teljesen távol Péritől, azt egy, ugyanczal a Sturmban bemutatott (azóta elvesszett) alkotás bizonyítja. A leírás szerint ez egy mobil, lebegő figura, telefonfülkében

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

145. old.

Csáky József

Péri László 14

De feltüntet a katalogus két fa- és három betonkompozíciót is – ezek közül egy szobor van, Walden kapuoszlopai a berni múzeumban vannak, a plasztikai pedig későbbi londoni műtermében

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

145. old.

Steve Smith

---

nem Stan Smith

Péri László

13

1922 februárjában már Moholy-Nagyval együtt állít ki a Sturm galériájában. A katalógus felsorolásában 9 festménye és 6 rajza szerepel – ezekből egyet ismerünk.

Passuth K:Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

145.o.

Péri László

12

„...1920-tól rendre alkalmasztam betont, de nem öntve, hanem úgy, hogy alaksatokat, vsinesett reliefeket és festményeket rögzítettem belőle."

(Peter Peri: A Short Biography London 1965)

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

145. old.

Peri László 11

„Ebben az időben Berlinben éltem és mint expresszionista festő és szobrász indultam. Később az elsők közt voltam, akik figyelemmel és propagálták a konstruktivista művészetet."
(Peter Peri: A Short Biography London 1965)

Passuth K:Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

145.old.

Péri László

10

Kezdetben az expresszionizmus hat rá, expresszionista szellemben farag. Tis méretű, figuratív szobrolat - ezek közül egy megmarad

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

145. old

Péri László

9

Igazi egyénisége akkor lesz kibontakozni, amikor Berlinben telepszik le. Az előzmények után szükségszerű, hogy a Sturm művészeivel kerüljön kapcsolatba

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

145. old.

Péri László 8

Szovjetunióban munkástelepeket tervezett, ezek nem kerültek kivitelezésre.

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

145. old.

Péri László

7

Az elsőt lőzé tartozik, akik ellátogatnak a Szovjetunióba – 1920-21 lőzt, hogy pontosan mikor, nem tudjuk. Valószínűleg csak rövid időt töltött a Szovjetunióban

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

144-45. old

Péri László

6

Az önyes emigráló művész közül
ő az egyik legaktívabb, legpolitikusabb
egyéniség

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

144 old.

Péri László

5

Végül is a francia rendőrség
Vényszerűti, hogy hagyja el Franciaországot.

Passuth K:Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

144.old

Péri László 4

A baloldali mozgalomban való
részvétel azonban továbbra is meghatározta
sorsát. Küzdött a fehérterror
ellen, és különböző politikai megmozdulásokban vett részt.

Passuth K: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

144. old

Péri László

3

Anélkül, hogy hazatérné, Bécsen át Párizsba emigrál. Ezzel egy életre elszakad Magyarországtól.

Passuth K: Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

144. old.

Péri László

2

Dobrányatot tanul és a MA körökhoz tartozik, de nem mint legtöbbünkhöz, hanem mint a MA szavalógárdájának tagja. A színház annyira vonzza, hogy egy vándor színtársulathoz csatlakozik, amely Csehszlovákiába utazik

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

144.old

1

Péri László

Az orosz konstruktivista művészet talán senkire sem hat olyan erősen mint rá. Életformáját, stílusát változtatja de baloldali meggyőződését a különböző, változó helyzetekben és országokban töretlenül, őrizte meg.

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

144. old.

Péri László

2

Nem tűnik valószínűnek, hogy a két magyar (Csáky és Péri) tudott volna egymásról – hiszen inkább a technikában, mint a szellemben van kétszer kolonság

Passuth K:Maagyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

Uhold

Péri László

1

Berlintem élő magyar avantgarde szobrász, Csáky domborművei az ő ugyanarat színesett cement reliefjeire emlékeztetnek, amelyet szintén abban az időben készültek.

Passuth K:Maagyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

U.old.

Péri László

88. kép Geometrikus Komposíció 1924 falfestmény-
terv linóleummetszet 335 x 465
cm

Bp. magántulajdon

Passuth Krisztina: Magyar művészek az európai avantgardo-
Bp. Corvina 1974 ban

Péri László

86. kép Kompozíció 1921 k. színes beton
~~80×56 cm~~ külföldi magántul.

87. kép Térkonstrukció II. 1922 k. színes beton
80×56 cm Bp. Építőművészeti Múz.

Passuth Krisztina: Magyar művészek az európai avantgardeban
Bp. Corvina 1974

Péri László

84. Kép Kompozíció 1922 g. Gipsz beton
Külföldi magántulajdon

85. Kép Térkonstrukció 1922 Gipsz beton
87x52 cm Bp. Gépművészeti Múzeum

Passuth Krisztina: Magyar művészek az európai avantgardeban
Bp. Corvina 1974

Péri Lajos

82. Kép Térkonstrukció 1920 Gipsz beton
Külföldi magántulajdon

83. Kép Térkonstrukció 1922 k. Gipsz beton
Külföldi magántulajdon

Passuth Krisztina: Magyar művészek az európai avantgardeban
Bp. Corvina 1974

Péri László

Párizsban telepedett le, az elfeledett müvészekhez tartozik

Alföld 1975/11/74

Aczél:Passuth:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban

Péri László, festő,
grafikus,
szobrász
építész

Passuth Krisztina idéci könyvében.

P. Szücs Julianna: Kulcsnevelők dráma
nélkül 7,

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 2.

dr. Perjés András, kertépítész

Párizs – La Villette Park. Nemzetközi tervpályázat – 1982.

A pályázat igen nagy nemzetközi érdeklődést váltott ki. Magyarország egy pályázattal képviselte magát, amely a Vertészeti Egyetem Táj- és Kertépítészeti Tanszéken készült. Az alkotócsoport vezetője: dr. Jámbor Imre. Tagjai: dr. Perjés András, Baloghné dr. Ormos Ilona, Demjén István, dr. Szügyi Edit kertépítészek, Hafer Miklós építész (BME), valamint Szelevényi Árpádné és Balogh Balázs munkatársak.

Magyar Építőművészek, 1984. 5. 25-old.

dr. Perjés András, kertépítész

Bartók Béla Emlékház, Budapest. Építész: Farkas György (BME).

Társtervezők: Statikus: Zsámji Kálmán.
Kertterv.: Perjés András.

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 16. old.

dr.Reischl Ant 1:
tervpályázata,1970

Perjés András

III. é. rtj. hallgató
200 pengős ösztöndíj a
pénzügyminiszérium
Jövedéki-bírság
alapjából.

Képzm. Főisk. Evk

56. l.

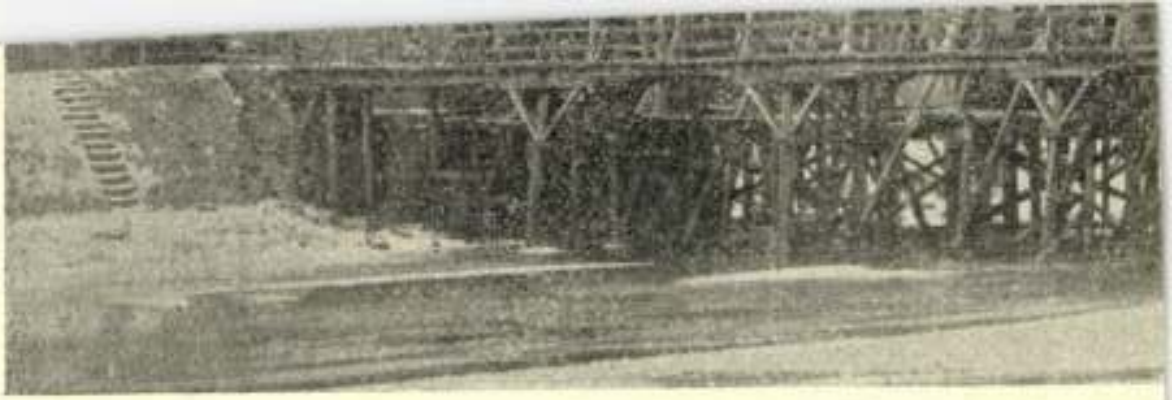

29. ábra.

és rácsrúdakhoz szegecselt egyenlőtlen szárú s
vasakkal töltöttük ki (XIII—XIV. tábla).

Ugyancsak külső alakítás okáért görbe vonala
metszettük ki, a felső keresztkötéseknek csomólem
is, miközben az egyenes felső övben fekvőket, cs
csak a szögecsek elhelyezésére szükséges nagysá
terveztük, míg az alsó övnek csomólemezeit a
ségesnél nagyobbra méreteztük (14. ábra).

Mint látható, elértük e célt annyiban, hogy az
csomólemezek magukra vonván a szemlélőnek figye
nyugodtabbá és tisztábbá alakítják a keresztk
rudaknak különben zavaros képét (14. ábra).

Különös gondot fordítottunk a kapuzati köt
alakítására. Két változatban dolgoztuk azt ki; az
ket, melyet elfogadtak, *Komor* Marcel és *Jakab* I

Perjés András

III. éves Középisk. tanárjel.

Képzm. Főisk Évk

1936/37. Jul

Ferkèpzomfoiskèvk

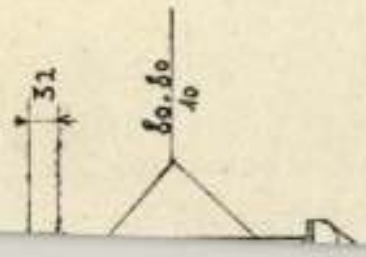

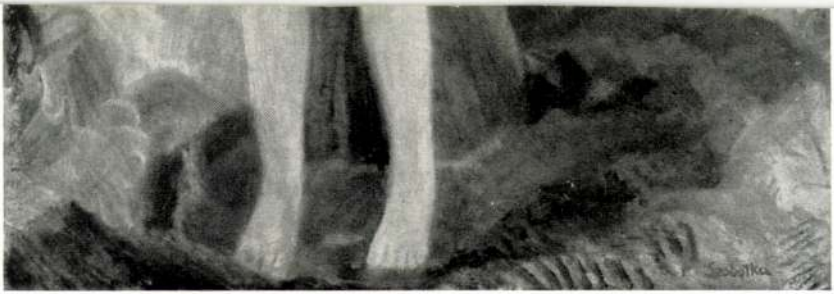

12. VADALMA

Perjés András

rajztanár jelölt.

10

A M. Kir. Pénzügyminisztérium a Jövedéki-bírság alapból az 1937/1938. tanévben 200 pengős ösztöndíjat adott Perjés András IV. é. rtj. hallgatónak (151.869/1935. XVIII. sz. pénzügymin. r.), melyet nevezett az 1938/39. tanévben, mint V. é. tanárjelölt, folytatólag élvezett. ~~Ez utóbbi tanév-~~

Ferkèpzomfoiskèvk 1937/39.

120.l.

Perjés András

az alábbi pályázaton megvételt nyert egyik terv egyi szerzője.

dr.Reischl Ant l: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata.1970. - Magyar Ép.műv. 1971.4.sz.2-4.l.

Perjés András

1938/39. tanév végén
középiskolai rajztanári
oklevelet kapott.
Elfogadott művészettör-
téneti értekezése:
Posztimpresszionizmus
és Csontváry Kosztka
Tivadar, 4-r.

Ferkèpzőmfőiskèvk 1937/39

183, 187 l.

Magyar Történeti Múzeum. Rákóczi Emlékkiállítás. Bp. 1935., 174. szám.

GHILLÁNY GYÖRGY MELLKERESZTJE,

arany, türkizekkel. Felnyitható hátlapja ágyazott fekete zománccal. Belsejében kis ereklyék.
Mag. 6·2 cm.
Magyar munka, 1700 körül.
Ghillány György esztergomi kanonok (†1729) és tinini püspök hagyatékából. — Először az 1700. évi leltár végén említi 1729. évi bejegyzés.

Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp., 1875—76. 190. és 224. l. — Czobor—Szalay, II. kötet, 331. l. (Képe LV. táblán.) — Lepold Adatok, 30. l. — Lepold Katalógus 65. sz.

PYBER LÁSZLÓ MELLKERESZTJE,

aranyozott ezüst, zafírokkal.
Mag. 7·6 cm.
Magyar, 1700 körül.
Gyerkényi Pyber László c. püspök, érseki helynök (1679—1719) birtokából. — Először az 1730. évi leltárban.

Henszlmann: Az 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp., 1875—76., 190. és 224. l. — Esztergomi kincsek. Esztergom III., 1876., 20. szám. — Dankó 83—84. l. (Képe XX. táblán). — Irodalom. Egyházművészeti Lap. I., 1880., 362—363. l. — Martinov: Le trésor de Gran.

Perjés András

szentendrei polg. isk.

rajztanárt

a hajdunánási

ref. gimnázium-

hoz helyettesítő

Rajzoktatás

1942. III. évf.

10 sz.

bontok

Cs-r-i.: A magyar műipar és történeti kiállítás. AÉ, X., 1876., 156. l. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 511. l. — A műipari és történelmi kiállításból. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 519. l. — Dankó 89—90. l. (Képe XXVII., tábla.) — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 369. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'art chrétien. XIV., 1881., 166. l. — Tört. Főcsoport 2145. szám. — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898., 102. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 285. l. — Esztergom vármegye .... Bp. é. n. 360. l. (Képe.) — Lepold—Homor 74. l. — Gerevich PA, 198. l. — Lepold—Adatok 23. l. — Genthon: AZEFK, 14. l. (19. kép.) — Lepold—Lippay 38. l. — Lepold Katalógus 275. sz.

GYŰRŰ, (261. kép)

arany, fejében ovális foglalatban nyolcszögű ametiszt. A gyűrű ágyazott zománccal. Talán Pázmányé volt.

Átm. 3·3 cm.

Magyar, 1620 körül. A kő későbbi.

Esztergomi kincsek. Esztergom, III., 1876., 20. szám. — Tört. Főcsoport 2026. szám. — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898., 103. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 285. l. — Lepold: Adatok 21. l. — Egyházműv. kiáll. 1930., 369. szám. — Csányi Károly: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. MM, VI., 1930., 310. l. — Lepold—Lippay 38. l. — Lepold Katalógus 59. sz.

Perjés András

1939.

Ki tud róla?

~~u igen elhurodott.~~ a tulajdonrepeur a restan-
ter multán lehetett hozzá-

bb tisztelettel

alázatos szolgája

Perjés András II. c.

a pénzügyminisztérium
Jövedéki hivatal alap-
jából 200 P ösztön-
díjat kapott

Ferk pzomfolsk vk

1935/36. 54. l

Perjés András

II. c.

tanoári nak

Ferkápzomfoisk vk

1935-36. 70. l.

Perjék Zsuzsa, gyermekrajzoló [illegible]

Díjat nyert.

-: Tizenegy magyar díjazott az indiai gyermekrajz kiállításon 7

NÉPSZABADSÁG

Bu. 1967. jan. 7.

MDK.

Perjék Zsuzsa

Kiállitási hir

Szolnokmegyei Néplap 1967 jan.7.

MDK

Perjék Zsuzsa, gyermekrajzoló

Új-Delhiben díjat nyert.

—: Magyar siker 1.

ESTI HIRLAP Bp. 1967 jan. 6.

MDK.

Perjek Zsuzsa

Kiállitási hir

Hajdubiharmegyei Népujság 1967 jan.7.

MDK

Perjék Zsuzsa, gyermekrajzoló

Új Delhiben díjat nyert.

— : Magyar siker 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jan. 6.

MTAK Kézirattár Ms 4586/13.

Gépirat autogr. aláírással fejléces le

úti (fasori) Ref. Egyházközség Lelkész

5-7. Tel.: 134-043

Átbélyegezve: Református Ker. Ifjúsági

Horánszky-utca 26.

Címzés: Nagytiszteletű Református Le l

Dobos Károly életrajzi adatai ismeretl

Egyesület főtitkára, 1938-ban konventi

1. Tamás Ferenc a Keresztyén Ifjúsági

volt, Debrecenben lakott.

PÉRI JÓZSEF

Magyar Sparmův
2003/3.

15. dd.

Péri László (Peter Péri)

Született 1889-ben Budapesten. Építész, festő, szobrász, grafikusművész. 1918-20 a Ma kör-Kassák csoport tagja Berlinben. 1924-28 a berlini Vörösi tanács építészeti osztályának építésze.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
230 l.

Péri László (Peter Péri)

Absztrakt festő" is volt. Mükritikus és essay író is. 1933-ban Londonban telepedett le. Egy új szokrászati anyagot talált fel (Petricrete). Swift „Gulliver" című könyvét illusztrálta.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
230 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pepi László (Peter Pepi)

Továbbá a „Pilgrim's Progress" című könyv illusztrációit is ő készítette el. Címe: 2 Camden Studios, 28 B Camden St., London, N.W.1.

Fehete Morton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 230 l.

Perjés András

Képzőm. Isk. Kiáll.

1937

2. alakrajz

Tanár: Réti István

Perjés András

III. éves kőrépisk. tanárjel.

Képrm. Fölök Évk

1936/37. Jul

Ferkèpzomfoiskèvk

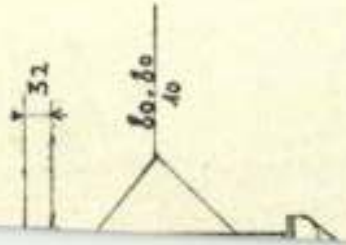

29. ábra.

és rácsrúdakhoz szegecselt egyenlőtlen szárú s
vasakkal töltöttük ki (XIII—XIV. tábla).

Ugyancsak külső alakítás okáért görbe vonala
metszettük ki, a felső keresztkötéseknek csomólem
is, miközben az egyenes felső övben fekvőket, cs
csak a szögecsek elhelyezésére szükséges nagysá
terveztük, míg az alsó övnek csomólemezeit a
ségesnél nagyobbra méreteztük (14. ábra).

Mint látható, elértük e célt annyiban, hogy az
csomólemezek magukra vonván a szemlélőnek figye
nyugodtabbá és tisztábbá alakítják a keresztk
rudaknak különben zavaros képét (14. ábra).

Különös gondot fordítottunk a kapuzati köte
alakítására. Két változatban dolgoztuk azt ki; az
ket, melyet elfogadtak, *Komor* Marcel és *Jakab* I

MDK

Perjés Miklós, festöm-tan.segéd

vezetése alatt négy fiatal müvész három hónapot töltött Veszprém ösi falai között kis müvésztelepet alakitva. Az eredményről az okt.-ben megrendezett kiállitás adott számot.

Képzöm. Közlöny.1939. 2.sz.

Perjés Mihály IV. éves

A Képzőmův. Főiskola kiállításán

Bp. polgármesterének 200 pengős

díját kapta Kápolnatervi fametszetei

(emlitve)

Magyarság 1937 IV-9.

Perjés Miklós festő

A Képzőművészeti Főiskola négy növendéke, **Breznay Gyula, Gyarmathy Etel, Somlay Gyula, Tallós Ilona** és **Megyer-Meyer Antal,** múlt évi főiskolai rektor kezdeményezésére és **Perjés Miklós** tanársegéd-festőművész felügyelete alatt felkeresték **Veszprém** városát, hogy ott sátrat verve, kis »művésztelepet« alakítsanak. Ez az öt fiatal művész három hónapot töltött Veszprém ősi falai között, gyönyörködve annak számos, több évszázados művészeti és történeti emlékében jellegzetes utcáiban és táji szépségekben gazdag vidékében. Sokat dolgoztak, rengeteg tanulmányt és számos olajképet, vízfestményt készítettek. A város vezetősége, de egész közönsége is mindent elkövetett, hogy a művésztelep tagjai jól érezzék magukat, akik három gondtalan hónap alatt nagyon szép fejlődésen mentek keresztül, amiről az október elején **Dr. Nagy László,** a Veszprémi Múzeum vezető tisztviselője által gondosan megrendezett **kiállításra** adtak számot. A kiállítás megnyitása nagy városi ünneppé alakult, amelyen megjelent **Hóman Bálint** kultuszminiszter,

Képrövid. Közlöny
1937. 2. 24

Perjés Miklós, festőm. MDK

a művésztelep-vezetője, brilliáns technikáju aqua/relljei mutatták "oroszlán körmeit".

-y-.:
A veszprémi nyári művésztelep tagjainak kiállitása a Veszprm-vármegyei Muzeum ujonnan berendezett képtárában.

Dunántuli Szemle. 1940. 1-2.sz.

MDK

Perjés Prasser Miklós, festőm.

ezen a kiállitáson kerültek nyilvánosság elé az 1936 évi bethlehemes pályázaton résztvevő festömüvészek pályamunkái, igy fenti müvész is

F. Molnár Imre:
Müvészcéh.- Bethlehem kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. 1937. 4.az. 95.l.

Perjés (Prasser)Miklós MDK
festő

1938-ban középisk.rajztanári,1939-ben tanitóképzőintézeti rajztanári oklevelet szerzett.
"Rippl Rónai József müvészete" c.értekezést irt.
Két éven át a veszprémi kegyesrendi gimnáziumban tanitott.Megh.1943-ban.

Hir

Rajzoktatás,1943.9.sz.III.boritóold.

Perjés Miklós MDK
festő

a Képzőm.főiskola tanársegéde Veszprémben dolgozott négy másik fiatal müvésszel.Ott készült müveiket kiállitották.

Hir

Képzőm.Közlöny 1939 évi 7 sz.

Perjesi Mária MDK

gyermek festő

9 eves kislány egy rajzának reprodukciója.
31 o.

Mezei Árpád: A gyermek rajzokról
Müterem 1958 I. évf. 4. sz. 30-34 o.

Perjessy

l. Kalmüenl

66.l

a megrendelés átvételekor pénzt átv

Rádió.

(Lásd villamosipar alatt is.)

Bácsalmás

Csauscher rádió, villanycikk szaküzlet gazdasági gép és olajraktár, Balmás 23

Baja

Kricskovics és Sidó villany és rádió szerelési váll. Baja, Erzsébet kir.-u. 7. 2–39

Sas Richard, rádió és villanyszerelési váll. Baja, Tóth Kálmán-tér 8. 4–74

Battonya

MAURER GYULA rádió és villamossági cikkek raktára, Battonya 71

Beregszász

«Edison» Beregszász, Bank udvar. 79

Berettyóujfalu

Toldi Ferenc, rádió és villamossági szaküzlet. Bujfalu, Horthy Miklós-u. 14 1–44

Budapest

Aczél Vilmos Bpest VII Rottenbiller u 1 425–638

Bécs Ferenc, Bpest, VII. Hernád-u. 38. 420–452

Bosch Róbert kft
Blaupunkt házi és autórádiók zeneszekrények, kofferrádiók vezérképviselete Bpest V

STANDARD
Villamossági R.-T. *257-257
Bpest, XI. Fehérvári-út 70.
ELADÁSI osztály: 259-200
Rádió Service: Budapest, VI. Jókai-utca 38. 125-448, 125-484

TELEFUNKEN K. F. T. rádió
MŰSZAKI VÁLLALAT
Budapest, VI. Andrássy-út 59.
Service *425-930 425-939

Csikszereda

Vécsey-rádió, fotó, villamosság, Csikszereda, Apaffy-u. 25. 1–60

Debrecen

Horváth Ernő, Debrecen, Csapó-u. 41. 27–02

Horváth Sándor, rádió és villamossági szaküzlet, Debrecen Hunyadi-u. 18. 17–57

Mayer Emil okl. g.mérnök, Debrecen, Üzlet: Kossuth u. 13. 14–81
Üzem: 15–79

Szabó Lajos műszerész, rádiótechnikus és gépkereskedő, Debrecen, Csapó-u. 86. 32–54

Devecser

Németh Zoltán. Devecser. 20

Dombóvár

Perjéssy

(Perjássy-nak
nedve)

l. Gerecze-rajztár
444. l.

54		350				Barabás Miklós: Báro Jeszenák János.....	vászo
55		82				Barabás Miklós: Egressy Benjamin.....	vászo
56		111				Telepy Károly: Hegedüs Lajosné.....	vászo
57		187				Orlay Petrics Soma: Tormássy Lajos.....	vászo
58		100				Latkóczy Lajos: Boka Károly.....	vászo
59		99				Pecz Henrik: Grósz Frigyes.....	vászo
460		102				Latkóczy Lajos: Bartha János.....	vászo
61		90				Hora János Alajos: István főherczeg.....	vászo
62		70				Barabás Miklós: Schodel Rozália.....	vászo
63		380				Mezei József: Petőfi Sándor.....	vászo

Perjési Ester

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963.
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
38.o.

Perjéssy Lajos

rajzlanar

Föreálisk

Versec

1905

S.O.

FILM IRODA
VEK GYULA
II, SÁNDOR-UTCA 7 Postatakarékpt. csekk: 35710

Felveszünk mindennemű megrendelést néma- és hangosfilmfelvételek, címfeliratok, reklám-, Trick-filmek és laboratóriumi munkák készítésére

Budapest, 1934 október 31

Számla száma F/544

zámla

s o l a t

Országos Biztsága

B u d a p e s t

Tibor Öméltósága nb.megredelése *alapján*

Teljes tisztelettel

Perjéssy Lajos

Thieme Becker

XXVI. 413. l.

Lyka

Perjéssy Lajos

Szül. 1855 nov. 22.
Kálosan (Gömör m.)

1876/7 I. osztöndíjas rajz-
tanárjelölt. 7 ik félévé
volt.

1876/7. II. dtto. 8-félév.

A sárospataki tanító
képezde III ik osztályát
végezte.

Perjési Lajos

1873/74 - 1876/77.

Ferképzőmfoiskévk

121. l.

PERJESSY *Lajos*, festő, * Kálos 1885 nov. 22. 1876—77. a bpesti mintarajziskolában tanult, utóbb Versecen élt és arcképeket festett.

Redelmeyer.

gyanott 1787 február 13-án.

neje.

ig, jobbrafordultan és telje-
ızolva. Ferdinánd parókát,
t hord ; bajusza és szakálla
örülcsavart ; rendjelei közűl
szent István rend jelvényét
a göndör, csipkével diszített
ıeján öt hosszú gyöngy lóg.
ırja alatt : »REDELMEYER F.«
AVST. M. BEATRIX ESTENSIS

22 : 17·7 cm. — Lelt. sz. 368. —
Nemzeti Múzeum régiségtárától
t. sz. N° 37.).
ıdatok. 1907 : VII. 22. *Ismeret-*
a kormányzója és jegyese, Mária

ollectio imagonum stb. N° 24.

MDK

Perjesz

Gaul K: Butorip. dászitőip. az ezr.éves kiáll.on.
MMÉKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

Perkátai rk. templom

(Fejér vm.)

Rózsafüzér Királynője tiszteletére épí-
tette Bíró Márton
püspök 1757-ben

Pehm. 459. l.

SORSJEGY UTALVÁNY

Az utalvány tulajdonosa részére a hivatalos játékterv feltételei szerint ***kötelezettség nélkül*** *fenntartjuk a*

12548 SZ.

a 46. m. kir. osztálysorsjáték I. osztályára szóló sorsjegyet, ha a megrendelés beérkezésénél a sorsjegy még készletben van. Ellenkező esetben más, ugyanazzal a nyerési eséllyel biró számot küldünk.

TÖRÖK A. ÉS TÁRSA

BANKHÁZ R. T.

Budapest, IV, Szervita-tér 3

Telefon: 180-601, 182-066

Viktória-nyomda.

Perke

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 127

Feladót

LEVELEZŐLAP

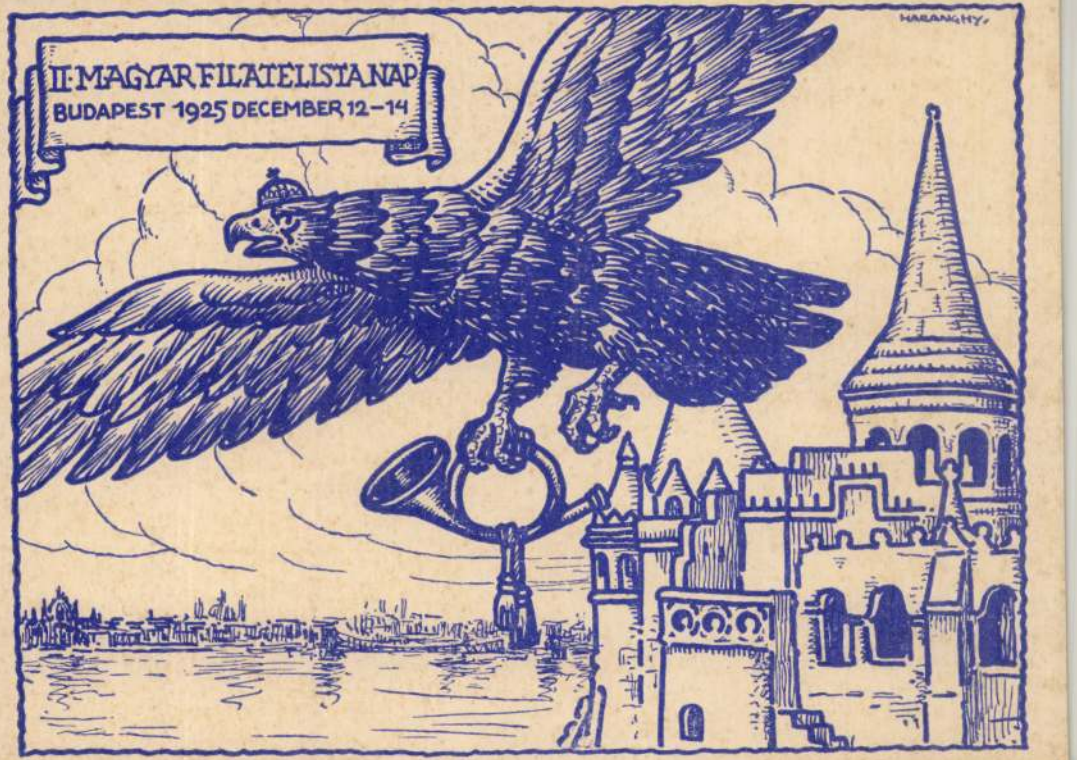
II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Perke ~~163.~~

Magyar Múzeum
1926. 127

a, állva. Haja, szemöldöke, bajusza s fza-
ében réteges tuzogányt tart s baljával
Köntöse, melyet derekán kendő szorít s prémes
parkantyús csizmája barna. Balra fa áll
zimerrel és tövében forgóval díszes prém
, hol jobbra lovas csapat haldd, melynek
ok látható.

i 171: 112 c/m.

áudéka 1870. február 28.

Kiállítésra engedvetett át (151/96)
t ismé (416/96)

PERRE DESA

No. 21. Oleiderbmèry. Parasztlin. Jelr."Perre Desa"
ECC x 80 cm

PERKE GÉZA

Nr. 21. Olajfestmény. Parasztfiu. Jelz."Perke Géza"
100 x 80 cm

Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága. LVII. számu leltár. A székesfehérvári pénzügyigazgatástól átvett elhagyott javak.(Iparmüvészeti Muzeum, Adattár)

Perko, Anton

festő

l.

Lykaközöns

78. l.

Csatkai Endre

A nagyloszi báró Solymossy kastély

Sopron 1940 8°- pp5. 5 kép

A „Soproni Szemle" kiadványai, 96. sz.

Perko Antal

feste

Laid

Wurzbach, Biogr. Lex.
Wien 1870. XXII. 26 l

der felh

PERKÓ, *Anton*, tenger- és tájképfestő, * Purgstall (Stájerország) 1833 júl. 5, † Raguza 1905 márc. 6. Osztrák-magyar tengerésztiszt volt; kilépve a hadseregből festővé képezte magát. 1870. akvarellben festette meg Budapest látképét., mely a M. Tört. Képcsarnok tulajdona. 1875. I. Ferenc József királyt kísérte dalmáciai útjára.

E. G. II. 2821

Gyarapodás.

~~királynő~~ balra ~~nézve~~ fordultan, fején nyilt koro-
ázolva. Ruhája kivágott és fátyolját a
TIQUE. SANCTIE. BELOOFT. EN.NOU. VAN.
apjan ~~pedig~~ a SAX, a SILES, a BAV, a BO-
l ~~ellátott~~ térkép körül ~~[illegible]~~ egyházi és
tanácskoznak a békekötés feltételein.
N... AANGESTOOKEN.

3 cm.
1888: VIII. 30-án (97/88 No 2.)

38

1300

1905. március 10., péntek.

— (Elhunyt festő.) Raguzában Perkó Antal festő, ad honores sorhajóhadnagy rövid betegség után 73 éves korában elhunyt. Perko eredetileg tengerésztiszt volt, de már mint sorhajózászlós kilépett a szolgálatból, hogy egészen a művészetnek szentelje magát. Kiváló ösmerője volt a tengernek, a tengeri hangulatoknak. 1895 óta Raguzában élt.

pénzügyi kerület.

alap.

| | | |

Perko, Anton (1833-1905)

„Falucska" Vrijestmény 28x58 cm

J. l. b.: Perko. Védett.

Kiáltási ár: 10000 ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Perko Zigmond

farekas

Sopron

1739 jan. 12

polgáresken

Házi

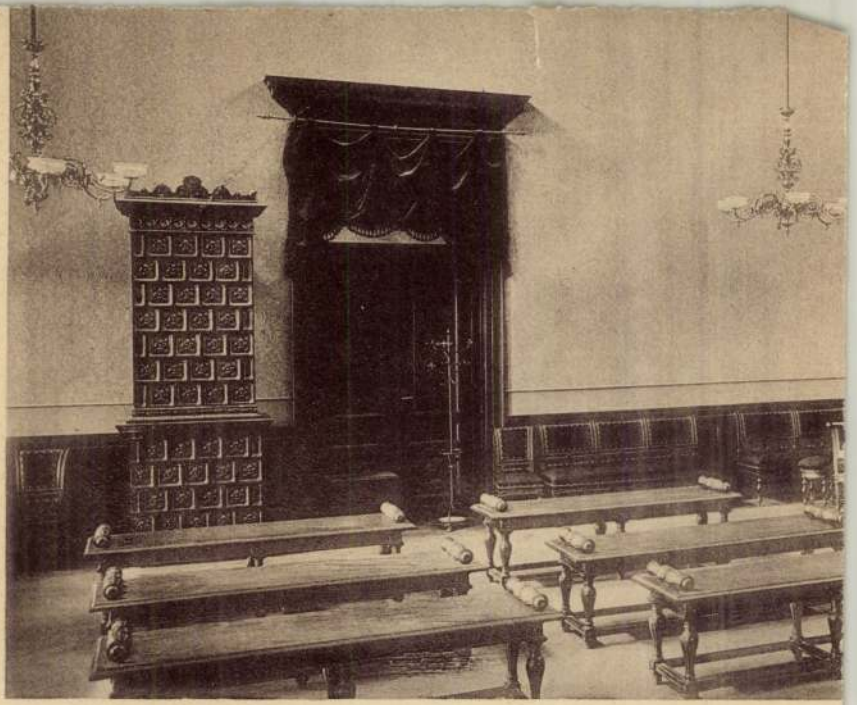

A II. oszt. v

Perkovits Géza MDK
kilenc éves balatonfüredi fiu

A "Szövetkezet" negyedik gyermekrajz pályázatán IV. dijat nyert.

--: Hatodikos kislány nyerte a gyermekrajz-pályázat első díját.
Szövetkezet. 1963 szept. 23.

Perkupa

l.

Csikvári Abanj

202. l.

Perkupai ref. templom,

a régi 1784-ci 1797-ben
leégett. A mostani 1814-
ben készült el.
Leányegyháza Varbóc.

Csikvári Abauj

12.a. 200.h.

mdk

Perilinus

1272 jerepel mint „comes camerae"

Esetleg a pénzverés élén állt.

Huszár Lajos. A Budai pénzverés története a Középkorban, Bpest 1958. 25. l.

K. D. K

PERINGER Fülöp asztalos

bécsi származású

1777. Győr, székesegyházának vésnöki

18,- forintos munkát

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959

I.

Peringer János

ötvös

1720 Pozsony

Magyarországi ötvösök 26 l.

Capitan X. 43.

Perlinger Lajos

ítvós.

1720-ban Pozsonyban dolgozott

Dr. Illésy Lajos: Magyarországi ötvösök 1732-ben - Arch Ért 1904 évf. 394. l.

Peringer Jeromos

ötvös

1732 Radvány

Pozsonyban tanult

Magyarországi ötvösök 26 l.

Carboneum tetrachloratum X. 15.

M. D. K

PERINGER Simon asztalos,
Vácott

1736 Üllő, vendégfogadón dolgozott

Agghazy: Barokk szokrászat... Bp. 1959.

I. 254. l.

Perity Mihályné, népművész szőtteskészítő Dok

A decsi szövőnő, a sárközi népművészet kicsmelkedő képviselője eddigi munkásságáért a népművészet mestere címet kapta.

-: Kiosztották az 1960. évi „népművészet mestere" címet

2 l

Népszabadság. Bp. 1960. aug. 19.

Perjámos

(Torontál vm.)

Kőzséghaz 221, 338. l.

Zádor – Rados

MDK

Perjés

Baeanski E.L: Főiskolánk a párisi 8. nemz.közi ...
kongresszuson. Képzőmüv.Főisk.Évk. 1936/37.
1.

mdk

Perity Mihályné decsi szövőasszony

fekete fehér szőttes futója a Kiállitason.

u. Varga Marianna A Népművészet Mesterének Kiállitásán.

Népművelés 1963 11. sz 35. l

H.D.K

PERITY Mihályné népművész

A népművészet mestere

/ f.r./ Sárközi népművészetből népi iparművészet
Kiállitás a sárközi asszonyok szövetkezetének jubileumá

Magyar Nemzet 1962. március 28. 5.1.

PERITYI Mihályné M.D.K.

Stólák

Sárvári Mária: A népművészet mestereinek kiállitása

Magyar Nemzet 1952. augusztus 31 4.l.

M.D.K.

Perját Márton, építész

a mérnök-egylet családi lakóház pályázatán mé-sodik díjat nyert.

Vállkozék Lapja, Bp. 1884. V. cöf.
ápr. 2. oz.

PERL MÁRTON (fotó)

Mult és jelen Ostoroson c. kiállitása Ostososon,
1984.nov.20.

Fotóművészet, 1985.1.sz. 55.o.

Perl Mór

Perl Mór, izr., szobafestő, Pozsonyból, 1846-ban a virágfestészetet tanulta.

Fleischer Decs 74-L

MDK

Perl Sándor
Tervező

a Lukács enkrászda szép praktikus
művészi berendezése Perl Sándor-I
dicséri. „Hosszú külföldi tartozkodása
alatt sokat is jót látott"

Bíró Mihály: Művészet és Indomány
Grafikai Szemle 1913 évf 1 z 10 l

Perl, Paul Nicolaus, pozsonyi ötvös-
inas V. 130.

2/0 12

Legfinomabb irodai anyag
Allerfeinster Kanzleistoff

Perl Pál Miklós

ötvös 1755

Seréd

Mich. Pass. 130

MDk

Perl Sándor iparm. Bp.

A Társulat köréből. Uj tagok. Magyar Iparmüvészet 1910. 8.sz. XI. 1.

Perlak

Talam

Dr. Eberhardt 1916.

1) 1 alapraje 1:100.–

21.

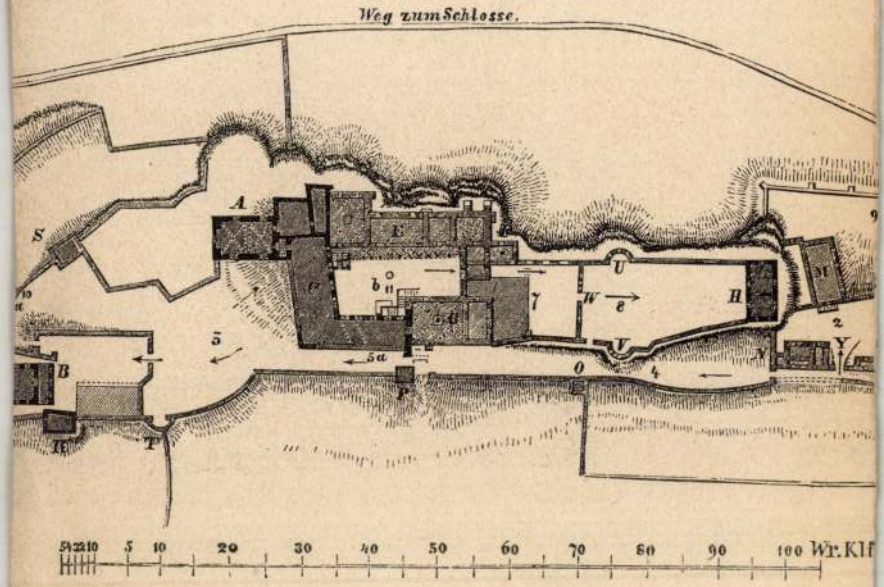
Weg zum Schlosse.
A
S
B
T
U
W
e
H
M
Y
V
O
5
5a
7
9
2
4
5 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 Wr. Klf

19.

P4

(4)

Szerb-u 17

79

82. ábra

Perlaki Gasparich-
emlék

K

készítette Tersztenyuk
Bódog nagyhanizsai
nobrász
leleplezték
1894 ben.

Vas. Ujs. 1894. 613. l.

Perlaky Ede

A Képzőművészek Uj Társasága Fészek Klubban megtartott közgyülésén a Társaság főtitkárának választotta meg.

Pesti Hirlap
1935.IV.7.

Grafika.

Lánchid rézmetszete.

Perlaki Dom. rézmetsző.

Pesther Handlungszeitung. 1839. IV. 27.

143. 1.

Perlaky

A Marastoni festészeti akadémia végzett növendékeként az olajfestvényi szakban második fokot nyert, -a növendékek tárlatán- kiállitott müvére,-közli az Intézetek c. rovat.

Családi Lapok, Pest, 1854. II. félév.
5. sz. 235-236. lap.

Peringer János

ötvös.

1720-ban Pozsonyban dolgozott

Dr. Illéssy János: Magyarországi ötvösök 1732-ben. - Arch Ért 1904 évf. 394. l.

Perlaki Gasparics — emlék

Vas. Lyc. 1894. 565. l.

Emlékoszlop egy hazafias szerzetesnek. *Perlakon*, Zalamegyében, elhatározták, hogy *Gasparics* Kilit Márk odavaló születésü szent-ferencz-rendi atyának, a ki szabadságharczunk alatt tanusitott lángoló hazaszeretetéért vértanu halált halt 1849-ben szeptember 16-án Pozsonyban, emlékoszlopot állítanak s az emlék leleplezési ünnepére a derék szerzetes életrajzát megiratják. Gasparics a szabadságharcz kitörése előtt tizenegy esztendeig a ferenczrendiek budapesti társházának volt a tagja

esi li srećna, prilika božja?!

Perlaki Jánosné, Japaragó

„Verőcei Japaragó asszony." Szerepel a Kismarosi tárlaton.

K. gy.: Magékszerek barackból, dinnyéből

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jún. 25.

MDK

Perlaky Kálmán

1870-71. KT-zum Legja

MDK-A-I-1/545.

M. D. K.

PERLAKY Kálmán festő

Farkas Munkásst. 462,

Torlaky Kálmán

he ez az a ki Kisöbb pesten
nevéd lett, akkor meghalt
1900 tájan Pesten.

A marastoni akademian
1854-5 ben a termesset utan
való olaszfestésből másod-
fokn kitüntető oklevelet
jelt.

N 1 14 l.

Perlaky Kálman

1855/6

szobor utáni olajfben

II fokú ~~kisetes~~

kit. okl. és termesset

utáni olajf. IV fokú

N2 14 l.

Perlaky Kálmán

Laid

Műcsarnok, 1901. 336

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Perlaky Kálmán

Olajfestés természet-utáni képével II. foku oklevelet nyert a festész akadémiai növendékek kiállitásán.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév.
5. sz. 231. lap

Perlaki Kálmán

A második foku oklevelet kapták az alant felsorolt müvészek, az Első Magyar Festészakadémia növendékei:
Roso s Klementina veszprémi, Puksch Pauline pesti, Gerhardt Alajos pesti, Grau Ottó budai, Sajósy Alajos gyöngyösi, Bernwaller Mór budai, Gáspár Alfonz aradi, Perlaki Kálmán temesvári lakosok.
A fentiekre vonatkozó értesitést "Tárgyhalmaz miatt" a belső boritólapon közli a lap.

DÉLIBÁB, Bp. 1855. szept. 23. 15. sz. belső boritólap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI NÉPÚJSÁG

Perlaky Károlyné

1980

festő

MÁRCIUS 20-ÁN kiállítás nyílik Perlaky Károlyné, Kutas Judit és Kovács István képeiből Tetétlenen, a művelődési otthonban. A kiállítás öt napig lesz nyitva — írja László Béla tudósítónk.

1021

MDK

Perlaki László,épitész

Minári Olga, Scultéty János és Kékesi Lajos közös pályamüve III. dijat kapott.

G.J.: A nyilvánosság előtt is megvitatják a lakóház tervpályázat dijnyertes terveit. "MagyarNemzet" 1954 dec.19. 6.c.

Perlaki László épitész MDK

15.sz. terv, II.dij repr.

Schmiedl Ferenc: Nógytantermes felsőtagozatu általános iskola tervpályázata Magyar Építőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz. 228.l.

PERLAKINÉ MODOR MÁRIA

LÁSD : MODOR MÁRIA'NÁL

Perlaszka D.

rezin

A nél. Pesten c.

metrete

lásd

Schoen Csillaggyűjt

45. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. ... KÖZ.
D80/raco
ár: VIII. 8.

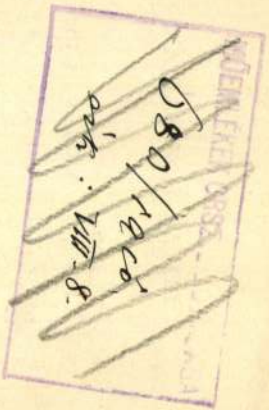

ROYAL HUNGARIAN UNIVERSITY OF BUDAPEST.

J beg to hand you the official publications of our University for the Academical Year 19 — .

Almanac for 19 — .
Time-Table of Lectures for the first and second semesters of the Academical Year 19 — .
Speeches delivered at the meeting held on May 13-th 19 for the Commemoration of Benefactors.
Speeches delivered at the solemn opening of the University and installation of Senate on Sept. 15-th 19 .

At the same time J hope you will kindly let us have the publications of your University in return.

Budapest, Capital of Hungary 19 .

Rector
of the Royal Hungarian University of Budapest.

Perlaszka Domokos

Szalay Ágoston kedves tanárának, Horvát Istvánnak archépét vehány tanulóbárával fentvel metszette rezre –

Szalay Imre: Szalay Ágoston regiség-gyűjteményének ismertetése. Századok 1877. 587 l.

Perlasca

Elkésés (a pesti gőzhajóról. Lithogr. Jelz:) Perlasca sc. Az Életképek 1845. évi melléklete. — Főv. Kvt. B. 769/130.

Perlasca

rezin

l.

Wallentinyi

Ferenczy levelei

284. l.

~~776~~

…zámla		Árú		
…vényesek		Alapitói költs.		B…
	Köv.	Tart.	Köv.	Tar…
…5	261.722 02	64.402	46.100	87.2…
…85	261.722 02	64.402	46.100	87.2…
	150.000	4566		36…
	150.000	4566		36…
		3808		

Perlaska

rézin

Széchenyi István gróf
és neje, Klaszy Vencel
pesti nabó divatkepe
1843-ból. Fenti rézin
1942. évi szerzemenye
a Békés fév. Tört -
Muzeumnak

Városgazd

98. l.

vegjes

b. 53

1 köt. 8:

Széll

Farkas

A nagybesenyői Bessenyey család története.

Irta és okleveltárral mátta —

Perlaska

Gróf Széchenyi István
ábrázoló dvatkép

Budapest, 1947.
1. z. 21. l.

IRODALOM

JEGYZET

Perlaszka

rezi

Földvary Gábor arc-
népe, fenti mennyiné

repr.

Zsilcsong III 85 l.

Perlaszka

Kisfaludy Károly emlék-
művének terve a Város-
ligetben.

Fenti rajza (?) az Aurora
1832 évi kötetében

Repr.

Liber Bpest nobrai
47. 1.

SZÉ

E

HE

Perlasca

lásd

Darvas István dr. –

A budai alagut ismeretlen első tervezői és tervei

Bp. 1946. 7. l.

Topog

158 — 1

241 —

Kőzb

32

Perlaska

rezm

l.

Szendy K. Bpest

szeresfőv. König. erh.

1942. Bp. 1943. 98. l.

IR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

ler Gyula Urnak
rsz. bizottsága elnökének

Budapest

r hó 30-án 42 sz. a. kelt b. átiratá-
al van szerencsém Méltóságodat
délyi püspökségi uradalom jószág-
a budavári koronázó templom

~~Barabás Miklós~~

mincs céd

Perlaszka

Falusi cigánybanda, fenti rajza, Perlaszka

Kenge metszetében

Repr.

Prahács Margit

Zene és Zenekultura. Magyar Művelődéstörténet. V. k. Bp. é. n. 651. l.

HELYSÉG

Bécs.

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

- Könyvtára.

TULAJDONOS

Jezsuita társház-

SZAKCSOPORT

Könyvek.

KOR

1469.

MÉRET

ivrétü.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

Bécs.

MESTER

Cathedrali
Institori

SZEMÉLYI VONATKOZ

Magyar rs
ferencrend
~~ajándékozta~~

EGYÉB ADAT

Mátyás kir

TÁRGY

Mátyás király misekönyve.

MILYEN KÉP VAN RÓLA?

Perlaszka (Perlasca)
rezin

Divatkepek az Életképek
1944. évfban 1945. évf-ban

Fenti Tól/a Casagrande tervezte Mátyás emlék,
rezin – Közölve
Életképek 1944. I. évf
1. félév. 4. füzet

Életképek. 1944. I. évf
1. félév. (Mihir Bondán?)
34. l. – Fenti irodalmához

Perlaszka

Mulatság a Zöldben-
Kérm. Melléklet az Eletké-
pek 1844. II. félev. 6-ik
Ivf
Számához

Perlaska Cézár

Müvénet 1914. 59

Csákbereinyi lelet VI. 18.

Perlaszó

l.

LykaMagyműI800-50

122, 123, 155,
496-7. l.

2.

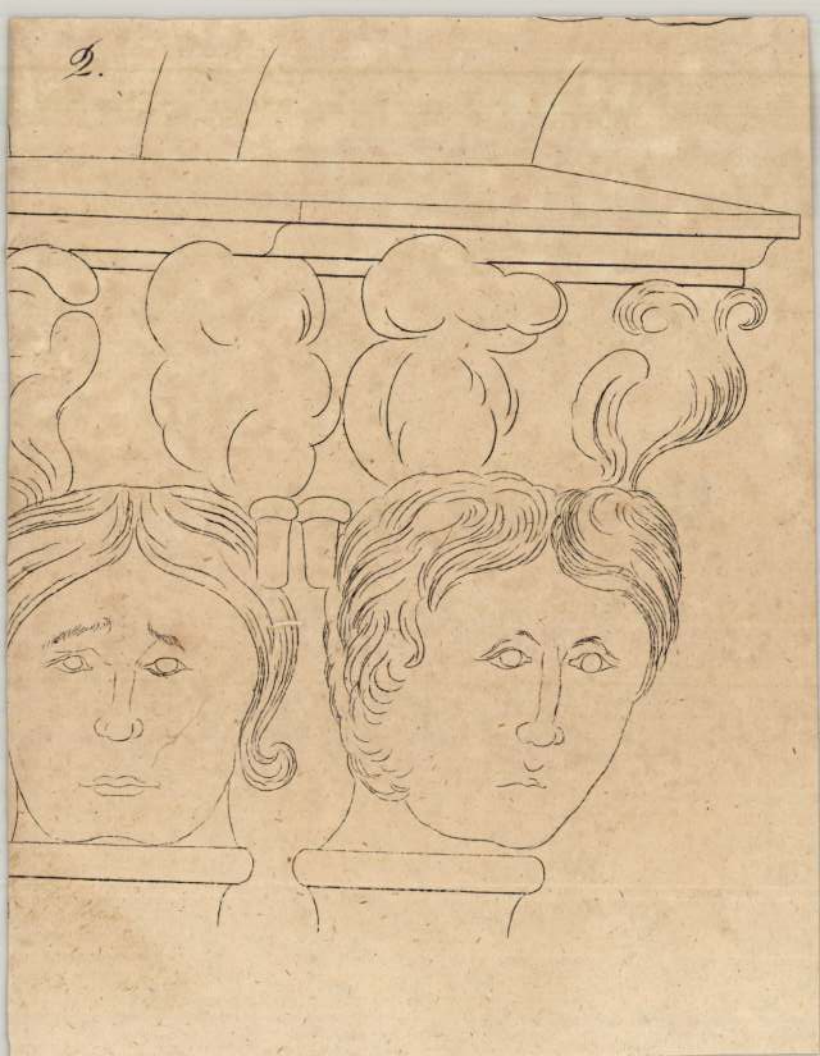

Perlaska

MAGYAR MŰVESZET
1929. 609

$$B = T + N$$
$$T = B + N$$
$$N = B + T$$

Perlasca

Metszette Liszt arcképét a követ ke-
zö zenemüvön: Emlékül Liszt
Ferenczre Rákóczy indulója, zong-
rára alkalmazva Erkel Ferenc
nemzeti szinház, elsö karmestere
által." A hangjegyeket köre
metszette Mauer Fülöp Pesten.[1])

---

[1]) Uj hangmü. Honmüvész 1840. 8. 0. l.

Perlaszka

rezin.

Wód

Pesti Divatlap

1844. 74. l.

Perlasca

rezin-

ird

Regelő: 1836. I. 1911.

Perlaszka.

Esztergom vára.
Rejm. 8. r. tel.
Perlaszka D. metz.
Rejélő. 1835. évf.
73. szám
mellett.

[illegible]

Perlaszka. A. metszette.

Csikós a hortobágyi

pusztán. Szines körüz.

50 c. erek.

Do Szendrei János

gyűjteményébeli

Perlastka

laid

Casagrandet

Perlanka

Hondorū. 1845. I 2481.

Perlaska

Budapesti lanczhid
(nemetul is)

Rezin (mezzotutá-
val ?) Szmezol

Perlaska gest Pesth.

Kiadta Grimm
vince Pesten.

folio

Day & Haghe angol
lithografusok szinés
Kőjonata utan készült

Perlaszka

Kisfaludi / Kisfaludy
Károly / szb 5 sor
szöveg.
Könyvtár, 4°.

Perlaszka.

Perlaszka

Zrisef / Fő-Herzeg és
Magyarország hadova-
Reni 8°

Perlaszka munitéretéből.

Perlaska

Liszt F. (Pesti Emlék)
1840.
Rezi. 8°
metz Perlaska

Perlaska

Mid

Bmk 51.1

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi min'a.

Perlasca.

Meghalt vérmetszőnk P. özvegye erután is folytatni fogja férjének mesterséget; ajánljuk öt a közönség részvétebe.

Éleskepér 1846. II. 29. l.

MDK

Perlaszka

Miklóssy J: Kováts János arcképe. metsz. Kowátsch J. Soksz. Perlaszka

Müvészet XIII. évf.1914. 47-63

Beszkid: Egy elfeledett képirónk

M-D-K

Perlaszka-Domonkos

festő-grafikus

„A szél Pestem" (repro)

–: A „Hölgyfutár" szerkesztője

Nők lapja, 1965. okt. 9 – 12 kap.

Perlaszka zenekos M.D.K.

Házi zenélés /acélmetszet/ Az Életképek 1844-es évfolyamában

repr.

Keresztury-Vécsey-Folvy: A magyar zenetörténet képeskönyve Bp. 1960. 171.1.

Perlszka Domokos MDK

A pesti Vadászkürt szálló, aquatinta

Szépm. Muz. Graf. Oszt. 87. kiáll. 1954.

MDK

Perlaszka Domokos rajzoló

Kisfaludy Károly emléke. Megj. az 1832. évi Aurórában.

Meller Simon: Ferenczy István élete és müvei. Bp. 1905, 236 l.

MDK

Nagyrévi Gy: Emé

MDK

Perlaszka Domokos

Fessel rajza és Rerlaszka Domokos metszete az Életképekből. A legrégibb pesti pályaudvar. Képe repr.

Tonellipestbud 202.1.

Perlaszka M. MDK

József nádor és családja.Steinrucker rajza, Perlaszka M.metszete.Repr.

Vasárnapi Ujság,1903. 5o.sz. 136 l.

Perlaszka K

Sinió

mincs céd

Pázmándi Horváth Endre archépe. Rajzolta Sinió. Perlaszka acélmetszete

Repr.

Domanovszky Sándor

Magyar művelődéstört

V. k. Bp. é. n. 288, 672. l.

mdk

Perlasca - Schwindt

Az 1838-as árvíz. /Aquatinta./

kép

Bertalan V. a Kiscelli Muzeum

Bp. 1962. 28. L.

mák.

Perlaszka

rézmetszete a Lanchid első ferveről
(Clark Ferve) 1837 ből

Bertalan V. A Kiscelli Muzeum
Bp 1962.

29.1

Perlaszka,graf.

metszetei sorozatát ,mely már köziemert, azért hozzk fel, h. azok teljességére rámutassunk.

Dr.Kremmer Dezsö: Horánszky Lajos könyvtára II.
Könyvtári Szemle.1915.ápr.-aug. 111-119.l.

Perlaszka Domokos

Leopoldkirche in Pesth.

Nach dem Originalplane des k. k. Architekten J. Hild.

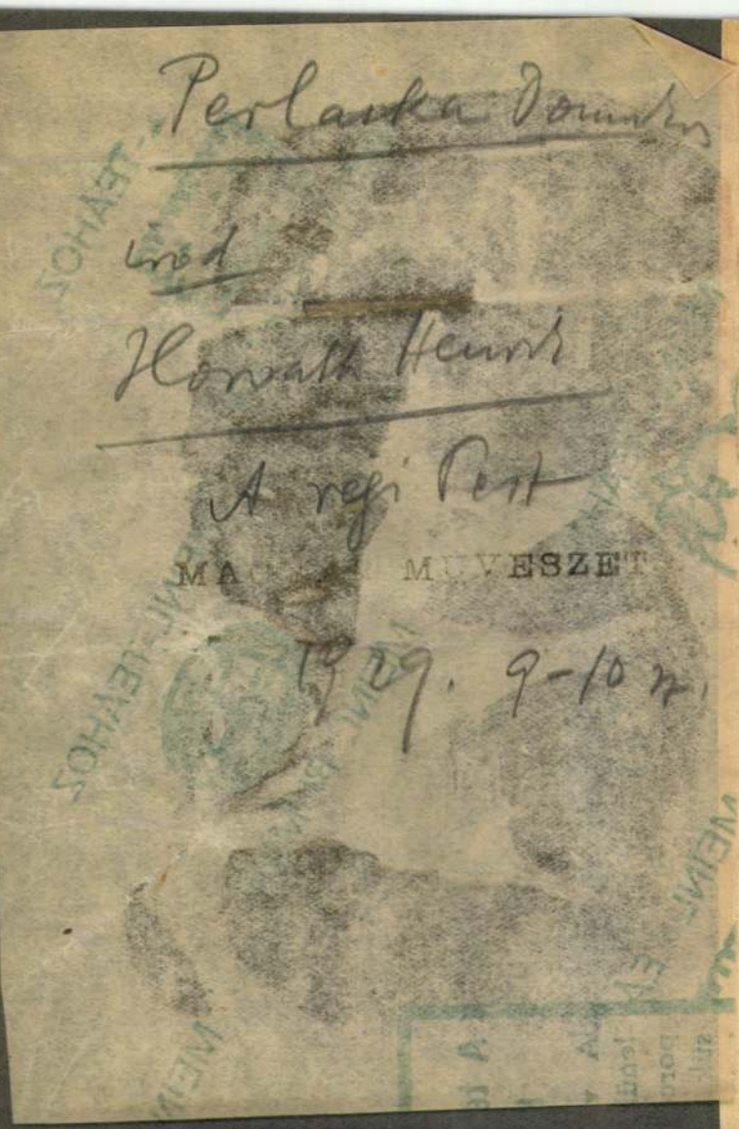

Perlaska Dominikus

wod

Horvath Henrik

A regi Pest

MA[illegible] MUVESZET

1929. 9-10 sz.

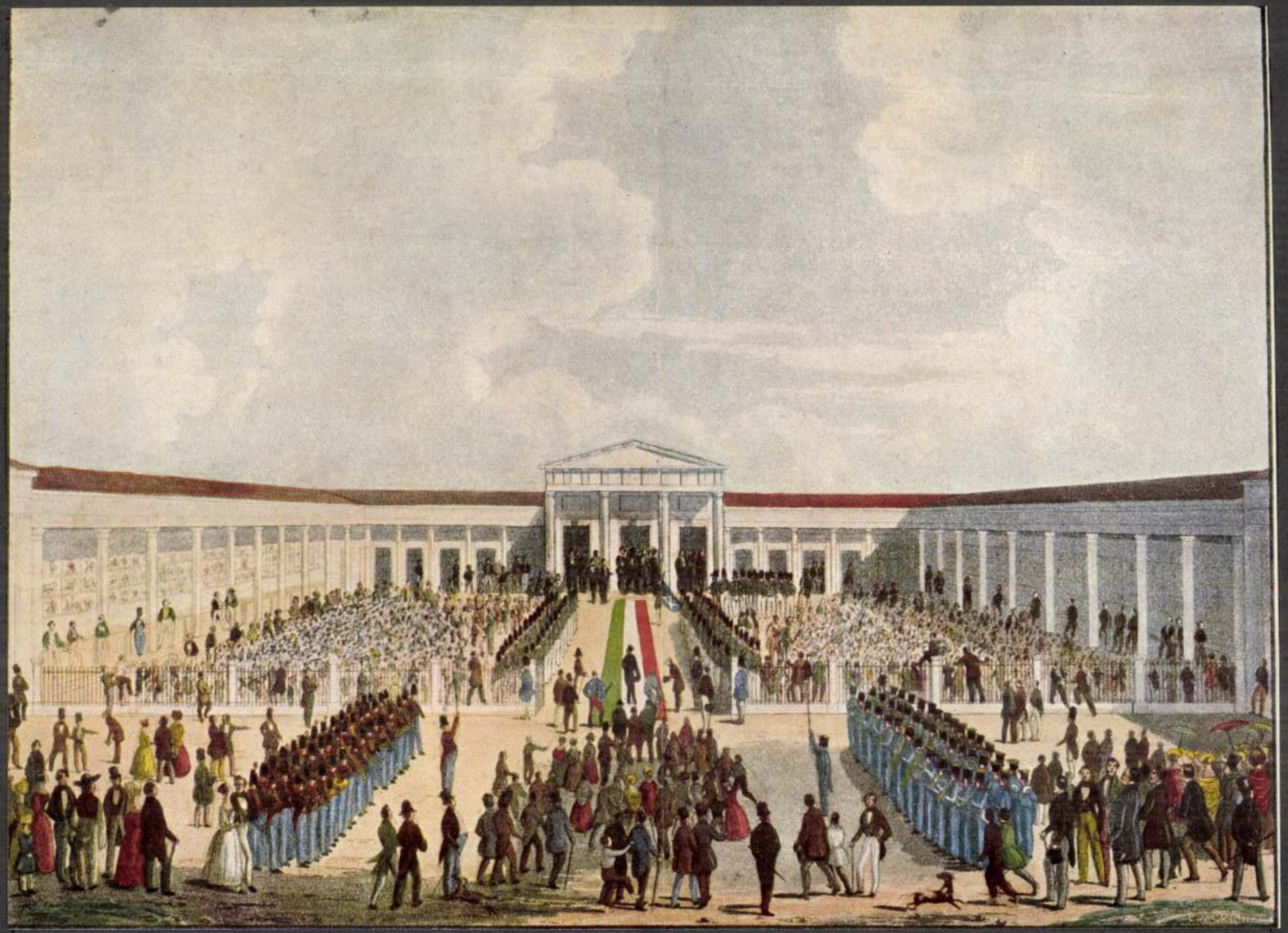

József nádor fölavatja a mai Lövölde-téren állott pesti lövöldét 1840-ben
Fuchsthaller metszete Perlaska rajza után
Budapest Székesfőváros Múzeuma

Az Athenaeum r.-t. nyomása

3736.

PRESTI DIVATLAP .Pest,1844-1848.

Vahot Imre szépirodalmi hetilapja.

Litografált mellékletei jelentek meg, több Barbás rajzzal.—

1846. 7 divatkép, szin. metsz. Perlaszka és Sadlertől, — Vidékry, Tyroler, —

Az 1845-ki védegyleti tancvigalom emléke.—

Erdélyi-, Fényes Elek-, Liszt Ferenc arcképei —

Laborfalvi Róza, mint Gertrud a Bánk-Bánban. —

Fiume és a magyar tengerpart rajza.—

Szeressán, határőrseji könnyű katona családostól. —

Nincs cód

Perlaszka

Sadler

tovább Vidéky

Tyroler

Magy Zoltán jegyzetei

Vámbéri Templom rovnjai.

a déli órákban a hőmérő melege
távoli erdők színe mégis más mint télen. Mi okozza ezt a színváltozást?
Meg
vess
kipa
víga
anny
ládj
rész
radh

voln
szon
nyör

futri
lene
elev
ban.
mun
más
Házi

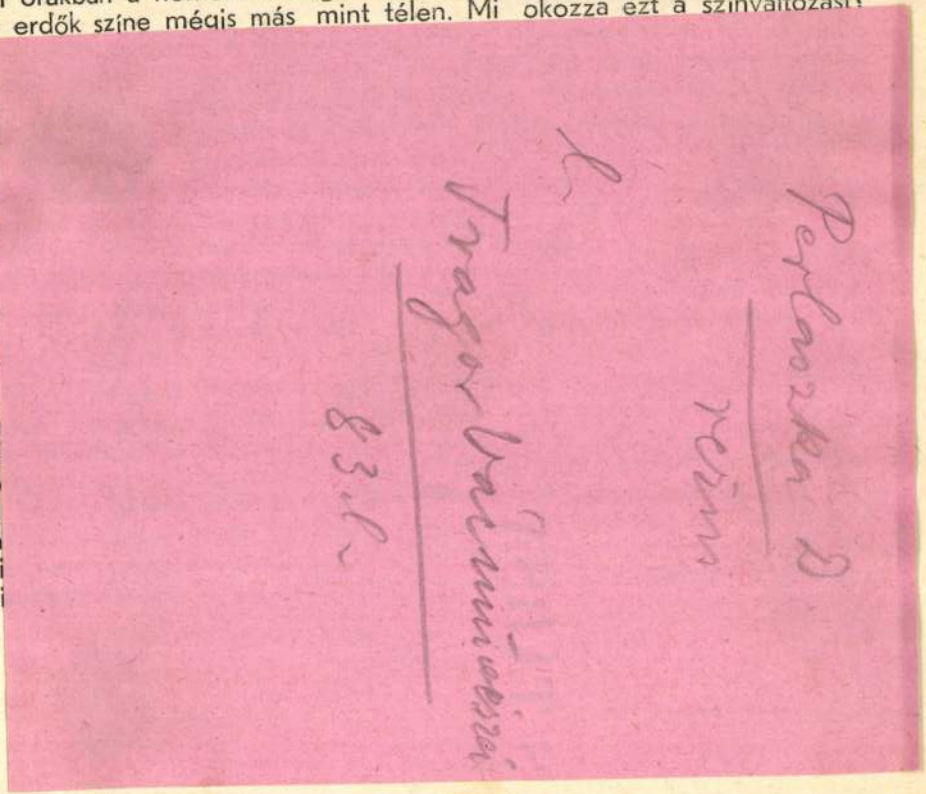

tették, egyre erősítették a falakat. Tornyos kőbástyákat emeltettek. Hadviselésben járatos várnagyokat alkalmaztak. Őrséget szaporítottak úgy, hogy Hunyadi János idejében már a maga 200 fegyveresével, országos viszonylatban is a számottevő erősségek közé tartozott.

Utolsó tényleges apátja hazánk, de különösen Erdély történetében nagy szerepet vitt Martinuzzi (Fráter) György volt, ki fölismervén Pécsváradnak hadászati szempontból fontos helyzetét, miután látta azt, hogy kellő segítség híjján nem tudja a töröktől megvédeni, Horváth Sándor várnagyával szétromboltatta. Ám a török is fölismerte Pécsvárad hadászati fontosságát. A felrobbantott falakat sietett azért újra építtetni, ágyúkkal, fegyveres őrséggel, élelemmel jól fölszerelni. Nem is lehetett többé elvenni tőle. Birta a törökuralom egész ideje alatt.

A XVII. század végén az apátság is visszanyerte önállóságát. Apátjai azonban a magyar nyelvet sem beszélő idegenek voltak, kik a romok eltakarítása helyett inkább csak az apátság hatalmas jövedelmeinek kimerítésére törekedtek. Az ekorbeli — elég sűrűn változó — apátjai közül egyedüli kivétel Zinzendorff Fülöp kölni érsek, (1711—1733.) ki a monostor bomladozó épületeit és falait jókarba hozatta. Ekkor épült a vár legszembeötlőbb része, a város felé nyíló kapu és ugyanebből az időből valók a mai főépület faragott ajtó és ablakbélletei is. Az ősi árpádkorabeli monostorból azonban ma már nem találhatunk egyetlen darabot sem,

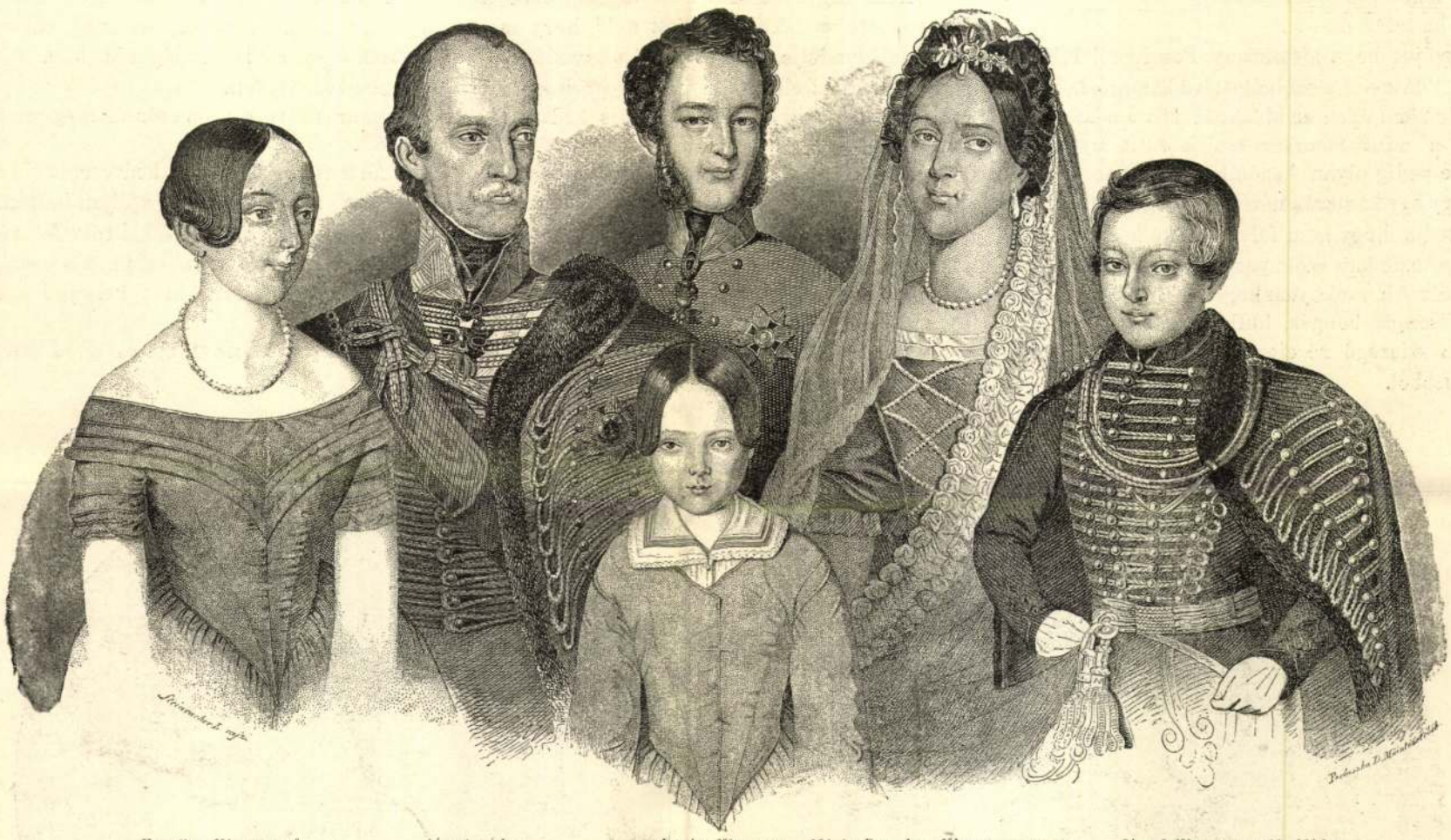

Erzsébet főherczegnő. *József nádor.* *István főherczeg.* *Mária Henrietta főherczegnő.* *Mária Dorothea főherczegasszony.* *József főherczeg a 12. Nádor-huszárezred hadapródi egyenruhájában.*

JÓZSEF NÁDOR ÉS CSALÁDJA. — A NEGYVENES ÉVEKBEN KÉSZÜLT RÉZMETSZET UTÁN. (Steinrucker L. rajza, Perlaszka M. metszete.)

A backfisch lesütötte a szemeit.

— Hát hozzá megyünk-e, vagy nem? Feleljen a kisasszony!

— Nem! — hebegte és eltört a mécses, fuldokló sirásra fakadt. — Nem, nem, nem. Inkább meghalok.

— Nos, én nem fogom erőltetni. A házasságok az égben köttetnek, gyermekem s én már csak itt a földön szeretek maradni, a meddig lehet.

E pillanatban visszatért a szolgálattevő kamarás, Daun gróf.

— Ő excellentiája, Stadion gróf kér sürgős kihallgatást — jelenté.

— Nem mondta, milyen ügyben?

— Az Akli-ügyben.

— Helyes, — kiáltott fel a császár élénken. — Tehát mégis történt valami? Mindjárt meg fogunk tudni mindent, várjon itt rám, gyermekem. Az ön őrizetére bizom Kovács kisasszonyt, Daun gróf.

A császár a szomszéd terembe távozott. Hosszan elmaradt, talán egy óráig is, a perczek lassan, kínosan teltek, a nagy bronz-óra kisértetiesen ketyegett. Daun gróf százféle módon próbálta mulattatni a backfischt, de annak a szive-lelke tele volt szorongással, balsejtelmekkel s minduntalan megszakadt a társalgás. Idegei szinte a távollátás hatodik érzékéig feszültek meg. Látta szegény Aklit a börtönben, a mint valami szalmazsákon ül és gondolkozik, fejét tenyerébe hajtva. Egy-egy ajtó nyilott valahol messze, talán a hatodik teremben. Összerezzent. Jön már a császár. De a császár csak nem jött, csak nem jött. Istenem, miről beszélhet annyit a mindenható miniszterével? Hiszen olyan könnyű megmondani: «Ha elfogtátok, hát ereszszétek szabadon, hamar.» Hátha még se könnyű? Hátha rosz emberek nem engedik ki a szegény Aklit a börtönből?

Felelgetett is, nem is, a kamarás bókjaira, ötleteire; másutt járt az esze, néha egy-egy naiv kérdést intézett hozzá:

— Ugy-e, hogy a császárnak senki se parancsol?

— Senki, kisasszony, csak a törvények.

— Hiszen a törvények papirosból vannak, papiroson állanak s az a papiros parancsolna a császárnak?

Kétkedőn rázta a szép fejét.

De megmagyarázta a kamarás:

— A törvények azért parancsolnak neki, mert azokban benne van a népek lelkiismerete, az övével együtt.

Mindezt azonban nem értette meg a kisasszony.

— De ha a császár például azt mondja, akarom, hogy ennek vagy annak semmi bántódása ne essék, hát nem lesz, ugy-e, bántódása?

— Persze, hogy nem lesz.

— Köszönöm, uram.

Egy kicsit megnyugodott, de az óra monoton tik-takja váltig élesítette az eszét, mint mikor a fenőkő surolja a borotvát.

— Szokott-e a császár másokra is hallgatni? — tudakozódék újolag.

— Hogyne? Hisz azért vannak tanácsosai. Ezek az ő fülei, szemei és kezei. Ezekkel hall, ezekkel lát, ezekkel cselekszik.

— Hisz akkor ő maga akár vakon is születhetnék.

— Na miért ne? Volt is már nem egy vak király a világon.

— Igaz, igaz, — bizonyitá a leány is, — nálunk is Vak Béla, de ha a tanácsosok által lát és cselekszik, miért való hát «Isten kegyelméből?»

A kamarás vállat vont.

— Azzal bizony nem szolgálhatok.

E pillanatban hevesen megnyílt az ajtó s belépett a császár haragosan, kivörösödve. Homlokán és a szemöldökök közötti redőkön vihar ült. Egyenesen a laboratórium felé tartott, nem nézve se jobbra, se balra, már át is ment a terem azon a részén, a hol a leány állt, mikor úgy látszott, mintha eszébe jutna, megállt az ajtónál és szavakat látszott keresni.

— Leányka, — szólt végre ridegen, minden, nyájasság nélkül — vissza fogsz menni az intézetbe, hogy ott továbbra is szorgalmasan tanulj. Az az ember egy háládatlan gonosztevő, a ki megérdemli, hogy bűnhődjék. Egy szót se halljak többé érdekében. Majd intézkedem új gondnok iránt, a ki felügyel rád és öcsédre. Daun gróf, kisérje le a kisasszonyt és adja át Kolowratnak, a ki vissza viszi az intézetbe.

Ezzel bement, becsapta az ajtót maga után és — bezáródott végképen az Akli Miklós börtöne.

(Folytatása következik.)

HÍR A MEGYÉNKBŐL.

Szegény özvegy asszony volt az édes anyja
Demeter Andrásnak,
Mégis csak bekerült Patakra diáknak,
S ember lett belőle; hét megyében se volt
Külömb legény nála . . .
Szerelmes lett bele a viczispán lánya.
— A menyasszony ugyan kényes, mint a páva,
De a szerelemnek nincsen családfája.

A megyei hajdú levelet vitt egy nap
Demeter Andrásnak:
«Pár hét az esküvőnk, vár készen a házad,
Hanem úgy ne várjon, engem tisztán várjon!
— Egy házba két asszony! . . .
Mit keres ott az az öreg parasztasszony?
Ha az anyád volt is, más nap jár az égen,
Miatta majd engem mért öljön a szégyen?!»

A megyei hajdú hamar visszafordúlt
A másik levéllel:
«Ezt az öreg asszonyt dehogy hagyom én el!
Hogy ölelném akkor? Hogy csókolnám akkor
A lába nyomát is?
Hogy találgatnám ki a gondolatát is?!
— Üres a te lelked, czifra bábu vagy csak . . .
Szépséges kisasszony, maradj te magadnak!»

*

Igy lett *gazdag* asszony Demeter Andrásnak
Az édes anyjából.
— Igy öreg kisasszony egy viczispán lányból.

Szabolcska Mihály.

A SZÁM- ÉS BETŰROVÁS.

Az utóbbi időkben egyre jobban foglalkoztatja nemcsak tudósainkat, hanem a nagyközönséget is az u. n. rovás-irás, vagy hun-székely irás kérdése, a melyhez most *Herman*

meg lehetne próbálni a szolgálattevő kamarásnál, ha talán ő . . .

Így jut be a kisasszony Pontiustól Pilátushoz, Pilátustól a szolgálattevő kamaráshoz, a ki unalmában épen az ablaknál állt s nézte a napot, a mint bíborvörösen leszállt nyugaton, nézte pedig olyan közömbös, unott szemekkel, a hogy egy kamarás nézhet egy égi testet, melyről tudja, hogy nem folyik benne kék vér. Egyszerre azonban szoknyasuhogás támad a háta mögött. Ah, szoknyasuhogás! Müértő fül millióféle zsongás-bongás, hullámzás közül felismeri ezt a sziszegő zörejt, minden hangok közül a legszebbet.

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCZEG.

AUGUSZTA FŐHERCZEGNŐ, JÓZSEF ÁGOST FŐHERCZEG NEJE.

Koller utódai fényképei után.

ERZSÉBET ÉS KLOTILD FŐHERCZEGNŐK.

A kamarás megfordult s a csodálkozástól szinte leszegződött, oly szép volt a kis leány üdeségével és bájos félénkségével, mint egy szarvas, a melyik rohan, rohan s egy tisztáson szemben találja magát egy vadászszal. A leszálló nap ragyogó aranyát keresztül lövelve az ablak üvegén, épen oda tűzött az arczára s glóriolát font a feje körül.

— Mit parancsol? — dadogta a kamarás zavartan.

— Ő felségével kell beszélnem tüstént, tüstént. Kérem uram . . .

— Bocsánat, de ő felsége megparancsolta, hogy senkit se jelentsek be.

— Oh, uram, az én dolgom kivételes és ő felsége is meg fogja önnek bocsátani. Kérem, esedezem, uram . . .

Gyönyörű szemeit ráemelte szeliden, kérőn és mégis félig parancsolón. Mintha simogatná, mintha melegítené, mintha átgyúrná az a bársonyos tekintet. A kamarás érezte, hogy nem tud ellent állni.

— De hát ki ön, és mit akar?

— Tehát mégis be fog jelenteni, úgy-e?

— Azt még nem tudom. Minden attól függ . . .

— Valakinek az elfogatásáról van szó, uram, a ki . . .

— Elfogatásról? Az semmi. Az nem főbenjáró dolog. Hadd üljön veszteg, a kit befogtak. Pihen egy kicsit, ennyi az egész. Csak a kivégzések képezhetnének kivételt. Bocsánat, asszonyom, de . . .

— Nem vagyok asszony, — vágott közbe a leány elpirúlva. (Pedig tetszett neki, hogy asszonynak gondolja a csinos, nyalka kamarás). — Hanem a mi az elfogatást illeti, legyen szabad megjegyezni, hogy a császárnak is kedves az, a kit elfogtak.

— A császárnak is? Tehát még másnak is? — enyelgett a kamarás.

A leány arcza kigyúlt erre, mint a hamu alatti tűz, ha megfújják.

— Bejelent ön, vagy nem? — kérdé aztán bátran, szinte daczosan, a kamarás szeme közé tekintve.

— Nem lehet. Ő felsége megparancsolta, hogy senkit se bocsássak hozzá, csak ha a leánya jönne.

— Nos hát én az vagyok, — mondá a backfisch büszkén. — Engem ő felsége leányának fogadott és ő neveltet madame Szilvássynál.

A kamarás meghajtotta magát.

— Valamit hallottam erről, kisasszony, és szolgálatára állok.

A kamarás eltűnt a laboratoriumba vezető ajtón át s kis vártatva megjelent maga a császár is a teremben szürke blousban, zöld ernyővel a homlokán.

— Ah, kedves kicsike, — kiáltá jóságosan, — ön van itt? Nos hát történt valami?

A leány eléje járult, meghajolt féltérdben és megcsókolta a császár kezét, mire az megsimogatta a haját — a mennyi a kalap alól kimaradt.

— Nézze csak, kedves Daun gróf, intézkedjék, hogy a czukrász egy csomag édességet készítsen össze a kis vendégünknek, a mit az majd magával vigyen.

A kamarás távozott s a császár megismételte a kérdést.

— Történt önnel valami, kedvesem? Ne reszkessen úgy, ne féljen tőlem, szóljon bátran.

— Felséges császár, — kiáltott fel végre, mintha a melengető szavakra, mint a befagyott forrás, csak most törne ki a hangja: — Akli Miklóst elfogták.

A császár csodálkozva mereszté rá a tekintetét.

— Elfogták? Aklit? A mi Aklinkat? De hiszen az lehetetlen. Ki fogta volna el? Hiszen nincs itt ellenség.

— Már pedig elfogták, felséges uram. Két polgári ruhába öltözött rendőr vitte be a börtönbe a Stadtparkból, a hol együtt beszélgettünk s engem ő arra kért utolsó szavával, hogy siessek ide s mindezt megjelentsem felségednek.

— De hisz ön álmokat mesél, kis barátnőm. Bécsben végre is én uralkodom és nem tudok a dologról semmit.

— Vágassa ki felséged a nyelvemet, ha nem szóltam igazat.

— No, majd bolond vagyok, hogy a maga kis nyelvecskéjét kivágassam! Inkább megengedem, hogy valami félreértés történt, de csillapodjék, még ma szabad lesz ő, és estére elmeséli nekem az élményeit, sőt holnap elküldöm az intézetbe is.

A császár csengetett, mire egy kakastollas kalpagú tiszt jelent meg az ajtóban, szalutálva.

— Küldjenek rögtön Stohlen lovagért, a rendőrfőnökért. — Majd ismét a leányhoz fordúlt:

— Reménylem, meg van velem elégedve? Majd mindjárt megtudjuk, mi történt a rosz csonttal és bizonyára nem hagyjuk egy hajaszálát se meggörbülni, — mosolygott a császár. — Hanem most már beszéljünk magáról is. Elmondta-e Akli, hogy kérő volt a háznál? Úgy bizony, nagy lány lettünk, hm . . .

Mire a császár pajzánul megcsipkedte az állát.

Aemtliche Anzeigen.

(99) (1)

Concurs
der Gläubiger des Emerich Nagy
in Pesth den 8. November 1841.

34054. 1841. Von Seite des Gerichtsstuhles der k. Freistadt Pesth wird hiemit bekannt gemacht, daß nachdem Gabriel Nagy, beeid. Advocat, seine Insolvenz dargethan hat, so wird der Concurs aller seiner Gläubiger auf den 8. November 1841 festgesetzt. Zum Litis-Curator wurde Johann Emey, beeid. Advocat, ernannt. Alle diejenigen also, die an der Concursmasse unter was immer für einem Rechtstitel Anspruch machen, haben am bestimmten Tage entweder persönlich oder durch ihren gesetzlich bevollmächtigten Anwalt zu erscheinen, und ihre mit den nöthigen Beweisen versehenen Forderungen spätestens binnen drei Tagen, vom Tage der Concursfrist an gerechnet, in zwei Exemplaren einzureichen, da auf spätere Forderungen weiter keine Rücksicht genommen wird. Die zur Ernennung des Concurs-Ausschusses erscheinenden Anwälte sind mit der nöthigen Vollmacht zu versehen.

(101) (1)

Concurs
der Gläubiger des Alexius Salomon
in Szegszard den 19. Dezember 1841.

34060. 1841. Vom Gerichte des Tolnauer Comitats wird gegen den insolventen Pakser Compossessorat-Grundbesitzer Alexius Salomon der Concurs auf den 16. Dezember 1841 angeordnet. Zum Litis-Curator wurde Carl Forster, Ober-Comitatsfiscal, zum zeitweiligen Masse-Curator hingegen Wilhelm Csapó, Gerichtstafelbeisitzer, ernannt. Allen Gläubigern wird also hiemit öffentlich bekannt gemacht, am bestimmten Tage zu erscheinen, und ihre Forderungen, dem in Szegszard abzuhaltenden Gerichte einzureichen.

(102) (

Concurs
der Gläubiger des Joseph Urbányi
in Neusohl den 3. December 1841.

14061. 1841. Vom Gerichte der k. Freistadt Neusohl wird gegen den dasigen fallirten Bürger und Gärbermeister Joseph Urbányi der Concurs auf den 1. Dezember 1841 festgesetzt. Die Gläubiger haben demnach ihre mit den nöthigen Beweisen versehenen Forderungen zur bestimmten Frist, im Sinne des 22. Gesetzartikels 1840, einzureichen, da auf später eingereichte Forderungen keine Rücksicht genommen wird. Zum Masse-Curator wurde Andreas Czilchert, Magistratsrath, zum Litis-Curator Carl Szigethy ernannt. Zugleich wird diese Anordnung zur gesetzlichen Vertretung aller Ansprüche allgemein bekannt gemacht.

(103) (1)

Concurs
der Gläubiger des Elias Bekk
in Kanischa den 12. November 1841.

34095. 1841. Auf Anzeige des Zalaer Comitats ist vom Gerichte des Marktfleckens Groß-Kanischa gegen den dortigen fallirten Israeliten Elias Bekk die Eröffnung des Concursprozesses auf den 12 November 1841 festgesetzt worden, an welchem Tage alle Glüubiger zu erscheinen, und ihre Forderungen einzureichen haben, da auf später gestellte keine Rücksicht genommen werden wird. Zum Litis-Curator wurde Carl Kään, zum Masse-Curator aber Franz Plauder, Advocat, ernannt; welches zur allgemeinen Darnachachtung hiemit bekannt gemacht wird.

Ankunft Abfahrt
der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends den 8., 9., 10., 12., 13., 14, 15. Octob.
Abfahrt nach **Wien** Früh 7 Uhr 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15., 16. Octob.
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 12., 19., 26. October.
Abfahrt nach **Orsova** Früh 4½ Uhr den 10., 16., 24., 30. Octob.

Außerdem fährt der Remorqueur „Erös" jede zweite Woche nach Semlin und Drenkowa.

Des Grafen Chaptal, weil. Pair von Frankreich, Grossofficier der Ehrenlegion etc.
neu bearbeitetes
Handbuch des Weinbaues,

der Kelterung, Weinbereitung, Weinpflege und Kellereiwirthschaft. Nebst wichtigen Winken für Branntweinbrenner und Essigbrauer. Nach der dritten Original-Ausgabe bearbeitet und mit einer Beschreibung und bildlichen Darstellung der neuesten Keltermaschine versehen von L. v. Valcourt. Nach dem Französischen mit Rücksicht deutscher Cultur und Verfahrens. Mit 1 Steindruck. gr. 8. 1 fl. 30 kr. C. M.

Es gibt nur wenige Bücher, welche niemals veralten; darunter gehört unstreitig dieses Meisterwerk über Weinbau und Weinbereitung des großen französischen Gelehrten und Staatsmanns. Schon nach der ersten Auflage vielfach nachgedruckt und in alle Sprachen übersetzt, zu tausenden von Exemplaren über ganz Europa verbreitet, erscheint es jetzt noch so neu und unwiderlegbar, wie vor 50 Jahren, da bei der höchst sorgfältigen neuen Bearbeitung durch Herrn v Valcourt alle Fortschritte sehr wohl benutzt sind. Der erfahrenste Weinbauer wird bekennen, daß überall, wo wahre Weinkultur herrscht, noch heute die Grundlehren dieses Buchs als unumstößlich wahr gelten, so wie die reichen Andeutungen und Theorien des Branntweinbrennens, der Bier- und Essigbrauerei noch heute die Grundzüge dieser wichtigen Industriezweige, die eigentlichen Lehrelemente dafür bilden.

(Zu haben bei **Gustav Heckenast** in Pesth.)

Paul Frankendorffer,
Huthändler zum Leibhusaren,
in der Waiznergasse,

empfiehlt seine so eben angekommenen, in neuester Form **französische wasserdichte Seiden-** und Filzhüte. Eine große Auswahl mit **Gold** und **Genilien** gestickter, wie auch aus **Seide** und **Gold gehäckelter Kappen.** Alle Gattungen von schönen **gestickten Damenarbeiten** vorzüglich zu Präsenten geeignet.

Ferner ein großes Lager von allen Sorten der **elegantesten Cravats** und den besten **Glaçe-Handschuhen,** besonders von denen so sehr beliebten **französischen Seidenketten-Handschuhen** und noch vielen andern Artikeln, zu den äußerst billigsten Preisen.

Der gehorsamst Unterzeichnete macht die ergebenste Anzeige, daß er das
Gasthaus „zur Weinpresse"
in der blechernen Hutgasse in Pesth von Michaeli an übernommen habe, allwo die verehrten Herren Gäste mit gutem Gabelfrühstück, so wie auch Mittags nnd Abends mit geschmackvollen und immer frisch zubereiteten Speisen, nicht minder mit gut abgelegenen Bier und allen Gattungen echter Weine auf das Prompteste bedient werden. In der angenehmen Hoffnung eines zahlreichen Zuspruchs zeichnet mit Hochachtung

Mathias Binder.

W. G. Bleichrodt, (F. S. Bauinsp.,)
Der wohlfeilste und holzersparendste
Kochherd und Bratofen

für kleine und große Haushaltungen. Geprüft, abgebildet und beschrieben. Mit einer großen lith. Plano-Taf. Fol. Geh. 48 kr. C. M.

Unter vielen andern lobenden Recensionen, über diese kleine Schrift, bestätigt das Berliner polytechnische Archiv 1841 Nr. 13: daß solche alldort völlig praktisch befunden worden sei, denn während die offenen Herdfeuer eine Plage für alle Haushaltungen wären, müsse der hier dargestellte Kochherd, welcher in sich Ersparniß mit Bequemlichkeit und Eleganz vereinigt, als eine große Wohlthat erscheinen, denn in zwei Tagen sei er aufgebaut, bedürfe keines Rauchfangs, nehme wenig Platz ein und sei überall anzubringen, wo nur ein Schlot in der Nähe sei. Die Kosten betrügen mit Bratofen nur 15 Rthl., ohne solchen nur 9½ Rthl., und seien in Kurzem nur am Holzaufwande wieder zu gewinnen.

Von demselben Verfasser ist auch erschienen:
über die Verbindung des Kochofens mit dem Stubenofen, oder Anweisung mittelst eines gewöhnlichen Ofenfeuers zwei Stuben zu erwärmen, und dabei das Kochbedürfniß einer Haushaltung zu bestreiten. Nebst einer Abhandlung über die Theorie der Wärme in Bezug auf den Bau der Stubenöfen. Zweite stark vermehrte Auflage mit 2 großen lithograph. Tafeln. 45 kr. C. M.

(Vorräthig und zu haben bei **Gustav Heckenast** in Pesth.)

Joseph v. Mesterházy,

beeid. Landes- und Gerichts-Advocat, zeigt hiemit an: daß bei ihm alle Gattungen nach dem neu-gesetzlichen Fuße Ungarisch und Deutsch eigends verfaßter Wechseln zu bekommen sind, wobei gleichsam die Einbringung übernommen wird.

Stallung und Wagen-Remise

sind zu vermiethen, Dorotheagasse im v. Pargfrieder'schen Hause Nr. 18. Näheres in der Expedition dieses Blattes.

Ungarischer und französischer
Champagner,

ersterer aus eigener Fabrik (blos aus Wein und Zucker bereitet, daher weder Kopfschmerzen noch sonstige Unbehaglichkeit verursachend), letzterer aber aus den Fabriken von Cliequot, Moët et Chandon, Jacquesson et Fils, Chanoin frères, Chanoin et Comp., H Vivé und Waldbaum Heidsieck et Comp., dann

vorzüglicher Tokayer-Ausbruch

so wie alle beliebten

Rhein-, Mosel-, französische und spanische Weine,
echt englisches Porter- und Ale-Bier

sind in bester Auswahl und zu den billigsten Preisen zu haben bei

B. Weisz et Comp.,
im Hause zum Stock im Eisen in Pesth.

Ein Lehrling

wird in die Schnittwaarenhandlung zum „Auge Gottes" am Rosenplatz in Pesth aufzunehmen gesucht.

Local-Veränderung.
Johann Ferdinand,

bürgl. Kleidermacher,
macht hiemit die ergebenste Anzeige, daß er sein Gewölb aus der kleinen Bruckgasse in die Herrengasse, ins neugebaute v. Porkersche Haus Nr. 451 verlegt habe.

Der Mehl-Verschleiß
von der
Joseph-Walzmühle

in der innern Stadt, blechernen Hutgasse Nr. 208 im Hause zur Weinpresse ist bereits eröffnet, wo alle Gattungen Mehl, Gries, Kleien um denselben Preis als in der Mühle im Großen plumbirt, so wie auch im Kleinen zu haben sind.

Fremden-Anzeige.

Königin v Engl. HH. Fürst Schwarzenberg. — Graf Batthyányi. — Leibold, Fleischhauermeister. — Antal u. Szolay, Kaufleute. — Bartha, Grundherr. — Obst, Hauseigenthümerin.

Palatin. HH. Takáts u. Horváth, Grundherren. — Graf Betky. — Nagy, Grundfrau.

Gold. Adler. HH. Botka, Fiscal. — Graf Andrássy. — Csányi, Grundherr.

Weiß. Schiff. HH. Krnz, Commissär. — Schary, Grundherr.

Redacteur: Dr. S. Saphir. — Verleger: G. Heckenast.

Pesther Tageblatt 1841

l. J. geliefert. „Es ist bekannt, daß die asiatischen Nationen den Thót oder Thaut als Vater der Weisheit und Halbgott, und Urheber aller Kenntnisse und kunstreichen Erfindungen verehrten. — Die Vorfahren der jetzigen Magyaren, die in Asien nomadisirten, wurden auch mit dem Namen dieses Halbgottes bekannt, und nannten endlich jeden Entdecker irgend einer Kunst oder Wissenschaft: Thót. — Als sie nach Europa übersiedelten, breiteten sie sich, roh und ungebildet, im fruchtbaren Slawenlande aus, wo viele Künste und Wissenschaften blühten, die den Magyaren gänzlich unbekannt waren. Die Slawen wurden auf diese Art die natürlichen Lehrer der Magyaren; und diese, dankbar gegen ihre Lehrer, nachdem sie sehr viele slawische Wörter in ihre arme Sprache aufgenommen hatten, erkannten die Slawen als Urheber aller Kenntnisse und Wissenschaften im Ungarlande, und gaben ihnen daher den Namen „Weise" oder Thauten, Thóti. — Die Magyaren hielten somit die Slawen keineswegs für Menschen, sondern für Halbgötter, woher auch das altmagyarische Sprichwort „Thót nem ember" seinen Ursprung nahm; denn der Slawe war ihnen nicht ember, Mensch, er war ihnen Isten, d i. Gott! Jetzt allerdings schreien die Magyaren, mittelst einer Verdrehung, das als eine Beschimpfung aus, was ihre Väter in einem entgegengesetzten Sinne nahmen."

Der reiche Mann. — Nach Jules Janin.

Ein reicher Mann kann aus allen Theilen seines Anzuges Luxusartikel machen, ich meine Artikel eines außergewöhnlichen, geheimen Luxus, auf den die Menge nicht verfällt, den sie nicht begreift, auf den sie nicht eifersüchtig ist, nach dem sie auch nicht das mindeste Verlangen trägt. Ein reicher Mann von Geschmack ist unaufhörlich beschäftigt, seine Gegenwart unbemerkbar zu machen, man soll nicht gewahren, daß er da ist, ganz im Gegensatze zu den Frauen, die in einem fort bemüht sind, die Aufmerksamkeit der Anwesenden auf sich zu lenken. Er hat schwarze Pferde, schwarzes Geschirr, einen englischen Wagen von dunkler Farbe, Leute in Civilkleidung, mit seidenen Strümpfen, aber keine Livree. In der Stadt fährt er langsam, ohne Geräusch, das schont seine Pferde und erwirbt ihm das Wohlwollen der Fußgänger. Man weiß einem reichen Manne für alles Dank, besonders dafür, so wenig als möglich Lärm zu erregen. Wenn sein Wagen vor einem Hause still hält, so steigt er schnell aus, sein Lakai schließt die Wagenthür geräuschlos, nicht mit dem gewöhnlichen krachenden Gepolter. Ein solcher Mann gibt sich immer den Anschein, als ob er zu Fuß käme, es ist dieß eine Zuvorkommenheit für jene, die Miethpferde haben. Bei seinem Eintritt in den Salon meldet man ihn ohne seinen Titel an, wenn er auch deren hat; jeder der Anwesenden macht ihn, um ihn für diese Bescheidenheit zu belohnen, wenn er Baron ist, zum Grafen; er grüßt alle Anwesenden, ohne sich die Haare aus der Stirn zu streichen, er setzt sich an einen bequemen, etwas zurückgezogenen Platz; und wer ihn aufmerksam betrachtet, wird gleich den Vorrang bemerken, den er vor seinen Nebenbuhlern einnimmt.

Beim ersten Gespräch bemerkt man nichts Außergewöhnliches an ihm, nähert man sich ihm mehr, so folgt eine Entdeckung der andern; seine Uhr ist von Silber, aber es ist eine Uhr von Breguet, der keine mehr verfertigt; seine Kette ist zu klein, es ist eine Venetianerkette aus der guten Zeit; man betrachtet sein Petschaft, es ist eine Camee von Augustus Zeiten, z. B. ein Alcibiades von irgend einem berühmten Florentiner Goldschmied gefaßt. An seinen Fingern hat er uralte Ringe, ganz altmodisch; seine Tabaksdose ist nicht von Gold, aber sie ist mit einer Camee geziert, welche einstens nicht in der Mode war, jetzt aber ein Modeartikel geworden ist, weil im Augenblicke die Mode dergleichen vorschreibt, und so verhält es sich bei ihm bis in die kleinsten Einzelnheiten; beim Spiele hat er ganz neues Gold, es scheint erst gestern geprägt zu sein; fällt ihm ein Stück herab, so hebt er es nicht auf. Er streitet nie im Spiele, er ertheilt nie Rath, auch verlangt er keinen. Er lacht wenig, er horcht wenig, er ist mehr kalt als gesellig; er spielt nie den Scherzhaften, noch sucht er zu unterhalten, er überläßt dieß andern. Uebrigens ist er mit Jedermann höflich; ist er in Gesellschaft von Frauen, so scheint ihm sein zeitliches Wegkommen sehr am Herzen zu liegen, bei angesehenen Leuten scheint er gegen das grundlose Ansehen derselben gleichgiltig; er scheint gegen die Wissenschaft und das Ansehen eine gleiche Achtung zu hegen, indem er sucht, die eine sowohl als das andere zu seinem Vortheil zu gebrauchen, indem er beiden nach Kräften schmeichelt, denn aus einer solchen Schmeichelei ergibt sich immer ein Nutzen für ihn. So beschaffen ist unser Mann!

Ein solcher Mann weiß nie eine Anecdote; er kennt weder den Herrn N. Staatsminister, noch den Herzog so und so, von denen man in seiner Gegenwart mit Lobeserhebungen spricht, er gesteht, nie das neue Stück gesehen zu haben, und nie erlaubt er sich literarische Dissertationen, die abgeschmackteste aller Eitelkeiten.

Er spricht nie von den Neuigkeiten, oder dem Kurse der Papiere, oder der herrschenden Krankheit, wenn eine solche vorhanden ist. Manchmal erwähnt er eines Gliedes des Herrscherhauses, mit dem größten Respect sagt er dann: Se. Hoheit der Herr Herzog, oder: Se. Hochwürden der Herr Erzbischof.

Die Andern sprechen von ihren Gütern, Pferden, Verbindungen, Vermögen, von ihrem alten Vater oder ihren jungen Schwestern; er hingegen erwähnt nie mit Einem Worte seiner Besitzungen, seines Vermögens, seiner Pferde, noch der grauen Haare seines Vaters, noch seiner heirathsfähigen Schwester. Er weiß zu gut, daß man Niemanden mit seinem Vermögen, seinem Verstande, seinen schönen Handlungen oder seinen edlen Gesinnungen belästigen darf.

Es ist ihm gleichgiltig, ob man ihn für einen Mann von strengen oder lockern Sitten hält. Nur hütet er sich den Prospectus seiner Laster und Tugenden selbst zu machen. Wenn er die Nacht bei Tische zugebracht hat, so ist er der Letzte, der dieß sagen wird.

Wenn er eine Messe gehört hat, so rühmt er sich dessen nicht. Spricht man mit ihm von einer Dame von zweideutigem Rufe, so antwortet er: ich habe nicht die Ehre sie zu kennen! das gefällt den Damen, und das kostet nichts.

Wenn eine Dame ihr Schnupftuch fallen läßt, so stürzt er nicht hin, um es aufzuheben; aber er gibt manchmal auf das Acht was sie spricht, oder er scheint zu horchen, dabei macht er eine Bewegung, die das Gesagte zu billigen scheint; und das genügt.

Er trägt nie ein Kreuz oder Orden im Knopfloche, ausgenommen wenn er schwarz gekleidet ist, erblickt man ein kleines Ende eines rothen Bandes, so daß Alle wissen, daß er Orden hat.

Er geht geräuschlos, wie er gekommen ist, wieder weg, ganz ohne alles Aufsehen; er hat wenig gesprochen, wenig gelacht, er war nicht galant, er hat keinen Prunk gezeigt, und ist er weg, so kommen Alle darin überein, daß er der liebenswürdigste, galanteste, gebildeste und reichste der ganzen Gesellschaft ist.

Kleine Stadtpost.

Pesth. Die liebliche Witterung, die uns im ganzen Herbstmonate, und noch im Beginne des Weinmonates erfreute, wich vor einigen Tagen einer regnerischen und verdrießlichen. Nachdem vorgestern den ganzen Nachmittag über der Regen in Strömen floß, erhob sich Abends (zwischen 6 und 7 Uhr) ein so fürchterlicher Sturm, wie wir noch selten hier erlebten. Die Heftigkeit desselben war so groß, daß Fenster und Jelousien aus den Angeln gehoben, an vielen Häusern Dächer beschädigt, oder Theile des Daches herabgeschleudert wurden, und die auf der Straße gerade befindlichen Menschen nicht anders der ungeheuern Wuth des Elementes entgehen konnten, als indem sie sich auf die Erde legten, oder niedersetzten. — Die Schiffbrücke hatte natürlich am meisten von der Wuth und Heftigkeit des gräßlichen Sturmes zu leiden, sie wurde an mehreren Stellen beschädigt, und an der Pesther Landseite wurden 5 bis 6 Schiffe weggerissen, und muß für jetzt die Comunication zwischen beiden Städten noch mittelst Kähnen bewerkstelligt werden. Menschenleben ist keines gefährdet worden. Das Kupferdach vom k. st. Theater (an der Donaufronte) hat bedeutende Beschädigungen erlitten, und dürfte die bereits vorgenommene Reparatur nicht unbeträchtliche Kosten verursachen. Mehrere wollen um dieselbe Zeit eine Erderschütterung verspürt haben, was wir aber, nebst andern meteorologischen Beobachtungen, durch die Güte unsers geehrten Mitarbeiters, des Herrn Dr. Albert Monte Dego erst später mit Gewißheit mitzutheilen im Stande sein werden.

Morgen veranstaltet Herr Perlaska im k. städt. Redoutensaale eine große musikalisch-declamatorische Unterhaltung, deren Ertrag zum Besten einer zu gründenden öffentlichen Zeichnngs-Lehr-Schule, in der arme Kinder unentgeldlichen Unterricht genießen sollen, von dem Concertgeber bestimmt worden ist. Die Kunstgenüße, die sich dem Programme nach erwarten lassen (die hochwohlgeborne Frau Marquise Erba-Odescalchi, und mehrere andere ausgezeichnete Künstler und Kunstbeflißene werden darin mitwirken) so wie der kunstförderliche Zweck, der beabsichtigt wird, machen es uns zur Pflicht, die Aufmerksamkeit der Musikfreunde, so wie aller Jener, die zu einem gemeinnützigen Unternehmen gerne ein kleines Scherflein beitragen, dringlicher als gewöhnlich auf dieses Concert zu richten. Wir verweisen, was die Mannigfaltigkeit der zu erwartenden Genüße anbelangt, auf den Anschlagzettel. — Der Anfang der Academie ist um halb 5 Uhr.

Wiener Börsen-Course.

6. October 1841.

	Conv. Mze.
Metaliques . . . . à 5%	106⅝
idem . . . . . à 4%	98⅝
idem . . . . . à 3%	—
Darlehen mit Verlos. v. J. 1834	—
„ „ „ „ 1839	274¼
Bank-Actien das Stück . .	1570
Kaiserliche Dukaten	—

Lotto-Ziehung.

Ofen am 6. October.

75. 71. 20. 8. 48.

Markt-Preise.

der Körnerfrüchte in Pesth

am 5. Oct Pesther Metzen, Grosch. W.W.			
Weizen	172	bis	203
Halbfrucht	—	—	150
Roggen	120	—	128
Gerste	95	—	104
Hafer	66	—	72
Kukurutz	90	—	98

Früchten-Preise.

Der Preßburger Metzen W. W. Groschen

	Comorn den 2. October.			Szegedin den 2. Oct.		
	best.	mit.	ger	best.	mit.	ger.
Weizen	135	130	125	120	110	—
Halbfrucht	106	102	95	100	—	—
Korn	84	80	76	—	—	—
Gerste	65	63	60	55	—	—
Hafer	47	46	45	45	—	—
Kukurutz	64	60	56	65	60	—
Hirse	—	81	—	100	—	—

Bühnen-Repertoir.

Pesth, deutsches Theater.

8 October. Montechi Capuletti.

Sommertheater.

8. —

Ofner Arena.

8. —

Wasserstand der Donau

(in der Brunnmaschine zu Ofen)

am 7. Oct. Früh 8 Uhr 3′ 0″ 3‴ ober 0

Meteorologische Beobachtungen an der Ofner königl. Sternwarte vom 5. October.	Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt				Thermometer Reaumur.		Wind.	Witterung.
		Pariser Maaß		Wiener Maaß					
	9 Uhr Morgens.	26, Zoll	983	27 Zoll	8 L. 8 P.	+ 12.	2	SW. Lüftchen	Trüb
	3 Uhr Nachmittags	„	952	27	8 4	+ 14.	8	SO. Heftig	Viel Wolken
	9 Uhr Abends.	„	978	27	8 8	+ 10.	2	SW. Schwach	Trüb

JOSEF

K Perlaska D

Steinrucker L.

mines
ced.

Schoen Csillaggyűjt

Buda – Pest:

A Lánczhid.

~~A hidon~~ Rajta járó-kelők közlekednek, alatta a partok közelében dereglyéket, a folyam közepén pedig fölfelé haladó gőzhajót látunk. A pesti oldalon, hol nagy az élénkség, az emberek itt-ott csoportba állva beszélgetnek. Balról két uri fogat közeledik s egy megrakott, de letakart szekér a hid felé megy. A közönség ~~körében~~ ből hat lovas válik ki s jobbról egy földmíves féken vezeti lovát. ~~Vagy~~ Középütt egy fiatal ember fut kutyájától követve. A tulsó parton a Gellérthegy oldalán lévő apró épületek, a vár és a hegy tövében ~~[illegible]~~ épitett emeletes házak látszanak, a melyek mögött a várba vezető korlátos uton egyes alakok bontakoznak ki. Felirata a kép alatt két sorban:

BUDAPESTI LÁNCZHID

Kettenbrücke zwischen Ofen und Pesth.

alól jobbra: Perlaska gest. Pesth.

legalól középütt: Pesten Grium Vinczénél.

Rézmetszet, méretei a vonalkeretnek 28·7 : 47·7 c/m.

5119. (szines).

Sz. N. 286/98
252 – 98 – 8. 5

Kossuth Lajos:

Csaknem derékig, kissé jobbra fordult, keretben. Előre fésült hajat, bajuszt és leberetvált álla körül szakált hord. Ingének lehajtott gallérja széles, nyakkendője csak egyszer van megkötve, hajtókás mellénye kivágott, atillája zsinóros. Felirata a kép alatt:

„KOSSUTH L."

s alól középütt: „Perlaszka műintézetéből."

A lap hátán „KOSSUTH" czímmel és „Pesten, Magyar M. könyvárusnál" jelzéssel négy versszak van „Hiador"-tól, melynek kezdete: „Háromszáz évig várt rád nemzeted –
Nem rég jövél – 's több század életed."

s befejezése:
„Emléked – egy hazának fénye lesz,
Soká mondják, Kossuthnak – lelke ez."

Acélmetszet, méretei a keretnek 4.9:4 s a lapnak 13.5:9.6 cm.
Methette: Perlaszka.

Ltsza 8743.

107/95 № 138.

Fraknó-vára:

A középtérben emelkedő hegyen van a kőfalakkal s bástyákkal megerősített vár, mely fölött két torony uralkodik. Jobbra az út mentén házak láthatók s az előtérben balra egy vadász megy, kinek kutyája a puttonos aszonyt, a kitől nem messze kecske legel, megugatja. A háttérben a Rozalia-hegség terül el. Felirata a kép alatt:

„Fraknó vára"

alól jobbra: „Perlaszka metz"

s legalól jobbra: „1837. 41-dik Regélő mellé"

Acélmetszet, méretei a vonalkeretnek 11.6 : 18.2 cm

Metszette: Perlaszka

Ltsza T. 4324.

112/93 № 244

Perlaszka D

vermettő

Kis faludy Károly Emlére.
vermetsvet. Hornyvész
1836. 99. sz. mellett

Perlaska Domonkos

1838-tól Művészeti, literaturai s divatos raktár cím alatt szerb nyelven hetenként kétszer megjelenő folyóiratot akart kiadni. Megjelette? Műmellékletekkel és Divatképekkel, mégeket ő volt metszendő.

Literatura. Honnuvén

1837. 797. l

24090 Közs

Perlaszka Domonkos

Divatkép. XVI. jelr. „D.P. metr."
Honnivész 32. szám.

Perlaska D.

1835. márc 12 én a várbeli
helyőrségi templomban tartott
Lenés gyászistentiszteletben részt
vett a zenekarban mint violin
cello s ez alkalommal külön
felemlíti a Hornmüvész
és 16 a is részt vett a gyászistentiszte-
letben.

Pesti Virágáló: Hornmüvész

1835. 173. l. és 184. l

Perlasca Domonkos

Civil Gála, Katonai Forma
ruha / Kiadta Klasszy Vencel /
Magyar Szabó Pesten / 1234.
Zebr. D. Perlasca sc. F. Hein-
rich del. Rozmetszet. Igen szenge
dolog.
Honnüvész 1834. 20. szám

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ERK: 1905 MAI 11
5221.

11

Perlasca Domonkos

A budapesti árúr veszélyeinek ábrázolatait 6 képben félív formában s finomul kifestve) meg lehet venni Pesten Conzemüdrus boltjában, Ezen érdekes, s Perlasca ur által metszett csinos képeknek 3 már készen van, mindegyiknek ára egy ezüst forint

Utasító. Hónmüvén 1838.

240.l.

1967 DEC. 2 Perlaska Domokos
1021

Perlaska Domokos: Az ötödik pesti lövölde ünnepélyes alapkő letétele. Színezett rézmetszet, 1840

A pesti polgári céllövöldékről

Aki a zsúfolt Majakovszkij, egykori Király utcán végigsétál, azt a tágas, platánokkal beültetett Lövölde tér fogadja. De honnan is ered ez a név? Hol a lövölde? A tér délkeleti sarkán állt 1890-ig, amikoris lebontották, és emléke a köztudatban erre az elnevezésre zsugorodott. Az érdeklődő azonban a Kiscelli Múzeum gyűjteményében emlékét idéző kedves tárgyakra — ábrázolásokra, céltáblákra, lődíjakra bukkanhat.

A céllövöldékben régen a város védelmére gyakorlatoztak. Pest város tanácsa 1701-ben elrendeli, hogy a céhtagok, egy-egy mester vezetésével, vasár- és ünnepnapok délelőttjén eljárjanak — az akkor a Hatvani kapu déli oldalán, a városfal mentén álló — céllövöldébe; aki az első, május 20-ra hirdetett lőgyakorlattól távolmarad, 6 tallér bírságot fizessen. A XVIII. század közepén, a fabarakk helyén, időálló, kőépületet emeltek. A „célos társaság" vidám mulatságokat, versenyeket rendező, polgári társulattá alakult, a lövészet sporttá és kedvtelléssé szelídült.

Biztonsági okokból a lőházat kirekesztették a városból, és még azon túl is kieső, csendes részekre telepítették. Így Pest növekedésével a lövölde kijjebb és kijjebb szorult.

1786-ban, a városfal mentén, a mai Dimitrov tér és Királyi Pál utca (a múlt század végéig Lövész utca) közti telken építkeztek. Az itt volt pestistemető miatt csak felületesen alapoztak, és a lövölde 20 esztendő után megroggyant. Így adódott alkalom, hogy a céllövészek igazán pompás otthont teremtsenek maguknak, és fölépítsék ugyanazon a területen az egyik legszebb, kora klasszicista pesti épületet. Ezt Hild József ötlete nyomán Zambelli András tervezte, irányításával a lőház félig el is készült, de halála miatt a munkát végül is Kasselik Ferenc fejezte be. Ünnepélyes megnyitása 1824. július 4-én volt. A megnyitás hivatalos részét nagy verseny követte, majd 300 terítékes vacsora, díszkivilágítás és bál volt hajnalig.

E verseny emléke, a „legjobb lövés díja" nagyon szép, Szentpéteri József, a kor legkiválóbb pesti ötvöse készítette: férfitenyér nagyságú, finoman trébelt, ezüst plakett. Felirata szerint a biztos kezű lövész, aki elnyerte: br. Orczy László volt. A plakett a lövölde főhomlokzatát mutatja: középen négy dóroszlopos, nyitott előtér — e mögött volt a „társalgási terem" — az oszlopokon gazdagon díszített párkány és domborműves timpanon nyugszik. Ehhez az előreugró középrészhez csatlakozik az udvart övező, könnyed, oszlopsoros folyosó.

A céltáblák a kertben, az épület mögött voltak. A szurkoló közönség a „társalgási terem" kertre nyíló erkélyéről veszély nélkül, kényelmesen figyelhette a vetélkedést. Az udvart vasrács zárta le, az előtérben szökőkút csobogott, és az egész területet körülfogó kőkerítésen diadalívhez hasonló, három nyílásos, a pesti címerrel díszített kapu vezetett át. Ezt a lövöldét az 1838-as pesti árvíz elpusztította. Az új lövölde került gondolati sétánk kiinduló pontjára, a mai Lövölde térre. A lövészek és a közönség annyira szerette és kényelmesnek találta az árvízben elpusztult lőházat, hogy egész csekély változtatással újból felépítették *Zitterbarth Mátyás* építész vezetésével.

A kerti főbejáratnál is a régi Zambelli-féle tervhez igazodtak. Alt Rudolf művészi litográfián örökítette meg az impozáns kaput. Képén a hangulatos előtérben úrlovasok és sétáló hölgyek haladnak a lövölde sarkáról nyíló Városligeti — a mai Gorkij — fasor felé.

A kapu oromzatára itt is a pesti címer került, természetesen időszerű felirattal, és 1840-es évszámmal. Ez évben, július 9-én „a polgári lövész testület s egyenruhás polgárság teljes ünnepélyű örömtisztelgései közt" helyezte el az alapkövet József nádor, „ki Pest szépíttetését egyikének nézi fő gondjai közül" — így szól a Jelenkor című hírlap rövid tudósítása. Szerencsére a szemtanú, *Perlaska Domokos* mozgalmas rézmetszete is megőrizte számunkra az eseményt.

József nádor minden esztendőben megjelent a céllövészek ünnepélyén. *Ujházy Ferenc* festőművész visszaemlékezéseiben így írja le a nádor 1846. évi látogatását: „Az udvari kocsi megállott a lövölde vasrácsozata előtt, az áldott emlékű főherceg lassan szállott le róla, bokáig érő, sötétkék kaputrokk volt rajta, lapos, sárga rézgombokkal, fején cilinder, nyakán magas, kemény kravátlit viselt. Csontfogantyúján fekvő oroszlánt ábrázoló nádpálcájára támaszkodva csendesen lépdegélt be az előkertbe, hol a polgárok már sorfalat állottak, s hol a lövészek hatalmas „élien" kiáltással fogadták. Amint be-

Szentpéteri József: A negyedik pesti lövölde. Ezüst, 1824

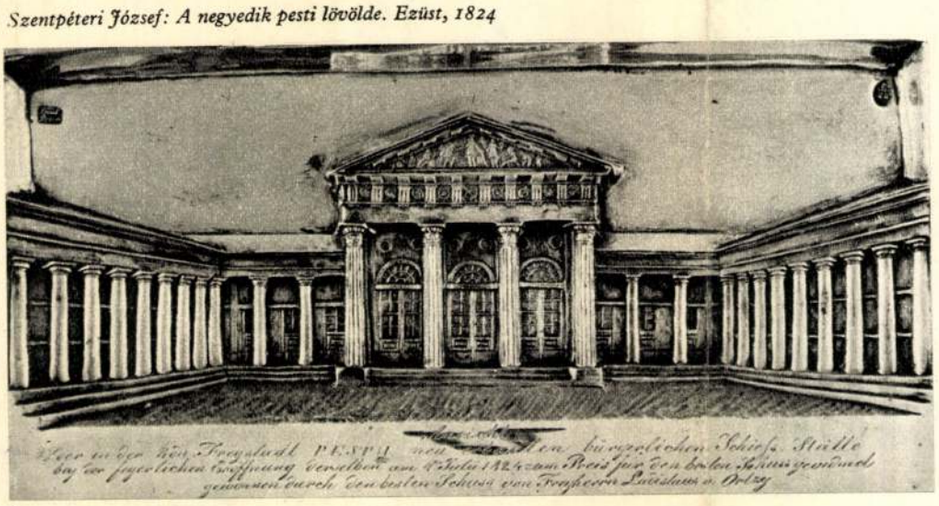

k. Röntgengépre szerelve háromezerszeresére erősíti zzákapcsolásával kutatásokra is felhasználható

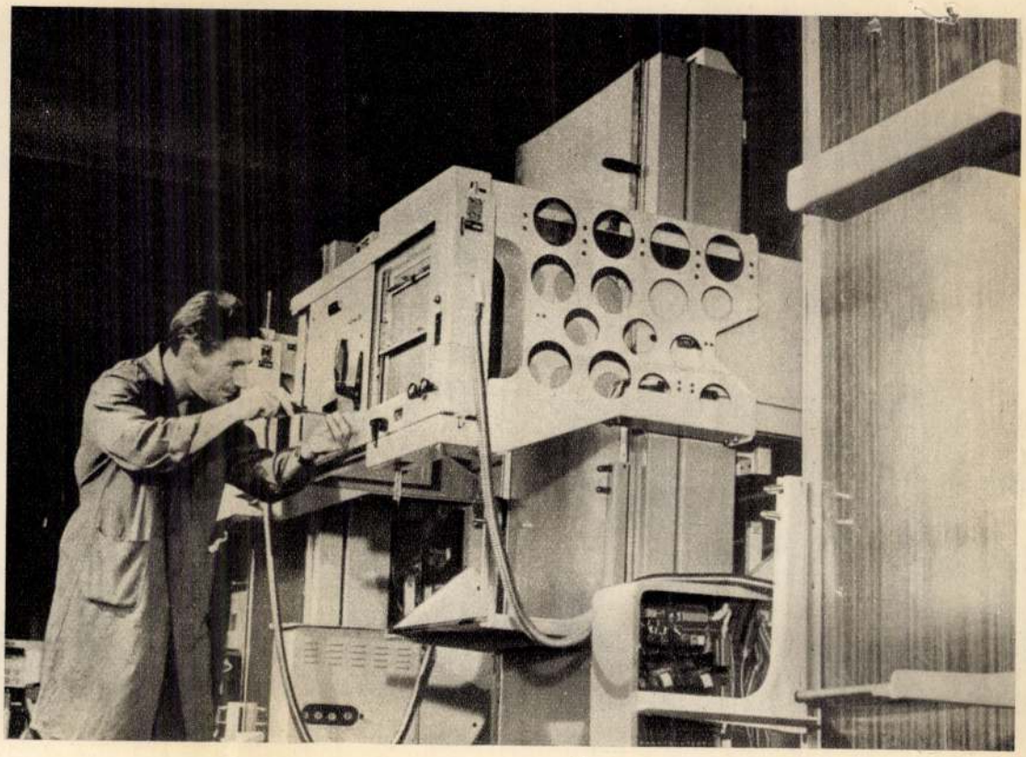

Sorozatban készülnek a röntgenberendezések

ÍNVONALON

Kép és szöveg:
Marosi László

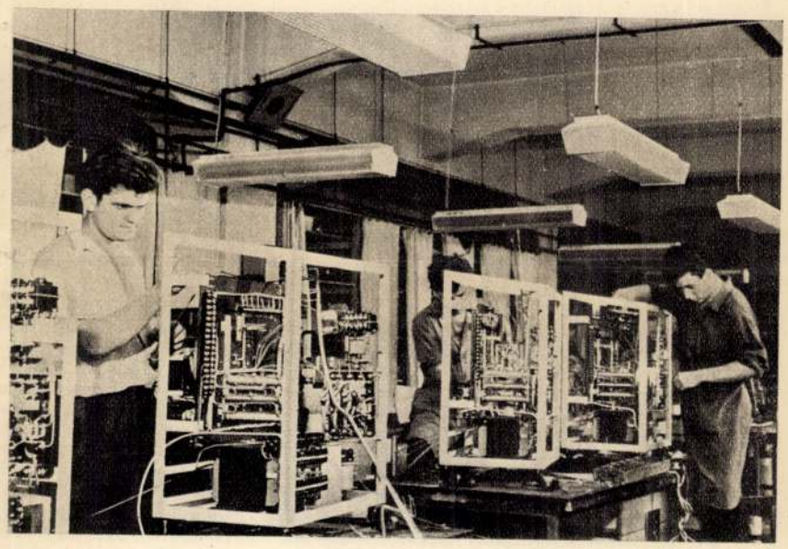

A szereldében

Az öt és fél ezer dolgozót foglalkoztató vállalat nemcsak a hazai igényeket elégíti ki: termékeit 49 országba exportálja. A termelés emelkedése mellett a gyártmányfejlesztés is lépést tart az igényekkel. Kísérleti üzemükből új gyártmányok kerülnek ki. Ilyen az Izotóp—60-nal működő Rotacert kobaltágyú, a Mediröntt—125 és a Neo-Diagnomax, valamint a legújabb, az az EDR—750 röntgenberendezés, amelynek teljes vezérlését nyomtatott, tranzisztorált áramkörökkel oldották meg. És végül, de nem utolsó sorban, a világszerte ismert röntgenautók családját mindig újabb és újabb változatokkal bővítik. Ezt az autótípust sok faluban ismerik. Az egészségügyi állomások fejlődésével kiszorulnak hazánkból, de a fejlődő országokban annál nagyobb szükség van rájuk. Ott, ahol több száz kilométer távolságban nincs egészségügyi hálózat, nagy segítséget jelent a korszerű, áramfejlesztővel ellátott röntgenbusz. Főleg Ázsiából és Afrikából rendelnek sokat. A világszínvonalat tartani kell, hiszen termelésük kilencven százaléka export! A gyárban nagy gondot fordítanak arra, hogy törődjenek az emberekkel: az adott lehetőségek között kulturált munkakörülményeket biztosítanak számukra. Új öltözőhelyiségek épültek, világos és tiszta műhelyekben folyik a munka. Sportéletük kiváló. Sok NB I-es és NB II-es sportolójuk nemcsak a pályákon, hanem a műhelyekben is eredményesen dolgozik.

Az üzem fennállásának ötvenedik évfordulóján szeretettel köszöntjük a gyár dolgozóit, és reméljük, tovább öregbítik a magyar ipar és a MEDICOR márka jóhírét (X)

A gyár udvarán szállításra készek a röntgenbuszok

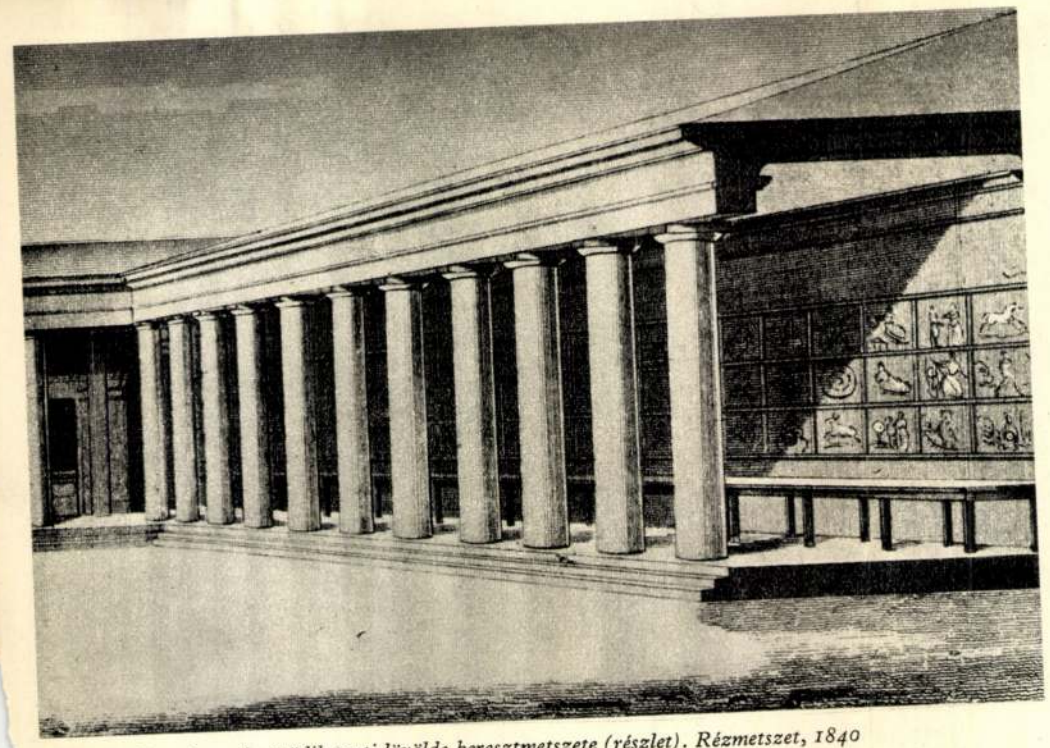

Perlaska Domokos: Az ötödik pesti lövölde keresztmetszete (részlet). Rézmetszet, 1840

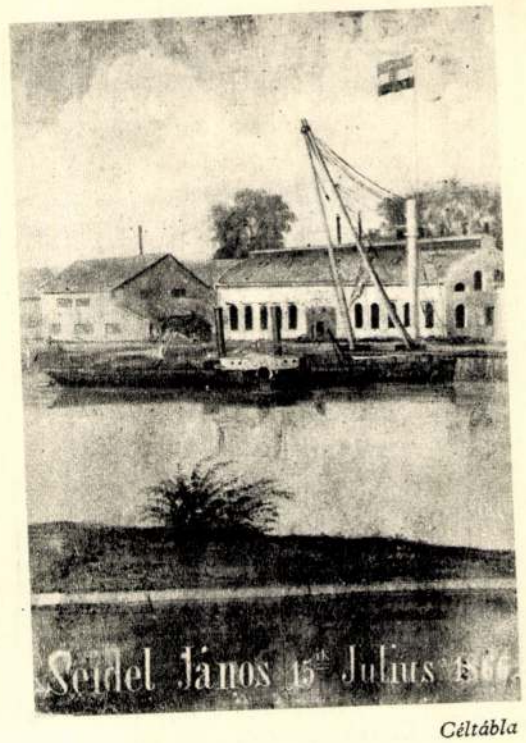

Céltábla

lépett az előcsarnokba, felkérték a nádort, szerencséltetné őket egy lövéssel. És őfensége meghúzta a ravaszt, és a fegyver eldördült . . . Vivát! — centrumot talált, a céltáblát pedig a polgárság örök emlékezetül megfestette."

A céltáblák téglány alakú fatáblák voltak, nem körkörösek, mint manapság. Középpontjukban szög állt. Ha valaki pontosan célzott és „szöget lőtt", a táblát kifoltozták, majd szerény képességű festővel, vagy inkább a célos társaság valamelyik igyekvő tagjával képet festtettek rájuk. Ráírták a lövész nevét, meg az esemény időpontját. Nagy részük vadászatot ábrázol, ahol az elejtett vad — szarvas vagy zerge — szíve helyén állt a szög. A ránk maradt ütött-kopott táblák tanúsága szerint a kiválasztott jelenetnek olykor személyes vonatkozása is volt.

Így, mikor Pán József építész 1856-ban „fején találta a szöget", táblájára az épp akkor elkészült művét, a romantikus stílusú Karácsonyi palotát festették meg. (Ez a maga nemében egyedülálló épület 1939-ig a Krisztina krt. 55. sz. telken állt.)

Valószínű, hogy Seidner János dicsőségét hirdető céltábla is személyes vonatkozású, ma már nehezen kibogozható kapcsolata volt az Óbudai Hajógyárral vagy a „Neusatz" (Újvidék) nevű hajóval.

Ezekkel a céltáblákkal díszítették az oszlopsoros folyosót, melynek gyakorlati rendeltetése a fegyvertisztító asztalok elhelyezése volt. Jól látható ez egy rézmetszeten, mely a lövölde keresztmetszetét mutatja.

A megfestett céltáblák közt kaphattak helyet a lövészmesterek emlékét megörökítő, ugyancsak fára festett festmények is. Ma már csak kettő van belőlük, Klopfinger János allövészmesteré, és Mayerffy Xavér Ferencé, a tekintélyes serfőzőé, aki 1815—23 közt a társaság főlövészmestere volt. A képek ábrázolása azonos: talapzatra állított szoborportré, mintha a díszterem közepén lenne felállítva. Alattuk naiv versikék:

„Míg él szívben emlékezet,
Mayerffy! Téged nem feled!"

Klopfinger táblájának felirata:
„Munkád, erélyed és buzgalmadér
Örök leend a pályabér."

E rövid írás is szolgálja emlékük felfrissítését.

Cifka Péterné

Alt Rudolf: A polgári lőhely Pesten. Kőnyomat, 1845 (Repr.: Harsányi József)

A főváros életéből

A Fővárosi Autóbuszüzem megvizsgálta, hogy a buszvezetők közül kik, mikor és hol követnek el balesetet előidéző mulasztásokat. Megállapították, hogy az ittas vezetés ritka, a FAÜ autóbuszvezetői tartózkodnak a szolgálat előtti italfogyasztástól. A legtöbb karambolt nem a fiatal, kezdő gépkocsivezetők okozzák, akik nemrég kerültek a vállalathoz, s nem is az idősebbek —, hanem akik két- ötéve vezetnek, korban a húsz-huszonöt év körüliek. A balesetek legtöbbször délután 14—16 óra között történnek, amikor a szolgálatba lépést követően hirtelen kerülnek a gépkocsivezetők a nagy forgalomba. Az összekoccanás legtöbbször azokban a szűk utcákban történik, ahol gyakran mindkét oldalon parkíroznak személy- és tehergépkocsik.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat budapesti nyelviskoláján idén ősszel 10 ezer hallgató iratkozott be az alap-, közép- és felsőfokú tanfolyamokra. A nyelviskolán 16 féle nyelvet lehet elsajátítani. A központi iskolán kívül, optimális létszámmal 467 csoport indult gyárakban, üzemekben, intézményeknél. Ezekben a kihelyezett csoportokban 250 nyelvtanár tanít.

A fővárosban megalakult a Termelőszövetkezetek Budapesti Szövetsége. A szövetség a résztvevő termelőszövetkezetek önkéntes érdekvédelmi társulása. A megalakult szövetség tagszövetkezeteinek gazdasági súlya a népgazdaság szempontjából is figyelemre méltó: évente csaknem 3000 vagon zöldséget, 170 vagon húst, 5 millió tojást, 21 ezer hektoliter tejet és körülbelül 40 millió forint értékű virágot értékesítenek. Az összes közös vagyon mintegy 400 millió forint.

Az 1967. évi terv szerint a fővárosi betegellátás javítására újabb tíz orvosi körzetet alakítanak ki, az ápolónői hálózat pedig mintegy harminc jól képzett körzeti egészségügyi gondozónővel bővül. A fejlesztésből főleg a legzsúfoltabb városrészek részesednek. Ilyen például Zugló, ahol a kerület mintegy 130 ezer lakosát 45 körzeti orvos látja el, s mindegyikükre 2880 — a fővárosi átlagnál kétszázzal több — beteg gondozása jut. Munkájukat újabban — a főváros fejlesztési terve szerint — egy csoportvezető főorvos, két új körzeti orvos és öt körzeti ápolónő segíti.

1968. január 1-től megszűnik a hőmérőgyártás a Laboratóriumi Felszerelések Gyárában. Ezzel egy harminc éve megindult, s azóta nem túlságosan sokat fejlődött szakma fejezi be pályafutását. Az ország évente mintegy félmillió lázmérőt igényelt, ennek a felét eddig is importból vásároltuk, másik felét pedig szinte teljesen import nyersanyagból készítettük. A hőmérőgyártás a Laboratóriumi Felszerelések Gyárának évek óta nem jövedelmezett, mert a kereskedelem 12,50 forintért vette át az ipartól, a bolti ára 16—20 forint, a gyári költség pedig 22,10 forint.

A Ba[illegible]-Zsilinszky út és a József Attila utca sarkán [illegible]któber elején működésbe helyezett neonreklámok másfél kilométer hosszú neoncsőből készültek, s a tűzfalra festett hirdetésekhez 18 mázsa festéket használtak fel.

Huszonnégy napig tartott nyitva Budapesten A Szovjet Tudomány és Technika Ötven Éve című jubileumi kiállítás, amelynek összesen 540 ezer látogatója volt. Az ebből az alkalomból hazánkba érkezett húsz neves szovjet tudós előadásait 15 ezren hallgatták meg.

A III. kerületi VB megtárgyalta a kerületi piacok fejlesztési tervét. 1968-ban aszfaltozzák a Kórház utcai piacot, mert a jelenlegi keramit burkolat síkossága sok balesetet okoz. A csillaghegyi piacon állandó pavilonokat építenek, az árusításra kijelölt területet burkolattal látják el. A XV. kerület végrehajtó bizottsága a jövő évi beruházási terveket vitatta meg: az Újpalota lakótelephez megkezdi a csatorna építését, csaknem 22 milliós költséggel. Csatornát építenek jövőre az Arany János utcában, a Bocskai utcában, a Ságvári utcában és még néhány más helyen. A XXI. kerületi tanács végrehajtó bizottsága pedig a Közért üzletekben lefolytatott ellenőrzésekről számolt be. Másfél ezer próbavásárlás közben 552 esetben tapasztaltak többszámolást, 95 esetben azonban a kereskedők kevesebbet számoltak. Ebben az évben a kerület Közért boltjainak panaszkönyveibe 25 dicséret és 102 panasz került; főleg a kenyér és péksütemény minőségét kifogásolták.

A Váci úti Tizenháromházban és az ugyancsak angyalföldi Tomori lakótelepen szociológiai vizsgálatokat folytattak. Az adatok közül két érdekesség: televíziót a Tizenháromházban jóval többen néznek, mint ahányan saját tévével rendelkeznek. A vizsgálat időpontjában a családok 21,9 százalékának volt készüléke. Színházi közvetítéseket, filmet és sportadásokat 50 százalékuk, minden műsort pedig 25 százalékuk tekintett meg rendszeresen. A Tomori telepen viszont már a családok 41,7 százalékának volt tévéje. Itt a húsz éven aluliak közül majdnem mindenki szívesen ül a képernyő előtt, viszont elsősorban az ötven éven felüliek között találtak olyanokat, akik nem szívesen televíziózónak. A totózásról, lottózásról kiderült: a Tizenháromházban a férfiak kétharmada, a nőknek pedig 60 százaléka rendszeresen vásárolja a szelvényeket. A túlnyomó többség lottózik. Kevés olyanra akadtak, aki kizárólag a totónak hódolt. Mindkét szelvényformával hetente a férfiak 15, a nők 6,4 százaléka próbálkozott. A részvétel a 30—49 éves korúaknál volt a legerősebb: 85—90 százalékos. A két lakótömb összehasonlításából kiderült, hogy a Tizenháromház idősebb, fáradt családtagjai — bár összehasonlíthatatlanul kulturáltabban élnek, mint a felszabadulás előtt — a régi környezetben inkább őrzik konzervatív szokásaikat, mint az új lakótelep lakói.

A Római-part árvédelmére elkészültek a tervek. Az elgondolás az, hogy a védelmi vonalat a Nánási út — Vörös Hadsereg útjáról áthelyezik közvetlenül a Duna-partra, sőt a Duna medrébe. A part mentén, de még a vízben építenek meg, körülbelül a Barát pataktól az Aranyhegyi patakig, mintegy 4,8 kilométer hosszúságban azt a gátat, amely minden körülmények között megvédi az ár ellen az egész Római-partot, tehát a korábban vízzel elöntött sávot is. A terv megvalósításához előreláthatóan hosszú évek kellenek, mert becslések szerint a gátrendszer kiépítése körülbelül 210 millió forintba kerül.

A Várnegyed környékén évente 280 tonna por és korom ülepedik le négyzetkilométerenként, s a levegőben található kén mennyisége is valamivel meghaladja a fővárosi átlagot. A legjelentősebb szennyező forrás a Déli pályaudvar és a hozzá tartozó fűtőház. Az utóbbiakban naponta átlag 28 mozdonyt készítenek elő, ezeket éjszakákon át is fűtik. Ehhez járul még naponta 70 átmenő mozdony füstje. A tanácsi hatóságok közbenjárására a KPM vasútügyi főosztálya és a MÁV budapesti igazgatósága hathatós rendelkezést adott ki a lakosság érdekében: a fűtőházat ki kell telepíteni, a helyi tolatást Diesel-vontatók végezzék, az előfűtést végző kazánokat pedig füstmentes pakuratüzelésre alakítsák át.

A Fővárosi Tanács VB megállapította, hogy a Fővárosi Tanácsot évente körülbelül 600 ezer, a kerületi tanácsokat mintegy 2 millió ügyfél keresi fel. A különféle felvilágosítást kérők száma 1 millió. Az államigazgatási természetű ügyeken kívül sok esetben munkaügyi, polgárjogi és egyéb magántermészetű ügyben is a tanácstól kérnek tájékoztatást. Erre való tekintettel a Végrehajtó Bizottság vezetői úgy határoztak, hogy azokon a napokon is gondoskodnak a tanácsokhoz fordulók tájékoztatásáról, amikor nincs ügyfél fogadási nap.

Elkészült az Országház homlokzatának új ékessége, egy kődomborműves magyar országcímer. Ez a[illegible] legnagyobb kőcímere, súlya 25 mázsa. Az első nagy címer a budai várpalotát díszíti.

Az ÉM Mélyépítési Tervező Vállalat elkészítette az Új-Lipótváros távfűtésének beruházási programját. A gerincvezeték építését már megkezdték, mert elő kell készíteni a jövő évre felépülő új lakások fűtését. A vezetéket úgy méretezik, hogy az Új-Lipótváros jelenleg központi fűtéses házaiban áttérhessenek a távfűtésre. A távfűtési hálózat az épülő és építendő, mintegy 2900 lakáson, valamint az itt levő közintézményeken kívül a Dráva utca, Váci út, Szent István körút és a Duna által határolt területen több mint 250 melegvízfűtéses lakóházat is kiszolgál majd. A munkát két részben végzik; először 774, majd az Új-Lipótváros északi részében 2071 lakás fűtéséről gondoskodnak. A teljes programot 1969 végéig befejezik.

A főváros 440 ezres faállományából évente több száz pusztul el, többségében elöregedés, korhadás miatt, kisebb részüket pedig viharok, közlekedési balesetek teszik tönkre. 1967. október elsejéig mintegy 2000 elkorhadt, kitört, öreg fát vágtak ki a fővárosban. A kipusztult fák pótlására, újak telepítésére a Fővárosi Kertészeti Vállalat 110 dolgozója többezer gödröt már elkészített, s az év végéig 9000 fát telepít Budapest utcáira. Főleg az öregebb fasorok hiányának pótlására mintegy 5000 hat-hét éves fát ültetnek, míg a többi a szokványos faiskolai csemete, hárs, berkenye, törökmogyoró, juhar és gömbjuhar. A Fővárosi Kertészeti Vállalat az őszi fásításra csaknem másfél millió forintot költött.

Még mindig kevés Budapesten a bölcsődei férőhely, s a születések számának növekedésével csak tovább fokozódik a gond. A XVI. kerületben például az ősszel 419 gyerek részére kértek helyet a bölcsődékben, de csak 62-őt tudtak felvenni. A XII. kerületben, bár 459 bölcsődei és 1332 óvodai férőhely van, 442 gyereket nem lehetett elhelyezni. A II. kerületben 388, a Lakatos utcai lakótelepen 300, a XX. kerületben 2144 felvételi kérelmet kellett elutasítani. Előreláthatóan 1969. szeptember 1-től kerül a jelenleginél több gyerek óvodába. S ha akkor sem lesz legalább hozzávetőlegesen elég férőhely — akkor a jól alakuló születési arány esetleg ismét kedvezőtlenné fordulhat . . .

Budapesten — állapították meg szakértői vizsgálatok — a szó szoros értelmében szenvedéllyé vált a Karil és más koffein tartalmú gyógyszerek élvezése. Egy év alatt a fővárosiak tíz millió Karilt, ugyanannyi Salvadort, s több mint 15 millió Antineuralgicát fogyasztottak el. A Salvador fogyasztás országosan is emelkedett, hét év alatt meghétszereződött, s bár végleges adatok még nem állnak rendelkezésre, de az Antineuralgica fogyasztása még nagyobb arányúnak látszik.

A Magyar Optikai Művek irodaháza előtt felállították *Boda Gábor* díszkútját. A XVII. kerületi Dózsa György kultúrház bejáratának közelében *Kárpáti Anna* Dózsa György parasztjait ábrázoló domborművét helyezték el. Új szobrot kapott a XVIII. kerületi Lakatos úti lakótelep játszótere is: *Mészáros Mihály* Olvasó gyermekalak című kőalkotása került a térre. *Borsos Miklós* elkészítette Harmath Artúr, a Bazilika 1962-ben elhunyt neves karnagyának emléktábláját, amelyet már felállítottak a székesegyház nyitott előcsarnokában. Új szobrot kapott a Kacsóh Pongrác úti lakótelep, az Üllői úti lakótelep és új szobor kerül — egyelőre még a Képzőművészeti Kivitelezők műhelyében dolgoznak rajta — a Vár Oroszlánudvarába.

A Fővárosi Tanács oktatási osztálya szociológiai és pszichológiai vizsgálatokat kezdett, hogy felmérje a 14—18 éves korú tanulóifjúság életmódját és társadalmi kapcsolatainak rendszerét. A vizsgálat arra keres választ, hogy az iskolai és iskolán kívüli tényezők milyen arányban és mélységben hatnak a tanulók személyiségének fejlődésére.

Az új gépkocsi-beszerzések lehetővé tették, hogy a Fővárosi Szállítási Vállalat 1967. december 31-ével megszüntesse Budapesten a lófogatú fuvarozást. A harmadik ötéves tervidőszakban összesen 1124 gépkocsi vásárlását tervezték, ebből 640 darab a kisteherautók száma.

Perlasca D.

1840, aug. 20 án a bajai tűzkár-
vallottak részére a vigadóban nagy
hangversenyt adott.

Hangászat. Honmüvész 1840.
561. l.

Perlaszka Domokos
fa és vérmetsző.

Egy képe a Honmüvész 1836. 70 sz. ban

Müvészet, 1903. 347.

Peerlaonka

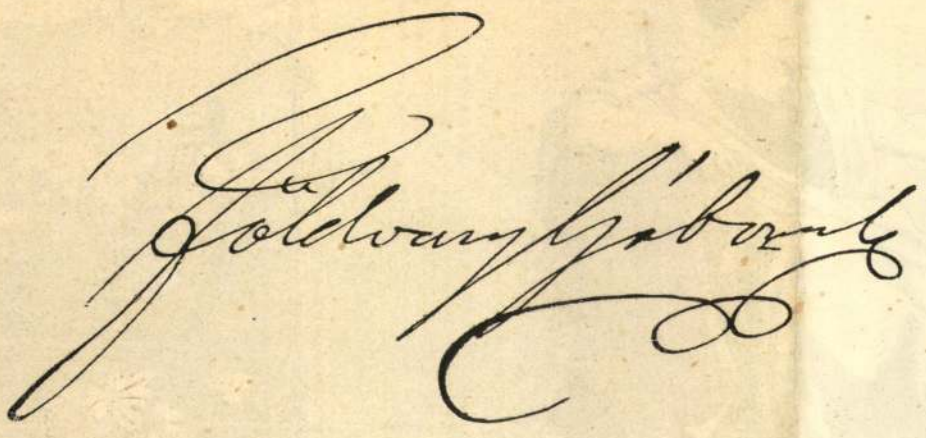

— folytatja az említett törvényczikk — a reménylett siker be nem ütne (már t. i. adakozás utján annyi pénz be nem jönne), e nemzeti kívánságnak mi módon lehető legczélirányosabb eszközölhetése iránt *jövő országgyülésre kimerítő javaslat terjesztessék.*»

Már pedig hogy az adakozások a «nemzeti díszes játékszínre» sokkal bővebben be nem folynak akkor sem, ha még *négy* évig, azaz: az 1840. évi országgyülésig várakoznak, ezt *Földváry* és barátai lépten-nyomon tapasztalták. Sokszor kellett *Földváry* alispánnak a «Statusok cassájához» és *saját zsebébe* is nyulni, mert az is megesett, — mint ez okmányilag bebizonyítható, — hogy a maga zsebéből vett elő 2—3 ezer forintot, mikor a munkásokat nem volt miből fizetni. Ha pedig azt a methodust követik, a mit a lánczhid építésénél, mikorára készen lett volna a «nemzeti díszes játékszin» nem *Árpád ébredésével* nyilik vala az meg, s nem magyar színészek lépnek fel abban *először!* Csak ezen motivumok után lehet érteni, hogy ugyszólván a pozsonyi *diéta ellenére* hajtotta végre a nemzeti szinház fölépitését *Földváry* Gábor.

Én apológiát nem irok, de ezt a kérdést tisztába kellett egyszer hozni; valamint nem fölösleges megjegyeznem, hogy *Földváry* Gábor főispáni helyettes korában is csak úgy elnökölt a szinügyi választmányban, mint a hogy mig alispán volt. Az 1838-iki árvizkor mind a megye házába hordta a szinművészeket s a gyülésteremben helyezte el, a kit csak elhelyezhetett. Tudvalevőleg a megyeháza egyike a magasabb ponton fekvő helyeknek Budapesten.

Az ötvenes év elején is, tehát 2—3 évvel halála (1854.) előtt, a forradalom utóizgalmainak közepette, a *nemzeti szinház részvényeseihez* egy nyilvános felhivást tesz közzé, mely nagyon jellemzi az ő gondolkozását. «Igaz — ugymond — e nyilvános számadásában — hogy *anyagi* tekintetben vesztettünk, de annál nagyobb az *erkölcsi* haszon, és gondolom, ezzel kiki meg is elégszik. Én legalább megelégszem, mert a kinek a jövendő van szeme előtt, nem tesz a jelenre olyan szoros számitást. Mi sem a nyerekedés végett tettük össze a pénzt, hanem *anyai nyelvünkért áldoztunk.* A ki anyját nem tiszteli, a ki az anyai nyelvet, tán valami ráadásúl, másért fel is tudná cserélni — noha erre a vagyontalanság nem lehet ok — halálosan vétkezik, mivel elősegíti a többiek halálát: *nyelv nélkül* hosszú életünk, legalább még egyszer kilenczszáz éves életünk nem lehet».

Ezek a mély érzésü szavak, melyek az ő szavai, tökéletesen kifejezik *Földváry* Gábor jellemét. Igazi magyar szivet ismerünk meg benne. Hanem ő szerencsés is volt. Neki, mint *Fáy* András, mind olyan, vagy ehhez hasonló barátai voltak. Az embereket ép úgy le tudta kötelezni, mint maga iránt kitartó hajlandóságot ébreszteni. Csak olvasni kell *Fáy* Andrásnak őszinte, becsületes és okos levelét, melyet *Földváry* alispánhoz, mint a szinügyi választmány elnökéhez, oly meleg barátsággal ir, s melyben neki tanácsokat osztogat, hogy kiismerjük, mint lehet hozzáférni e makacs, e hajthatatlan ember szívéhez.

Abból a jó magyar vérből való ember volt ő, kiknek e század elején annyi példáit láttuk, csakhogy másoknál több higgadtsággal és komolyabb czéllal. S ez a kemény ember egészen gyermek-kedélyü is tudott lenni. A harangokat megházták, mikor a falvak tornyaiból észrevették közeledni hintaját, a seregély-szürke négyes fogatot, a maga méneséből. «Minek harangoznak? nem vagyok én püspök» — szokta ilyenkor mondani. A megyebeli czigány ma is elhuzza a *Földváry* nótáját, csak azt kell neki mondani: «azt a mit a kortesek danoltak, mikor alispánnak választották».

Politikai tapintatra mutató vonás *Földváry* életében biharvármegyei szereplése. Királyi biztosul lett oda küldve, a mit tán nem is kellene ma szellőztetni. De hiszen annak az ügynek kiegyenlítését maga *Deák* Ferencz is megkisérlette. Értem a biharvármegyei főispáni helytartó és *Beöthy* Ödön közt fenforgott ismeretes ügyet.

Akkor Bihar vármegyében, a konzervativ és szabadelvű párt közt olyanforma dolog ment végbe, mint a két párt zavargásai, mely magát *zöld* és *kék* pártnak nevezte, Jusztinián császár alatt Byzánczban.

Nehéz helyzet volt ez a királyi biztosra nézve, de *Földváry* e nehéz feladatot nagy ügyességgel végezte. *Bernáth* Józsefhez, Biharmegye másodalispánjához irt nehány leveléből *Földváry* Gábornak, — így olvasom egy megbizható forrásból — «erély és kategorikus jellem tünik ki, de egyszersmind az is látszik belőle, hogy valódi magyar táblabiró, még pedig a javából.» Királyi biztosi működésének eredménye: a m. kir. helytartó tanácsnak 1845. évi február 25-ről 7904. sz. alatt kelt intézvénye, s a biharmegyei rendeknek arra, 1554/845. sz. alatt keletkezett végzése volt. Hangsulyozván a közgyülést megnyitó beszédében a főispáni helytartó a multak feledését, a megye rendei is kötelességöknek vallották azon kapcsot, mely közöttük és a főispáni helytartó közt hivatali állásánál fogva létezett, mindenkor illő tiszteletben tartani.

Földváry Gáborról, a közigazgatási tisztviselőről, el lehet mondani, hogy hivatalában pontos és szigorú volt; az egyenes szót szerette s inkább akart kifejezéseiben nyers lenni, mint a valót nem a maga nevén nevezni. De sok taktika és nagy szeretetreméltóság lakott ez aulikus emberben. József nádor igen kedvelte, s ennek számtalanszor jelét is adta. Az 1831. évi nagy kholera alkalmával *Földváry* Gábor nemcsak a legczélirányosabb intézkedéseket tette, de azok végrehajtását személyes jelenlétével is sikeresitette; polgári kötelességét emberszeretettel egyesité gyakran élete veszedelmével is. Nádor-ispán ő cs. kir. főherczegsége, az 1831. évi november 15-én saját elölülése alatt tartott közgyülésen, mint Pestmegye főispánja, e feletti megelégedésének nyilvános kifejezést is adott. Ha a nádor kedves embere nem lett volna, soha sem lesz vala *főispáni helyettes* Pestmegyében *Földváry*. E kedveltség átszállott az apáról a fiura, István nádor kir. helytartóra is. Pozsonyból, az 1848. év április 12-ről — tehát ugyanazon napról, melyen mint királyi helytartó a magyar minisztertanácsban először elnököl — ir *Földváry*-nak, «nehogy a fejedelem és haza iránt évek hosszu során szerzett jeles érdemeit valami váratlanul érje.» Értette alatta a bekövetkező változást főispán-helyettesi hivatalában.

Bernáthfalvi *Földváry* Gábor Domonyban, Pestmegye váczi alsó járásában született, Aszód szomszédságában, hol a szadai és veresegyházi hegyekről fujó szél bejárja a Galga patak virágos szép rétjeit s a Fekete-Erdő pusztáit. Szülei: Földváry Mihály és Szemere Erzsébet, egy magas gondolkozásu, nemes lelkü nő. Neje: a szép Csilléry Klára, kitől öt gyermeke született: *Klára*, Konkoly Elekné, jeles csillagászunk: *Konkoly* Miklós anyja, továbbá: *Gábor* cs. kir. kamarás, *János*, *Erzsébet*: *Földváry* Mihály Pestmegye mostani alispánjának neje, és *József* tassi földbirtokos, mind kitűnő magyar emberek.

A *Földváry*-család ősei felmennek a XIV. század elejéig. Prædicatumuk: de Bernáthfalva. A tulajdonképi ősi birtok *Szücsi* és *Oroszi* Hevesmegyében.

Ha Dömsöd felől érkezik az utas Tassra, jobbra a megye-úttól a falu alatt, sürű ákácz-lombok közül fehérlik ki egy emlékszerű kis kápolna, négy szép kanadai nyárfa magaslik a négy szögletén, — mikor a falubeli ember ide ér, megemelinti a kalapját, mert ez a «nagy alispán» sírboltja!

SZÉKELY JÓZSEF.

LEJÁRT MÁR...

Lejárt már édes ifjúságom,
Szép tavaszomnak vége lett:
Setét fürtim közt ím egy szálon
A dér megeste fejemet.
Csak egy szál még, de már e szálból
A késő aggság int felém,
Mint a jövendő tél a távol
Bérczekről hő nyár idején.

Számot vetek hát életemmel,
S élem, mit múló napom ad:
Vígan játszom a szerelemmel,
Fenékig hajtom boromat.
Oh mert bolond, ki a virágot
Kertjéből későn töri le,
Vagy ott felejti, míg elszárad,
S hideg tél hóval födi be.

Nem felejtek én semmit ottan,
Virágim' egyig leszedem;
S ha majd odáig eljutottam,
Hogy télbe fordúl életem:
Borúlhat rám az ég mogorván,
Ölhet a meddő nyugalom;
Én sorsomon nem zúgolódván,
Azt is békével fogadom.

Legfölebb ama rossz időben
Egyet óhajt még kebelem:
Ne veszszen ki a dal belőlem,
Mint a kiveszett szerelem!
S az égi kegyelmek ha nékem
Ez egy kérésem' megadák:
Még mindig szebb lesz öregségem,
Mint egy daltalan ifjuság....

JAKAB ÖDÖN.

EGY HÁZASSÁGI DRÁMA A XVII. SZÁZADBÓL.

(Folytatás.)

Szklabinya várában 1604-ben nagy változás ütött be. Révay Péterék Holics várába költöztek, Révay Ferencz és Forgách Zsuzsánna pedig a pozsonymegyei Szent-Jánosra. Révay örült ennek, hisz közelebb juthatott ezzel ideáljához, ki eleinte aligha több mint rokoni szeretettel vonzódott hozzá, később azonban látva a szerencsétlen nő szenvedélyét, maga is lángra gyuladt iránta. A Bakicsokról különben érdekes tudni, hogy e név alatt a XVI. században vándorolt be először öt testvér a délkeleti szláv tartományokból s rövid időn egészen megmagyarosodtak, már az első Péternek leánya, Anna oly jól irt magyarúl, hogy sok nőnek ma is mintául szolgálhatna. Előkelő családokba való házasságok által csak-

7-IK SZÁM. 1886. BUDAPEST, FEBRUÁR 14. XXXIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 «

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egesz évre 8 frt, félévre ... 4 «

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 «

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

FÖLDVÁRY GÁBOR.

(1787—1854.)

A jövő 1887. évi május 11-én száz éve lesz, hogy bernáthfalvi *Földváry* Gábor született, s ugyanazon év augusztus 22-én a nemzeti szinház üli ötven-éves jubileumát.

Ha ma keresnék Pestmegye híres alispánjának nevét, születési idejét, ki- s milétét, nem találnák meg sehol, mert azt nem tartották érdemesnek megirni az «Ismeretek-Tárá»-ban, hogy az ő hajthatatlan erélye és szilárd állhatatossága nélkül a nemzeti szinház ötven-éves jubileumát nem ünnepelhetné.

Még az iskolában sem tanitják, pedig tán a zsenge elmék előtt mindazokat szóba kellene hozni, kik a nemzeti nyelv terjedése körül valamit tettek, annyival inkább azt, a ki annak templomot épitett.

Talán akad valaki, a kit e század elejéről a nemesi felkelés hadi tettei érdekelnek; a ki fel fogja majd keresni a nádori jelentéseket s ott, vagy a «Tudományos Gyüjtemény»-ben, ráakad egy főhadnagy nevére, kit mint ifjú embert az édes anyja emléke küld egy másik édes anya, a veszedelemben levő haza védelmére. Nem is kell őt küldeni, ő olyan kötelességérző fiú, hogy az anya tiszteletéhez és emlékéhez köti mindazt, a mi egy férfiú elhatározásában nagy és nemes lehet

Bizonyára akadni fog olyan is, a ki arra a jubileumra a nemzeti szinház történetét megirja, vagy talán már meg is irta, hiszen jutalom volt rá kitűzve. Ez el fogja majd szépen mondani, hogy mi történt Kassán, mi Kolozsvártt; hogy a megyék, melyek a magyar szinészetet hazafias adakozásaikból itt Pesten 1793. év óta fentartották, megúnták végre a sok halogatást, míg a fővárosban állandó hajléka épül s e felett egymás közt meghasonlottak s egyik Miskolczon, másik Debreczenben, mint a magyarság fészkében, akart Thalia számára hajlékot emelni. Nem kétlem, hogy nem felejti ki azt is elmondani, hogy 50 évvel ezelőtt Buda és Pest túlnyomóan német város volt, itt a német múzsa négy helyen is fölütötte sátorát, mert a budai és pesti szinházakon kívül a Duna jobb és bal partján egy-egy német aréna is volt; hogy a magyar szinművészet a fővárosnak csak kelletlen vendége, s a német szinművészetnek adófizető jobbágya vala. És hogy mikor a kerepesi úton a nemzeti szinház épülőfélben vala, akkor is a magyar szinművészet — itt magát fentartani nem birván — Székes-Fehérvárra vonult, hogy a hol királyainkat többé nem koronázzák, legalább a magyar nyelv legyen megkoronázva.

Mindezt, hiszem, részrehajlatlanul el fogja történetirónk mondani. Csak abban kételkedem, kijuttatja-e majd *Földváry* Gábor alispánnak a maga oroszlánrészét? Kijuttatja! Csak az ellen tesz kifogást: a nemzeti szinházat miért nem a magyar tudományos akadémia helyére, a lánczhidnak, gróf *Széchenyi* István e csodaművének közelébe épitette, vagy *miért nem várt addig*, míg oda épithette volna? És ezzel az egy kifogásával halomra dönti — nem *Földváry* Gábor alispánt, hanem a maga történetirói részrehajlatlanságának minden érdemét.

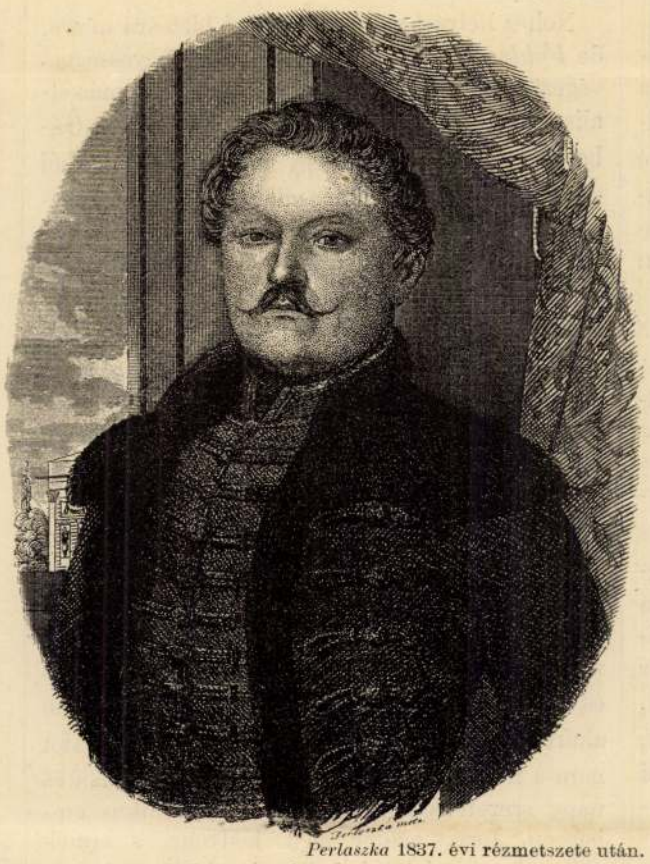

Perlaszka 1837. évi rézmetszete után.

FÖLDVÁRY GÁBOR.

Vajjon ha vártunk volna, hova lettek volna addig ama jelesek, a kiknél jelesebbeket a szinművészet terén Magyarország azóta sem szült, s a kik a magyar szinművészetet valóban megalapitották! A drámai nyelv felszabadulásának meg kelle előznie a jobbágyok felszabadulását, mert épen ez a fenséges nyelv volt a legnagyobb jobbágy. S ez a *Földváry* Gábor érdeme, hogy felszabadította!

Megnéztem a halhatatlan *Széchenyi* István «Napló»-jának ide vonatkozó helyeit. Az 1835. évi «Napló»-ban ez áll: «A nemzeti szinház Pesten «ideiglenesnek» bár, a kerepesi uton, nagyban épül; egy «a nemzet méltóságának megfelelőbb» telket, a *Dunaparton*, a nádor közbenjárására, Pest városa adományoz.»

Hát ebben nem látom, hogy azt mondaná: «a *Földváry* szinháza minek épül?» Csak «a nemzet méltóságának megfelelőbb telket» látom; hanem az események akkori alakulását véve fel kiindulási pontul, a nemzet méltóságának nem a telek, hanem azok a nagy művészek feleltek meg, a kiket a «kerepesi úti szinház» a nemzetnek bemutatott s a kik Budapestet a magyarságnak meghódították!

Az 1836. évi «Napló» azt mondja: «Pestmegye (Fáy, Földváry, stb.) *lelkesen* viszi előbbre a szinház ügyét s ohajtva bár a nagyobbat is, létesíti addig a *kisebbet*, mely esetleg majd «conservatoriummá» válhatik».

Nem látom át, hogy «a lelkesség», melyet itt *Földváryról* maga *Széchenyi* beismer, *Földváryt «kisebbítené»*.

Az 1837. évi «Napló» igy szól: «A nemzeti szinház egy részvényes társaságnak adatván át, Bajza igazgatósága alatt, végre aug. 22-én ünnepélyesen megnyittatik *Vörösmarty* «Árpád ébredése» czimü alkalmi darabjával.»

Erre elég volna magának *Vörösmarty* Mihálynak, a nemzeti nagy költőnek, 1837. márczius 13-ikán kelt, s épen e tárgyra vonatkozó leveléből a két első pontot idézni: «Nagy megtiszteltetésül veszem, hogy a T. szinészeti választmány (melynek *Földváry* Gábor alispán volt az elnöke) a magyar szinház felavatásakor szavalandó prológus készitését reám bizni méltóztatott. Sok és nagy az, mit egy *ilyen fényes alkalommal*, az *első magyar szinház* megnyitásakor *a fővárosban*, annyi *keserű küzdések és csalódások után*, gondolni és elmondani lehet».

Nos hát e «fényes alkalmat» a nemzetnek *Földváry* Gábor alispán szerezte az által, hogy a további «keserű küzdelmek és csalódásoktól» megmentette. Mert ne ringassuk magunkat fallácziákban, az 1836. évi 40. tcz. sem tud jobb expedienst, mint azt, hogy: «egy nemzeti díszes játékszin a *hazafiak adakozásából*, az épitésre *ezennel szánt telken*, jöjjön létre. Hogyha pedig

282

439

ELKÉSÉS.

Henszlmann Imre (1813–1888) a magyar művészettörténettudomány úttörője és az 1840-es évek kiemelkedő jelentőségű művészeti kritikusa az *Életképek* lapjain több folytatásban foglalkozott az 1844-es Pesti Műkiállításon bemutatott alkotásokkal; sorozatában külön cikket szentelt Alexy Károly Mátyás királyt ábrázoló szobormintájának, amelyről a lap fametszetű illusztrációt is közölt. A bronzba öntendő szobor páncélban, babérkoszorúval, hermelinpalástban ábrázolja a királyt. Az arcképfestő és a szobrász feladata, írja a műkritikus, „egy rég elhunyt személy képét egész elevenségében, munkásságában, mintha e' személyt maga előtt élve látná, felfogni 's előadni." Esztétikai elvei jegyében Henszlmann Imre helyteleníti, hogy a szobrász a korabeli érmeken fennmaradt ábrázolásokhoz képest finomította Mátyás arckifejezését, de megengedi, hogy ami „a' hűségből hiányzik, pótolja a kifejezés". A szobrász legfőbb érdeme, hogy bár a zömök testű Mátyás az unalomig ismert kontraposztos tartásban áll, sikerült a „közönséges állásba a' királyi önbizodalom kifejezését önteni". Hiba viszont, hogy az uralkodó önémet stílusú talapzathoz támaszkodik: ez nem illik sem a király alakjához, sem antikos öltözékéhez.

Irod: lásd Kat. 50.

K.F.

CLAROT, JOHANN BAPTIST (Bécs, 1797 körül – Pest, 1854) (Életrajzát lásd Kat. 170)

444. Czuczor Gergely, 1844

litogr., 201x201 mm (behajtva, szakadt)
Jelezve j.l.: J. Clarot / 1844; b.l.: Grimm V. nyomt. Pesten
Felirata: Czuczor Gergely mk (sajátkezű aláírásának facsimiléje; m. k.: maga keze)
Életképek, Pest, Nyomatott Landerer és Heckenastnál, I. évf. II. félév, 19. sz. (1844. november 6.), tévesen a 692. l. után kötve.
OSZK H. 3006.

Czuczor Gergely (1800–1866) nyelvész és költő; a 17 nappal idősebb Vörösmartyt kronológiailag megelőzve, ő írta az első magyar romantikus nemzeti eposzt (*Augsburgi ütközet, 1823*). 1835-től az akadémia titkára volt. Hazafias versei, népdalai nyomán rebellis híre támadt; minthogy bencés szerzetes, egyházi felettesei hatósági nyomásra 1837-ben Pannonhalmára rendelték. Itt főleg nyelvtudományi kérdésekkel foglalkozott és

PERLASZKA DOMOKOS (Bécs, 1801 – Pest, 1846)

Bécsben született olasz szülőktől. 1828-ban jött Pestre a Spiegel c. folyóirat kérésére, hogy a laphoz divatképeket készítsen. A Spiegelen kívül a Honderünek, a Honművésznek, a Regélőnek és a Pesti Divatlapnak rajzolt több illusztrációt. Rajzórákat adott, majd 1841-ben engedélyt kapott nyilvános rajziskola nyitására.

Elsőként készített acélmetszetet, de litográfiáit is ismerjük. Kiadót alapított, itt szerb képes folyóiratokat jelentetett meg.

Acélmetszetei – elsősorban az életképek és divatképek – a francia grafika hatását mutatják. Sokszor párizsi rajzok után metszett acélra, ill. rézbe, mivel közölt a lapokban eredeti francia divatkép nyomatokat is.

Irod: Wurzbach 22; Lyka 1942, 497; MTA MKCS Lyka hagyaték; Pataky 1951, 196.

Sz.K.

442. Elkésés, 1844 *48.*

acélm., 124x211 mm
Jelezve j.l.: Perlaszka m.
Életképek, Pest, nyomtatott Landerer és Heckenastnál, I. évf. II. félév, 2. sz. (1844. július 10.), a 64. l. után.
OSZK H. 3006.

A képen egy úriasan öltözött család – esernyős, kalapos férfi, főkötős asszonyság, huszárcsákóját épp elveszítő fiúcska – rohan a parttól távolodó „Pest" gőzös után. A rakparton üldögélő gatyás parasztmeber mosolyogva mutatja fiának az urak hiábavaló rohanását. Az *Életképek* ezidőtájt többször is foglalkozott a Pest és Buda közötti gőzhajóösszeköttetéssel. Az 1844. július 3-i számban arról olvashatunk, hogy a Péter-Pál napi búcsún, azaz június 29-én, két hajónak kellett volna közlekednie a két város között: minthogy a „Pest" gőzös a rossz időre való tekintettel nem indult el, a kisebb befogadóképességű „Buda" hajón kínos tumultus támadt. Ugyanebben a számban tréfás álhír jelent meg, hogy a hajók olcsó fuvardíjával versengve a bérkocsisok a jövőben ingyen szállítják az utasokat a Császárfürdőhöz.

Irod: Pataky 1951, 199, 57. sz.

K.F.

jegy zéke. 3.

J. Alt – Druck v. Kunike". ~~ld. J. Alt. 4.~~
ll. 1820–26. sorozatban.

ld. Lex. Jacob Alt
(7), ~~8~~

jóniddal a
-Szfv.Muz.Kat.X.7.-

lről nézve.Jobb-
nia templommal.

Gellérthegyről

234 x 149 m/m.

24

gőzhajóról. Lithogr.Jelz:/ Per-
melléklete. - FővKvt.B.769/130.

t képpel/Darstel-
ystadt Pest.-/
Anton Strohmeyer,
őv.Kvt.B.769/71.-

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

iddal.Tükörkép,
z.ltsz.3859.-

dalról nézve
.Muz.Kat.8..... 41.sz.-

Perlasca Domitkus

Elkésés /a pesti

lasca sc. Az Életképek 1845. évi

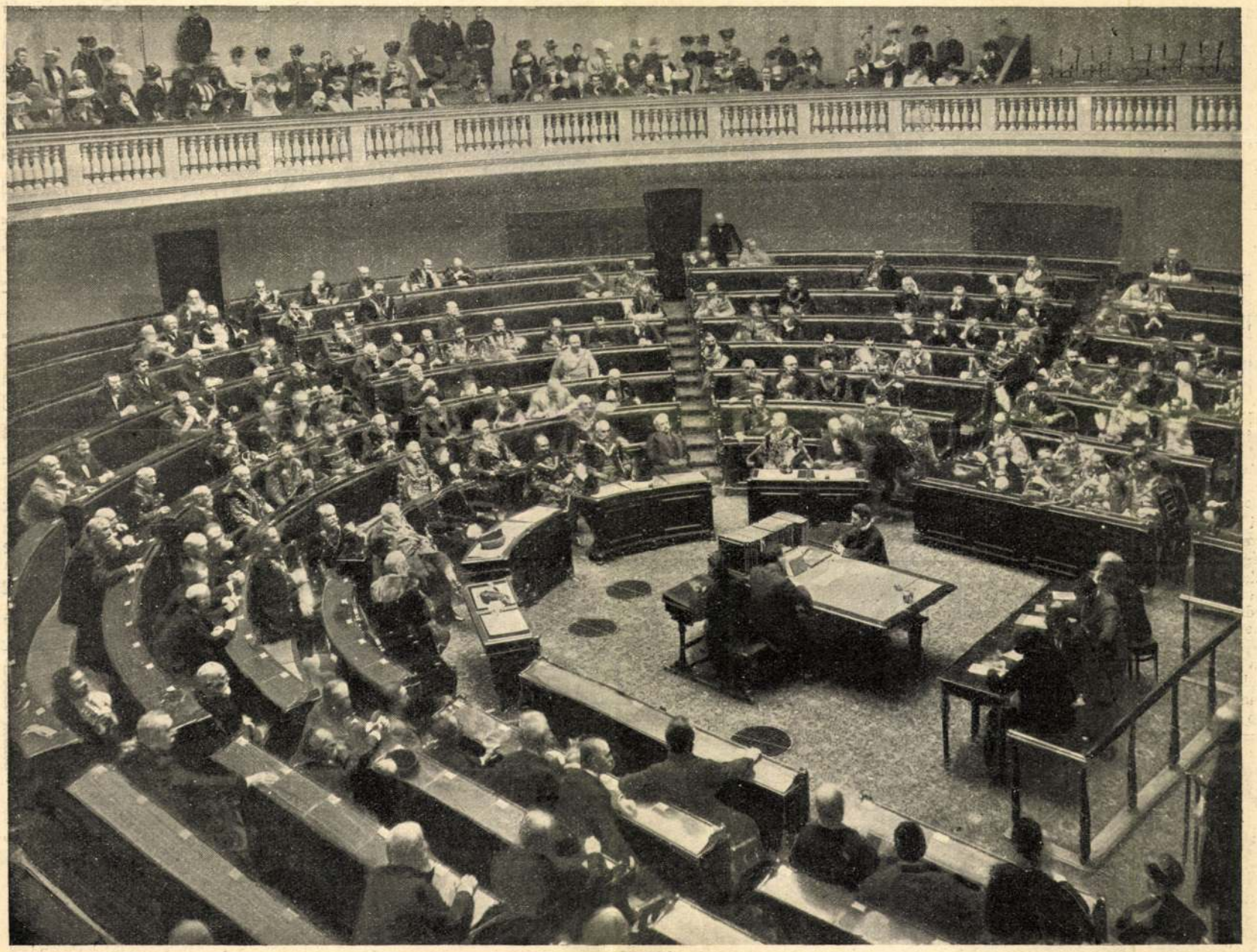

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSE OKTÓBER 28-ÁN. Erdélyi fényképe után.

táblára. Majd *Brenner* Tóbiás helyettes polgármester vette át a város gondozásába a táblát, melyen ez a főlirat: *Ebben a házban született 1824-ben Hollán Ernő mérnök, altábornagy, v. b. t. t. — Alapító elnökének a magyar mérnök- és épitész-egylet 1901.*» Az ünnepet a szombathelyi dalkör éneke zárta be. Délben közebéd volt, a melyen a Hollán-család tagjai, a főispán, a város előkelősége vett részt. Közben felolvasták *Széll* Kálmán miniszterelnök levelét, melyben nagy melegséggel emlékezett meg Hollánról.

A magyar kormány koszorúja gróf Széchenyi István sírján. Nagy-Czenken gróf Széchenyi Pál temetése alkalmával a gyász-szertartás után gróf Széchenyi Gyula és Darányi Ignácz miniszterek gróf Széchenyi Béla vezetése mellett és a földmívelésügyi és kereskedelemügyi miniszterium tisztikarának kiséretében gróf Széchenyi István koporsójához mentek, a melyre Darányi Ignácz földmívelésügyi miniszter sajátkezüleg tette le a magyar kormány koszorúját, a melynek szalagján ez a felirás: «*Gróf Széchenyi István dicső emlékének — a hálás Magyarország kormánya.*»

Női orvos kinevezése a budapesti egyetemi klinikára. A közoktatásügyi miniszter dr. *Steinberger* Saroltát, az első magyar orvoskisasszonyt, a budapesti II. számú szülő- és nőbeteg-klinikára egyetemi gyakornokká nevezte ki.

Magyar találmány a világitás terén. A világitás tökéletesítése körül az utóbbi években igen sok kisérletet tettek; s ugy látszik, ez a kérdés megoldást nyert a napokban. Wittek János fegyver és gépgyári művezető acetylén gázfejlesztő készülék találmányával, mely az eddig sokszor bizalmatlanul fogadott acetylén jó hirét vissza fogja állítani. Ezen könnyen kezelhető készüléknél a robbanás veszélye még készakarva se idézhető elő, szétszedni sem a töltésnél, sem a tisztogatásnál nem kell, a gázt megtisztítva, hidegen bocsátja ki, és csak annyit fejleszt, a mennyire épen szükség van. Kis helyen elfér. A láng 15-ször fényesebb a villamnál és mindamellett kevesebb égési terméket fejleszt a milly-gyertyánál. A készüléket *Csics* Ödön nyugalmazott honvéd-százados társával együtt gyártatja Erzsébetfalván.

Helyreigazítás. Lapunk idei 42 iki számában, Bercsényi Béla, a nemrég elhunyt jeles színművész életrajzában azt írtuk, hogy Bercsényi családi neve *Haller* Béla volt s hogy ifjú korában Borsodmegyénél, mint aljegyző hivataloskodott. Szépfaludy Ö. Ferencz most arról értesít bennünket, hogy Bercsényit, mint ő saját magától hallotta, eredetileg *Helfer* Bélának hívták s nem volt vármegyei aljegyző, hanem kórházi irnoki hivatalát hagyta el a színművészet kedvéért.

A soproni bankbukás. A pénzintézetek bukásának szomorú sorozata megint szaporodott a «soproni építő- és földhitelbank» országszerte nagy feltűnést keltett bukásával; körülbelül hat millió korona érték tűnt el s számosan vesztették egész vagyonukat. A főbűnös *Schladerer* Alfréd igazgató volt, ki Németországból vetődött Sopronba, hol németeskedésével megnyervén az ottani túlzókat, a bank élére került s a város társadalmi életében is nagy szerepet játszott. Magyarul nem tanult meg, hanem hosszú idő óta annál vakmerőbben folytatta a sikkasztásokat, mígnem végzete utolérte s a börtön elől a halálban keresett menedéket.

A hires «Ehrbar» zongorák és pianinok egyedüli képviselője *Heckenast Gusztáv* (1865 óta fennálló) zongora-terme, IV., Gizella-tér 2 (váczi-u. sarkán). *Ehrbar* gyönyörü zongorákat és pianinokat állitott itt ki, melyekre felhivjuk a zenebarátok figyelmét, mert tudvalevő, hogy az *Ehrbar* zongorák nemcsak a legfinomabbak, hanem a legtartósabbak is. A ki tehát elsőrendü zongorát kiván beszerezni, annak ajánljuk *Heckenast Gusztáv* zongoratermét.

HALÁLOZÁSOK.

Munkácsy Kálmán, tehetséges fiatal iró meghalt október 27-én Esztergomban. Több évig szorgalmas munkatársa volt a fővárosi napisajtónak, s nevét több szépirodalmi dolgozattal, elbeszélésekkel tette ismeretessé. 1866-ban született Esztergomban. Budapesten elvégezte a jogot, azután több évig élt Párisban, Londonban, Amszterdamban. Mikor hazatért, a közoktatásügyi miniszteriumba lépett, a hol elég gyorsan haladt előre; de mint fogalmazó otthagyta a miniszteriumot és újságiró lett. Megjelent könyvei: a «Hóvirágok», «Hosszú estékre», «A szív életéből», «Szürkület». Betegeskedése következtében hazament Esztergomba, a hol az «Esztergom és Vidéke» czimű lapnak lett a szerkesztője. Sorvasztó baja egyre jobban elhatalmasodott rajta, dolgozni már jó ideje nem engedte s végre 35 éves korában véget vetett életének.

Perlaky Kálmán, a főváros egyik ismert ügyvéde, a ki képzőművészeti mozgalmakban sok érdemet szerzett, meghalt 64 éves korában. A képzőművészeti társulatban évek előtt kiváló szerepet vitt, s több évig igazgatója volt. Munkácsyval is szorosabb összeköttetésben állt. Értékes műgyűjtemény, rajzok, vázlatok, festmények maradtak utána. Temetésén a Képzőművészeti Társulatot Lotz Károly alelnök, dr. Ambrozovits Dezső titkár és Telepy Károly műtárnok képviselte. A művészek közül is sokan jelentek meg.

Elhúnytak még a közelebbi napokban: Vinnai és draveczi Dravetzky Adorján, a szegedi kir. Itélőtábla tanácselnöke, Szegeden, 57 esztendős korában, Budapesten is működött mint királyi alügyész. A szegedi királyi Táblához 1895-ben nevezték ki tanácselnökké. — Bessenyői és velikei Skublics Jenő, Zala vármegye törvényhatóságának s közigazgatási bizottságának tagja, 63 éves korában, Zala-Egerszegen. — Kern Gusztáv, vasúti felügyelő, a kassa-oderbergi vasút főpénztárnoka több pénzintézet igazgatósági tagja, Budapesten. — Dr. Ruttner Sándor, kerületi rendőrkapitány, a budapesti állami rendőrség detektiv-osztályának vezetője, ki 1896-ban került Pancsováról Budapestre, 47 éves korában. — Máriássy István, Barsvármegyének volt alispánja, Léva városnak polgármestere, Körmöczbánya városnak díszpolgára, a szabadságharczban huszárhadnagy, 70 éves korában, Léván. — Gregorovich Lajos, a budapesti királyi tábla könyvtárnoka, birói és telekkönyvi vizsgálóbizottság biztosa, 54 éves korában. — Balás Károly szamosujvári kir. aljárásbiró, 30-ik évében. — Neumann Sebestyén, a mezőhegyesi ménesintézet volt vezető főállatorvosa, 84 éves korában, Budapesten. Hatvanhárom évet töltött a hadsereg szolgálatában mint állatorvos s a király több izben kitüntette. — Kánitz Ignácz, nagykereskedő, a fővárosi kereskedővilág egyik tekintélyes tagja, 70 éves korában. — Faisz József, nyug. bányagondnok, 48-as nemzetőr, 76 esztendős korában, Csetneken. — Szilassy János, a pesti hazai első takarékpénztár egyesület tisztviselője, 26 éves korában, Váczott. — Elefánt György, a turini

100-as küldöttség és a czeglédi takarékpénztár igazgatósági tagja, 65-ik évében, Czegléden.

Frigyesi Simonné, Frigyesi Jenő, a fiumei kereskedelmi bank igazgatójának és dr. Frigyesi József szanatóriumi orvosnak édes anyja Budapesten, s temetése Kisvárdán volt. — Özv. Gigler Imréné szül. Bakonyi Vilma Konstancia 66-ik évében, Budapesten. — Gulyás Károlyné, szül. zsarnói Bereczky Zsuzsánna 73 éves korában Miskolczon. — Gruber Hermanné, dr. Vermes József székesfővárosi államrendőrségi helyettes kapitány édesanyja, 59. évében Budapesten. — Özv. Fligl Nándorné, szül. Weszele Hermina, 53 éves korában Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

H. P. Kérdésére a következőkben válaszolhatunk: 1. Az anya nemessége a király kivételes engedélyével ruházható át a fiura. 2. A nőtlenül maradt nagybátya örökbefogadhatja unokaöcscsét s nemességét szintén a király engedélyével ráruházhatja. A kérvényt ez esetben a belügyminiszteriumhoz kell intézni, a következő mellékletekkel: *a)* a nagybátya keresztlevele, *b)* nemességi oklevele, *c)* az örökbe fogadandó fiu szüleinek beleegyezéséről szóló okmány, *d)* hatósági bizonyítvány arról, hogy az örökbefogadó gyermektelen. A királyi engedély különben, a nemesség átruházása tekintetében, rendszerint csak akkor szokott megadatni, ha az örökbefogadó a közélet terén érdemeket szerzett.

Őszi hangulat. *Karczolat.* Valójában hangulatos kis dolgozat s látszik, hogy a szerző szereti a természet szépségeit, ezenkívül benyomásait csinosan le tudja írni, de gyakran nagyon is körülír egyes részleteket, a hová csak egy-egy odavetett vonás kellene. Ez pedig az egész, különben tehetségre való munka élvezhetőségét nagyon leszállítja.

Kagylógyöngyök. Nem igen van köztük igazgyöngy. Aligha igazi érzés sugallta verseit; képei nem a saját szemléletében gyökereznek, nem önként, az érzésből fakadnak, hanem olvasott költemények visszhangjai. Nyelve is szintelen.

SAKKJÁTÉK.

2247. számu feladvány. Minckwitz J.-tól.

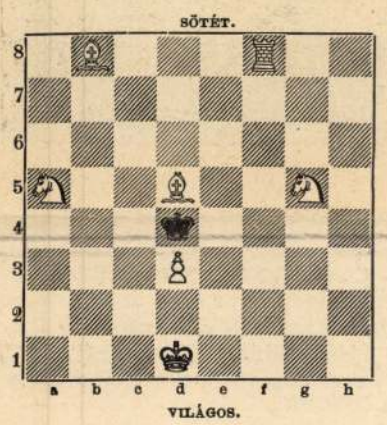

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

A 2231. sz. feladvány megfejtése Mackenzie A. F.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Hb8—a6	Kd5—c4	1.		Kd5—e6 (b)
2. Vh1—f1 †	Kc4—b3—d5	2. Vh1—h5		t. sz.
3. He4— c5 v. Ha6—c7 mat.		3. V v. H mat.		

Világos.	*b.*	*Sötét.*
1.		Fa2—b3
2. g2—g4		t. sz.
3. Megfelelőleg mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Lipótvártt:* Hoffbauer A. — *Bakony-Szentlászlón:* Szabó János. — *Kecskeméten:* Balogh Dénes. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 42-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Érik a, érik a búzakalász.*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
Szerkesztőségi iroda: **Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.**

Schladerer Alfréd, a soproni bank volt igazgatója.

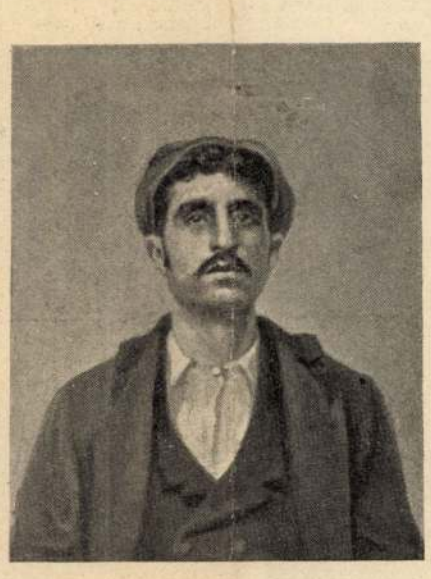

Musolino.

MUSOLINO.

A dél-olaszországi rabló-romantika hőse, az olasz népdalokban a szegények védelmezője és barátjaként megénekelt Musolino végre fogságba került október 9-én. Közel három esztendeig üldözték rendőrök, csendőrök, katonák százai, számtalanszor kisiklott kezeikből. Az olasz államnak hallatlan költségébe került üldözése.

Musolino huszonöt éves fiatal ember. Úgyszólván gyermekkora óta szenvedélyes természete gyakori összeütközésbe vitte a törvénynyel, verekedések, erőszakoskodások miatt. 1898-ban gyilkosság kísérletének vádja alá került s el is itélték 22 évi börtönre. A fogságból azonban sikerült megszöknie s halálos boszút esküdött mindazoknak, a kik ellene tanuskodtak a pörben. Hét embert ölt meg így nagy kegyetlenséggel, házaikat pedig felgyújtotta. Barátait és a szegény parasztokat azonban segítette bajukban s oltalmazta rablók és tolvajok ellen is. Ezért vált oly népszerűvé, hogy üldöztetésekor a nép mindenütt czinkosává lett és segítette a menekülésben. Azért is tudták oly nehezen elfogni, mert üldözőinek úgyszólván az egész lakosság akadályozta munkáját.

A „Zenélő Magyarország“ zongora és hegedü zenemü-ujdonságokat közlő zenemü folyóirat, megjelenik minden hó 1. és 15-én mindenkor 12 oldal tartalommal a legujabb s modern zenemü-ujdonságokkal. Kitüntetve a budapesti országos kiállitáson 1896 és a párisi 1900. évi világkiállitáson — s szerkesztő-kiadójának s Ő csász. és apostoli királyi Felsége legmagasabb megelégedését méltóztatott nyilvánitani. Rendes munkatársai az ország legszámottevőbb magyar zeneszerzői s a külföld világhirü compositorai, a kiknek legsikerültebb szerzeményeit közli a continensen egyedül álló zenemü folyóirat. *Előfizetési ára évnegyedre 6 füzetre*, 72 oldal zenemü tartalommal *3 korona*, mutatvány füzetet 60 fillér beküldése ellen bérmentve küld a «*Zenélő Magyarország*» — *Klökner Ede* zenemükiadóhivatala és zeneműkereskedése, Budapesten, VIII., József-körut 24.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás

Salvator kitünő sikerrel használtatik

vese-, húgyhólyag-, húgydara- és köszvénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.

Diuretikus (viz. hajtó) hatású.

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!

Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.

Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Ha őszül a haja,
használja a „Stella“-vizet
(Hair Regenerator),
mely nem fest de a haj eredeti szinét adja vissza,
Üvegje 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában
ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,
Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

☞ EMKE-levélpapir mindenütt kapható! ☜

EMKE dala!

EMKE-papirt, levélpapirt vegyetek!
Ha rá néztek, feldobog a szivetek.
Magyar fiúk, magyar lányok, tudjátok,
Hogy én nektek magyar papirt kinálok.

Magyar földön, magyar kezek csinálják,
Magyar földön, magyar népnek kinálják
Nem hagyhat ez magyar szivet hidegen,
Úgy is nálunk annyi minden idegen.

Külföld helyett a hazában maradjunk,
A magyar pénzt idegennek ne adjuk!
Hadd tudja meg ebből is a nagy világ,
Hogy a magyar előre tör, s tenni vágy.

EMKE-papirt adjatok a kezembe!
Édes anyám, neked irok én erre,
Van-e ennél szebb papir a világon?
Boltos uram, csupán **EMKÉ**-t kináljon!

☞ Mindenütt kapható! ☜

Kiselejtezett
kis hibák miatt.
Dusan aranyozott, beégett, finom festés, teljes 6 személyes

Étkező-készlet	5.50
Kávés-készlet	3.—
Tea-készlet	3.50
Mocca porczellántálak	3.75
Csemegeállvány tányérokkal, diszes	2.—

Ortner Rezső és Társa
szt.-lőrinczi porczellánfestő-ipartelep
Teréz-körut 32, saroküzlet.
☞ *Vidéki megrendelésnél kérjük a vasuti állomás megnevezését.*

Wadlsteiner F. BUDAPEST
áruháza IV. kerület, Mária Valéria-u. 5.
Cristofle-ezüst, üveg és porczellán
nemüekben.
Cristofle & Co. czég Páris, dusan ezüstözött és aranyozott gyártmányai egyedüli raktára;
Cie des Cristalleries de Bacarat, Páris (Kristályüveg készlet);
Benedikt testvérek Karlsbad, Meierhöfeni porczellángyára (háztartási czikkeiben). 9182
Eladás gyári árakon!

„Henneberg-selyem“

fekete, fehér és szines, méterenként 65 krtól 14 frt 65 krig, sima, csikos, koczkás, mintázott, damasztok stb. (kb. 240 különf. minős. és kb. 2000 különféle szin és rajzolatban stb.)

Menyasszony-selyem	65	kr.	14	frt 65	krig.
Selyem-damasztok	65	«	14	« 65	«
Selyem-basztruhák, ruhánként	8	frt 65	« 42	« 75	«
Selyem-foulardok, nyomtatva	65	«	3	« 65	«
Báli-selyem	60	«	14	« 65	«
Selyem-grenadinok	80	«	7	« 65	«

méterenként postabér- és vámmentesen házhoz szállitva. Minták azonnal küldetnek. Svájczba dupla levélporto jár.

HENNEBERG G. selyemgyáros Zürichben.
Cs. és kir. udvari szállitó. 8535

Péri László

Mercedes-Benz

Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága
Magyarországi Ludwig Alapítvány

Magyar Villamos Művek Rt.

SOROS ALAPÍTVÁNY

Deutsche Telekom

antenna hungária

B&T Consortium

PÉRI LÁSZLÓ

KONSTRUKTIVISTA MUNKÁI

1920-1924

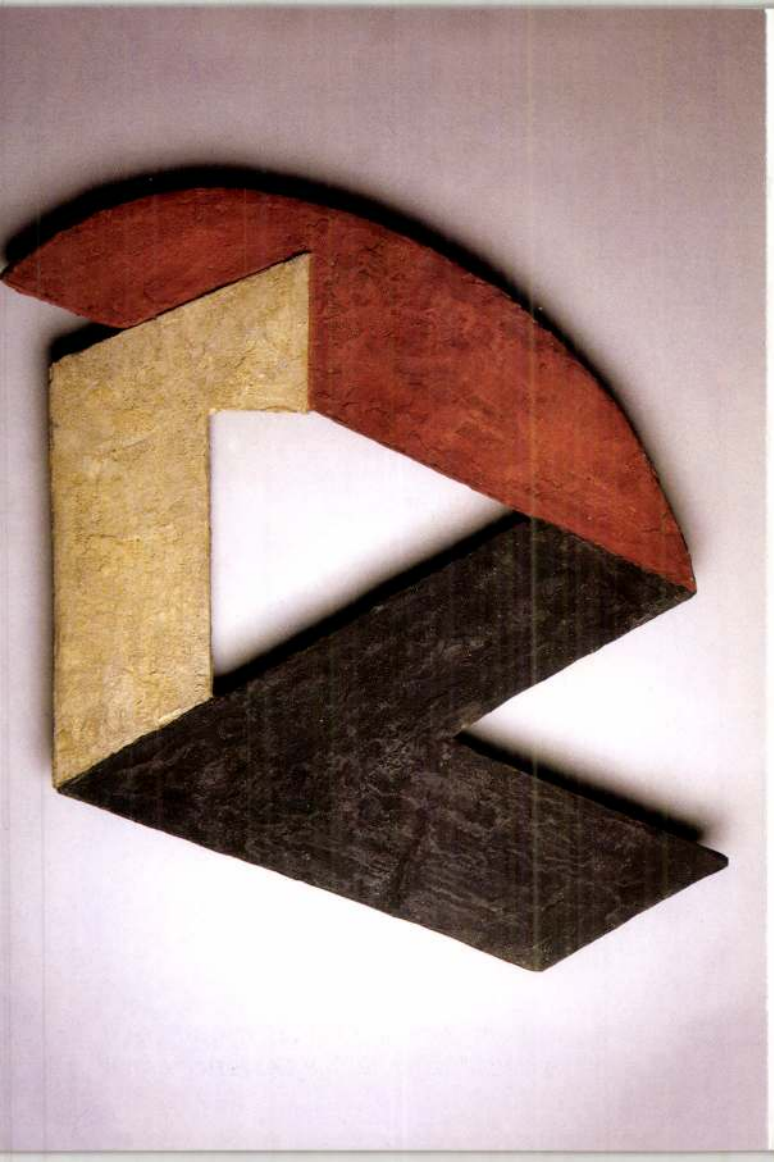

A Szépművészeti Múzeum és
a Magyar Képzőművészeti Főiskola
Tisztelettel meghívja

Péri László
konstruktivista munkái 1920–1924

c. kiállítás megnyitójára
1999. szeptember 17-én
délután 4 órára

Köszöntőt mond:
Prőhle Gergely
az NKÖM közigazgatási államtitkára

A kiállítást megnyitja:
Passuth Krisztina
művészettörténész

A kiállítás 1999. november 28-ig tart nyitva,
a Szépművészeti Múzeum 2. Majakovszky termében

GERTI FIETZEK

STUDIEN ZUM KONSTRUKTIVISTISCHEN WERK VON LÁSZLÓ PÉRI

TEIL II:

Werkkatalog 1918-1928

Abbildungen

Ausstellungsverzeichnis

Literaturverzeichnis

Anhang

PÉRI László

Schriftliche Hausarbeit
der Magisterprüfung

Technische Universität Berlin
Fachbereich 1
Institut für Geschichtswissenschaften
Fachgebiet Kunstwissenschaft

STUDIEN ZUM KONSTRUKTIVISTISCHEN WERK VON LÁSZLÓ PÉRI

für Júlia Szabó

Gerti Fietzek, April 1992

Eingereicht bei: Prof. Dr. Detlef Heikamp
Vorgelegt von: Gerti Fietzek
Berlin 1989 (März)

Perlaszka Domokos

rézmetsző.

a XIX század derekán Pesten, 1815-1845-ben a magyar irodalmi vállalatok, főleg divatlapjaink számára számtalan metszvényt szolgáltatott. Metszvényeiből a divatképeken kívül azonat, mellek jegyzéseiben találhatok, ide sorolom.

Arcképek.

1. Dr. Cseh-Szombati Sámuel 1815. (L. Cseh-Szombati Sámuel Sirhalma Pest. 1815. 8 r.)
2. Martinus Bolla ex Scholis Piis 4 r. 1831.
3. Donna Maria da Gloria, Königin von Portugal. 8 r. Acélm.
4. Mahmud II. Türkischer Kaiser. 8 r. Acélm.
5. Sultan Mahmud in neuen militärischen Costum. Acélm.
6. Laurentius Freich. v. Orczy. (Lieder után acélba m. Almanachhoz).
7. Gróf Dessewffy Antal ravatalán. 1842. Folio acélm.
8. József főherceg nádor és családja Folio. acélm.
9. Bertha, eszmény arcz. Weide után 12. r. Acélm.
10. Földváry Gábor 8. r. acélm. (Lásd „Buda" Zsebkönyv. 1839.

Életképek.

1. Kertészleány 12. r. (1832-évi Urania Zsebkönyv)
2. Az oroszlán szabadító 12. r. u. ott
3. A szerelmesek. (1833 évi Urania)
4. Kisfaludy Károly emléke. 12 rét rajz. és acélba metsze Perlasca D. (1832 évi Auróra)
5. Éjjeli temetés. Rajz. gr. Andrássy Manó. acélba metszé Perlasca D. (Emlény c. Zsebkönyv)

Tájképek.

1. Esztergom várán 8. r. (Regélő 1835)
2. Mehádia 8 r. (u. o. 1836.)

PERLASZKA DOMOKOS, rézmetsző. Wurzbach azt állítja, hogy magyarországi származású, de születési helyét és évét nem említi. Nagy Iván szerint valószinűleg csak beszármazott Magyarországra. 1815—1845 közötti időszakban főleg divatlapjaink számára rajzolt. 1838-ban Arnot Antallal kiadta a „Srbske novine"-t és abba is készített metszeteket. 1839-ben kiadta a „Sveobšti magazin obrazah"-t. Ez „Általános Képcsarnok"-ban számos metszete van. Az 1838. évi pesti árvízről több képet metszett. Wurzbach még a következőket említi: Kollar „Slavy dcéra"-jához több metszet, továbbá Ankona éjjel és Milutinovi', a költő és a lengyel tábornok Chlopicki arcképe.

Magyar vonatkozású és a többi metszetei a következők:

1. Dr. Cseh-Szombati Sámuel arcképe. (l. Cseh-Szombati Sámuel sirhalma. Pest, 1815. 8r.)
2. Martinus Bolla ex Scholis Piis. Arckép. 1831. 4r.
3. Donna Maria da Gloria, Königin von Portugal. 8r. Acélmetszet.
4. Mahmud II., türkischer Kaiser. Acélmetszet. 8r.
5. Sultan Mahmud in neuen militärischen Costum. Acélmetszet.
6. Laurentius Freiherr von Orczy. Lieder Ferencz után. Acélmetszet.
7. Gróf Dessewffy Antal ravatalán. 1842. Acélmetszet.
8. József főherceg nádor és családja. Steinrücker rajza után. (Újabban megjelent az „Iparművészet Könyve" 1902. LXXXV. mellékleteként.)
9. Bertha. Weide után. Acélmetszet. 12r.
10. Földváry Gábor. Acélmetszet. (l. „Buda." Zsebkönyv. 1839.)
11. Esztergom vára. (Regélő. 1835. 8r.)
12. Mehádia. (Regélő. 1836. 8r.)
13. Fraknó vára. (Regélő. 1837. 8r.)
14. Tájkép címlapon. (Szemere Bertalan: Utazása. Pest, 1845. 8r.)
15. Kertészleány. (l. Uránia. Zsebkönyv. 1832. évf. 12r.)
16. Az oroszlánszabadító. (l. u. o. 12r.)
17. A szerelmesek. (l. u. o. 1833. évf. 12r.)
18. Kisfaludy Károly emléke. (l. Aurora. 1832. évfolyam.)
19. Éjjeli temetés. Rajzolta gróf Andrássy Manó. (Emlény. Zsebkönyv.) —128.

Művészet, 1904. 272-273.

Adatok művészetünk történetéhez

PERLASZKA DOMOKOS, rézmetsző. Wurzbach azt állítja, hogy magyarországi származású, de születési helyét és évét nem említi. Nagy Iván szerint valószínűleg csak beszármazott Magyarországra. 1815—1845 közötti időszakban főleg divatlapjaink számára rajzolt. 1838-ban Arnot Antallal kiadta a „Srbske novine"-t és abba is készített metszeteket. 1839-ben kiadta a „Sveobšti magazin obrazah"-t. Ez „Általános Képcsarnok"-ban számos metszete van. Az 1838. évi pesti árvízről több képet metszett. Wurzbach még a következőket említi: Kollar „Slavy dcéra"-jához több metszet, továbbá Ankona éjjel és Milutinovi, a költő és a lengyel tábornok Chlopicki arcképe.

Magyar vonatkozású és a többi metszetei a következők:

1. Dr. Cseh-Szombati Sámuel arcképe. (l. Cseh-Szombati Sámuel sírhalma. Pest, 1815. 8r.)
2. Martinus Bolla ex Scholis Piis. Arckép. 1831. 4r.
3. Donna Maria da Gloria, Königin von Portugal. 8r. Acélmetszet.
4. Mahmud II., türkischer Kaiser. Acélmetszet. 8r.
5. Sultan Mahmud in neuen militärischen Costum Acélmetszet.
6. Laurentius Freiherr von Orczy. Lieder Ferencz után. Acélmetszet.

Művészet 1904

272—273. l. *Adatok művésze*

7. Gróf Dessewffy Antal ravatalán. 1842. Acélmetszet.
8. József főherceg nádor és családja. Steinrücker rajza után. (Újabban megjelent az „Iparművészet Könyve" 1902. LXXXV. mellékleteként.)
9. Bertha. Weide után. Acélmetszet. 12r.
10. Földváry Gábor. Acélmetszet. (l. „Buda." Zsebkönyv. 1839.)
11. Esztergom vára. (Regélő. 1835. 8r.)
12. Mehádia. (Regélő. 1836. 8r.)
13. Fraknó vára. (Regélő. 1837. 8r.)
14. Tájkép címlapon. (Szemere Bertalan: Utazása. Pest, 1845. 8r.)
15. Kertészleány. (l. Uránia. Zsebkönyv. 1832. évf. 12r.)
16. Az oroszlánszabadító. (l. u. o. 12r.)
17. A szerelmesek. (l. u. o. 1833. évf. 12r.)
18. Kisfaludy Károly emléke. (l. Aurora. 1832. évfolyam.)
19. Éjjeli temetés. Rajzolta gróf Andrássy Manó. (Emlény. Zsebkönyv.)

ember, egészen a Portraitok festésének adta magát. Sokakat láttam általa lefestve, sőt önmagát is: mondhatom, helyesb Eltalálót nem kereshetsz".

Virág Benedeknek is őt ajánlja Kazinczy, mikor arról van szó, hogy verseit kiadja és képével akarja illusztrálni. Ezt „a Publicumnak bírnia kell, még pedig a' Kaergling (így!) rajzolása után; mert ez a Kiningeré sem jó, hát még a Stünderé!"

Vida László, Rákóczy Ferencz, Spissich János, Majláth György, Péczeli József, Trattner János Tamás és Szögyény Zsigmond arcképeit is megfestette és ezek nyomtatásban is megjelentek. Ezek leginkább a Tudományos Gyűjtemény mellékletei voltak, az 1821., 1823., 1826. és 1828. évfolyamokhoz. —123.

NEIDL JÁNOS, RÉZMETSZŐ, keresztnevét gyakran Józsefnek írja. Grácban született 1776 március 20-án. Pesten halt meg 1832 augusztus 31-én. Neidl eleinte az ötvösséget tanulta és csak utóbb lett rézmetsző. Kazinczy levelezésében akkor említi először, 1803 okt. 1-én írt levelében Kozma Gergelynek, mikor Virág Benedek illusztrációiról szól. Itt az óda-költő képén magyarul van jelezve, hogy „Neidl Bécsben metsz. 1803." A Nemzeti Múzeumban van egy eredeti levél is tőle 1803 okt. 20-iki kelettel, mely szintén igazolja, hogy Kazinczy ekkor már vele összeköttetésben állott. Három levonatot küld a kiváló írónak, sajnos azonban, nem említi leve-

tetésénél mindjárt hangsúlyozni kell, hogy miképpen vezette a fa, a kő, a bronz a szobrász kezét, sőt egész plasztikai gondolkodását. A szerző egyes műveknél megemlíti, hogy ennek vagy annak a műnek eredetije bronzszobor volt, mi azonban csak márványmásolatában ismerjük. Ez ilyen formában csupán egyszerű adat még. Rá kellene mindjárt mutatni arra, miért formálhatta a művész a bronzszobrot oly sokkal szabadabban, mint a márványszobrot. Nem egy görög szobor kötött formáit, testhez simuló tagjait, mellékholmiját csak úgy értheti meg a tanuló, ha világosan megmagyarázzuk neki, hogy ezt a kötöttséget a kőanyag szabta meg, amelyet a görög művészek a jó időkben mindig respektáltak, sőt a kőanyag szellemében komponálták műveiket. A messze kiterjesztett karok stb. már a bronzanyag lehetőségeiből koncipiálódtak. Itt az anyag beleszól a mű első konceptusába is, tehát többet jelent a helytelenül lenézett egyszerű technikai elemnél. A szerző is tudja, érzi ezt, egy helyen (88. l., a Periklesz-képmás szakál-

Perlaszka D. 2

3. Fraknó vára 8r. (Regélő 1837)
4. Tájkép cimlapon (Szemere Bert. Utarása. Pest. 1845. 8r)

Nagy Iván. Magyarországi képzőművészek a legrégibb időktől 1850 ig. Szarádok. 1874 évf 188–189. l.

k Lexi

Perko A.

T. 1478.

látképen a Lánczhiddal összekötött
yó közepén gőzhajó halad fölfelé,
ötött deregle közelében férfi és nő
budai oldalon gőzhajók látszanak.
17/11.

:32.6 cm.

Budapest.

A Margithid felől felvett
testvérvárost szemléljük. A fol
az előtérben pedig jobbra a kik
beszélget. Ugy a pesti, mint a
Jelzése alól jobbra: A. Perko.
1870.

Aquarell, mér. 19.5

101-90-1.

Perlinger Jeromos

ötvös.

ólyom vármegyében, a sz. kir. városokon kívül, *Radvány* vá
rlinger Jeromos nevű ötvös, ki Pozsonyban tanult. Ezt
ritkán a magáéból, hanem inkább a megrendelő anyagá
városok közelsége miatt nem tűretnek a vármegyében, cz
a kovácsmesterséget űzik.

csénb
kap, a
egy-ké
csak n

Dr. Illésy János: Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ért. 1904 évf. 390. l.

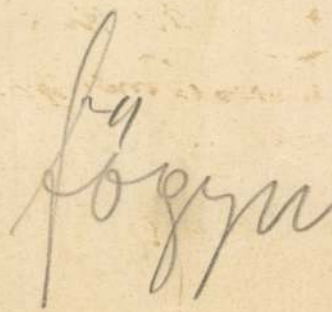

égi nyomda Budapest.

SZOBRÁSZAT/SKULPTUR

CEARĂ TITI

Sz: 1957. Techirghiol

T: IKA 1983.

C: Bucuresti, str. Nicolae Torga 21.

M:

1. Csónak I. (fa - 31/73/43 cm - 1988.)
2. Csónak II. (fa - 23/90/58 cm - 1988.)

CIUTUREANU ALEXANDRU

Sz: 1951. III. 27. Birca - Dolj

T: BKA 1982.

C: Bucuresti, Calea Mosilor, nr. 131. ap. 7. Tel.: 40.0.132012

M:

1. Lakás I. (fa + szegek - 17/102/95 cm - 1988.)
2. Lakás II. (fa - 46/75/68 cm - 1988.)
3. A gömbök tánca (fa - 20/57/33 cm - 1989.)

DUP DARIE

Sz:

T: BKA 1983.

C: Bucuresti, str. Gen. Brosteanu, nr. 25.

M:

1. Auriga (fa + fémlapocskák - 120/40/40 cm - 1990.)

CEARĂ TITI

Sz: 1957. Techirghiol

T: IKA 1983.

C: Bucuresti, str. Nicolae Torga 21.

M:

1. Csónak I. (fa - 31/73/43 cm - 1988.)
2. Csónak II. (fa - 23/90/58 cm - 1988.)

CIUTUREANU ALEXANDRU

Sz: 1951. III. 27. Birca - Dolj

T: BKA 1982.

C: Bucuresti, Calea Mosilor, nr. 131. ap. 7. Tel.: 40.0.132012

M:

1. Lakás I. (fa + szegek - 17/102/95 cm - 1988.)
2. Lakás II. (fa - 46/75/68 cm - 1988.)
3. A gömbök tánca (fa - 20/57/33 cm - 1989.)

DUP DARIE

Sz:

T: BKA 1983.

C: Bucuresti, str. Gen. Brosteanu, nr. 25.

M:

1. Auriga (fa + fémlapocskák - 120/40/40 cm - 1990.)

PERJOVSCHI LIA

Sz: 1961. IV. 11. Nagyszeben (Sibiu)

T: BKA Hallgató

C: 2400 Sibiu, str. Moreni nr. 17.

M:

1. Az énem 3 napja (vt. - 180/100 cm - 1990.)
2. Diszkrét üzenetek (installáció - 1989.)
3. Installáció

PERJOVSCHI LIA

Geb: 11.04.1961. Sibiu

S: ABKB Student

A: 2400 Sibiu, str. Moreni nr. 17.

L:

1. 3 Tage meiner Persönlichkeit /GT - 180/100 Cm - 1990/
2. Diskrete Nachrichten /Installation - 1989/
3. Installation

PLOSCARU-PANAIT ILEANA

Sz: 1959. XI. 26. Bucuresti

T: KKA 1983.

C: Bucuresti, sector I. str. Aviatiei nr. 10. bl. 5F, sc.5. et. 2. ap. 66. Tel.: 40.0.538838

M:

1. HelyzetI. (vt. - 100/100 cm - 1990.)
2. Helyzet II. (vt. - 100/100 cm - 1990.)
3. Helyzet III. (vt. - 100/100 cm - 1990.)

PLOSCARU-PANAIT ILEANA

Geb: 26.11.1959. Bucuresti

S: ABKC 1983.

A: Bucuresti, sector I. str. Aviatiei nr. 10. bl. 5F, sc.5.et.2.ap.66.Tel: 40-0-538838

L:

1. Lage I. /GT - 100/100 Cm - 1990/
2. Lage II. /GT - 100/100 Cm - 1990/
3. Lage III. /GT - 100/100 Cm - 1990/

RASOVSZKY GHEORGHE

Sz: 1952. IX. 4. Bucuresti

T: BKA 1977.

C: 75381 Bucuresti, str. Drumul Gazarului, nr. 40. sc. IV. ap. 32. Tel.: 40.0.291667

M:

1. (RA) Föld, vonal, levegő (vt. - 100/70 cm - 1990.)
2. (RA) Föld, vonal, levegő (vt. - 100/70 cm - 1990.)
3. (RA) Föld, vonal, levegő (vt. - 100/70 cm - 1990.)

RASOVSZKY GHEORGHE

Geb: 4.09.1952. Bucuresti

S: ABKB 1977.

A: 75381 Bucuresti, str. Drumul Gazarului, nr. 40. sc.IV.ap.32. Tel: 40-0-291667

L:

1. /RA/ Erde, Linie, Luft /GT - 100/70 Cm - 1990/
2. /RA/ Erde, Linie, Luft II. /GT - 100/70 Cm - 1990/
3. /RA/ Erde, Linie, Luft III. /GT - 100/70 Cm - 1990/

STĂNESCU MIRCEA

Sz: 1954. VI. 15. Plojesti

T: BKA 1978.

C: 2400 Sibiu, str. Kolarov nr. 49., et. III. ap. 44. Tel.: 40.24.46940

M:

1. A királyságról (vt. - 215/315 cm - 1990.)
2. A királyságról II. (vt. - 315/215 cm - 1990.)
3. A királyságról III. (vt. - 315/215 cm - 1990.)

STĂNESCU MIRCEA

Geb: 15.06.1954. Plojesti

S: ABKB 1978.

A: 2400 Sibiu. str. Kolarov nr. 49. et.III.ap.44. Tel: 40-24-46940

L:

1. Über das Königstum /GT - 215/315 Cm - 1990/
2. Über das Königstum II. /GT - 315/215 Cm - 1990/
2. Über das Königstum III. /GT - 315/215 Cm - 1990/

RIGLER JÓZSEF EDE

papírneműgyár részvénytársaság

B U D A P E S T

Gyártelep és központ: **VI., Rózsa-utca 55.**
Fióküzletek: **IV., Váci-út 33. — V., Gróf Tisza István-u. 14.**
Különféle minőségben tart raktáron:
RAJZPAPIROST tekercs és ívekben, hazai és külföldi gyártmányt
RAJZESZKÖZÖKET iskolai és műszaki célra
RAJZTÁBLA, háromszög-, fejes- és prizmavonalzókat
TUST, fekete és színes, hazai és külföldi gyártmányt
KÜLÖNFÉLE író- és rajzszereket
Irjunk „ADRIA" levélpapíroson.
Kapható különféle minőségben.

Már régen vége az előítéletnek!

A magyar gyártmányú

TURÁN IRÓN

16 fokozatban

a

TITÁN IRÓN

5 fokozatban

A művészi rajzolás minden igényét kielégíti!

TITÁN-COLORED és AQUACOLOR
ideális pasztel- és festő irón — 24 féle színben

Mindenütt kapható!

SCHULER JÓZSEF RT BUDAPEST
V., ERZSÉBET-TÉR 13.

vargyasi Máté Ernő könyvnyomdája, Budapest, József-utca 41. Tel.: 139—259.

Rajztanítás 1943. 9. szám

Görögország mai művészeti problémáiból. Az athéni Szépművészeti Főiskola az idén ünnepli fennállásának százéves fordulóját. A főiskolát ez alkalomból alaposan átszervezik, hogy megfelelhessen a görög művészet újabb követelményeinek.

A görög kormány most elhatározta, hogy művészkamarát létesít, amelynek tagja lesz valamennyi hivatásos görög művész. A kamara létesítésével a művészet fejlesztését és a hivatásos művészek támogatását akarják előmozdítani. A kamara négy alosztályra, nevezetesen a festők, szobrászok, rézmetszők és iparművészek csoportjára oszlik.

A Soproni Képzőművészeti Kör, a *Soproni Munkahét* keretében rendezett 33. tárlatán a kör aranyérmét *Horváth* József kartársunknak ítélte oda. Az aranyérmet a kör nem egyes művek díjazására alapította, hanem olyan művésznek adja, aki a kör életében kimgasló munkásságot fejt ki és művészete országos viszonylatban is elismert értéket jelent.

Matolcsy Lajos és Ujhegyi Gyula kartársaink, a siófoki áll. polg. iskola igazgatója, ill. rajztanára nívós képkiállítást rendeztek a nyár folyamán a siófoki Fürdő Kaszinó téli helyiségeiben. A kiállításnak sok látogatója volt.

† **Perjés (Prasser) Miklós** elhunytáról lapzárta után értesültünk. Megboldogult kartársunk 1938-ban szerzett középisk. rajztanári oklevelet, melyhez 1939-ben a tanítóképző-intézetit is megszerezte. „Rippl Rónai József művészete" címen értekezést írt. Két éven át tanított a veszprémi kegyestanitórendi r. k. gimnáziumban.

Művészet kövön és csonton!

A művészi alkotás vágya már az ősemberben is élt. Azonban neki még a legridegebb anyaggal és legprimitívebb eszközökkel kellett kínlódnia. Annál csodálatraméltóbb, milyen kifejezést tudott adni művészi érzelmeinek. • Kézműves szempontból valóságos játék a mai művész helyzete! A rajzoláshoz egy tetszésszerinti keménységű eszköz áll rendelkezésére: az alkalmazkodó, simulékony irón. Évezredek múltak, míg ezt a kifejező, tökéletes segédeszközt feltalálták.

HARDTMUTH

A mi történetünk - az irón története! *

KOH-I-NOOR

*) Kerek 150 évvel ezelőtt sikerült HARDTMUTH Józsefnek a természet úttörő korrigálása: • keramikus irónból feltalálása. Ez az irónbélgyártás alapvetője mind a jelenben, mind a jövőben az egész világon!

Mondrian, Piet 50, 201
Monet, Claude 7, 121, 140
Muche, Georg 81
Munch, Edvard 9, 118
Munkácsy Mihály 126, 134, 137, 138, 139, 140, 142, 228
Muthez, Richard 220

Nagy Balogh János 169, 174
Nagy Sándor 201
Nolde, Emil 7, 8, 114
Nemes Lampérth József 170, 171

Nyergesi János 174

Paál László 134, 139
Paizs–Goebel Jenő 168
Passuth Krisztina 236
Pataki Gábor 236
Pechstein, Max 80
Perlrott Csaba Vilmos 126, 158–159, 160
Petőfi Sándor 126
Péri László 81, 92, 96, 203, 211, 213–214, 241
Picasso, Pablo 14, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 124, 151, 163, 201, 203, 205
Piloty, Karl 133, 136, 168
Pissarro, Camille 121, 140
Poelzig, Hans 48, 51
Poussin, Nicolas 90
Pór Bertalan 98, 162, 164–165, 172, 200
Prinzhorn, Hans 64
Pru'dhon, Pierre Paul 118
Puni, Ivan 11, 29–31

Raffaello 184
Redon, Odilon 118
Reinhardt, Max 91
Rembrandt 7
Renoir, Pierre August 119, 120, 121, 140
Rippl–Rónai József 85, 126, 143, 144–148, 149, 150, 153, 154, 161, 174, 178
Rousseau, Henri 118, 186, 187, 216

Scheiber Hugó 199–200, 241
Schelfhout, Lodewijk 8
Schlemmer, Oskar 81
Schlichter, Rudolf 81
Schmidt–Rottluff, Karl 8, 80
Schönberger Armand 158, 163
Schrade, Hubert 88, 89
Schwitters, Kurt 12
Signac, Paul 7, 140
Simon J. György 182
Sisley, Alfred 121, 140
Slevogt, Max 7, 80
Steinmetz, Georg 91

Székely Bertalan 125, 131, 133–136, 137, 140, 172
Szinyei Merse Pál 136, 140, 141, 142
Szobotka Imre 160
Szőnyi István 134, 153, 167, 168–169, 170, 215

Tatlin, Vladimir 28, 45
Terborch, Gerard 19
Thorn–Prikker, Jan 8, 201
Tihanyi Lajos 118, 154–157, 158, 161, 163
Tiziano 89
Togores, José de 82
Toorop, Jan 8, 201
Toulouse–Lautrec, Henri 121
Tour Donas, Marthe 11

Uitz Béla 153, 165, 166–168, 170

Vallotton, Félix 146
Vaszary János 134, 141, 142, 143, 148–150, 169, 174
Vámosi Pál 241
Velázquez 119
Vlaminck, Maurice 82
Vuillard, Edouard 146

Walden, Herwarth 7
Westheim, Paul 89
Whistler, James 7, 146
Wolf, Georg Jacob 89
Wucher, Mónika 236

Zahn, Leopold 118
Zola, Emile 126

PÉRI LÁSZLÓ

Kállai Ernő: Összegyűjtött írások. I. Magyar nyelvű cikkek, dokumentumok 1912–1925. Bp. 1993, Argumentum — MTA MKI

Péri László

dagok

FOTÓ: CINEMASTAR

lelne Benedek illedelmes, művelt fiú szerepének. De nem, Árpa Attila a legmacsóbb férfiarcok egyike, ez például remekül látszik Hajdú Szabolcs filmjében is, ezért nem alkalmas a hősszerelmes romantikus figurájának ösztönös alakítására. *Jávor Pál* párában úszó szeme, finom gesztusai esetleges feminin jellegük ellenére is nyilvánvalóvá tették, miért olvad el az ártatlan Schneider Terka a látványától.

Szirtes Ági mint Julcsa és társa, Tóbiás (*Balázs Péter*) kilógnak a történetből, irreális szereplők az újgazdag háztartásban; már Édes Anna sem volt ennyire falusias, nem is beszélve a sofőr szerepében csetlő-botló Tóbiásról.

Ullmann Mónika vette át egyfelől Mimi (*Erdélyi Mici*), másfelől az aktuális csábító nőt játszó *Dobó Kata* szerepét. Nem vitás, hogy alkatilag megfelel a követelményeknek, de színészi tapasztalatlansága sugárzik a vászonról.

Gyöngyössy Bence koproducer szerint szeretni kell a magyar filmet. Én szeretem is, ám de nem feltétlen csodálom.

túra

fogástalanul lovagol a klasszikus női nyeregben. *Stanley Tucci* mint Puck talán a legjobban érti meg azt a különös, tündérekkel, varázslatokkal, bolondos, összekuszált szerelmekkel, féltékenységekkel, irigykedésekkel és bűbájos költészettel átszőtt mesét, ami a szentiványéji álom. A baj tehát nem a színészekkel van, hanem a biciklikkel.

Hoffman ugyanis azt találta ki (s állítólag ez volt az egész filmkoncepció alapötlete), hogy szereplőit – elsősorban a négy ifjú szerelmest – biciklin közlekedteti, mivel a játék idejét valamikorra a századforudló éveire teszi, a szépséges olasz táj, Toszkána dombjai, ligetei, gyönyörű kastélyai, villái, hangulatos kisvárosi utcái, tavernái, forgatagos, színes piacai környezetébe. A bicikli akkor élte gyermekkorát. A Girardi-kalapos, szűk zakós, csőnadrágos fiatal urak és malomkerék nagyságú florentinkalapos, bidres-bodros hosszú szoknyás ifjú hölgyek hadakoznak is velük sokat, de többnyire teljesen lényegtelenül. Ez a film fő szervezőjévé előléptetett bicikliötlet ugyanis semmit nem tesz hozzá a shakespeare-i műhöz.

De a toszkánai helyszín s a századforduló ideje sem jobb ötlet. Olasz tájaknál maradva, Calabriában, Lombardiában vagy Szicíliában éppígy lehetnénk. Shakespeare számára sem az volt a lényeg, hogy az ókori görög Athénba vitte a játékot. A lényeg viszont valahol ott volna, amit egy röpke jelenetben a darabbeli darab hősnőjét, Thisbét játszó fiatal színész produkál (neve sem a sajtóanyagokból nem derül ki, sem a kilométer hosszú stáblistáról nem sikerült biztosággal megállapítani). Amikor elsiratja az ő vélt halála miatt öngyilkossá lett szerelmét, Pyramust, úgy átéli fájdalmát, oly megindító, annyira emberi, hogy meg kell könnyezni. Itt, körülbelül egyetlen percre, Shakespeare és a költészet van jelen.

Világmodell, avagy a kisember világa

Kiállítások Péri László műveiből

GALÉRIÁK

■ P. SZABÓ ERNŐ

„Mivel ő az, aki a történelmet alakítja, mindig is az ember marad a legfontosabb a művészet számára" – élete vége felé ezzel a mondattal fejezte be önvallomását *Péri László* (1899–1967), a XX. századi magyar művészet egyik legizgalmasabb, legellentmondásosabb pályáját befutó alakja, akit a művészettörténet éppen azon művei miatt tart kiemelkedően fontos alkotónak, amelyek nem ábrázolják, inkább modellezik az emberi világot. 1920–24 között, Berlinben születtek e konstruktív művei, míg élete további negyvenhárom évének termése révén legfeljebb a „futottak még" kategóriába sorolja.

A huszadik század művészete azonban nem ítélhető meg a romantika fekete-fehérben fogalmazó jelzőivel. Eme alapigazság újragondolására Péri művészetével kapcsolatban most ad lehetőséget, hogy míg a Szépművészeti Múzeum a művész konstruktivista munkáinak bemutatására vállalkozott, addig a Home Galéria tárlata éppen a következő négy évtized terméséből válogatva érzékelteti, hogy hogyan élnek tovább az ifjúkori eszmények – miközben azt is kétségtelenné teszi, hogy Péri művészetében mintegy személyessé válva, „egyénítve" figyelhető meg az a válság, amely a következetes művészi útkeresés és a közvetlen társadalmi hasznosság nehezen vagy egyáltalán nem feloldható ellentétéből alakult ki. Erről az ellentétről a művészek jó része egyáltalán nem vesz tudomást: vagy mélyen saját szintje alatt teljesít, hogy a művészet valódi értékei iránt tájékozatlan közönségnek megfeleljen, vagy vakon halad előre, a senki földjén, ahová természetszerűleg csak a legbátrabbak követik. Valószínűleg a posztmodern időszakának kellett elérkeznie ahhoz, hogy az ellentmondás feloldására törekvő Péri életműve – és drámája – újra a figyelem középpontjába kerüljön.

Herwarth Welden ugyanis, a berlini Sturm galéria tulajdonosa, aki az ismeretlen magyar művész műveit 1922-ben bemutatta, egyszer már úgy fogalmazott: *Chagall* és Péri a világ legnagyobb festői. Akkoriban készített konstruktivista művei, reliefjei, plasztikái ma is a magyar szobrászat modern hagyományának részét képezik – éppen ezért kerültek a hasonló című, a Magyar Képzőművészeti Főiskola által rendezett kiállítássorozat keretében a Szépművészeti Múzeumban a közönség elé.

Péri azonban nemcsak azok között volt az első, akik a természet, a makro- és mikrokozmosz törvényeit modellező konstruktív képzőművészeti alkotásban mintegy a vágyott társadalmi rend utópiáját fogalmazták meg, de első volt azok között is, akik az utópisztikus építmény csinosítgatására ráunva konkrétabb társadalmi feladatokra vágytak; e feladatokat az építészetben találta meg. Négy évig a berlini szenátus beosztott tervezőjeként dolgozott, majd ismét visszatért a képzőművészethez, s előbb a orosz fővárosban, 1933-tól pedig Londonban kísérelte meg a fiatalkori eszmények és a művész feladatáról vallott új nézetek ötvözését. A Home Galéria kiállítása szerint meglehetősen vegyes eredménnyel. Folytatta betonnal végzett izgalmas kísérleteit, amelyekben a geometrikus konstrukció, a különleges perspektivikus megoldások találkoznak figuratív, olykor egyenesen elbeszélő jellegű részletekkel (a kutatások szerint valójában ekkor realizálta néhány olyan tervét is, amelyek fiatalon híressé tették, de azokat akkor csak efemer anyagokból készítette el. Közben rajzolt, festett, nyomatokat készített. Művei főként az angol munkásság, a kisemberek világát ábrázolják, a háború képeit idézik meg. Olykor tömören, expresszíven, máskor az újságrajz, a karikatúra színvonalán. Az utóbbi évszázadok nagy mestereiben találta meg a viszonyítási pontot, hiszen – fogalmazott – bármilyen sok eredményt hozott is az absztrakt művészet, sohasem lesz olyan esztétikai és emocionális hatása, mint azok műveinek. Miközben azonban így gondolkozott, legizgalmasabb lapjain rendre felfedezhetők az egykori konstruktív munkák elemei, a merész perspektívák, a végtelenben találkozó egyenesek, amelyek között olyan bizonytalanul jelentek meg az emberi alakok, mint amilyen bizonytalan a viszony a jelen embere és a művészet között.

A magyar rádiózás napja alkalmából Szőts Ernő, a Magyar Telefonhírmondó és Rádió Rt. első ügyvezető igazgatója emlékének adózott tegnap a Magyar Rádió Rt. Ebből az alkalomból obeliszket állítottak fel Szőts Ernő sírjánál a Kerepesi temetőben (képünkön). Pátzay Pál alkotta meg a néhai igazgató egész alakos bronzszobrát, melyet a Rádió Aulájában avattak fel, majd ezt követően átadták a frissen alapított Szőts Ernő-díjakat (a Robotos Júlia szobrászművész alkotta érméket) és az Ezüst tollakat az arra érdemesítetteknek. Ezüst tollat kaptak: Gyalog Rozi, Szigethy Anna, Szabó Éva, Kovalik Márta, Gyenes György, Galamb György, Csapó Károly, Boros Attila, Illényi Gáborné, Arató Gézáné, G. Tóth Ferenc, Steinbach Sándor, Köteles Mária és Szalóki Judit FOTÓ: BURGER ZSOLT

BOJLER
ELMŰ-AKCIÓ
50–120 liter
21 990–29 900
Szereléssel is!
AQUA LEDNICZKY
1119 Bp., Tétényi út 37.
Tel.: 203-6778, 203-6779

Autós-motoros
futárszolgálat
REDDA-MOTOR Kft.
Telefon: 218-0888
MAHIR 73291/1H

NAPI MAGYARORSZÁG
ONLINE
ÚJ!
http://www.napimagyarorszag.hu

MAHIR

Vidéki hirdetésfelvevő irodáink
szeretettel várják tisztelt ügyfeleinket

CSABA-HÍR Kft.
5600 Békéscsaba,
Andrássy út 32.
Tel.: 06(66)441-244

MAHIR Debrecen Kft.
4026 Debrecen,
Hunyadi u. 16.
Tel.: 06(52)311-870

MAHIR Pécs Kft.
szekszárdi kirendeltsége
7100 Szekszárd,
Perczel M. u. 1–3.
Tel.: 06(74)311-719

MAHIR Kecskemét Kft.
6000 Kecskemét, Árpád krt. 2.
Tel.: 06(76)481-794

MA-HÍR 2000
PR Reklámügynökség
8000 Székesfehérvár,
József A. u. 11.
Tel.: 06(22)311-414

MAHIR Győr soproni irodája
9400 Sopron,
Várkerület 9.
Tel.: 06(93)311-035

Keleti Hirdető Kft.
4400 Nyíregyháza,
Zrínyi u. 8–10.
Tel.: 06(42)310-115

Veszprémi Hirdető Iroda Kft.
8200 Veszprém,
Kossuth L. u. 6.
Tel.: 06(88)423-639

MAHIR Keszthely Kft.
zalaegerszegi kirendeltség
8900 Zalaegerszeg,
Eötvös u. 12.
Tel.: 06(92)313-230

MAHIR Keszthely Kft.
8360 Keszthely,
Kossuth L. u. 12.
Tel.: 06(83)314-280

MAHIR Pécs Kft.
7621 Pécs, Ferencesek u. 9.
Tel.: 06(72)210-258

Média Point Kft.
5002 Szolnok, Jubileum tér 5.
Tel.: 06(56)424-004

HIRDETŐ Szombathely Kft.
9700 Szombathely,
Széchenyi u. 10.
Tel.: 06(94)310-774

MAHIR

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Békés Megyei Önkormányzat pályázatot hirdet vizuális arculatának megtervezésére.

A pályázat célja: az önkormányzat átfogó arculati kézikönyvének összeállítása az alábbi tartalommal:
- ❑ levelezési anyagok (levélpapír, boríték, fax stb.);
- ❑ cégazonosítók (névjegyek, betűtípusok stb.);
- ❑ meglévő címer használata.

A pályázat tartalmazza:
- ❑ a referenciamunkákat a pályázó által készített arculatok közül (min. 1);
- ❑ a vállalási árat;
- ❑ a vállalási határidőt.

A pályázat beadási határideje: a megjelenést követő két héten belül.

A pályázatokat az alábbi címre kérjük:
Békés Megyei Önkormányzat
5601 Békéscsaba, Derkovits sor 3.
A pályázattal kapcsolatos további felvilágosítás:
Nagy Ferenc sajtóreferens, tel.: (06-66)-441-603.

PÁLYÁZAT A F

Az Ifjúsági és Sportminisztérium és a
tésére az alábbi helyekre:

A Regionális Ifjúsági Irodák a Mobilit
Gyermek és Ifjúsági Alapprogram és a

Az álláshelyek betöltésének feltét
Felsőfokú végzettség, legalább 3 éve
szociális/informatikai) gyakorlat; társa
gió ismerete és ott bejelentett állandó
gol, német vagy francia nyelvből és a
– részletes szakmai önéletra
– egy, a pályázó közreműkö
– az iroda vezetésére vonatk
– iskolai végzettséget, szakk
– 3 hónapnál nem régebbi e
A kinevezés alapjául a jelentkező szak
ménye szolgál. A 2000. február 1. időpo

A pályázat
További in
Cím: 114

A MAHIR PRESS MÉDIA KFT.
hirdetésszervező-üzletkötő
munkatársakat keres keretes hirdetések szervezéséhez
Kiemelkedő jutalékkal hirdetésszervezők jelentkezését várjuk
Tel.: 322-2448

UTAZÁS, SZABADIDŐ
MORY'S UTAZÁSI IRODA
50 utazási iroda ajánlata 1 helyen, a DÉLINÉL!
Bel- és külföldi utazások
Akciós és last minute utak
Repülőjegyek kedvező áron
Síutak, iskolai kirándulások, buszbérlés
1123 Bp., Alkotás u. 7/a
Tel./fax: 213-9444
Partnereink akciós ajánlata nálunk is
ÉRVÉNYES!

KARÁCSONYIVÁ
A NAPI MAGYARORSZÁG 1999. december 10-i szá
az országszerte megrendezésre kerülő karácso
Információ, hirdetésfelvétel: 342-

Perlaki Jónet üvegfestőnek.

A hét liturgiája

Szeressük meg a szemlélődést és tanuljuk meg a várakozás alázatát Isten szava előtt. (Josef Ratzinger)

Július 23. ÉVKÖZI 16. VASÁRNAP (Brigitta, Lenke.) — *Igeliturgia: I.:* Uram, jöjj el hozzám. (Ter 18, 1—10a.) — II.: A világ kezdete óta elrejtett titok nyilvánvalóvá lett a szentek előtt. (Kol 1, 24—28.) — Evangélium: Mária és Márta vendégül látja az Urat házában. (Lk 10, 38—42.) — Zöld, saját mise, Dicsőség, Hitvallás, évközi vasárnapi prefáció. — *Énekrend:* Ho 230. — 550.— 616.— 430. — Ho 230. — 598. — Ho 287. — *Zsolozsma.* 4. zsoltárhét.

Július 24. Hétfő. Árpádházi Boldog Kinga emléknapja. (Krisztina.) — Kiv 14, 5—18.: Mt 12, 38—42.

Július 25. Kedd. Szent Jakab apostol ünnepe. (Kristóf). — Saját mise, olvasmányok: 2Kor 4, 7—15.: Mt 20, 20—28.

Július 26. Szerda. Szent Joakim és Szent Anna, a Boldogságos Szűz Mária szüleinek emléknapja. (Anikó, Anita.) — Kiv 16,1—5, 9—15.: Mt 13, 1—9.

Július 27. Csütörtök. (Olga, Árvácska) — Kiv 19, 1—2. 9—11. 16—20b.: Mt 13, 10—17.

Július 28. Péntek. (Győző, Szabolcs, Vidor.) — Kiv 20, 1—17.: Mt 13, 18—13.

Július 29. Szombat. Szent Márta emléknapja. (Flóra, Beátrix, Virág.) — Saját mise, olvasmányok: 1Jn 4, 7—16.: Lk 10, 38—42.

Július 30. ÉVKÖZI 17. VASÁRNAP. (Zöld.) — *Igeliturgia:* I.: Ter 18, 20—32. — II.: Kol 2, 12—14. — Evangélium: Lk 11, 1—13.

— *Énekrend:* Ho 257. — 550. — 616. — 561. —Ho 257. — 598. — Ho 285.

TALÁLKOZÓ

LAUDATE '95 — IV. Keresztény Ifjúsági Zenei Találkozó lesz július 23-án, vasárnap du. 4 órától az Ujszegedi Szabadtéri Színpadon, a Szegedi Szabadtéri Játékok részeként. A korábbi évek tapasztalatai alapján a szervezők, résztvevők és látogatók számára egyaránt beigazolódott, hogy a találkozó mind lelki, mind zenei téren igen jelentős hatást fejt ki. A fellépő ének- és zenekarok az igazságnak szeretnének hirdetői lenni, hogy a fiatalság rádöbbenjen: legfontosabb a teljes igazság tökéletes megtalálása. Zenéikkel szeretnék Őt adni, aki fényt gyújt a világban, izt ad létünknek és magában hordozza minden problémánk megoldását. Az idei találkozó résztvevői: Hódi Tücsök Világot Rengető Nagyzenekara, Hárfa gyermekzenekar, Edwin Munoz (Columbia), Veritas együttes, Márk Attila (Románia), Sillye Jenő és barátai, Vikidál Gyula és Baráth Attila, Magyar Continental Singers. A találkozón a részvétel díjtalan. A találkozó kiegészítő programjaként július 23-án, vasárnap 11 órakor közös szentmise lesz a találkozó résztvevőinek a Szeged-Felsővárosi templomban, melyen közreműködik Saji és barátai.

A KALÁSZ várja régi népfőiskolásait augusztus 5-én, Havasboldogasszony napján, de. 10 órára a budapesti találkozóra. Helyszín: 1122 Budapest, Hajnóczy u. 10. I. 9. Tel.: 156-4534; Marzsó Hermin.

PÁLYÁZAT

A Piarista Szakmunkásképző Iskola az alábbi munkakörökre keres jelentkezőket: *német nyelvtanár, kollégiumi nevelőtanár (teljes óraszámban), történelem szakos tanár (óraadóként).* Jelentkezni lehet szerdán 9—12-ig, 2131 Göd, Jávorka S. u. 18. címen és a (27) 345-167-es telefonon.

A szobi Szent László Római Katolikus Gimnázium pályázatot hirdet *igazgatói és latin tanári állásra.* Jelentkezni július 30-ig lehet. A pályázatnak tartalmazni kell a pályázó szakmai önéletrajzát, edigi működési helyeit, az illetékes plébános ajánlását és a fizetési igényt. Lakás megoldható. A pályázatokat Tóth István tartományfőnök címére kell benyújtani: 1118 Budapest, Ménesi út 26.

SZOLGÁLTATÁS

RENDBEHOZOM, üzembiztosra átalakítom az elektromos harangozóberendezéseket. Farkas Titusz 2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: (29) 410-119.

KEREKES Kegytárgy Nagykereskedés 1131 Bp. Babér u. 17/b. Tel.: 140-7392. Nyitvatartás: 10—16 óráig. **Termelői áron,** kegytárgyak, porcelánok, szentképek, képeslapok, imakönyvek nagy választékban. Kérje ingyenes színes képes katalógusunkat! **Kiszolgálás, csak plébániák és kiskereskedők számára!**

EZÜST- és fém-kegytárgyak, dísztárgyak, javítása, polírozása, gravírozás. Templomoknak és magánszemélyeknek. 10—17 óráig. Margit krt. 62. Tel.: 201-5560. RIEMER

KEGYTÁRGYAT A KÉSZÍTŐTŐL! Rózsafüzérek, fa- és fém-keresztek széles választéka, fali és talpas kivitelben. Gyertyatartók, gyertyalámpák, képkeretek és egyéb kegyeleti ajándéktárgyak kaphatók a Bp. XV. Rákos u. 185 sz. alatt. Kiszolgálás kereskedők és plébániák részére. Török László kegytárgykészítő. Tel.: 160-0480; (30) 413-574.

OLTÁRÓK, szobrok restaurálását, aranyozását vállalom, 5 év garancia. Balassagyarmat, Rákóczi u. 75. Tel.: (35) 311-067.

PARKETTÁZÁST, csiszolást, lakkozást, PVC-szőnyegragasztást garanciával azonnalra is vállalok. Tel.: 149-0822.

BÁDOGOS és üveges munkák végzése magas épületeken, nehezen megközelíthető helyeken. BHA GMK SPERGEL LAJOS Tel.: 112-6849.

PARKETTÁSMESTER! Örök garanciával vállal mindennemű parkettás munkát, PVC-szőnyegragasztást, közületeknek is. Lakástelefon: 201-4442. Rádiótelefon: 06 (30) 415-495.

SZOBAFESTÉS, tapétázás, kőműves munkák, burkolás, lakásfelújítás, garanciával közületeknek is. Tel.: 149-1293, vagy (30) 404-866. POLLÁK.

IMAÓRÁK—LELKIGYAKORLATOK

A Jézus Szíve Családja és Engesztelő Tábora hívja minden tagját és a Jézus Szíve tisztelőit nagy engesztelésre július 23-án az Aga utca 1—3. (XIII. ker.) szám alatti Gyermekotthonba. Az engesztelés a 10 órai szentmisével kezdődik. A jelentkezéseket kérik Laurer Károly ügyintézőnél leadni: 1203 Bp., János tér 4. I. em.).

A Pestújhelyi Keresztelő Szent János templomban (XV. ker. Pestújhelyi tér) június 23-án, de. 10 órára Szent Kristófra emlékező szentmisére várják az autósokat és motorosokat. Szentmise után a hagyományok szerint megáldják az autókat és motorkerékpárokat.

A pesti Domonkosoknál Szent Domonkos ünnepén P. Barsi Balázs OFM tart triduumot, augusztus 6-7-8-án, az esti 6 órai szentmisén. A 8-i szentmisén új szerzetes testvérek öltöznek be. Minden érdeklődőt szeretettel várnak. Cím: 1146 Bp., Thököly út 56.

Az Esztergom—Budapesti Főegyházmegye Hitoktatási Felügyelősége lelkigyakorlatot szervez hitoktatók számára. Téma: Az Evangelizáció: az Örömhír bennem. Vezeti: Hollai Antal, az esztergomi Szeminárium spirituálisa. Ideje: 1995. augusztus 22. 12 órától, augusztus 25. 14 óráig. Helye: Dobogókő, Manréza Lelkigyakorlatos Központ, 2099 Dobogókő, Fény u. 1. Elhelyezés: 2—3 ágyas szobákban. Költsége: 3.500,— Ft. Jelentkezés: 1. Személyesen 500,— Ft adminisztrációs költség befizetésével; 2. Piros postai utalványon történő befizetéssel (Hitoktatási Felügyelőség 1014 Budapest, Úri u. 62. Tel.: 212-2306). **Jelentkezési határidő: július 31.** Csoportos jelentkezés esetén is kérjük a résztvevők nevét és címét a postai utalványon felsorolni.

Jelentkezés Kateketikai Lelkigyakorlatra. A Magyar Katolikus Püspöki Kar Hitoktatási Bizottságának Rendezésében az egri szemináriumban augusztus 21-től 24-ig lesz az Országos Kateketikai Továbbképző Lelkigyakorlat XXV. ezüst-jubileumi lelkigyakorlata. Téma: A katekéta lelkisége. A lelkigyakorlat spirituálisa Keszthelyi Ferenc püspök atya lesz. Előadók: Pápai Lajos győri püspök, Kerényi Lajos, Bindes Ferenc, Péteri Pál, Oláh Miklós, Mándy Zoltán, Tarjányi Zoltán és Rédly Elemér. A lelkigyakorlat részvételi díja: Bentlakóknak: 500.— Ft adminisztrációs hozzájárulás + teljes ellátás költsége egyágyas szobában: 2.500,— Ft, többágyas szobában: 2.000,— Ft. bejáróknak 500,— Ft adminisztrációs hozzájárulás + étkezési költség. (Reggeli: 80,— Ft, ebéd: 180,— Ft, vacsora: 140,— Ft.). **Jelentkezési cím: Papnevelő Intézet Gondnoksága, 3300 Eger, Foglár u. 6. Jelentkezési határidő: augusztus 10.** Erre a lelkigyakorlatra a hitoktató atyákat hívjuk és várjuk. A világi hitoktatókat és a lelkipásztori munkatársakat majd az 1996-os győri ismétlésre várjuk. A jelentkezők szíveskedjenek egyházmegyéjüket és szentelési évüket közölni. Az ellátás hétfőn délben ebéddel kezdődik és csütörtökön délben ebéddel fejeződik be. Agyneműt, reverendát hozni nem kell. Koncelebráláshoz albát és fehér stólát hozzanak magukkal. Aki tud, hozzon magával Hozsannát és a Népdal Zsoltárok füzetét.

Lelkigyakorlatok Leányfalun: Július 31.— aug. 3.: (3 nap) egyetemista, főiskolás fiúk (Legeza József). **Július 31.—aug. 3.** Máriás Papi Mozgalom világi hívei. **Augusztus 3—7.:** (4 nap) pedagógusok (Lukács László Sch. P.). **Augusztus 7—10.:** (3 nap) székesfehérvári egyházmegyés papok (Bosák Nándor megyéspüspök). Más egyházmegyések jelentkezzenek: 8000 Székesfehérvár, Szabadság tér 10. címen. **Augusztus 14—17.: (3 nap) pedagógusok (Király Ernő); Augusztus 30—szeptember 2.: (3 nap) férfiak—nők (Illés Béla SJ).** Részvételi díj napi 1.120,— Ft. A jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak. Cím: 2016 Leányfalu, Móricz Zs. út 141. Tel.: (26) 383-212. Fax: (26) 383-302.

A máriabesnyői Mater Salvatoris Lelkigyakorlatos Ház az alábbi lelkigyakorlatokat hirdeti meg: **szeptember 29— október 1.:** „Engedjétek hozzám a kicsinyeket." Családosok lelkigyakorlata. Elegendő jelentkező esetén gyermekeknek külön programot szervezünk; **október 9—12.:** „Szűz Mária Jézus Anyja" (rózsafüzér titkain keresztül). Mindenkinek, korhatár nélkül; **október 26—29.:** „Megtörten is remélek". Magányosok, elváltak részére; **november 13—17.:** „Lemenőben már a nap." Idősek részére; **november 24—26.:** „Életem legnagyobb döntése." Házasságra készülők részére; **december 7—10.:** „Virraszító szeretet jutalma". Adventi lelkigyakorlat mindenkinek, korhatár nélkül. **Jelentkezési cím:** Mater Salvatoris Lelkigyakorlatos Ház 2100 Gödöllő-Máriabesnyő, Kapucinusok tere 3. Tel./fax/üz. rög.: (28) 320-176. Költsége: elhelyezés szerint, 900—1100,— Ft/fő/nap. Jelentkezési határidő: a meghirdetett időpontot megelőzően két hét. A jelentkezés után jelentkezési lapot küldünk, melyet kitöltve kérünk visszaküldeni. A lelkigyakorlatok kezdete első nap este 6 órakor, befejezése általában utolsó nap ebéd után.

A SZÍV Lelkiségi Központ (2022 Tahi, Villasor 7—9. Tel./fax: (26) 387-162, tel.: (26) 385-160) második félévi programjai: október 5—8.: Lelkigyakorlat fiatal (25—45 év közötti) házaspároknak. Vezeti: Bíró László kalocsa-kecskeméti s. püspök. Ha a szülők csak gyermekeikkel tudnak részt venni, a 6—14 év közötti gyermekek számára párhuzamos programot készítünk elő. **Október 10—17.:** Csendmeditációs lelkigyakorlat, 18 éven felülieknek. Vezeti: P. Mustó Péter SJ. Bevezetés a kontemplatív imába, napi 4—6 óra csendes meditáció, tapasztalatok megosztása, napi szentmise. **November 23—29.:** Szentignáci lelkigyakorlat szerzetesnőknek. Vezeti: P. Alois Berger SJ és Sr. Irene Luster-Haggeney (tolmáccsal). Jelentkezéseket folyamatosan elfogadunk. Elsősorban azok jelentkezését várják a lelkigyakorlat vezetői, akik már részt vettek az előző két bevezető programon. **December 1—3.:** Bibliadráma. Címe: Mély kútba tekintek. Vezeti Eisenbarth Krisztina adjunktus. A programra a korábbi résztvevőket, de új érdeklődőket is várunk. Részlet a meghívóból: „Advent első hétvégéjén lehetőségünk van bibliai szereplők „bőrébe" bújva keresni szomjúságunk valódi okait s azt, ami szomjunkat csillapítja, oltja." **December 7—10.:** Papszülők lelkigyakorlata. Téma továbbra is: Az Evangélium iskolájában. Vezeti: P. Nagy Ferenc SJ és Obendorf Beatrix SJC. Papok és szerzetesek szüleit várjuk. A programba mindig bekapcsolódhatnak új érdeklődők is. **December 18—22.:** Nyugdíjasok számára lelkigyakorlat. Címe: Karácsony az életünkben. Vezetik: a Jézus Szíve Népleányai Társasága tagjai. **Egyénileg vezetett lelkigyakorlat** a szentignáci lelkigyakorlatok szellemében. Vezeti: Obendorf Beatrix SJC. Azok számára ajánljuk, akik vágynak csendes szemlélődésben a Bibliával imádkozni. Előzetes jelentkezés alapján egész évben lehetőség van ilyen lelkigyakorlatot végezni. Egész évben fogadunk pihenésre, nyugalomra vágyó egyházi személyeket, hozzátartozóikat— számunkra ismerős személyek ajánlása alapján. Érkezés a jelzett első napon 17 órától, távozás az utolsó lelkigyakorlatos napon 13 óra után. Napi díj: 896,— Ft, amely teljes ellátást tartalmaz, és érkezéskor kell befizetni. Jelentkezés a fenti címen, telefonon vagy írásban. Jelentkezés után részletes tájékoztatót küldünk.

FELVÉTEL

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kara pótfelvételit hirdet az alábbi szakokra: *angol, latin, francia, német, magyar, olasz, történelem, szlavisztika (cseh, lengyel, szlovák) filozófia bölcsész szakokra, illetve angol, francia, német, olasz nyelvtanári szakokra.* **Jelentkezést csak két szakra fogadunk el.** A nyelvtanári szakok csak bölcsész szakokkal párosíthatók. Karunkon csak nappali tagozatos képzés folyik. **A felvételi vizsga tárgyai:** a szaknak megfelelő tantárgyakból írásbeli és szóbeli, kivétel a szlavisztika és a filozófia, mindkettőből csak szóbeli felvételi vizsga van. A szak felvételi követelményéről a Tanulmányi osztály ad felvilágosítást.

A jelentkezés határideje: 1995. július 31. Helye: 2081 Piliscsaba, Egyetem u. 1. Levélcím: 2081 Piliscsaba, Pf. 2. Érdeklődni a Tanulmányi osztályon lehet. Telefon: (26)375-375 vagy (26) 375-066. **Jelentkezés módja:** levélformában, pótfelvételi kérelem, melynek tartalmaznia kell a következőket: — a jelentkező személyi adatait, lakcímét, irányítószámmal, a választott szakpár megjelölését; — mellékelni kell egy rövid önéletrajzot, az érettségi bizonyítvány másolatát (középfokú vagy felsőfokú C.), 2 db saját címre megcímzett kisborítékot felbélyegezve. — A felvételi eljárási díj befizetéséhez (1.500,— Ft) csekket a behívólevéllel küldünk. Az egyetem tandíjat szed, mértéke az 1995-96-os tanévben 60.000,— Ft. Vidékiek számára kollégiumi elhelyezés lehetséges.

Katolikus Főiskolai Fiúkollégium nyílik szeptemberben Győrött, a Damjanich u. 58. szám alatt (Révfaluban, a Széchenyi István Műszaki Főiskola közelében). Jelentkezni lehet 1995. július 31-ig az alábbi címen: Egyházmegyei Hivatal, 9021 Győr, Káptalandomb 1. A jelentkezésekhez mellékelni kell orvosi igazolást, lelkipásztori ajánlást, index vagy bizonyítvány másolatot és 2 db igazolványképet. A kollégiumi díj megállapításánál az állami kollégiumok díját veszik alapul. Szociális kedvezmény lehetséges. A jelentkezés elbírálás után személyes elbeszélgetésre hívnak meg minden hallgatót. Bővebb felvilágosítás kérhető a (96) 432-076-os telefonszámon, naponta 19—21 óráig.

A Veszprémi Katolikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola (8200 Veszprém, Szeglethy u. 6., tel.: (88) 420-011) az 1995/96. tanévben új típusú 3 éves nappali tagozatos ápoló képzést indít. Jelentkezés: érettségi bizonyítvánnyal, önéletrajzzal, levélben vagy személyesen az iskola igazgatóságán. Kollégiumi elhelyezést biztosítunk. **Határidő: 1995. augusztus 20.**

OKTATÁS

MATEMATIKA, fizika korrepetálás. Tel.: 116-7718.

TÖRTÉNELEMBŐL, irodalomból és helyesírásból felvételire előkészítést vállal gimnáziumi tanárnő. Tel.: 202-4598, 137-6860.

GIMNÁZIUMI tanár, korrepetálást, javítóvizsgára felkészítést vállal kémiából és fizikából. Tel.: 113-7283.

MATEMATIKÁBÓL középiskolásokat pótvizsgára felkészítek, Zuglóban. Tel.: 183-5967, este.

RÉGISÉG

ÉRTÉKBECSLÉST ingyen vállal, valamint régi bútorokat, festményeket, porcelánokat és egyéb régi tárgyakat vásárol a Váci u. 66. szám alatti régiségbolt. Tel.: 266-4110.

LÓNYAY Antikvitás vásárol hagyatékot, bútort, festményt, dísztárgyakat, porcelánt, bizsut, dobozos evőeszközöket, képkereteket, képeslapokat. Kubista festményekért, érdekesebb bútorokért extra felárat fizetünk. Vidékre is ingyenesen megyünk. Tel.: 216-2351, 114-0106, 217-9010. Levélcím: Lónyay Antikvitás 1093 Bp. Lónyay u. 25.

VÁROSMAJOR Galéria — régi festmények, bútorok, szőnyegek, csillárok vétele, eladása. Bp. II. Szilágyi Erzsébet fasor 3. Moszkva tértől a harmadik ház. Tel.: 212-3156.

KATA ANTIKVITÁS üzletünkben vásárolunk bútort, hangszert, festményt, Boemm Rita zsáner képeket, órákat, dísztárgyakat, játékot, hagyatékot. Vidékre is megyünk, azonnal készpénzzel fizetünk. Telefon egésznap: 217-4368.

ÁLLÁS

MŰSZÖVÉST és stoppolást vállalok elsőrendű kivitelben. Tel.: 155-4436.

FŐISKOLÁT végzett vezető főnővért keresünk most nyíló solymári nyugdíjas otthonunkba. Érdeklődni: hétfőn és szerdán 9—12-ig. Tel.: 135-4332.

KÉTMANUÁLOS, pedálos, elektromos orgonát vásárolnék. Tel.: (62) 405-686.

KÁRPÁTI és SZŐNYI Antikvárium. Régi könyvek, metszetek és térképek adás-vétele. 1055 Bp. Szent István krt. 3. Tel.: 111-6431.

A Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola költségtérítéses másoddiplomás szociálpedagógus képzést indít levelező formában. A képzés alapfeltétele a pedagógusi diploma (kivételes esetben egyéb diplomát is elfogadunk). A képzés 1995. októberében indul, 6 féléves időtartamban, melynek 5—6. félévben lehetőség van gyermekvédelmi, illetve családsegítő specializáció felvételére. A költségtérítés mértéke: 35 ezer Ft/félév. Érdeklődése esetén jelentkezési lapot és tájékoztatót a tanulmányi osztály (felbélyegzett és megcímzett boríték ellenében) küld. Jelentkezési határidő: 1995. augusztus 15. Cím: 2072 Zsámbék, Zichy tér 3. A borítékra írják rá: szoc. ped. levelező.

EGYHÁZI ZENE

A budavári Nagyboldogasszony (Mátyás-) templomban július 23-án, de. 10 órakor Mozart: Missa Sollemnis. Km. a liverpooli katedrális énekkara és a Mátyás-templom zenekara, vezényel: Philip Duffy.

A budapesti Szent István-bazilikában július 24-én, hétfőn este 7 órakor Tóth László orgonál és Wolfgang Gräber trombitán játszik. Műsoron: Bach-Händel-, Fasch-, Wieggert- és Dubois-művek.

A Budafok-belvárosi plébániatemplomban július 29-én, szombaton este fél 7 órakor, az esti szentmisén Liszt Ferenc halálának évfordulóján: Liszt: Missa Choralis.

A tihanyi Bencés Apátsági templomban július 29-én, szombaton du. fél 6 és este fél 9 órakor Déri András orgonaművész ad hangversenyt. Közreműködik Antal Bernhardt kürtművész (Stuttgart). Műsoron: Bach-, Haydn-, Beethoven-, Brahms- és Mendelssohn-művek.

A budapesti Deák-téri templomban július 30-án, este 6 órakor Herbert M. Hoffmann frankfurti orgonaművész hangversenye lesz. Műsoron: Bach-, Ficocco-, Mendessohn- és Schumann-művek.

BÚCSÚK

A Batthyány-téri Szent Anna templomban az idén is megtartják a hagyományos Nagyszülők miséjét. Az ünnepet megelőzően 3 napos lelkigyakorlatot tart július 27-, 28-, 29-én este a 6 órai szentmise keretében Hollai Antal, az esztergomi Papnevelő Intézet spirituálisa. Az ünnepi szentmisét 30-án este 6 órakor Paskai László bíboros, prímás érsek tartja. Ez az ünnep egyben a templom felszentelésének 190. évfordulója. Az ünnepre mindenkit szeretettel várnak.

Erdőtelek-Hanyikápolna Szent Anna Aszszony búcsúünnepe július 30-án lesz. Délelőtt 10 órakor kezdődő szentmisén szentbeszédet mond Gyenes Gyula jászárokszállási főesperes. Mise után körmenet. Július 16-án és 23-án vasárnap délután 5 órakor lesz szentmise a környező falvak híveinek. (Megközelíthető: a 31-es főúton Tenk és Dormánd között a pusztában. A Szent Anna asszonyt tisztelő híveket szeretettel várják.

Máriagyűdön július 30-án: Nagyszülők búcsúja. Szentmisék vannak: Vasárnap és Mária-ünnepeken 8 és 10 órakor, a főbúcsúk előestéjén 19 órakor. A 19 órai szentmise után körmenet a Fájdalmas Anya szobrához, szentóra, gyertyás keresztút, éjfélkor szentmise elhunyt szeretteinkért, reggelig ima és virrasztási lehetőség a templomban. A csoportok előre jelezzék érkezésüket, hogy a gyóntatáshoz elegendő papot tudjanak biztosítani. Cím: R. K. Plébánia 7818 Máriagyűd, Vujicsics u. 66. Tel./fax: (72) 351-468.

Mátraszentimre—Fallóskúton Szent Anna napján, szerdán a búcsú nagymise keretében, déli 12 órakor Pap Géza abasári plébános áldja meg az új szabadtéri misézőhelyet és oltárt.

A szanyi Szent Anna kápolna búcsúját július 29-én és 30-án tartják. 29-én, szombaton este 8 órakor szentmise, gyertyás körmenet Böcskei Győző újmisés vezetésével. A búcsú nagymise július 30-án, vasárnap de. 10 órakor kezdődik. Ünnepi miséző és szónok: Rimfel Ferenc Szentgotthárd II. plébánosa.

MEGEMLÉKEZÉS

A balatonalmádi Szent Imre templomban július 29-én este 7 órakor engesztelő szentmisét mutatnak be a Balaton áldozataiért. A szentmisén közreműködik a Városi Vegyeskar. Szeretettel hívnak minden érdeklődőt, hogy együtt imádkozzanak a vízbefúltak lelki üdvéért.

Érsekújvári öregdiákok! Figyelem! Az érsekújvári magyar gimnázium volt tanára, **Gánóczi Mihály,** sok dél-szlovákiai diáknemzedéknek annak idején rajongva szeretett és tisztelt, népszerű és felejthetetlen Miska bácsija, a közeli napokban töltheti be 100. életévét. Ez alkalommal hajdani tanítványai **1995. július 29-én, szombaton délután 3 órakor az újvári Szent József-temetőben** lévő sírjánál kívánják megköszönni néki midazt, amit tudásban, emberségben és meg nem alkuvó magatartásban tőle kaptak. Kérik a Magyarországon élő érsekújvári öregdiákokat, hogy a jelzett napon jelenjenek meg ők is minél többen Miska bácsi újvári sírjánál.

HALÁLOZÁS

Dudás Edit Angolkisasszony nővér életének 81. évében, július 8-án elhunyt. Temetése július 14-én volt a verőcei temetőben.

Horváth Margit Arnolda IML nővér életének 90. évében június 25-én elhunyt. Temetése június 25-én volt a verőcei temetőben.

Petró Mária M. Bella Miasszonyunkról Nevezett Kalocsai Iskolanővér életének 76., szerzetesi fogadalmának 55. évében a Szeretetszolgálat csákvári Otthonában június 13-án az örökkévalóságba költözött. Élete a ki nem fogyó csendes jóság volt. Június 16-án Csákváron helyezték örök nyugalomra.

Marótí Evelin M. Júlia Miasszonyunkról Nevezett Kalocsai Iskolanővér 67 éves korában, szerzetesi hivatásának 48. évében, július 1-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Évtizedekig volt Balatonendréd egyházközségének kántora, hitoktatója, a Miasszonyunk Világi rendjének megszervezője, lelkes vezetője, sokoldalú tevékenységével valósította meg élete feladatát: „Tegyetek sokat a gyermekekért." Tiszta életével sugározta hivatását. Temetése július 10-én volt a balatonendrédi temetőben.

Meleg szeretettel tudatjuk, hogy **Hendi János** művész 93. életévében elhunyt az Urban. **Gyászoló család.**

Műemlékjellegű templomunkban a missziós keresztnél és az épülő új altemplomban adományozások révén **urnahelyek válthatók.** Az adományokból közösségi ház épül. Cím: Bp. XIX., Tass u. 5. 9—13 óra között. Telefon: 157-0547.

El nem évülő urnafülkék válthatók az elkészült Szent György-templom altemplomában (Bp. X., Sörgyár út 73/A). Tel.: 261-0208.

El nem évülő urnahelyek előjegyezhetők a budapesti Szent Mihály templom (Angolkisasszonyok) alatt lévő kriptában (Bp. V., Váci u. 47/b.). Jelentkezni lehet: hétköznap délután fél 6— fél 7-ig, vasárnap délelőtt fél 11— fél 12-ig a sekrestyében. Tel.: 137-8116.

El nem évülő URNAHELYEK válthatók a budapesti nagy Szent Teréz plébániatemplom alatt lévő kolumbáriumban (Bp. VI., Nagymező u. és Király u. sarok). Jelentkezni lehet szerdán du. fél 5-től fél 7-ig, pénteken 10—12-ig és vasárnap 11—12-ig a plébániahivatalban (Bp. VI., Pethő S. u. 2.).

NÉGY férőhelyes urnafülkék foglalása az óbudai Jó Pásztor templomban (Szőlő u. 56.), tel.: 188-3938.

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA

Új Ember

KATOLIKUS HETILAP

Főszerkesztő: Rónay László
Főszerkesztő-helyettes: Kipke Tamás
Főmunkatárs: Parancs János
Szerkesztőség: Bókay László, Elmer István, Feszler Magdolna, Giczy György, Szerdahelyi Csongor, Szikora József, Tóth Sándor
Gépi tördelés: Kálmán György
Felelős szerkesztő és kiadó: Lukács László

Sorozatterv: T. Szatmári Gabriella
Készítette: a Szikra Lapnyomda RT.
Táskaszám: 2472
Felelős vezető:
Dr. Csöndes Zoltán elnök, vezérigazgató
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Kossuth L. u. 1., I. 1. 1053
Postacím: Budapest, Pf. 111. 1364
Telefon:
Szerkesztőségi ügyek: 117-3438
Előfizetés, terjesztés: 117-3661
Egyéb kiadóhivatali ügyek: 117-3933
Csekkszámla:
OTP VII. 218-98316/512-016820-3. sz
Templomi árusítás és előfizetés az Új Ember Kiadóhivatal útján
Előfizetési díjak negyedévre 375 forint, fél évre 750 forint, egész évre 1500 forint.

Terjeszti a Magyar Posta Rt., HÍRKER Rt., NH Rt. és alternatív terjesztők
ISSN 0133—1205

HÁZASSÁG

29/168 egyetemet végzett, hívő katolikus lány, szintén egyetemi végzettségű hívő katolikus társát keresi. „Szentségi házasság 722".

64 éves felsőfokú végzettségű férfi megismerkedne vallását gyakorló hölggyel. „Szentségi házasság 765".

SZERETETTEL várunk színvonalas programokra, ha független, társra vágyó, főleg budapesti és környéki keresztény értelmiségi hölgy vagy férfi vagy. Jelentkezés: Gyöngyház Klub Bp. IX. Ráday u. 55. utca frontról, hétfő—szerda 16—20 óra között, telefon: 217-6189.

AZ INVENIO Katolikus Házastárs- és Lelkitárskereső Szolgálat munkanapokra eső minden héttőn és pénteken 15—18 óráig telefonon és személyesen várja az érdeklődőket. Cím: Bp. XIV. Amerikai út 48. Levelezési cím: 1245 Bp. Pf.: 1031. Tel.: (30) 404-882

35/180/68 zenét, kertészkedést művelő, természetjáró pedagógus hasonló személyiségű pedagógus lányt keres házasság céljából. „Otthon 713".

PEST környéki vagy Pest megyei házias hölgy levelét várom, aki megbízható társa lenne egy 49 éves kézbesítőnek. „Szentségi házasság 800".

EGYÉB

KÉTSZEMÉLYES egyiptomi, floridai vagy New York-i út, tetszőleges időpontban olcsón, áron alul eladó. Tel.: 184-2727, 121-1387.

FŰNYÍRÁST vállalok saját gépekkel. Budapest és környékén. Tel.: este 180-9783.

SEGÍTSÉGRE szoruló emberrel eltartási szerződést kötnék. „Anya és gyermeke 761".

PIARISTA gimnáziumban érettségizett matematika-ábrázoló geometria szakos pályakezdő tanár állást, félállást keres. Tel.: (76) 325-866.

ERDŐTELEK Rk. Egyházközsége, oklevelés kántort keres és harangozó állást kínál augusztus 1-i hatállyal. Házaspárok előnyben. Plébánosi ajánlás szükséges. Cím: 3358 Erdőtelek, Fő út 113.

SÜRGŐSEN keresünk gondozónőt idős, cukorbeteg hölgy éjszakai felügyeletére. Tel.: 131-5924 este 6—8-ig.

KÁNTOR tanuló, otthoni gyakorlás céljából harmóniumot keres. Tel.: (82) 318-143.

PÉCELEN, közel a főútvonalhoz, a Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola keres: 1 német szakos tanárt vagy bármely más szakos pedagógust, akinek német nyelvből „C" nyelvvizsgája van, határozatlan időre. 1 alsós napközis nevelőt, I. osztályos tanulóknak, határozott időre. 1 felsős napközis nevelőt — földrajz, technika, zene, testnevelés szakosok előnyben — határozott időre. Plébánosi ajánlás szükséges. Közalkalmazotti bért, útiköltségtérítést és étkezési hozzájárulást biztosítunk. Jelentkezés Pécelen, Kossuth tér 7. 8—16 óráig. Tel.: Postán át, Pécel 142, határidő július 25. Vagy Bp. Ménesi út 27. Elek Paula nővérnél, tel.: 166-5611.

GONDOZÁS

SZAKKÉPZETT ápolónő vállal ápolást, masszírozást, tornáztatást. Tel.: 168-9479, 19—21 között.

BARÁTSÁGOS, tapasztalt, németül jól beszélő nyugdíjas ápolónőt keres Németországban (Schwarzwald) élő kedves idős házaspár. Jelentkezés a 166-0356, 161-2625-ös telefonszámokon.

KISLÉTSZÁMÚ, családias villáinkban idősek, élete végéig tartó elhelyezését, gondozását vállaljuk. Életjáradék is lehetséges. Tel.: 284-1148, 175-7950.

LAKÁS

EGYEDÜLÁLLÓ (28 éves) keresztény nő 2 kisgyerekkel (3 éves, 7 hónapos), lakásmegoldást keres 10 ezer forintig. „Nóra".

TELEFONOS földszinti, zöldövezeti, 46 nm-es lakás eladó. Tel.: 177-4320, szombat, vasárnap kivételével 14—19 óra között.

VALLÁSOS egyetemista lánynak, különbejáratú szoba a Moszkva tér közelében 10.000.- Forintért kiadó, tanárnőnél. Telefon este: 135-0026.

95-ös év közepén nyíló solymári nyugdíjas otthonunkban még szabad lakrészek leköthetők. Részletes információ héttőn és szerdán 9—12-ig a 135-4332-es telefonon.

KISPEST központjában 60 nm-es, 1+2 fél szobás, nagy konyhás, telefonos, hidegmelegvízórás, parabolaantennás lakás eladó. Irányár: 2,9 millió forint. Tel.: (33) 311-645.

ÖRÖKLŐDŐ bekerülési lehetőséggel, teljes ellátást biztosító idősek otthonába jelentkezéseket fogadunk el. Azonnal igénybevehető ellátással. Festői környezetben Balatonhoz, Hévízhez közel. Naptény Otthonház 8316 Várvölgy Kossuth L. u. 67.

TANÁR albérletet keres. Zugló előnyben. „Zugló 763".

ÉRTELMISÉGI lány részére albérlet kiadó. „Otthon Áruház 760".

TÖBB LAKÁSOS kertes házban megvehető önkormányzati lakást vennék 35—45 nm-ig. „Minden megoldás érdekel 633".

MÁTYÁSFÖLDÖN földszinti másfélszoba, étkezős (52nm), parkra nézö, gázfűtéses, telefonos, nem panel öröklakás eladó. Tel.: 271-7424 esténként.

DIPLOMÁS lány garzonlakást bérelne, vagy albérletbe társulna a Déli pályaudvar közelében, vagy jó közlekedéssel, csendes helyen. Hódmezővásárhely 6800 Somogyi Béla 86. Tel.: (62) 342-347.

TÖBBGYERMEKES értelmiségi házaspár független nénit vagy bácsit nagyszülőként házába fogadna lakásáért. Segítsük egymást! Tel.: 183-5967 este.

KÉT hívő diáklány részére kisgyermekes családnál különbejáratú, összkomfortos souterrain lakás olcsón kiadó Budakalászon, szeptembertől. Érdeklődni augusztus 15-e után. Tel.: 06 (30) 417-706.

OLCSÓ üdülési lehetőség fiataloknak, családoknak Rakacán 50 személyre. A részleteket telefonon: (48) 456-014.

SOPRONBAN kétszobás, összkomfortos lakás július-augusztus hónapra kiadó. Fűzési lehetőség van. Napi 2.000.- Ft. Tel.: (99) 325-063.

XXII. kerület Angeli

Fénysugarak mestere

A templom belső tere magával kell ragadja a betérőt. A gótikus templomokban sokfelé a színes üvegablakok jelentik az egyetlen természetes fényforrást. Aki teheti, színes filmre fényképezi őket: hiszen nagyban hozzájárulnak a templom belső szépségéhez. A szobrok és festmények készítőinek nevét olykor még csak tudjuk, de hogy ki készítette az ólomüveget, azt csak a legritkábban.

Tavaly egy nyári éjszakán robbanás rázta meg a Mátyás-templomot. A közvélemény hosszú ideig nem tudott napirendre térni a barbár pusztítás láttán. A templomból kődarabok estek ki, üvegablakok törtek be, s mint utóbb kiderült, szinte minden díszesen illusztrált üveg meglazult, megsérült.

Állam és egyház, szegény és gazdag összefogott, hogy előteremtsék a restauráláshoz szükséges összeget. A kivitelezésre pályázatot írtak ki. A 38 négyzetméternyi sérült üvegfelület restaurálását három pályázó, három üvegművész nyerte el. *Mester Éva, Hefter László* és *Perlaki József*. Perlaki József restaurálta

az ablakok felét, köztük a Gara-kápolna ólomüvegeit.

Bakonyszentkirályban él gyerekeivel és feleségével. Ott jártamkor a Gara-kápolna ablakait már vissza is szállította eredeti helyére, s csak a kisebb munkák voltak hátra.

— Körülbelül július 24-re készen kell lennem mindennel, mert akkor veszi át a munkákat a megrendelő — kezdte a beszélgetést Perlaki József. Kérésemre aztán arról beszélt, miképp lesz valaki üvegfestő-művész.

— Érettségi után nem tudtam pontosan, mi szeretnék lenni, de éreztem, valamilyen kézművesművészetben lelném örömömet. A család régi barátja, *Pituk József Viktórián* indított el végül is ezen az úton. Az Országos Szakipari Vállalatnál helyezkedtem el, ott tanultam meg a gyakorlati fogások jelentős részét. Ráébredtem, sem tervezni, sem kivitelezni nem lehet a szakmai tudás nélkül.

Öt évvel az érettségi után, ismerve már az üvegfestészet gyakorlatát, Perlaki József és felesége leköltözött egy ütött-kopott bakonyszentkirályi házba. Az első évek a ház rendbehozatalával és egyéb kisebb munkákkal teltek. Aztán jöttek megrendelések mindenfelől az országból s az országhatáron túlról is. Mosonmagyaróvártól Szegedig sorolhatnánk a templomokat és az intézményeket, s csak véletlenszerűen emeljük ki Balatonbozsokot, a Piarista kápolnát, Mikekarácsonyfát vagy a református teológiai akadémia épületét, melyek Perlaki József üvegablakaitól lettek még szebbek. Az üvegfestők — mint mondja — nincsenek könnyű helyzetben, hiszen a templom tervezője vagy gondol díszes ablakokra, vagy nem. Aztán az üvegablak csak a templomépítés utolsó pillanataiban kerülhet a helyére, amikor már mindenki sietne a felszentelléssel. S az is gyakori, hogy ekkorra már elfogy az építésre szánt összeg. Évek múlva talán ismét akad annyi pénze egy-egy plébániának, hogy díszes üvegablakokat is rendelhessen.

Más lehetett régen a templomépítés, hiszen *Steindl Imre*, kora kiváló építésze, számtalan munkát adott *Roth Miksá*nak, aki a magyar üvegfestő művészet eddigi legnagyobb alakja volt. Egy bizonyos szint elérése után a külföldi műhelyek megtekintése, esetleg néhány hónapos gyakorlati munkával egybekötött ismerkedés jelenthetné a továbbfejlődést. Ehhez azonban az intézményes feltételek nincsenek meg, alapítványok nem segítik ezt a törekvést, így csak a remény marad, hogy egyszer majd csak lesz annyi pénze egy-egy művésznek, hogy elinduljon Nyugat-Európa felé, és a könyvekből már ismert templomokat, műhelyeket megtekintse, felvegye velük a kapcsolatot.

A Mátyás templom üvegablakainak restaurálása, talán nem túlzás azt mondani, új korszakot hozott a magyar üvegfestészetbe. Szigorú szakmai előírások határozták meg, milyen technikával, milyen anyagokkal lehet pótolni a hiányzó, és javítani a sérült részeket. A három nyertes pályázat teljesítette ezeket a követelményeket, s így kapta meg a munkát.

Bizalmi munka ez, hiszen a tervek elkészítésével már körvonalazódik az üvegablak formája, de a végső képet akkor látja a laikus, amikor helyére kerül, s először átsüt rajta a napfény.

B.L.

A templomépítés példája...

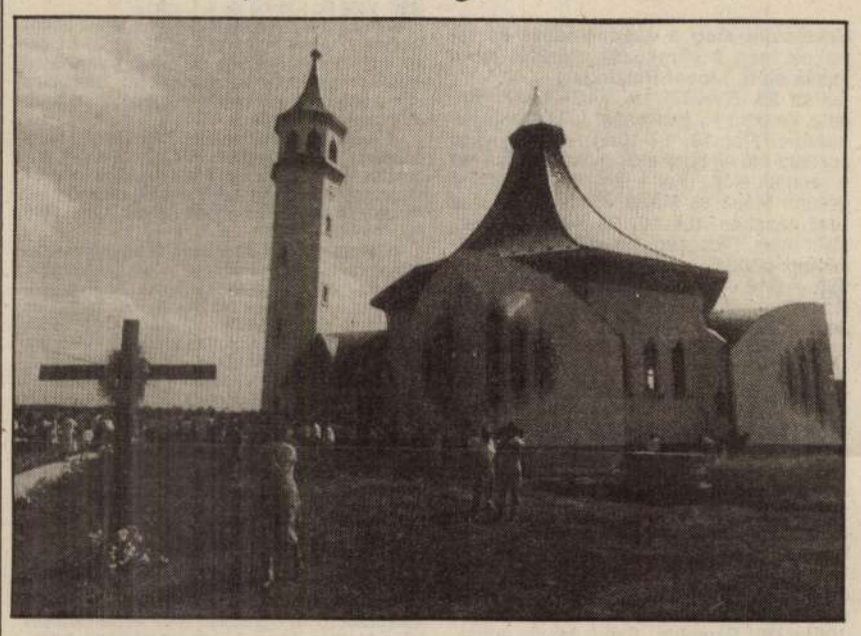

A Martfűre érkező utazót a város északkeleti kapujában egy egzotikus formájú építmény fogadja. Tornya kiemelkedik a kockaházak tömbjéből, vonalai megtörik az *egyenkörnyezet* unalmas látványát. A Tisza parti iparváros új, s egyben első katolikus templomát, valamint harangjait többszáz hívő jelenlétében július 9-én szentelte fel *Keszthelyi Ferenc* váci megyéspüspök. A szentmise alatt a templomban egy gombostűt sem lehetett volna leejteni a nagy tömegben. Sokan a falakon kívül rekedtek. A félig kész kórusra is reménytelen volt feljutni. Az előtérben a szülők lábainál két kisgyermek játszott: törmelékekből, tégla és fadarabokból — templomot építettek. Templomot, mint a szüleik, nagyszüleik tették adományaikkal, két kezük munkájával. Ők példát mutattak, s a fölépült templom továbbadja ezt a példát első ajándékként, s adományként a következő nemzedékek számára.

A Szentatya felhívása

II. János Pál pápa július 16-án vasárnap délben az Úrangyala elimádkozása után az észak-olaszországi Les Combesban drámai hangú felhívást intézett a világ közvéleményéhez a boszniai rettenetes barbárság megfékezésére:

„Semmiféle ok, semmiféle terv nem igazolhat ilyen barbár tetteket és módszereket: ezek az emberiség elleni bűnök!"— hangoztatta a pápa, aki így burkoltan ugyan, de a szerbek rettenetes tetteit a holocaust embertelenségéhez hasonlította. A Szentatya felhívását így fejezte be:

„Könyörögve kérek minden jóakaratú embert, hogy fáradhatatlanul folytassa a meggyötört lakosság megsegítését. Ami most az egész világ szeme előtt történik, az a civilizáció csődjét jelenti. Ezek a gaztettek Európa történetének egyik leggyászosabb fejezeteként maradnak fenn. Bárcsak Isten megérintené és megvilágosítaná az eltévedt szellemeket."

Meghívók

Tiltakozzunk a nyelvháború ellen!

Július 27-én délután 4 órakor nagygyűlést szervez a debreceni Nagytemplomban a Magyarok Világszövetsége — a Magyar Katolikus Püspöki Kar, a hazai református egyház és az Anyanyelvi Konferencia támogatásával. A felszólalók között lesz *Tempfli József* nagyváradi püspök, *Tőkés László* és *Kocsis Elemér* református püspökök, *Csoóri Sándor, Sütő András* és *Dobos László* író, akik az erdélyi, a felvidéki és a délvidéki magyar iskolákért, a magyar nyelv egyenrangúságáért és a nemzeti közösségek jogegyenlőségéért kívánják fölemelni a szavukat. A nagygyűlés előtt, délután 1 órától ifjúsági találkozó lesz a hazai és a határokon túli magyar fiatalok, valamint a Debreceni Nyári Egyetem hallgatói részvételével.

Emlékezés Szent László királyra

Emlékezzünk meg „Boldog Magyarország" hajdani uralkodójáról, a nevéhez fűződő nemes és bölcs kormányzásról, s tegyünk egy-egy szál virágot a nagy király Hősök terén álló szobra elé — így szól a Magyarok Világszövetsége, a Magyar Szellemi Védegylet és a Nemzeti Együttműködési Bizottság meghívója „Szent László népének maradék magyarjaihoz", melyben a szent király halálának 900. évfordulóján, július 29-én csendes megemlékezésre invitál.

Vincés nővérek áldozatvállalása

Vinko Puljic bíboros, szarajevói érsek által bemutatott hálaadó szentmisével ünnepelték a napokban a vincés nővérek szarajevói letelepedésének 150. évfordulóját. A főpásztor a lakosság nevében köszönetét fejezte ki a nővéreknek, mivel jelenlétük ebben a vértanú városban nem egyszerű statisztikai adat. Tizenketten most is szeretetszolgálatot végeznek: gondozzák a betegeket és ellátják a szegényeket, akiknek száma napról napra nő. Egy nővér életével fizetett azért, hogy nem hagyta el a híveket, hanem osztozni akart a háború okozta szenvedéseikben.

A debreceni Piarista Gimnázium 1935-ben végzett növendékei június 20-án tartották 60 éves érettségi találkozójukat Debrecenben a Szent Anna székesegyházban.

A szentmisét az egykori osztálytárs, Benkő Andor piarista tanár mondta.

AZ OLVASÓ ÍRJA

A „Vágyálom, vagy jogos várakozás?" című riportban (Új Ember 1995. május 21.) arról a jó néhány esztendeje megfogalmazott és kimondott törekvésről olvastunk, hogy a szlovákiai katolikusok lelki gondozását magyar püspök irányítsa. (Ennek az „álomnak" jegyében öt éve jönnek össze Komáromban az Imanapon és hozták létre legutóbb a Jó Pásztor Alapítványt. Szeretném remélni, hogy határainkon inneni és túli illetékesek, érintettek ismerik e kérdés történetét. Itt csupán néhány megjegyzést kívánok tenni.

„...a magyar püspök, illetve püspökség iránti kérésünket sokan politikai ügynek tekintették, mivel azt a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom (MKDM) kezdeményezte."

Hogy egy ügy tartamában politikai vagy sem, azt nem a kezdeményezője, képviselője, hanem nyilvánvalóan a tárgya határozza meg. Természetesen lehet politikai vonzata is. Az egyház tagjai ugyanis egy-egy államnak a polgárai is.

A szlovákiai Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom, amikor ebben a kérdésben kezdeményezett, akkor méltón és következetesen képviselte programját. Itt csak utalok a kereszténydemokrácia három mellőzhetetlen alapelvére: perszonalizmus, univerzalizmus és szolidaritás.

Rendületlenül remélem, hogy II. János Pál pápa bizalmából apostolutódi méltóságra emelt személyek ismerik és elfogadják a Szentatya 1989. január 1-jén nyilvánosságra hozott békeüzenetét. Ebben ugyanis ezek a mondatok olvashatók:

„Ma szinte minden társadalomban élnek kisebbségek, amelyek közösségek eredete különböző hagyományú kultúrákban, faji és nemzetiségi hovatartozásban, vallási hitben vagy éppen a történelem forgandóságában gyökerezik." (2.)

„...a többségben lévők körében pedig elutasító magatartás alakulhat ki a kisebbség egészével vagy tagjaival szemben." (2.)

„Egy ember sem létezik önmagáért: önazonossága a másokkal megvalósuló kapcsolatban teljesül be. Ugyanezt az emberek közösségéről is állíthatjuk. Nekik pedig közösségi önazonosságukhoz van joguk." (3.)

„Sértetlenül tiszteletben kell tartani továbbá a kisebbségeknek azt a jogát, hogy megőrizze és fejlessze saját kultúráját." (7.)

„...a kisebbségek közösségükben is megünnepelhessék a maguk ünnepeit sajátos kultikus szokásaik szerint. Legyen lehetőségük arra is, hogy a vallásos nevelésről megfelelő oktatás keretében gondoskodhassanak és rendelkezzenek a szükséges eszközökkel." (8.)

„Mint Isten egyetlen családjának tagjai, egymás között nem tűrhetünk megosztottságot és hátrányos megkülönböztetést." (14.)

Hierarchikus felépítésű egyházunkban a jogi gondolkodás, szemlélet nem lehet akadálya az evangéliumban gyökerező pápai üzenet értő befogadásának és az abból fakadó hiteles cselekvésnek.

Hölvényi György

Új papi divat...

„Szakrális öltözékek" címmel rendezett kiállítást Münchenben a német egyházművészeti társaság.

Átadták a Kazinczy-díjakat

Huszonkilencedik alkalommal osztották ki kedden délután a *Művelődési és Közoktatási Minisztériumban* a *Péchy* Blanka által 1960-ban életre hívott *Kazinczy-díjat*. *Koncz* Zsuzsa előadóművész, *Héjja* Sándor színművész és *Kerekes* Barnabás tanár az idei három díjazott. A kitűntetés célja, hogy felhívja a figyelmet anyanyelvünk és az élő beszéd romlására, hogy mozgósítsa a fiatalokat és a felnőtteket a nyelv védelmére és óvására, a tiszta beszéd mind szélesebb körű elterjesztésére. Koncz Zsuzsa magas színvonlon megszólaltatott dalaival a díj odaítélői szerint nemcsak az ország határain belül, de külföldön is a szép magyar beszéd hirdetője. Héjja Sándor, ki Erdélyben a *Szent Györgyi István Színművészeti Főiskolán* szerzett diplomát, *Sütő* András és *Páskándi* Géza darabjainak színrevitelével vívta ki elsősorban az elismerést. Magyarországra való áttelepülésével mint a pécsi színház vezető művésze, az erdélyi beszédkultúrát hozta magával. Kerekes Barnabás iskolájában (a Radnai Béla Közgazdasági Szakközépiskolában) magyartanárként különös hangsúlyt helyez tanítványainak anyanyelvi képzésére. Ezenkívül különböző anyanyelvi mozgalmak elindítója is *Kerekes* Barnabás. A rádióban a *Beszélni nehéz* című műsorban etikett rovatot vezetett, amelynek nevelő hatását mindenki elismerte.

Meghalt Sziráky Judith

Hosszan tartó, súlyos betegség után meghalt Sziráky Judith író és műfordító – tudatja az írószövetség. Temetéséről később intézkednek.

A Nyugatban tűnt fel először írásával. Különös hangulatú elbeszéléseivel úgyszólván mindvégig szelíd háttérbe vonultsággal volt jelen a magyar irodalomban. Kezdetben a Kárpátok komor vidékein élő emberekről írt expresszív novellákat, később élénk figyelemmel követte „szűkebb hazájának", a fővárosnak modern embereit és történéseit is. Írt gyermekmeséket, ifjúsági színdarabokat, sokat és szívesen fordított különböző idegen nyelvekből. Munkásságát több irodalmi díjjal is jutalmazták (1973-ban József Attila-díjat, 1987-ben Bölöni György-jutalmat kapott), de hosszú s fájdalmakkal tarkított életében alighanem az volt a legnagyobb jutalom számára, hogy elismerően mondták róla olvasói s tisztelői: írónő. Nőies vonásai – finom meglátásai, gyöngéd irodalmi fordulatai – nem fokozták le, éppen ellenkezőleg, fölemelték az eredeti magyar elbeszélők közé.

Vetületek – harmadszor

1990-ben alapította meg a *Mérték Egyesület Vetületek* címmel a kortárs zenés színházi fesztivált. Az idén június 3. és 10. között harmadszor rendezik meg *Malgot* István és *Selmeczi* György művészeti vezetésével. Anyagi nehézségeik miatt nem fognak új magyar művet bemutatni.

Az első este a Várszínházban a brüsszeli *Leporello Színház*, *Brewaeys Antigoné, avagy a szatír énekét* mutatják be, *Szophoklész* drámája nyomán. Különleges előadás lesz másnap, június 4-én a *Merlin Színházban*, a *Budapesti Kamaraopera* produkciója. *Sosztakovicsnak* azt az operáját adják elő, amellyel Sosztakovics az őt ért támadásra reagált. *Az antiformalista mutatványosbódé* címen a zeneszerző, 1936-ban megzenésítette *Sztálinnak* és *Zsdanovnak* a *Pravdában* megjelent párbeszédét. Az előadáson a *Tomkins Énekegyüttes* működik közre. Ez a kórus ad június 5-én koncertet a *Merlin Színházban* a *Budapesti Kamaraopera* zenekarának kíséretével kortárs magyar kompozíciókból. Másnap a *Katona József Színház* ad otthont a berlini *Schlesische Tor* és a *Hold Színház* közös produkciójának. A *Megdöglök érted, Berlin!* (Életképek az elvilágból a fal tövében) a *Koldusopera* egyfajta változata. Június 10-én a *Merlin Színházban* mutatkozik be a *Merlin Színészképző Műhely* Samuel *Beckett* darabjával, amelyhez *Márta* István írt zenét.

(g. i.)

Hová tűntek a szurokgolyók?

Közgyűlést art a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége

Milyen érzés ma művészként élni Magyarországon? Milyen a művészvilág közérzete? Az első pillanatban azt gondolnánk, hogy erre a kérdésre – az ország függetlenségének és ezáltal a művészetek szabadságának elnyerésével – az a válasz, hogy sokkal jobb, mint eddig. Festőkkel, zenészekkel beszélgetve azonban hamarosan kiderül, hogy bár a lehetőségeik növekedtek, közérzetük nem sokat javult. *Németh* László így ír: „*A gondolkodás végső hitele nem a gondolatban van, valahol mélyebben: a közérzetben. A gondolat: zsoldos; az számít, hogy ki a gazdája.*" Vajon nem igazak az író szavai a megálmodott művészi gondolatokra is? A választ *Péri* József ötvösművész és *Bréda* Tibor festőművész műhelyében kerestem, abból az alkalomból, hogy ma tartja a *Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége* országos tanácskozását és elnökválasztó közgyűlését a *Pesti Vigadóban*.

– Úgy tudom, hogy a közgyűlést rendkívüli jelleggel hívták össze. Mi tette ezt szükségessé? – kérdeztem Péri Józsefet.

– A szövetség korábbi elnökének, *Németh* Lajosnak a halála óta a szervezet nem tudott megújulni és talpra állni. A szétesés felé halad, pedig a szakmának igen nagy szüksége volna olyan szövetségre, amely képviselni tudja. Hangsúlyozom, nem érdekvédelmi szervezetről van szó, hanem szakmairól, mint amilyen például az *írószövetség*.

Gödörben...

– Ön szerint mi okozza a művészek keserűségét?

– A rendszerváltozás során – folytatja Péri József – a művészetek és művelőik a perifériára kerültek. Mintha nem volna szükség rájuk. Ahogy mindenhol hallani: új típusú ember kell a társadalomnak, a vállalkozó. A kérdés csak az, hogy kik és mire vállalkoznak...? A kormány és az ellenzék ott követi el a legnagyobb hibát, hogy azt hiszi, a kultúrát lehet ágazatként kezelni. „Kicsit gödörben van, sebaj, most nem törődünk vele, aztán majd később segítünk rajta" – gondolják. A mi nemzedékünk azonban tud olyan dolgokat a művészetről mint szakmáról, amelyeket, ha nem adhatunk tovább, egyszerűen elvesznek, kihalnak a magyar kultúrából. Olyan ez, mintha kivágnánk a brazíliai őserdőt, hogy hasznos növényt termeljünk. Egy darabig valóban jól járunk, aztán szépen megfulladunk. Jó volna, ha a tehetős emberek sok pénzt visszacsurgatnának a kultúrába. A másik gond, hogy az elmúlt negyven évben a szakértelmet nem vonták kétségbe, csak egyszerűen fütyültek rá. Talán ma sem vonják kétségbe, de valahogy mindenkit zavar... Jó példa volt erre a *Nemzeti Bank* pénzpályázata körüli botrány.

– Hogyan tükröződik mindez az iparművészetben?

– Érdemes végignézni a televízió reklámjait – mondja Péri József –, az üzletek kirakatait, milyen tárgyakat kínálnak. Nem a minőség és az érték a fő szempont. Ismerek sok ötvösművészt, akik sokkal jobban élnek, mint eddig, táblákat, betűket készítenek. Nem akarom ezt a munkát lebecsülni, de *nem ez a szakma*, ezek a munkák nem épülnek be a magyar kultúrába. Az ötvösnek az a dolga, hogy ékszereket, lakásba való tárgyakat készítsen. Az iparművészet óriási „lyukakat" tölthetne be. Mondok egy példát: a magyarok mindig is nagy „levesevők" voltak, és ennek ellenére Magyarországon nem lehet normális méretű és tervezésű kanalat kapni! Rossz tárgyak között élő embereknek pedig egy idő után elromlik az ízlésük, és fordítva: a tárgyak ízésformálóak. Ezért nagyobb az iparművészet szerepe a kultúrában, hzen az egyszerű ember a képtárakb nem jut el, de a bögrét kézbe vzi!

Megszállott bolondok kellenének

– Az iparművészképzés nem tesz snmit?

– Sok gond van ezen a téren. Szeritem szükség volna külön forma-

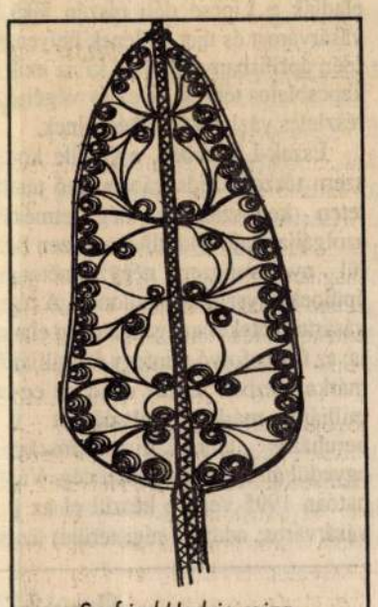

Seyfried Hedvig rajza

rvező- és külön kézműveképzésre kri szinten. A gyakorlat pedig mintha kiveszett volna az oktatásból. incs egyetlen szurokgolyó a főiskoln, amellyel domborítani lehet, pedig az ötvös szurokgolyó nélkül yan, mint a katona puska nélkül! A omborítást táblára rajzolva tanítják. keramikusok nem tudnak edényt korongozni, így a térszemléletük sem alakul ki megfelelően. „Megszállott bolondokra" volna szükségünk, akik valóban ismerik a *mesterséget*. Ezek a kérdések mind felvetődnek majd a tanácskozáson.

– Még milyen gondok feltárását tartja fontosnak?

– Oda kellene figyelni például a gyűjtésre – folytatja Péri József. – Kortárs művészetet igazából ma nem gyűjt senki, az *Iparművészeti Múzeumnak* pedig alig van erre lehetősége. Fel kellene lépni az adórendszer ellen is, hiszen hazánkban „büntető adó" sújtja a művészeteket. Külföldön a módosabbaknak érdeke, hogy képet vásároljanak, mert az árát leírhatják adóalapjukból. A közgyűlés arra is jó alkalom, hogy megkérdezzük, hogyan látják mindezt a minisztériumban? Nem vagyok derűlátó, hiszen ennek a kormánynak az a feladata, hogy kereket cseréljen egy olyan autón, amely közben száz kilométerrel száguld óránként, de a figyelemfelhívás kötelességünk. Fel kell végre ismerni, hogy a fiskális szemlélet csődöt mondott, *a kultúra nem hab a tortán!*

Nincs értékmérés

– Miért kellett tartani a szövetség szétesésétől? – kérdezem Bréda Tibort.

– Abban egyetért a többség, hogy átalakulásra szükség van, és hogy tágítani kell a lehetőségeket. A *Művészeti Alap*, amely egzisztenciális gondjainkat kezelte, alapítvánnyá alakul át. Létre kell jönnie annak a szervezetnek, amelynek tagjai majd az alapítvány kedvezményezettjei lesznek. A szövetségnek egyben minőségmérőként kell működnie, csak az lehessen a tagja, aki kiemelkedik. Ma ez az egyik legsúlyosabb gond, hogy nincs értékmérés, minden eltolódott az anyagiak felé, és ez a szövetség tagságán is meglátszik. A szervezeten belül sok társaság alakult, amelyek külön-külön próbálják érdekeiket képviselni. Külön a textilesek, az érmészek, a festők, a *Dunapart Művészeti Társaság*, a *Szépmíves Társaság*, a *Mednyánszky Társaság*, a *Kállai Kör* és sok apró gazdaságorientált csoport. Vannak köztük erősebbek, amelyek minden eszközzel megpróbálják saját elképzeléseiket érvényesíteni, mint például a művészettörténészeket tömörítő *Kállai Kör*, amely nagyon erős avantgárd irányzatú társaság. Nem volna semmi rossz ebben, ha nem törekednének kizárólagosságra. Kezükben van a televíziós képzőművészeti műsorok legtöbbje, a *Műcsarnok*, a galériák nagy része és az egyetlen szakmai lap, az *Új Művészet*. Az sem mindegy például, hogy a *Nemzeti Galéria* kortárs gyűjteményének vezetője be tud-e fogadni minden irányzatot? Nem mindegy ugyanis, hogy mit gyűjt és mit nem. Látható, hogy itt nemcsak olyan kicsinyes kérdésekről van szó, hogy valaki kap-e lehetőséget kiállítani vagy sem, hanem hogy mi marad meg a mai magyar művészetből az utókornak. Ezért van szükség a megújulásra!.

– Mennyiben segíthet ezen az elnökválasztás?

– Széles látókörű, minden irányzatot befogadni képes, tapasztalt, tekintélyes vezető kell – válaszol Bréda Tibor. – A társaságnak össze kell fognia, és megfelelően áramoltatnia az információkat. A kérdés az, sikerül-e az elnökválasztás, mert úgy hallottam, vannak, akik szeretnék ezt megakadályozni. Érthetetlen a számomra, hogy miért, hiszen demokratikus választásról van szó, és több jelölt indul. Sok múlhat ezen a közgyűlésen, reméljük arról mindenkit sikerül meggyőznünk, hogy a gondokat a magyar kultúra és művészet érdekében orvosolni kell.

Devich Márton

A TÉVÉ MŰSORÁRÓL

Sokbalkezes

Mint megtudtuk, két alapvető jó tulajdonsága van a Magyar Televíziónak: működik és független. A függetlenség valódiságáról a kulisszák mögé nem látó, egyszerű nézők (s a kritikus se más: egy a nagyközönségből) nemigen tud meggyőződni, a tévé működőképességéről viszont igen. Ha nem „fekete" a képernyő a megszokott adásidőben (de sokat fenyegettek bennünket ezzel a „feketeséggel" az elmúlt másfél esztendőben!), akkor dolgozik a mi kis televíziónk. Az már huszadrendű kérdés – állítólag –, hogy miként? Egy amerikai kisváros tévéjének a mintájára? A rádióval versenyre kelve, televíziótlanul? Vagy a nemzet televíziójaként, csakugyan? Olykor úgy tűnik föl, igyekvő sokbalkezességgel dolgozik mostanában a Magyar Televízió. Hazai műsorainak nagyobb részét a stúdióbeszélgetések teszik ki, ezek egymásról szinte mit se tudva tárgyalnak végig (gyakran azonos műsorvezetőkkel és közreműködőkkel) elméleteket, amelyeknek vagy van közük mindennapjaink gondjaihoz és tapasztalataihoz, vagy nincs. De akár van, akár nincs közük a valósághoz e más-más cím alatt futó, de egy akarat szerint dolgozó beszélgetősdiknek, abban szinte mindig megegyeznek, hogy elködösítik az életet nézőik előtt.

Hőmérő

Elködösítik vagy elfeledtetik. A *Hőmérő* című politikai show (felelős szerkesztője *A reggel*ekből ismert Sárközy Erika, műsorvezetője *A reggel* riválisa műsorából, a *Nap Tv*-ből meg az *Össztűz*ből és sok egyéb stúdióműsorból ismert *Havas* Henrik) rendszerint azt a stílust, formát, gondolatot viszi tovább, amit a többi beszélgetős adásnak a szerzőgárdája másutt nem tudott kellőképpen kifejteni. Módszerük demokratikusnak mondható, a legkülönbözőbb nézeteket valló polgárokat (politikusokat) hívnak meg a legkülönbözőbb életutat megjárt közönség gyűrűjébe. Nagyjából egyforma megszólalási lehetőséget is kap a szombat délutánonkénti politikai óra valamennyi résztvevője, hogy végül kiderüljön: politikai show-kból nem derülhet ki semmi értelmes dolog. Csak összevisszaság, félreértés, harag, sértés és sérelem, „híven" példázva a társadalmunk keresztmetszetét jelképező résztvevők (és így az egész társadalom) demokráciára való éretlenségét. Szép tanulság, ügyes hét végi konklúzió ez annak, aki „vevő" az effélére. S hogy bizonyára akad vevő erre a fajta társadalmi rajzolatra is, azt magának a műsornak *a léte* igazolja.

A legutóbbi adás különösen kényes témát dobott fel a maga sajátos módján: a kommunizmusról való vélekedéseket. Beültettek a stúdióba lelkes, a hetvenes évek szókészletét, érvrendszerét fölelevenítő MSZMP-tagot, az MSZMP betiltásáért folyamodó parlamenti képviselőt és még számos érdekes (vagy szélsőséges) nézetet valló embert. A nézők között verőlegény és áldozat, megkövesült bolsevik és antibolsevik egymás mellett foglalt helyet – egyszóval minden és mindenki együtt volt ahhoz, hogy kitörjön a háború.

És a háború csakugyan kitört. Havas Henrik, akinek álmos félfigyelme neveztetik műsorvezetői tárgyilagosságnak, nem tudta (vagy nem is akarta?) megakadályozni e csúf, méltatlan, legsúlyosabb kori történelmünket sértő bellumot. A kommunizmus elméleti, mozgalmi s társadalmi létjogosultsága (sőt: kiválóságát, jövőt ígérő távlatait) bizonygató, önlorlátozásra ritkán fölszólított résztvevők vallomásai közé becsúszott egy olyan megszólalás, amit okkal illettek a *gyalázatos* jelzővel a Hőmérő stúdiójában a megkínzottak és meggyalázottak.

'56 tetteit – miként a megtorlók hirdették nem is olyan rég – az aljanép vittevégbe – állította saját tapasztalataira támaszkodva a *Hőmérő* egyik vendége. És ez az állítás ott függött a műsor fölött. Később helyreigazították, megmagyarázták ugyan, ámezek az utólagos „jóvátételek" vajmi keveset segítettek azon a döbbenetes tényen, hogy 1992-ben elhangozhatott a Magyar Televízióban olyan kijelentés, aminek nem szabadna elhangoznia. Hogy még mindig vannak, akik úgy gondolkodnak '56-ról, mint e kijelentés megfogalmazója – ismeretes. Ám nem ők vannak többségben, nem ők a hang- és mértékadói (szerencsére) a magyar társadalom történelmi ítélkezésének. Fontos-e hát, hogy nagy nyilvánosságot kapjanak, méghozzá a társadalom összetételének és arányait fölvázolni igyekvő politikai műsorban? (Főleg tehetőleg vannak e hazában olyanok is, akik szerint a kis csorúak megrontása kellemes, sőt dicséretes tett, ám senkinek nem jut eszébe egészségügyi felvilágosító műsorban helyet biztosítani a számukra.)

*Hőmérő*ék természetesen néhány riportfelvételt is bejátszanak olykor elhelyezett adásukba, hogy „életesebbé" tegyék azt. Ezúttal is került „mozi" a kommunista eszmék diadalmas jelenlétét taglaló műsorba, kiskamaszok puha véleményei után egy bizonyos *Szerényi* Győző mondotta el, mi mindent tett a communizmus a „szellemi kultúra" terén. E szakmailag is gyönge fölvételek közreadásánál többet ért volna, ha kilcsönkéri a *Hőmérő* a pénteken este sugárzott *Panoráma* néhány felvételét. Mondjuk: a kommunizmus romjain burjánzó korrupcióról, bűnözésről, szellemi igénytelenségről tanúskodó moszkvai felvételeket, amelyek kiváló operatőri munkával, pompásan fölkészült riporter közreműködésével tanúsították, mit végzett a kommunizmus a tudatokban, az erkölcsökben. Persze *Hőmérő*ék aligha tudják, mi dolgozik a *Panoráma*; s ha tudják is, aligha szövetkeznek velük. Hiszen a Panoráma szerkesztősége fekete báránynak számít a *Magyar Televízió*ban.

Nehéz megérteni, hogy miért? Talán azért, mert a *Chrudinák* Alajos által vezényelt csapat kimegy az életbe, s onnan hoz anyagokat. Életízűeket, frisseket, munkaigényeseket. A valóságtényeivel politizálókat. Sorsokat mutatnak be a *Panoráma* riportjai, köznapi embereket. Ha kamerájuk elé invitálnak egy-egy politikust, annak az elmélkedéseit is mindig az utca tényeivel hitelesítik vagy hiteltelenítik. Hogy is ne volna hát fekete bárány a *Panoráma* ezzel a módszerével a sok (élettől elszakadó) stúdióbeszélgetés között?

Panoráma

Lőcsei Gabriella

Az igazság szeme

Magyar–horvát együttműködés

Nem új fejezet kezdődik, hanem több évszázados baráti együttműködés folytatódik most – mondotta *Andrásfalvy* Bertalan tegnap a minisztériumban megtartott ünnepségen, amelyen Veszna *Girardi-Jurkic* horvát oktatási és kulturális miniszter asszonnyal aláírta a magyar és horvát kormány közötti, 1992–1993-ra szóló egyezmény okmányait. Az ünnepségen megjelent Ivo *Skrabalo* művelődési miniszterhelyettes, Aleksandar *Solc* horvát nagykövet, *Frankovics* György, a *Magyarországi Horvátok Szövetségé*nek elnöke és *Bába* Iván helyettes külügyi államtitkár.

Ez az első kulturális megállapodás, amelyet Magyarország köt a volt Jugoszlávia egyik államával, és Horvátországnak is ez az első ilyen jellegű megállapodása. A horvát miniszter asszony többször is köszönetét fejezte ki a magyar kormánynak azért a segítségért, amit a horvát menekülteknek nyújt. Andrásfalvy Bertalan arról beszélt, hogy nincs még egy olyan ország, amelynek történelmével ennyire összefonódott volna a magyar történelem. A jó viszony mindig is megvolt az emberek között, csak rövid időre szakította meg a politika. Számos olyan nagy egyéniséget tart számon a magyar irodalom és történelem, akit egyaránt tisztelnek nálunk és Horvátországban, például a *Zrínyi* család két tagját is. A végvárakban a horvát katonák együtt harcoltak a magyarokkal. A szigetvári küzdelmek emléke talán még élénkebben él Horvátországban, mint Magyarországon.

A munkaterv, amelynek előkészítése 1991 őszén kezdődött, a művelődés szinte minden területére kiterjed. A magyar fél segíteni kívánja a háborúban elpusztult vagy megsérült iskolák, könyvtárak, műemlékek felújítását. Magyar–horvát műemlékvédelmi bizottság alakul az egymás kultúrájával kapcsolatos emlékek feltárására és megóvására. Tanár- és diákcserék lesznek, tervezik történész vegyes bizottság és tankönyvbizottság létrehozását, és megkezdik az ekvivalenciaegyezmény előkészítését. Hangsúlyosan fogalmazódik meg a nemzetiségek művelődésének és iskoláztatásának kérdése. Első ízben rögzíti kormányközi megállapodás a középiskolai diákok négy évre szóló fogadásának és kiküldésének támogatását.

Az igen határozott fellépésű, az anyanyelvén kívül angolul, olaszul, franciául és görögül beszélő miniszter asszony zágrábi születésű. Itt szerzett diplomát angol–régészet szakon. A *Horvát Demokratikus Közösség* tagja. 1991-től miniszterhelyettes, csupán néhány hete miniszter. A *Magyar Nemzet* tudósítója arról kérdezte, *mit tehetnek a kultúráért a gyakorlatban a felelős szakemberek és intézmények a háborús pusztítások közepette.*

– Nagyon sokat – válaszolja Veszna Girardi-Jurkic. – Az iskolák nagy része működik a háború sújtotta területeken is. Megszerveztük, hogy ha kell, szállodákban vagy másutt megtartsák az órákat. A *Zágrábi Rádió* zenekara a támadások idején is megtartotta koncertjeit Eszéken, Dubrovnikban, Sibenikben – bunkerban vagy a romokban heverő katedrális tövében. Soha nem látott remekművek születtek a képzőművészetben. Zágrábban, a *Művészeti Központ*ban minden vasárnap egy órákor új kiállítás nyílik meg *Az igazság szeme* címmel, amely a háborús pusztításokat tárja a világ elé. Vándorkiállítások ezek, már bejárták a világot mentóul. Ezernél több műemlék, háromszáz történelmi város, háromszázötven templom, harmincnyolc múzeum, huszonkét könyvtár, húsz levéltár, több száz iskola, óvoda, kulturális központ ment tönkre, de mi úgy döntöttünk, hogy nem hallgathatnak a múzsák, dolgozunk tovább. A gyerekek nem veszítenek évet. A kulturális élet legkiválóbb képviselői a fronton harcolnak, közülük többen magas katonai rangot kaptak a hadseregben.

– A bajban spontán módon kialakultak az együttműködés új formái – veszi át a szót Andrásfalvy Bertalan. – Emlékezzünk csak a Dubrovnikért tartott hangversenysorozatra. Vagy arra, hogy Baranyában és Somogyban a hatóságok segítségével egész iskolák folytathatják munkájukat tanáraikkal együtt. A *Máltai Szeretetszolgálat* Vukovár legnehezebb napjaiban is készenlétben állt a határon, hogy segítsen, ahol és amikor tud. Ez a szerződés, amit az imént aláírtunk, csak szentesíti az ilyen típusú kezdeményezéseket.

(ferch)

Konferencia Budapesten

Holstein-világszövetség alakul

(MTI) Budapesten még ezen a héten megalakul a *Holstein-világszövetség*; a szervezet létrehozását kedden, a fővárosban kezdődött *Holstein-világkonferencián* jelentették be.

Az eszmecserén 45 országból mintegy félezer szakember vesz részt. A rendezés jogát Magyarország még 1988-ban, Japánt megelőzve kapta meg. Az elméleti előadásokat szakmai programokkal kötötték egybe a szervezők, így a résztvevők ellátogatnak számos gazdaságba, állattenyésztő vállalathoz, valamint magyar farmerekhez is.

Gergátz Elemér földművelésügyi miniszter a konferenciát üdvözlő beszédében elmondta: az agrárágazat az ország össztermelésének csaknem 24 százalékát, a GDP-nek valamivel több mint 17 százalékát adja. Hazánk exportbevételének 26 százaléka származik az ágazatból. E teljesítmény annál is inkább figyelemre méltó, mivel *a keleti piacok összeomlása ellenére a magyar agrárkivitel tavaly 40 százalékkal bővült*. Ezen belül pedig az EK-országokba irányuló export a másfélszeresére nőtt.

A miniszter rámutatott: hazánk legjelentősebb agrártörténeti változását éli meg ezekben az időkben, s célul tűzte ki a piaci viszonyok megteremtését. Ennek érdekében kezdeményezett a magyar kormány mélyreható strukturális változásokat az ágazatban. Ennek következtében a két évvel ezelőtti 7,5 százalékról ez év végére várhatóan 80 százalékra nő a föld magántulajdona hazánkban.

A *tejtermelés* helyzetét elemezve kijelentette: alig két évtized alatt sikerült megduplázni a magyarországi tejhozamot, s tejtermékfogyasztásban megközelíteni az európai színvonalat. A tejelő tehenek száma jelenleg mintegy 400-430 ezerre tehető – zöme, 75 százaléka nagyüzemekben található, összetételét tekintve 91 százalékban holstein-fríz eredetű.

A tejipar jelentős ága a hazai élelmiszeriparnak, termelésének 13 százalékát állítja elő, s az exportbevétel 7 százalékát ez az élelmiszeripari ág adja. A hazai fogyasztásban bekövetkezett mérséklődést – a tejfogyasztás hazánkban az utóbbi időkben mintegy 30 százalékkal esett vissza – az exportbevételek ellensúlyozzák némileg. Leginkább a vajfogyasztás csökkent, 5 év alatt 60 százalékos a visszaesés.

Balaton-show – mint bizonyíték

A Balaton környékén élő, dolgozó vállalkozók, valamint a Glahé International Kiállításszervező Kft. *bizonyítani* akarnak: arra akarják felhívni a közvélemény figyelmét, hogy az 1996-os világkiállításhoz potenciálisan kihasználható feltételeket tudnak kínálni. Egészen pontosan: az idegenforgalmat kitűnően ismerő vállalkozók felkészülten tudnak szolgáltatásokat nyújtani az expóra érkező tömegeknek, beleértve azt is, hogy alkalmasint ki tudja elégíteni a Balaton és üzleti környezete a robbanásszerűen jelentkező infrastrukturális és szállásigényeket.

Mintegy főpróbának is szánják – hangzott el a Glahé International Kiállításszervező Kft. tegnapi sajtótájékoztatóján – a július 17–22. között naponta 10–22 óra között Siófok tőszomszédságában rendezendő Balaton expót. A Dunántúli Regionális Vízművektől bérelt 20 ezer négyzetméteres fedett és nyitott területen elsősorban járműveket mutatnak be, s fogyasztásicikk-vásárt szerveznek hozzá. A környéken élő, dolgozó, tevékenykedő vállalkozók *szakmai klubjaként* is működő négycsillagos Família Szálloda végzi a kiállítók regisztrálását, előkészítve ezzel a különben a tóparti üdülők várható igényének megfelelően az esti órákig szórakozást is kínáló, mediterrán jellegű Balaton-expót.

(g. l.)

A Budapesti Értékpapírtőzsdét jellemző adatok 1992. június 2-án

Budapesti Értékpapírtőzsde-index: 869,88 (+4,06)

A részvény neve	Nyitó ár Ft	Záró ár Ft	Értékpapír db
Agrimpex			
Bonbon Hemingway			
Budaflax Lenszövő Rt.			
Dunaholding Rt.	22 500	23 000	2
Fotex Rt.	263	264	2 710
Főnix Ker. V.			
Garagent	15 500	15 500	20
Hungagent			
IBUSZ Rt.			
Kontrax Irodatechnikai Rt.			
Kontrax Telekom. Rt.			
Konzum	480	485	310
MÜSZI Rt.	8 000	8 000	5
Nitroil Rt.			
Novotrade Rt.			
Skála-Coop Rt.	1 170	1 170	100
Styl Ruhagyár Rt.	5 750	5 750	100

Kötvények 1992. június 2-án

Kötvény neve	Kötés bruttó (millió forint)	Kötés nettó	Árfolyam nettó (százalék)	Időarányos kamat (címlet/Ft)	Teljes vételár (MFt)
Államkötvény*7,4100	7,4100	104,22	10000/1855,00		9,0980

* Az arányos kamat számítása az évi 37 százalékos kamat fél évre vetítésével történik.

Elalják a lipcsei vásárt

Kelet-Németországnak nemak a gazdasága, hanem az imázsát ngtestesítő rendezvényei is átalakulk. Ezek közé tartozik a Magyarorágon is fogalommá vált lipcsei vás– tudtuk meg Siegried *Matterntó*,a lipcsei vásárigazgatóság kereskedmi vezetőjétől.

Új koncepció hódít teret a vig összes vásárszervezőjénél, hiszeia gazdaság területei annyira szerteázóak, hogy egy-egy szféra bemutkozása is hatalmas teret és időt igyel. Ezért inkább *a szakvásároka népszerűek, és ennek az igénynk szeretne megfelelni a jövőben a lcsei vásár is*. Ezt a koncepcióta szakemberek már korábban felismeték, és a múlt év őszén elhatározták: eladják a Lipcse déli részén fekő vásárvárost és újat építenek helyett. Idén áprilisban alakultak ki az ezzl kapcsolatos tervek, és az év végéiga részletes vázlatok is elkészülnek.

Észak-Lipcsében, a Quelle koszern tőszomszédságában lévő terleten kettőszázezer négyzetmétr szolgálja majd a kiállítókat, ezen blül nyolcvanezer négyzetmétere épülnek egyszintes pavilonok. A réi vásárterületeket az igazgatóság elaja; az így befolyó mintegy félmilliárd márka részben fedezi majd az egymilliárd márkás költségeket. A beruházás teljes finanszírozását egyedül állja majd a német cég. Várhatóan 1995 végére készül el az új vásárváros; addig a régi terület üzemel majd, ám a korábbiaktól eltérő programokkal.

A különböző szakvásárokon, bemutatókon kívül különféle konferenciákra, üzleti találkozókra kerül majd sor. Már tavaly beindították a szervezők azokat a kelet-nyugati üzleti találkozókat, amelyek az ipar és a kereskedelem különböző témáira koncentrálnak. Idén áprilisban kezdte pályafutását az egészségügyi-orvosi szakvásár, amelynek különlegessége az úgynevezett *keleti innovációs centrum* volt. Itt a kelet-európai régió intézményei mutathatták be legújabb kínálatukat – berendezéseiket, eljárásaikat, technológiáikat. Egyéb, hasonló célzatú rendezvényekre a jövőben is sor kerül.

Lipcse az új európai államok és Nyugat-Európa *találkozóhelyévé* is válhat. A vásárigazgatóság elsőként viszont a saját hazájabéliekkel szeretné megismertetni a közelmúltban létrejött kelet-európai államok gazdaságát. A sort német–orosz, majd német–ukrán gazdasági napok megrendezésével kezdték. Elképzelhető, hogy *német–magyar* gazdasági napok szervezésébe is belefognak, hiszen mindkét ország gazdasága a korábbiaknál sokkal gyorsabb ütemben változik.

Siegfried Mattern a *lipcsei fémfeldolgozási szakvásár* (MEBA) bemutatására érkezett Budapestre. A nemzetközi rendezvényre október 6–10. között kerül sor; a huszonkilencezer négyzetméteres területre ez idáig 22 ország 770 kiállítója jelentkezett. További 290 bel- és külföldi cég kereskedelmi képviseletei közreműködésével mutatkozik be. A kiállítás fő témája a szerszámgépipar, amelynek Németországban nagy hagyományai vannak. A *Német Szerszámgépgyártók Szövetsége*, a VDW itt, Lipcsében rendezte az első, szerszámgépeket bemutató kiállítást 1920-ban. A szövetség 1939-ig folyamatosan 21 bemutatót rendezett meg.

Magyarország szempontjából is fontos a szerszámgépeket felvonultató vásárok szerepe. A magyar szerszámgépek exportjában az első helyen, közel ötvenszázalékos részesedéssel Németország áll. Ezeket a kapcsolatokat az egyesített Németország is továbbfejleszti. Hasonlóképpen Németország is az élen jár a magyar szerszámgép-importban. Az áruk mozgására a kétoldalú érdeklődésnek megfelelően a cserekereskedelem a jellemző. Ez idáig négy magyar kiállító jelezte részvételét az őszi MEBA-ra.

A MEBA-n a forgácsoló- és fémmegmunkáló szerszámgépeken, különféle esztergákon, maró-, köszörű- és finommechanikai szerszámgépeken, a méréstechnikán kívül a perifeerikus területek is bemutatkoznak, és külön teret kap s CIM-technológiatranszfer, amely a legújabb eljárások gyakorlati alkalmazását ismerteti.

Kuczik Andrea

Szankcióhatások

Akadozó forgalom

(Folytatás az 1. oldalról)

Már csak azok a Szerbiába és Montenegróba irányuló tranzitszállítmányok hagyhatják el az országot, amelyek korábban érkeztek magyar területre.

Az osztrák és a csehszlovák határszakaszon ugyanis már nem léphetnek be Magyarországra a Kis-Jugoszláviába árut szállító kaminonok. Kivételt csak az élelmiszer- és a gyógyszerszállítmányok jelentenek. Hasonló szabály érvényesül a vasúti szállítások esetében is. Krisán Attila szerint egy-két napon belül teljesen megszűnik a várakozás a déli határállomásokon, hiszen az embargó hatására minden bizonnyal jelentősen lecsökken a személy- és az áruforgalom.

A Röszkével szemben lévő horgosi határátkelőhelyen mintegy 40, a Magyar Köztársaság területére belépni szándékozó jugoszláv felségjelzésű kamion kedden kora délelőtt mind a be-, mind a kilépő sávokat eltorlaszolta. Emiatt Röszkénél szünetelt a határforgalom. A határőrség javasolta, hogy az utazni szándékozók a tompai vagy a hercegszántói határátkelőhelyet vegyék igénybe. A blokád 14 óra 40 perckor megszűnt a horgosi határállomáson, így Röszkénél ismét megindult a forgalom. Minderről *Zubek* János határőrségi szóvivő adott tájékoztatást. Hozzátette: nem lehet tudni, hogy megismétlődik-e a határzár, ezért a tervezett átkelés előtt ajánlatos tájékozódni.

A késő délutáni órákban egyórányi „nyitott határ" után a jugoszláv, valamint a blokádban részt vevő bolgár és török kamionosok ismét lezárták a határt Röszkénél, a jugoszláv oldalon. A délutáni átmeneti feloldás alatt 25 kamion érkezett a magyar területre, s kifelé is megindult, bár lassan a teherforgalom. Az újabb blokád alatt a személygépkocsi- és a buszforgalom zavartalan.

Kétmilliárd dolláros veszteséget jelent Görögországnak a Kis-Jugoszlávia ellen bevezetett ENSZ-embargó – írja egy liberális athéni lap.

Eladók ker... kulturál...

Várjuk kultu... tevékenykedő ... egyesületek, műv... magánszemélyek... kulturális piacra, ... nyílik tevékenységi... programjaik b... reklámozásra, ... A kulturális pi... Óbuda, ...
Időpont: 1992. sz...
Részletes infor... Társaskör, III., ...
Telefon: 1...
Jelentkezés... 1992. jún...

...restetnek a ...is piacra!

...rális területen ... intézmények, ...észeti csoportok, ...k jelentkezését a ... ahol lehetőségük ...ik, szolgáltatásaik, ...emutatására, ...értékesítésre. ...ac **helyszíne:** ... Fő tér. ...eptember 12., 13. **...máció:** Óbudai ... Kiskorona u. 7. ...80-52-88. **...i határidő:** ...nius 30.

1743

Dél-koreai kölcsön

A Korea Development Bank vezetésével dél-koreai bankok 45 millió dolláros szindikált kölcsönt nyújtanak Magyarországnak.

A megállapodást még a héten Budapesten írják alá. Czirják Sándor, az MNB alelnöke az MTI-nek elmondotta, hogy ez az összeg része annak a 250 millió dolláros hitelnek, amelyet Dél-Korea még 1989-ben helyezett kilátásba Magyarországnak a diplomáciai kapcsolatfelvételkor.

Az MNB 205 millió dollárt már felvett, s a mostani megállapodás a fennmaradó hányad igénybevételét jelenti. A kölcsön hatéves lejáratú, s a hitelt dollárban folyósítják. Ez utóbbi miatt különösen fontos az MNB számára a hitel. Jelenleg ugyanis Magyarország viszonylag könnyen jut külföldi forrásokhoz általában márkában, illetve jenben folynak be ezek a pénzek, s ugyanakkor a külkereskedelmi forgalom többnyire dollárban bonyolódik. Így az ilyen jellegű hitelek törlesztését az esetek többségében konverziós költség is terheli.

Az MNB ezért arra törekszik, hogy növelje a dollárban megszerezhető források arányát, akkor ugyanis egyre jelentősebb mértékben meg lehet takarítani a valutaátváltással járó kiadásokat.

Dimag-vég?

(MTI) A Miskolci Városi Bíróság Gazdasági Kollégiuma kedden kimondta a Dimag Rt. fizetésképtelenségét. Így amennyiben a vállalat 15 napon belül nem nyújt be fellebbezést a bírósági döntés ellen, gyakorlatilag megkezdődik a diósgyőri kohászat ellen a felszámolási eljárás – jelentette be *Klicsu* András vezérigazgató.

A felszámolást kezdeményező 24 cég közül 23-mal sikerült egyezségre jutniuk, azonban az APEH nem volt hajlandó a kompromisszumra, így a Dimag nem tudja elkerülni az eljárást és valószínűleg fellebbezést sem nyújtanak be a bíróság döntése ellen. Elhangzott, hogy amennyiben a felszámolási eljárás megkezdődik, kártérítési igénnyel lépnek fel az ÁVÜ-vel szemben, mivel – mint mondta – a konzorcium maximálisan teljesítette a szerződésben vállalt kötelezettségeit.

RÖVIDEN

A JÓLÉTI-SZOCIÁLIS vagyontárgyakat – például foglalkoztatási-szociális alapítványok létesítése esetén – ingyen is kaphassák meg a dolgozókollektívák. Ezzel a munkavállalói igénnyel lényegében a munkaadók is egyetértettek az Érdekegyeztető Tanács privatizációs bizottságának keddi ülésén. A szakbizottság az 1992-es Vagyonpolitikai irányelvekről szóló kormányzati előterjesztést vitatta meg.

NEM SZŰNIK A KRÍZISHELYZET a sertéságazatban, ugyanis az állatállomány további csökkenésére lehet számítani. Ennek oka elsősorban a belső fogyasztás kedvezőtlen alakulása, a kemény feltételű exportlehetőségek, valamint a takarmányárak várható emelkedése – mondta Tóth István, a MOSZ főtanácsosa annak kapcsán, hogy kedden tartotta ülését a Sertéstenyésztők Országos Választmánya. A jelen lévő szakemberek szerint korlátozni kellene az élőállat-behozatalt, valamint ismét engedélyezni kellene a hazai élőállat-kivitelt, elsősorban a malac- és a süldőexportot. Csak így lehet mérsékelni azt a feszültséget, mely a sertéstartás terén mutatkozik az országban. Jelenleg ugyanis már több megyében – így Szolnok, Békés és Bács-Kiskunban – ismét túlkínálat van, és már a belföldi sertéseket sem vásárolják fel.

AZ EBRD egy osztrák bankkal és egy amerikai–lengyel befektetési alappal közösen 110 millió dolláros alapot hozott létre lengyel kis- és középvállalatokba történő befektetésekre, a lengyel magánvállalati szektor fejlesztésére . Az EBRD ily módon igyekszik segíteni a lengyelországi privatizációt és kisebb magánvállalatok létrejöttét.

OROSZORSZÁG hivatalosan is az IMF tagjává vált, miután a moszkvai kormány képviselője Washingtonban hétfőn aláírta a csatlakozási okmányokat. Oroszország a hetedik az egykori szovjet tagköztársaságok közül, amely csatlakozott ehhez a nemzetközi pénzügyi szervezethez.

MEXIKÓ 7,2 milliárd dollárral 73,6 milliárdra csökkentette külföldi adósságát hiteleinek a másodlagos piacon való visszavásárlásával, illetve hazai valutában jegyzett követelésekre konvertálásával. E csökkenés szilárdabb alapokra helyezi a mexikói gazdaságot és a következő 28 év folyamán évi 400 millió dolláros kamatmegtakarítást tesz lehetővé, amit az életszínvonal javítására fordíthatnak.

A COCOM nem hivatalos együttműködési fórum létrehozását ajánlja a volt Szu.-ból alakult köztársaságoknak és a közép-kelet-európai államoknak a stratégiai jelentőségű cikkek exportkorlátozásainak biztosítására. Arról nincs szó, hogy a bizottságot új tagokkal bővítenék. A fórum megteremtésének előfeltétele, hogy az érintett országok maguk is olyan ellenőrzési rendszert vezessenek be, amelyet a COCOM is alkalmaz.

AUSZTRIA KÖZÖS PIACI felvételéből számára is előnyök származnak – mondta Melega Tibor kereskedelmi tanácsos a Der Standard című bécsi lapnak adott interjújában. Már az is hasznos, ha Ausztria révén közvetlen szomszédságba kerülünk az Európai Közösséggel, de ennél konkrétabb az a remény, hogy mezőgazdasági termékeink számára jobbak lesznek az exportlehetőségek az osztrák élelmiszerpiacon.

KÍNÁBA LÁTOGAT a közeljövőben Kádár Béla; ez alkalomból adott interjújában a gyenge magyar–kínai kereskedelmi forgalmat főleg azzal magyarázta, hogy az utóbbi években hatalmas változások mentek végbe a két ország gazdasági rendszerében, s a vállalatok nem sokat tudnak a másik oldal gazdasági, politikai és jogi átalakulásairól. Magyarország ezért most Kínában végzendő piackutatás finanszírozását tervezi. A miniszter szorgalmazta újabb magyar–kínai vegyes vállalatok létrehozását; az autóbuszgyártást, a gyógyszeripart és a vegyipart emelte ki az együttműködés lehetséges újabb területei közül.

VALUTAÁRFOLYAMO... (EGY EGYSÉGR...

	Angol font Vétel	Eladás	Francia frank Vétel	Eladás	Német márka Vétel	Eladás	Olasz líra Vétel (1000 egységr...	Elad...
OTP	139,40	147,68	139,40	147,68	47,53	50,43	61,81	68,...
IBUSZ	139,2338	147,8472	14,1426	15,0174	47,5106	50,4494	63,060	66,...
IEB	141,32	145,76	14,35	14,81	48,21	49,57	64,01	66,...
KONZUM	139,30	147,86	14,15	15,01	47,53	50,45	63,08	66,...

...K 1992. JÚNIUS 3-ÁN ...E FORINTBAN)

...lás ...e)	Schilling Vétel (100 egységre)	Eladás	Svájci frank Vétel	Eladás	Svéd korona Vétel	Eladás	USA-dollár Vétel	Eladás
...21	675,71	716,89	52,35	55,61	12,92	14,24	76,69	81,35
...960	675,41	717,19	52,3606	55,5994	13,1726	13,9874	76,6494	81,3906
...01	685,30	707,30	53,01	54,95	13,37	13,79	77,46	80,58
...96	675,71	717,16	52,37	55,61	13,18	13,98	76,68	81,40

Perlaska Domokos, grafikus

Honderü, 1844. II. 773.

Heti Szemle

Perlaska Domokos, grafikus

Honderü, 1844. II. 244.

Heti Szemle

Perlaska Domokos, grafikus

Honderü, 1844. II. 291.

Heti Szemle

Perlasca Domokos, grafikus

Életképek, 1845. I. 293-297.

Vas Andor: Divatlap és divatkép

Perlaska Domokos, grafikus

Életképek, 1844.I.k.161-168.

-: Casagrande Márk- Mátyás-emlék

Perlasca Domokos, grafikus

Életképek, 1844.II.k. 776-778.

Irodalom

Perlaszka Domokos, grafikus

Életképek, 1846. I. 732.

Perlaszka Domokos

Perlasca Domokos, grafikus

Életképek, 1844. II. k. 627-628.

Nyilt levél

Perlaszka Domokos özvegye, grafikus

Életképek, 1846.II. 29.

Mi hir Budán?

Perlasca Domokos, grafikus

Honderü, 1844. II. 145.

Heti Szemle

Perlasca Domokos, grafikus

Honderü, 1846. I. 456.

Heti szemle

Perlaska Domokos, grafikus

Honderü, 1844. II. 64-65.

Heti Szemle

Perlaska Domokos, grafikus

Honderü, 1845. I. 248.

Mümelléklet

Perlaska Domokos, grafikus

Honderü, 1846. I. 18.

Heti szemle

Perlaszka Domonkos rézmetszö.

Allgem. Handlungszeitschrift. 1829. II. 14.
66. 1.

Perlaszka Domokos, grafikus

Művészet, II., 1903. 346-47.

A Honmüvész képmellékletei

Grafika.

Éjjeli temetés. rajz. Andrássy Manó,
metszette Perlaszka.

Pesti Hirlap. 1844. 396. sz. 716. l.

Perlaszka Domokos, grafikus

Honderü, 1844. I.k. 87-88.

Heti Szemle

Perlaszka Domokos, grafikus

Honderü, 1844. I.k. 87-88.

Heti Szemle

Müvészeti szociológia,1800-1850.

Perlaszka Domokos dijazása
Kováts J.arcképének sokszo-
rositásáért/90 Ft 24 kr/
1830.

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
47 - 63.
"Beszkid:Egy elfeledett képirónk"
Illusztráció: 53.

Rézmetszet

Esztergom vára
Perlaszka Domokos

Századok 1874 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

C s ó k I s t v á n Festő

Züzü és Kokó
- Illusztráció gyüjteményes kiállításából a Mücsarnokban, 1914 -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
61.
Szöveg: 89.

Rézmetszet

Mehádia

Perlaszka Domokos

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Perlaszka Domokos/

S ó k István festő

V i r á g o k
- Illusztráció a gyüjteményes kiállításból a Műcsarnokban, 1914 -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
65.
Szöveg: 89.

Rajz

Kisfaludy Károly emléke
Perlaszka Domokos

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

Bathhyány Gyula gróf festő

Kiállítása az Ernszt Muzeumban
1914.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
128-129.

Illusztráció: 125.,126.

Rajz

A "pesti törvénytanuló ifjuság részére"

Perlaszka D.

Századok 1874. 285 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Pótlás/

Rézmetszet

Az oroszlánszabadító

Perlaszka Domokos

Századok 1874. 134-135 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Perlaszka Domokos/

Borónissza Tibor festő

Kiállitása a Könyves Kalmán szalonjában; 1914.

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
90.

Rézmetszet

A szerelmesek

Perlaszka Domokos

Századok 1874.184-206 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

C o u l i n Arthur festő

Hagyatéki kiállitás
/Mücsarnok,1914/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
86-87.
"Négyes hagyatéki kiállitás"

Rézmetszet

Tájkép cimlapon /Szemere Bertalan utazása/
Perlaszka Domokos

Századok 1874. 134-135 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

C s ó k I s t v á n festő

Feleségem arcképe -
Illusztráció Gyűjteményes kiállításából a Műcsarnokban, 1914 -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
96.
Szöveg: 89.

Acélmetszetx

Sultan Mahmud

Perlaszka Domokos

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

L e i m d ö r f e r építész
Á r m i n

Lugos város szálloda és
vigadó pályázatán vásárlás
/Bánlaki építésszel/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Acélmetszet

Mahmud, türkische Kaiser
Perlaszka Domokos

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

Telepy Károly, festő

Divatcsarnok, 1853.juni 19.23.451-~~452~~

452.

Iró- és müvészélet.

Rézmetszet

Kertészleány

Perlaszka Domokos

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

Boromissza Tibor festő

"Nagy megujhodás"
/Kiállitva a Könyves Kálmán
szalonjában, 1914/

MŰVESZET
XIII.évf.1914.
90.

Acélmetszetx

József főhg. nádor és családja

Perlaszka Domokos

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

Leimdörfer Ármin építész

A mezőtur-i városháza tervpályázatán vásurlás
/Racz Emillel/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rézmetszet

Martinus Bolla piarista

Perlaszka Domokos

Századok 1874 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Perlaszka Domokos/

Festő 1919-1945

Patkó Károly

Pesti Hirlap 1932 LIV okt. 7. 6 o.

Képzőművészeti hirek

Acélmetszet

Kisfaludy Károly emléke

Perlaszka Domokos

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

Telepy Károly, festő

Divatcsarnok, 1853. juli 3. 27. 532.

Iró- és müvészélet.

Acélmetszetk

Laurentius Freiherr von Orczy

Perlaszka Domokos

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

P a r a g o Sándor iparművész

O.M.Iparművészeti Társulat
iparművészeti pályázatán
vásárlás

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rézmetszet

Berta

Perlaszka Domokos

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

B e n k h a r d t Gusztáv festő

Orsz.M.Iparművészeti Társulat
pályázata polgári lakások
butorzatának tervekre
/vásárlás/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rézmetszet

Donna Maria da Gloria, Königin von Portu
Perlaszka Domokos gall

K Századok 1874 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

Festő /képmásoló/ XVIII sz. vége?

Perger Zsigmond

Századok. 1874. 26–44 o.

Nagy Iván: Magyarországi kézművészek

Rézmetszet

Gr. Dessewffy Antal ravatalán

Perlaszka Domokos

Századok 1874 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

C s ó k István festő

T é l
- Illusztráció gyüjteményes kiállításából, 1914a Mücsarnokban -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
68.
Szöveg: 89.

Rézmetszet

Dr. Csehszombathy Sámuel

Perlaszka Domokos

K Századok 1874 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

B e n c z u r Gyula festő

A velencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportját szervező bizottság tagja

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
127-128.
"Magyar müvészet...."

Rézmetszet

Éjjeli temetés

Perlaszka Domokos

Századok 1874 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Perlaszka Domokos/

Csók István festő

" Krumplitisztitók "
/Paris, I. díj, 1889/

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
89.

Rézmetszet

Frakno vára

Perlaszka Domokos

Századok 1874 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Perlaszka Domokos/

C s o k István festő.

M a r g i t s z i g e t
- Illusztráció gyüjteményes kiállításból a Műcsarnokban, 1914 -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
64.
szöveg: 89.

Pest

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

P e t h e l y Gyula iparmüvész

O.M.Iparmüvészeti Társulat
iparmüvészeti pályázatán
vásárlás

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Frakno

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

L e c h n e r Ödön építész

"Két uj épület"
/Ferenc József jubileumi templom
és a kecskeméti viztorony/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
97 - 101.
Illusztrációk: 98.,99.,100.,101.,
102.,103.,103.

Esztergom

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

M é r a j Dezső butor-tervező

Orsz.M.Iparművészeti Társulat
pályázata polgári lakások
butorzatának terveire
/hálószoba butorok II.díj/

M Ű V É S Z E T
a XII.évf.1914.
92.
"Mitüntetések"

Perlaszka Lomokos, grafikus

Müvészet, III.,19o4. 272-273.

Adatok müvészetünk történetéhez

Perlasca Domokos rézmetszömüvész.
1841.

Pesti Hirlap.1841.77.sz.648.l.

Perlaszka grafikus, metszö 1844.

Pesti Hirlap. 1844. 396. sz. 716. l.
491. sz. 757-58. l.

Perlaszka Domokos rézmetszö.

/megh.1846-ban./

Pesti Hirlap.1846.688.sz.389.l.

Perlaszka Domokos, grafikus

Művészet, III., 1904. 170-176.

Bayer József: A pesti müegylet...

Perlaszka Domokos rézmetsző
1801 - 1846.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
47 - 63.
"Beszkid:Egy elfeledett képirónk"

Perlaszka D. rajzoló

Századok 1874. 285 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Pótlás/

Perlaszka Domokos réz- és acélmetsző

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlaszka Domokos/

Trippel Albert, festő

Divatcsarnok, 1853. juli 17. 31. 619-621.

A pesti állandó képtárlat.

Perlaszka Domokos

Megemlékezik halálá-
ról (1846) s megemlíti,
hogy a Honderű részére is
rajzott műmellékleteket
s ha gonddal dolgozott
valóban kitűnőt nyújtani
értett. Ezenkívül a zené-
ben is jártas volt s a Gor-
donkát nagy tökélyjel ját-
szá, s így a fővárosi ze-
nész testület is egyik legde-
rekabb tanúszát veszté
el benne.

Hetiszemle. Honderű
1846. I. 456 l.

Filstich Péter

ötvös.

XVII. sz.

Perlaszka n. Barabás

G. Dessewffy Aurél a ravatalon.
1842. Honderű 6 sz.
Acélm.

Perlasca Domokos

+ Pesten 1846 máj. 30

45 éves korában

Ebb adat is itt

Mátrai Gábor jegyz. Sz. M.

302

292

Français

Tájkép. Kny. Jules Dupré rajza után.

306 m, 477 sz.

K.O.20.

Perlasca Domokos

ur. akad. művész, Pesten, több hangász egyesület tagja, s Pesten a szépművészeti szerb hírlap kiadója aug 20-dikán esti órákban a nagy redut terembe nagy hangászati akademiát fog adni. A jövedelemnek egyik felét a vízáltal károsult budapesti szegenyek, másikat a vakok intézete lakhelyek épitéri pénztára nyerendi.

Hangászat. 1838. 519. l.

Perlaszka Dominik

Művészet 1904. 172, 272
– 1908. 274
– 1910. 138

Huysum Jan van: Virágcsend
let 227 (618), 3444 (464).

szül. 1801.

+ 1846. máj 30
Pest

A bpesti lánchid.

A pesti magyar szinház
homlokképeinek rajza
Hondermind diváthejek
Életkepek "
Pesti Divatlap "

A bpesti árvíz vezéjeinek
ábrázolatai 1838.

Egyetemi nyomda. 1905.

Perlaska Domonkos

Lásd

Wurzbach. Biogr. Lex.
Wien. 1870. XXII. 31 l

Okr. felh

Perlaszka Domokos, rész

metsző, mil. a XVIII. sz. végén,

megh. 1846. Pesten, hol 1815-től

működött. Könyvek és folyóiratok

részére metszett illusztrációkat. Magy

tőkéllyel játszott a gordonkán s ~~Pesten~~

több hangversenyen vett részt.

F diváthegyeket.

185.

elválasztott s hátrafésült fekete haja ősz-
me szürke s bajusza s szakála barna. Ar-
van. Ingének álló gallérja látható, nyak-
tja fekete s mellénye kivágott. Alól jobbra:
tó.

Kegyes Józsefről, méretei 66.5 : 53.5 cm.

. leirat (96/96) alapján 1896 IV. 20 –
. engedtetett át, hosman 1897 II. 5 én

Perlasca Domokos

† 1846

Lab I. 114, 121, 122

IV. 107, 122, 157.

Perlaszka Domokos

Földváry Gábor arczképéhez Pestmegye alispánjának, *Földváry* Mihálynak szívességéből jutottunk; neki van meg nagyobb és kisebb alakban. A nagyobb, Benedek Lajosnak, a nemzeti színház tagjának tollrajza, ki a Perlaszka 1837-dik évi rézmetszését használta, de módjában volt a Földváry Gábor gyermekkori arczképét is megtekinteni, mely a legifjabb testvér, Földváry József birtokába jutott a tassi ősi házzal együtt. A színházi almanachra, melyet *Hazucha* adott ki, s melyben a *Perlaszka* rézmetszete megjelent, nem könnyű volt ráakadni. Két évig keresték mindenfelé, végre is a piaristáknál találták meg. *Hazucha* almanachjában t. i. a boldogult *Horváth* Cyrill egy tragédiája is foglaltatott s a *Horváth* Cyrill révén találtak rá a metszésre. A nagy érdemű tanár szivesen engedte át a nevezett almanachot, mely — ugy mondá — alighanem az

1886. 113. l.

Vas. Lap.

egyetlen példány az országban, hacsak Szegeden, a *Somogyi*-könyvtárban nincs meg; csak a «Johanna» czimű tragediáját kérte vissza abból, az arczképet oda ajándéndékozta. Igy juthatott lapunkba is annak a férfiunak arczképe, ki, hogy Pestvármegyében milyen szerepet vitt, leginkább jellemzi az a bonmot, melyet a *Tassra* vetődő czigányról beszélnek, kinek első kérdése az volt: «Él-e még a hatalmas Gábor?»

Perlaska Domonkos

metszette Der Ungar
divatképeit (többnyire) francia
divatképek után 1842-
töl, nikor a lap meg-
indult. Elecképek
sob szinten fentitöl.
Egy divatkép Fuchsthaler
A. rajza után készült
1842 ben (Ungarisches
National Costume von
W. Klassy) No 2, 1842

Deák Ferenc arcképe
Herr del: Perlaska sc.
1842 I felév 15 sz. [illegible]
Acélmetszetnek néz ki.

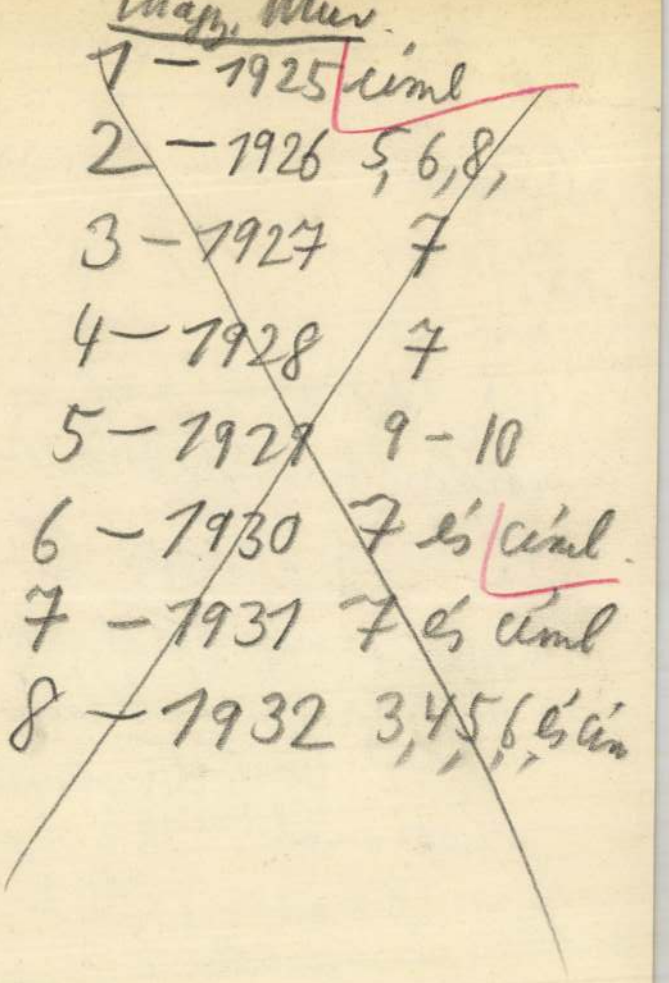

Magy. Mür.

1 – 1925 címl

2 – 1926 5, 6, 8,

3 – 1927 7

4 – 1928 7

5 – 1929 9 – 10

6 – 1930 7 és címl.

7 – 1931 7 és címl

8 – 1932 3, 4, 5, 6, és cím

Perlasca Domokos

IV. Modenbild. Nro. 1. Paris, 20. Dezember. 1. Promenadenanzug: Blauer Sammethut, mit blau-schattirten Marabouts geziert. Kleid von schwarzem Tuche, mit geflochtener Seide gestift. Der Leib unter dem Mantelet ist glatt, hinaufragend und in zwei spizzulaufenden Falten geschnitten, in Amazonenform. Die Aermel sind in der Höhe halbbreit und glatt. — 2. Eleganter Hausanzug. Bonnet, durch einen Spizenschleier gebildet. Fichu von Spizen. Kleid von azurblauem Chameleon-Taffet, mit Lak glacirt. (Gestochen von Hrn. D. Perlasca. Druk u. Kolorirung aus dessen Kunstanstalt in Pesth.)

Der Spiegel

1844. I. 8. l.

Képmelléklet levésa-

BARÁTAINAK KÖRE
ILLÁNYI-ÚT 12.

ire folyó évi június hó 28-án és 29-én,
ai részvételével

UTAZÁST

püspöki kőtár, a székesegyház Székely- és
a Zsolnay-gyár és az Erzsébet tudomány-

i kamarás, a Múzeumok Orsz. Bizottságá-

élután 14 óra 10 perckor Budapest keleti
anoda vissza 29-én hétfőn este 21 óra 05

ág (II. osztály, fenntartott hely) lakás, ellá-

Perlasca Domonkos

III. Satyrisches Bild. (Karikatur-Modenbild.) Wir eröffnen mit dieser possierlichen Skizze eine Serie satyrischer Bilder, in welchen die Thorheiten u. Abnormitäten der Zeit auf pikante Weise gegeißelt werden. Unser heutiges Bild ist dem in Paris erscheinenden satyrischen Werke: „Un autre monde“ entlehnt und wir sehen hier eine Ausartung in den Kostümes und in den Gewohnheiten beider Geschlechter. Einer nähern Beschreibung bedarf das Bild nicht. Der Zeichn[illegible] + Alles deutlich hingestellt und unsere leben[illegible] Zeit liefert den besten Kommentar hiezu. (St[illegible] Druk und Kolorirung aus Herrn Perlascas Kunstanstalt in Pesth)

Der Spiegel

1844. I. 8. l.

Képmelléklet lenne

HERLER ANTAL

MICHELANGELO

Michelangelo alakja, kinek művészetében az emberi alkotó szellem egyik legnagyobb diadalát ülte, ha egész életéről és működéséről számot vetünk, a kivételes isteni kegyelem glóriájában merül föl előttünk, mely mint napfény a harmatot, fölszív minden fájdalmat és minden szenvedést. Elgyötrött, mulandó vonásaira és örök alkotásaira tekintve, emberi hitünkben és hivatásunkban megerősödünk.

Ha szubjektív lelkiségével átitatott alkotásai fölött ott borong is a tragikum árnyéka, élete mégsem tekinthető tragédiának. A teremtő lángelme diadalmas ereje benne minden fájdalmon és szenvedésen győzedelmeskedett. A teremtő ösztönné magasztosult fájdalom pedig nem tragikus és leverő, hanem fölemelő.

1925. decemberben jelenik meg.

Ára fűzve kb. 180,000 korona.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA, BUDAPEST

Perlaska Domonkos rézmetszőnek
volt könyvmdája is.

Perlaszka Domokos metszette a Hommüvészben „Kisfaludi Károly emlékét (V. Csokonaiét?! V. ö. ezért Beregszászi Pál Cs. V. M. siremléke.) (1836. 70. sz.)

Müv. II. 5. 347. (65. adat.)

LA

SOCIETÀ ARCHEOLOGICA UNGHERESE

terrà seduta

mercoledì 17 ottobre 1928, alle ore 17 ½

nella Sala del

MUSEO DI ARTE DECORATIVA

(IX., Üllői-út 33) e vi invita la S. V.

PROGRAMMA:

1. Prof. TIBERIO GEREVICH: Parole di saluto.
2. Prof. ENRICO JOSI, del Pont. Istituto d'Archeologia Cristiana: Gli ultimi scavi nelle Catacombe di Roma. (Con proiezioni.)

Tiberio Gerevich
segretario.

Ospiti sono graditi.

/. Perlaszka D.

15. Kertészleány. (l. Uránia. Zsebk. 1832. évf. 12 r.)
16. Az oroszlánszabadító (l. u. o. 12 r.)
17. A szerelmesek (l. u. o. 1833. 12. r.)
18. Kisf. K. emléke (l. Auróra 1832. évf.)
19. Éjjeli temető. Rajzolta Gr. Andrássy Nanó.
(Emlény. Zsebkönyv.)

Műv. III. 4. 273.

1. Perlaszka D.

6. Laurentius Freiherr von Orczy. Lieder Fer. után Acélm.
7. Gr. Dessewffy Antal zavatalán, 1842. Acélmetsz.
8. József fhg nádor és családja. Steinrücker rajza után. (l. Ipm. Kve. I. LXXXV. mellékl)
9. Bertha. Weide után. Acélm 12 r.
10. Földvári Gábor. Acélm. (l. „Buda" Zsebk. 1839)
11. Esztergom vára (Regélő 1835, 8 r.)
12. Mehádia. (Regelő 1836. 8. r.)
13. Fraknó vára. (–11 – 1837. 8. r.)
14. Tájkép cimlapon (Sumerebert: Utazása, Pest 1845. 8 r.)

B.

6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.

1. Perlaszka D.

Magyar vonatkozású és a többi metszetei a Következők:

~~1–19. tol.~~ 1. Dr Csch-Szombati Sámuel arcképe. (l. " " sirhalma, Pest 1815, 8r.)

~~Alüw.~~

2. Martinus Bolla ex scolis piis. Arcképe. 1831. 4.r.
3. Donna Maria da gloria, Königin v. Portugal. 8r. Acélmetszet.
4. Mahmud II. türk. Kais. Acélmetszet. 8r.
5. Sultan Mahmud in neuem militärischen Costum. Acélmetszet.

./.

1. Perlaska D.

Magyar vonatkozású és a többi metszetei a Művelt Rerők:

~~1 – 19. lat.~~ 1. Kiel-Hombach Sámuel arckeje.
(l. " " sirkalma, Dat. 1815, 81.)

~~Mün~~

2. Martinus Bolla ex Scolis pris. Arelej 1831. 4.8.

3. Donna Maria da gloria, Königin v. Portugal. 81. Kelmetszet.

4. Mahmud II. Türk. Kais. Kelmetszet. 81.

5. Julian Mahmud in neuem militärischen Costüm Kelmetszet.

Perlaska Domokos, rézmetsző. Wurzbach szerint m-o-i származású. Nagy Iván szerint bevándorolt. 1815-45 között főleg divatlapjaink számára rajzolt. 1838-ban Arnot Antallal kiadta a „Srbske Novine"-t és abba is készített metszeteket. 1839: Ivcobsti Magazin obrazak (Ált. Képcsarnok) számára metszetével. Több képet metszett az 1838-iki árvízről. Wurzbach még említi: Kollár „Slavy dcera"-jához több metszet, továbbá Ankona éjjel és a Milutinovi, a költő és a lengyel tábornok arcképe.

/.

Perlaszka Bonskos, régmetsző. Wurzbach
szerint m-o-i származási. Nagy Iván
szerint bevándorolt. 1815-45 körül főleg
divatlapjaink számára rajzolt. 1838-ban
Arnold Rudolfal kiadta a „Erbske Novine"-t
és abba is kisebb metszetelet. 1839: Izvestiti
Magazin obrazak (Ill. Képesarnak) számos
metszetével. Több képet metszett az 1838-ban
árvízről. Wurzbach még említi: Kollár
„Nagy Lexikon"-jához több metszet, továbbá
Ankona éjjel és a Milutinovi, a kaltó és a
bugyel tárbosnak archége.

Perlaszka Domonkos réfmetsző ajánlatát az egyesületi műlap készítésére nem fogadta el a Pesti Műegylet, hanem egy München ben készült sílány könyomatot adott helyette. Frankenburg Adolf élesen támadja ezért a Műegyletet.

Lyka: Tb. v. műv. I. ~~88~~ 114

Kedves Anyukám!

Ma reggel 7 órakor indultunk el Szolnokról, és 10 órakor érkeztünk meg Budapestre. Mindenki jól van. Holnap megyünk Pestre. Ma este 6 órakor indulunk vissza Szolnokra.

Csókol mindnyájatokat:

Ferenc

Kubinyi Péter kir. tanácsos képe.

[Jelz.:] A. Einsle del. D. Perlasca

sc. Pest, [183?) 34 x 44 cm.

För. Kot. Bq/769/373.

Imre János reggeleni tanár képe. [Jelz:]

Metz. Perlaszka Pesten 1832.

50 x 35 cm.

Föo. kat. Bq. 769/370.–

Perlaska Domonkos

Ragályi Tamás író. (1785–1848.)

Rétmetszet. Perlaszka Domonkos.

Magy. Tört. Képes. Kat. (1922.) 388. b.—

1. Díszterem az akadémiai palotában./ 2. Az Akadémia könyvtára.-/ 17.5 x 24 cm.
Szfv.Muz.ltsz.15809/1-2.

A régi pesti vigadó /előtte kocsikkal, lovasés gyalogos alakokkal. Sárgás tónusu kőnyomat. Felirat nélkül./
Szfv.Muz.ltsz.3869.

"A Császár-fürdő főhomlokzata a Duna felől." Ny. Pataki J. Pesten 1853./Tónusos kőnyomat/.-
Szfv.Muz.ltsz.3014.

Nemzeti Színház [~~Kőnyomat~~] Jelvése: Perlaska sc. (A Rajzolatok 1837. évi melléklete.) Főv. Kvt. B. 769/82.

A pesti Nemzeti Szinház átalakitási terve. Homlokrajz. Nyom. Reiffenstein és Rösch Bécsben. /1835 k./
Főv. Kvt. B. 769/ 91.

Perlaska D

Perlaska Domonkos

Nemzeti Szinház.

1. fv. [Könyvmat. – Jelzése:] Perlaska sc.

(A Rajzolatok 1837. évf. melle Élete)

Föv. Kot. B. 769/82.

4422

H O N D E R Ü .Pest,1843.-1848.Petricsevich Horváth Lázár szépirod.hetilapja.Párisi divatképeket hozott

Akademia: nincs!

Több Barabás divatképpel

Perlaszka metszeteiben.—

Perlaszka Domonkos

Perlasca Domonkos

Nagy Zoltán adatai

A Nemzeti Szinház, Perlasca sc./A Rajzolatok 1837. évf. melléklete.

A pesti nemzeti Szinház átalakaitási terve. Homlokzatrajz. Ny. R & R. Bécsben. /1835 körül/. - Főv.Kvt.B.769/91.

A Megyeház Pesten. 26 21 cm. /30-as évek/ Főv.Kvt.b. 769/350.

Perlasca D.

fordits –

PMŰVÉSZE

V., Mária V

hrer

/ESI

É

Perlaska Domonkos

lásd

Lay Bpestiparmüvkiáll

58. l. 59. l. 69. l.

70. l. 71. l.

Perlaszka Domokos

1.

Rátto II 504.

Parlanka Domokos

not

Vas. Ly 1886. 113 l.

Perlaszka Domokos

IROD.

Nieller Ferenc.

244 385 l

ИКОН.

Perlaszka d

(Kantorné) Rézmet
8°
Wlt,

Chladek rajza utw:

Perlaszka mitsz

Perlaszka D.

G. / Szechenyi Istvánné. / szül. gr. Seilern Crescentia. Rézm. ~~8~~ 4° „A Rajzolatok 1836."

Zebr. Barabás rajz 836.

Perlaszka D. metg.

Pęlaszka Dom

~~[illegible]~~ Dr. Szombati Samuel
mpr
(alairas) Rezm. 8°

Pęlaszka metr.

D. Perlaszka

Katafalk (welcher bei der für weiland Seine K. K. Ap. Majestät / Franz den Ersten / von der Kön. Freistadt Pesth, am 26. 27. 28 Mrz 1835, i. d. Kirche der chrw. P. P. Franziskaner gefeierten Trauer Andacht, errichtet war.

Reizm, aquatuta, folio.

Polák inv. Pestini

D. Perlaszka sc.

Perlaszka Domokos M.D.K.

Felber Mária Bátori Mária szerepében acélmetszet

Laccataris Dömötör rajza után

repr.

208.1.

MDK

Perlaszka Domonkos rézmetsző

Művészet 1911. 394.l.

M.D.K.

Perlaszka Domokos festő

reźmetszésen kívül litográfiával is dolgozott.

Gerszi, A magy. Szörajz. 1960 22.

Perlaszka Domokos M.D.K.

Falusi cigányzenekar /acélmetszet Barabás Miklós rajza után / /1840-es évek /

repr.

170.l.

PERLASCA DOMONKOS, grafikus

A pesti magyar Nemzeti Szinháznak 1837-ben való megnyitása alkalmából rézmetszetet adott ki. az épület homlokzatáról, szines és szintelen, különböző nagyságú lapokon. Két pengő forint, 48 ezüst krajcár és 15 ezüst krajcár árban. a kivitel minősége szerint. 104. old.

CSATKAI ENDRE: Sikertelen kisérletek emlékérem kiadására a Nemzeti Szinház megnyitásakor 1837-ben 102. o

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVI-LXVII. évf. 1967-1968. Akad. Kiadó. Bpest. 1968.

Perlaszka Domokos

1823-ból képített metszetet Illyés Ágostonnak egy váci tárgyú rajzáról.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormű-vészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

711

PERLASZKA DOMOKOS

Gróf Nádasdy Tamás, Magyarország Nádora
című rézmetszetét említik a Sárvár tör-
ténelmének ikonográfiája cím alatt

Kondics József: Sárvár és a sárváriak a ma-
gyar képzőművészetben I. rész

Vasi Szemle 1983. 4.

Perlaszka Domonkos

rézbe metszette Marco Casagrande hat alternatív tervét, melyet a mester a Mátyás emlékmű kivitelezésére készített.

Pusztai L.: Marco Casagrande dati per la Storia della Scultura Classicista Ungherese. Acta Hist. Artium, Bpest 1973 1-2

1201

Perlaszka Domokos

szinezett acélmetszete Fuchs-thaller Lajos rajza nyomán: „Honvédtoborzás." 238. sz. reprodukció.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Perlaszka Domokos

acélmetszete Feszl Frigyes rajza nyomán: „Az első pesti vasutállomás." 81. sz. reprodukció. 1846.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973.

5751

Perlaszka Domonkos, festő

L: Barabás Miklós

— : Hír

8.

Nepszabadság Bp. 1980. jún. 26.

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

lélyezem:

k vagy helyettesének
láírása.

a. — Endrényi Imre, Szeged.

Perlaska D

låsd

Bmk 48

Perlaszka Domokos. rézmetsző

Divatkép. Barabás rajza után. 1.)
5 szálmi " " " " 2.)
6 szálmi " " " " 3.)
7 " " " 4.)
8 " " 5.)
tobb heti betegeskedés után, munkabíró férfikorának legszabb idejében megszűnt élni. — Mindenkor érdemeit fog-febrovatni az, hogy a rézmetszést hazánkban eddigelé 6 vitte legnagyobb tökélyre. 6.)

1.) Pesti Divatlap. 1846 évf. 180 lap.
2.) " " " 280. "
3.) " " " 292. "
4.) " " " 360. "
5.) " " " 440. "
6.) " " " 457. "

Bernhárd Rudolf

szobrász

sz. 1814.

Perlaszka Domokos

hazánk elvitázhatatlanul legje-
lesebb vezmetszője s egy artis-
tai intézet tulajdonosa, hosszas
gyengélkedés után, mely utobbi
idoben terhes és fájdalmas
betegségnek lett szülője, mult
május hó (1846) 30-an meg-
halt. A derek elhunyat tisz-
telt olvasónik e lapokhoz
dejétől fogva kiszitett jeles
műmellékletezből diesérétesen
ismerik.

Perlaszka Domokos. Élet-
rejek 1846. I. f. 732. l.

Jánoki János

ötvös,

XVIII. 37.

Perlaszka

Dolgozott a Honderűnek is s kizárólag divatképeket metszett acélba.

Hetiszemle. Honderű 1846. I. 15. l. & 18. l.

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1843. jan. 25.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos

acélmetsző

Der Ungar 1843. jan. 16.

divatkép

Kalmán

Perlaska Domonkos
asélmetsző

Der Ungar 1843. jan. 16.
divatkép

Kalmán

Petlaska Domonkos
aczélmetsző

Der Ungar 1843. jan. 10.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1843. jan. 2.
kottamelléklet címlapja

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. dec. 21.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
aréhmutató

Der Ungar 1843. jan. 2.
divatkép

Kalmár

Petőfiska Domokos
acélmetsző

Der Ungar 1842. nov. 30.
kottamelléklet címlapja

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. dec. 7.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. dec. 12.
divatkép

Kalmár

Petlasko. Domonkos

acélmetsző

Der Ungar 1842. dec. 12.

képmelléklet állat- és emberfejek

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. nov. 30.
divatkép

Kalmár

Petlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. nov. 23.
divatkép

Kalmár

Petlaska Domonkos
asztalosné

Der Ungar 1842. nov. 16.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos

acélmetsző

Ler Ungar 1842. nov. 9.

divatkép

Kálmán

Perlaska Domonkos
aczélmetsző

Der Ungar 1842. okt. 26.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
asélmetsző

Der Ungar 1842. nro. 2.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
aréhmetsző

Der Ungar 1842. okt. 5.
divatkép

Kalmár

Petlaska Domokos
acélmetsző

Der Ungar 1842. Oct. 12.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. okt. 19.
divatkép

Kalmár

Petőfi Sándor
születése

Der Ungar 1842. sept. 29.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos 21
~~acélmetsző~~
ber Ungar 1842. szept. 21.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos 19
acélmetsző

Der Ungar 1842. szept. 14.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. szept. 7.
divatkép

Kalmán

Petlaska Domonkos

acélmetsző

Ber Ungar 1842. aug. 24.,

divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. aug. 17.
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző"
Der Ungar 1842. aug. 8.,
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. aug. 3.,
divatkép

Kalmár

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. jül. 27.,
divatkép

Kalmár

Petlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1842. júl. 6.
divatkép

Kalmár

Petlaska Domonkos
anélmetszö

Ber Ungar 1844. okt. 16.
divatkép

Kalmán

Perlaska Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1844. szept. 18.
divathép

Kalmán

Perlaszka Domonkos
acélmetsző

Der Ungar 1844. ~~aug.~~ szept. 25.
hottamelléklet címlapja

Kalmár

Perlaszka Domonkos
acélmetsző"

Der Ungar 1844. okt. 14.
(Pesth-Ofner Notizen.)

Kalmár

Perlaska Domonkos

asélmetsző

Der Ungar 1842. aug. 31.

divatkép

Kalmár

SZÜLE, Péter

258. *Kind*
259. *Susanna im Bade*
260. *Interieur*
261. *Dorf*
262. *Flußufer*

UDVARY, Pál

263. *Molo in Balatonfüred*
264. *Balatonfüred*

VARGA, Nándor Lajos

265. *Schaukel*
266. *Thor Christi*
267. *Kreuzweg*
268. *Ecce homo*
269. *Die Erschaffung Adams*
270. *Am Kreuze*

Perlaska Domonkos

1801–1846.

Chłopicki Józef,
könyomát.

kiáltítva-

szépm. Mürz-,
Lengyel kiáltítás
Bp. 1936.

					Összesen	
	K	f	K	f	K	f

Perlaska Domonkos

<A pesti magyar szintáz homlok képeinek> rajza, aquatinta modorban jezre metszve barnán nyomtatva 48 ezüst kron, finom szinezettel 2 pengő fontban, kisebb alakban barnán nyomtatva 15 ezüst kr, szinezve 24 pengő Mr. vásárolható Pesten Conti műárusnál vagy a kiadónál Perlaska Domonkosnál. nyvilágutca.

< >. Honmúvén 1837. 560. l.

Átvit

190..... évi ..... hóban.

Perlaszka Domonkos
irod.
(Egy tevés adat).
Szalay Imre. Szalay Ágoston
rejtség gyűjteményének ismertetése.
Szárádok. 1877 évf. 587. l.

..... db okmánnyal.

Felszámítási jegyzék.

Perlaska D.

laid

Kremregi Bp 29.1.

tekben. Igaz [illegible],
hogy Itália egyike azok-
nak az ~~[illegible]~~
akkor, amelyek
ennek a stílusnak is
a legsajátosabb nem-
zeti kara [illegible] Fud-
ták adni!

Perlaska Domonkos

Kriehuber egyik metszetét veszi alapul és magyar ruhát hurz Lisztre.

írod

Csat Liszt I.

174. l.

Digitized by Google

Perlaszka Domokos

József nádor és
Csaladja, fenti
acél mesztete
Kepr -

607. l.

LykaMagymű1300-50

398.

ons ravatalon fejjel balra fekszik ha-
adügyminister, kinek feje kopasz, szá
lla ősz, szemöldöke s bajusza őszbeve-

typ, mérése 12·5 : 10·2 cm.

251/876 (2)

PERLAŠKA *(Perlaszka) Domokos*, rézmetsző, * Bécs 1801, † Pest 1846 máj. 30. 1815-től élt Pesten, ahol utóbb grafikai műintézetében magyar kiadványok részére számos metszetet készített. Önálló lapjai közül említésre méltók: A pesti magyar színház homlokképének rajza, A bpesti árvíz veszélyeinek ábrázolatai, A bpesti Lánchíd, stb. Igen sok divatképet metszett a Honderűnek, Életképeknek és a Pesti Divatlapnak. 1838. Arnot Antallal kiadta a Szrbszke novine-t, 1839. a Szveobšti magazin obrazah-t, melynek metszeteit is P. készítette. Kiváló gordonka-művész volt és több hangversenye volt Pesten.

W 9

E. G II. 2821

Varrótu, római VI. 261.

Perlaska Domokos

l.

Schoen Kálmán-ker.

14. l.

Perlaszka Domokos

rézmetsző

Perlaska Domonkos

Laid

Fajcray Paul

5, 6-l.

Pénztárkönyv.

Tétel	nap	

Perlaszka Domokos

l.

Csatkai Liszt

148. sz.

Perlavzka Domonkos

b.

Pálinkás Casago

20-l

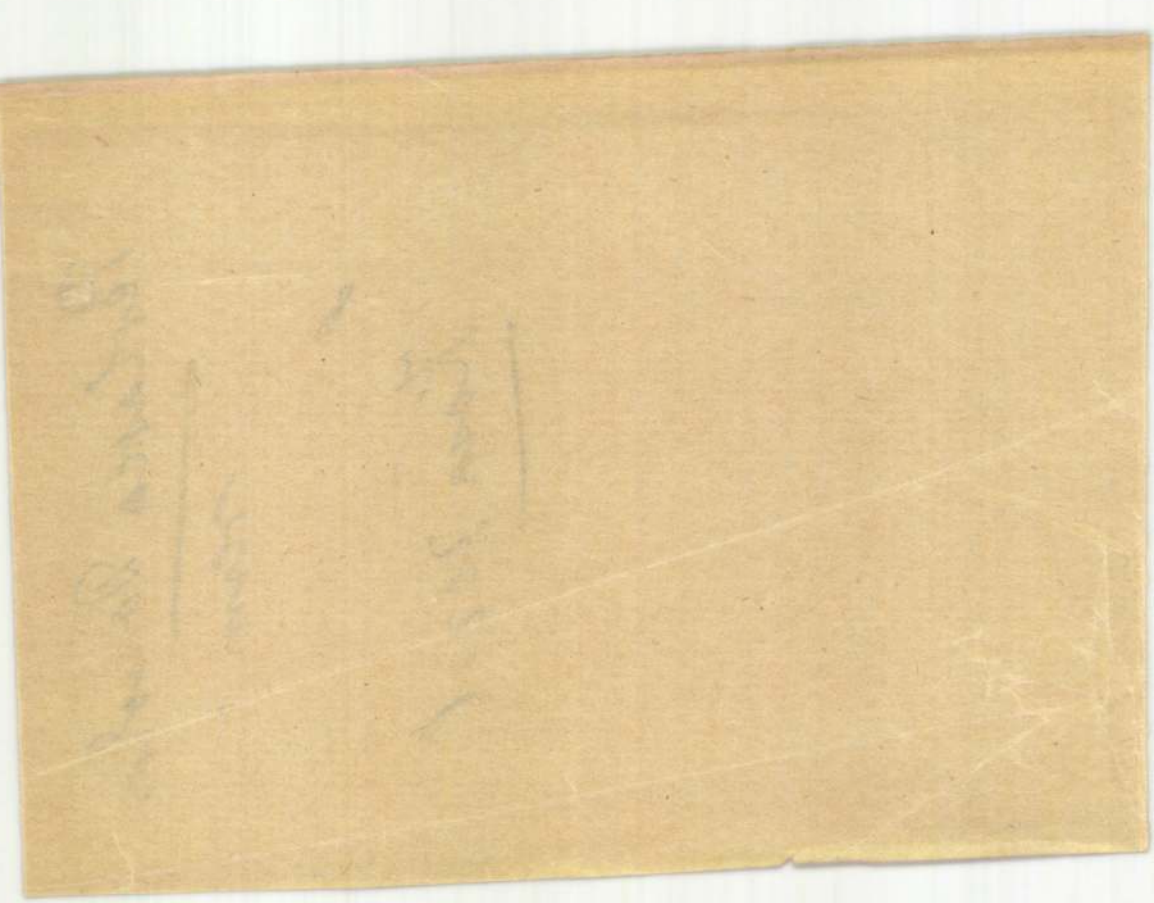

Perlasca Domokos

rein.

d

Kosa, 202. l

tatásügyi minisztérium.

Meghagyások részleges
megszüntetése.
Melléklet száma:
Szigoruan bizalmas!
Előadó - előadónak!

ábban megküldött meghagyási iga-
dójüleg intézkedjék.
ember 12-én felado.t 3191/1944.
jük 3291/1944.om.biz.számra helyesb-

zeptember hó 13.-án.
A miniszter rendeletéből:
Dr.Neubauer Konstantin sk.
miniszteri tanácsos.

Perlaszka D

Nádasdy Tamás archépe
fenti acélmetszete
Horváth Mihály Gróf
Nádasdy Tamás élete
Buda, 1838 c. mivel-
ben
Repr
Dézsi Tinódi
42 l.

Erkeresi 1905 jul. 22.

679/1905 sz. (Bárfa, 1905 jul. 20. 187 cz. a.)

Mihalik József jelenti, hogy a Dulics Zsigmond kassai püspöktől a bárfai múzeum részére kért tárgyak átengedése őrz előtt nem várható. (Tudomásul. VII. 26. c. i. 392/905)

Perlaska D.

l.

Schola Pest – Buda

6i. l.

van ábrázolva.

alra fordultan (Tobb kezét keblébe dug-
ban pedig keztyüit fogja. Előre fésült haja s
za leberetvált. Nyakravalója felett négy és
le rend- és érdemjelt hord; kettős elejű ka-
ri és hajtókájú; derekát szolgálati jelvény
g és pantalonja oldalt csikos. Balról köpe-
pját ~~látjuk~~ helgezte el. Felirata a kép alatt két sor-

/ FREIHERR D'ASPRE

zeugmeister"

ak másául: „D'Aspre f.Z.M."

r 850"

J. Höfelich"

bei L. T. Neumann"

d. Verlegers m. Vorbehalt gegen Nachdruck".

alak nagysága 33 c/m.

ehuber J.

690 (köz. ny.)

107/95 N° 85.

Perlaszka Domonkos

l.

Schoen 1948

14. l – 25. l.

ósi rk. plebániától. –

Tanácsos Úr, a Műemlékek
és Ednőke!

méltóztatott értesíteni,
ír templomunk megvizsgálása
hivel nekem a templom javítási,
nagymelt. vall. és Kőtskt. ügyi
ést kell tennem, és eddig semmiféle
nem jutottam, alázattal kérem
tasson az iránt intézkedni, hogy

Perlaszka Domonkos

Lipotvárosi templom
Pesten, Hild József
rajza után vésve
metszette fenti
Megjelent az Élet-
kepekben az
1840-es években

Budapest, 9 aprile, 1936

Cara Eccellenza ed amico,

Sono infinitamente lieto di aver avuto notizie di Vostra Eccellenza, in occasione del so giorno del Dott. Bugelli a Budapest. Ho raccomand il Dott. Bugelli ai competenti nel modo più vivo spero che egli potrà avere tutte le informazioni cessarie e che si troverà bene nel nostro paese.

Perlaska Domonkos

l.

Mary NM Cent

119. l.

Rendelések feladása céljából szíveskedjék ezen rendelő-lapot kivágni, megfelelően kitőltve, alá-írva nekünk bekűldeni

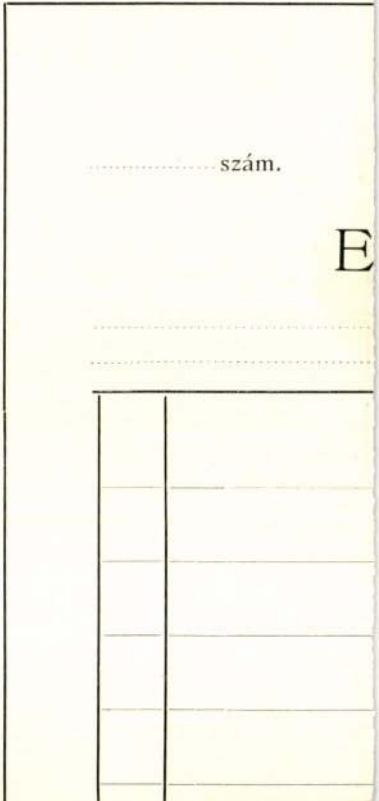

Perlaszka Domokos

Liszt Ferenc
újjukori archépe

fenti rézm 1840-ból

repr.

Muzsika

1929. I. évf. 1–2. sz

Perlaszka

Mulatság a zöldben.
Életképek 1844. 6. sz.
Fenti metszete

Repr.
Domanovszky Sándor
Magyar művelődéstört.
V. k. Bp. é. n. 253. l.

Divatkép. Életképek
1844. 16. sz.
Repr. u. o. 257. l.

Perlaszka

Elkésés. Třefás Ép
Életképek 1845. 2. n.
Fenti metszete.
Repr. -
Domanovszky Sándor

Magyar Művelődéstort
V. k. Bp. ć n. 265. l.

VIII/14 2. Simon valodi uraz javitas P. 6.00.

Kiváló tisztelettel

Wolauschék György.

Perlaszka D.

1.

A Pesti Városháza

1938. 5. sz. 8. l.

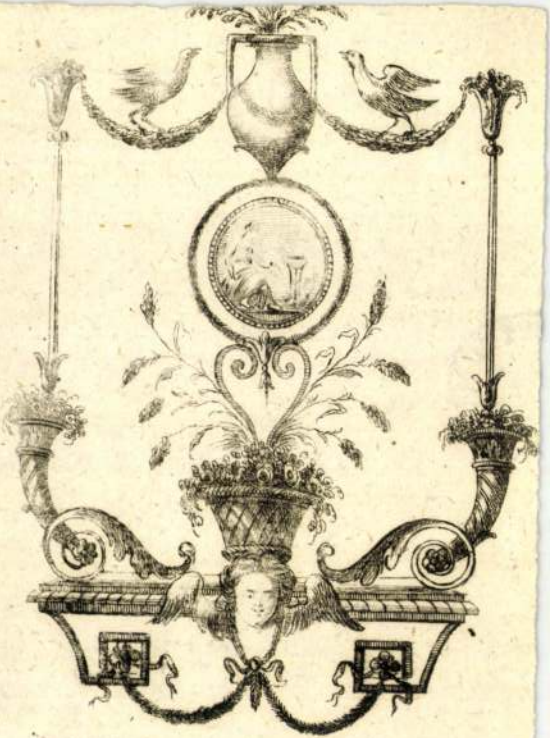

Perlaszka Domonkos

(– 1846)

l.

Vayer Széchenyi

98. l. 108. l.

Bpest.

Könyvek.

N RÓLA?

EGYEB ADAT

XV.sz.

SZEMÉLYI VONATKOZAS

Egyetemi könyvtár.

MÉRET

nyolcadrét.

MESTER

Mátyás ki

ÉG

SZÁRMAZÁSI HELY

Eusebius és Szt. Jerómos kronikája.

KOR

II.Abdul I
ajár

ALCSOPORT

SZAKCSOPORT

Perlaszka Domokos

Hüsihangverseny,
1844-ből.
Fenti metszete
Repr.

Prahács Margit

Zene és zenekultura.
Magyar Művelődés-
történet.
V. k. Bp. é. n. 652. l.

Perlaszka Domokos

József nádor és
családja, jenti
mérsete
sépr.

Tonelli pestbud

141. l.

Via dell' Umiltà 43) 285602 számú levele szerint az átutaláshoz nem járult hozzá. Jó lenne, ha Ön megmozgatná a bankot, hogy változtassa meg álláspontját, a pénz itt ül a kasszában.

A másik ügy az, hogy Gerevich elnökünkkel megbeszéltük, megkérjük Önt, hogy a Ják-i román freskókat hozza rendbe. A munka kb. májusban kezdődhetne, két részletben, szeptemberben és egy évre rá tudnánk kifizetni, ha ez lehetséges. Valamennyien, Gerevich, Kákay, Szentiványi és Dex nagyon örülnénk, ha ismét körünkben tisztelhetnénk. Gondolkozzon az ügyön, talán az időt be lehet osztani s májusban mód

Perlaszka Domonkos

Szélvihar a Váci
utcában, 9
fenti metszete
ruggelent az Életké-
pek bo ik számá-
ban

Repr

Tonelli pestbud

59. l.

9 Pontos címe: A
szél Pesten

ı vállalkozás és intézmény elengedhetet-
énye, hogy az adminisztráció alapjai,

árunyilvántartás,
letményelszámolás

k, mert ezek meg nem felelő rendszere
at fog okozni. Feltétlenül kérjék tehát
zleveleződlap visszaküldése utján külön-
k költségmentes és kötelezettség nélküli
es tapasztalatunk rendelkezésükre álljon

, nyomtatványok, felszerelési cikkek minden célra
*épek minden célra * Irodabútorok, kartotékdobozok*
*fémből * Függő irattár * Díjtalan részletes ismertető*

Perlaska Domonkos

Abaris scytha művész a trójai palladiumot faragja. Rezim. Jelzése Ferenczy inv. et dir. Perlasca sc. A Társas Kötelezések VI. lapja.

Repr.

Meller Simon: Ferenczy István élete és művei Bp. 1905. 245. l.

244, 385. l.

működését? teljes mérté

11. Mi volna a kárból elsős tandó stb. és az összei költséget jelentene?....

12. Történt-e már pótlás, h mértékben, ki vagy mi á

13. A károsult közintézmény más célra vétetik-e igé lőtt, ha igen, ki által .....

14. Amennyiben a közintézmé hatja meg eredeti felad volna mégis a legcélsze leg a felhasználható he felsorolandók./.....

.....

* Az 5. és 6. pont alatti adatokat cél és összefoglalása után az ott kimutat

Perlaszka Domokos

Horvát István
archeje, fenti rajza
és metszete 1831.

Repr.

Fraknói Széch

293. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Fe

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

FÉNYKÉP, RAJZ

Perlaszka

Gróf Keglevich Gábor
arczépe, fenti
rézmetszete.
Megjelent az Élet-
képek 1846-ér ban.

Repr.
Márki Sándor dr
(Horváth Mihály
(1809-1878)
M. Tört. Elektr.
Bp. 1917.
35 l.

Perlaszka Domokos

Werböczi István
képmása. Rézmi

Megjelent. Tud-
Gyűjt. 1829. X. k.

A Szent István-rend (225—240a. sz.) 56
Szent István emléktárgyak, ereklyék, koronázási jelvények (241—266. sz.) 59
Szent István a világi zenében. 267—272. sz.) 64
Szent István az újabb történeti irodalomban. (273—301. sz.)..... 66
Szent István a szépirodalomban. (302—338. sz.) 72

Perlasca Domokos

1. Magyar Liszt

18. I. 24. l.

Kiadásért felel: Dr. Asztalos M. — "Pátria"-nyomda R.-T. — 381705 — Felelős vezető: Magyary I.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Perlaska Domokos

l. Hor Bp
53, 97. l.

ES AZ ANGYAL (National Gallery, London.)

ABRAHAM ET L'ANGE.

mű sajtó alatt levő nagy díszműből.

Perlaska Domonkos

l.

" "

Horváth Árpád

374. l.

Perlaska Domonkos

A Szinház-tér (ma Vörösmarty-tér.)
Fenti zinezett rézmetszete Schwindt Károly rajza után.

Repr.:
Horváth Árvíz

7. kép.

Perlasca Domonkos

Thieme Becker

XXVI. 419. l.

Lyka

Perlaska Domokos

l. Árv. Csam. 103. Aukc. Eat

119. Sz.

Perlasca D.

rezim-

l.

Fav. Königl. Evk

V. 433. l.

~~Balta Kövöl IX. 103~~

Perlaszka Domonkos

l.

Drescherggermek

63. l.
86 l.

P. özvegye

u. o 91. l.

Csont (őskori) állati VII. 155.

Perlaszka Dominik

1801 – 1846

Verein

L.

Drescher Verein

62, 63. L.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Perlaszka Domokos

l.

Bilagi: [illegible] nemzet

tört. IX. 587 l.

Perlaszka D.

l.

Bilágyi. Magy nemzet
tört. IX. 675. l.

profetarat (?) és
ges. Mind ülő alak,
ell vonás. Ő ari alakjait
r, akarattól és neuve-
alakokatad, saja-
-kinesiti azülő
XV. lt. jobban nezette
alakokat.

a világ során gondolko-
és sötét oldalait
gire öreg alakok.
-filban, lobogó na-
gyi próf mögöt
, akik nek csak a
komjedebbé tegyés

Perlaszka Domokos

l.

Ranunéporcsőd

27, 28. l.

MDKK

PERLASCA DOMOKOS

Divattervező tevékenységéről szóló adatok.

Scheiber Mária: A régi Pest-Buda az egykoru ujságok hirdetéseiben és kishireiben.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Évk. Budapest 197
7

p.6.

— 2 — M. D. K.

PERLASZKA Domonkos rézmetsző

Buda. Szinmüvek zsebkönyve. Címkép.
(1839.)

Der Ungar. 1842. Címlap.

Drescher P.: Bibl. Tars. 8. Miaie. 63. l.

K. D. K.

PERLASZKA Domonkos rézmetsző

(1801 – 1846)

pesti rézmetsző és divatképrajzoló

Címkép és címlap a Scheibenschüt-

zen Almanach-hoz (1830.)

Szeder Fábián (Szerk.) Uránia. 1832.)

Címkép és 3 metszet

./.

Perlaszka Domonkos MDK

Műlapra vonatkózó ajánlatát visszautasítják

Gerszi Teréz: A magyar történelmi litografia

M.M.M. Évkönyve 1952, 51 l.

Perlaszka Domokos M.D.K.

festő

617) Magyar központi vasuti indóhár.

(Föv. Tört. Mur.)

618) Hotel Majer - Pesth - Albergo Mayer

Egyéb köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.

Bp. 1952. 43 l.

M.D.K.

Perlaszka Domokos /1801-1846/

617. Magyar Központi vasuti indóház. Feszl Frigyes 1821-1884 rajza után. Acélmetszet 16x23.9
618. Hotel Mayer-Pesth-Albergo Mayer. Kleinbruckgasse zum Jaegerhorn. A Vadászkürt szálló. Schwindt Károly 1797-1867 rajza után. Aquatinta 19.2x 23 papir.

Elvésztek./Főv. Tört. Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
43. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Perlasca Domokos M. D. K.

1801–46

rézmetsző és litografus

D. Kisfaludy Károly

Gerni, A magy. lőrajz. 1960 188

M. D. K.

Perlasca Domokos festő

„Chlopicki" rajzát litografálta

Schmid János

Kisfaludy Károly rajzát ugan

Gerri, A mag. köraj. 1960 198

MDK

Perlaszka Domokos, festö.
18o1-1846

Casagrande terve Mátyás mauzoleumához. Szin.rézmets

Casagrande terve a Mátyás-mauzoleumhoz. " " "

gr. Almásy-Teleki Éva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció. 1942.máj.1o.-től kiáll. 18.-án
Kat.33.1. aukció.

Perlaszka Domonkos /XIX sz. 1 fele/ MDK

rézmetsző

1. PETRUS KUBINYI De Felső-Kubin et Déménfalva..
   Jel: "A Einsle del. et D. Perlaszka sc. Pesth"
   Uj levonata is megtalálható agyüjteményben.
2. "Gróf Nádasdy Tamás, Magyarország Nádora."

203.o.

Cennerné Wilhelmb Gizella - Rózsa György: A Magyar Történelmi Képcsarnok rézlemezgyüjteménye.
FOLIA ARCHAEOLOGICA XI. 1959. 197-199.o.
A publicálatlan rézlemezek jegyzéke.
U.O. 199-205.o.

MDK

Perlaska Dominik.
1815-45 közt működött.

Mellkép. „Pesti emlék". Karc.

„D. Perlasca in Pesth. metz. Perlasca" kiadó.
Wien. Nat. Bibl. Bpest Muzeum.

Erkel Ferencz Rákóczi indulójának cimlapján.
Valószínűleg ezt ambiti H. W. Singer 54699. „im Schnürrock D. Perlasca"

D. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 60

Perlasca , /Domonkos/ MDK

"Orczy Lőrinc "

arckép - rézmetszet 1834

Lieder - Perlasca - Ehrenreich
vagy Lieder eredeti képe, vagy
Perlasca metszete alapján készült.
64.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Müv. Ért. 1959. VIII, évf. 1. sz. 61-67.o.

Perlasca metszete megjelent:Scheiben Schützen Almanach für das Schützen Jahr 1830.

Perlasca Demonkos MDK

Repr:

"Orczy Lőrinc"

rézmetszet

Lieder- Perlasca- Ehrenreich

64.o. 3. kép.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.

Műv. Ért. 1959. VIII. é f. 1. sz.61-67.o.

Perlaszka Domokos M.D.K.

rézmetsző

divatképei a Pesti Divatlapban jelentek meg, és az Eletkepekben.

Gerni, H magy. Zárajz. 1960 42

Perlaszka Domokos rézmetsző M.D.K.

~~[illegible]~~

rézmetszet városlégei emlitve.

Gerri, H magy. Zörajz. 1960 34, 36

Perlaszka MDK

~~Képtár~~ Repr:

I. Ferenc gyászkatafalkja.
/Perlaszka metszete nyomán./

296.o. 232. kép.

Perlaszka, rézmetsző

B Dh

„A múlt század negyvenes éreiben Tyroler, Vidéky és Perlaszka vésője alól került ki a legtöbb színezett acélmetszetű divatkép.

Kéki Béla: A rézmetszet mint könyvillusztráció!

13-17-l

A Könyv

[Könyvbarát], Bp. 1955. január V/1.

MDK

Perlaszka (metszö)

Négy színerek acélmetszete: A' játék-szín piacz' térképe Martius' 14 d. a' veszélyteles napokban, a' vizárban Pesten. 1838. — I.; Városház piacza 1838. mart. 15-ki borzalom napján Pesten. II.; Buda-Pest térképe a' vészteljes vizár napjaiban, martius' 16d és 17d 1838. — III.; Szénapiacz képe a' vizár után 1838. mart. 17-kén. — IV.

Dr. Kremmer Dezsö: Udvari fidkmüzeumok. Udvari Szemle, Bp. 1914. 212-213. l.

MDK

Perlaszka

Zuboly: Magyar szalon-viselet. VU 1914. 7.sz.

130 l.

Perlaszka Domokos MDK

József nádor és családjának Steinrucker L.rajzol-
ta képét metzette.

Repr.

J6BrRá 16.1.

Perlaszka Domokos

színezett aquatintája a pesti városhózáról az 1838 évi árvíz napjaiban.
Reprodukció.

Bácskai Vera: I. Források Buda, Pest és Óbuda történetéhez, Budapest, 1971. 331 l 48-50 l

Perlaszka Domokos

metszete Fessel rajza után a Nyugati pályaudvarról, 1846: reprodukció.

Bácskai Vera: Források Buda, Pest és Óbuda történetéhez, I. Budapest, 1971. 331 l.

97 l

Honmüvész. Pest.1834. Szemző Piroska.
ápr.20.32.sz. 256.l.

XVI.Divatkép /Párisból mart.31-ről/ Ris-szalma kalap marabout-tollal; virágos szövetü ruha; himzett mantilla. 1834 ki 32-ik Honmüvész mellé. DP.metz.

/Perlaszka Domokos szines rézmetszete; 8r körülvágott lapméret./

Honművész. Pest. 1834. Szemző Piroska.
márc.9. 20.sz. 160.1.

Civil Gála Katonai Formaruha Kiadta Klasszy Venzel Magyar Szabó Pesten 1834. F Heinrich del D. Perlasca sc.

/ Perlaszka Domokos szines rézmetszete; Sr körülvágott lapméret./

rülnének a Müemlékek Országos Bizottsá
ságnak e téren már szerencsés tapaszta
két fiatal és lelkes muzeumi szakember
Mihalik Sándor a Felsőmagyarországi Rá
igazgatója, Géfin Gyula a Szombathelyi
rektora, Pécsett Gosztonyi Gyula - nem
gonddal őrködik városának müemlékei fö
jelentéseikkel felhivják a figyelmet a
visszaélésekre, megakadályozzák értéke
lebontását, fontos ásatási leletek elp
eltemetését. A mai anyagi adottságok m
ennek - a ma még önkéntes ~~amatör~~ - hálózatnak h
törvényesitése ~~xxxxx~~ látszik a legjobb
hiszen ezek a szakemberek az ellenőrzé
fontos munkája mellett a felvilágositá
jelentős munkáját is ellátják.

Egy ilyen müemlékvédelmi hálózat h
muzeumok élén álló szakemberek segit

~~Hofmann rezm~~

Perlaszka Domokos
rajzoló

K

mücs
céd
2

Kisfaludy Károly
emléke Megjelent az
1832. évi Aurorában

Repr.

Meller Simon: Ferenczy
István élete és művei
Bp. 1905. 236 l.

P

. M. E. Ny.

torabb Perlaszka Domokos K

mérnöke

// Steinrucker L.

rajza után

József nádor és

családja

repr.

Jó Br Rá

16. l

Handler

építész

Perlasca Domokos K

Bartay Endre Ney F és Garay J. közremukálásával egy Emlékkönyv kiállításán dolgozik, meg ő cs. kir. Tensége József nádornak félszázados örömünepére Nemzeti örömünepére ~~[illegible]~~ alatt fog megjelenni.
Ebben. Ő. cs. kir Tensége 4 aladi képe Steinbaker által rajzolva s Perlaska Domokos által finomul acélba metszve.

Irodalmi Ör. 1846. 104. l.

nyílik egy kis kirándulásra.
Hallottam, hogy gyengélkedik,
remélhetőleg már elmúlt a
betegség és a Mantegnák, Bel-
liniek ismét új ruhát, tü-
rés szineket kapnak.

Mély tisztelettel
köszönti

K

Fessel

rajzá

Perlaszka Domokos

metszete

az Életképektől.

A legrégibb pesti
pályaudvar

Képe repr.

Tonelli pestbud

202. l.

Viselet:

Paraszt és dróto
Körülöl a
~~A~~ balsó lár
botját fogja és figyel
ka, drótköteg s bot v
-alakú gombokkal és
-nörzással kék posz
Kalap kis karimán
~~gyék foglalják el.~~ videk s
balról: Egy
P
és eg
jobbról: Ein
und
s legalól kö

Rézmetszet, méretei
Metszette: Beyer K.
4

Bikkessy J.: Par

Perlaszka rézm.

~~[illegible]~~

~~100 l.~~

~~Eybl Franz~~

(többizor) 92. l.

Gerasch Franz

97, 98, 104. l.

Perlaszka rézm.

92. l.

Lásd

Tört. Képcsarnok graf.
kiáll. 1907

MDK

Stumm, graf. Perlaszka metszö.

Pesti magyar (polgári) őrhad. Egy lovas és egy gyalogőrtiszt
Táttérben a Duna, a Lánchid és a vár.

Szines acélmetszet.

Lantos könyvesbolt egynapos aukciója. 1937. máj. 8.1.

MDK

Perlaszka

Dessewffy Aurél arcképe, Barabás után
Perlaszka

Heti Szemle, Honderü, 1844. I.k. 87-88.

PERLASZKA DOMOKOS

Tört.Képcs. 1922. 38,39.l.

MDK

Perlaszka rézm.

Tört.Képcsarnok graf.kiáll. 1907. 92.l.

MDK

Perlaszka

Hotel Mayer...

Schoen Csillag gyüjt 29.r

Perlaszka M.D.K.

Elkésés ,gunyrajz az Életképekből. 1845. repr.

Keresztury Dezső:A magyar irodalom képeskönyve Bp. 1956.
177.1.

PERLASCA Domokos rézmetsző M.D.K.
/1815-1846 között/
A pesti Városház-tér az árvizben. / szinezett rézkarc Karl Schwindt rajza után/ 1838. repr.

Gennerné Wilhelmb Gizella:Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 269.l.

MDK

Perlaszka

Pázmándi Horváth Endre arcképe. Rajzolta Simó.
Perlaszka acélmetszete. Repr.

Domanovszky Sándor: Mag
V.k.Bp.é n. 288, 67

MDK

Perlaska D.

Schoen Csillaggyüjt.

MDK

Perlasca Domokos rézmetsző

Pogány Ö.G: M. szobrászat a 19. sz. első felében.
Bp. 1939, 75 l.

PERLASCA Domokos rézmetsző M.D.K.
/1815-1846 között/

A pesti Polgári Lövölde alapkőletétele. /szinezett rézkarc Fuchstaller Alajossal/ 1840. repr.

Cennerné Wilhelmb Gizella:Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 280.l.

Bngsh

Le-D.4

PERLASCA Domokos

Pest-budai látképek

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 130.l.

Perlasca Domokos MDK

acélba metszette József nádornak Steinbacker által festett képét.

Irodalmi Ör,1846, 1o4 l.

MDK

Perlaska Domonkos

Az 1838.évi érviznek allegorikus képe, akvatinta

Schoen Csillaggyüjt. 1936. 39.

PERLASZKA Domokos, pesti rézmetszö

Dom. Perlaska, akad. Kupferstecher in Pest, Pest-
röl (Gránátos-utca 465) divatkép-metszeteit
hirdeti: (1841, 211 l)

—

Dom. Perlasca divatképeire a Preßburger Zeitung-
gal együtt lehet előfizetni: (1841, 329 l)

Preßburger Zeitung
(Gyulhas)

Perlaszka Domokos MDK

Magy.Központi vasut indóház, ~~xxxxx~~.acélm.

Hotel Mayer-Pesth Albergo, akvatinta

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Perlaszka [ ],

„Mulatság a zöldben" a címe → Repr
Perlaszka képének, mely egy elázott
kiránduló társaságot mutat be.

Dr. Jajczay János: Pest-budai „Zöldmulatság"-ok
776-779.

Élet és Tudomány, Bp. 1970, IV. 24. XXV/17.

Perlaska D.

négylapos sorozata Schwindt Károly rajzai alapján készült.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3811

Perlaszka D.

acél/metszete 1844: Mulatság a szőlőben." Reprodukció.

Tóth Erzsébet: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

357

Perlaska D.

acélmetszete 1844-ből: „Elkésés."
Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

971

Perlaska D.

és Fuchsthaller A. rajza és aquatintója: a pesti lövölde megnyitása 1840-ben. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1611

Perlaszka Domokos,rézmetsző,XIX.sz.első fele

1."PETRUS KUBINYI De Felső-Kubin et Déménfalva..."Jelezve:"A.Einsle del.-D.Perlasca sc.Pesth."34.8+26.5 cm.Ltsz.59.23.Uj lenyomata is van a gyüjeményben.
2."Gróf Nádasdy Tamás,Magyarország Nádora."Jelezve: "Eredetiről másolva metsz.Perlaszka D."19.5+12.7 cm. Ltsz.59.17. Rézlemez. Magy.Tört.Képcsarnok. 203.o.

Gennerné Wilhelmb Gizella-Kózsa György: A Magyar Történeti Képcsarnok rézlemez gyüjteménye. 197.o.

Folia Archaeologica.XI.1959.Bpest. Képzőmüv.Alap Kiadó áll.Bp.

Perlasha Domokos, rézmetsző M.D.K.

Egy 1840-ből származó sincrett rezmetszetének képét közli az ötödik pesti lövölde ünnepélyes alapkőletételéről, valamint ugyanebből az évből az épület keresztmetszetének egy részletét.

Cifra Péterné: A pesti polgári céllövöldéz.

BUDAPEST, 1967. Bp. V. évf. 12. sz. 42-43. old.

PERLASKA Domokos l. PERLASZKA

PERLASCA Damokos l. PERLASZKA

Perlaska

MDK

Városház piacza 1838.mart.15

37 l.

Schoen Csillaggyüjt 1936.

MDK

Perlasca, D.

Sc
Cehcen Csillag gyüjt. 28 l.

Perlaszka Domokos, litográfus (1801–1846).

~~Képző-ipar-foto-és filmművészet.~~

Schwindt – Perlaszka: Árvízkép, 1838.

9/13. III. Aquatinta:

1 emlitve.

Budapest folyóirat, 1988., 2., 42-old.

Perlaszka - Schwindt

aquatintája: Árvízkép a
szénapiacról 1838 III. 16

Granasztói Pál bev. Pest-Budai városképek
Magyar Helikon 1969
24. kép

M.D.K.

Perlasca, festő

A művészek a múlt sz.elején, hogy megéljenek rajzleckéket is adtak, vagy rajztanárok lettek. Így ő is Pest-Budán. 278.o. 31.jegyz.

Lengyel Imre: Wilh. Egger pinxit 1825. A Lilla arckép festőjéről 257.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1965. Debrecen, 1966
Alföldi Nyomda. Debrecen

MDK

Perlaska

József nádor családja, Steinrucker után:
Perlaska Domokos

Heti Szemle. Honderü, 1846. I. 18.

MDK

Perlaska sc.

A magyar központi vasut személypályaudvara.
Felirata: Personen halle d. ungarischen Centraleisenbahn in Pest. Fesel del.- Perlaska sc.
Der Spiegel 1847.évk.melléklete.Repr.

Domanovszky Sándor:Magyar müvelődéstört.
V.k. 226, 670.l.

Fesel del

Perlaska sc.

K

nincs céd

A magyar központi vasut személypályaudvara. Felirata: Personenhalle d. ungarischen Centraleisenbahn in Pest. Fesel del. — Perlaska sc.

Der Spiegel 1847.

evf. mellékletet

Repr.

Domanovszky Sándor

Magyar művelődéstört

V. k. 226, 670. l.

MDK

Perlaska

Divatkép, Barabás u. Perlaska

Honderü, 1845, I. 248. Mümelléklet

PERLASCA

M.D.K.

XIX. századi grafikus festen

Scheiber Mária: Franz Jaschke Pest- budai látképei

Művészettörténeti Értesítő 1961. 2-4 . sz. 196.l.

M. D. K

PERLASCA

W. T. Clark 1837-évi hiacinvének reprodukciája vedutaelemekkel

Budapest müemlékei II . Bp. 1962. 126. e.

MDK

Perlaszka M.

metszette rézbe Steinrucker L. rajza után az alábbi képet, repr.

József nádor és családja. Vas, Ujs. 1903. 136.1.

MDK

Perlaszka M.

metszette Steinrucker L. rajzát: József nádor és családja, repr.

Vasárnapi Ujság 1889. XXXVI. évf. 316.l.1

Bohn Lajos

építész.

Perlaszka

acélmetsző.

Életképek. 1846 évi folyamat
a következő képeket metszette.

1846 I fele 3 fiv. lengyeltanc.
" 5 fiv. Divatkép.
" 12 " "
" 14 " "
" 21 " "

} acél metszetek

1846 I fele 17 fiv. Lipótvárosi templom Pesten Hild J. terve szerint rajzolva acélmetszet.
(igen gyenge).

Vattrinai õtelep VIII. 103.

Perlaska D.

U. 4233. 6i. l.

Perlaszka D

und
Houdeni 1844 I. 845

aki pedig ebben az időben még élt,sőt ekkor fejtette ki a legnagyobb hatást.Mégis megfogta a Bolognából visszatért müvészt Savonarola tragikus vége.Ezt mutatja első nagyobbméretü alkotása,az 1498-1500 között készült Pietá.Sajátos lelkületének,kedélyvilágának a hullámzása.:a részeg Bacchus után ezt a mély érzésü Pietát készitette. Ez a müve érzésben,stilusban és kompoziciában még a Quattrocentoba kapcsolódik.Ehhez a müvéhez szintén egy érdekes elbeszélés füződik. Michelangelo ekkor még fiatal müvész volt,még nem volt hires ember. Tudomására jutott,hogy sokan Francesco Scolari,milánói szobrasznak tulajdonitják.Ezért szignaturájával látta el.Egyetlen munkája,melyet nevével látott el.Éjjel belopózott a Szent Péter templomba és rávéste nevét arra a szalagra,mely a Madonna derekát övezi.Ebbe az időbe esik a bruggesi katedralis ülő Madonnáj,nem egész életnagyságban, ölében a kis Jézussal.1501-1504 között készíti egyik legnagyobb méretü müvét,mely még a Quattrocento korszakába kapcsolódik,a Dávidot, melyet a firenzei köznyelv jellemzően "Il bel colosso"-nak nevez.A Palazzo Vecchio előtt állitották fel 1504 junius 8-án,s ott is állt a legutóbbi időkig,mikor a természet viszontagságai ellen való védekezésül a firenzei akadémiába vitték.A felállitásával kapcsolatban az az anekdóta keletkezett,ami lehet igaz is,mert nagyon jellemző,hogy Soderini gonfaloniere,aki Leonardonak akarta juttatni ezt a a munkát,nem állhatta meg anélkül,hogy nagyképüen meg ne jegyezze: Jó,Jó,nagyon szép,azonban az orra nem tetszik nekem,kissé tul kövér. Michelangelo azt felelte,hogy ezen könnyen segithetek,vésőt és márványport vett kezébe,felment az állványra,s ugy tett,mintha tényleg lecsiszolna belőle,miközben másik kezéből hullatta lefelé a port. Pier Soderini azután igy felelt:"Most már jobban tetszik nekem,éle tet adtál neki".A márvány Dáviddal fejeződik be Michelangelo életének első,ifju korszaka.Ugyanabban az időben,mikor befejezi a Dávidot, a firenzei városi tanácstól megbizást nyer,hogy Rafaellel együtt elkészitse a Palazzo Veccio nagy tanácstermének freskóidiszitését.Leonardonak a Casciani,Michelangelonak az Anghiari csatát kellett megfestenie.Mindkét munka elveszett,csak másolatokban ismerjük őket. Michelangelo kartonját a kortársak igen nagyra becsülték,s Cellini

Pesther, Ungarische Bürger-
- Militz. Nach Angabe d. A.
Kostyal. Sturm rajt.
Perlasca sc. Könyomat. 4°.
Lautos X. Auk. 369.

Perlasca S

Wagy Zoltán jegyzete

Életképek.

(2.)

1. zarándvidéki, lugosi és erdélyi szászolahok népviselete; – magyar csikós 6; – összesen 19 darab 's így hárommal több, mint a' mult félévben. –

A divatképek – színezett acélmetszetek Perlaszkatól; * acélm. – e. Perlasca. – többi hiányzó

1846. II. félév. Divatkép 12. ~~Szín~~ acélm.
Arckép 1.,
Eperjes városának accélrajza. – Medvey és Kovács

Divatképek: 1. Kovács és Medvey, 2, 3, néhány. Baer és Schmitt sculp.

Perlasca Domonkos

Nagy Zoltán adatai

1845. I. ~~Divatképek~~ Műmellékletek:

Divatképek: nemzeti 3, párisi 7 = 10. —
Archép 3.

{ Gellérthegyi Mulatsag és

{ Átszállási jelenet a Dunán mindkettő
Barabástól köre rajzolva s Walzel
által nyomatva ~~— Új terv Mátyás Király~~

Új terv Mátyás Királyszobrához, és

egyszerű; összesen 17 drb.)

1845. II. félév
Műmellékletek:
Divatképek: 8., Archép: 4. — Hantai
vidék (és harkányi fürdő) az első Rauh, a másik Walzel
könyomdájából. — Budai Alagút. —
Kelsheméti nepviselet. — Összesen 16 drb

1846. I. félév. Műmellékletek: Divatkép 11, archép 2; egyéb
mellékletek, u. m. m. központi vasúti indóház; —
a' kassai szentséghár*; — a pesti lipótvárosi
templom terorajza?; sászberényi viselet; /.

N. Múz. 3606.—

ÉLETKÉPEK. Pest, 1843-1848. Frankenburg Adolf szépirodalmi hetilapja. Magyar életképek cimmel indult. 1844-től Életképek.

Több Barabás ~~litografia~~ divatképe jelent meg mellékletekent, Perlasca metszeteiben.—

Első évf. „Magyar életképek". Melléklete

„Nincs

Tametszetű cimlap

1844. 1. füzet Divatkép. Perlasca m. — Juls David.

I. Köt. 3. füzet. —"— „Perlasca m."—

4 —"— —"— —"—

" —— Mátyás király szobostevve Marco Casagrandetól, „Perlasca meto, Pesten"—

sat.— Mind bajos, szineret acélmetszetek.

Tametsz. áll: p. 264, 235, 250. szövegköit;

II. Köt. (Ak. hiányz.)

Perlaszka Domonkos

Budapest. T. 1375. II.

Az északról felvett látkép előterében a Dunát számos hajó élénkiti, a melyek közül a fellobogozott Árpád válik ki; a Lánczhidat és a város utczáit járó-kelők és kocsik élénkitik. Feliratta a kétfejü sastól

balra: A rakpiacz és Buda-Pest közt épitendő Lánczhid térképe.
jobbra: Ansicht des Ausladeplatzes und der zu erbauenden Kettenbrüke zwischen
OFEN u. PESTH.
ezután: Ő. csász. kir. Fő Herczegségének Magyarország Nádorispánjának
JÓZSEF
Ő fönségének legmélyebb hódolattal ajánlja
Perlaska Domonkos.
alól jobbra: [illegible] gezeichnet u. gestochen v.D. Perlaska
legalól balra: [illegible] In Verlag bey D. Perlaska Kupferstecher in Pesth.

Szines rm., mér. a rl. 36.5 : 50 cm.